بسم الله الرحمن الرحيم

این جلد شامل دو بخش است:

بخش اول ـ مجموعه‌های شامل چهار کتاب و رساله ص ۵ تا ۱۷۰

بخش دوم ـ مجموعه‌های شامل پنج کتاب و رساله و بیشتر

ص ۱۷۱ تا ۶۹۱

بخش اوّل

مجموعه‌های شامل چهار کتاب و رساله

﴿ شماره ۱۱ ﴾

۱ـ منهج الیقین «برگ ۱- ۱۶۲» (حدیث ـ فارسی)

از: علاء الدین محمد بن امیر شاه ابو تراب محمد علی حسینی گلستانه اصفهانی (۱۱۱۰ ق).

ترجمه و شرح رساله‌ای است که امام صادق علیه السلام برای اصحاب خود مرقوم فرموده و آنان را به نظر و تفکر و عمل نمودن به آن و همچنین آموزش و تعلیم آن رساله را به دیگران سفارش فرموده. رسالهٔ مزبور را ثقة الاسلام کلینی در روضهٔ کافی و علامه مجلسی در بحار الانوار نقل کرده‌اند. ترجمه و شرح این رساله در ۲۵ شوّال ۱۰۸۱ به پایان رسیده است.

چاپ شده.

[الذریعه ۲۰۰/۲۳، آستان قدس ۵۸۴/۱۴، ریحانة الادب ۱۶۳/۴].

آغاز: روائح روح افزای حمدی که مشام مقدسان ملأ آعلی را سرگرم عطیه تسبیح سازد.

۲ـ اختیارات ایّام (صغیر) «۱۶۲ـ ۱۶۹» (نجوم ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق).

به جلد ۲ ص ۱۸ رجوع شود.

[الذریعه ۳۶۷/۱، مرعشی ۲۱۳/۱، مجلس ۱۸۹/۳۶،کتابشناسی مجلسی ص ۷۸، نسخه‌های خطی، منزوی ۲۱۸/۱].

۳ـ روزنامه «ساعت نامه» «۱۶۹ـ ۱۷۰» (نجوم ـ فارسی)

منسوب به جعفر به محمد ابو معشر بلخی (۲۷۲ ق).

رساله‌ای است کوتاه در اختیارات ایام.

[هدیة العارفین ۲۵۱/۱، نسخه‌های خطی منزوی ۲۹۴/۱].

آغاز: الحمد لله الذی جعل اللیل لباساً و النهار معاشا...این کمینه را در علم نجوم دخلی بود و گاه‌گاه استخراج واقع می‌شد حضرت سلطان سعید شهید فرمود که روزنامه‌ای باید ساخت....

انجام: اما نشاید فصد و حجامت و جنگ و خصومت کردن و نزد بزرگان رفتن و شکار و سفر کردن و هر فرزندی که در این ساعت متولد شود نیک‌بخت و با دولت بود.

۴ـ رجعت« ۱۷۱ـ۱۹۹»

(اعتقادات ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق).

احادیث مربوط به بازگشت و رجعت پیامبر و ائمه اطهار علیهم‌السلام را به این دنیا را گردآورده و آنها را ترجمه و شرح نموده است. این رساله به نام شاه سلیمان صفوی تألیف شده است.

[کتابشناسی مجلسی ص ۲۳۷، الذریعه ۹۰/۱ و ۶۸/۱۳، مجلس ۶۰/۳۷، مرعشی ۲۰۹/۱].

آغاز: الحمد لله...چون بر کافه ارباب فطنت و زکاء و عامه اصحاب بصیرت و اعتلا ظاهر و هویداست که ادای شکر نعمت سلسلهٔ علیه صفیه صفویه....

انجام: و هزار گناه از نامهٔ عمل او محو نماید و دعا این است: اللهم رب النور العظیم و الکرسی الرفیع و رب البحر المسجور....پس دست راست را بر ران راست خود سه مرتبه می‌زنی و سه مرتبه می‌گویی العجل....

کتاب اول نستعلیق محمد سلمان بن عبدالباقی گلپایگانی در ۱۰۸۳.

کتاب دوم و سوم و چهارم بدون تاریخ، با مهر بیضوی «عبده الراجی محمد رضی» درکتاب چهارم و مطلبی درباره بانگ کلاغ درکتاب سوم.

جلدی نفیس دارد.

۱۹۹ برگ، ۱۸ × ۳۰.

﴿ ۱۴۳ ﴾

۱ـ المقنع فی الفقه« ۱ـ ۴۴» (فقه ـ عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق).

رساله‌ای فتوایی است در فقه که از نصوص روایات استفاده شده بدون اینکه سندشان را ذکر کند. این کتاب مسائل مبتلا به را آورده و مؤلف در آغاز آن را قانع کنندهٔ هر که بخواند خوانده است.

[**الذریعة ۱۲۳/۲۲، مرعشی ۲۰۸/۶، مجلس ۴/۲۵، مشار عربی ۸۹۴**].

آغاز: قال محمد بن علی...ان احق ما بدئ الکتاب به حمد الله بجمیع محامده و الثناء علیه بما هو اهله.

انجام: و اذا اشتکی احدکم عینه فلیقرأ آیة الکرسی و یضمر فی قلبه.

۲ـ الهدایة = الهدایة بالخیر «۴۷ـ ۶۵» (فقه ـ عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق).

رساله‌ای در فقه فتوایی است که از روایات استخراج شده است و در آغاز آن چند باب کوتاه در اعتقادات آمده است.

[**الذریعة ۱۷۴/۲۵، مرعشی ۲۰۸/۶، مجلس ۱۴/۲۶، مشار عربی ۱۰۰۰**].

آغاز: الحمد لله الذی له الخلق و الامر....باب ما یجب ان یعتقد فی التوحید من معانی اخبار النبی و الائمة صلوات الله علیهم.

انجام: باب نادر. قال الصادق علیه السلام ان الله عزوجل آخا بین الارواح فی الاظلة قبل ان یخلق الاجساد بالفی عام فاذا قام قائمنا عجل الله تعالی..... ورث الاخ الذی آخا بینهما فی الاظلة و لم یورث الاخ من الولادة.

۳ـ المسائل الناصریات «۶۸ـ۱۱۲» (فقه ـ عربی)

از: شریف مرتضی علی بن الحسین موسوی (سید مرتضی علم الهدی) (۴۳۶ ق).

شرحی است بر مسائلی که سید مرتضی از «الفقه الناصریة» جد مادری‌اش ناصر الحق (۳۰۴) انتخاب کرده است و برای استدلال بر آنها از کتاب و سنت و اجماع دلیل آورده است. (۲۰۸ مسأله است).

[**الذریعة ۳۷۰/۲۰، مرعشی ۲۰۹/۶**].

آغاز: الحمد لله علی ما خصّ و عمّ من نعمه و ظهر و بطن من مننه و ایاه نسأل الزیادة فی الیقین....

انجام: و لولا ان هذا الجواب عن المسائل الواردة لا تلیق بذلک لذکرناه و ما توفیقنا....

۴ـ مسألة فی احکام اهل الآخرة «۱۱۲ـ۱۱۳» (اعتقادات ـ عربی)

از: شریف مرتضی علی بن الحسین موسوی (سید مرتضی علم الهدی) (۴۳۶ ق).

رساله بسیار مختصری در بیان احوال انسان در دار عقبی است.

[**الذریعة ۳۸۲/۲۰**].

آغاز: قال المرتضی رضی الله عنه سألت بیان احکام اهل الآخرة فی معارفهم وافعالهم و انا اذکر من ذلک جملة وجیزة.

انجام: التخییر ثابت و ان کان.... من بعض الوجوه و لیس یجب ان یلحقهم غم ولا حسرة من حیث...الا تعقلوا القبیح لانهم مستغنون عنه بالحسن فلا غم و لا حسرة فی....

کتاب اول و دوم نسخ قاسم الکوپائی در ۱۲۳۷. هر دو تصحیح شده.

کتاب سوم و چهارم نستعلیق بی‌تاریخ و تحریر سده ۱۳.

۱۱۳ برگ، ۱۷ × ۲۶.

﴿ ۱۵۲ ﴾

۱ـ اختیارات بدیعی« ۱ـ ۳۵۰» (طب ـ فارسی)

از: علی بن حسین انصاری (حاج زین الدین عطار) (۸۰۶ ق).

این کتاب در دو مقاله تنظیم شده است: مقالهٔ اول در ادویهٔ مفرده به ترتیب حروف و مقالهٔ دوم در ادویهٔ مرکبه. مؤلف پس از کتاب «مفتاح الخزائن» به سال ۷۷۰ ق این کتاب را برای شاهزاده بدیع الجمال یکی از زنان مبارز الدین محمد بن مظفر تألیف کرد.

[مرعشی ۱۱۵/۲، الفبایی آستان قدس ۲۹].

آغاز: امداد حمد بی‌عد و اعداد سپاس بی‌قیاس مبدعی را که آثار کمال ابداع او بر هر ورقی از اوراق و شجری از اشجار سمت وضوح یافته است.

انجام: به وزن کم از یاقوت باشد و غیر این دیگر اشباه باشند...باشد و در آتش خاکستر شود.

۲ـ بیخ چینی = فوائد چوب چینی «۲ـ ۵» (طبیعیات ـ فارسی)

از: علاء الدین نور الله طبیب.

شاید این کتاب از همان علاء تبریزی پزشک روزگار شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ ق) باشد، نگاشتهٔ ۹۴۴ و در آن آمده که نزدیک به بیست سال در هند بود، با دانشمندان آنجا دربارهٔ بیخ چینی گفتگوها کرده است تا اینکه پزشکی ارسوط نام که از فرنگ آمده بود، در این باره سخنانی برایش نقل نموده که در این کتاب ذکر می‌کند.

[الذریعه ۳۳۰/۱۶، نسخه‌های خطی فارسی منزوی ۴۰۰/۱، دانشگاه ۳۱۵۴/۱۳].

آغاز: چنین گوید محرر این رساله و مقرر این مقاله... که قریب بیست سال در هند گذراندیم و با حکماء روشن ضمیر و محققان صاحب رأی....

انجام: باید که خورندهٔ بیخ چینی در آن ایام از یاد حق تعالی غافل نشود و صلوات

بسیار بر پیغمبر و آل او فرستد و در اذکار و تقوا و طهارت کوشد تا به برکت آن الله تعالی شفای تمام کرامت فرماید.

۳ـ باه نامه «۲۸۴ـ ۲۹۴» (طب ـ فارسی)

کتابی است با عناوین «فصل ـ فصل».

تاریخ تألیف ۵۲۵؟.

[ر. ک.: نسخه‌های خطی فارسی منزوی ۴۷۷/۱ ـ ۴۸۰].

آغاز: بدانکه بعضی گویند که مجامعت هرگز نباید.... کنند در سالی یک بار بیش نباید کردن و این خطاست.

انجام: و اگر کسی را کژدم گزیده باشد بر خر سوار شود و در گوش خر بگوید که مرا کژدم گزیده در حال درد او ساکن شود به فرمان خدای تعالی....

۴ـ بیخ چینی = طریق خوردن چوب چینی «۳۲۷ـ ۳۳۵» (طبیعیات ـ فارسی)

از: مظفر الدین مسعود بن معزّ الدین عبدالله طبیب.

[نسخه‌های خطی فارسی منزوی ۱/ ۴۰۰، دانشگاه ۳۱۵۴/۱۳].

آغاز: شکر و سپاس خالقی را که از بیخ گیاهی سوختگان آتش سوزان را شفا می‌دهد.

انجام: و چون وزن درهم و مثقال طبی ظاهر شد وزن رطل و من و باقی اوزان طبی ظاهر می‌شود.

کتاب اول نستعلیق ۹۸۲ با تملک میر محسنی شهیر به تاج و تملک محمد باقر بن سعد الدین محمد قزوینی و یادداشت خرید پادزهر در ۹۸۲.

کتاب سوم از آغاز و انجام ناقص.

کتاب دوم و سوم و چهارم درحاشیه کتاب اول نوشته شد و بدون تاریخ است.

۳۵۰ برگ، ۱۹ × ۲۹.

﴿ ۲۴۶ ﴾

۱ـ التوحید« ۱ـ ۳۲» (حدیث ـ عربی)

از: ابو عبدالله مفضّل بن عمر جعفی از امام صادق علیه السلام.

به جلد ۱ ص ۱۰۹ رجوع شود.

[**الذریعه ۴۸۲/۴، مرعشی ۶۶/۶، مجلس ۱۵۴/۲۶، مشار، عربی ۲۲۴**].

۲ـ الاهلیلجة «۳۲ـ ۴۱» (حدیث ـ عربی)

از: ابو عبدالله مفضّل بن عمر جعفی از امام صادق علیه السلام.

احتجاج با طبیبی هندی در اثبات صانع.

چاپ شده است.

[**الذریعه ۴۸۴/۲، مرعشی ۱۲۹/۱۰**].

۳ـ تنزیه الأنبیاء و الأئمّة علیهم السلام «۴۵ـ ۱۱۶» (عقائد ـ عربی)

از: سیّد مرتضی علم الهدی (۴۳۶ ق).

[**الذریعه ۴۵۶/۴، دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۱/ ۶۴، مشار، عربی ۲۲۲**].

۴ـ مشارق انوار الیقین« ۱۱۷ـ ۲۰۹» (حدیث ـ عرفان ـ عربی)

از: حافظ رجب بن محمد بن رجب برسی حلّی (ق ۹ هـ. ق).

مناقب ائمه علیهم السلام.

به جلد ۱ ص ۴۸۹ رجوع شود.

کتاب اول بی‌تاریخ، تحریر سده ۱۱.

کتاب دوم نسخ محمد نقی بن نظام الدین محمود در ۱۰۶۲.

کتاب سوم نسخ قاسم بن اسماعیل الحسینی در ۱۰۴۷.

کتاب چهارم از انجام ناقص، نسخ سده ۱۱.

۲۰۹ برگ، ۱۱ × ۲۴.

﴿ ۲۶۳ ﴾

۱ـ غرر الحکم و درر الکلم« ۱ـ ۳۱» (حدیث ـ عربی)

از: عبدالواحد بن محمد بن عبدالواحد آمدی (۵۱۰ ق).

کلمات کوتاه امیرمؤمنان علی علیه‌السلام را به ترتیب حروف الفبا جمع آوری کرده است.

[الذریعة ۳۸/۱۶، مرعشی ۲۵۴/۱، مجلس ۱۱۹/۲۵، مشار عربی ۶۴۹].

۲ـ کامل التعبیر «۳۲ـ ۴۵» (فارسی)

از: ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی.

به جلد ۲ ص ۵۹۷ رجوع شود.

۳ـ رساله عملیه در نماز «۴۶ـ ۵۳» (فقه ـ فارسی)

بخشی از یک رسالهٔ فقهی فتوایی در نماز است.

۴ـ دعا = کتاب دعا «۵۴ـ ۹۵» (فارسی)

مطالبی مختلف: شرح الاسماء الحسنی، خواص سور قرآن، در بیان ادعیه و ادویه و غیره است.

آغاز: در بیان شرح اسماء حسنیٰ الهی است در بیان خواص آنها است از حضرت

امام رضاعليه‌السلام مروی است که خدا را نود و نه نام می‌باشد که جامع همه نامهای الهی است و هر که خدا را....

انجام: بر گردن گاو یا گوسفند آویزد شیر آنها بسیار شود و مروی است که سوره حجر را بنویسد و به زعفران بشوید و آب آن را زنی که شیرش کم باشد بنوشد شیرش فراوان شود.

هر چهار کتاب بدون تاریخ. کتاب اول تحریر سده ۱۳.

اوراق کتاب سوم پس و پیش شده و برگ اول آن در کنار برگ ۵۱ صحافی شده.

۹۵ برگ، ۱۷ × ۲۱.

﴿ ۲٦٦ ﴾

۱ـ حاشیة فرائد الاصول« ۱ـ ۴۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: ملا علی سربندی (قرن ۱۴ ه).

حاشیه‌ای است بر مبحث برائت «فرائد الاصول» شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱ ق) که ملا علی سربندی شاگرد میرزای شیرازی ظاهراً با استفاده از بیانات میرزای شیرازی با عناوین «قوله ـ قوله» بر آن نگاشته است.

آغاز: الحمد لله....قوله الشبهة اما فی نفس التکلیف اقول الشبهة الحاصلة فی مقام الشک و التحیر اما...شبهة فی الحکم و اما شبهة فی الموضوع و الاولی تقع علی وجوه....

انجام: یحتمل ذلک فی تلک الصورة کما لعله یستفاد من بعض الاخبار الواردة فی حکم تعارض الخبرین مثل قولهعليه‌السلام بایهما اخذت من باب التسلیم وسعک.

۲ـ تقریرات الاصول «۴٦ـ ۷۷» (اصول فقه ـ عربی)

از: ملا علی سربندی (قرن ۱۴ ه).

تقریرات درس میرزای شیرازی است که به وسیله شاگردش ملا علی سربندی نگارش یافته است.

بحث اوامر است.

آغاز: لا ینبغی الاشکال فی امکان استعمال صیغة الامر فی القدر المشترک بین الوجوب و الندب و هو الطلب المطلق مطلقا حقیقة بناء علی وضعها له و مجازا بناء علی وضعها لخصوص....

۳ـ رسالة فی التقلید «۷۸ـ ۱۷۷» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رسالهٔ مفصلی است در مسأله «تقلید» که به صورت استدلالی بیان شده و در آن ایراد و جواب فراوان مشاهده می‌شود.

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده...فی التقلید. اختلفت عباراتهم فی تفسیر التقلید فقیل بانه هو العمل بقول الغیر من غیر حجة ملزمة و قیل بان التقلید عبارة عن قبول قول الغیر فی الاحکام الشرعیة....

انجام: استدل بعض الاصولیین لذلک بان لزوم الاقتصار علی مجتهد واحد فی جمیع المسائل مستلزم للحرج العظیم غالبا فلا یجب مطلقا.

۴ـ فائدة فی حجیة القرآن الکریم «۱۷۹ـ۱۸۹» (اصول فقه ـ عربی)

حجیة انواع آیات قرآن کریم از قبیل محکم و متشابه، منسوخ و جز آن را در ده مطلب با عنوان «امر» بررسی کرده است.

شاید بخشی از فوائد آقا باقر بهبهانی باشد.

آغاز: فائدة. اتفق علماء الاسلام کما صرح به جمع من الاعلام علی حجیة الکتاب الکریم و الفرقان العظیم ثم المعروف بینهم حجیة محکماته من نصوصه و ظواهره و

ان لم یرد تفسیرها من السنة و ذهب....

انجام: الامر الثانی عشر فی انه هل یعتبر فی جواز التمسک بالظواهر القرآنیة حصول الظن الفعلی منها بالواقع ام لا فیه قولان اقویهما الثانی.

کتاب اول نستعلیق ۱۳۰۲.

کتاب دوم و سوم و چهارم بدون تاریخ.

وکتاب دوم از انجام ناقص است.

۱۸۹ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۲۸۱ ﴾

۱ـ مصابیح القلوب «۳ـ۱۹۵» (اخلاق ـ فارسی)

از: تاج الدین حسن بن حسین شیعی سبزواری (ق ۸).

به جلد ۲ ص ۶۹۴ رجوع شود.

[الذریعة ۹۰/۲۱، مرعشی ۱۵۶/۸، مجلس ۵۴۹/۳۸، الفبایی آستان قدس ۵۲۲].

۲ـ منطق الوحش «۱۹۶ـ۱۹۸» (منظومه ـ فارسی)

از: ؟.

مثنوی است در ۱۱۸ بیت.

آغاز:

بر خری بودم شبانگاهی سوار — او به ظاهر من به باطن بی سحار

ناگهان آمد به یادم این خبر — پند گیرد مرد راه از هر خبر

انجام:

ناید از اشیاش رنگی در نظر — جز همان رنگی که دارد در نظر

پرده‌ها باشد ز انواع کثیر — پرده عادات و طبع ناگزیر

۳ـ سؤال و جواب «۱۹۹ـ ۲۰۳» (فقه و غیره ـ فارسی)

از: محمد تقی (شاید پدر حاجی نوری و یا کاتب دو رساله قبل باشد).

چند سؤال است که عمدة التجار حاج محمد صادق از یکی از علما به نام محمد تقی در سال ۱۲۸۴ ق استفتاء کرده و جواب آن را دریافت کرده است.

آغاز: الحمد لله...مسأله‌ای چند که جناب عمدة التجار جناب...محمد صادق از حقیر سؤال نموده اگرچه مسائل مشکله‌ای است و جواب آنها را به فارسی خواسته بودند و بسیار مشکل است....

انجام: سهم امام علیه السلام که نصف خمس است مخصوص امام علیه السلام است که باید به مصرف او برسد و نشر دین خدا را نماید پس در زمان غیبت که دست‌رس به خود آن بزرگوار نیست هرگاه به مصرف اهم امور در نظر امام برسد اولی است چراکه در زمان ظهور امام علیه السلام سهم خود را به همان مصرف می‌رساند.

۴ـ جبر و اختیار «۲۰۳ـ ۲۴۲» (کلام ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر القهی اصفهانی.

رساله مختصری است در مسأله جبر و اختیار که با عناوین «خلاصة ـ بیان» مطالب را با استفاده از ایات و احادیث طبق نظر شیعه توضیح داده است.

آغاز: بی‌نهایت حمدی که بر عارفان عالم امکان لازم است مخصوص ذات پاکی است که از چند و چون بیرون و توصیفش از حد ماسوای او افزون. نه کسی را از او خبری است.....

انجام: و همین قدر از بیان از برای رفع شکوک و شبهات از برای حلال زادگان کفایت می‌کند و از برای حرام زادگان هم حجت تمام شد و زیاده بر این موجب ملال خواطر دوستان است.

کتاب اول نسخ محمد تقی بن محمد قاسم نراقی در ۱۲۸۳. تصحیح شده.

کتاب دوم نسخ همان کاتب در ۱۲۸۴.

کتاب سوم بدون تاریخ.

کتاب چهارم نسخ ۱۲۸۴.

۲۴۲ برگ، ۱۸ × ۲۳.

﴿ ۳۰۰ ﴾

۱ـ الحاشیة الجدیدة علی الفرائد الاصول =درر الفوائد« ۱ـ ۲۷»

(اصول فقه ـ عربی)

از: محمد کاظم الخراسانی (۱۳۲۹ ق).

به شماره ۲۷۶ در جلد چهارم این فهرست رجوع شود.

۲ـ شراح شرایع الاسلام «۲۹ـ ۵۲» **(فقه ـ عربی)**

از: ؟.

شرح متوسطی است بر «شرایع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق). از پیشینیان و اساتید خودش با عنوان «بعض مشایخنا» و از کاشف الغطاء یاد می‌کند.

آغاز: الحمد لله رب العالمین بارئ الخلائق اجمعین والصلاة والسلام علی اشرف المرسلین محمد صلی الله علیه و آله خاتم النبیین و آله الغرّ المیامین لا سیما علی ابن ابیطالب امیرالمؤمنین علیه السلام و لعنة الله علی اعادیهم الطغاة الی یوم الدین فهذا کتاب البیع و یقال له ام المعاملات.

۳ـ تقریرات الفقه «۵۳ـ ۱۲۴» **(فقه ـ عربی)**

از: ؟.

شاید تقریر درس سید بحر العلوم باشد.

به مجموعهٔ [۲۴۱] در همین جلد در بخش اول مراجعه شود.

آغاز: الحمد لله کما هو اهله رب العالمین و الصلاة علی خیر خلقه محمد و اله الطاهرین المعصومین اما بعد فلما منّ الله سبحانه علینا بالعلامة النحریر الماهر و المحقق المقدس الطیّب الطاهر الجامع لجمیع الفضائل و الماثر و الفائق علی جل الاوائل.

۴ـ تقریرات الاصول «۱۲۵ـ۱۳۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: حسن بن احمد الحسینی.

بحث «نهی در عبادت» است که آیا باعث فساد عبادت می‌شود یا نه و از «فاضل قمی» بسیار نام برده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و لعنة الله علی اعدائهم الی یوم الدین و بعد فقد یقول احوج عباد ربه الغنی اقل الطلبة حسن بن احمد الحسینی غفر الله له و لوالدیه هذا ما جمعته و وقفت علیه.

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد و هر چهار کتاب از انجام ناقص است.

کتاب سوم حواشی با امضاء «منه» دارد و کتاب چهارم علامت تصحیح دارد.

۱۳۲ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۴۵۲ ﴾

۱ـ حاشیة حاشیة الخفری علی شرح التجرید = جمالیه «۳ـ۵۹»

(کلام ـ عربی)

از: آقا جمال الدین محمد بن حسین خوانساری (۱۱۲۵ ق).

حاشیهٔ استدلالی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر حاشیهٔ شمس الدین خفری بر «شرح جدید تجرید» قوشچی. خوانساری در این حاشیه به شروح و حاشیه‌های

دیگر تجرید نظر دارد و مطالب آنها را نیز بررسی می‌کند. این کتاب توسط کنگره آقا حسین خوانساری چاپ شده است.

به جلد ۱ ص ۱۵۰ رجوع شود.

[الذریعة ۶۵/۶، مرعشی ۲۱۸/۱۲، الفبایی آستان قدس ۱۸۹].

۲ـ حاشیة حاشیة الخفری علی شرح التجرید «۶۰ـ۹۰۱» (کلام ـ عربی)

از: ملا عبدالرزاق بن علی بن الحسین لاهیجی (۱۰۵۱ ق).

حاشیه مختصری است به عنوان «قوله ـ قوله» بر حاشیه شمس الدین محمد بن احمد خفری بر «شرح جدید تجرید» قوشچی.

[الذریعه ۶۶/۶، مرعشی ۲۵/۱، الفبایی آستان قدس ۱۸۹].

آغاز: الحمد لصانع السموات العلی و خالق الارضین السفلی و له الاسماء الحسنی و الصفات العلیا و هو الغایة القصوی.

۳ـ حاشیة حاشیة الخفری علی الشرح التجرید«۱۱۳ـ۱۳۴» (کلام ـ عربی)

منسوب به محمد ابراهیم بن محمد صدر الدین شیرازی (۱۰۷۰ ق).

حاشیهٔ مختصری است بر شرح قوشچی بر «تجرید الاعتقاد» و حاشیه شمس الدین خفری بر آن. مطالب خواجه به عنوان «قال المصنف» و مطالب قوشچی به عنوان «قال الشارح» و مطالب خفری به عنوان «قال المحقق» یا «قوله» بیان شده است.

[مرعشی ۲۰۷/۱۲،کتابشناسی جامع ملا صدرا ص ۳۲۲].

آغاز: یا هو یا لا اله الا هو یا من لا هو الا هو و لا یعلم ما هو الا هو کلّت الالسن عن تفسیر صفتک.

۴ـ حاشیة حاشیة الخفری علی الشرح التجرید «۱۳۶ـ ۱۶۴»

(کلام ـ عربی)

از: حسین بن ابراهیم تنکابنی.

حاشیه مختصری است بر حاشیهٔ خفری بر شرح تجرید قوشچی.

[**الذریعة** ۶۵/۶].

آغاز: الحمد لله المتفرد فی الدیمومیة والسلطان المتوحد بالبقاء و الدوام...کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذوالجلال و الاکرام....

انجام: و هذا البرهان و ان لم ینفع للمتوسلین فضلاً عن الناقصین لابتنائه علی کثیر من اصول الفلسفه و للمقدمات المطویة لکنه من ارتاضت نفسه بالفلسفة یترجح علی کثیر.

کتاب اول نستعلیق حسین بن ملا بدل در ۱۲۰۳ در مشهد رضوی.

کتاب دوم نستعلیق، بدون تاریخ. از انجام ناقص است.

کتاب سوم نستعلیق، بدون تاریخ.

کتاب چهارم نستعلیق محمد حسین زنوزی در ۱۲۰۴ در قریه طرق من توابع مشهد الرضا علیه السلام.

۱۶۴ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۴۹۵ ﴾

۱ـ حاشیة حاشیة الشریف علی تحریر القواعد المنطقیة «۸ـ ۹۵»

(منطق ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه‌ای است با عناوین «قوله ـ قال الشارح» بر حاشیه میر سید شریف جرجانی بر شرح شمسیّه.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه حاشیه میر سید شریف معرفی شده است.
[ر. ک. **کشف الظنون ۱۰۶۳/۲**].

آغاز: قوله و رتّبته علی مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة اعلم ان المصنف قال اشار الی من سعد بلطف الحق الی اخر اوصافه...و لا خفاء فی ان الضمیر من المذکورین...قوله هکذا وجدنا عبارة المتن.... کذا اشارة الی ما نقله الشارح.

۲ـ حاشیة آداب المناظرة «۹۶ـ۱۲۱» (عربی)

از: میر ابوالفتح تاج السعیدی اردبیلی (ق ۹ هـ.ق).

حاشیه‌ای است بر «شرح آداب المناظرة» محمد حنفی تبریزی.

از این کتاب نسخه دیگری هم در مجموعه‌های سه کتابی هست.

[**کشف الظنون ۱/ ۴۱، آستان قدس ۴۶۱/۱۱**].

آغاز: الحمد لله علی افهام الخطاب والصلاة والسلام علی رسوله المبعوث لاظهار الصواب...لک الحمد للحمد معنیان مشهوران ان احدهما لغویّ و الاخر عرفیّ و کل واحد منهما محتمل هیهنا.

انجام: هذا الشرح مما کانت مضبوطة معتمدا علیها عندی التزمت الاشارة الیه فی مواضعها لیعتمد علیها و یمیزها من غیرها الطالبون ان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون.

۳ـ رسالة فی القدر «۱۲۲ـ۱۲۶» (کلام ـ عربی)

از: شیخ الاسلام فیض الله افندی (؟).

رسالهٔ مختصری است درباره قدر الهی و جایگاه آن در مبحث جبر و اختیار.

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد ایها السائل عن القدر لقد سألت عن امر ذی خطر فالق سمعک و انت شهید لعل الله یوفقک للحق الذی لا عنه محید.

انجام: فحركة العبد باعتبار نستبها الى قدرته تسمى كسباً له و باعتبار نسبتها الى قدرة الله خلقاً فهى خلق للرب و وصف للعبد و ليس بكسب له هذا خلاصة ما قالوا.

۴ـ حاشية الرسالة الوضعيّة «۱۲۸ـ۱۳۵» (منطق ـ عربی)

از: میرابوالبقاء.

حاشیهٔ مختصری است بر رسالهٔ وضعیّه قاضی عضد الدین ایجی (۷۵۶ ق)، با عناوین «قوله ـ قوله».

[**کشف الظنون** ۸۹۸/۱].

آغاز: بالله سبحانه و بحمده و الصلاة على رسوله قوله خص الانسان بمعرفة اوضاع الكلام اى ميّزه عن غيره بها.

انجام: قيل انما يستعملان فى مفهمومهما الكلى و الخصوص انما يفهم من هيئة المركب الاضافى كما فى الحيوان فى قولها الحيوان الناطق مستعمل فى معناه و التقييد بالناطق يفهم من هيئة المركب الوصفى.

کتاب اول بدون تاریخ و از آغاز ناقص.

کتاب دوم و سوم بدون تاریخ.

کتاب چهارم نستعلیق علی بن ابراهیم بن عثمان ارض رومی در مدرسه خاتونیه بلد ارض روم در سال ۱۱۱۰.

۱۳۵ برگ، ۱۶ × ۲۰.

﴿ ۵۱۹ ﴾

۱ـ قبسات = تقریرات «۲ـ ۷۸و۱۲۲ـ۱۳۱» (فقه ـ عربی)

از: محمد نائینی (۱۳۰۵ ق).

مؤلف درس فقه استادش بحر العلوم رحمه الله را با عناوین «قبس ـ قبس» نوشته است.

آغاز: اما بعد الحمد و الصلاة فالفقه لغة الفهم و عرفاً عرف بالحد المعروف و المراد بالشرعية ما له تعلق بالشرع و لو بالوضع و موضوعه سؤالات الاحكام من حيث هی كذلک.

۲ـ مقدمة الواجب «۷۹ـ۱۱۸» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

مباحث نسبتاً مفصلی است از بحث مقدمه واجب. از محقق دوانی، تفتازانی، ابن حاجب و بعض الافاضل نام برده است. و از جناب شیخ بهایی به عنوان «شیخنا» نام می‌برد.

و شرح یکی از متن‌های اصول فقه است.

آغاز: الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام علی اشرف الانبياء والمرسلين محمد و اله و عترته الاطائب الاكرمين. الاكثرون علی ان الامر بالشی آه هذه المسأله انما ترتبط....

انجام: يمكن المناقشة فيه بناءً علی ما ذكره المصنّف من.....

۳ـ فرهنگ فارسی «۱۳۲ـ۱۵۸» (لغت ـ فارسی به فارسی)

از: محمد نائینی (۱۳۰۵ ق).

فرهنگ لغت فارسی به فارسی است که از حرف «الف» آغاز تا «ه» برخی از لغات فارسی را آورده و معنی کرده و در پایان گروهی از کلمات فارسی را سطر به سطر ذکر کرده است.

آغاز: سپاس خداوند را و درود پیمبران و جانشینان او ویژه محمد عربی و وصی و آل پاکش را و بعد این نوشته مختصری است از زبان پارسی.....

۴ـ اثبات الحق = ترجمه احقاق الحق «۱۵۹ ـ ۲۵۴» (کلام ـ فارسی)

از: میرزا محمد نائینی (۱۳۰۵ ق).

علامه حلّی (۷۲۶ ق) کتابی به نام «نهج الحق و کشف الصدق) در اثبات حقانیّت شیعه و ردّ اهل سنّت، نوشته بود که آن را قاضی فضل الله بن روزبهان (قرن دهم هـ.ق) مورد نقد قرار داده و کتاب «ابطال نهج الباطل و اهمال کشف العاطل» را نگاشته. قاضی نور الله شوشتری به دفاع از علامه حلّی پرداخته و جوابهای دندانشکن به قاضی فضل الله داده است که کتابش را به نام «احقاق الحق» در سال ۱۰۱۴ در آگره هند به پایان رسیده است. کتاب حاضر ترجمه «احقاق الحق» شهید قاضی الله است.

[الذریعه ۲۹۰/۱، ۷۵/۴؛ نشریّه دانشگاه ۶۵۸/۵، نسخه‌های خطی، منزوی ۸۷۰/۲، مرعشی ۱۴۲/۱۶].

انجام: این است بعضی از مطا عن ابی بکر و عمر و امّا مطا عن عثمان و معاویه و عایشه و سایر اهل ضلالت پس آن را ایراد نکردیم زیرا که در آنچه مذکور شد کفایت است در ثبوت شاه ولایت و فساد و حال غاصبین خلافت.

کتاب اول طهارت تا غسل را دارد و اوراق آن‌جابجا صحافی شده است. بدون تاریخ.

کتاب دوم خط خوردگی دارد، تصحیح شده، مقدمه واجب و بخشی از بحث الفاظ است. بدون تاریخ.

کتاب سوم نستعلیق مؤلف. بخشی ازکتاب است.

کتاب چهارم توحید تا امامت را دارد. از آغاز نقص دارد. بدون تاریخ.

۲۵۴ برگ، ۱۸ × ۲۳.

﴿ ۵۵۳ ﴾

۱ـ نصاب الصبیان «۱ ـ ۶۴» (لغت ـ عربی به فارسی)

از: ابو نصر فراهی.

به جلد ۲ ص ۷۶۳ رجوع شود.

۲ـ شرح العوامل همان است که در جامع المقدمات چاپ شده «۶۵ـ ۷۵»

(نحو ـ عربی)

به جلد ۱ ص ۳۸۰ رجوع شود.

۳ـ العزی فی التصریف «۷۵ـ ۸۹» **(صرف ـ عربی)**

از: عز الدین زنجانی.

۴ـ اختیارات = رساله در بیان دانستن ساعات «۸۹ـ ۹۱» **(نجوم ـ فارسی)**

منسوب به خواجه نصیر طوسی دارای سه فصل.

آغاز: الحمد لله اما بعد بدان که صاحب دانشان این علم را وصفی نهاده‌اند.

کتاب اول نسخ علی اکبر بن آقا مهدی کارلادانی در ۱۲۵۳.

کتاب دوم نسخ همان کاتب در ۱۲۵۲.

کتاب سوم و چهارم بدون تاریخ.

۹۱ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۶۴۵ ﴾

۱ـ دیوان امیرالمؤمنین علیه‌السلام «۱ـ ۱۶» **(عربی)**

[الذریعه ۴۳۱/۲، مرعشی ۷۱/۵، دانشگاه ۱۰۰۱/۹، مجلس ۷۰۵/۱۰].

آغاز:

الناس من جهة التمثال اکفاء ابوهم آدم و الامّ حوّآء

۲ـ جنگ نظم و نثر «۱۷ـ ۶۵» **(عربی ـ فارسی)**

از: ؟.

شامل شعر و حدیث.

انجام:

زان شـده حـاجتم روا هـمه جـا تـو هـم ای قـاری پـریشان حـال
ختم احـزاب ورد کـن هـمه سـال تـا شـود حـاجتت روا هـمه جـا

۳ـ رساله در معرفت نفس «٦٦ ـ ۷۱» (فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است در معرفت نفس انسان که منجر به معرفة الله می‌شود. ایـن رساله با عناوین «فصل ـ فصل» نگـاشته شـده است و در نسـخه‌های خـطی فـارسی منزوی یافت نشد.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم معرفة الله است چون به سخن خدا و به سخن رسول خدا معرفة الله واجب شد و معرفة الله موقوف است به معرفت اشیاء و معرفت اشیاء موقوف است به معرفة نفس.

۴ـ رساله در رجعت «۷۲ ـ ۸۷» (کلام ـ فارسی)

از: سلطان محمود طبسی شیرازی (ق ۱۱ هـ.ق).

مؤلف این رساله را به درخواست میرزا ابراهیم بن میرزا عباس بـن مـیرزا مـحمد بدیع متولّی آستانه قدس رضوی، هنگامی که نگارنده از شیراز به طوس آمـده بـود، نگـاشته و بـیست آیـه و بـیست خـبر در دو فـصل در آن آورده است: ۱ ـ آیـه‌ها. ۲ـ حدیث‌ها. ظاهراً در سال ۱۰۷۸ هـ.ق نگارش یافته است.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۹۴۵/۲، دانشگاه ۲۱۰۵/۱۱].

آغاز: علی بن موسی الرضا علیه التحیّة و الثناء در گردن این فقیر حقیر بی‌بضاعت و فرومایهٔ بی‌استطاعت سلطان محمود طبسی انداخته بود.

هر چهار کتاب بدون تاریخ.

کتاب چهارم از اول و آخر ناقص.

۸۷ برگ، ۱۰ × ۱۷.

﴿ ۷۱۸ ﴾

۱ـ توبه نامه« ۱ـ۹» (منظومه ـ فارسی ـ ترکی)

از: ؟.

دویست و چهار بیت در قالب مثنوی است در استغفار و توبه به درگاه الهی و توسل به اهل بیت طهارت علیهم الصلاة والسلام. سه بیت ترکی و خاتمه نیز به ترکی است.

آغاز:

یـا رب بسـی کـردم گـناه — بـــر لطـــفت آوردم پـناه
اکنون شـدم مـن عـذرخـواه — اســـــتغفر الله العـــظیم

۲ـ حکایات« ۱۰ـ۱۴» (فارسی)

از: ؟.

احتمالاً بخشی از مجموعه‌ای در حکایات و روایات و مـواعـظ است. از «ارشـاد القلوب» دیلمی یاد کرده است.

انجام: گمان بردند که حضرت خضر علیه السلام بوده که برای هدایت و اتمام حجت بر آن سرگشته بادیه کفر و ضلالت آمده بوده که شاید او هدایت یابد یا حجت بـر او تـمام گردد والله تعالی هو العالم.

۳ـ زاد السالک« ۱۴ـ۱۹» (اخلاق ـ فارسی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق).

در سال ۱۳۳۱ ش به کوشش محدث ارموی چاپ شده است.

[الذریعة ۱۲/ ۲، مرعشی ۱/ ۱۰۰، نسخه‌های فارسی منزوی ۱۱۸۵/۲].

آغاز: الحمد لله و سلامه علی عباده الّذین اصطفی اما بعد...در جواب سؤال یکی از برادران روحانی نوشته شده است که از کیفیت سلوک راه حق پرسیده بوده‌اند.

۴ـ نظام نامه داخلی صنف قصاب «۲۴ـ ۲۷» (فارسی)

از: ملا اسماعیل.

تمام مسائل مربوطه به گوشت و کشتار و فروش آن را در چهارده فصل بیان کرده و در پایان اسامی قصابان و محل کسب ایشان را نیز ذکر کرده است. مؤلف مدیر گوشت تهران بوده است.

آغاز: نظامنامه داخلی صنف قصاب به توسط این بنده ملا اسماعیل مدیر گوشت داخی شهر دار الخلافة و چهار نفر سرجوقه که در انتظام امر یک صد باب دکان قصابی.

کتاب اول بدون تاریخ.

کتاب دوم تحریر محمد جعفر بن ابوالحسن در ۱۲۶۳. از آغاز نقص دارد.

کتاب سوم تحریر سده ۱۳.

کتاب چهارم نستعلیق ۱۳۲۹. با مهر بیضوی «ملا اسماعیل ۱۲۹۶» همراه با چهار مهر بیضوی از سرجوقه‌ها.

۲۷ برگ، ۱۵ × ۲۱

﴿ ۷۳۱ ﴾

۱ـ رسالهٔ کیمیا «۱ـ۱۶» (عربی)

از: ؟.

مطالبی را در علم کیمیا و حجر مکرّم آورده و مطالبی از جابر بن حیان در چند فصل نقل کرده است.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۷۱ در معرفی این مجموعه رساله اول بعنوان رساله‌ای در رمل در ۲۷ برگ یاد شده که یا فعلاً از این مجموعه جدا و مفقود است و یا در ضمن اوراق پراکنده بعد از رساله سوم هست.

آغاز: و اما اسمه العلیم من استدام علیه یسر الله علیه ما سأل و عرّفه الحکـمة و ان فتح باب....الالاهیه فتح الله له باب العلم و العمل کما روی عن بعض الاکابر.

۲ـ التهلیل «۱۷ـ۱۸» (عربی)

از: ابو حامد محمد بن حسین شیرازی.

تفسیر لا اله الاّ الله که در قرآن است و خواص آن.

آغاز: تصنیف ابی حامد...روی عن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم انّه قال قال فی کتاب الله تعالی سبعة و ثلاثون موضعاً من القرآن لا اله الاّ الله فمن هلّل به ادخل الله فی قلبه الحلم و العلم.....

۳ـ الاجساد السبعة والکباریت السبعة« ۲۱ـ ۲۶» (کیمیا ـ عربی)

از: ؟.

علم کیمیا را در تحت عناوین هفت جسد نوشته که جسد چهارم در حدید، جسد پنجم در رصاص، جسد ششم در اسرب و جسد هفتم در زیبق است و پس به اختصار به کبریت‌های هفتگانه پرداخته است.

۴ـ اوراق پراکنده «۲۷ـ۱۷۵» (علوم غریبه ـ عربی و فارسی)

اوراق پراکنده‌ای است در علوم غریبه که از کتابهای مختلف یکجا صحافی شـده است.

روی جلد آن نوشته (منتقا) یا (شفا) العسجد و کتب دیگر بـه هـم مـخلوط شـده است؟!

هیچ کدام از رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد امّا تاریخ ۱۱۳۰ در این مجموعه هست.
کتاب اول و سوم از آغاز و کتاب دوم از انجام ناقص است.
۱۷۵ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۷۶۷ ﴾

۱ـ تحفه سلطانی = اصول دین «۱ـ ۷۶» (کلام ـ فارسی)

از: شیخ محمد جعفر قاضی اصفهانی (۱۱۱۵ هـ.ق).

اصول دین شیعه را در یک مقدمه و چند مقصد و هر مقصد دارای چند «مطلب» و «فصل» نگاشته و مقدمه در تعریف حکمت و بیان اقسام آن است و مقصد پنجم در معاد. مؤلف این کتاب را به نام شاه سلطان حسین صفوی نگاشته است.

چاپ شده است.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۷۳۶/۲، نشریّه دانشگاه ۴۱۰/۵].

آغاز: جواهر کلمات طیبه حمد و سپاس که آغاز امور عامهٔ ناس از تجلی به آن زیور خیر گیرد.

انجام: حق تعالی همهٔ مؤمنین را توفیق سلوک راه حق و نعمت طاعت در دنیا و آسانی عقبات آخرت و خلود در روضهٔ رضوان روزی کند بمنّه وجوده. تم الکتاب.

۲ـ التنبیهات العلیّة علی وظائف الصلاة القلبیّة = اسرار الصلاة «۷۷ـ۱۰۷»

(اخلاق ـ فارسی)

از: زین الدین بن علی بن احمد عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق).

به شماره [۴۹۰] از مجموعه‌های سه کتابی مراجعه شود.

۳ـ ترجمهٔ توحید مفضّل «۱۰۹ـ۱۵۵» (حدیث ـ فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق).

ترجمه روایت مفصلی است در توحید که امام صادق علیه السلام آن را در چند مجلس بر مفضل بن عمر جعفی کوفی املاء فرموده است. این ترجمه تحت اللفظی است و گاهی مطالبی نیز به عنوان «مترجم گوید» اضافه کرده است و در رجب ۱۰۹۴ به پایان رسیده است.

چاپ شده است.

[**الذریعة ۹۱/۴، مرعشی ۲۱۰/۱، مجلس ۱۹۸/۲۵، الفبایی آستان قدس ۱۵۰ با عنوان التوحید**].

آغاز: الحمد لله الّذی هدانا علی توحیده بصفوته محمد المفضّل علی عبیده و عترته الاکرمین المخصوصین بلطفه.

۴ـ رساله در انواع حیوانات و آداب صید و ذبح و کیفیت آن «۱۵۷ـ۱۷۴»

(فقه ـ فارسی)

از: میرزا محمد بن محمد رضا قمی.

مقدمه در بیان انواع حیوانات برّی و بحری و حلّیت و حرمت آنها در شش فصل، ابواب در بیان صید و احوال متعلق به آن، تذکیه حیوانی که رام است و خاتمه در مسائلی که متعلق به ذبح و نحر است.

آغاز: سپاس مر لطیفی را که دلهای عاشقان صید دام مکرمت او است و ستایش مر کریمی را که جان‌های مخلصان کشته تیغ محبت او است.

انجام: و اگر نبخشند و نفروشد یا بفروشد و قادر بر خریدن آن نباشد از او به زور بستاند و به قدر ضرورت بخورد اگر کار به مضایقه و قتال کشد و صاحب آن چیز کشته شود بر مضطر هیچ جرمی نباشد.

کتاب اول نسخ ۱۱۱۸. شاید کاتب آن همان کاتب رساله‌های بعد باشد با تملک محمد هاشم

اصفهانی با مهر مربع «عبده محمد هاشم».

کتاب دوم نسخ محمد حسین بن یحیی نوری در پنجشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۱۱۸.

کتاب سوم نستعلیق همان کاتب در ۱۱۱۱.

کتاب چهارم نسخ همان کاتب در ۱۱۱۸.

۱۷۴ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۷۸۸ ﴾

۱ـ رسالة فی حکم لقطة الخربة« ۱ـ ۰ ۱» (فقه ـ عربی)

احتمالاً از محمد مازندرانی لاریجانی.

خربة جایی است که اهل آن ترکش کرده‌اند. مؤلف به امر حجة الاسلام شفتی در رساله‌ای مختصر، به بررسی حکم لقطه‌ای که در خربة یافت می‌شود پرداخته بود و این رساله تفصیل رسالهٔ قبلی مؤلف می‌باشد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلّی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین اما بعد فانّی بعد ما امرنی مولای الاعظم الافخم الاکرم قدوة اهل الاسلام من العرب و العجم.

انجام: الاّ ان الغالب فیما یوجد فیها لیس هو صورة...من معرفة حال ملکه و شخصه لانّ کثیراً ما یکون المال الموجود فی الخربات لغیر اهلها.

۲ـ رساله فی حکم اللقطة« ۱۱ـ ۲۲» (فقه ـ عربی)

از: محمد مازندرانی لاریجانی.

مؤلف به امر استادش (که احتمالاً حجة الاسلام شفتی است) این رسالهٔ استدلالی را در مورد بعضی از مسائل متعلق به لقطه با ذکر روایات و اقوال فقها نگاشته است.

آغاز: الحمد لله الّذی ارسل الانبیآء و الرّسل لتمهید قواعد المـلّة و الدّیـن و انـزل الصّحف و الکتب لتوضیح المسائل و فوائد الشرع المـبین لقـاطبة المکـلّفین حـتّی

یبلغوا الی اقصی مراتب الحق و الیقین.

انجام: فظهر مالکه وجب علیه ردّه ان کان باقیا و یضمنه ان کان تالفا طالب ام لم یطالب لما مرّ من الادلّة.

۳ـ المسائل الحسنیة «۲۳ ـ ۳۲» (عربی)

از: حسن رضا اعرجی حسینی.

مجموعه‌ای از مسائل اعتقادی و فقهی است که مؤلف از حجة الاسلام شفتی پرسیده است و پاسخ آنها در این رساله نیست.

آغاز: نحمده من اصطفی من بین عباده العلماء...و نصلّی و نسلّم علی ولیّه و حبیبه و نبیّه و نجیبه سید الرّسل و الانبیاء و علی آله الازکیاء الاتقیاء العلماء و عترته الطاهرة.

انجام: ثمّ الفعل الکثیر المبطل للصلوة هل له حقیقة شرعیه او ما یسمّی فی العرف و العادة فعلا کثیراً ثم العرف المعتبر فی هذا المقام هو العرف الخاصّ ای عرف الفقهاء او العرف العامّ.

۴ـ رسالة حول القرآن «۳۳ ـ ۳۸» (عربی)

شاید از محمد مازندرانی لاریجانی.

بعضی از مسائل مربوط به قرآن مجید از قبیل لفظ «قرآن»، اجر تلاوت قرآن و قرائت قرآن را به امر استادش (احتمالاً حجة الاسلام شفتی) بیان کرده است.

در این رساله یا این نسخه خوابی که مؤلف (احتمالاً) برای حجة الاسلام شفتی دیده و خوابی است جالب نقل کرده.

آغاز: الحمد لله الّذی جعل الانسان بانزال الکتاب المبین علی احکامه بصیراً والصلاة علی نبیّه الّذی ارسل بالفرقان لیکون للعالمین نذیراً.

انجام: و ظنّی انّ نقصان ما حرّرته فی بعض مسائل الفقه الذی هو مشرف بشرف

حضورهم و کذا ما لم یشرف به اقل من نقصان هذه الکلمات والحمد لله غافر الخطیئات و ما حی السّیئات و رافع الدرجات و قاضی الحاجات.

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد. و رساله اول و دوم از آخر نقص دارد.

۳۸ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۸۷۰ ﴾

۱ـ تحقیق الحق فی توقف عدم الکل علی عدم الجزء «۲ـ۰ ۱» (عربی)

از: ؟.

بحث دقیقی است دربارهٔ توقف عدم الکل بر عدم الجزء. از محمد هادی بن معین الدین محمد شریف شیرازی نام برده است.

آغاز: قد کنت کتبت اجابة لالتماس بعض الاخوان الصّفا و خلاّن الوفاء فائدة تحتوی علی تحقیق الحق...فظنّ بعض اجلّة فضلاء العصر و کملة الدهر.

انجام: حتّی انّ العسکر بعد التّفرق یبقی انتسابه الی قائد و رئیس و اما قوله مدّ الله له فی البقاء و ایّده باسباب العلوّ و الارتقاء انّ ما نقلنا عن الشیخ لا یضرّه اصلاً.

۲ـ شرح اثبات الجوهر المفارق = شرح العقل الکلّی« ۱۱ـ۱٦»

(فلسفه ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی (۹۰۸ ق).

شرح مختصری است بر رساله «اثبات الجوهر المفارق» خواجه نصیر طوسی که در آن به اثبات عقل کلی پرداخته است.

[الذریعه ۱/ ۸۸ و ۵۸/۱۳].

آغاز: بعد حمد مبدع الحقائق والصلاة والسّلام علی رسوله مظهر الدقائق و علی آله و اصحابه من کل بارع....فی اثبات الجوهر المفارق المسمّی بالعقل الکل فسنح لی فی

اثناء المطالعة.

انجام: هذا ما سنح من الاحکام علی هذه الرساله فی اثناء الملاحظة من دون...هـو من عنایة الله و حسن توفیقه انّه خیر من استعان و هو المستعان و علیه التکلان.

۳ـ التهلیلیّة «۱٦ ـ ۲٦» (فلسفه ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی (۹۰۸ ق).

شرحی فلسفی است بر کلمهٔ طیّبه «لا اله الا الله» که در دو «مقام» و هر مـقام در دو «موقف» نگاشته شده است. مقام اول در مباحث لغوی و عقلی، مـقام دوم در عـلوم کشفی و شهودی.

در بعضی نسخه‌ها این رساله به «امیر غیاث الدین منصور دشتکی» (۹۴۸ ق) نسبت داده شده است.

[**الذریعه ۵۱۶/۴، آستان قدس ۳۰۳/۱۱**].

آغاز: آفتاب جمال قدم از آن متعالی است که خفا فیش ظلمت سرای حـدوث بـه نظر کلیل فکر و نظر مطالعه سبحات انوار آن.

۴ـ اثبات الواجب القدیم «۲۷ ـ ۵۲» (کلام ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی (۹۰۸ ق).

رساله‌ای است در اثبات واجب الوجود به روش حکما و فلاسفه از دو راه: ابطال دور و تسلسل، براهین فلسفی دیگر. رساله دارای دو مقصد است و هر مـقصدی در یکی از روشهای مذکور.

[**الذریعه ۱/ ۱۰۶، آستان قدس ۳۰۳/۱۱، مرعشی ۳۰۸/۶**].

آغاز: سبحانک سبحانک ما اعظم شأنک و اظهر برهانک.... الی الشیء من عینه و قد حال الحجب فی العین لا یبصرک نواظر البصائر الا بانوارک.

کتاب اول بدون تاریخ. از انجام ناقص. تصحیح شده.

کتاب دوم نسخ رفیع بن محمد کاظم بن حاجی محمد در ۱۰۹۲ در اصفهان. تصحیح شده.

رساله سوم بدون تاریخ. از آخر نقص دارد. تصحیح شده.

کتاب چهارم نستعلیق محمد تقی بن میر سعید طالقانی در ۱۰۸۵. و در ۱۱۰۹ توسط محمد رفیع بن محمد کاظم الموتی (ظاهراً همان کاتب رساله دوم) با نسخه‌ای تصحیح شده مقابله شده است.

۵۲ برگ، ۱۲ × ۱۹.

﴿ ۹۲۷ ﴾

۱ـ طب الائمة« ۱ـ ۱۳» (طب ـ حدیث ـ عربی)

از: حسین بن بسطام.

به جلد ۱ ص ۳۷۲ رجوع شود.

۲ـ شرح نصاب الصبیان «۱۶ـ ۸۹» (لغت ـ فارسی)

از: ؟.

نخست یک بیت را آورده ابتدا به ترجمه و شرح آن پرداخته آنگاه تجزیه و ترکیب و اشتقاق آن را بیان می‌کند.

آغاز:

همی گوید ابو نصر فراهی کتاب من بخوان گر علم خواهی...

فرق میانهٔ اسم و لقب و کنیت آن است که اگر نام مصدّر به اب یا امّ باشد.

انجام:

نامهای چهارده معصوم در یک بیت من

گفته خواهم تا بماند یادگار اندر ز من

مصطفی بـا سـه مـحمّد مـرتضی بـا سـه عـلی

جعفر و موسی و زهرا یک حسین و دو حسن

۳ـ اختلاجات اعضاء «۸۹ـ ۹۶» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

در جستن هر یک از اندام‌های تن آدمی که بر چه حادثه‌ای در زندگی دلالت کند. بنابر قول منزوی این کتاب در ردیف علوم غریبه قرار می‌گیرد نه طب.

[نسخه‌های خطی منزوی ۴۶۵/۱].

آغاز: هر که را میان سر بجهد از پادشاهی بزرگی گرانمایگی یابد و هر که را گردنش بجهد خواسته یابد.

انجام:

بر خـود و اولاد امـجادش درود بـیشمار

از من و مخلوق عالم شجر باشد یا حجر

۴ـ نجات السالکین = نصاب ترکی «۹۷ـ ۱۰۰» (لغت فارسی ـ ترکی)

از: موسی بن محمد حسین طهرانی اردبیلی.

فرهنگ دو زبانه ترکی فارسی به روش «نصاب الصبیان» ابو نصر فراهی است کـه مؤلف پس از هجرت به اردبیل و انس با اتراک آنجا به تألیف آن پرداخته است.

[الذریعة ۵۸/۲۴].

آغاز: مقصود از نگارش این صحایف و مطلوب از آرایش این صحایف آن است که اقلّ عباد محتاج به عفو سبحانی.....

انجام:

تازه شد بحر و مرا برده ز کـف صـبر و قـرار

مانده‌ام عاجز و جویم در پـی اتـماش یـار...

هر چهار رساله بدون تاریخ. رساله سوم از انجام ناقص.

۱۰۰ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۹۳۰ ﴾

۱ـ کبری در منطق «۱ـ ۲۷» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف.

به جلد ۲ ص ۵۹۷ رجوع شود.

۲ـ تهذیب المنطق «۲۹ـ ۴۶» (منطق ـ عربی)

از: تفتازانی.

به جلد ۱ ص ۱۱۶ رجوع شود.

۳ـ صغری در منطق «۴۷ـ ۵۳» (منطق ـ فارسی)

از: جرجانی.

این رساله با ترجمه آن به عربی تالیف فرزندش سید محمد در گنجینه بهارستان چاپ شده است.

۴ـ الاربعون حدیثا «۵۵ـ ۷۵» (حدیث ـ فارسی)

از: ؟.

چهل حدیث است درباره علم و تعلیم و تعلم با ترجمه فارسی.

آغاز: الحمد لله...طلب العلم فریضة.

انجام: الاربعون و قال...قلیل العلم خیر من کثیر العبادة....

رساله اول نستعلیق محمد بن محمد حسن سلطان نوری. با مهر مربع «وقف مدرسه حسینیه

مرحوم حاج سید حسین لاریجانی فی شهر رجب ۱۳۰۸ هـ.ق»

رساله دوم نستعلیق محمد بدون تاریخ. تصحیح شده.

رساله سوم نسخ محمد بن محمد حسن بدون تاریخ.

رساله چهارم بدون نام کاتب و تاریخ. در ادامه مطالبی درباره مهر نبوت و قوای انسانی دارد.

۷۵ برگ، ۱۱ × ۱۶.

﴿ ۱۰۲۹ ﴾

۱ـ شرح قصیده میر فندرسکی« ۱ـ۱۶» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد صالح بن محمد سعید خلخالی (۱۱۷۵).

شرح عرفانی مختصری است بر قصیدهٔ معروف میر ابوالقاسم فندرسکی که در آغازش گوید: «چرخ با این اختران نغز و خوش و زیباستی».

[مرعشی ۲۴۷/۱۲، الذریعة ۱۵/۱۴].

۲ـ اصطلاحات صوفیه «۱۶ـ۱۸» (عرفان ـ فارسی)

از: کمال الدین عبدالرّزاق بن جمال الدین کاشانی (۷۳۰ هـ.ق).

شرح اصطلاحات صوفیان را به اختصار آورده است.

[مرعشی ۳۱۱/۱۰].

انجام: و نیز گفته‌اند که بوسه عبارت از مقام وحی است، پاکباز عبارت از توحید خالص است. قد تم...

۳ـ تفسیر سورهٔ أعلی «۱۸ـ ۳۵» (تفسیر ـ عربی)

از: محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰).

با عنوان «تسبیح» در هفت تسبیح آن را فراهم آورده است.

[الذریعة ۳۳۶/۴، الفبائی آستان قدس ص ۱۳۵].

آغاز: سبحانک اللهم و تبارک اسمک و تعالی ذکرک و عظمت قدرتک و علت کلمتک...و بعد فهذه جملة من نکات قرآنیة ذوقیه.

انجام: و صعد العلم و التقوی الی منبع النور و دار الرحمة و السرور انه ولیّ الجود و غایة الوجود و صلی الله علی مظهر الاسم الاعظم....

۴ـ کنز الحقائق «۳۵ـ ۴۶» (منظومه ـ فارسی)

از: پهلوان محمود خوارزمی (پهلوان پوریای ولی) (۷۲۲ ه).

مثنوی عرفانی است از جوانمرد معروف پهلوان پوریای ولی که بعضاً به نام شیخ محمود شبستری عارف معروف به چاپ رسیده و در اول این نسخه به او نسبت داده شد ولی چنانکه از تذکره‌ها بر می‌آید و اهل تحقیق از جمله استاد عبدالحسین زرین کوب اشاره کرده‌اند سرودهٔ پهلوان محمود خوارزمی است.

[**الذریعه ۱۵۱/۱۸، مجموعه آثار شبستری ص ۱۱، جستجو در تصوّف ایران ص ۳۵۳**].

آغاز: رسالهٔ کنز الحقائق مولی الاعظم المحقق شیخ محمود شبستری قدس الله روحه.

دو سه یار عزیز کم بضاعت — بپرسیدند ز اسرار اطاعت
سخن گفتم به قدر فهم ایشان — بدین نظمی که می‌بینی بر ایشان...

انجام:

شریعت با.... هر دو جفتند — سخن چون من در این معنی نگفتند
مرا زین هر دو جز اظهار حق نیست — بدان اظهار حق جز این نسق نیست

هر چهار رساله نستعلیق عباسعلی بن زین العابدین آملی، بدون تاریخ.

در رساله دوم اشعاری با امضاء «لمحرره» یا «لکاتبه» هست.

در پایان رساله چهارم مطلبی درباره وصیت مولانا مولوی آورده شده.

۴۶ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۱۰۵۶ ﴾

۱ـ اختیارات ایّام (صغیر)« ۱ـ ٦»

(نجوم ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ هـ. ق).

به جلد ۲ ص ۱۸ رجوع شود.

بعضی این کتاب را از تألیفات محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی دانسته‌اند.

[الذریعه ۳۶۷/۱، مجلس ۱۸۹/۳۶، مرعشی ۲۱۳/۱،کتابشناسی علامه مجلسی ص ۷۸].

۲ـ تعبیر خواب = خواب نامه «۷ـ۱۸»

(فارسی)

منسوب به امام صادق علیه السلام.

روایاتی منسوب به امام صادق علیه السلام درباره تعبیر خواب نقل شده است این نسخه در ۵۳ باب می‌باشد.

۳ـ تعبیر خواب«۱۹ـ ۲۳»

(فارسی)

منسوب به امام صادق علیه السلام.

در این رسالهٔ مختصر خوابهائی به نقل از امام صادق علیه السلام تعبیر شده و در ۳۸ فصل می‌باشد.

آغاز: این چند کلمه در تعبیر خواب از ابا عبدالله جعفر بن محمد صادق علیه السلام روایت کرده‌اند.

انجام: فصل سی و هشتم اگر ببیند که نماز می‌گذارد نعمت یابد و فراخ روزی شود.

۴ـ رساله یوحنا اسرائیلی = حقانیت شیعه = امامت = منهاج المناهج «۲۴ـ ۳۴»

(کلام ـ فارسی)

منسوب به یوحنا اسرائیلی مصری در بررسی چهار مذهب و اثبات امامت به روش شیعی.

به فهرست نسخه‌های خطی فارسی منزوی ج ۱ ص ۹۵۰ رجوع شود.

آغاز: الحمد لله رب العالمین...اما بعد حق سبحانه و تعالی به برهان تحقیق حجاب از خاطر همگنان مرفوع گرداند.

انجام: از زبان بنده یوحنا گواه باشید که من دین شیعه را قبول کردم از آنکه به فرموده حق تعالی و به حدیث پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم ثابت شد که ایشان دین حق دارند و ترک حق نکرده‌اند به طریق فرموده خدا و رسول می‌روم و می‌گویم اشهد ان لا اله الا الله.....

رساله اول بدون تاریخ.

رساله دوم نستعلیق محمد جعفر بن محمد کاظم در ۱۳۰۰.

رساله سوم نستعلیق محمد عارف در شاه جهان آباد، بدون تاریخ.

رساله چهارم بدون تاریخ.

۳۶ برگ، ۱۴ × ۲۳.

﴿ ۱۱۵۸ ﴾

۱ـ حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقه = فخری نامه = الهی نامه« ۱ـ ۱۷۳»

(منظومه ـ فارسی)

از: مجدود بن آدم حکیم سنائی غزنوی (قرن ۶).

مثنوی عرفانی مشهوری است از حکیم سنائی غزنوی.

[آستان قدس ۳۰۴/۷، سپهسالار ۴۹۳/۲، مجلس ۲۶۸/۲۶].

آغاز: الحمد لله الخبیر بخفیات الضمائر...آن دلیل هر برگشته و آن دستگیر هر سرگشته....

۲ـ کنزالرموز = عشق نامه = کنوزالرموز «۱۷۳ـ۱۸۱» (فارسی)

از: حکیم سنائی (قرن ۶).

مثنوی معروفی است در ۵۷۶ بیت در کیفیّت ارتباط بین عشق و روح و وحدت و قدم و حدوث و بذر و ثمره آن نظیر کتاب حدیقه می‌باشد و تمام آن در پند و موعظه و اندرز و عشق و محبّت به مبدأ است.

[مشار فارسی ۲۶۸۵/۲، دیوان سنائی چاپ رضوی ص فو، الذریعة ۱۷۳/۱۸].

آغاز:

مرحبا ای برید سلطان وش تختت از آب و تاجت از آتش

انجام:

گفتم آن نور کیست گفتا نور بو المخافر محمد منصور

۳ـ کارنامهٔ بلخ = مطایبه نامه «۱۸۱ـ۱۸۸» (منظومه ـ فارسی)

از: حکیم سنایی غزنوی.

این مثنوی بر وزن حدیقة الحقیقة می‌باشد و سنائی آن را در اوقات توقف در بلخ به نظم آورده و در این مثنوی هر طایفه‌ای را خاصه اهل دیوان و جمعی از شعرای زمان خویش را ستوده و یا به هزل با آنها مطایبه کرده و از این جهت در عنوان بعضی از نسخه‌های این مثنوی به جای «کارنامه»، «مطایبه» آمده.

[مقدمهٔ «دیوان سنایی غزنوی» مدرس رضوی ص فه ـ فو].

آغاز:

ویحک ای نقشبند بی خامه قاصد را یگان بی نامه

انجام:

....تا جهان است در جهان او باد قالب روح را روان او باد

تیر احداث را نشانه مباد قبلهٔ عارضه زمانه مباد

۴ـدیوان سنایی «۱۸۹ـ۳۱۲» (فارسی)

از: حکیم سنایی (ق ۶).

دیوان شعر حکیم سنائی مشتمل است بر قصاید و غزلیات و رباعیات و مقطعات.

[الذریعة ۴۷۱/۲/۹، مشار فارسی ۲۳۱۹/۲، مجلس ۱۲۲/۲۶، منزوی ۲۳۶۱/۳].

آغاز:

طـلب ای عـاشقان خـوش رفـتار طــرب ای نــیکوان شـیرین کـار

انجام:

گه نیک و عزیز و گـاه خـوارت شـمرند بــر ســر ریــزند و زیـر پـایت سـپرند

هر چهارکتاب نستعلیق ۱۰۰۹.

درکتاب اول مهر مربع «ابوالقاسم» و یادداشت تملک ۱۲۴۹ هست.

۳۱۲ برگ، ۱۱ × ۲۲.

﴿ ۱۱۸۱ ﴾

۱ـصرف میر« ۱ـ ۳۳» (صرف ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

۲ـالعزی فی التصریف «۳۴ـ ۵۳» (صرف ـ عربی)

از: عز الدین زنجانی.

۳ـمراح الارواح «۵۵ـ ۹۲» (صرف ـ عربی)

از: احمد بن علی مسعود.

۴ـ العوامل المائة «۹۳ـ ۱۱۹» (نحو ـ عربی)

از: عبدالقاهر جرجانی.

هر چهار کتاب نسخ احمد علی بن محمد علی شاهسون به ترتیب در ۱۲۰۸ و ۱۲۰۸ و ۱۲۰۱ و ۱۲۰۹.

﴿۱۱۹۹﴾

۱ـ تذکرة الائمّه« ۱ـ ۱۳۸» (تاریخ ـ فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی لاهیجی (قرن ۱۱ هـ. ق).

به جلد ۲ ص ۱۳۱ رجوع شود.

۲ـ چهارده حدیث = رجعت «۱۳۹ـ ۲۰۳» (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱).

چند نسخه از این رساله در این کتابخانه هست.

آغاز: بسمله. الحمد لله. و امّا بعد چنین گوید فقیر خاکسار محمد باقر بن محمد تقی حشرهما الله مع الأئمّة الابرار.

۳ـ استفتائات علامه مجلسی = سؤال و جواب «۲۰۳ـ ۴۳۸»

(فقه ـ فارسی)

از: سیّد حامد بن سید محمد البدلاء الحسنی.

استفتائاتی است از علامع مجلسی که توسط سید حامد حسنی جمع آوری شده است.

دارای جدول و در جدول عین‌ها است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین الحمد لله الکریم الاکرم العلیم الأعلم

علّم بالقلم...و بعد به عرض طالبان مناهج یقین و سالکان...ذرهٔ بی‌مقدار، سیّد حامد بن سید محمد البدلاء الحسنی عفی الله عنهما که چون در این دوران.....

انجام: شیر آدم پاک است یا نجس؟ جواب پاک است و شیر دختر کراهتی دارد در نماز اگر غیر صاحب شیر مطلقاً در آن نماز نکند احوط است والله تعالی یعلم حقائق الاحکام.

۴ـ سؤال و جواب «۲۳۸ـ ۲۴۱» (فقه ـ فارسی)

از: حاجی ابو تراب اصبهانی (۱۱۱۰ هـ.ق).

سؤالاتی است از حاجی ابو تراب از استادش علامه مجلسی و پاسخ‌های او که به نظر شریف علامه مجلسی رسیده و آنها را تصحیح و تصدیق نموده است.

[« تلامذة العلاّمه المجلسی» ص ۱۱].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم چنین گوید راقم حروف که قبل از تحصیل این نسخه چند مسأله دیگر از جناب حاجی تراب که از اجلّه تلامذه عالی حضرت ملاذ المحقّقین است.

انجام: سؤال اگر مادر شخصی فرزند فرزندش را شیر دهد مادر آن طفل بر پدرش حرام می‌شود یا نه؟ جواب اگر مادر، مادر مرضعه آن طفل باشد مادر مرتضع حرام می‌شود بر پدرش. اگر مادر پدر مرضعه باشد احوط آن است که شیر ندهد و اگر داده باشد احوط آن است که طلاق گرفته شود.

کتاب اول نستعلیق ۱۲۲۳ در روستای کن طهران.

کتاب دوم بدون تاریخ.

کتاب سوم و چهارم نستعلیق ۱۲۲۳.

۲۴۱ برگ، ۱۷ × ۲۰.

﴿ ۱۲۹۲ ﴾

۱ـ اعراب البسمله« ۱ـ ٦»

(عربی)

از: ؟.

مؤلف اعراب آیهٔ مبارکه «بسم الله الرحمن الرحیم» را به تفصیل برای پسرش سید محمد مدرس نگاشته است.

آغاز: اعراب البسملة الشریفة. الباء حرف جر للاستعانة ای یدل علی ....

انجام:...و ان کل حرف جر زائد یعمل الجر کما عرفنا فی کتاب العوامل و لکن لا یتعلق بشیء هذا ما کتبته فی غایة الاستعجال لولدی.

۲ـ العوامل «۹ـ ٦۲»

(نحو ـ عربی)

از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی (ق ۱۲).

۳ـ رسالة فی الوضع «٦٦ـ ۷۲»

(بلاغت ـ عربی)

از: ؟.

بحثی درباره وضع از نظر علم بلاغت به اختصار آورده و در آخر خاتمه‌ای دارد که درباره اشتراک معنوی توضیح داده است. در این کتاب از تفتازانی، سید شریف جرجانی، قاضی عضد الدین ایجی نام برده است.

آغاز: الحمد لله الذی دل علی وجوب وجوده استحالة الدور و امتناع تأثیر الأثر اللاحق فی مؤثره السابق واعترف به بطلان التسلسل المبرهن ببرهان التطبیق....

انجام:...و هو لفظ متعدد لمعنی واحد جزئیاً کأبی حفص و عمرا وکیلاً کلیث و اسد.

۴ـ العوامل «۷۳ـ۱۲۲» (نحو ـ عربی)

از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی (ق ۱۲).

رساله سوم نسخ ۱۳۰۷ و سه کتاب دیگر بدون تاریخ.

رساله دوم عوامل با حاشیه احمد است و رساله چهارم همان کتاب با حواشی مختلف است.

در پایان کتاب اول تاریخ وفات شرف الملک در ۵ شوال در حکومت امیر نظام در سنه ۱۳۱۱ و تاریخ رفتن ملا عبدالرزاق شیخ الاسلام با ملاها به طهران در ۲ جمادی الثانی ۱۳۲۴ هست.

و تاریخ وفات ملا محمد صالح فخر العلماء.

۱۲۲ برگ، ۱۸ × ۲۳.

﴿ ۱۵۴۳ ﴾

۱ـ مناقب حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام = جنگ «۱۱ـ ۴۰» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است در ذکر مناقب و فضائل امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام است و از آن جمله حکایت تمیم داری است.

آغاز: روایت کرده ابو اسحاق احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی در کتاب عرایس که چون عمر بن خطاب خلیفه شد جمعی از علماء یهود آمدند و گفتند ای عمر تو ولی امری بعد از محمد.

۲ـ اصول دین «۴۲ـ ۴۵» (فارسی)

از: ؟.

اصول دین خمسه به اضافهٔ «تولا، تبرا و امر به معروف و نهی از منکر» را در هشت مسأله با استناد به آیات قرآن بررسی کرده است.

آغاز: حمد له...اما بعد بدان که اصول دین هشت است: اول: توحید. دوم: عدل. سیم: نبوت. چهارم: امامت. پنجم: معاد. ششم: تولا....

۳ـ اصول دین «۵۰ـ ۵۱» (فارسی)

از: ؟.

اصول پنجگانه دین را به اضافهٔ (تولا، تبرا و امر به معروف و نهی از منکر) به طور بسیار موجز تعریف و تبیین کرده است.

آغاز: پس باید دانست و واجب عینی است که هر یک از مکلف خواه مرد و خواه زن اصول دین را بدانند.

۴ـ جنگ ادعیه و رساله طهارت خمر «۵۳ـ ۹۱» (عربی ـ فارسی)

رساله طهارت خمر از محمد امین استرآبادی است.

مجموعه‌ای از دعا و حرز است از جمله حرز یمانی و دعای عهدنامه و کیفیت برخی از نمازها و زیارت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا علیهما السلام به ضمیمه رساله طهارت خمر در دو صفحه فارسی که گویا برای شاه عباس نوشته شده است.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۲۳ و ۲۴ رجوع شود.

رساله‌های ۱ و ۲ و ۴ بدون تاریخ و نام کاتب، رساله سوم نستعلیق محمد مهدی استرآبادی. در ادامه رساله اول مطلبی در مدح حضرت علی علیه‌السلام در دو برگ و برخی از احادیث قدسی و اشعاری از ناصح تبریزی و نوری هست.

۹۴ برگ، ۹ × ۱۷.

﴿ ۱۵۴۷ ﴾

۱ـ بحر الاسرار = سبع المثانی «۸ـ ۶۵» (تفسیر ـ منظوم ـ فارسی)

از: میرزا محمد تقی بن محمد کاظم مظفر علیشاه کرمانی (۱۲۱۵ ق).

به جلد ۲ ص ۵۹ رجوع شود.

[الذریعة ۳/ ۲۹، مرعشی ۳۳۷/۲، مجلس ۲۲۳/۲۵، مشار فارسی ۴۵۸/۱].

۲ـ واردات غیبیّه «۶۷ ـ ۷۲» (عرفان ـ عربی)

از: میر محمد علی بن سید محمد هاشم اصفهانی از سلسله نعمت اللهی.

مؤلف در این چند برگ، پس از ذکر سلام و صلوات بر حضرت ختمی و ائمه طاهرین (چهارده معصوم) علیهم صلوات الله اجمعین بطور مفصل به بیان سلسله مشایخ متصوفه از جنید بغدادی تا رحمت علی شاه پرداخته است. عنوان رساله از روی برگ اول «از واردات غیبیه است» أخذ شد.

آغاز: الحمد لله الذی اقر بوحدانیته آحاد المحدودات واعترف بربوبیته المربوبات....

انجام:...و انزل علینا تسعیر الحبوبات و الغلات و...التماس دعا از خواننده دارم، چون این روسیاه پر گناه از عربیت سر رشته کامل نداشتم...که چشم از عیب آن پوشیده و به صحت آن قربتاً الی الله تعالی کوشیده و طلب آمرزش به جهت این روسیاه پرگناه فرموده هر آینه عند الله ضایع نخواهد شد.

۳ـ انوار حکمت = نصایح یوسفی = کلمات یوسفی «۷۳ ـ ۷۵»

(اخلاق ـ فارسی)

از: یوسف بن محمدبن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ هـ).

گفتارها و اندرزهای کوتاه اخلاقی و عرفانی است که بنا به گفتهٔ مؤلف برای کسانی است که در ساحت میدان قناعت تاخته و تعلق به اسباب دنیا ندارند. و با عنوانهای کلمه، نکته و پند در ربیع الاول ۹۱۹ ه به پایان برده است.

[دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۱/ ۲۸، مرعشی ۱۳۹/۵، مجلس ۹۲/۲۵].

آغاز: الحمد لله الذی نور مصابیح القلوب بانوار حکمته و زین بساتین الارواح بازهار نعمته.

۴ـ مشتاقیه « ۸۱ـ ۸۹» (شعر ـ فارسی)

از: میرزا محمد تقی.

مجموعه‌ای است از مدایح اهل بیت علیهم‌السلام و به خصوص مدح امیرالمومنین علیه‌السلام که به غیر از میرزا محمد تقی که سرایندهٔ مشتاقیه است از روحی، عطار، ملا علی نوری، حسین علی شاه اصفهانی، والی کردستان می‌باشد.

آغاز:

ساقی دریا دل تویی مولام امیرالمؤمنین
دریای بی ساحل تویی مولام امیرالمؤمنین
شیر خدا شد نام تو
شیر فلک شد رام تو
تو باده عالم جام تو
مولام امیرالمؤمنین علیه‌السلام...

کتاب اول بدون تاریخ و ظاهراً ناقص است و در ادامه آن برخی احادیث و حکایات هست.

کتاب دوم نستعلیق مؤلف در ۱۲۶۱. در ادامه آن فالنامه منسوب به حضرت سجاد و دعای عید غدیر هست.

کتاب سوم بدون تاریخ و در ادامه آن قصیده‌ای در مدح غلامعلی شاه هندی مورخ ۱۲۶۲ و چهار مقاله و چهار کلمه در تفسیر، نجوم و شعر هست.

کتاب چهارم بدون تاریخ است امّا رباعیات حسین بن علی شاه اصفهانی در ۱۲۶۲ در مدرسه دار الشفای طهران نوشته یا سروده شده.

۸۹ برگ، ۱۰ × ۲۰.

﴿ ۱۵۹۱ ﴾

۱ـ ضیاء المؤمنین =نورنامه «۲ـ ٦١» (منظومه ـ فارسی)

از: بی‌بی خان بیگم نیشابوری = مؤمنه (؟).

منظومه‌ای است در تاریخ حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و امامان علیهم السلام. شاعر در این منظومه بعد از حمد باری تعالی، شرح حال حضرت پیامبر را از بدو آفرینش نور آن حضرت و تولد و تاریخ زندگانی‌اش، ولادت حضرت علی علیه السلام، حضرت فاطمه علیها السلام و در پایان قطعه‌ای در ظهور امام زمان علیه السلام آورده است.

شاعر مطالب این کتاب را براساس چهار کتاب از جمله حیات القلوب علامه مجلسی به نظم کشیده است.

[گنج بخش، منزوی ۱۶۶۷/۳، مشترک پاکستان ۱۰۸۴/۸، مجلس ۳۶۹/۳۸].

آغاز:

ابتدا می‌کنم به بسم الله — بعد از آن لا اله الا الله
حیّ و قیوم و ذوالجلال کریم — قادر و صانع و غفور و رحیم

انجام:

خواهم از حرمت رسول انام — برسانی مرا به دارسلام
هر که خواند به حق ربّ عباد — کند این خان را به فاتحه یاد

۲ـ محرّم نامه «٦٢ـ ٦٨» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

فصل ششم کتابی است در ترجمهٔ حدیث شریفی مشتمل بر حوادث هر سال و احکام محرّم به روایت شیخ هبة الله قطب الدین راوندی در کتاب قصص الانبیاء و ابن بابویه از امام صادق علیه السلام که امام نیز از کتاب دانیال نبی علیه السلام نقل می‌فرماید.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۳۴۶/۱].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. فصل ششم در ترجمهٔ حدیث شریفی است که مشتمل است بر حوادث هر سال و احکام غرّه محرّم. شیخ بزرگوار هبة الله قطب الدین راوندی...شنبه هرگاه اوّل محرّم باشد زمستان در آن سال بسیار سرد باشد.

۳ـ فالنامه «۶۸ ـ ۸۰» (فارسی)

منسوب به حضرت کاظم علیه السلام.

این فالنامه به شکل مثنوی نگاشته شده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. چون خواهد که فال زند باید که قرعهٔ شش پهلو بتراشد و اسم....خورشید بر او بنویسد.

انجام:

می‌نماید به فال قرعهٔ دراز آمدت روزگار نعمت و ناز
تو از این فال خرّمی بی‌بی (بینی) دولت عیش... عمر دراز

۴ـ فارغ نامه = دیوان فارغ = حماسه فارغی «۸۳ـ ۱۳۱» (فارسی)

از: حسین بن حسن فارغ گیلانی رودسری.

مثنوی مفضّلی است در شرح حالات و جنگ‌های حضرت علی علیه السلام، تخلّص شاعر «فارغ» است و این منظومه را در سال ۱۰۰۰ در عصر شاه عباس صفوی سروده است.

به جلد ۲ ص ۴۱۰ رجوع شود.

[الذریعه ۷۹۹/۹، فهرستواره منزوی ۱۷۲۵/۳، نسخه‌های خطی، منزوی ۳۰۱۰/۴، مجلس ۴۳۴/۳۶].

آغاز:

لله الحمد قادر متعال فی الجمیع الامور و الاحوال
آنکه جانم ز مهرداد جلی به فروغ رخ نبیّ و ولی

انجام:

که به زیر بغل گرفته حدید — به سرانگشت خویشتن مالید
یافت آنکه ز ره.... — حفظ می‌کرد از خدنگ جفا

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد.

کتاب اول و چهارم ناقص است.

۱۳۱ برگ، ۲۱ × ۳۰.

﴿ ۱۸۲۶ ﴾

۱ـ الفوائد الحائریة القدیمة« ۱ـ ۷۲» (فقه و اصول ـ عربی)

از: محمد باقر بن محمد اکمل، وحید بهبهانی (۱۲۰۵ ق).

به جلد ۱ ص ۴۱۵ رجوع شود.

۲ـ خلاصة الحساب «۷۳ـ ۸۳» (عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

به جلد ۱ ص ۲۹۱ رجوع شود.

۳ـ الرعایة فی شرح بدایة الدّرایة «۸۴ـ۱۲۸» (درایه، عربی)

از: زین الدین بن علی عاملی (۹۶۶ ق).

شهید ثانی کتاب بسیار مختصر در علم درایه به نام «بدایة الدّرایة» نوشته سپس آن را به نام «الرعایة فی شرح الدرایة» شرح کرده که مشتمل بر یک مقدمه و سه باب بدین ترتیب است:

[الذریعه ۵۸/۳، مرعشی ۱۴۳/۱، مجلس ۱۱۲/۲۶، مشار، عربی ص ۱۱۹].

آغاز: نحمدک اللهم علی حسن توفیق البدایة فی علم الدرایة و الروایة و نسألک حسن الرعایة فی جمیع الاحوال الی النهایة....

۴ـ الوجیزة «۱۲۹ـ۱۳۱» (درایه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

به شماره ۵ در بخش مجموعه‌های دو کتابی مراجعه شود.

کتاب اول و دوم نستعلیق محمد قاسم بن محمد کاظم در ۱۲۴۱.

کتاب سوم از آخر ناقص و بدون تاریخ.

کتاب چهارم بدون تاریخ. در ادامه آن مطالب فقهی و غیره هست.

۱۳۳ برگ، ۱۲ × ۲۳.

﴿ ۱۸۷۶ ﴾

۱ـ تهذیب الوصول الی علم الاصول «۱ـ ۷۱» (اصول فقه ـ عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (۷۲۶ ق).

به جلد ۱ ص ۱۱۶ رجوع شود.

[الذریعه ۵۱۱/۴، مرعشی ۱۴۳/۱، الفبائی آستان قدس ۱۵۴، مشار، عربی ۲۳۰].

۲ـ قانونچه «۷۳ـ۱۰۴» (طب ـ عربی)

از: قاضی محمود بن محمد چغمینی (قرن نهم هـ.ق).

به جلد ۱ ص ۴۲۴ رجوع شود.

۳ـ شرح قصیدة الخمریة ابن فارض «۱۱۳ـ۱۲۸» (عرفان ـ عربی)

از: ؟.

آغاز: شرینا علی ذکر الحبیب مدامة...اعلم ان هذه القصیدة مبنیة علی اصطلاح الصوفیة فانهم یذکرون فی عباراتهم الخمر باسمائها و اوصافها....

انجام: و لا عمل یرضی به الله صالح.

۴ـ نظم الدّرّ = تائیة ابن فارض «۱۲۹ـ۱۷۱» **(منظومه ـ عرفان ـ عربی)**

از: ابو حفص عمر بن فارض مصری (۶۳۲ ق).

قصیده‌ای عرفانی است.

[دائرة المعارف بزرگ اسلامی، منزوی ۱۵۳/۱].

آغاز: سقتنی حمیا الحب راحة مقلتی....

انجام: و من کان قبلی فالفضائل فضلتی.

کتاب اول بدون تاریخ و نام کاتب.

کتاب دوم و سوم نسخ سید محمد باقر تبریزی در ۱۲۷۸ در قریه لنجر (یا نجر)کرمان.

در ادامه کتاب دوم قصیده‌ای در ۴۱ بیت به عربی و درکتاب سوم مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» هست.

کتاب چهارم نسخ زین العابدین با همان مهر بیضوی.

۱۷۱ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۱۸۸۰ ﴾

۱ـ ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من الخلفاء «۶ـ ۳۴»

(منظومه ـ عربی)

از: شمس الدین محمد بن محمد جزری دمشقی شافعی (۸۳۳).

منظومه‌ای در مدح پیامبر اسلام و معجزات و معراج ایشان و سیرهٔ چهار خلیفه بعد از ایشان.

[ایضاح المکنون ۵۳۹/۱].

آغاز:

قال محمد هو ابن الجزری — الحمد للمهیمن المقتدر

و الشکر لله علی ما قد هدی — من نظم سیرة النبیّ احمدا

انجام:

...و الحمد لله علی ان نصرا نبیّه و دینه و اظهرا
صلی علیه الله ثم سلّما و ردّ کید من بغی و سلما

۲ـ رسم خطّ القرآن «۳۶ـ ۵۵» (عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است در اصول و قواعد رسم الخط قرآن که با یک مقدمه با عناوین «فصل ـ فصل» به اختصار آورده سپس قواعد رسم خط هر سوره قرآن را به ترتیب ذیل همان سوره ذکر کرده است.

آغاز: اول ما ابدأ به بعد حمد الله تعالی علی نعمه التی لا تحصی بعدد و لا تقف عند حد....

انجام:...هذا شرح ما اردت بیانه علی ما شرطت و لعل ناظرا فیه....

۳ـ حرز الأمانی و وجه التهانی = الشاطبیه «۵۶ـ ۱۰۴» (تجوید ـ عربی)

از: ابو محمد قاسم بن فیره شاطبی (۵۹۰ ق).

به جلد ۱ ص ۲۰۶ رجوع شود.

[کشف الظنون ۶۴۶/۱، مرعشی ۱۴/۴، مجلس ۴۷/۳۵، سرکیس ۱۰۹۲/۱].

۴ـ منظومة فی قرائة القرآن «۱۰۵ـ ۱۱۵» (عربی)

از: ؟. (شاید نام ناظم ابوالقاسم باشد).

منظومه‌ای است در قرائت و تجوید قرآن به روش شاطبیه. به علّت افتادگی آخر نسخه تعداد ابیات آن به دست نیامد.

آغاز:

...الحمد لله موصوفاً (موصولاً) کما امرا

مـــــــبارکا طـــــــیباً یســـــتنزل الدررا

ذوالفــضل و المــنّ و الاحســان خــالقنا

رب العـــــــباد هـــــو الله الذی قـــــهرا

کتاب اول نسخ عمر بن علی بن المصطفی در ۱۲۸۲. در آغاز نسخه مطلبی دراحوال حضرت رسول صلی الله علیه و آله مذکور است.

کتاب دوم نسخ محمد المرخوزی. در ادامه آن چند بیت از یک قصیده عربی هست.

کتاب سوم نسخ عمر بن ابراهیم بن ابی بکر بن موسی السندی الکردی الشافعی در ۸۷۲.

۱۱۵ برگ، ۱۷ × ۲۳.

کتاب چهارم بدون تاریخ و از انجام ناقص.

﴿ ۱۹۴۶ ﴾

۱ـ الالفیّة فی النحو« ۱ـ۱۸» (نحو ـ عربی)

از: ؟.

منظومه‌ای است در نحو که ناظم آن در یکی از ابیات ادعای برتری آن را بر الفیه ابن مالک دارد:

فــائقة الفـیة ابـن مـالک لکونها واضحة المسالک

آغاز:

اقــول بــعد الحـمد والسـلام عـــلی النــبی افــصح الانــام

النحو خیر مـا بـه المـرء عـنی اذ لیس علم عـنه حـقاً یـغتنی

۲ـ شرح العقائد النسفیه = الخیالیة «۲۰ـ ۷۸» (کلام ـ عربی)

از: احمد بن موسی خیالی (قرن نهم هـ.ق).

شرح مفصلی است بر کتاب بسیار مختصر «بدایة العقول» عمر بن محمد بن احمد نسفی (۵۳۷ق) که در شناخت توحید و صفات الهی و بعضی از امور اعتقادی بر پایهٔ مذاهب اهل سنت با عناوین «قوله ـ قوله» بیان شده و به محمود پاشا وزیر تقدیم شده است. این شرح اواخر ماه رمضان ۸۶۲ هـ.ق نگارش و اتمام یافته است.

[کشف الظنون ۱۱۴۵/۲].

آغاز: اما بعد الحمد استأهله....فدونک ایها الساری هذا النبراس کتاب فیه نور وهدی للناس.

انجام:...قلت هذا الادّعا مما لا یقبل فی حق الانبیاء و به یظهر ان هذا الوجه ایضاً یفید تفضیلهم فقط. ان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء و الله ذوالفضل العظیم.

۳ـ بدایة العقول = عقائد النسفی «۷۸ـ ۸۳» (کلام ـ عربی)

از: ابو حفص عمر بن محمد بن احمد نسفی (۵۳۷ق).

متنی است بسیار مختصر و معروف که شروح زیادی بر آن نوشته‌اند.

[کشف الظنون ۲/ ۱۱۴۵، مرعشی ۳۷۷/۱۱].

آغاز: قال اهل الحق حقائق الاشیاء ثابتة والعلم بها متحقق خلافا للسوفسطائیة....

انجام:...و رسل البشر افضل من رسل الملائکة و رسل الملائکة.....

۴ـ حاشیة الفوائد الضیائیة = حاشیة اللاری «۸۳ـ۱۱۴» (نحو ـ عربی)

از: عبدالغفوری لاری (۹۱۲ق).

حاشیهٔ متوسطی است بر شرح جامی که با عناوین «قوله ـ قوله» بیان شده است. این حاشیه بنا به گفتهٔ کشف الظنون تا نیمهٔ کتاب نگاشته شده است.

[آستان قدس ۷۲/۱۲، کشف الظنون ۱۳۷۴/۲، مرعشی ۱۹۵/۱۲].

آغاز: ق الحمد مصدر المعلوم و اللام للجنس او الاستغراق ای کل حمد من الازل الی الابد من ای حامد کان....

کتاب اول بدون تاریخ.

کتاب دوم و سوم نسخ عبدالرحیم در ۱۳۱۱. در ادامه کتاب دوم چند روایت هست.

کتاب چهارم از آخر نقص دارد و در ادامه آن مطلبی در معنی غناء هست.

۱۱۴ برگ، ۱۸ × ۲۲.

﴿ ۱۹۶۳ ﴾

۱ـطب «۲ـ۲۱» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است به فارسی که اول بیماری را بیان می‌کند و سپس به اختصار راه درمان آن را تحت عناوین «علاج ـ علاج» بیان می‌نماید.

۲ـخالصه «۲۴ـ۱۰۷» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

انتخابی است از کتابهای طبی که آن را در اول کتاب «خالصه» نامیده و از معجونها و مرکبات و خواص اشیاء که دانستن آنها ضروری است شروع کرده است. این کتاب ۲۴ باب می‌باشد و بعضی بابهای مشتمل بر چند فصل می‌باشد.

آغاز: حمد له...اما بعد بدان ای طالب که این کتاب را خالصه نام نهاده‌اند و این کتاب انتخابی است که از هر جا چیزی انتخاب کرده‌اند و در اینجا نوشته‌اند....

۳ـاخلاق ناصری«۱۰۹ـ۱۱۶» (اخلاق ـ فارسی)

از: نصیر الدین محمد بن محمد بن حسن طوسی (۶۷۲ ق).

به جلد ۲ ص ۲۵ رجوع شود.

۴ـ الاسباب و العلامات« ۱۱۷ـ ۲۲۷» (طب ـ عربی)

از: نجیب الدین محمد بن علی بن عمر سمرقندی (۶۱۹ ق).

در بیماریهای بدن از سر تا قدم و علامت هر یک از آنها و چگونگی درمان آنها.

مختصر و مفید است و از «القانون» ابن سینا بهره برده است.

سمرقندی می‌گوید که این یادداشتها را برای کارهای خود گرد آورده و به سفارش محمد بن زکریای رازی عمل نموده‌ام که گفته طبیب باید آنچه را که بدان احتیاج دارد در جُنگی فراهم آورد تا در وقت حاجت به آن مراجعه نماید.

[الفبائی آستان قدس /۴۳، مرعشی ۳۱۰/۹].

آغاز: الصداع الم فی اعضاء الراس و یکون اما من سوء مزاج مختلف حار ساذج او من اسباب خارجة کالکائن عن الاحتراق فی الشمس و غیرها و علامته.....

هیچ کدام تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

کتاب اول از آغاز و کتاب سوم و چهارم از انجام ناقص است.

کتاب سوم مقدمه اخلاق ناصری را دارد.

۲۲۷ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۰۷۹ ﴾

۱ـ امامت خاصه« ۱ـ ۵» (کلام ـ فارسی)

از: عباسقلی بن محمد تقی سپهر کاشانی، ـ ۱۳۴۰ ق.

رساله‌ای کوتاه در اثبات امامت امیرمؤمنان که بقول مؤلف توسط خودش استدلال شده و در مقدمه گفته کسی بدون خواندن کامل دلایل و علل اقدام به تصدیق و تکذیب آن ننماید.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲/ ۸۷۱ (ظاهراً این رساله باشد و یا دیگری)].

آغاز: «نخست بباید دانست که دین یزدان هرگز سستی و پستی نگیرد بلکه این

نسبت بمتدینین راجع است چه دین و آئین که اصولش بتوحید و معرفت جبّار و قبول رسالت رسول...».

انجام: «....هر کس دارای این نشان و مرد این میدان است بدامنش متوسل شویم و بذیل عطوفتش اتکایی جوئیم و اولوالالباب را بشناسیم و هادی طریق مستقیم را دریابیم».

۲ـ منتخب برهان قاطع «۹ـ۱۸» (لغت ـ فارسی)

از: عباسقلی بن محمد تقی سپهر کاشانی، ـ ۱۳۴۰ ق.

منتخب و برگزیده‌ای از لغات و واژه‌های مهم «برهان قاطع» محمد حسین خلف تبریزی است که مؤلف قصد داشت در چند گفتار و هر کدام در چند بیان بنگارد با توجه به اینکه این نسخه اصل بوده و در این جا گفتار اول بپایان نرسیده بنظر می رسد تالیف ناتمام گذاشته شده است.

آغاز: «گفتار اول در حرف همزه با حروف تهجّی بیان اول در حرف همزه با الف. آبر بر وزن جابر بغیر از معنی معروف نام درختی است آب یکی از چهار عنصر...».

۳ـ اوصاف ناصری« ۲۱ـ ۴۱» (فارسی)

از: عباسقلی خان بن محمد تقی سپهر کاشانی، ـ ۱۳۴۰ ق.

رساله‌ای ادیبانه و در عین حال متملقانه که در اوصاف و حالات و خصوصیات ناصر الدین شاه قاجار (۱۳۱۳ ق) و شمردن فضایل و صفات شاهی با عناوین همچون اشعار همایونی، امتیازات همایونی نگاشته شده است.

[الذریعه ۴۷۸/۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۶۵۳/۴ (به اشتباه به محمد تقی سپهر نسبت داده است)ـ مشار فارسی ۶۰۲/۱ ـ فهرستواره فارسی ۸۲۶/۲].

آغاز: «بسم الذی خلق آدم علی صورته و شرّفه بنبوته و صلی الله علی محمد

اشرف بریته....و بعد کمتر بندهٔ درگاه یزدانی و کهتر چاکر [...] سلطانی ابن لسان الملک میرزا محمد تقی سپهر مستوفی اول...».

۴ـ مستجمع الاجوبة الحاضرة «۴۵ـ ۶۱» (فارسی)

از: عباسقلی بن محمد تقی خان سپهر کاشانی، ـ ۱۳۴۰ ق.

رساله‌ای کوتاه در بیان حکایاتی شامل حاضر جوابی‌ها که از برخی نقل شده است.

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین...اما بعد بنده درگاه آسمان جای عباسقلی ابن میرزا محمد تقی لسان الملک مستوفی...در این ایام شباب بآن اندیشه برآمد که بعضی اجوبه حاضره را که خالی از ملاحت نیست...».

انجام: «....شخص قاضی با دلالی گفت درازگوش خواهم که نه صغیر مختصر باشد نه کبیر مشتهر که بر علوفه‌اش بیفزایم...دلاّل گفت اگر خدای تعالی جناب قضاوت مآب را بصورت خری مسخ فرماید...».

هر چهار رساله بخط مؤلف.

رساله اول و دوم‌ناتمام. رساله سوم تحریر ۱۳۰۰.

۶۱ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۲۱۳۴ ﴾

۱ـ قصیده هنریه« ۱ـ ۸» (فارسی)

از: مایل افشار.

قصیده‌ای کوتاه از مایل افشار در باب هنر به همراه اشعار و قصاید که در مدح و ثنای ایران و ناصرالدین شاه و....سروده شده و چون تخلص ندارد معلوم نیست سروده مایل است و یا دیگران.

و از گوینده اشعار به شیخ الشعرا تعبیر شده است.

آغاز:

«دل دانـــــا بـــــعالم پـــــندار از بـــــرای هـــــنر بـــود انـــبار
هـــــر کـــه را زوست عشـــر مـثقالی نکبتش نهصد است و چهل خـروار...»

انجام:

«...پاکپورش کـه اوستاد رهـی است مـــنفعل شـد ظـهیرش از اشـعار
چـــونکه بـــاشد امـیر بـر شـعرا حـاجبش گشـته صـاحب گـلزار...»

۲ـ قصیده غدیریّه «۱۲ـ۱۶» (فارسی)

از: محمد علی فانی، قرن ۱۳.

قصیده‌ای ادیبانه و نغز در وصف امیرالمؤمنین علیه السلام و داستان غدیر خم که در ۱۰۹ بیت سروده شده است، نام ناظم پاک شده و تنها نام کوچکش بر جـای مـانده است، ناظم در زمان سلطنت ناصرالدین شاه می‌زیسته و از وی تجلیل کرده است.

آغاز:

«چو دوش از شـرم ایـن نـظّارگان مـرکز اغـبر
عروس خاوری بنهفت رخ در نیلگون معجر»

انجام:

«...الم با جان خصمش چون مـجانس در بـهم مـدغم
فرح با روح یـارش چـون مـعانی در سـخن مـضمر»

۳ـ النجدیات «۱۷ـ ۳۷» (عربی)

از: ابوالمظفر محمد بن احمد ابیوردی، ـ۵۰۷ق.

قصاید و قطعات ادبی است در ۱۰۰۰ بیت که بـه درخـواست «ابـو حـنش هـذیم العلمی» و «ابوالمغوار سعد المفری» پس از نظم «عراقیات» سروده است.

[مجلس ۲۵۵/۳۶ ـ مرعشی ۲۸۴/۹ ـ معجم سرکیس ۳۶۲/۱].

آغاز: «رب تمم بالخیر والسّعادة انّ احقّ ما تصرف الیه الهمم و تشتهر فرض الامکان فیه و تغتنم حمد الله سبحانه و تعالی...».

۴ـ قصیدة فی مدح اهل البیت «۳۷ـ ۴۴» (عربی)

از: ابو فراس حارث بن ابی علاء سعید حمدانی، (ابو فراس) قرن ۴.

قصیده‌ای متوسط در مدح و ثناء اهل بیت که از دیوان وی انتزاع شده است.

[**الذریعه ۴۷/۹**].

آغاز:

«الحق مهتضم والدّین مختزم و فیئ آل رسول الله مقتسم

کتاب دوم نستعلیق ۱۲۸۹. معانی برخی لغات درهامش نسخه آمده است.

کتاب اول و سوم و چهارم بدون تاریخ.

کتاب اول و چهارم ازانجام نقص دارد.

۴۴ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۲۱۹۵ ﴾

۱ـ فضائل الصلوات علی النبی (ص) و آله« ۱ـ ۳۹» (دعا ـ فارسی)

از: احمد بن محمد حسینی اردکانی یزدی.

به جلد ۲ ص ۵۸۰ رجوع شود.

۲ـ صحیفه دانیال نبّی «۵۳ـ ۷۴» (عبری ـ فارسی)

تاریخ پیامبری و حوادث دانیال نبی و سوانحی که بر سر وی آمده می‌باشد که در دوازده فصل تنظیم و بزبان عبری و رسم الخط فارسی نگاشته شده و ترجمه فارسی آن در میانه سطور عبری آمده است.

آغاز ترجمه فارسی: در سال سوم از پادشاهی یهویاتیم که پادشاه یهود بود آمد بخت النصر پادشاه بابل به شهر بیت المقدس و محاصره کرد آنرا...».

۳ـ خواص الاشیاء «۷۵ـ ۷۶» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

مجموعه دستور العملهای طبی که با استفاده از کتابهای جالینوس و بقراط و بوعلی سینا و زکریای رازی گردآوری و در آن خواص اشیاء بیان شده است.

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین....بدانکه این کتابی از گفتار لقمان حکیم و جاماس و جالینوس و بقراط و بوعلی و محمّد زکریا و حکیمان کلهم اجمعین.

انجام: «..از جهة درد دندان پوست چنار را با سرکه بجوشانند و در پای دندان بگذارند که بسیار نافع است ایضاً گلاب را با سماق ممزوج نمایند و در پای دندان بگیرند بسیار نافع است».

۴ـ مناجات خمسة عشر (دعا ـ عربی)

همانکه در ادامه برخی چاپهای صحیفه سجادیه چاپ می‌شود.

کتاب اول نستعلیق محمد صالح بن محمد حسین در ۱۲۵۹.

کتاب دوم بدون تاریخ با ترجمه فارسی میانه سطرها.

کتاب سوم تحریر سده ۱۳.

کتاب چهارم در ادامه کتاب اول نوشته شده است.

۷۶ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۲۱۹۷ ﴾

۱ـ روضة الشهداء« ۱ـ ۸۷» **(مقتل ـ ترکی)**

از: ؟.

مراثی و مقتل پیامبر اکرم و پنج تن آل عبا و یاران و نزدیکان سید الشهداء و مصائب اهل بیت عصمت علیهم‌السلام که پس از حادثه کربلا پیش‌آمد کرد که بزبان ترکی آذری بیان شده است، نام مزبور در پایان رساله به تصریح کاتب آمده است. کتاب فصل‌بندی خاصی ندارد و برای هر مجلس که برای شهدا ترتیب داده دیباچه کوتاه ادبی در ابتدا و نیز آیه استرجاع در پایان آمده است.

نستعلیق محمد رحیم بن دوست محمد در سده ۱۳.

این نسخه مجموعه نیست و به اشتباه در این جلد قرار گرفته است.

در ادامه نسخه چند قطعه از کتاب که جا مانده بود و نیز فوائد ترکی در مراثی و فائده‌ای فارسی درامان‌نامه فرستادن و ثواب گریستن بر شهدا آمده است.

۱۰۵ برگ، ۱۷ × ۲۰.

﴿ ۲۲۳۱ ﴾

۱ـ شرح الفوائد الحکمیة« ۱ـ ۳۰» **(کلام و فلسفه ـ عربی)**

از: احمد بن زین الدین احسائی، ـ ۱۲۴۱ ق.

به جلد ۱ ص ۳۲۲ رجوع شود.

[الذریعه ۳۸۶/۱۳ ـ مرعشی ۱۶۵/۶ ـ مجلس ۲۴۳/۳۷ ـ الفبایی آستان قدس /۳۵۰].

۲ـ الاسئلة والاجوبة «۳۳ـ ۶۷» **(عربی)**

از: سید کاظم بن قاسم حسینی رشتی، ـ ۱۲۵۹ ق.

رساله‌ای متوسط در مباحث کلامی و اعتقادی که در پاسخ به پرسشهای شخصی که

نامش در رساله نیامده نگاشته و بقول مؤلف سؤالات را بعنوان متن و پاسخهایش را شرح بدان تلقی کرده است.

آغاز: «الحمد لله...اما بعد فیقول العبد الفقیر الحقیر الجانی...ان بعض الاخوان ایده الله تعالی بالایمان و اوصله بمنّه و کرمه الی حقیقة الایقان...».

انجام: «..الاحمر....و هذا الصاعد هو الارض المقدسة و هذا هو الجسد الجدید. هذا آخر ما اردنا ایراده فی جواب هذه المسائل».

۳ـ تسدید الفقهاء «۶۷ـ ۸۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: سید کاظم بن قاسم حسینی رشتی، ـ ۱۲۵۹ ق.

رساله‌ای کوتاه و فشرده در سبب اختلاف فقها و لزوم رجوع به اقوال ائمه هدی و اینکه آنها فقها را تسدید کرده و هرچه پس از کوشش و افراغ وسع استنباط نمایند همان حکم قطعی خواهد بود که در روز پنجشنبه ۱۵ صفر ۱۲۴۶ ق پایان یافته است، نام رساله با استفاده از متن گرفته شده است.

[مرعشی ۱۹۵/۱۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....ان هذه کلمات ذات تبیین کشفت به النقاب عن وجه الحق المبین..».

انجام: «....و اثرت الی نمط الاستدلال و اوضحت السبیل و دللت علی ما کان مختفیاً علی اصحاب القال و القیل و علی الله قصدا السبیل».

۴ـ اجوبة الاسئلة «۸۲ـ۱۰۹» (کلام ـ عربی)

از: سید کاظم بن قاسم حائری رشتی، ـ ۱۲۵۹ ق.

مؤلف چون دیده بود برخی در شرح کلمات «احسایی» در زمینه معاد و عود ارواح به اجساد خلاف نظر وی را اراده کرده‌اند و معانی اصطلاحات خاص او را درنیافته‌اند

در صدد برآمد بر کلمات و اصطلاحات احسایی شرح و گزارش بنگارد و نظر او را در زمینه معاد جسمانی و عقاید شیخیه تشریح نماید، این رساله که بصورت «قال سلمه الله ـ اقول» در شرح عقائد احسائی تنظیم شده در سلخ رمضان ۱۲۴۰ ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...انی قد وقفت علی کلمات لبعض الاصحاب وفقه الله فی کل باب و هداه سبیل السداد و الصواب کتبها علی بعض عبارات شیخنا و مولانا...فی مسألة المعاد و عود الارواح الی الاجساد...».

انجام: «..و لقد کتبت هذه العجالة مع کمال توزع البال و اختلال الاحوال و عدم الکتب و الاسباب عسی ان ینفع بها المومنین و [...] الی الحق القویم».

کتاب اول ناقص و بدون تاریخ.

کتاب دوم نسخ ۱۲۷۰.

کتاب سوم و چهارم نسخ ۱۲۷۱.

این مجموعه در فهرست سابق این‌کتابخانه ص ۲۵۵ به اشتباه به عنوان فقط شرح الفوائد یاد شده بود.

۱۱۰ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۲۳۴۵ ﴾

۱ـ مناظم المقامع« ۱ـ ۵۲» (فقه و غیره ـ فارسی)

از: عبدالغفار بن فتحعلی ایروانی، قرن ۱۳.

«مقامع الفضل» نگاشته محمد علی بن محمد باقر بهبهانی (۱۱۴۴ ـ ۱۲۲۶ ق) کتابی در حل مشکلات و مسائل فقهی و غیر آن است که حدود ۱۲۰۰ مساله بصورت سؤال و جواب طرح و پاسخ داده شده است ایروانی در رساله حاضر گفته چون مسائل و مباحث آن کتاب از جهت علم و فن مربوط بخود پراکنده و متفرق بودند همه را از

جهت موضوع و مسائل مربوطه تنظیم و در یک سیاق آورده و آن را «مناظم المقامع» نام نهاده.

آغاز: «نفایس سپاس و ستایش بی‌حد و رغایب ثنا و نیایش بی‌حصر و عد سزاوار دربار و شایسته درگاه حضرت آفریدگاریست جل شأنه که مفاتیح ابواب مسائل و مقالید اجوبهٔ غوامض علوم و...».

انجام: «..و آنرا تحدید کرده‌اند بعرض دوازده انگشت که عرض هر انگشتی عرض شش جو باشد که پشت بعضی از آنها را بر شکم دیگری گذاشته باشند و هر عرض جوی مقابل عرض هفت موازیال یا بو باشد.

۲ـ صیغ العقود و النکاح = عقد نامه «۸۰ـ ۸۴» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ ـ ۱۱۱۰ ق.

رساله‌ای مختصر در بیان کیفیت صیغه‌های عقد نکاح که در آن بجهت احتیاط سیزده نوع صیغه ذکر شده است که از این تعداد نه قسم آن به تفصیل آمده و بقیه بجهت وضوح و معروفیت بیان نشده است.

[الذریعه ۱۰۸/۱۵ ـ مرعشی ۲۰۷/۱ ـ مجلس ۲۰۵/۲۵ و ۲۹۳/۱۹ ـ کتابشناسی مجلسی /۲۶۸].

آغاز: «الحمد لله الذی احلّ النکاح و ندب الیه و حرّم الزنا و السفاح...بعد غرض از تحریر این رسالهٔ وجیزه آنست که بعضی از برادران ایمانی و دوستان روحانی...».

۳ـ الاربعون حدیثاً «۸۴ـ ۸۶» (حدیث ـ عربی)

مجموعه چهل حدیث مروی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام است که بدون هیچ شرح و توضیحی نگاشته شده است.

آغاز: «قال النبی صلی الله علیه و آله من قرء و حفظ اربعین حدیثا من امّتی سمّاه الله فی السّمآء ولیاً و فی الارض فقیهاً قال الصّلوة عمود الدین فمن اقامها فقد اقام الدّین و من ترکها فقد..».

انجام: «..لو کان البحار مداداً و الاشجار اقلاماً و السّموات و الارض صحفاً و الانس و الجنّ کتّاباً...و کلّت الاقلام و لم یکتبوا عشراً من اعشار فضل علی علیه السّلام».

۴ـ اختیارات الایام (صغیر) «۹۵ـ۱۰۱» (نجوم ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی، ۱۰۳۷ ـ ۱۱۱۰ ق.

به ج ۲ ص ۱۸ رجوع شود.

[امام صادق قزوین ۲۴/۱ ـ الذریعه ۳۶۷/۱ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۱۸/۱ ـ دانشگاه تهران ۶۰۷/۸ ـ فیضیه ۱۰/۲].

کتاب اول فقط بخشی از مسائل مقامع را در بردارد. تحریر سده ۱۳.

کتاب دوم و سوم و چهارم تحریر سده ۱۳.

کتاب چهارم تا بحث ماه گرفتن را دارد.

این مجموعه در فهرست سابق این‌کتابخانه به اشتباه به عنوان فقط مقامع الفضل یاد شده است.

۱۰۱ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۲۲۴۷ ﴾

۱ـ جامع الفوائد «۲ـ ۴۲» (طب ـ فارسی ـ منظومه)

از: یوسف بن محمد بن یوسف طبیب هروی، ـ ۹۵۰ ق.

به جلد ۲ ص ۱۹۰ رجوع شود.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۱۳/۱ ـ الذریعه ۶۸/۵ ـ کشف الظنون ۵۶۷/۱ ـ سپهسالار ۱۷/۴ ـ دانشگاه تهران ۱۴۴۱/۹].

۲ـزاد المسافرین «۴۲ـ ۴۷» (طب ـ فارسی)

از: محمد مهدی بن علی نقی شریف طبیب، ـ زنده ۱۱۴۱ ق.

به جلد ۲ ص ۴۶۲ رجوع شود.

در دو مطلب تنظیم و در سال ۱۴۱۱ ق نگاشته شده است:

مطلب اول؛ در قوانین حفظ صحت مسافرین.

مطلب دویم؛ در معالجه امراض ممکن العلاج بدون مراجعه به طبیب.

[الذریعه ۱۰/۱۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۵۴۶/۱ ـ دانشگاه تهران ۱۳۴۱/۹ ـ سپهسالار ۸۱/۵ ـ مجلس ۳۹۸/۲].

۳ـخرقه «۴۷ـ ۸۹» (طب ـ فارسی)

از: مرتضی قلی بن حسن شاملو یا میرزا محمد بن محمد مؤمن طبیب تنکابنی، ـ زنده ۱۰۸۹ ق.

به شماره ۹۰۶ در مجموعه‌های دو کتابی رجوع شود.

چاپ شده است.

[الذریعه ۱۴۹/۷ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۵۲۵/۱ ـ مجلس ۱۱۳/۷ ـ دانشگاه تهران ۳۳۹۵/۱۳ ـ سپهسالار ۳۶۷/۴].

۴ـترجمهٔ برء الساعة «۹۰ـ ۹۴» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

ترجمه‌ای کوتاه از رسالهٔ «برء الساعة» ابوبکر محمد بن زکریا رازی (۳۲۰ ق) است که در ۲۴ باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۸۴/۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۴۹۶/۱ (آغاز برابر نسخه‌های پاریس ۳۴۴/۲. S.P و ملک تهران ۴۵۳۵/۴].

آغاز: «چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمّد بن زکریّا الرازی تغمّده الله بغفرانه که روزی در مجلس ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزرای آن عصر بود نشسته بودم و سخن از فنون طب می‌گذشت و...».

انجام: «..و اگر تابستان بوده باشد تا زانو در آب سرد و زمستان در آبی که بغایت گرم بوده باشد توقف کردن عجیب النفع است و درماندگی و تعب زایل شود باذن الله تعالی».

کتاب اول تحریر سده ۱۲. در برگ اول فهرست تفصیلی آن آمده است.

کتاب دوم فقط مطلب اول را دارد تحریر سده ۱۲.

کتاب سوم نستعلیق ۱۲۴۲.

کتاب چهارم تحریر سده ۱۳.

۹۵ برگ، ۱۷ × ۲۱.

﴿ ۲۲۶۴ ﴾

۱ـ مصباح الولایة« ۱ـ۱۰۱» (کلام ـ عربی)

از: قطب الدین محمد حسینی ذهبی نیریزی، ـ ۱۱۷۳ ق.

منظومه‌ای مفصل در اثبات ولایت و حقانیت امیرالمؤمنین علیه السلام که در سه مقصد تنظیم نموده است: در ادامه نیز با توجه به خطبه امیرالمؤمنین «الحمد لله الذی لا یبلغ مدحته القائلون» و حدیث عمران صابی به اثبات توحید در چند اشراق پرداخته است:

المقصد الاعلی؛ فی مناقبه (۱۲ منقبت).

آغاز فهرست کتاب:

«حمداً لمن یؤتی الی الحکماء انوار حکمة دینه العلیآء

صلی علی مولی الکبار محمّد خیر الانام و آله العظمآء»

انجام:

«و یکون معقولاً و محسوساً علی درجاتها القمراء والظلماء
والله جاعلها و معنی جعله ایجاده المشهود للشهدآء»

۲ـ نور الولایة = انوار الولایة «۱۰۲ـ۱۲۹» (عرفان ـ عربی)

از: قطب الدین محمد حسینی ذهبی نیریزی.

مثنوی متوسط و پرشور و حال در توحید و اثبات ولایت ائمه معصومین علیهم‌السلام که با عشق و اعتقاد خاصی سروده شده است.

[الذریعه ۳۸۴/۲۴ـ آستان قدس ۲۵۳/۱۱ (برخی اشعار)].

آغاز:

«لک الحمد یا واحداً لم یزل و لا شیء مع ذاته فی الازل
و قد کان بالذات ذات الوجود مقدسة عن لحاظ القیود»

انجام:

«تعالوا الی حکمة العرفاء و هم فی الولایة اهل الوفاء
و نور الولایة حکمتنا و شمس بصائر حجتنا»

۳ـ فصل الخطاب = حکمة العارفین = حکمة علویّة «۱۳۰ـ۱۳۶»

(عرفان ـ عربی)

از: قطب الدین محمد حسینی ذهبی نیریزی، ـ ۱۱۷۳ ق.

منظومه تائیه در معارف و توحید و نبوت و ولایت بهمراه فصلی منثور که بگفته علامه طهرانی بنامهای مختلف در نسخه‌ها آمده است، این رساله در سیزده «تحمید» تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۲۹/۱۶ ـ الفبایی آستان قدس /۴۲۹ ـ آستان قدس ۲۵۳/۱۱ و ۳۶۶].

آغاز: «الحمد لله الذی نور مشکاة المؤمنین بمصباح هدایة کتابه المبین...»

انجام:

«لا زال اعـــــلام الولایـــة بـــیننا فی الملک عالیة (غالبة) علی الاعدآء»

۴ـ رسالة فی ذکر اسباب اعتلال المملکة و معالجاته «۱۳۷ـ۱۵۰» (عربی)

(ظاهراً) از قطب الدین محمد حسینی ذهبی نیریزی، ـ ۱۱۷۳ ق.

مؤلف که شاید در اواخر در عصر صفوی می‌زیسته، و ضعیت ظاهری کشور را چون مریض احوال و آشوب زده و مختل می‌دید با توجه به آیات قرآنی و روایات ائمه هدی بویژه عهدنامه مالک اشتر به تشخیص اعتلال و اختلال و علامات آن و نیز روش معالجات آنها پرداخته و بزرگان را به انتخاب یکی از بزرگان به عنوان سلطان بحکم قرعه و تن دادن و تمکین کردن به احکام او توصیه کرده است به شرط اینکه مدار کار او عهدنامه مالک اشتر باشد.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۴۷ رجوع شود.

آغاز: «الحمد لله الذی هو مولاکم نعم المولی و نعم النصیر و هو القاهر فوق عباده....اما بعد فیا معاشر العلماء ان هذا الکتاب الذی لاح هو الحق القراح و ان کان الحق مرّاً و لقد جیء من سبأ...».

انجام: «..و جعلنا الله و ایاکم من الذین اخلصوا دینهم لله و الا لله الدین الخالص والسلام علینا و علیکم و علی کل من اتبع الهدی من المسلمین و المسلمات و المؤمنین و المؤمنات و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین».

رساله سوم (و شاید همه رساله‌ها) بخط میر سید علی بن قطب الدین محمد نیریزی شیرازی (فرزند مؤلف) است.

رساله‌ها توسط مؤلف و یا همان فرزندش تصحیح شده است و هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد و رساله اول و سوم شاید از آخر ناقص باشد.

۱۵۰ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۲۳۷۶ ﴾

۱ـ نتایج الافکار «۱ـ ۵۹» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سید ابراهیم بن محمد باقر قزوینی، ـ ۱۲۶۲ ق.

تلخیص «ضوابط الاصول» مؤلف است که در یک مقدمه و چند اصل و یک خاتمه با عناوین «اصل ـ اصل» تنظیم و تالیف آن در ماه رجب ۱۲۵۳ ق پایان یافته است.

چاپ شده است.

[الذریعه ۴۲/۲۴ ـ مرعشی ۱۸۶/۵ ـ الفبایی آستان قدس /۵۷۷ ـ نمازی خوی /۱۷۶].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا لترتیب عوائد موائد الایادی الی نهایة معارج الاحکام.

۲ـ الفوائد الحائریة العتیقة «۶۵ـ ۱۲۷» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی، ۱۲۰۶ ق.

به جلد ۱ ص ۴۱۴ رجوع شود.

۳ـ الفوائد الاصولیة «۱۲۸ـ ۱۳۰» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سید مهدی بن مرتضی طباطبایی بحرالعلوم، ـ ۱۲۱۲ ق.

به شماره ۲۰۷۶ در مجموعه‌های دو کتابی رجوع شود.

چاپ شده است.

۴ـ منظومة فی اصول الفقه «۱۳۰ـ ۱۳۱» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محسن بن سمیع کرمانشاهی، قرن ۱۳.

منظومه‌ای کوتاه در اصول و قواعد مهم اصول فقه که در ۶۷ بیت سروده شده است.

[الذریعه ۸۴/۲۳].

آغاز:

«احمده شکراً علی نواله مصلیاً علی النبی و آله
و بعد هذا درر بهیّه فی مسلک المسائل الفقهیة»

انجام:

«و لا تقلد میّتاً فقد نقل عدة اجماع علی ان لا یحلّ»

کتاب اول و دوم نستعلیق حسین بن عبدالرسول خویی در ۱۲۵۵ در بلده طیبه حسینیه.

کتاب اول حواشی دارد.

رساله سوم فقط یک فائده که درباره فقه الرضا علیه السلام است را دارد. نستعلیق ۱۲۵۵ در حائر حسینی علیه السلام.

رساله چهارم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

۱۳۲ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۲۳۸۱ ﴾

۱ـ حساب فارسی = میزان الحساب« ۱ـ ٦٨» (فارسی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ۸۷۹ق.

به جلد ۲ ص ۲۸۹ رجوع شود.

۲ـ بیست باب = اسطرلاب «٦٩ـ۱۰۸» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق.

به جلد ۲ ص ۸۲ رجوع شود.

[الذریعه ۱۸۷/۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۴۳/۱ ـ کشف الظنون ۲۶۴/۱ ـ مجلس ۷۶۸/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۲۵۱۶/۱۲].

۳ـ کیفیت عمارت ربع مسکون و طول و عرض و عدد آنها «۸۰ ۱ـ۲ ۱۱»

(نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در تعریف کیفیت عمارتی که در ربع مسکون واقع و نیز بیان طول و عرض و عدد ایشان و تقسیم عالم به اقالیم سبعه.

آغاز: «بسمله، در تعریف کیفیت عمارتی که در ربع مسکون واقع شده است و بیان طول و عرض و عدد ایشان، درین ربع معمور و غیر معمور هفت هزار شهر بزرگ است...اقلیم اول مخصوص بر زحل است...».

انجام: «..و در شمال بلاد یأجوج و مأجوج و بحر گرگان و جنوبی دریا.... بگذرد و در دریا مغرب افتد والله اعلم بالصواب».

۴ـ هیأت فارسی = فتحیه «۱۱۲ـ۱۷۹» **(نجوم ـ فارسی)**

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ـ ۸۷۹ق.

به جلد ۲ ص ۷۸۱ رجوع شود.

[نسخه‌های خطی فارسی ۳۷۰/۱ ـ مجلس ۶۸۹/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۲۱۷۶/۱۱ ـ الهیات تهران ۴۳۸/۱].

هر چهار رساله تحریر سده ۱۲.

رساله اول از آغاز نقص دارد.

رساله چهارم تا اواسط باب دهم را دارد.

۱۷۹ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۲۴۶۴ ﴾

۱ـ حساب فارسی «۱ ـ ۴۴» **(فارسی)**

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ـ ۸۷۹ق.

به جلد ۲ ص ۲۸۹ رجوع شود.

۲ـ تلخیص المفتاح «۴۴ـ ۶۸» (ریاضیات ـ عربی)

از: غیاث الدین جمشید بن محمود کاشانی، ۸۳۲ق.

«مفتاح الحساب» کتابی مفصل در اصول و قواعد هندسه و حساب نگاشته مؤلف است که برای استفاده مبتدئین آن را در طی سی فصل تلخیص کرده و در ۷ شعبان ۸۲۴ق در شهر بخارا پایان یافته است.

[**الذریعه ۴۲۸/۴ ـ مرعشی ۲۰/۱۴ ـ الفبایی آستان قدس /۱۴۶ ـ کشف الظنون ۱۷۶۰/۲**].

آغاز: «الحمد لله الواحد الاحد الفرد القدیم الصّمد الذی آلاؤه غیر محدودة و نعمائه غیر محصورة و لا معدودة....اما بعد فان احوج خلق الله الی غفرانه جمشید بن محمود الطبیب الکاشانی...».

انجام: «..و لنختم الکلام هاهنا حامدین لله تعالی و مصلین علی النبی و آله و اصحابه مفاتیح الهدی».

۳ـ جبر و مقابله «۶۸ ـ ۹۷» (حساب ـ فارسی)

از: ملک محمد بن سلطان حسین اصفهانی، ـ زنده ۹۸۴ ق.

رساله‌ای در جبر و مقابله و قواعد استخراج مجهولات عددیه که به منزله دنباله کتاب حساب قوشچی است و در دو فن تنظیم شده است:

فن اول؛ در علم جبر و مقابله (مقدمه و هفت فصل).

فن ثانی؛ در بیان قواعد معینه (هفت باب).

[**الذریعه ۸۸/۵ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۱۵۶/۱ ـ دانشگاه تهران ۸۷۴/۴ ـ سپهسالار ۲۷/۴ ـ الهیات تهران ۲۶۸/۱**].

آغاز: «الحمد لله الملک العلاّم و الصلاة علی...اما بعد بر ارباب دانش و اصحاب

بینش مخفی نماند که رساله فارسی علامه مولانا علی قوشچی در علم حساب اشتهار تمام و رواج مالا کلام دارد و..».

انجام: «..این است مجمل از بعضی مباحث علم حساب که به جهت بعضی از اخوان مؤمنین مرقوم گشته و به همین مقدار اکتفا نموده تا موجب اطناب و باعث املال اولی الالباب نباشد والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و الماب».

۴ـ حاشیة حاشیة الارشاد (فی مبحث الکر) «۹۸ـ۵ ۰ ۱» **(فقه ـ عربی)**

از: ؟.

حاشیه‌ای است بر حاشیه خاتم المجتهدین بر «ارشاد الاذهان» علامه حلی (۷۲۶ ق) در بحث کُر که با محاسبات ریاضی همراه می‌باشد.

آغاز: «قال خاتم المجتهدین رحمه الله فی حاشیة الارشاد علی مبحث الکرما صورته هذا قوله او ما حواه ثلاثة اشبار و نصف طولا فی عرض و عمق بشبر مستوی الخلفة فی هذه العبارة لطف من حیث دلالتها...».

هر چهار رساله نستعلیق عیسی بیک و تاریخ کتابت رساله اول و دوم و سوم در ۱۰۴۸ می‌باشد.

و رساله چهارم تاریخ ندارد و از آخر ناقص است.

روی برگ اول رساله اول یادداشت تملک محمد رضا بن عبدالله حسینی کربلائی در ۱۰۹۳ هست.

۱۰۷ برگ، ۹۰ × ۱۹.

﴿ ۲۴۹۱ ﴾

۱ـ امثله = شرح امثله «۲ـ ۳۶» **(صرف ـ فارسی)**

از: ؟.

گزارش مختصری درباره صرف عربی و قواعد و اصول آن است که برای مبتدیان

نگارش یافته است.

آغاز: «بسمله الحمد لله علی آلائه والصلاة علی محمد و آله اجمعین و بعد بدانکه لغت بمعنی لهجه و زبان است چنانکه زبان پارسی را لغت فرس گویند و زبان عربی را لغت عرب گویند...».

انجام: «..لاکه علامت نفی بود در اولش درآوردند معناً عمل کرد فعل مضارع مثبت خبری را منفی کرد لا تضرب شد بر زون لا یقبل والسلام».

۲ـ کبری فی المنطق «۳۷ـ ۶۲» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ ـ ۸۱۶ ق.

به جلد ۲ ص ۵۹۷ رجوع شود.

۳ـ مختصر العروض «۶۳ ـ ۹۷» (عروض ـ فارسی)

از: عبدالکریم بن قاسم تبریزی ایروانی ـ ملا باشی، ۱۲۲۰ ـ ۱۲۹۴ ق.

مؤلف که از افاضل عصر محمد شاه قاجار است این رساله را در اصول و قواعد عروض و قافیه برای محمد علی میرزا پسر محمد شاه قاجار نگاشته و در یک مقدمه و دو فائده و یک خاتمه تنظیم ساخته است:

مقدمه؛ در بیان شعر و شاعر. فایده اول؛ در بیان قواعد و اصطلاحات. فائده دویم؛ در بیان رحافات و تفصیل بحور نوزده‌گانه مفرده. خاتمه؛ در بیان رحافات عروض عربی.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۱۷۳/۳ ـ الذریعه ۲۰۰/۲۰ ـ مشار فارسی ۴۶۴۰/۴ ـ دانشگاه ۱۶۲/۱۷ ـ ملی تهران ۴۵۶/۶].

آغاز: «صدر و عروض سپاس وافر و متدارک....وقف بارگاه خداوندی است که عقل کامل را میزان نظم عالم کرد...».

۴ـ منتخب مقطع تکمیل الصناعة = قافیه = رساله در قافیه «۹۸ـ۹۰۱»

(عروض ـ فارسی)

از: عطاء الله بن محمود حسینی نیشابوری مشهدی، ـ ۹۱۹ق.

رساله‌ای است در اصول عروض و قافیه فارسی که بدستور امیر علیشیر نوایی در غره رمضان ۸۹۲ق و بصورت گزیده «مقطع تکمیل الصناعة» نگاشته و در نه حرف تنظیم ساخته است:

حرف اول؛ در تعریف قافیه. دوم؛ تعداد حروف قافیه. سیم؛ در حروفی که بعد از روی است. چهارم؛ حرکات قافیه. پنجم؛ انواع روی و اوصاف آن‌ها. ششم؛ انواع قافیه باعتبار تقطیع. هفتم؛.....

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۱۶۸/۳ ـ الذریعه ۴۱۹/۱۴ و ۱۴/۱۷ ـ کشف الظنون ۸۸۱/۱ ـ دانشگاه تهران ۳۴۶۷/۱۳ ـ سپهسالار ۶۵۹/۵].

آغاز: «سپاس بیقیاس صانعی را که تاسیس بدایع مصنوعات و نظم سلسله موجودات را بی‌دخیلی و شریکی نمود...اما بعد این رساله‌ایست در علم قوافی به عرف شعرای عجم منتخب از مقطع...».

کتاب اول و دوم نسخ علی در ۱۲۶۷ در دارالسلطنه تبریز.

کتاب سوم و چهارم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

کتاب سوم یکی دو برگ از آخرش افتاده.

کتاب چهارم تا اواخر حرف دوم را دارد.

۱۱۰ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۲۵۴۴ ﴾

۱ـ کبری «۲ـ۱۸»

(منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

۲ـعوامل المائة«۱۹ـ۲۵» **(نحو ـ عربی)**

از: عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی.

۳ـشرح عوامل المائة «۲۶ـ ۴۳» **(نحو ـ عربی)**

از: محمد محسن بن محمد طاهر طالقانی قزوین.

۴ـشرح الانموذج «۴۴ـ ۱۳۰» **(نحو ـ عربی)**

از: جمال الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی.

کتاب سوم نستعلیق محمد باقر اصفهانی در ۱۲۱۶.

سه کتاب دیگر تحریر سده ۱۳.

۱۳۲ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۲۵۵۹ ﴾

۱ـشرح التصریف« ۱ـ ۹۴» **(صرف ـ عربی)**

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی، ـ۷۹۳ق.

به جلد ۱ ص ۲۹۴ رجوع شود.

۲ـنهایة المطالب «۹۴ـ۱۰۱» **(نحو ـ عربی)**

از: ؟.

ارجوزه‌ای است درباره اصول و قواعد نحو عربی که در حدود ۴۰۰ بیت است.

آغاز:

«حـــمدی لله الکـــریم الازلی الواحـــد الفـرد العـظیم الاوّل

قد وجب الحـمد عـلینا والثـنا لخـــالق الانـــام فـــهو ربّـــنا»

انجام:

«... والحـــق التـوكيد بـالمذكور نـحو نـفخنا نـفخة فـي الصـور
فـــي واحـــد اتـبعه بـالمنعوت من اوجه الاعراب و اسمع صـوتی»

۳ـ بداية الهداية« ۱ـ۱۰۱ـ۱۴۴» (تجوید ـ عربی)

از: عبدالمحسن بن محمد بن شیخ مبارک اللویمی (اللویجی) الاحسائی.

رساله‌ای متوسط در اصول و مبانی و قواعد تجوید که در یک خاتمه و ده بـاب و یک خاتمه تنظیم شده است: المقدمه؛ فی ثمان المبحث. الاول؛ فی مخارج الحروف. الثانی؛ فی الادغام. الثالث؛ فی احکام النون الساکنة و التنوین. الرابع؛ فی ذکر حروف لا تدغم فیما یقاربها. الخامس؛ فی المد و القصر. السادس؛ فی ترقیق الراء و تـفخیمها. السابع؛ فی تغلیظ اللامات. الثامنة؛ فی هاء الکنایة. التاسع؛ فی میم الجمع. العاشر؛ فی الوقف علی.....

آغاز: «بسمله، الحمد لله رب العالمین.... بعد فهذه نبذة یتحتّم علی قارىء القرآن و تالی الاذکار من الصلاة و نحوها علمها و فهمها سمیتها ببدایة الهدایة.

انجام: «...فلیحترز عن مثل هذا اللحن کما یحترز عن اللحن بالمعنی الاول و هذا ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة حامدین لله مصلّین علی رسوله و نبیه محمد صلی الله علیه و آله الطبیبن الطاهرین».

۴ـ موصل الطلاّب الی قواعد الاعراب «۱۴۵ـ۱۷۴» (نحو ـ عربی)

از: زین الدین خالد بن عبدالله ازهری، ـ۹۰۵ق.

شرح مزجی مختصری است که بر «الاعراب فی قواعد الاعراب» ابن هشام عبدالله بن هشام انصاری نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱۲۴/۱ ـ آستان قدس ۴۷۲/۱۲ ـ مرعشی ۳۴۸/۱۹].

آغاز: «الحمد لله الملهم بحمده والصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله....اما بعد فهذا شرح لطیف علی قواعد الاعراب سألنیه بعض الاصحاب بحلّ المبانی و تبیین المعانی سمیته بموصل الطلاب...».

کتاب اول و سوم نسخ عبدالحسین بن ناصر بن عبدالحسین بن ناصر بن عبدالنبی ناشری قاری احسائی سعید آبادی سیرجانی کرمانی در ۱۲۳۴ و ۱۲۳۵.

در ادامه رساله سوم چند مسأله فقهی از مؤلف آن هست.

کتاب دوم و چهارم بدون تاریخ.

و کتاب چهارم از آخر ناقص است.

۱۷۴ برگ، ۱۱ × ۱۶.

﴿ ۲۵۶ ﴾

۱ـ الفیة« ۱ـ۱۵» (فقه ـ عربی)

از: شهید اول، زین الدین محمد بن مکی عاملی، ـ ۷۸۶ق.

به جلد ۱ ص ۵۵ رجوع شود.

۲ـ دلائل العقاید «۱۸ـ ۲۲» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوچک و فشرده در بیان اعتقادات امامیه همراه دلیل و برهان بصورت مختصر که برای بیان معتقدات شیعه نگاشته شده و پس از بیان هر عقیده با کلمه «الدلیل علی...» به تعلیل آن پداخته است و در مجموع ۲۳ عقیده با ذکر دلیل را در بر دارد.

آغاز: «بسمله، اذا سألک سائل و قال ما الایمان قل هو التصدیق بالله و بالرسول وبما جاء به الرسول و الأئمة علیهم السلام کل ذلک بالدلیل لا بالتقلید و هو مرکّب و مرتب علی

خمسة ارکان من عرفها کان مؤمناً...».

انجام: «...و یجب ان یعتقد ان الله تعالی یعید الاجسام علی ما کانت علیه لا یصال کل حق الی مستحقه لما ثبت من عدله و حکمته فثبت اعادة الاجسام. تمت».

۳ـ التحفة العلویة «۲۳ـ ۴۶» (کلام ـ حدیث ـ عربی)

از: ؟.

شرح متوسطی بر حدیث منقول از امام صادق است که آغاز آن چنین است: «ان الله سبحانه خلق اسماء بالحروف غیر متصّوت و باللفظ غیر منطق و بالشخص غیر متجسّد و بالتشبیه غیر موصوف...».

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....الرحمن الرحم الذی استوی علی عرشه...مالک یوم الدین التشریعی و التکوینی فی الایام الثلاثة...و بعد الحمد والصلاة فهذه قلیل بیان بل اقل تبیان لواحد من الاخبار الصحیحة الصریحة الوادر من الائمّة....».

انجام: «..فعلیک بتمام التدبر و اتمام التفکر فان تلقیته بالقبول، فوالله هو المأمول والله سبحانه علی ما نقول شهید و مع ذلک لدینا رقیب عنید و صلی الله علی محمد وآله... ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین».

۴ـ الاعتقادات «۴۷ـ ۵۲» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در بیان عقاید و اصول اعتقادی و فقهی شیعه که بقصد معرفی آن بصورت فشرده نگاشته شده و در آن با عنوان «یجب ان یعتقد...»اصول معتقدات امامیه ذکر شمرده شده است.

آغاز: «یجب علی المکلف ان یعرف ان الله تعالی موجود لانه اوجد العالم بعد ان لم یکن اذ لو کان العالم قدیماً لکان اما متحرکاً او ساکناً والقسمان باطلان یجب ان یعتقد

انه تعالی واجب الوجود...».

انجام: «..فیقول ارمی هذه الجمرة لوجوبه علی فی حجة الاسلام حج التمتع قربة الی الله تعالی و منها الامر بالمعروف و النهی عن المنکر هذا واجب علی کل من یستطیع تمت».

کتاب اول و دوم نسخ محمد ربیع همدانی در ۱۲۴۱ در دارالخلافه طهران و ۱۲۴۲.

کتاب سوم بی‌تاریخ تحریر سده ۱۳.

کتاب چهارم نسخ صفر علی در ۱۲۳۴ یا ۱۲۲۴.

۵۶ برگ، ۱۱ × ۱۵.

﴿ ۲۵۸۱ ﴾

۱ـ خواص دعای جوشن کبیر «۱ـ ۲۸» (دعا ـ عربی و فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در بیان خواص، آثار و نتائج اسماء حسنی مندرج در جوشن کبیر که در آن فقراتی از دعا جدا و برای آن خواص و آثاری برشمرده شده است مثلا: برای بستن کمر، بجهت دفع درد چشم، برای دفع درد قبضه راست و.....

آغاز: «اسناد هزار و یک نام پروردگار جل جلاله، روایتست از حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب رضی الله عنه که روزی پیغمبر صلی الله علیه و سلم در مسجد شریف مدینه نشسته بود که ناگاه جناب مهتر جبرئیل صلوات الله...».

انجام: «..آنگاه حاجت خود را بجناب حضرت بی‌نیاز عرض دارد و هیچ شک نیارد ان شاء الله هیچ شک نیارد که حاجت بحصول انجامد».

۲ـ مناجات هفت حصار «۲۹ـ ۳۸» (دعا ـ فارسی)

از: ؟.

دعای مؤثر و مناجاتی است که علماء بزرگ بطریق هفت حصار جمع کرده و در آن آیات فتح و ظفر قرآن در ایام هفته قرائت میشود، در اول رساله خواص و آثار این مناجات ذکر شده است.

آغاز: «این مناجاتی است که علماء دین رضوان الله علیهم اجمعین بطریق هفت حصار جمع کرده‌اند که هر که را حاجتی بدرگاه حق تعالی بوده باشد چون این مناجات را شفیع سازد از سر صدق اخلاص تمام بخواند...».

انجام: «..و پیش از مرگ همه را توبه نصوحاً کرامت کن و ختم کار ما را بر کلمه شهادت کن آمین یا رب العالمین و یا خیر الناصرین برحمتک و مغفرتک و جودک وکرامتک یا ارحم الراحمین».

۳ـ تقویم المحسنین = احسن التقویم «۳۸ـ ۸۱» (فارسی)

از: محمد محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی، ۱۰۰۹ ـ ۱۰۹۱ ق.

رساله‌ای متوسط در احکام تقویم و رد و ابطال سعد و نحس بودن ایام بنظر منجّمین که در یک مقدمه و یک فصل و ۱۶ جدول و یک تکمله و یک نصیحت و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه؛ فصل؛ در تقدیر ایام شهور و سنین در نزد اهل شرع و روم و فرس و منجمین.

تکلمه؛ در باب آنچه واقع شده در تحقیق علت کسوف و خسوف.

نصیحت؛ در حفظ آثار.

چاپ شده است.

[الذریعه ۴۰۰/۴ ـ کتابشناسی فیض /۱۶۰ ـ مرعشی ۷۸/۱۸ ـ دانشگاه تهران ۱۳۲/۱۶ ـ ملی تهران ۱۳۴/۱۰ ـ مجلس ۴۵۳/۱۹].

آغاز: «حمد بیحد خدای را که آفرید ما را با حسن تقویم و هدایت کرد ما را به نهج

قویم و صراط مستقیم...».

انجام: «....و معرفت جهات هر روزه بنوعی است که درین جدول مرقوم است».

۴ـ سی فصل «۸۳ـ۱۰۳» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق.

به جلد ۲ ص ۴۹۵ رجوع شود.

رساله سوم نستعلیق ۱۲۱۸ و سه رساله دیگر تحریر سده ۱۳.

۱۰۵ برگ، ۱۲ × ۱۵.

﴿ ۲۶۰۷ ﴾

۱ـ شرح الایساغوجی «۱ـ۲۱» (منطق ـ عربی)

از: حسام الدین کاتی.

به جلد ۱ ص ۲۸۷ رجوع شود.

۲ـ الخلاصة فی النحو = الفیه «۲۳ـ۱۱۱» (نحو ـ عربی)

از: ابن مالک اندلسی.

به جلد ۱ ص ۵۳ رجوع شود.

۳ـ شرح قطر الندی «۱۱۵ـ ۲۶۲» (نحو ـ عربی)

از: ابن هشام انصاری.

به جلد ۱ ص ۳۲۶ رجوع شود.

۴ـ الکافیه «۲۶۳ـ ۲۹۴» (نحو ـ عربی)

از: ابن حاجب مصری.

به جلد ۱ ص ۴۳۹ رجوع شود.

کتاب اول نستعلیق حیدر بن محمد اسفرجانی در ۱۳۱۷.

کتاب دوم نسخ محمد صادق بن محمد تقی موسوی در ۱۲۸۳. با مهر بیضوی «محمد صادق بن محمد تقی الموسوی ۱۲۸۴» بر برگ اول.

کتاب سوم نستعلیق ۱۳۱۳.

کتاب چهارم بدون تاریخ.

۲۹۴ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۶۳۱ ﴾

۱ـ المفید فی علم التجوید «۳ـ ۴» (تجوید ـ عربی)

از: حسن بن شجاع بن محمد بن حسن تونی، قرن ۸.

رساله‌ای مختصر و کوتاه در اصول و مبانی تجوید و قرائت که در هفت باب تنظیم شده است: ۱ ـ فی مخارج الحروف و صفاتها. ۲ ـ فی ذکر المد و القصر. ۵ ـ فی احکام التنوین و النون الساکنة. ۷ ـ فی الراءات.

[الذریعه ۳۷۲/۲۱ ـ ملی تهران ۴۴۷/۴ ـ مرعشی ۱۲۰/۹ ـ دانشگاه تهران ۲۲۳/۱ ـ ملک تهران ۳۴۸/۵].

آغاز: «الحمد لله....قد ثبت بالبراهین المعقولة و الدلائل المنقولة ان افضل الطاعات و اشرفها بعد الواجبات تلاوة کلام مبدع الکائنات و یجب بعضه علی الکل و کله علی البعض...».

۲ـ الحواشی المفهمة = شرح المقدمة «٦ ـ ٦٢» (علوم قرآن ـ عربی)

از: احمد بن محمد بن محمد جزری شافعی دمشقی ـ ابن ناظم، ۷۸۰ ـ ۸۵۹ ق.

شرحی متوسط بر منظومه «المقدمة الجزرية» سروده پدر شارح که به سال ۸۰۶ ق در شهر «ادرنه» پایان یافته است.

[گلپایگانی ۲۳۸/۲ ـ ظاهریه دمشق ۱۵۷/۱ و ۱۵۶ و ۱۵۵ ـ ملی تهران ۳۹۷/۱۰ ـ مجلس ۳۶۲/۱۷ ـ ملی فارس ۲۹۳/۱].

آغاز: «الحمد لله المتعالی فی جلال قدسه لا احصی ثناء علیه هو کما اثنی علی نفسه حمد من خلقه فسوّیه موقن انه لا ربّ سواه....».

انجام: «..و لا حاجة من حوائج الدنیا و الآخرة لک فیها رضی و لنا فیها صلاح الا اعنتنا علی قضائها فی یسر منک و عافیة برحمتک یا ارحم الراحمین».

۳ـ آداب المتعلمین «٦٥ ـ ٧٦» (اخلاق ـ عربی)

منسوب به خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۷۶۲ ق.

۴ـ العقیدة المفیدة «۷۷ ـ ۷۹» (کلام ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق.

رساله‌ای کوتاه در بیان رؤوس عقاید و اصول اعتقادی شیعه که در پایان تفصیل آن را به کتاب «قواعد العقائد» ارجاع داده است.

[الذریعه ۳۰۶/۱۵].

آغاز: «عقیدة صدرت عن مولانا العلامة خواجه نصیر الدین الطوسی رحمه الله اعلم ایها الاخ الصالح العزیز ان اقل ما یجب اعتقاده علی المکلف هو ما ترجمة قول لا اله الا الله محمد رسول الله ثم تصدیق الرسول...».

انجام: «..و ما امرکم الله فافعلوا و ما نهاکم عنه فانتهوا فهذا تنبیه علی نهج الحق و

استیفاء ذلک شرحته فی کتاب قواعد العقائد فاطلبه منه والحمد لله رب العالمین».

کتاب اول فقط تا اواسط باب دوم را دارد. بدون تاریخ.

سه کتاب دیگر هم بدون تاریخ.

درکتاب دوم تملک احمد بن زین الدین درسال ۱۱۸۷ و تملک حید علی بن ابراهیم حسینی هست.

۷۹ برگ، ۱۲ × ۱۸.

﴿ ۲۶۶۱ ﴾

۱ـ الاجرومیة «۱ـ ٦» (نحو ـ عربی)

از: ابن اجروم، محمد بن محمد بن داود، ۶۷۲ ـ ۷۲۳ ق.

به جلد ۱ ص ۲۴ رجوع شود.

آغاز: «بسمله، الکلام هو اللفظ المرکب المفید بالوضع و اقسامه ثلاثة اسم و فعل وحرف...».

انجام: «...غلام زید والذی یقدر بمن نحو ثوب خز و باب ساج و ما اشبه ذلک. تمت بالخیر».

۲ـ موصل الطلاب الی قواعد الاعراب «۷ـ ۳۴» (نحو ـ عربی)

از: زین الدین خالد بن عبدالله ازهری، ۸۳۸ ـ ۹۰۵ ق.

به شماره ۲۵۵۹ در همین بخش رجوع شود.

آغاز: «الحمد لله الملهم لحمده والصلاة والسلام علی سیدنا رسوله و عبده و علی آله....».

انجام: «...فکذلک خصّ علی التامل فی ختم الکتاب کما فعل فی افتتاحه حیث قال یفضی بمتاملّها جادة الصواب و الله....فختم کتابه بما ابتدأ به. تم بحمد الله».

۳ـ لبّ الالباب فی شرح ملحة الاعراب «۳۵ـ۱۲۰» (نحو ـ عربی)

از: ابو محمد قاسم بن علی بن محمد حریری بصری، ۴۴۶ ـ ۵۱۶ق.

شرح متوسط بر منظومه «ملحة الاعراب» سرودهٔ خود شارح که در ۷۴۷ بیت در بیان اصول علم نحو بنظم کشیده شده و مورد شرح و تحشیه بسیاری واقع شده است.

[کشف الظنون ۱۸۱۷/۲ ـ آستان قدس ۳۳۵/۱۲].

آغاز: «اقول من بعد افتتاح القول...ش: الحدّ ما یمنع الشیء المحدود من الخروج عمّا حدّ به و یمنع غیره من الدخول فیه و منه اشتقاق...».

انجام:

«...ثم الصلاة بعد حمد احمد علی النبی المصطفی محمد
و آله و صحبه الابرار القائمین فی دجا....»

۴ـ المقصود« ۱۲۱ـ۱۴۴» (صرف ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر در علم صرف عربی که به چند نفر نسبت داده شده و بگفته صاحب کشف الظنون به ابو حنیفه امام حنفیان هم نسبت داده شده است (؟)، بر این رساله شروح متعددی نوشته شده است.

البته آغاز این نسخه با آغازی که در کشف الظنون نقل شده برابر نیست.

[به کشف الظنون ۱۸۰۶/۲ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله الوهاب للمؤمنین سبیل الصواب والصلاة والسلام علی نبیه محمد الزاجر عن الاذناب الحاثّ علی طلب الثواب....اما بعد فان علم العربیة وسیلة الی العلوم الشرعیة واحد ارکانها...».

انجام: «..مع وجود المقتضی نحو عور و استعور و استوی و غیر ذلک [...] لا یتغیر لصحة البناء و بعضها لعلة اخری والحمد علی الاتمام».

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد شاید تحریر سده ۱۰ و ۱۱ باشد.

در کتاب سوم تملک محمد بن حجازی بن برهان در سال ۱۱۸۲ هست.

۱۴۵ برگ، ۱۴ × ۱۷.

﴿ ۲۶۶۴ ﴾

۱ـ یزدان شناخت = ایزد شناخت« ۱ـ ۳۱» (فلسفه ـ فارسی)

از: عین القضاة همدانی ـ ۴۹۲ ـ ۵۲۵ ق.

رساله‌ای در حکمت الهی که بنام جمال الدین محمد بن محمود دارمی در سه باب تنظیم شده است، این رساله به ابن سینا و شیخ اشراق (مقتول ۵۸۷ ق) نیز نسبت داده شده است:

باب اول؛ در اثبات باری تعالی و شناختن بعضی از صفات و افعال او (۷ فصل).

باب دویم؛ در معرفت نفس انسانی (۸ فصل).

باب سیم؛ در معرفت نبوات و معجزات و کرامات (۶ فصل).

[نسخه‌های خطی فارسی ۸۶۶/۱ ـ مشار فارسی ۵۵۸۲/۵ ـ دانشگاه تهران ۱۶۰/۳ ـ مجلس ۹۸۰/۱۰ ـ میکرو فیلم دانشگاه ۴۱۷/۱].

آغاز: «بسمله، بدانکه این رساله‌ایست در بیان علمی که همه علمها عاجز مانده است در پیش این علم و هرکه خواهد این علم بداند پس بر خود واجب گرداند که این علم ورای همه علمها باشد...».

انجام: «...و نصیحت و وصیت می‌کنم که این رساله و نسخه آن بنا مستعدان و شریران ندهند والسلام علی محمد و آله».

۲ـ ده قاعده = ده اصل = سلوک = میزان العقائد «۳۲ـ ۳۵»

(عرفان ـ فارسی)

از: میر سید علی بن محمد همدانی، ۷۱۳ ـ ۷۸۶ ق.

ترجمه مانندی است از «اصول عشره» نجم الدین کبری (۶۱۸ ق) که در یک مقدمه و ده قاعده: توبه، زهد، توکل، قناعت، عزلت، ذکر، توبه، صبر، مراقبت و رضا تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۸۳/۸ و ۲۲۵/۱۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۴۸/۲ ـ دانشگاه تهران ۱۷۷۷/۱۰ ـ سپهسالار ۴۶۲/۴].

آغاز: «حمد و ثنای نامتناهی پروردگاری را که احکام استحکام قواعد اسلام را منجاء طالبان سعادت ملکوتی گردانید...».

انجام: «... و از لذات و حلاوت میوهٔ حکمت و ولایت محروم‌اند جعلنا الله و ایاکم ممّن سعد بطاعته و فاز بمحبّته انه قریب مجیب.

۳ـ ترجمة الفصول النصیریة «۳۶ـ ۴۱» **(کلام ـ عربی)**

از: محمد بن علی جرجانی استرآبادی، ـ زنده ۷۲۸ ق.

به جلد ۱ ص ۹۲ رجوع شود.

۴ـ عهدنامه «۵۲ـ ۶۳» **(اخلاق ـ فارسی)**

از: (شاید کاتب).

رساله‌ای کوتاه در بیان عهد و پیمانهایی است که مؤلف با خداوند بسته و از او خواسته توفیق عمل و پایبندی بدان را بدو بدهد، مفاد عهدنامه درباره توحید، عمل صالح و کردار نیکو و اعتقادات صحیح می‌باشد.

آغاز: «این چند ورقه‌ایست در باب عهدهایی که با خدای خود تعالی شأنه می‌نمایم

که ان شاء الله تعالی آنها را فراموش ننمایم و گاهی که هموم و عموم بر من مستولی گردد رجوع بآنها نمایم....خداوندا با تو عهد می‌کنم که در همه اوقات و حالات...».

انجام: «..خداوندا با تو عهد می‌کنم که از جنون خلاصم، جنون را با من چکار است جنون راندهٔ درگاه توست او را با تو نسبتی و ذکری و گفت و شنیدی و عهدی و میثاقی نیست پس ما را بدار برضای خود و از غضب خود باز دار بمحمد و آله».

هر چهار رساله نسخ محمد جواد بن محمد یزدی نجفی.

اول و چهارم بی‌تاریخ و دوم و سوم در ۱۳۲۵.

رساله سوم از اول نقص دارد و در ادامه آن برخی ازمناجات خواجه عبدالله انصاری و بخشی ازکیمیای سعادت غزالی هست.

در ادامه رساله چهارم چند برگ شامل نصایح ماخوذ از زبورمی‌باشد که از حیات القلوب علامه مجلسی اقتباس شده هست.

۷۲ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۶۸۲ ﴾

۱ـ شرح قصیدهٔ عینیه حمیری« ۱ـ ٦» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

ترجمه و شرح مختصری بر قصیده عینیه معروف به «لام عمرو باللوی مربع» سروده سید حمیری است که در مدح امیرالمؤمنین علیه السلام سروده شده است، در این رساله پس از ذکر هر بیت از قصیده ترجمه و توضیح مختصری در ذیل آن آورده شده است.

آغاز: «لام عمرو باللوی مربعٌ.

از برای ام عمرو در آخر....منزلیست که پنهان است نشانهای آن خالیست از اهل.....

انجام: یا اینکه جدا گردانیده شود بقدر انگشت انگشت بدن من والله یعلم».

۲ـ آداب نماز شب« ۰ ۱ـ ۲۳» (فقه ـ دعا ـ فارسی)

از: عبدالنّبی بن مفید شیرازی.

رساله‌ای کوتاه در آداب، آثار و شیوه ادای نماز شب که بدرخواست «میرزا ابوطالب طبیب» نگاشته شده است، این رساله در پنج دقیقه تنظیم شده است: ۱ ـ در بیان اوقات سیزده رکعت مذکوره. ۲ ـ در کیفیت هشت رکعت نماز است. ۳ ـ در کیفیت دو رکعت شفع است با مفرده وتر. ۴ ـ در کیفیت نافله فجر است. ۵ ـ در بیان چند مسأله در احکام نماز شب. خاتمه در ادعیه قضای مهمات.

آغاز: «الحمد لله الذی لا یواری عنه لیل ساج و لا سمآء ذات ابراج.... که چون عالیحضرت...».

انجام: «..در اخبار به بلند کردن دو دست دعا مفسر شده است حق تعالی عواقب امور هر کس را بخیر مبدل نماید و همه را موفق کند بطاعت و عبادت و خیر دنیا و آخرت فانه علی ما یشاء قدیر. تم بالخیر».

۳ـ احکام شکیات نماز (رساله در...) «۲۳ـ ۲۵» (فقه ـ فارسی)

از: عبدالنبی بن مفید شیرازی.

رساله‌ای کوتاه در بیان شکیات نماز که در دوازده کلمه تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله والصلاة علی رسوله الله و علی آله امناء الله، این چند کلمه‌ایست که بر وجه اختصار و التماس جمعی از دوستان سمت تحریر یافته، امید که حق تعالی همگی را توفیق دهد بعمل و محافظت نماید از سهو و شک و زلل....».

انجام: «..و هرگاه در اینصورت بعد از عمل بدو سجده نماز را به نیت قربت [...] الذمة اعاده نماید موفق خواهد بود بغایت الاحتیاط والله یعلم بحقائق احکامه».

۴ـ اختیارات الایام صغیر «۲۶ـ ۳۷» (نجوم ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی اصفهانی.

به جلد ۲ ص ۱۸ رجوع شود.

هر چهار رساله بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

در ادامه رساله اول برخی دعاها و در ادامه رساله چهارم خواص و آثار دعای عدیله و بیان احکام شکیات نماز به فارسی، و برخی دعاها هست.

۶۰ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۷۰۲ ﴾

۱ـ تحفة الطالب و بغیة الراغب فی علم التوحید« ۱ـ ۲۱» (کلام ـ عربی)

از: صفی الدین بن فخر الدین محمد نجفی طریحی، ـ زنده ۱۱۰۰ ق.

مؤلف در سفری که در جوانی به مشهد الرضا به سال ۱۰۸۳ ق نموده بود بدرخواست برخی دوستان این رساله را در اصول دین نگاشت و در یک مقدمه و هفت مطلب تنظیم ساخت.

آغاز: «الحمد لله الذی دل علی وجوب وجوده بحدوث الاجسام و علی قدرته و علمه بما اظهر فی خلقه من الاتقان و الاحکام».

انجام: «...و تفاصیل ذلک تطلب من محالها. اللهم اجعلنی علی توحیدک و تمجیدک اموت و احیی».

۲ـ الینبوع المنبجس فی الرد علی من قال المنجّس لا ینجّس «۲۵ـ ۴۷»

(فقه ـ عربی)

از: صفی الدین بن فخر الدین محمد نجفی طریحی، ـ زنده ۱۱۰۰ ق.

«مؤلف می‌نویسد یکی از عمو زادگان من سوالی از من نمود که آیا منجّس خود

نجس می‌کند یا نه و چون با من در نظر و رای مخالف بود رساله حاضر را در جواب و رد وی نوشتم»، رساله بصورت استدلالی در سه باب تنظیم شده است.

[الذریعه ۲۹۳/۲۵].

آغاز: «بعد حمد لله سبحانه علی نعمائه والصلاة علی اشرف انبیائه محمد و آله مهابط وحی الله و امنائه...قد عرض علی بعض بنی عمی رسالة سألنی نقد جواهر زواهرها و عوالی غوالی لوائها من اولها الی آخرها...».

انجام: «..العاشر ان الرسالة خالیة عن تشخیص ای منجّس لا ینجّس، اذ لیس فیها الا اناطة حکم بامر مجهول و ذلک لا یستفید منه السائل و لا یفید فیه المسئول».

۳ـ الرسالة الشبهاتیة = نجاة السالکین «۴۸ـ ۵۹» (فقه ـ عربی)

از: صفی الدین بن فخر الدین محمد نجفی طریحی، ـ زنده ۱۱۰۰ ق.

رساله‌ای کوتاه در بیان لزوم احتراز از شبهات و حسن احتیاط بطور عقلی و نقلی و اجتناب از تمام شبهات و در پایان رساله بخشی از مثنوی نان و حلوای شیخ بهایی را در لزوم احتیاط آورده است.

[الذریعه ۲۰۱/۱۱].

آغاز: «احمد لله حمداً کما یحب و یرید واشکره شکراً یوجب لی من فضله المزید....».

انجام:

«عاقبت خاصیتش ظاهر شود — نفس از آن لقمه ترا قاهر شود
در ره طاعت ترا بیجان کند — خانه دین ترا ویران کند»

۴ـ الاوزان والمقادیر = میزان المقادیر «۵۹ـ ۶۰» (فقه ـ عربی)

از: صفی الدین بن فخر الدین محمد نجفی طریحی، ـ زنده ۱۱۰۰ ق.

رساله‌ای کوتاه در بیان اوزان و مقادیر منطقه عراق که بدرخواست برخی مومنین در سال ۱۰۹۲ ق نگاشته است.

[الذریعه ۳۲۳/۲۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...و بعد فقد سألنی بعض الصالحین عما تمّس الحاجة الیه کثیراً من المقادیر الشرعیة و عن التعبیر عنها بما هو المتعارف فی بلادنا اعنی العراق من وقتنا هذا و هو سنة اثنین و تسعین و الف فاجبته».

انجام: «...الرطل المدنی: رطل و نصف عراقی، تمت».

رساله اول نسخ مؤلف در ۱۰۸۳. حواشی از او با امضاء «منه» دارد.

رساله دوم نسخ محمد علی بن بهاء الدین طریحی نجفی در ۱۰۹۲. حواشی از مؤلف دارد و در برگ ۳ چند ماده تاریخ برای ولادت رضی الدین محمد ابوطالب (که ظاهراً فرزند مؤلف باشد) هست.

رساله سوم نسخ مؤلف در ۱۰۹۲ در کربلا. در برگ ۴۸ دو ماده تاریخ برای شیخ فخر الدین طریحی آمده: «و یخلفه بعده صفی الدین» و «و یطوف علیهم ولدان مخلدون» به خط یکی از اولاد وی دیده می‌شود.

و نیز یادداشت از محمد بن حسن بن احمد ابی سنان بخط او در تاریخ ۱۰۹۶ و ۱۰۹۸ آمده است.

رساله چهارم نستعلیق مؤلف بدون تاریخ.

۶۱ برگ، ۱۳ × ۱۸.

﴿ ۲۷۴۷ ﴾

۱ـ النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر « ۱ـ ٦۴ » (کلام ـ عربی)

از: فاضل مقداد.

به جلد ۱ ص ۵۵۷ رجوع شود.

۲ـ الباب الحادی عشر «٦٥» (کلام ـ عربی)

از: علامه حلی.

متن همان «النافع» است.

۳ـ شرح الباب الحادی عشر «٦٦ـ ۱۰۷» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

آغاز: .....الاصول جمع اصل و الاصل....و المراد باصول الدین معرفة الله تعالی و صفاته.....

انجام: و الالجاز الامر بوقوع المنکر و النهی عن المعروف. تمّت.

۴ـ الاعتقادات «۱۰۷ـ۱۰۹» (کلام ـ عربی)

رساله‌ای است کوتاه در بیان اعتقادات شیعه با عناوین «اعتقد» در هشت فقره.

آغاز: بسمله اعتقد ان الله تعالی موجود لانّه اوجد العالم....

انجام: لصدق المخبر بها و هو النبی صلی الله علیه و آله والحمد لله رب العالمین.

کتاب اول نسخ محمد نقی بن حاج ملا ابوطالب ساروی در ۱۲۶۸.

از رساله دوم فقط یک برگ هست. بدون تاریخ.

رساله سوم برگ اولش افتاده، نسخ ۱۱می‌باشد.

رساله چهارم بدون تاریخ. نسخ سده ۱۱.

۱۱۰ برگ، ۱۲ × ۱۸.

﴿ ۲۷٦۹ ﴾

۱ـ کنز الحقایق« ۱ـ ۳۰» (عرفان ـ فارسی)

از: پهلوان محمود پریار (پوریا ولی) خوارزمی، ـ ۷۲۲ق.

مثنوی عرفانی در پنج مقاله که در سال ۷۰۹ق سروده شده است:

ز هجرت هفتصد و نه شد نهادم اساسش را به شش مه نظم دادم

در این مثنوی مضامین و عناوین حمد و ستایش، معنی ایمان، اسلام، شهادت، طهارت، زکات، روزه، جهاد نفس، عشق، دوزخ، معنی مهدی موعود، میزان و قیامت مطرح شده است

[نسخه‌های خطی فارسی ۳۰۵۹/۴ ـ الذریعه ۱۵۱/۱۸ ـ مشار فارسی ۴۱۴۸/۴ ـ مجلس ۵۷۰/۳ ـ دانشگاه ۳۱۸۷/۱۳].

آغاز:

«بنام آنکه اول کرد و آخر به نام آنکه باطن کرد و ظاهر

خداوند منزّه پاک بی‌عیب که عالم را شهادت کرد از غیب...»

انجام:

«...اگر مردی ز هر دو گرد بیزار بمردی روی خود سوی خدا آر

چو میخواهی خدا در معرفت پوی خدا بین و خدا خوان و خدا گوی»

۲ ـ الهی نامه = منتخب حدیقه «۳۱ ـ ۶۴» (فارسی)

از: سنایی غزنوی، ۴۶۴ ـ ۵۲۵ق.

ناظم بارها در منظومه حدیقة الحقیقة دست برده و بار آخر در سال ۵۲۵ق هزار و یک بیت برابر تعداد اسماء حسنی با دیباچه‌ای تازه برگزیده و بدین نام خوانده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۶۴۶/۴ ـ الذریعه ۱۱۹/۱۹ ـ مشار فارسی ۴۹۸۰/۴ ـ مجلس ۴۴۲/۳۶].

آغاز:

«حمد و شکر ثنا علی الاطلاق ذات حق را بود باستحقاق

آنکه هم اولست و هم آخر آنکه هم باطنست و هم ظاهر...»

انجام:

«..پانصد و بیست و چار رفته ز عام پانصد و بیست و پنج گشته تمام
باد بر مصطفی درود و سلام ابد الدّهر صد هزاران عام»

۳ـ انیس العارفین «۶۵ ـ ۸۵» (عرفان ـ فارسی)

از: معین الدین بن نصیر قاسم انوار تبریزی، ۷۵۷ ـ ۸۳۷ ق.

[الذریعه ۱۲۲/۱۹ ـ مجلس ۳۵۱/۸ و ۳۱۰/۲۶ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۶۵۲/۴ ـ الفبایی آستان قدس /۷۴].

آغاز:

«یا مغیث المذنبین معطی السؤال یا انیس العارفین یا ذوالجلال
ای ز عشقت هر دلی را مشکلی وی ز شوقت در جنون هر عاقلی...»

انجام:

«...غیر او را من نمی‌بینم وجود پیش او زانست جانم در سجود
نور او بگرفت عالم را تمام دیده بگشا تا به بینی والسلام»

۴ـ زاری نامه «۸۶ ـ ۹۶» (منظومه ـ فارسی)

از: محرابی کرمانی.

منظومه‌ای متوسط در ۲۰۶ بیت در شکایت و زاری از اوضاع و احوال روزگار شاعر و تغییر اخلاق و روحیه مردم و تمایل آنها بسوی گناه و فساد اخلاق و غیره. نام شاعر در منبعی یافت نشد.

در ادامه منظومه‌ای کوتاه در ۳۶ بیت در نصیحت و پند و سه رباعی و چهارده بیت در شکایت از روزگار آمده است.

آغاز:

«ای مسلمانان فغان و صد فغان از جفای دور و بیداد زمان
با که گویم شرح حال زار خویش زانکه هر کس مانده اندر کار خویش...»

انجام:

«...شکر گویم به همه حال چو نیکی و بدی
همگی بر گذر راهگذر می‌بینم
کشته محرابی سرگشته پریشان از غم
ناگه از وی نه نشان و نه خبر می‌بینم»

کتاب اول بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱.

کتاب دوم نستعلیق وجیه الدین بن اسماعیل در ۱۰۰۳ و کتاب سوم و چهارم نستعلیق همان کاتب بدون تاریخ.

۹۷ برگ، ۱۰ × ۱۸.

﴿ ۲۷۸۳ ﴾

۱ـ وحدت وجود« ۱ـ۱۲» (فلسفه و عرفان ـ فارسی)

از: محمد اسمعیل بن حسین خواجویی مازندرانی، ـ ۱۱۷۳ ق.

گزارش از مفاهیم وحدت وجود و تعدد موجود بر مشرب حکما که بدرخواست عزیزی نگاشته شده است.

[الذریعه ۵۵/۲۵ ـ مرعشی ۲۷۸/۱۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۸۶۴/۲ ـ نشریه دانشگاه ۳۶۱/۵].

آغاز: «بعد از تشیید قوایم ستایش و ثناء و تمهید مراسم تحیّت و دعا....».

انجام: «..و قد عرفت ما هو الحقّ منها فی صدر الرسالة فالیک الاختیار بعقلک دون هواک فجرد لذلک باطنک تری برکاته عن قریب و تفوز مع الفائزین و صلی الله علی اشرف الانبیاء و المرسلین محمد و عترته الاطیبین الاکملین».

۲ـ تحقیق از کوه قاف «۱۲» (فارسی)

از: محمد اسمعیل بن حسین خواجویی مازندرانی، ـ ۱۱۷۳ ق.

کسی از مؤلف درباره کوه قاف سوال کرده و حقیقت یا افسانه بودن آن را جویا شده، مؤلف اخبار موجود در این باره را نقل و معنی کرده و بعضی اقوال را نیز رد کرده است.

آغاز: «نوشته مهر سرشته رسید و بر مضمون آن اطلاع حاصل گردید از کوه قاف سؤال فرموده بودند که آیا وجود دارد یا آنکه مانند عنقا معلوم الاسم معدوم الجسم است صاحب قاموس آورده که...».

انجام: «..و از آنچه گفته آمد دانسته شد که کوه قاف چنانکه اسم دارد وجود و رسم هم دارد والله یعلم نمقه بیمناه الجانیة الفانیة العبد الجانی محمد بن الحسین المشتهر باسمعیل المازندرانی».

۳ـ مقالة فی نوم الملائکة «۱۳ـ۱۴» (کلام ـ عربی)

از: محمد اسمعیل بن حسین خواجویی مازندرانی، ـ ۱۱۷۳ ق.

رساله‌ای کوتاه که در آن روایتی از امام صادق مبنی بر اینکه تمام ذوی الحیاة غیر از خداوند خواب دارند نقل کرده و سپس با برخی آیات و روایات سنجیده و آن را مخالف عقل و نقل یافته و سپس در مقام جمع و رفع تناقض برآمده است.

آغاز: «فی الاکمال عن الصّادق علیه السّلام انه سئل عن الملائکة اینامون فقال ما من حیّ الاّ و هو ینام خلا الله وحده.

انجام: «..و ان کان بعیدا عن لفظ الحدیث الا ان التوفیق بین الاخبار مهما امکن خیر من طرح بعضها راساً والعلم عند الله و عند اهله».

۴ـ محرمات رضاعی (رساله در...) «۱۴ـ۱۶» (فقه ـ فارسی)

از: محمد اسماعیل بن حسین خواجویی مازندرانی، ـ ۱۱۷۳ ق.

مؤلف ابتدا تمام محرمات ازدواج را که سیزده نفرند شمرده و سپس محرمات رضاعی را بدانها ملحق نموده و توضیح داده است.

آغاز: «بعد از سپاس بی‌قیاس و ستایش بی‌آلایش خدا و رسول علیه و آله السلام الی یوم القیام راقم حروف فقیر دست و پا شکستهٔ تار و پود از هم گسسته عبد جانی.... گوید که در شرع اسلام...».

انجام: «..و برادر نسبی یکی خواهد که آن دیگریرا بزنی بگیرد هیچ دلیل بر حرمتش نیست پس به حکم اباحهٔ اصلیه حلال باشد چنانکه از حدیث سابق الذکر نیز دانسته شد و بالله التوفیق».

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد.

۱۶ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۲۸۰۴ ﴾

۱ـ شرح قصیدهٔ عینیه حمیری «۱ـ۱۳» (فارسی)

از: ؟.

شرح قصیدهٔ «لام عمرو» سروده سید اسمعیل حمیری از شاعران اهل بیت علیهم‌السلام است که در وصف علی بن ابیطالب علیه‌السلام سروده شده است.

آغاز: «و هی لام عمرو باللّوی مربع.

بدانکه حلاوت بیان و شیرینی زبان و حسن اداء کلام خصوصا در اغاز و انجام و در مذاق خواص و عوام...».

انجام:

«..و بعدها صلّو علی المصطفی و صهره حیدرة الا صلع

و بعد از این ابیات رحمة و صلوات بفرستید بر حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله و بر دامادش که حیدر اصلع است».

۲ـ ترجمه قصیدهٔ فرزدق «۱۳ـ۱۸» (فارسی)

از: ؟.

ترجمه و توضیح مختصری بر قصیده معروف «فرزدق» که در وصف امام زین العابدین علیه السلام سروده شده است.

آغاز: «بسمله و بعد کان قد حج هشام بن عبدالملک...فقال الفرزدق هذا الذی یعرف البطحاء و طأته....بطحاء ممرّ و مجری سیل را گویند که در وسعتی باشد و سنگ ریزه‌های نرم داشته باشد و از قول صاحب نهایه چنین مستفاد می‌شود..».

انجام: «...فقال علی بن الحسین علیه السلام نحن اهل بیت لا یعود الینا ما خرج منّا فقبله الفرزدق رحمة الله علیه و علی کاتبه».

۳ـ شرح قصیدة العینیة «۳۹ـ ۴۸» (فلسفه ـ عربی)

از: نظام الدین حسین بن جمال بن حسین ایذی اثیری قهستانی.

رساله‌ای کوتاه در شرح و توضیح «قصیدهٔ عینیه» ابن سینا که در آن از استادش جلال الدین زکریا بن محمد بن عبیدالله قاینی نسفی نام برده است، جملات فارسی در لابلای شرح بکار برده شده است.

[کشف الظنون ۱۳۴۲/۲ ـ الفبایی آستان قدس /۳۵۳].

آغاز: «الحمد لله الذی خلق بقدرته الارواح و الأجساد و الّف بحکمته فی ترکیبها بین الأضداد و قدّر بعد قضائه احوال العباد فی المبدء و المعاش و البرزخ و المعاد و بیّن لهم سبیل الله....».

انجام: «..و تعلقها بهذا الهیکل المحسوس قصیرة غایة القصر قلیلة نهایة القلة بنسبة

امتداد الزّمان من الأزل الی الابد و بدایة العالم الی نهایته فشبه اتصالها به بالبرق الخاطف الذی لا یرجی دوامه والله اعلم بالصواب».

۴ـ جنگ اشعار «۴۹ـ ۶۴» (عربی)

جنگی مختصر در حکایات و اشعار عربی که از شعرای مختلف جمع‌آوری شده است، اشعار شعرای ذیل آمده است: کمال الدین علی بن محمد مبارک (ابن العمی)، ابو نواس (در قضیه هارون و جاریه‌اش)، ابن ابی الحدید، شافعی، ابوبکر خوارزمی، یاقوت خطاط، خدیجه (س)، عایشه، محمود زرّاق، ابو الشجاع محمد بن حسین بن محمد بن ابراهیم (ظهیر الدین)، ابو عمرو احمد بن عبد ربه قرطبی، ابراهیم ادهم، عمارة بن علی بن زیدان تمیمی، عبید الله بن عبدالله، ابوبکر بن ابی قحافه، ابو اسحاق خفاجی، اصمعی، ابراهیم بن منصور بن مسلم فقیه شافعی ابو تمام، متنبی، یحیی بن خالد برمکی.

هر چهارکتاب تحریر سده ۱۱می‌باشد.

در ادامه رساله دو اشعاری از ابن فارض هندی و اقا میرزا فخر الدین و شیخ بهائی هست.

۷۲ برگ، ۱۲ × ۱۹.

﴿ ۲۸۲۴ ﴾

۱ـ تحریر ابسقلاوس فی المطالع «۱ـ ۴» (ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۶۷۲ ق.

رساله‌ای در هندسه نگاشته ابسقلاوس اسکندرانی که قسطاس بن لوقا بعلبکی به عربی ترجمه کرده و یعقوب بن اسحاق کندی آن را اصلاح نموده است. این رساله در سه مقدمه و یک صدر و دو شکل تنظیم شده است.

[آستان قدس ۹۵/۱۰ ـ مرعشی ۱۰۱/۱۲ ـ مشار عربی /۱۶۶].

آغاز: «مما اصلحه الکندی و هو من نقل قسطاس لوقا البعلبکی و هو یشتمل علی ثلاث مقدمات و صدر و شکلین...».

انجام: «..و اذا عرفنا مطالع الجزر و کانت الزیادات معلومة فمطالع جمیع الاجزاء معلومة».

۲ـ تحریر ارسطرخس فی جرمی النیرین و بعدیهما «۵ـ۱۹»

(ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد طوسی، ـ ۶۷۲ ق.

تحریر رساله‌ای از «ارسطرخس ساموشی» که درباره جرم زمین و ماه و مسافت بین این دو کره در ۱۷ شکل نگاشته شده است.

[مرعشی ۱۰۱/۱۲ ـ آستان قدس ۱۵۳/۱۰ ـ مشار عربی /۱۶۶].

آغاز: «سبعة عشر شکلا صدر الکتاب...ان القمر یقبل الضوء من الشمس و ان قدر الأرض عند فلک البروج قدر المرکز...».

انجام: «..اصغر من نسبة ۱۳ الی ۴ اعنی من نسبة ۱۳ الی الواحد و ذلک ما اردناه. تم».

۳ـ تحریر ماخوذات ارشمیدس «۱۹ـ ۳۰» **(ریاضیات ـ عربی)**

از: خواجه نصیر الدین محمد طوسی، ـ ۶۷۲ ق.

رساله‌ای در مباحث و اصول هندسه از آثار ارشمیدس یونانی که ثابت بت قره حرانی ترجمه و استاد مختص ابوالحسن علی بن احمد نسوی تفسیر نموده است، این رساله در ۱۵ شکل تنظیم و در سال ۶۵۸ ق نگاشته شده است.

[مرعشی ۱۰۲/۱۲ ـ آستان قدس ۲۳۸/۱۰ ـ مشار عربی /۱۶۶].

آغاز: «تحریر کتاب ماخوذات ارشمیدس ترجمه ثابت بن قره...قال الاستاد المختص هذه مقالة منسوبة الی ارشمیدس فیها اشکال حسنة قلیلة العدد کثیرة الفوائد

فی اصول الهندسة...».

انجام: «...و قد تبیّن ذلک فی الشکل الثالث عشر من المقالة الثالثه عشر من الأصول و ذلک ما اردناه».

۴ـ تحریر المفروضات « ۳۱ـ ۴۰» (ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد طوسی،

رساله‌ای از ارشمیدس یونانی و ترجمه ثابت بن قرّه حرّانی (۲۲۱ ـ ۲۸۸ ق) که در ۳۶ شکل و در برخی نسخ ۳۴ شکل تنظیم شده است.

[الذریعه ۳۹۲/۳ ـ کشف الظنون ۳۵۷/۱ ـ مشار عربی /۱۶۶ ـ مرعشی ۱۰۲/۱۲ ـ دایرة المعارف بزرگ ۴۵/۱].

آغاز: «و هی ستة و ثلثون شکلاً و فی بعض النسخ اربعة و ثلثون شکلاً علی الترتیب المثبت بالأرقام السّود علی الحاشیة...».

انجام: «و جمیع....معلوم و ذلک ما اردناه».

هر چهار رساله نستعلیق ۱۱۰۹.

اشکال ریاضی رساله چهارم یا همه رساله‌ها را محمد شفیع حسینی رسم کرده است و نیز رساله چهارم یا همه رساله‌ها مقابله و تصحیح شده است.

این مجموعه ادامه مجموعه ش ۲۸۲۵ که در همین جلد بخش دوم معرفی شده می‌باشد.

۴۰ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۲۸۶۵ ﴾

۱ـ الکافیة« ۱ـ ۲۶» (نحو ـ عربی)

از: ابن حاجب عثمان بن عمر مصری، ـ ۶۴۶ ق.

به جلد ۱ ص ۴۳۹ رجوع شود.

۲ـ المصباح «۲۷ـ ٦٧» (نحو ـ عربی)

از: ابوالفتح ناصر بن عبدالسید بن علی مطرزی خوارزمی، ـ ۶۱۰ ق.

رساله‌ای مختصر در قواعد و کلیات نحو در پنج باب تنظیم شده و از ابتدا مورد توجه ادبا واقع شده است: ۱ ـ فی الاصطلاحات النحویة. ۲ ـ فی العوامل اللفظیة القیاسیة. ۳ ـ فی العوامل اللفظیة السماعیة. ۴ ـ فی العوامل المعنویة. ۵ ـ فی فصول من العربیة.

[الفبایی آستان قدس /۵۲۳ ـ آستان قدس ۴۳۷/۱۲ ـ مرعشی ۲۶۱/۸ ـ کشف الظنون ۱۷۰۸/۲].

آغاز: «اما بعد حمد الله ذی الانعام جاعل النحو فی الکلام کالملح الطعام...».

انجام: «...لان الدال علیه لفظ ایضاً الا انه یعقبه و فی الاول ما سبق من الکلام. تمت».

۳ـ الاعراب عن قواعد الاعراب «٦٨ ـ ۹۸» (نحو ـ عربی)

از: ابن هشام انصاری، ۷۰۸ ـ ۷۶۱ ق.

مختصری در قواعد و اصول علم عربیّت که در چهار باب تنظیم و مورد شروح و حواشی بسیاری واقع شده است.

[آستان قدس ۷/۱۲ ـ کشف الظنون ۱۲۴/۱ ـ نمازی خوی /۳۰۵].

آغاز: «قال الشیخ الامام العامل...هذه فوائد جلیلة فی قواعد الاعراب...متامّلها جادّة الصواب...».

انجام: «...و کثیر من المتقدمین یسمون الزائدة صلة و بعضهم یسمّیه مؤکداً و فی هذا القدر کفایة لمن تامله».

۴ـ اعراب دیباچة المصباح «۹۷ـ ۱۲۴» (نحو ـ عربی)

از: یعقوب بن سید علی زاده، ۹۳۱ ق.

اعراب و ترکیب دیباچه و مقدمه کتاب «المصباح» نگاشته مطرزی خوارزمی

(۶۱۰ق) است.

[آستان قدس ۱۰/۱۲ ـ فهرس مکتبه الاوقات موصل ۱۴۳/۱ (نام مؤلف را این فهرست ذکر کرده است)].

آغاز: «الحمد لله الذی لا یبلغ کنهه حادّ و لا یحصی عدد نعمه عادّ و حار فی بحار عرفانه ارواح العالمین....».

رساله اول نستعلیق ۹۹۴. از وسط ناقص است. حواشی دارد.

رساله دوم نستعلیق ۹۹۵. حواشی دارد.

رساله سوم بدون تاریخ. شاید از سده دهم. حواشی دارد.

رساله چهارم نسخ ۱۰۸۳. حواشی دارد.

۱۲۴ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۲۸۸۱ ﴾

۱ـ شرح سی فصل «۱ـ ٦۲» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

شرحی بر رساله سی فصل «خواجه نصیر طوسی» (۶۷۲ ق) که برای شاگردانش نگاشته، فهرست نویس آستان قدس به احتمال از جلال الدین دوانی دانسته ولی با توجه به اینکه تألیف این کتاب در ۷۲۷ می‌باشد و نسخه دانشگاه تهران در سال ۷۲۸ق کتابت شده از دوانی نیست.

[احوال و آثار خواجه تالیف مدرس رضوی ص ۳۹۴ - نسخه‌های خطی فارسی ۳۱۹/۱ ـ الذریعه ۳۱۱/۱۳ ـ دانشگاه تهران ۳۴۷۵/۱۳ ـ مجلس ۱۶۰/۷].

آغاز: «الحمد لله علی نعمائه واشکره علی آلائه و صل علی محمد خیر انبیائه محمد و اله اجمعین اما بعد چون به تقدیر باری...».

انجام: «..اگر کسی زیادت ازین خواهد به دیگر کتب این علوم رجوع باید کرد توقع

بالطاف ناقدان عین فضیلت آنکه چون بر عثرات این اطناب واقف گردند پرده عفو و برقع اصلاح دریغ نفرمایند والسلام».

۲ـ طریقه ساختن رنگها «۶۳ـ ۶۸» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر در بیان روشهایی که برای بدست آوردن رنگها و ترکیب چند رنگ با همدیگر و شیوه بدست آوردن آنها از گیاهان بروش رنگرزهای قدیم نوشته شده است.

آغاز: «بسمله، بجهت اسامی رنگهای نقاشی که هر رنگ چه بوده و چه رنگ بشود بدین موجب است: سفیداب...طریقه ساختن سفیداب صمغی. به قدر دو مثقال سفیداب را ساییده...».

انجام: «...و روز در آفتاب بگذارند و هر چند مبالغه در هم زدن آن کنند بهتر است و قدر صمغ عربی دو چندان مازو باشد [...] و اگر خواهند براق گردد دو مثقال نبات سفید صافی اضافه نمایند».

۳ـ جودیّه «۷۰ـ ۷۵» (طب ـ فارسی)

از: ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰ ـ ۴۲۸ ق.

رساله‌ای کوتاه در درمان پاره‌ای از بیماریها که بنام سلطان محمود غزنوی (۳۸۸ ـ ۴۲۱ ق)در هشت باب نگاشته شده است، بگفته اقای منزوی در انتساب این رساله به ابن سینا تردید است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۱۷/۱ ـ الذریعه ۲۸۶/۵ ـ مصنفات ابن سینا /۲۶۸ ـ دانشگاه تهران ۷۴۵/۴ ـ مشار فارسی ۱۶۱۸/۲].

آغاز: «بسمله بدانکه جمیع علتها از خوردن بسیار و گفتار بسیار و خفتن بسیار و

مجامعت بسیار پدید آید از خوردن بسیار معده تباه شود و جگر ضعیف شود...».

انجام: «..و هر زنی که نخواهد حامله شود هرگاه از حیض پاک شود....و از آن فتیله سازد و بخود بردارد [...] بسته شود».

۴ـ جلاءالعیون «۷۶ـ۱۰۴»

(طب ـ فارسی)

از: حکیم شلیمر فلمینگی.

رساله‌ای در بیان دردها و درمان بیماریهای چشم که برای استفاده شاگردان و دانشجویان مدرسه دارالفنون تالیف و در سه جمله تنظیم شده است.

جمله اول؛ در بیان امراض آلات....جمله دویم؛ در بیان امراض مقله. جمله سیم؛ در بیان امراض مزاجی عین.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱/ ۵۱۶ (نام مؤلف دکتر پولاک اتریشی ذکر شده)ـ مشار فارسی ۱۵۶۷/۲ ـ نشریه دانشگاه ۳۰۹/۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و....اما بعد چون عالیجاه مقرب الخاقان حکیم پولاک....که معلم اول علم طب و جراحی در مدرسه دارالفنون بود...».

کتاب اول نستعلیق ۱۱۹۶ و از وسط ناقص است.

کتاب دوم و سوم بدون تاریخ. نستعلیق سده ۱۲.

کتاب چهارم فقط تا اوائل جمله دوم را دارد. تحریر سده ۱۳ و ۱۴.

۱۰۵ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۹۱۶ ﴾

۱ـ دماء ثلاثه «۱۱ـ۱۸»

(فقه ـ فارسی)

از: محمد رضا گلپایگانی، قرن ۱۳.

رساله‌ای کوتاه در احکام و فروعات مربوط به خونهای سه‌گانه بانوان که برای

استفاده مقلدین نوشته شده است.

آغاز: «یکی از اسباب غسل خروج خون حیض است بدانکه خونیکه از فرج زنان بیورن می‌آید بر چهار قسم است...».

انجام: «..و هرگاه مشتمل بر استخوان نباشد مسّ آن سبب غسل نمی‌شود و احوط وجوب غسل است به مس عظم مجرد بعد از سرد شدن و پیش از غسل بلکه دور نیست که اظهر باشد».

۲ـ ملحمه دانیال «۱۹ ـ ۵۵» (فارسی)

از: ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی، قرن ۶.

به شماره ۱۲۸۱ از مجموعه‌های دو کتابی در جلد سوم رجوع شود.

۳ـ دوازده امام = صلواتیه «۵۷ ـ ٦٦» (دعا ـ عربی)

از: ؟.

آغاز: «اللهم انت الاول فلیس قبلک شیء وانت الاخر فلیس بعدک شیء وانت الظاهر فلیس فوقک شیء و انت الباطن فلیس دونک شیء و انت العزیز الحکیم...».

انجام: «..و لم یکن له ولی من الذل و کبّره تکبیرا و حسبنا الله وحده والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و عترته اجمعین و سلم تسلیما کثیرا کثیرا».

۴ـ ترجمهٔ حسنیه «۷۱ ـ ۱٦۲» (کلام ـ فارسی)

از: ابراهیم گرگین استر آبادی، قرن ۱۰.

به جلد ۲ ص ۱۴۰ رجوع شود.

رساله اول نستعلیق ۱۲۷۷. در ابتداء نسخه چند صفحه از باب النوادر بحار الانوار هست.

رساله دوم نستعلیق سید جعفر بن ابراهیم در ۱۲۰۸ در قلعه فین.

رساله سوم نسخ محمد بن آخوند ملا قنبر علی بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

رساله چهارم نستعلیق ۱۲۸۰ با مهر بیضوی «محمد حسن الشریف ۱۳۳۷ روی برگ اول.

۱۶۵ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۲۹۶۰ ﴾

۱ـ متنزّه‌الابصار «۳ـ ۷۳» (فارسی)

از: ابوبکر بن علی (ابی بکر اشکذری).

رساله‌ای متوسط و منظوم در توصیف و توضیح مطالب اخلاقی و غیره که با استفاده از اشعار شعرای قدیم در ۷۰ باب تدوین شده نام شعرا در متن نیست ولی در هامش صفحات با خط قرمز آمده است، گاهی اوقات نیز شعرهایی از مؤلف با عنوان «و لجامعه تغمده الله» و «له رحمه الله» آمده است، این کتاب بنام نصرة الدین شاه یحیی معنون شده است.

عناوین رساله عبارتند از:باب ۱ ـ فی التوحید و التمجید والتنزیه و المناجات. ۲ ـ فی نعت سید المرسلین صلوات الله علیه. ۳ ـ فی القسمیات. ۴ ـ فی المواعظ والنصائح. ۵ ـ فی العدل و الظلم. ۶ ـ فی العقل و اتباعه و تدبیر العقلاء و مصاحبتهم. ۷ ـ فی آثار اللطیف (اللطف) و العنف. ۸ ـ....۹ ـ فی العزلة و القناعة. ۱۰ ـ فی.... الهواء و الطمع و طول الامل. ۱۱ ـ فی زوال نعیم الدنیا و نظر الاعتبار. ۱۲ ـ فی السخاء والبخل. ۱۳ ـ فی الاحتراز عن صحبة العوام و الاشرار و التحریص علی تحصیل الادب. ۱۴ ـ فی الصمت و کثرة الکلام و التانی و العجلة و الصبر و الحلم. ۱۵ ـ فی ان ما فات لا یدارک و رعایة الحزم و....۱۶ ـ فی التدبیر و المداراة بحسب الامکان و ان الصلح خیر و قبول المعذرة و المشاورة مع الکبراء. ۱۷ ـ فی انتهاز الفرص و ان الملک لا یصلح للشرکة و رجوع المنصب الی اهله بحسب کفایتهم مدرجاً. ۱۸ ـ فی وضع الاشیاء موضعها و رعایة خیر الامور و عدم الغرور. ۱۹ ـ فی الاعتداد بالحسب لا

بالنسب و التفرد بنفسه. ۲۰ ـ فی الثبات و التزلزل و مذمّة الکذب. ۲۱ ـ فی ان الزمان مکاف بالطبع و الاغماض عن رؤیة العیب. ۲۲ ـ فی المکافاة بالضد وان الاخلاص.... بالاختصاص و عدم الوفاء و المروة. ۲۳ ـ فی النباوة بین الاشیاء والاعتداد بالمعنی لا بالصورة. ۲۴ ـ فی عدم الاعتماد علی التملق و ان الظفر بالمرام یهون [...] و الآلام. ۲۵ ـ فی الاعتذار و الاستعطاف. ۲۶ ـ فی المنة و تمهید حقارة الهدایا. ۲۷ ـ فی العیادة والاستدعاء الی المجلس. ۲۸ ـ فی تربیة اللئیم و ان الاصل لا.... ۲۹ ـ فی الشکایة وانقلاب الزمان و جور اللئام علی الکلام. ۳۰ ـ فی ان القید و الحبس لا ینقص من قدر الرجل. ۳۱ ـ فی ان الجد.... الاحتراز عن....لا ینفع و قیمة الاشیاء.... ۳۲ ـ فی التقدم والتفوق من غیر استحقاق و ان الراحة للاراذل و المشقة لاهل الکمال. ۳۳ ـ فی ظهور الادنی عند حقارة الاعلی و ان الکمال لا یحصل الا بالتدرّج. ۳۴ ـ فی ظهور الاشیاء التی لا یحتاج الی دلیل و الوقوف بین الخوف و الرجاء. ۳۵ ـ فی حفظ الاشرار و تفویض الاختیار. ۳۶ ـ فی الخضاب و الشیب و ان الزینة لا باللباس. ۳۷ ـ فی صفة الکلام نظماً ونثراً و مدحاً و ذماً. ۳۸ ـ فی صفة السفائن الشعریة و..... ۳۹ ـ فی صفة القلم و الدواة مدحاً و ذماً. ۴۰ ـ فی النساء عصمتهنّ. ۴۱ ـ فی المدائح. ۴۲ ـ فی التهانی. ۴۳ ـ فی المراثی. ۴۴ ـ فی التسلی عن الشیء بالشیء. ۴۵ ـ فی العشق. ۴۶ ـ فی البکاء و الضحک. ۴۷ ـ فی الاشتیاق و الفراق و التودیع. ۴۸ ـ فی الاقامة والسفر. ۴۹ ـ فیما یصلح للمکاتبات و الاجوبة. ۵۰ ـ فی صفة الحسن و الاعضاء. ۵۱ ـ فی حظ الخد و الذوائب و.... و الخال. ۵۲ ـ فی التقبیل و المعاشرة و الغنج و الدلال و ازالة البکارة. ۵۳ ـ فی الخمر و الساقی مدحاً و ذماً. ۵۴ ـ فی صفة الربیع و النسائم والورد والریاحین والازهار. ۵۵ ـ فی صفة الصیف و و حرارته. ۵۶ ـ فی الخریف و الفواکه. ۵۷ ـ والشتاء والبرد و السحاب و الثلج. ۵۸ ـ فی الابنیة و العمارات. ۵۹ ـ فی القلاع والحصون.... والجبال و المفاوز و الطرف. ۶۰ ـ فی صفة السیف و الاسلحة و.... وصفة الحرب. ۶۱ ـ فی صفة الفرس و المراکب و سرعة سیرهن مدحاً و ذماً. ۶۲ ـ فی صفة اللئالی.

۶۳ـ فی صفة الشمس و الهلال و القمر و طلوعها و غروبها. ۶۴ـ فی صفة النار و شررها. ۶۵ـ فی صفة الشمع و البرق. ۶۶ـ فی صفة الماء و الحمام و الاستحمام والحلق. ۶۷ـ فی صفة الفصد و الفصّاد. ۶۸ـ فی الرمد و وجع الرجل و الصلع وفقد الاسنان وصفرتها. ۶۹ـ فی الجرب و.... ۷۰ـ فی المعمیات.

آغاز:

«ما احسن مطلع المقال قد زیّن باسم ذوالجلال

قدیری که ضمایر اولی البلاغه اصداف درر اسالیب منظومات...».

انجام:

«..چو تاج مهر تو دیدم که بود بر سر خود

در آن ولا سر من آرزوی پای تو کرد

کنون ز دامن گل می‌گشاید این معنی

از آن بهار گلستان خویش جای تو کرد»

۲ـ روضة المحبّین = ده نامه «۷۴ـ۱۰۱» (فارسی)

از: ابن عماد خراسانی، ۸۰۰ق.

منظومه‌ای عاشقانه در مکاتبات دو عاشق و معشوق و بیان حالات این دو که در ضمن ده نامه بیان شده است، این رساله در ربیع الاول سال ۷۹۴ق پایان یافته است.

[مجلس ۱۳۵/۳۸ـ الفبایی آستان قدس /۲۹۰ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۸۴۵/۴ ـ الذریعه ۲۸۳/۸ و ۱۹۲/۱۹ ـ دانشگاه تهران ۲۳۰۸/۱۱].

آغاز:

«الحمد لخالق البرایا والشکر لواهب العطایا

ای نام تو صدر هر کتابی وارایش فصل هر خطابی...»

انجام:

«..یـارب بـصلاح تـوبه کـاران یـــارب بـــعلاج رسـتگاران
گر (کز) رهگـذر رفـیق تـوفیق بـنمای بـما طـریق تـحقیق»

۳ـ عشاق نامه «۱۰۲ـ۱۲۶» (فارسی)

از: عبید زاکانی قزوینی، ـ ۷۱ / ۷۵۱ق.

مثنوی است که در سال ۷۵۱ق بنام «ابو اسحاق» سروده شده است.

[الذریعه ۲۶۴/۱۵ ـ مشار فارسی ۳۵۱۴/۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۰۰۲/۴ ـ نشریه دانشگاه ۹۱/۲].

آغاز:

«خدایا تـا دریـن افـروزه ایـوان فروزد مهر و ماه و تیر و کـیوان
شـــه خـــاور جـهان آرای بـاشد زمان باقی زمین برجای باشد...»

انجام:

«...کنون وقـتست اگـر کـوتاه گـیرم ســوی خـــاموش گشـتن راه گـیرم
کســـی را پـــای دل در گـــل مـــبادا چـــنین کـــار کسـی مشگـل مـبادا»

۴ـ کنز اللطائف «۱۲۷ـ۱۷۴» (فارسی)

از: حسن بن عبدالمومن خویی.

پنجاه نامه و رساله مسجع و مقفی با انشائی متکلفانه است که با ابیاتی از فارسی و عربی تزیین شده که بدستور افتخار الطالبیه الهاشمیه نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱۵۱۸/۲ ـ مرعشی ۹۶/۱۶ (بدون ذکر نام مؤلف)].

آغاز: «الرسالة الاولی فی الاشتیاق بجمیع الاحباء: چون سلطان سلاطین تـعالی و تقدس با سلطنت ان الله لغنی عن العالمین با خوب رویان ابرار و مطیعان احرار عشق

بازی می‌کند که...».

انجام: «...انشاء الله هر چند زودتر چهره....ملاقات جمال گیرد و مشارب مصادقت از شوائب مفارقت مصفا گردد. تمت الکتابة».

کتاب اول نستعلیق علی دامغانی در دوشنبه ۲۰ شعبان ۸۲۲. حدود بیست برگ از وسطهای نسخه سفید است.

کتاب دوم و سوم نستعلیق سده ۹.

کتاب چهارم نستعلیق علی دامغانی در ۸۲۲.

۱۷۵ برگ، ۱۱ × ۱۵.

﴿ ۳۰۱۵ ﴾

۱ـ ادعیه (فارسی و عربی)

از:؟.

مجموعه ادعیه شامل دعای اعتصام، دوازده امام خواجه نصیر، دعای سمات، ادعیه ایام، برخی دعاهای صحیفه سجادیه.

آغاز: «بعضی از ارباب دین قدس الله ارواحهم نقل کرده‌اند که من در نزد خواجه مزبور درس می‌خواندم تا آنکه روزی حکایت از دوازده امام برآمد خواجه فرمود...».

انجام: «..و ما لم یشأ لم یکن لا یعجز الله شیء.... فی الارض و لا فی السمآء هو کائن هو کائن ان شاء الله».

تاریخ کتابت ندارد.

۶۲ برگ، ۱۰ × ۱۲.

این نسخه مجموعه نیست و باید در جلد دوم یاد می‌شد.

﴿ ۳۰۱۷ ﴾

۱ـ القانونچه« ۱ـ ۳۸» **(طب ـ عربی)**

از: محمود بن محمد چغمینی خوارزمی.

به جلد ۱ ص ۴۲۴ رجوع شود.

۲ـ مدخل منظوم «۳۹ـ ۵۰» **(نجوم ـ فارسی)**

از: عبدالجبار خجندی، ـ زنده ۶۱۶ ق.

به جلد ۲ ص ۶۸۲ رجوع شود.

۳ـ حل التقویم « ۵۰ـ ۷۷» **(نجوم ـ فارسی)**

از: ابوالخیر تقی الدین محمد فارسی، ـ زنده ۹۱۷ ق.

رساله‌ای کوتاه که در آن مباحثی از تهیه تقاویم ماهها و روزها و اختیارات ایام و تعیین سعد و نحس بودن ایام و کارهای بایسته و نبایسته در طول ماهها آمده است، رساله با عنوانهای «فائده ـ فائده» بنام استاد مؤلف غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی (۹۴۸ ق) پیش از سال ۹۱۷ ق نگاشته شده است.

[ادبیات تهران ۵۰/۲ (آغاز برابر نمونه)ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۸۶/۱ ـ الذریعه ۶۷/۷ ـ دانشگاه تهران ۶۹۲/۸].

آغاز: «بسمله بدان ایدک الله تعالی و اسعدک فی الآخرة و الاولی که تقویم در لغت راست داشتنی و قیمت کردنست و در اصطلاح اهل هیأت و تنجیم قوسی است از...».

انجام: «...در چهاردهم ن دارد در پانزدهم س دارد در شانزدهم ع دارد و این است اسرار تقسیم حروف تهجی بتوالی ابجد بر اشکال شانزده گانه. فتامل. والله اعلم».

۴ـ ذخیره خوارزمشاهی «۷۹ـ ۹۴» (طب ـ فارسی)

از: سید اسمعیل بن حسین علوی جرجانی، ـ ۵۳۱/۵ق.

به جلد ۲ ص ۴۲۸ رجوع شود.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۳۸/۱ ـ الذریعه ۱۰/۱۰ ـ مشار فارسی ۲۳۹۷/۲ ـ دانشگاه تهران ۷۵۵/۴ ـ سپهسالار ۵۵۱/۴].

آغاز: «بدانکه جزو مختصریست از کتاب ذخیره خوارزم شاهی در بیان چشم و بیماریهای او نوشته می‌شود ان شاء الله و این جزو بر هفت بابست، باب اول از شناختن مزاج چشم و...».

کتاب اول نستعلیق ۱۲۹۳.

کتاب دوم نستعلیق محمد علی در ۱۲۸۶.

کتاب سوم دیباچه را ندارد و تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

کتاب چهارم فقط بخش مربوط به چشم را دارد، بدون تاریخ، تحریر سده ۱۳ می‌باشد. در ادامه آن مطالبی در بیان دواهای امراض آمده است.

۹۵ برگ، ۱۰ × ۱۶.

﴿ ۳۰۳۰ ﴾

۱ـ طی الارض «۱ـ ۹» (کلام ـ فارسی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای در معنی و کیفیت حصول طی الارض برای معصومین و برخی بزرگان که بدرخواست شاهزاده محمد علی میرزا نگاشته شده است، این رساله در یک مقدمه و چهار فصل در ۲۴ ربیع الاول ۱۲۶۶ نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله الحمد لله....چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که از سرکار عظمت مدار نواب کامیاب صاحب مسند ابهت و جلال.

انجام: «...خلاصه بعد از اینکه این مقدمه را دانستند دیگر بجمیع اقسام جواب می‌توانند بدهند و از هیچ امری عاجز نیستند و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین».

۲ـ اجوبه مسائل کرمانی «۱ـ ۲۰» (کلام ـ فارسی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای در پاسخ به سؤالاتی که محمد صادق کرمانی نزیل اصفهان از وی نموده و وی آنها را بمنزله متن و پاسخهای خود را بمنزله شرح قرار داده و به پاسخ آنها پرداخته است.

[فهرست مشایخ شیخیه ۱۷۹/۲].

آغاز: «بسمله الحمد لله....چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که جناب عمده التجار و نتیجة الاخیار جناب حاجی محمد صادق کرمانی ساکن اصفهان صانها الله عن....».

انجام: «..اگر در آنچه عرض شد تفکر کنید جمیع اطراف مسأله را نوشته‌ام و واضح شد».

۳ـ اثبات رکن رابع «۲۱ ـ ۸۱» (کلام ـ فارسی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای است در معنی «رکن رابع» که یکی از اعتقادات شیخیه است، تألیف این رساله در دوشنبه ۲۶ شوال ۱۲۶۹ ق پایان یافته است.

[فهرست مشایخ شیخیه ۱۸۸/۲].

آغاز: «بسمله الحمد لله....چنین گوید بندهٔ اثیم کریم بن ابراهیم که سابقا این حقیر فقیر در جواب بعضی از اخوان که سؤال کرده بود از معنی رکن رابع و صاحبان آن مقام و مراتب ایشان...».

انجام: «...تا اثبات کنم که ایشان مثلاً ملاّ نیستند یا علم ندارند یا اصول نمی‌دانند حاصلی برای ما ندارد و وقت اشرف از این است پس بهمین‌جا ختم کنیم. تمام شد».

۴ـ سی فصل «۸۲ـ۱۱۳» (کلام ـ فارسی)

از: محمد کریم بن محمد ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای کوتاه در پاسخ به سؤالات میرزا محمد باقر اصفهانی قمی درباره نسبتهایی که مخالفان به رؤسای شیخیه و بویژه مؤلف داده بودند، سؤالات سائل سی فقره است، این رساله در چهاردهم ربیع الثانی ۱۲۶۹ ق بپایان رسیده.

چاپ شده است.

[الذریعه ۲۹۱/۱۲ ـ مشار فارسی ۳۱۰۲/۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۹۵۹/۲ ـ کتب مشایخ ۱۸۸/۲].

آغاز: «بسمله، الحمد لله....چنین گوید بنده اثیم کریم بن ابراهیم که چون رسید نوشته‌ای از مخدوم مکرم و مطاع معظم جناب سلالة السادات...».

انجام: «...در سایر کتب نوشته‌ام اگر مفصل می‌خواهید به آنها رجوع کنید مانند ارشاد العوام و هدایة الطالبین و رساله چهار معامله سلوک و رسائل اخلاق و غیر اینها و به همین‌جا ختم می‌نمایم. تمام شد».

رساله اول نسخ ۱۲۷۵.

رساله دوم بدون تاریخ.

رساله سوم نسخ ۱۲۷۵.

رساله چهارم بدون تاریخ. در بلده قاسان استنساخ شده.

۱۱۲ برگ، ۱۰ × ۱۶.

﴿ ۳۰۴۷ ﴾

۱ـ تهذیب المنطق« ۱ـ ۷» **(منطق ـ عربی)**

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی.

به جلد ۱ ص ۱۱۶ رجوع شود.

۲ـ الخلاصة فی النحو = الفیه «۸ـ ۹۲» **(نحو ـ عربی)**

از: ابن مالک اندلسی.

به جلد ۱ ص ۵۳ رجوع شود.

۳ـ شرح شواهد سیوطی «۹۳ـ ۱۳۸» **(فارسی)**

از: نظام الدین بن احمد اردبیلی.

به شماره ۲۵۶۱ در جلد چهارم رجوع شود.

۴ـ الشافیة« ۱۴۱ـ۲۱۶» **(صرف ـ عربی)**

از: ابن حاجب مصری.

به جلد ۱ ص ۲۷۷ رجوع شود.

کتاب اول نسخ محمد یوسف در ۱۲۶۳. تصحیح شده.

کتاب دوم نسخ ۱۲۴۵. تصحیح شده و حواشی دارد.

کتاب سوم نستعلیق ۱۲۶۱.

کتاب چهارم از انجام ناقص است. تصحیح شده. تحریر سده ۱۳.

۲۱۶ برگ، ۱۰ × ۱۵.

﴿ ۳۲۶۹ ﴾

۱ـ نتایج الافکار فی حکم المقیمین فی الاسفار «۲ـ ۸» (فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی، ۹۱۱ ـ ۹۶۶ق.

رساله‌ای است در احکام مسافرین و غیر مقیمین در وطن که در ۱۷ رمضان ۹۵۰ق پایان یافته است.

[**الذریعه ۴۵/۲۴ ـ الفبایی آستان قدس /۵۷۶ ـ مشار عربی /۶۴۴**].

آغاز: «بسمله و بعد حمد الله علی نعمه الجسام والصلاة والسلام علی حبیبه و رسوله المصطفی و آله الکرام و صحبه والسلم فهذه جملة من الکلام فی تحقیق مسألة فقهیّه شهیرة...».

انجام: «..و نحن نسأل ممن وقف علیها من اهل التحقیق ان لا یقلدنا بشیء من فروعها قبل تدبر ما فصلناه عسی ان یظهر علیه باب من ابواب الصواب فان البرهان هو المعیار لاولی الالباب».

۲ـ الوقف «۱۲ـ۱۵» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه درباره حکم محل وقفی که واقف در حال حیات و یا برای بعد از ممات خود برای نفس خود وقف می‌کند.

آغاز: «بسمله الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلاة والسلام علی اشرف المرسلین و آله الطاهرین اما بعد فهذه رسالة فی بیان حکم الوقف اذا جعل الواقف لنقسه بعد الممات او فی زمن الحیاة. اقول و بالله التوفیق...».

انجام: «...مع انّ ما ذکر من انّ المیت لا یملک و المال ینتقل جارٍ فی الکلّ کما لا یخفی علی الخبیر البصیر».

۳ـ مصابیح الاصول «۱۷ـ ۴۶» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

قطعه‌ای از کتاب مفصل در اصول فقه با عناوین «المصباح» که مؤلف در آن از صاحب قوانین (۱۲۳۱ ق) نام برده و بیشتر به مطالب محقق خوانساری استناد می‌کند.

به جلد ۱ ص ۴۹۰ رجوع شود.

آغاز: «بسمله مصباح هل الاستصحاب حجة فیه اقوال تحقیق الکلام فیه یقتضی رسم امور».

۴ـ نتایج الافکار «۴۹ـ۱۲۸» (اصول فقه ـ عربی)

از: سید ابراهیم قزوینی.

به جلد ۱ ص ۵۵۹ رجوع شود.

کتاب اول نسخ سده ۱۳. با مهر بیضوی «کتابخانه احقر اسماعیل الحسینی» در برگ اول.

کتاب دوم و سوم بدون تاریخ، تحریر سده ۱۳. تصحیح شده. کتاب سوم از انجام ناقص است.

کتاب چهارم نسخ محمد رضا بن ملامحمد صادق در ۱۲۶۱.

در اول نسخه دیباچه‌ای در توصیف و تمجید مؤلف و کتابش بدست عبدالسمیع بن محمد علی بن محمد بن سمیع یزدی در زمان خود مؤلف نوشته شده است. فهرست عناوین رساله در سه برگ آمده است، حواشی با امضای «مد ظله» دارد، مهر بیضوی «الراجی محسن بن ابوالقاسم الحسینی» در برگ اول هست. تصحیح شده و برخی حواشی با امضای نویسنده دیباچه «عبدالسمیع یزدی» است.

۱۳۰ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۳۳۳۰ ﴾

۱ـ ترجمه رسالهٔ ذهبیه = ترجمه طب الرضا« ۱ـ ۷» (فارسی)

از: ؟.

ترجمه و گزارشی از رساله طب الرضا یا «الرسالة الذهبیة» منسوب به امام رضاعليه‌السلام که برای مأمون عباسی نوشته شده است.

[**الذریعه ۱۰۳/۴ و ۴۶/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۱۰۰۸/۹ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۴۹۹/۱**].

آغاز: «این رساله‌ایست مشتمل بر معرفت بدن و حفظ صحّت و شناختن علت و تدبیر علاج و شرح آن، منسوبست بحضرت امام رضا...»

انجام: «..و نفس خود را در معرض تلف اندازد آنگاه تاسف خوردن که چرا فلان غذا با (یا) فلان غذا خوردم او را سود ندهد پس تدبیر کار از اول باید گرفت والله اعلم».

۲ـ قضاوتهای علی‌عليه‌السلام «۸ـ ۴۷» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه چهل ماجرا از داستانهای قضاوت و حکم کردن امیرالمؤمنین‌عليه‌السلام که از منابع قدیم تهیه و ترجمه شده است.

آغاز: «روایت کرده‌اند چون رسول خدا(ص) ویرا بقضای یمن فرستاد عرض کرد یا رسول الله مرا امری فرمایی بقضا و من جوانم و علم قضا نمیدانم حضرت فرمود نزدیک بیا سپس دست مبارک بر سینهٔ...».

انجام: «....و لیکن اکثر مردمان نمیدانند سلمان رضی الله عنه گفت: لعن الله من غصب حقّک و جحدک و اعرض عنک و ضاعف علیه العذاب الالیم».

۳ـ شناخت زنان (رساله در...) «۴۹ـ ۸۰» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای متوسط که با استفاده از کتابها و رسالاتی چون تذکرة الشهوات و لذت النساء درباره روشهای شناختن زنان و طریقه استفاده نیکو از آنان و انتخابشان در امر ازدواج و غیره نگاشته شده است.

آغاز: «در کتاب تذکره مشهوره نوشته که در تاریخ حکما آورده‌اند که....یونانی که واضح علم قیافه است و فراست، رساله در این باب ترتیب داده و کلمه چند در این کتاب از کتاب...».

انجام: «...لقمان گوید هرکه را بول، بسته باشد چون سینه خارپشت را بکوبند بخورد چاق شود و اگر با سرکه این دو را بخورد، زودتر بگشاید ایضا جگر خر را بمصروع دهد تا بخورد سودمند بود والله اعلم بالصّواب».

۴ـ طالع مردان و زنان «۹۷ـ ۱۳۲» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای متوسط که در آن طالع مردان و زنان مطابق ماههای رومی بیان شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه این مجموعه شامل ۹ اثر دانسته شده.

۵ـ نامه شاه سنجر به ابن سینا درباره قوه باه و دستورالعمل ابن سینا به صورت منظوم در ۱۲ بیت.

۶ـ حدیث بساط.

۷ـ بخشی از کتاب اسرار قاسمی.

۸ـ احکام تولد فرزند.

۹ـ بخشی از کتاب تذکرة الشهوات (باه نامه).

آغاز: «مردی که طالعش حمل باشد نظر کردیم بر این طالع میمون و مبارک از

ستاره‌های سعد و نحس.

انجام: «...بسم الله الرحمن الرحیم یا الهی....یا عزیز یا عزیز یا عزیز یا ستار یا ستار یا ستار و توکلت علی الحی الذی لا یموت فسبحان الله والحمد لله رب العالمین برحمتک یا ارحم الراحمین.

هر چهارکتاب بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

۱۳۳ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۳۳۶۷ ﴾

۱ـ اصطلاحات اهل عرفان و شرح دیوان حافظ «۲ـ۱۳» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در حل مشکلات غزلیات حافظ است که در سه باب تنظیم شده است:

باب اول؛ در بیان معانی ابیاتی که بحسب ظاهر اشکال دارد. باب دویم؛ در بیان ابیاتی که ایضاح آن موقوف بر طریقه اهل عرفان است. باب سیم؛ در بیان مراد از معانی ابیاتی که موافق مذهب اشعری است و حال آنکه مراد آن نیست.

نام مزبور رساله در ابتدا و انتهای نسخه آمده است، تقسیم‌بندی‌ها شبیه تقسیمات «لطائف غیبی» محمد دارابی است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۴۲/۲].

آغاز: «بدانکه دیر مغان از اوّلین مقامات است که چون سالک متوجه تکمیل نفس است حق را و خود را هر دو نصب العین خود نموده...».

انجام: «..والله اعلم و مراد از هیولای عالم مواد کون و فساد است و آنچه حکماء فلسفه بیان نموده‌اند که هیولی محلّ است و صورت حالّ و از اجتماع حال و محلّ جسم که قابل ابعاد ثلاثه است متکوّن می‌شود».

۲ـ لمعات = عشق نامه «۱۳ـ ۳۲» (عرفان ـ فارسی)

از: فخر الدین ابراهیم بن شهریار عراقی، قرن ۷.

رساله‌ای معروف در مراتب عشق به روش غزالی در «سوانح العشاق» که در ۲۸ لمعه تنظیم شده و در هنگامی که در قونیه از صدر الدین قونوی درس «فصوص الحکم» فرا می‌گرفت تالیف کرد.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۴۵/۲ ـ الذریعه ۳۴۲/۱۸ ـ کشف الظنون ۱۵۶۳/۲ ـ دانشگاه تهران ۱۸۵۵/۱۰ ـ سپهسالار ۴۸۰/۵].

آغاز: «و صلوات الله علیه و علی آله....اما بعد کلمه چند در بیان عشق بر سنن مشایخ به زبان املاء کرده می‌شود...».

انجام:

«...که بود ما ز ما جدا مانده من و تو رفته و خدا مانده»

۳ـ کشف لغات «جوک با شست» «۳۳ـ ۴۶» (لغت ـ فارسی)

از: میر ابوالقاسم بن میر فندرسکی استر آبادی.

رساله‌ای کوتاه در تفسیر و تبیین معانی عرفانی ۴۶۰ واژه و لغت جوک هندی که بر ترتیب حروف تهجی از الف تا هاء نگاشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۱۵/۳ ـ الذریعه ۵۷/۱۸ ـ دانشگاه تهران ۸۹/۸ ـ سپهسالار ۲۵۵/۲].

آغاز: «حمد بیحد و عد مر کریمی را سزاست جلّت و عظمت آلائه که بقدرت کاملهٔ خود هر جنبنده‌ای...».

انجام: «..هرم آتش افروختن و اجناس را چون مشک و روغن و غیر آن در آن سوختن و این عبادت بزرگی است و موجب مطالب دنیوی و اخروی است باعتقاد هنود....بدون دریافت حق رسیدن. تمت».

۴ـ رسالهٔ عرفانی «۴۷ـ ۵۰» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

مؤلف در مقدمه گفته که این‌ها کلماتی است «فیض آیات که از الهامات است نه از عقلیات، آمده است نه آورده، از جوش است نه از هوش، از حال است نه از قال» که برای ارباب ذوق و اصحاب شوق نگاشته است.

آغاز: «هو هو لا اله الا هو جلّت عظمته عن ادراک الاوهام و رفعت درجته من فهم الافهام...».

انجام: «..خوش آن عاقلی که یگانهٔ او باشد خوش آن روزی که فردا بکار آید، خوش آن فردایی که دیدار نماید،

امروز روز فرصت، فرداست، روز غوغا – عاقل کسی که سازد امروز کار فردا. تمت».

هر چهار رساله نستعلیق عبدالباقی بن حاج میرزا شفیع. تاریخ کتابت رساله دوم ۱۲۳۱ و بقیه تاریخ کتابت ندارد.

در هامش چند برگ اول این مجموعه اصطلاحاتی از صوفیه تفسیر و توضیح داده شده که ظاهراً بخشی از یک کتاب است و گویا نام رساله اول از این بخش گرفته شده و اصل کتاب شرح دیوان حافظ است.

۵۲ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۳۴۴۹ ﴾

۱ـ جام جهان نما« ۱ـ ۸» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد شیرین مغربی تبریزی.

به شماره [۲۶۲۰] در جلد چهارم رجوع شود.

آغاز: «حمد بیحد و شکر بیعد سزای ذاتی که وحدتش منشاء احدیت و واحدیت شد و مرآت ازلیّت و ابدیت گشت...».

۲ـ لوائح «۹ـ ۲۲» (عرفان ـ فارسی)

از: نور الدین عبدالرحمن بن احمد جامی، ـ۸۹۸ق.

به شماره [۳۴۲۴] در جلد چهارم مراجعه شود.

آغاز: «لا احصی ثناء علیک کیف و کل ثناء یعود الیک جل عن ثنائی جناب قدسک...».

انجام:

«..افتاده خسی بر سر این تازه غدیر لاف از تک زیبای کهن چند زنی»

۳ـ انیس العشاق «۲۳ـ ۳۹» (فارسی)

از: شرف الدین حسن بن محمد رامی تبریزی، قرن ۱۰.

رساله‌ای نفیس و لطیف در توصیف ادیبانه و زیبا شناسانه از اعضای بدن انسان که در نوزده باب تنظیم و در «بلدة الموحدین مراغه» تالیف شده است.

[کتابخانه مراغه /۱۸۴ ـ ملی تهران ۵۵/۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۵۲۷/۵ ـ مشار فارسی ۵۹۲/۱ ـ دانشگاه تهران ۱۵۱/۱۶].

آغاز موجود: «..اثیر الدین اخسیکتی خال را به.... کرده است و او به دانه، بیت:

به دانه‌ایست خالت، افتاده در زنخدان باید که.... داری ز آسیب روزگارش»

۴ـ مناظرات «۴۵ـ ۷۴» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای شامل چند داستان متوسط که درباره موضوعات مختلف همانند فقه، طب، نجوم و حکمت، مناظره و گفتگو شده است داستان سلامان و ابسال نیز آخرین آن داستانهاست.

انجام: «..و کنیزک را باو سپردند و از جمله خواص خود گردانید و خواجه و کنیز با

هم در کمال مسرّت و عشرت عمر می‌گذراندند».

رساله اول از آخر نقص دارد تحریر سده ۱۳.

رساله دوم نستعلیق محمد رضا. برگ آخر آن که نونویس است تاریخ ۱۳۰۱ یا ۱۳۱۰ دارد. تصحیح شده و حواشی دارد.

رساله سوم اول و آخرش ناقص است، شاید تحریر سده دهم باشد. تصحیح شده است.

رساله چهارم نستعلیق محمد حسین بن حاجی محمد مسکتانی در ۱۳۵۴ در قریه کجان.

۷۴ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۳۴۵۶ ﴾

۱ـ مرآة المحققین «۴۸ـ ۸۴» (عرفان ـ فارسی)

از: محمود بن عبدالکریم شبستری.

به شماره [۳۲۵۵] در مجموعه‌های دو کتابی از جلد سوم مراجعه شود.

۲ـ اسناد خاتم «۱۱۴ـ۱۱۵» (علوم غریبه ـ فارسی)

به ابو علی حسین بن عبدالله سینا منسوب شده.

منظومه‌ای در ۴۳ بیت که در آن دستوراتی درباره پیشگیری اتفاقات و حوادث که بر انسانها وارد می‌شود داده شده است.

آغاز:

«گر تو را دشمنی بود خونخوار — که ترا روز شد بدل آزار

نتوانی که چاره‌اش سازی — یا از آن حالتش بیندازی»

انجام:

«تا شوی شادمان ز روی قضا — بشنو از ابو علی سینا

شرح این چون بنظم گشت تمام — ختم کردیم بر صلاة و سلام»

۳ـ شرح نود و نه نام« ۱۳۱ـ۱۴۰» (دعا ـ فارسی)

(منسوب به) امام رضا علی بن موسی علیه‌السلام.

بیان نود و نه نام از اسماء مبارک حسنی است که بدنبال هر کدام آثار و محل تلاوت و قرائت آن با تعداد خاص بیان شده است.

آغاز: «نقل است: هو الله الذی لا اله الا هو: هر که هر روز هزار بار بگوید حق تعالی او را از اصحاب یقین گرداند و هر حاجت که از خدای تعالی طلب کند بیابد...».

انجام: «..الصبور (۲۹۸): هر که در بلایی یا در مشقتی یا مرضی و مصیبتی افتد ورد خود سازد آرمیده و آن بلا و مشقت بروی آسان گردد ان شاء الله تعالی».

۴ـ خواص حروف = اسرار حروف «۱۴۶ـ۱۴۹» (علوم غریبه ـ فارسی)

از: شیخ حسن کاکبی.

رساله‌ای کوتاه در اسرار و خواص و اثار حروف تهجی که در بیست و چند قسمت به تعداد حروف الفبایی تنظیم شده، آمده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....خواص حروفات از قول شیخ حسن کاکبی علیه الرحمة، الف: هرکه بامداد پیش از آنکه سخن گوید هزار الف گوید او را امان و نعمت چندان شود که...».

انجام: «..و از هیچکس آزار باو نرسد که در آن خانه این حروف باشد از جمیع مصیبتها ایمن باشد».

هر چهار رساله بدون تاریخ و تحریر سده ۱۱ می‌باشد.

این مجموعه ۱۶۳ برگ است و این چهار رساله حدود ثلث آن را فرا گرفته، بقیه برگ‌ها شامل ختومات و دعاهای مختلف و اذکار و مطالب متفرقه درباره علوم غریبه و علم اعداد و حروف و غیره است.

مهری مورخ ۱۰۸۹ در رساله اول هست.

۱۶۳ برگ، ۱۰ × ۱۹.

﴿ ۳۴۶۲ ﴾

۱ـ النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر« ۱ـ ۵۳» (کلام ـ عربی)

از: فاضل مقداد.

به جلد ۱ ص ۵۵۷ رجوع شود.

۲ـ جهة القبلة «۵۳ـ ۵۹» (فقه ـ نجوم ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ـ ۱۰۳۰ ق.

به شماره [۳۲۶۳] در جلد چهارم مراجعه شود.

آغاز: «اما بعد الحمد والصلاة فیقول اقل العباد محمد المشتهر ببهاء الدّین العاملی غفر الله عنه ان تحقیق حقیقة جهة القبلة التی یجب علی البعید تحصیلها و التوجه الیها من المهمات لیکون...».

۳ـ شرح العرشیة «۶۰ـ ۷۳» (فلسفه ـ عربی)

از: احمد بن زین الدین احسایی، ـ ۱۲۱۲ ق.

شرحی مزجی بر کتاب «العرشیة» صدر الدین محمد شیرازی (۱۰۵۰ ق) که بخواهش ملا مشهد بن حسینعلی شبستری تالیف و جلد دومش در ۱۲۳۶ ق پایان و بصورت «قال ـ اقول» تنظیم شده است.

[مجلس ۷۸/۳۷ ـ الذریعه ۳۶۸/۱۳ ـ مرعشی ۳۲۵/۲ ـ الفبایی آستان قدس /۳۴۷].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...اما بعد فیقول....هذا الجزء الثانی من شرح العرشیّة لصدر الدین الشیرازی المشتهر به ملا صدرا...».

۴ـ شرح شواهد عوامل ملا محسن «۷۴ـ ۸۹» (نحو ـ فارسی)

از: نظام الدین بن احمد اردبیلی.

به شماره [۲۹۲۰] در مجموعه‌های دو کتابی از جلد سوم مراجعه شود.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...الشّعر: یغضی حیاء و یغضی من مهابته.

انجام: «..و امّا باقی الأحکام من....و غیره فیطلب فی غیر هذا الکتاب لانّه لا یلیق به الأطناب و الی الله المرجع و الماب».

کتاب اول نسخ ۱۲۲۲. با مهر بیضوی «المتوکل علی الله الغنی عبده حسن الحسینی».

کتاب دوم تحریر سده ۱۳.

کتاب سوم بخشی از جلد دوم است تحریر سده ۱۳.

کتاب چهارم نسخ فتحعلی در ۱۲۶۲.

۸۹ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۳۶۹۵ ﴾

۱ـ الفوائد الحکمیة الاثنا عشریة« ۱ـ ۴۶» (فلسفه ـ عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

فوائد فلسفی است که مؤلف به جهت آنان که می‌خواهند در معارف الهی تعمق نمایند نوشته است و بیشتر این فوائد در کتاب‌های دیکر او (به قول خود مؤلف) موجود نیست.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۶۳۸ این کتاب به نام بیان الحق معرفی شده است.

[الذریعة ۳۳۳/۱۶، مرعشی ۵۵/۳، فهرست مشایخ ۱۹/۲].

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین و صلّی الله علی محمّد و آله الطّاهرین اما بعد....انّی لمّا رأیت کثیرا من الطّلبه یتعمقون فی المعارف الالهیّه و یتوهّمون انّهم تعمّقوا فی المعنی المقصود و هو تعمق فی الالفاظ لا غیر.

انجام: و کمال البیان یطول به الکلام لما فی هذا المقام من الدقائق الخفیّه و لکن هذا

تلویح و تمثیل و اشارة واعلم انّ هذا التکریر فی العبارات و التّردید انّما هو للتفهّم ولو هذبت العبارة واقتصرت علی الاشارة....الی هذه المطالب و مع هذا فان عرفت فانت انت و الله ولیّ التّوفیق.

۲ـ اجازة الحدیث «۴۷ـ ۴۸» (عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

صورت اجازه‌ای است که شیخ احسائی به یکی از شاگردان خود به نام «سید محمد بن رحیم حسنی» نوشته است.

آغاز: «الحمد لله مبدئ البدایات و مفنی الغایات و جاعل معرفته و معرفة اولیائه و ما امروا به سلّما لنیل السعادات.

۳ـ رسالة فی کیفیة الایجاد «۵۳ـ ۷۳» (فلسفه ـ عربی)

از: یکی از شاگردان شیخ احسائی.

سؤال از ملا محمد صادق جیلانی در کیفیت ایجاد است که شیخ احمد احسائی جواب آن را به یکی از تلامذهٔ خود امر کرده است.

آغاز: فیقول العبد الفقیر الحقیر الّذی لم یکن قابلا بتعیین اللّقب و التّصدیر حین ذکر الاستاد الاجلّ الامجد...من کیفیة الایجاد.

انجام: فالسالک الی النّجاة ینبغی ان یری المرآة اوّلاً و یعلم انّ فیها منقصة ام لا و الاّ فهم ابدا کانوا متّصفین بالجهل المرکّب نعوذ بالله من غضب الرحمن.

۴ـ اجوبة المسائل الثلاث «۷۷ـ ۸۳» (عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

پاسخ سه پرسش است در موضوعات ثقل اکبر و ثقل اصغر در احادیث، معنی

حدیث کمیل دربارهٔ حقیقت، فرق بین قلب و صدر و نفس و وهم و خیال و فکر و مدرکات هر کدام که به ملا کاظم بن علی نقی سمنانی تقدیم داشته است.

[فهرست مشایخ ۲/ ۲۲، مرعشی ۱۳۷/۳].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین و صلّی الله علی محمد و آله الطّاهرین امّا بعد....الجواب عن مسائل عنونها بثلاث مسائل فی حال کان القلب متفرقاً والبال مشتّتا و انّی لحریّ بالاعتذار لعدم الاقبال.

رساله اول و دوم و چهارم تاریخ کتابت ندارد. کتاب دوم نسخ ۱۲۳۲می‌باشد.

در ادامه رساله اول مطلبی درباره زیارت اهل قبور هست.

در ادامه رساله دوم مطلبی دربارهٔ انه سئل هل رایت رجلاً» ناقص و چند شعر عربی و بیان اقسام نبوت ومناجات حضرت سجاد علیه‌السلام و چند شعر منسوب به امام صادق علیه‌السلام و چند حدیث هست.

در ادامه رساله سوم هم چند شعر فارسی هست.

۸۳ برگ، ۱۱ × ۱۹.

﴿ ۳۷۷۷ ﴾

۱ـ بلبل نامه« ۱ـ۱۳» (منظومه ـ فارسی)

از: فرید الدین عطار نیشابوری (۶۲۷ یا ۶۵۹ ق).

مثنویی است عرفانی در حدود ششصد بیت، در آن رفتن مرغان نزد سلیمان و محاکمه و پیروزی بلبل در دادگاه و نصیحت او به مرغان آمده است.

آغاز آن در نسخه‌ها گوناگون است.

[الذریعة ۱۲۷/۱۹، نسخه‌های خطی منزوی ۲۶۶۱/۴].

آغاز:

قلم بردار و سرّ دل عیان کن سرآغازش به نام غیب دان کن

خداوندی که جز وی کس نشاید — که او بر بندگان روزی فزاید

انجام:

مرا با تو سخن اوّل ز ذاتست — به آخر ماجرا اندر صفات است

زهی عطّار خوش گفتار باشی — ز عمر خویش برخوردار باشی

۲ـ معارضات ازهار «۱۴ـ ۲۵» (منظومه ـ فارسی)

از: ملا قادری.

مثنویی است حدود ۲۶۰ بیت در صحبت و معارضهٔ گل‌ها با یکدیگر. شاعر این مثنوی را به پادشاه عصر خود ابوالمظفر تقدیم کرده و در یکی از ابیات آخرین خود تخلص «قادری» خود را ذکر کرده است. در الذریعة و کشف الظنون و فهرست‌هایی که مراجعه شد یافت نشد.

آغاز:

زان پیش که وصف گل بگویم — از صنع خدا گلی ببویم

آن صانع بی‌شریک و مانند — آن حیّ قدیم و آن خداوند

انجام:

بر صفحهٔ گلشن جریده — مانند گلی است نورسیده

شد راست به این گل شکفته — تاریخ یکی گل شکفته

۳ـ پند نامه = وصایای نوشیروان «۲۷ـ ۳۶» (فارسی)

از: امان الله.

وصایای [به] انوشیروان خسرو ایران را در بیست و سه کنگره گرد آورده است.

[نسخه‌های خطی منزوی ۲۶۹۶/۳، الذریعة ۱۹۹/۳].

آغاز:

یکـــی پـــادشه بـــود نـــوشیروان جـــهان دار و دانـا و روشـن روان
یکی تاج بـودش عـجب شـاهوار نـمودی بـه خـلق جـهان روزبـار

انجام:

نـــمودم بـه تـو جـملگی پـندها کـــه تـا در نـمانی تـو در بـندها
بـدین پـند نـامه نگـه کـن مـدام بدو کارکن روز و شب والسّلام

۴ـ ترجمه صد کلمه قصار «۳۸ـ ۶۵» (حدیث منظوم ـ عربی ـ فارسی و ترکی)

از: محمد بن محمد خلیل (جلیل) الرشید.

صد کلمهٔ قصار از مولی الموحدین امیرالمومنین علی علیه‌السلام را به دو زبان فـارسی و ترکی و به صورت منظوم در قالب یک دو بیتی ترجمه کرده است. مترجم این کلمات به قول تنظیم کننده این رساله «یعقوب بک» می‌باشد.

آغاز: الحمد لله علی الطاف کرمه و اصناف نعمه والصلاة علی نبیّه و آله....

حـال خـلد و جـحیم دانسـتم به یقین آن چـنان کـه مـی‌باید
گر حـجاب از مـیانه بـرگیرند آن یـــقین ذره‌ای نـیفزایـد

فقط رساله چهارم تاریخ کتابت ۱۰۰۷ دارد. و بقیه بدون تاریخ است.

۶۵ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۴۰۳۷ ﴾

۱ـ حبیب السیر فی اخبار افراد البشر «۱ـ ۵۴» (تاریخ ـ فارسی)

از: غیاث الدین محمد بن همام الدین شیرازی (خواندمیر) (۹۴۲ ق).

به جلد ۲ ص ۲۷۹ رجوع شود.

۲ـ الوافی «۵۵ـ ۷۸» (حدیث ـ عربی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق).

به جلد ۱ ص ۵۷۶ رجوع شود.

۳ـ قواعد الاحکام «۷۹ـ ۱۳۶» (فقه ـ عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلی (۷۲۶ ق).

به جلد ۱ ص ۴۳۱ رجوع شود.

۴ـ شرح من لا یحضره الفقیه = لوامع صاحبقرانیه «۱۳۷ـ ۱۷۹»

(حدیث ـ فارسی)

از: محمد تقی بن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق).

به جلد ۲ ص ۶۴۸ رجوع شود.

[الذریعة ۹۴/۱۴ ـ مجلس ۳۲۴/۲۵].

کتاب اول جلد دوم و ناقص و بدون تاریخ.

کتاب دوم بخشی از جلد سوم شامل باب عدالت. نسخ هاشم منجم باشی در ۱۳۱۵.

کتاب سوم بحث نکاح تا عتق را دارد بدون تاریخ.

کتاب چهارم بخشی از کتاب صلاة است بدون تاریخ.

۱۷۹ برگ، ۲۰ × ۳۱.

﴿ ۴۰۴۶ ﴾

۱ـ انوار التنزیل و اسرار التأویل «۱ـ ۱۸» (تفسیر ـ عربی)

از: قاضی ناصر الدین بیضاوی (۶۸۵ ق).

به جلد ۱ ص ۵۷ رجوع شود.

۲ـ خاتمهٔ فرهنگ جهانگیری «۱۹ـ ۵۹» (لغت ـ فارسی به فارسی)

از: عضد الدوله جمال الدین حسین بن حسن انجوی شیرازی (ق ۱۱ هـ.ق).

مؤلف این فرهنگ فارسی را در سال ۱۰۰۵ آغاز کرده و به نام جهانگیر شاه (وفات ۱۰۳۷) نوشته و در سال ۱۰۱۷ به اتمام رسانده است. در یک مقدمه و ۲۴ باب و یک خاتمه می‌باشد. این خاتمه در نسخهٔ چاپی و بیشتر نسخه‌های خطی آن نیست. این خاتمه در پنج در و هر یک دارای درها و جلوه‌ها: در اول؛ کنایات و استعارات، در دوم؛ لغات مرکبه از فارسی و عربی، در سوم؛ واژه هایی که یکی از حروف هشتگانه را دارد، در چهارم؛ واژه‌های زند و پازند و اوستا، در پنجم؛ لغات غریبه.

[مجلس ۲۹۵۹/۸، نسخه‌های خطی فارسی منزوی ۱۹۲۷/۳].

آغاز: خاتمه مشتمل است بر پنج در، در اول مشتمل است بر کنایات و استعارات. جلوهٔ الف از در الف آب آتش رنگ، آب آتش زای، آب آتش نما، آب آذرسا، آب ارغوانی، آب شنگرفی.....

۳ـ سوز و گداز «۶۰ـ ۶۷» (منظومه ـ فارسی)

از: ملا محمد رضا نوعی خبوشانی (۱۰۱۹ ق).

مثنوی است عشقی در برابر «خسرو و شیرین» در عشق شاهزادهٔ هندو که به روزگار اکبر شاه می زیسته و خود را در آتش افکنده است. به نام شاهزاده دانیال ساخته است.

[الذریعه ۲۵۶/۱۲، نسخه‌های خطی فارسی ۲۹۲۴/۴].

آغاز:

الهی خنده‌ام را تالکی ده — سرشکم را جگر پر کالکی ده
نفس را جلوه آه سحربخش — هوس را چون نظر راه سفر بخش

انجام:

ز کشتم جلوه برقی برانگیز وزان برق آتشی بر خرمنم ریز
گلی بخش از گلستان خلیلم وزین ره ساز آتش را دلیلم

۴ـ دیوان قدسی «۶۸ـ۱۵۱» (فارسی)

در «الذریعه» ودر واژه قدسی از دوازده تن با آن تخلص یاد شده است با توجه به اینکه دیوان هیچ یک از آنها در دسترس نیست و اول و آخر دیوان افتادگی دارد لذا شناخته نشد که از کدام یک از آنهاست.

[**الذریعه ۸۷۸/۹ـ ۸۸۰، نسخه‌های خطی فارسی منزوی ۲۴۸۲/۳**].

آغاز:

حرف دیوانه شنیدن ز خردمندی نیست
عاقلان گوش مگیرید بر افسانهٔ ما
چون پسندی که بود بر سر آتش قدسی
هر که را رام نگیرد دل دیوانهٔ ما

انجام:

دنیا مطلوب طالب دین نشود شیدایی آن شیفتهٔ این نشود
بار دل سالک نشود جلوهٔ دهر آینه ز عکس کوه سنگین نشود

کتاب اول فقط تفسیر سوره فاتحه و هفده آیه از بقره را دارد، حواشی از تفسیر صافی دارد.

کتاب دوم گویا فقط بخشی از در اول را دارد.

کتاب چهارم اول و آخر ناقص. در ادامه آن برخی دعاها هست.

هیچ کدام از چهار کتاب تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

۱۵۱ برگ، ۱۶ × ۲۳.

﴿ ۴۰۵۱ ﴾

۱ـ کبری« ۱ـ ۲۲» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ق).

به جلد ۲ ص ۵۹۷ رجوع شود.

۲ـ شرح الایساغوجی «۲۷ـ ۴۸» (منطق ـ عربی)

از: عماد الدین محمد بن یحیی بن علی فارسی.

شرح مزجی مختصری است بر رسالهٔ «الایساغوجی» اثیر الدین ابهری با توضیح مسائل مشکل آن.

[الذریعه ۱۱۶/۱۳ ـ مرعشی ۳۵۰/۱۴].

آغاز: نحمدک یا من بالحمد حقیق و نشکرک یا ملهم التصور و التصدیق و نصلی علی اکمل انبیائک.

انجام: و العمدة من....المذکورة هو البرهان لانه الموصل الی التصدیقات الکاملة التی وصلت مرتبة الیقین و لنختم کتابنا علی الیقین جعلنا الله تعالی من اهل الیقین.

۳ـ شرح تهذیب المنطق «۵۰ـ ۹۹» (منطق ـ عربی)

از: احمد بن یحیی بن محمد بن سعد التفتازانی (حفید سعد الدین).

شرح مزجی مختصری است بر بخش منطق «تهذیب» تفتازانی بدون تطویل و نقل اقوال و اگر خواسته تفصیلی بدهد در حاشیه مطالبی نوشته است. پایان آن در ماه ذی قعده ۸۸۲ قمری اتفاق افتاده است.

[کشف الظنون ۵۱۶/۱، مرعشی ۲۵۴/۱۱].

آغاز: احسن ما یوشح به صدر المنطق و الکلام و احری ما اجری علیه عنان الاهتمام حمد من طلع من مطالع خطابه طوالع الانوار.

انجام: فلما وقع لفظ المقاصد العلمية خاتمة الكتاب فالمرجو من الله تعالى ان يلهم ما هو الحق و الصواب و يجعل فاتحة مقاصدنا رضاه و غاية مطالبنا لقاه.

۴ـ شرح المختصر فی المیزان« ۱۰۱ـ۱۷۱» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

شرحی است بر کتاب «مختصر فی المیزان ؟» که در منابع و فهارس یافت نشد. در این شرح از سید، قطب الدین، حسین هارون و کتابش «کاشف الغمة» و شهاب الدین و کتاب او «اللمعة» یاد شده است.

آغاز: الحمد لله الذی تقدّس من ان یوصف بالحدوث و العرض و تنزّه ان یعمل افعاله بشیء من الغرض الذی علمناه قولاً شارحاً من توحیده.

انجام: و المقدمات و تسمی مبادی تصدیقیة و ثالثها مسائل و هی قضایا یطلب فیها نسبة محمولاتها الی موضوعاتها ایجابیة کانت او سلبیة ای یبرهن علیها فی ذلک العلم ان کانت کسبیة.

کتاب اول نستعلیق ملا حسن بن عبدالقادر در دوشنبه ۲۲ صفر ۱۰۸۲.

کتاب دوم نسخ یک شنبه ۱۰ ذیقعده ۱۰۸۱. نام کاتب ندارد. تصحیح شده.

کتاب سوم نستعلیق همان کاتب در سلخ ربیع الاول سه شنبه ۱۰۸۲.

کتاب چهارم بدون تاریخ و نام کاتب. تصحیح شده.

۱۷۱ برگ، ۱۴ × ۲۴.

﴿ ۴۰۵۸ ﴾

۱ـ یوسف و زلیخا« ۱ـ ۵۴» (منظومه ـ فارسی)

از: نور الدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ ق).

به جلد ۲ ص ۷۸۲ رجوع شود.

۲ـ رساله در بیان علم جراحی «۵۵ـ۱۰۲» (طب جدید ـ فارسی)

از: ؟.

در بیان امراضی است که نیاز به اعمال جراحی دارد و بیان شیوه‌های جراحی در عناوین «فصل، فقره و علاج» این رساله جدید التألیف است و از اصطلاحات طبی نوین به زبان فرانسه بهره برده است.

آغاز: الحمد لله....بدان که این رساله‌ای است در بیان علم جراحی و مشتمل است بر چند فصل... در نزف الدم که به فرانسه....نامند.

۳ـ سؤال و جواب «۱۰۳ـ۱۱۷» (فقه ـ فارسی)

از: سید محمد بن علی طباطبایی (سید مجاهد) (۱۲۴۲ ق).

پاسخ و پرسش‌هایی است در مسائل مختلف فقهی که گویا یکی از شاگردان سید مجاهد آنها را فراهم آورده است.

[**الذریعة ۲۴۷/۱۲ ـ مرعشی ۳۱۰/۲**].

آغاز:... کسی که وضوی قبل از دخول وقت فریضه ساخت به نیت وجوب به گمان این که باید هر وقت وضو گرفت به نیت وجوب باشد.

انجام: در این صورت هرگاه مأموم نیت انفراد نماید و بعد از اتمام نماز اعاده نماید شاید احوط باشد والله العالم.

۴ـ معارف الزرع و الشجر «۱۴۶ـ۱۷۳» (فارسی)

از: ؟.

در بیان انواع زراعت و درخت و شیوه‌های مراقبت از آنهاست و در پایان به فوائد برخی از آنها نیز اشاره شده است در عناوین «معرفت».

آغاز موجود: که تعلق به اوقات سال دارد منتصف فروردین ماه جلالی با منتصف

اردیبهشت ماه رز را آب دهند یک نوبت در وقتی که چیده باشند.

انجام: با شاخی که از درخت....شکسته باشند در وقتی که سبز شده بیاویزند با آن خانه الفت می‌گیرند.

کتاب اول از آخر ناقص است.

کتاب دوم ۹ فصل را دارد و از آخر ناقص است.

کتاب سوم نستعلیق موسی رضا در جمعه نهم ربیع الاول ۱۲۳۹. در ادامه آن «العوامل فی النحو» و چند مجلس از شیخ جعفر هست.

کتاب چهارم نستعلیق دهخوار قانی در ۱۲۷۷ در تبریز.

۱۷۳ برگ، ۱۸ × ۲۳.

﴿ ۴۰۶۰ ﴾

۱ـ قصاید« ۱ـ ۲۶» (عربی)

از: ؟.

مجموعه‌ای از قصیده پردازان و شاعران عرب از جمله ابو تمام، بحتری، ابن رومی، قاضی ارجانی، سید رضی و دیگران است.

۲ـ صنایع شعر «۵۹ـ ۶۹» (فارسی)

از: ؟.

صنعت‌هایی را که در شعر به کار می‌رود شرح کرده و شاهدها از عربی و فارسی آورده است، احتمال دارد از وحید تبریزی باشد.

آغاز موجود: التضمین. این صنعت چنان باشد که شاعر مصراعی یا بیتی یا دو بیت از کسی دیگر در میان شعر خویش بیارد.

انجام: و در پارسی فرجی را و فرخی را و من بر لفظ فرخی این کتاب را تمام کردم.

۳ـ محلول الصیغ «۱۰۲ـ۱۰۹» (صرف ـ فارسی)

از: ؟.

در حل برخی از صیغه‌های مشکلة التصریف است که مبتدیان را با آنها می‌آزمانید. در بیست و نه باب به عدد حروف الفبا.

[**الذریعة ۱۵۷/۲۰**].

آغاز: احمد الله حمد الحامدین... و بعد این رساله‌ای است ترتیب کرده شده بر حروف تهجی مشتمل است بر بیست و نه باب.

۴ـ وقایع حیدر آباد = وقایع نعمت خانی = روزنامه وقایع محاصره حیدر آباد «۱۲۲ـ ۱۶۰» (تاریخ هند ـ فارسی)

از: میرزا نورالدین محمد (نصیر آبادی) شیرازی (نعمت خان عالی) (۱۱۲۱ ق).

رویدادهای محاصرهٔ حیدر آباد و گشودن آن در (۱۰۹۸ ق) سی‌امین سال پادشاهی اورنگ زیب (۱۰۶۹ ـ ۱۱۱۸ ق).

این رساله به کوشش میرزا حمزه خان مازندرانی در هند چاپ شده است.

[**الذریعة ۲۷۰/۱۱ ـ مجلس ۵۵۶/۳۷**].

آغاز: دمی که مدرس کشاف صبح در صفّه صدق و صفا نشسته چون قاضی بیضا تفسیر والشمس و ضحیها به خط شعاعی آفتاب بر صفحهٔ روزگار نگاشت.

کتاب اول بی‌تاریخ.

کتاب دوم از آغاز ناقص. بدون تاریخ. بخشی از یک مقتل فارسی و بخشی از لغت فرس و ترجمه مقاله نویسنده‌ای مصری و مقداری از طب النبی در ادامه این نسخه هست. با مهر مربع «عبده محمد اسماعیل».

کتاب سوم از انجام ناقص است. در ادامه آن چند برگ فقه عربی و مرام نامه حزب ائتلاف هست. با مهر مربع «عبدالعلی».

کتاب چهارم از انجام ناقص است. تصحیح شده. در ادامه آن منشآتی هست.

۱۷۸ برگ، ۱۳ × ۲۳.

﴿ ۴۰۶۸ ﴾

۱ـ الکافیه« ۱ـ ۷» (نحو ـ عربی)

از: ابو عمرو عثمان بن عمر (۶۴۶ ق).

به جلد ۱ ص ۴۳۹ رجوع شود.

۲ـ الصمدیة «۸ـ ۲۵» (نحو ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

به جلد ۱ ص ۴۱۷ رجوع شود.

۳ـ شرح المقدمة «۳۹ـ ٦٦» (نحو ـ عربی)

از: ؟.

شرحی مزجی بر کتابی با عنوان «المقدمة» است. در متن کتاب آن را به ابن نحاس نسبت داده است به کشف الظنون ۱۷۹۶/۲ مراجعه شود.

آغاز موجود: والخبر جملة لها رابطة کزید ابوه قائم و لباس التقوی ذلک خیر و القارعة ما القارعة و زید نعم الرجل الا فی نحو قولک قل هو الله احد....

انجام: فینبغی ان یفتحوا فی مثل اذهب لیکونوا قد رعوا بحرکة الهمزة مجانسة حرکة الثالث و انما لم یفعلوا ذلک لئلا یلتبس بالمضارع المبدء بالهمزة فی حالة الوقف و منها ما یکسر لا غیر و هو الباقی و ذلک اصل الباب.

۴ـ دیوان «۱۲۳ـ ۱۶۵» (ترکی)

از: ؟.

مثنوی‌های ترکی در ذکر مصایب اهل بیت عصمت علیهم الصلاة والسلام در واقعهٔ جانسوز کربلا می‌باشد.

آغاز موجود:

منادیان مصیبت سرای غم کردار
چکوبله شافعهٔ اهل ماتم بله جار
چه سرو باغ شجاعت گل ریاض محن
جناب مسلم بی‌خانمان غریب وطن

کتاب اول از آخر ناقص و بی‌تاریخ.

کتاب دوم نستعلیق محمد یوسف در ۱۲۳۶.

کتاب سوم از آغاز افتادگی دارد و شاید از انجام هم ناقص باشد. در ادامه آن بخشی از کتاب سیوطی و نیز استخاره ذات الرقاع و یک حکایت و برخی مطالب نحوی هست.

کتاب چهارم ناقص.

۱۶۵ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۴۰۷۰ ﴾

۱ـ گلشن راز «۳۴ـ ۵۴» (عرفان ـ فارسی منظوم)

از: محمود بن امین الدین شبستری (۷۳۰ ق).

به جلد ۲ ص ۶۳۶ رجوع شود.

۲ـ شرح المقدمة الجزرية «۵۵ـ ۷۱» (تجوید ـ عربی)

از: ؟.

شرحی مزجی بر «مقدمة الجزرية» محمد جزری انصاری است. از قاریان بسیار نام برده و از تصنیف جداگانه‌ای که در احکام تنوین و مد و غیره نگاشته یاد کرده است احتمال دارد شارح همان باشد که در کشف الظنون به نام «زین الدین عبدالدائم حدیدی ازهری» اشاره شده است.

آغاز موجود: یقول راجی عفو رب ای مؤمل صفح.... سامعی لرجائه و غیره فیجیبه لما رجاه.

انجام: ای تم بعد حمد الله والصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله و صحبه و اعوذ بالله من الزیادة و النقصان.

۳ـ شرح المقدمة الجزرية « ۸۱ـ۱۰۲» (تجوید ـ عربی)

از: ؟.

شرحی است بر «المقدمة الجزرية» محمد جزری انصاری. شارح ابتدا یک بیت از منظومه را آورده سپس به شرح لفظی و نحوی و تجویدی پرداخته است. این شرح با چند شرح معروف که در فهارس مذکور است مطابقت نکرد و چون خطبه ندارد شناخته نشد.

آغاز:

...یقول راجی عفو رب سامعی محمد بن الجزری الشافعی

القول یعم المفرد و المرکب مفیداً او غیر مفید الرجاء الطمع فیما یمکن.

انجام: ولنختم الکلام بالحمد لله الملک العلام و مصلیا علی نبیه سید الأنام و علی آله... الساداة الکرام و صحبه العظام و علی الذین اتبعوهم باحسان الی یوم القیامة....

۴ـ المقدمة الجزرية «۳۰۱ـ۶۰۱» (تجوید ـ عربی)

از: شمس الدین محمد بن محمد جزری دمشقی (۷۵۱ ـ ۸۳۳ ق).

به شمارهٔ [۳۰۲۳] از مجموعه‌های سه کتابی در جلد سوم مراجعه شود.

کتاب اول نستعلیق ۱۲۳۹.

کتاب دوم از آغاز ناقص است، بدون تاریخ.

کتاب سوم نسخ ۱۱۲۶. خطبه را ندارد.

کتاب چهارم بی تاریخ.

در این مجموعه بخشی از گلستان سعدی و چند مثنوی و دو برگ در ذکر رموزی که مشایخ سبعه قراءت با آن شناخته می‌شوند و چند رساله کوچک در تجوید و یک فصل در بیان حروف ادغام و اظهار و اخفاء و اقلاب هست.

۱۰۶ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۰۷۲ ﴾

۱ـ تحفة الابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار «۱ـ ۷۵» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد نقی موسوی شفتی (۱۲۶۰ ق).

به جلد ۲ ص ۱۰۸ رجوع شود.

۲ـ مصباح الشریعة «۱۰۱ـ۱۲۴» (حدیث ـ عربی)

منسوب به حضرت امام صادق علیه‌السلام.

به جلد ۱ ص ۴۹۴ رجوع شود.

۳ـ مناقب آل ابی طالب علیهم‌السلام «۱۲۵ـ۱۵۱» (عربی)

از: رشید الدین محمد بن علی بن شهر آشوب مازندرانی (۵۸۸ ق).

در فضائل و مناقب معصومین علیهم‌السلام با اشعار بسیاری در مدح و رثاء ان حضرات و ادلهٔ امامت ایشان، گرفته شده از احادیث و کتب تاریخ و از برای هر یک از ایشان بابی است مشتمل بر چند فصل.

[**الذریعه ۳۱۸/۲۲، مرعشی ۲۰۰/۱۰**].

آغاز: الحمد لله الذی خلقنی و هو یهدین والذی هو یطعمنی و یسقین....قال محمد بن علی بن شهر آشوب [بیاض چند سطر] فصل فی اقربائه و خدامه علیه‌السلام کان لعبد المطلب عشرة بنین.

۴ـ آداب ناصری «۱۵۲ـ ۲۰۷» (اخلاق ـ فارسی)

از: خلوتی.

رسالهٔ کوتاهی است در اخلاق از یکی از خادمان خلوت ناصرالدین شاه قاجار که به خلوتی نیز مشهور شده است و به سال ۱۳۰۳ ق نگاشته شده است.

[**الذریعة ۳۱/۱**].

آغاز: در دارالخلافة الباهرة الناصریة سکنا نموده حسن اتفاق ابتدای افتخار و اعتبار دین و دولت....به چه دلیل و چه امتیاز استوار داری و خود را اشرف مخلوقات شماری.

انجام:

شه ناصر دین جز ره حق کی پوید　　بر هر چه کند رضای حق می‌جوید
با مهر علی ز آب شمشیر غزا　　از روی زمین گرد ستم می‌شوید

جهاد را حاضر و بلاد را عامر کم و کاستی نداند و جز به راستی نپوید.

کتاب اول از آخر ناقص است. یادداشت مورخ ۱۲۵۲ و مهر بیضوی «عبده ابراهیم بن اسماعیل الموسوی» و چند دعا و اشعاری در مدح خاندان نبوت در این نسخه هست.

کتاب دوم، بدون تاریخ، از آخر ناقص. تصحیح شده.

کتاب سوم بخش مختصری از آن است.

کتاب چهارم خطبه را ندارد. بدون تاریخ.

۲۰۷ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۴۰۸۴ ﴾

۱ـ الالفیه« ۱ـ ۲۴» (فقه ـ عربی)

از: شهید اول.

رسالهٔ مختصری در اقسام نمازهای فریضه است که در یک مقدمه، سه فصل و خاتمه مرتب شده است.

به جلد ۱ ص ۵۵ رجوع شود.

آغاز: الحمد لله....اما بعد فهذه رسالة وجیزة فی فرض الصلاة اجابة لالتماس من طاعته حتم....

۲ـ تفسیر آیهٔ نور «۲۵ـ ۴۰» (تفسیر ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ ق).

تفسیر آیهٔ «الله نور السموات...» است. و صبغه‌ای فلسفی عرفانی دارد.

[الذریعة ۳۳۴/۴].

آغاز: الحمد لواهب العقل و الخیر و الجود والصلاة والسلام علی نقطة دائرة الوجود و نکتة سرّ الله فی کل موجود.

انجام: و اعاذنا الله و اخواننا این کانوا من الاغترار بالصور الباطلة و ظواهر الآثار و الرکون الی مراتب اهل الحجاب و منازل الاشرار.

۳ـ علم النقاط «۴۱ ـ ۵۳» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه عبدالجلیل بن صدر الدین الرابادی (استرآبادی).

بحث عرفانی پیرامون معرفت واجب الوجود است.

انجام: پس آنها نیز در آن مرتبه غیر او نبودند پس به هر حال اوست معلم و اوست متعلم

کجا غیر و کو غیر و کو نقش غیر سوی الله والله ما فی الوجود

۴ـ روضة الصفا فی سیرة الأنبیاء والملوک والخلفاء «۹۹ـ۱۲۸»

(تاریخ ـ فارسی)

از: میر خواند محمد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی (۹۰۳ ق).

به جلد ۲ ص ۴۵۱ رجوع شود.

کتاب اول ناقص نیست تتمه آن در مجموعه شماره ۴۰۸۰ که در جلد چهارم معرفی شده می‌باشد. و ترجمه فارسی این کتاب هم زیر سطور آن نگاشته شده.

کتاب دوم نستعلیق ۱۲۱۷. تصحیح شده.

کتاب سوم از آغاز ناقص است. نستعلیق ۱۲۴۴. در ادامه این نسخه عوامل در نحو با تاریخ ۱۲۴۱ و فال نامه از قرآن و آیات الاحکام با ترجمه فارسی هست.

کتاب چهارم فقط زندگانی حضرت یوسف را دارد. بدون تاریخ.

۱۲۸ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۴۰۸۷ ﴾

۱ـ نحو «۱۲ ـ ۵۷» (فارسی)

از: ؟.

قسمتی از متن عربی یک کتاب نحوی را آورده و آن گاه به فارسی روان شرح کرده است.

آغاز موجود: و یجوز حذفه جایز است خدف عامل حال چنان که گویی هر کسی را که به سفر رود در ابتدا مهدیا ای سر او سافر راشداً مهدیا.

انجام موجود: زیرا که سه حرفی خفیف است و اعدل اوزان است و محتاج به تخفیف نیست اما هرگاه که تاء تأنیث در منادی باشد حذف آن تا به ترخیم جایز است....

۲ـ تشریح کالبد «۸۱ـ۱۲۰» (طب جدید ـ فارسی)

از: ؟.

کالبد و جسم انسانی را در طب و پزشکی جدید شرح داده است.

آغاز: تشریح انسانی عبارت است از علم به شکل و بنیان و اجزاء بدن. تشریح عمومی، معرفت مواد جامد و مایع بدن است به طور کلی.

انجام موجود: ولی از روی فرمول‌های سابق الذکر می‌توانیم کسب مطلب جدید [نیز] نماییم.

۳ـ شبهات «۱۲۱ـ۱۳۰» (فارسی)

از: ؟.

تعدادی از شبهات را دربارهٔ معتقدات بدون این که جوابی به آن بدهد بیان کرده است.

آغاز: این احقر عباد الله در منزل یکی از احباب شیخی از مشایخ در طرف یسار این بنده نشسته بود صحبت از علماء طهران در میان آمد.

انجام: ابداً یک خبری که دلالت تامه داشته باشد بر نجاست آنها نیافتم یعنی یک خبری که محکم باشد نه متشابه بلکه اخباری که دلالت تامه دارد به طهارت آنها بسیار یافته‌ام که محکم است.

۴ـ نور الهدایة« ۱۳۱ـ۱۳۹» (کلام ـ فارسی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی (۹۰۸ ق).

همان رساله‌ای است که گفته شده دوانی بعد از شیعه شدن نوشته است.

چند بار چاپ شده است.

آغاز: حقیقت حمد مختص به جناب حضرت وجودی است عزوجل که وجوب و وحدت و حیات و علم و قدرت و اراده و سایر صفات کمالیه....اما بعد پای‌بند زنجیر امتداد زمان مرکز دائره.

انجام: مرا رساله‌ای است مفرده در تحقیق خلق افعال و این رساله خاتمه دارد که مشتمل است بر کلیات اصول و فروع دین محمد صلی الله علیه و آله بر وجهی که جد و جهد این لا شیء بر آن قرار گرفته و در خاتمه مذکوره حل این شبهه و شبهات دیگر هست و لو شئت کنت من المستبصرین.

کتاب اول از آغاز و انجام ناقص. کتاب دوم و سوم از انجام ناقص.

کتاب چهارم نسخ علی بن عبدالرسول در ۱۳۱۳.

چند برگ از کتاب سیوطی و دو برگ و سه شکل در علم الکف در این مجموعه هست.

۱۳۹ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۴۰۸۸ ﴾

۱ـ العزی فی التصریف« ۱ـ۱۰» (صرف ـ عربی)

از: عز الدین زنجانی.

۲ـ شرح العوامل فی النحو« ۱۰ـ۲۶» (نحو ـ عربی)

۳ـ شرح شواهد سیوطی «۲۸ـ ۹۳» (نحو ـ فارسی)

از: نظام الدین اردبیلی.

۴ـ کبری در منطق «۹۴ـ ۱۰۷» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

کتاب اول نسخ ۱۲۴۸. با مهر بیضوی «فدایت شوم».

کتاب دوم نسخ عبدالفتاح اسفهلانی در یکشنبه ۹ رجب ۱۲۴۸ در مدرسه طالبیه تبریز. با مهر بیضوی «یا اجود من کل جواد».

کتاب سوم بدون تاریخ.

کتاب چهارم نستعلیق یک شنبه ۱۶ شعبان ۱۲۲۰ با مهر بیضوی «عبده الراجی محمد علی».

۱۰۷ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۴۰۹۱ ﴾

۱ـ فرسنامهٔ ارسطاطالیس «۱ـ ۸» (فارسی)

از: شمس الدین محمد بن حسن.

این رساله را ارسطو برای اسکندر جهانگیر مقدونی نگاشته است در سی و سه باب و مؤلف آن را از عربی به فارسی ترجمه کرده است.

[نسخه‌های خطی منزوی ۴۴۰/۱].

آغاز: الحمد لله...اما بعد این گفتار از ارسطاطالیس حکیم است در وصف اسبان نیک و بد و عیب‌ها و هنرهای ایشان.

انجام: و باید که جو اسب لاغر را اندک اندک زیاده کند تا به قانون رسد و باید که جای اسب پاک بود تا زود فربه شود.

۲ـ تنسق نامه ایلخانه = جواهر نامه «۹ـ۱۷» (فارسی)

از: محمد بن محمد بن حسن طوسی (خواجه نصیر) (۶۷۲ ق).

در شناختن جواهر و خاصیت و قیمت آنها گفته می‌شود برای هلاکو خان نوشته است در چهار مقاله.

[**الذریعة ۴۵۸/۴ و ۲۸۲/۵، نسخه‌های خطی منزوی ۴۱۱/۱، مرعشی ۱۷۳/۸**].

آغاز: الحمد لله...اما بعد چنین گوید محمد بن محمد الطوسی تغمده الله بغفرانه که اشارت رسید این دعاگو را از حضرت متولی.

انجام: و اگر.....مار مانند زرداب از وی بیرون آید و چون در انحال ساعتی بماند زهر....کشد و مهره از وی بیفتد. مهره که اصلی باشد عزیز الوجود است.

۳ـ انتخاب ...طب «۱۹ـ ٥٦» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

مانند جنگ است در ذکر برخی از معجون‌های طبی و علاج بیماری‌ها در عناوین فصل و فایده.

آغاز: معجون....این نسخه از آن جالینوس است و این نسخه را هفت منفعت است....را سخت کند و ادعیه را بگشاید.

انجام: و حقیر را مظنون آن است که موجب فساد آن گردد و هر روز جوشانیدن را که سه روز خیسانیده باشند بهتر می‌داند و موافق کلیه قاعده حکمای سلف است.

۴ـ آبستنی و باه «٦١ـ ۹۷» (طب ـ فارسی)

از: مظفر ابن محمد الحسینی الشجری اصفهانی (شفایی) (۱۰۳۷ ق).

در یک مقدمه و سه مقاله به نام اعتماد الدوله قاضی جهان نگاشته است. مؤلف از اطباء دوره شاه عباس اول بوده است.

[**الذریعه ۱۸۸/۳ و ۲۲۹/۷، نسخه‌های خطی منزوی ۴۶۰/۱**].

آغاز: حمد بی‌حد خالقی را که خلقت انسان کامل را به حکمت بالغه از توده خاک آفرید و سر مفاخرت او را به ذروه سماک رسانید.

انجام: و اگر دم گرگ با پوست و استخوان سوخته و کوفته با شراب....مالند نعوظ تمام آورد.

کتاب اول نستعلیق ۱۱۱۳.

کتاب دوم بی‌تاریخ. در ادامه آن مطلب طبی هست.

کتاب سوم از وسط ناقص. بی‌تاریخ. در ادامه آن مطالب طبی به زبان ترکی و چند معجون هست.

کتاب چهارم نستعلیق ۱۱۱۴.

۱۰۰ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۴۱۰۹ ﴾

۱ـ الباب الحادی عشر «۱ـ ۷» (کلام ـ عربی)

از: علامه حلّی.

آغاز: الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین من معرفة اصول الدین اجمع العلماء کافة.

۲ـ حاشیة الالفیه «۸ـ ۷۸» (فقه ـ عربی)

از: زین الدین بن علی عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق).

حاشیهٔ توضیحی مختصری است با عناوین «قوله ـ قوله» که در بسیاری از تعلیقات بعد از نقل عبارت متن با جملهٔ «تقدیر المسألة» مطالب توضیح داده می‌شود.

شهید ثانی علاوه بر المقاصد العلیه دو حاشیه هم بر الفیه دارد. بـه مـقدمه چـاپ جدید المقاصد العلیه رجوع شود.

[الذریعة ۲۳/۶، مرعشی ۳۳۷/۱۴].

آغاز: البسملة تنقسم الی خمسة اقسام واجب و مندوب و مکروه و محظور و مباح. اما الواجب کما فی الحمد و السورة من الصلاة الواجبة و المندوب کما....

انجام: لو نذر نذر مطلق و مرضٌ.... و لا ینوی القضاء بل ینوی الوجوب و اطلاق القضاء علیه مجاز لیس حقیقیا.

۳ـ کنز الاصول «۷۹ـ۱۰۱» (فلسفه ـ عربی)

از: عماد الدین محمد حکیم بن عبدالله (زنده ۱۰۶۷ ق).

پنج مسألهٔ کنه حقائق النسمات، حدوث العالم، کمال القدرة، درک کنه الحسن و القبح و وحدة الوجود را به روش فلسفی عرفانی مختصراً بیان کرده است.

علامه طهرانی آقا بزرگ از این مؤلف یک کتاب و در فهرست مرعشی چندین رساله از او معرفی شده است.

[**الذریعة ۱۳۰/۲۱ ـ مرعشی ۳۴۸/۱۰**].

آغاز: کنز اصول کلمات العلیم اصول کنز فبسات الحکیم.
احمده علی اعلی غایة کمال الذات فی عین غایة کمال الصفات.

انجام: و الدانی فیما بینهما علی تصنیف الوسط بالعدل لیترتب الکمالات علی الذوات تلک خمس من خصال العالیات ذلک میزان عدل فی الصفات.

۴ـ ارشاد الاذهان الی احکام الایمان «۱۰۵ـ۲۰۵» (فقه ـ عربی)

از: علامه حلّی.

به جلد ۱ ص ۳۳ رجوع شود.

کتاب اول بدون تاریخ. با مهر مربع «العبد معصوم الرضوی».

کتاب دوم نسخ ۱۰۸۵.

کتاب سوم نسخ ۱۰۰۹. در ادامه دو برگ از منهاج الکرامه علامه حلّی هست و تحریر برگ

آخر کتاب با بقیه متفاوت است.

کتاب چهارم خطبه را ندارد و از انجام هم ناقص است.

۲۰۵ برگ، ۱۲ × ۱۹.

﴿ ۴۱۲۱ ﴾

۱ـ دیوان ذبیحی« ۱ـ ۸» (فارسی)

از: ذبیحی.

روایتی که راوی آن بشر بن سلیمان است را به دستور مجلسی نامی به نظم درآورده است.

به ذریعه ۲/۹ /۳۳۸ رجوع شود.

آغاز:

بنام آن که فرمود از بدایت — به حب خاندان ما را هدایت

به وحدانیت ذاتش کما هی — گواهی داده از مه تا به ماهی

انجام:

ترا برمی‌گزینم بهر کاری — به دستت می‌سپارم اختیاری

دهم تشریف خاصت زین فضیلت — کز آن بر شیعیان یابی تو سبقت

۲ـ سفر نامه« ۱۱ـ ۲۸» (فارسی)

از: ؟.

پزشک یکی از رجال قاجاری در حین مسافرت هرگاه مریض نداشته به شرح ماوقع روزانه پرداخته است.

آغاز: چون در این مسافرت که در خدمت حضرت جلالتمآب اجل آقای معتمد دیوان مدظله حرکت نموده و تاکنون که در مظفری هستیم.

انجام: صبح دستگاه را روانه کردند سه از دسته گذشته از....سوار شده در عرض راه....کوشک قاضی که ملکی جناب مستطاب مهذب الدوله است استقبال آمدند.

۳ـ الفضایل «۲۹ـ۱۰۷» (عربی)

از: ؟.

احادیث را با عنوان فضیلة و اندکی نیز با عنوان عقوبة و خصال آورده است. ابتداء آیه‌ای از قرآن آورده و سپس به ذکر روایت پرداخته است.

۴ـ رسالة فی اثبات الامامة علی سبیل المجادلة« ۹۱۱ـ۱۲۵»

(امامت ـ عربی)

شاید از: پدر شیخ بهائی

مباحثه بین مؤلف و یکی از علماء اهل سنت در حلب است که به استبصار وی می‌انجامد.

چاپ شده است.

آغاز: الحمد لله ما انعم به فکفی...و بعد فهذه صورة بحث وقع لهذا الفقیر الی رحمة ربه الغنی...فی الحلب سنة احدی و خمسین و تسعمأة.

کتاب اول و دوم و سوم ناقص و بدون تاریخ.

در ادامه کتاب سوم چند برگ از مطالب علم کلام هست.

کتاب چهارم نستعلیق محمد اسماعیل بن کربلایی فرج تبریزی در ۱۲۸۸. در ادامه آن دعاها و اشعاری هست.

۱۲۵ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۴۱۲۲ ﴾

۱ـ سلوک نعمت اللهی« ۱ـ ۳۱» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

فصولی است در تعلیم سلوک به روش سلسله نعمت اللهی. فصل دوم و سوم در اوراد مشترکه و مخصوصه و فصل چهارم شرح اطوار سبعه.

آغاز: هذا هو الدعاء المروی عن النبی (صلی الله علیه و آله) تقرءا بعد الاستغفار المذکور....

انجام: و بدان که چون دیده دل مؤمنان بدین نور عظمت عرش آمده روشن گردید دیدند و دانستند آنچه مقدور بود.

۲ـ طرائف الحکمة« ۵۱ـ ۱۲۳» (فلسفه ـ فارسی)

از: عبدالرحیم بن حسین علی هروی (۱۲۸۶ ق).

متن فلسفی است در باب وجود و واجب الوجود به مشرب حکمای الهی، طبیعی و متکلمین با عناوین «فریدة». از ملا صدرا ره یاد کرده است و از نظریهٔ اصالت وجود هم. اشاره و تذکره عرفانیه در پایان مطالب دارد. بنا به گفته علامه طهرانی آقا بزرگ از این کتاب امور عامه‌اش باقی مانده که مبسوط‌تر از اسفار است.

[**الذریعه ۱۵۵/۱۵**].

آغاز: و بالجمله علم به کنه ذات علت از آن جهت که علت است موجب و مستلزم علم به کنه ذات معلول است و لکن برهان انّی در حقیقت برهان حقیقی نیست.

انجام: پس وجوب ذات نیز هرگاه اعتبار نشود با شرط محال است پس ناچار است از اعتبار شرط پس لازم آید که واجب بالذات، واجب بالذات....باشد و هذا خلف.

۳ـ نرگس دان «۱۸۸ـ ۲۰۶» (فارسی)

از: ذبیحی.

مثنوی‌های شاعر است. به الذریعه ۲/۹ /۳۳۸ مراجعه شود.

آغاز:

تـو را مـی‌سازم از رازی خـبردار — که مخبر نیست جز دانـای اسـرار
تـو را پـیش عـزیزی مـی‌فرستم — پـی بـیع کـنیزی مـی‌فرستم

انجام:

این نرگس دان کـه بسـته راه تـو بـیخ — بـر دقت مـاه و مشـتری و مـریخ
تاریخ طلب چو ناظمش از مـن کـرد — نـرگس دان ذبـیحی آمـد تـاریخ

۴ـ ادویه و قرابادین «۲۱۷ـ ۲۴۷» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

ادویهٔ طبی و ترتیب و تقسیم در دو باب و چند فصل بیان شده است. پایان بخش نسخه در قرابادین است که به طور مختصر ذکر کرده است.

رساله اول ناقص و بی‌تاریخ. در ادامه آن بخشی از یک طالع نامه هست.

رساله دوم از اول و آخر ناقص است. چند برگ در فلسفه و نیز طالع نامه و مثنوی در این نسخه هست.

کتاب سوم نستعلیق ۱۳۳۶. از آغاز ناقص است و در ادامه آن احادیث و نصایح و اشعاری هست.

کتاب چهارم ناقص و بی‌تاریخ.

۲۴۷ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۴۱۳۸ ﴾

۱ـ رساله در کیمیا «۱ـ ۳۸» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در کیمیا در چهل باب و هر باب در چند فصل مرتب شده است.

آغاز موجود:....ساختن سیماب و این از اسرار غریبه است بدان که این عمل سخت و دشوار است و از حکمای اوایل کسی نکرده است.

انجام موجود: بجوشانند چندان که غلیظ شود آب نماند روغن بماند.

۲ـ حاشیة حاشیة اثبات الواجب «۵۳ـ۱۱۳» (فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه‌ای است بر یک حاشیهٔ متن فلسفی که مباحث آن دربارهٔ اثبات واجب است. عناوین «قوله ـ قوله» است که هر کدام به «مصنف»، «شارح» و «محشی» اضافه شده‌اند و از «علامه» که احتمالاً «قطب الدین رازی» است نیز یاد کرده است.

آغاز: الحمد لله الذی وفقنا لتحصیل العلوم النظریة بواسطة الفکر و الروية لیتادی الی المعارف الالهیة والصلاة علی من له اعلی نفوس البشریة.

۳ـ در عمل قیافه و فراست (مرآة الرجال) «۱۳۰ـ۱۳۶» (فارسی)

از: ؟.

احوال مختلف اعضا و جوارح انسانی را علامت هایی برای صفات اشخاص دانسته است. از آیات و گاهی از کلام افلاطون استفاده برده است.

فخر رازی رساله‌ای در علم فراست دارد به نام «مرآة الرجال» که دوبار به فارسی ترجمه شده است و شاید با رسالهٔ حاضر یکی باشد.

[**الذریعة ۱۵۳/۱۶، مجلس ۱۸۹/۳۸، نسخه‌های خطی منزوی ۴۳۹/۱**].

آغاز: حمد و سپاس و ثنای بی‌قیاس حضرت حکیم را که به موجب خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا به ید قدرت و قلم ارادت خط وجود آدم بر صفحهٔ لوح عالم نگاشت.

انجام: و صفات نیک حاصل کند و با عقل به هم باشد تا هشت در بهشت بر وی گشاده گردد.

۴ـ رساله در کیمیا «۱۳۷ـ ۱٦٦» (فارسی)

از: ؟.

در فوائد و مضار و قیمت و تمیز انواع احجار است.

آغاز:...و صابونی زمردی است سفید تیره به رنگ صابون و بعضی برآنند که صابون اسم معدنی است و به جهت کدورت و صفت منقسم می‌شود.

انجام: در تمیز اصناف یاقوت و قیمت آن یاقوت بهرمانی و رمانی اعلی و اعلی یواقیت است بعضی جوهریان ترجیح رمانی بر بهرمانی می‌نمایند.

کتاب اول از آغاز و انجام ناقص. با مهر مربع «حسین منی و انا من حسین» در ادامه آن بخشی از خاتمه یک کتاب در منطق است.

کتاب دوم از انجام ناقص. تصحیح شده. در ادامه آن دعاهایی هست.

کتاب سوم نستعلیق محمد رضا بن محمد حسین نائینی. تاریخ کتابت در صحافی از بین رفته است.

کتاب چهارم از اول و آخر ناقص.

در ادامه زائجه یک تاجر و رمل سالیانه او و طالع نامه او هست.

۱۶۶ برگ، ۱۰ × ۱۵.

بخش دوم

مجموعه‌های شامل پنج کتاب و رساله و بیشتر

سفید

﴿ شماره ۲۴ ﴾

۱ـ فرهنگ واژه‌های مثنوی = لغات مثنوی« ۱ـ ۲۴»

(لغت ـ فارسی به فارسی)

[نسخه‌های خطی منزوی ۱۹۴۷/۳].

لغات مثنوی را به ترتیب حروف آخر کلمات آورده و در ۲۸ باب تنظیم کرده است.

آغاز: این کلمه‌ای چند است که از لغات مثنوی و تبیینات معنوی که مصباح کلام.....

۲ـ فائده و گفتاری در بقاء نفس عاقله «۲۴ـ ۲۶» **(فلسفه ـ فارسی)**

از: بابا افضل کاشانی (سده ششم).

مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۶۲۲.

آغاز: جمله نفوس اعنی نفوس نباتی و نفوس حیوانی و نفوس مردم همه جدایند....

۳ـ رساله نفس ارسطاطالیس «۲۶ـ ۴۱» **(فلسفه ـ فارسی)**

از: بابا افضل کاشانی (سده ششم).

مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۳۸۹ رساله هشتم.

آغاز: همگی آنچه دانای یونان ارسطاطالیس یاد کرده.....

۴ـ سخنان خواجه زین الدین

در پاسخ نوشته قاضی حمّصی ـ فقط چند سطر است.

۵ـ چند سطر در عرفان

آغاز: این باب که در اصل نوشته نشده‌اند آمرزش خدای عزّوجلّ خلق را در انجام....

٦ـ نامه بابا افضل کاشانی به صدر سعید شمس الدین «۴۲ـ ۴۳»

(فلسفه ـ فارسی)

مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۷۰۰.

آغاز: کلماتی که از اقلام مبارک آن خلاصه اخیار....

۷ـ ایمنی از بطلان نفس در پناه خرد «۴۳ـ ۴۵» (فلسفه ـ فارسی)

از: بابا افضل کاشانی (سده ششم).

(مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۶۰۰، رساله دوازدهم).

آغاز: چنین گوید امام سعید افضل الدین قدّس سره بعد از ستایش پروردگار....

۸ـ فائده در اوصاف مردم و اصناف مردم «۴۵ـ ۴٦» (فلسفه ـ فارسی)

از: بابا افضل کاشانی.

(مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۶۳۲).

آغاز: خجسته نام نخستین را که آغاز هر سخن است...

۹ـ جواب سؤال‌های منتخب الدین هراسکانی «۴٦ـ ۴۸»

(فلسفه ـ فارسی)

از: بابا افضل کاشانی (سده ششم).

(مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۷۱۷).

آغاز: آدمی چون از مادر در وجود می‌آید....

۱۰ـ حقائق الصنائع = صناعات = صناعیه «۴۸ـ ٦۴» (فلسفه ـ فارسی)

از: میرزا ابوالقاسم بن میرزا بیک فندرسکی (۱۰۵۰ ق).

رساله‌ای است فلسفی در فن صناعت و منفعت و اختلاف و چگونگی انتخاب آن در یک مقدمه و بیست و سه باب.

[ذریعه ۸۹/۱۵، مرعشی ۱۶۳/۳].

آغاز: بسمله....و بعد غرض از این رساله بیان حدّ صناعت است...

رساله اول نسخ ۱۰۸۴ با مهر بیضوی «علی اصغر بن محمد ابراهیم» و یادداشت تملک.

رساله‌های بعد بدون تاریخ است و همه تحریر سده ۱۳می‌باشد.

رساله سوم فقط مقاله سوم را دارد.

رساله دهم تا باب ۲۳ را دارد.

۶۴ برگ، ۱۸ × ۲۸.

﴿ ۱۴۶ ﴾

۱ـ مطالب تاریخی در باب خلقت عالم و حوادث دوره‌های قبل و قصه طوفان نوح و وکه (عربی)

از: کتاب «عنوان» بیوس نصرانی برگزیده شده است. اصل آن به زبان دیگر بوده که به عربی ترجمه شده است «۱ – ۱۱».

۲ـ مطالب تاریخی که از کتاب «نظم الجواهر» (عربی)

سعید بن بطریق نصرانی گرفته شده است. تاریخ بنی اسرائیل است «۱۲ – ۳۵».

۳ـ تاریخ‌های پراکنده از احوال مصریان در زمان حضرت موسی علیه‌السلام «۳۶ـ ۵۶» (عربی)

از: تاریخ مصر مقریزی برگزیده شده است.

۴ـ البشائر الالهیة و غیرها «۵۷ـ ۶۱» (عربی)

بخشی از کتابی است که شیخ صالح بن حسن مصری در ردّ نصاری در سال ۶۱۸ نوشته است.

مؤلف این مجموعه آن را همراه با «فرق نصاری» آورده است.

۵ـ مقاله‌ای است به نام «برکالیسیس» «۶۲ـ ۶۷» (عربی)

از: یکی از حواریات حضرت عیسی علیه السلام (یوحنای رسول) درباره وقایع آینده. از چاپ فرنگ نقل شده است.

۶ـ فهرست تورات و ملحقات آن «۶۸»

رساله‌های این مجموعه هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد.

رساله اول و سوم از آغاز ناقص است.

یادداشت تملک مورخ ۱۱۶۱ در آن دیده می‌شود.

۶۸ برگ، ۲۰ × ۲۸.

﴿ ۲۴۵ ﴾

۱ـ المقاصد العلیّه فی شرح الالفیّه «۲ـ ۸۳» (فقه ـ عربی)

از: زین الدین بن علی عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق).

شرحی است بر «الألفیة» شهید اول که در نوزدهم ربیع الثانی ۹۵۰ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۳۸۲/۲۱، مرعشی ۳۳۱/۷، مجلس ۲۷/۲۵].

آغاز: بسمله. الحمد لله الّذی شرع فرائض الصلاة و جعلها بعد الایمان افضل طاعات العالمین و شرح غوامضها بالبیّنات ازاحةً لعلل المکلّفین....

انجام: اللهمّ حقّق بالنا بحقائق المعارف و نوّر قلوبنا بانوار لطائف العوارف و اقطع عندنا ما يبعدنا عن جوار قدسک من المجازات و الصوارف.

۲ـ جامع المقاصد فی شرح القواعد «۸۴ـ ۸۶» (فقه ـ عربی)

از: شیخ علی بن الحسین الکرکی (محقق ثانی) (۹۴۰ ق).

شرح استدلالی است به عنوان «قوله ـ قوله» بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلّی (۷۲۶ ق). این شرح فقط تا مقداری از کتاب نکاح است. کتاب النکاح در سال ۹۳۵ در نجف اشرف به اتمام رسیده است.

[**الذریعه ۷۲/۵، مرعشی ۲۸۲/۳، مشار، عربی ص ۲۴۵**].

۳ـ مأة منقبة من مناقب علی علیه‌السلام «۸۷ـ ۹۷» (حدیث ـ عربی)

از: ابوالحسن محمد بن احمد بن علی بن شاذان (قرن ۵ هـ. ق).

یک صد فضیلت از فضائل حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام و ائمه معصومین علیهم‌السلام است که از روایتهای اهل سنّت با حذف سندهای آنها، انتخاب شده است.

[**الذریعه ۱۹/ ۲، مرعشی ۱۴/۱۰**].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الاول فی دیمومیته الدائم فی ازلیّته العدل فی قضیّته الرحیم....اما بعد فقد جمعت لک ایّها الشیخ ما التسمت و فیه رغبت من فضائل امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب و الائمه من ولده علیهم‌السلام.

انجام: النظر الی علی بن ابی طالب علیه‌السلام عبادة و لا یقبل الله ایمان عبدٍ الاّ بولایته و البراءة من اعدائه والحمد لله اولاً و اخراً والصلاة علی محمد و آله الطبیین الطاهرین.

۴ـ مناقب و فضائل اهل بیت علیهم‌السلام «۹۷ـ ۱۲۲» (عربی)

از: ؟.

مقداری از فضائل و مناقب و معجزات ائمه اطهار علیهم‌السلام بخصوص حضرت علی علیه‌السلام

را آورده و در آخر حدیثی از امام علی علیه السلام نقل می‌کند که فرمودند برای من هفتاد منقبت است که احدی در آنها شریک نیست و آن هفتاد فضیلت را ذکر نموده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. مولد امیرالمؤمنین علیه السلام، عن عبدالله بن عباس قال حدّثنی والدی العباس بن عبدالمطلب قال کنّا جلوساً بازاء بیت الحرام اذ أتت فاطمة بنت اسد امّ علی بن ابی طالب علیه السلام و هی حاملة....

انجام: ملعون من خالفه، مغضوب....علی من ردّ قولی هذا و لم یوافقه الا ان جبرئیل علیه السلام اخبرنی عن الله عزّوجلّ بذلک.

۵ـ مشارق انوار الیقین «۱۲۳ـ۱۷۲» (عربی)

از: حافظ رجب بن محمد بن رجب برسی حلّی (ق ۹ هـ.ق).

فضائل خاندان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را که از آیات و احادیث استفاده می‌شوند با گفته‌ها و اشعاری از خود برسی با عناوین «فصل ـ فصل» در این کتاب گردآوری شده و بنا به گفتهٔ صاحب ریاض العلماء به سال ۸۱۱ تألیف آن پایان یافته است

[الذریعه ۳۴/۲۱، مجلس ۱۴۲/۲۵، مشار، عربی ۵۴۵].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمد لله المتفرد بالازل و الأبد والصلاة علی اول العدد و خاتم الأمد محمد و آله الّذین لایقاس بهم من الخلق احد و بعد یقول الواثق بالفرد الصمد، رجب الحافظ البرسی ـ اعاذه الله من الحسد...

کتاب اول نسخ رفیع بن محمد بن مظفر الحسینی الدیهوکی الطبسی الگیلکی در اصفهان در مدرسه نواب العلیة العالیة المتعالیه در پنجشنبه ۱۳ محرم ۱۱۰۰. با یادداشت تملک محمد علی بن عبدالحق الحسینی الطبسی ۱۱۵۷ و مهر مربع «عبده محمد علی الحسینی» و «افوض امری الی الله عبده محمد اسماعیل».

بقیه کتابها تاریخ کتابت ندارد.

کتاب دوم فقط چند برگ از آن است.

درحاشیه کتاب سوم یادداشتی از ملا اسماعیل فدائی هست.

و یادداشت تملک محمد مهدی بن محمد سعید حسینی نیز در این مجموعه هست.

۱۷۲ برگ، ۱۷ × ۲۳.

﴿ ۲۵۴ ﴾

۱ـ دیباچهٔ یک کتاب «۲ـ۰ ۱» (فارسی)

از: ؟.

بخشی از دیباچهٔ یک کتاب است که با قلمی روان و نغز با استفاده از آیات کریمه و اشعار عربی نگاشته شده است. از شخصی به نام «اتابک اعظم» یاد شده است.

آغاز موجود: به لمعه برق آنس من جانب الطور ناراً در تیه طلب و بیدای حسرت حیران مانده‌اند به توقیع انّا زیّنا السماء الدنیا بزینة الکواکب موشح کرد....

۲ـ رساله عملیه «۲۲ـ۲ـ۰ ۱» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ فقهی فتوایی است که با عناوین «باب ـ مسأله» به فارسی روان و بدون استدلال نگاشته شده است.

آغاز: کتاب اول در بیان احکام و مسائل طهارت است و در آن چند باب است: باب اول در ذکر آبها است. بدان که آب بر دو قسم است.

انجام: مستحب است برای مسافر عقب هر نماز قصری، سی مرتبه تسبیحات اربعه گوید تا جبران نقص آن نماز و تلافی آن تقصیر کرده شود. خداوند عالم به رحمت کاملهٔ خود جبر نقصان‌های ما فرماید.

۳ـ رساله دوم از کلیات سعدی =در مجالس پنجگانه «۳۰۱ـ۱۱۳»

(فارسی)

از: مصلح الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ ق).

مجالس پنجگانه شیخ سعدی است. فروغی در پاورقی متن مصحح خود گفته است که نسخه‌های قدیم، «مجالس پنجگانه» و رسائل بعد را ندارد و شاید افتاده باشد.

[کلیات سعدی، فروغی، رسائل نثر، ص ۴۰].

آغاز: اول الحمد لله الذی خلق الوجود من العدم فبدت علی صفحاته اسرار انوار القدم.

شکر آن خدایی را که او هست آفریده از عدم
پس کرد پیدا از عدم انوار اسرار قدم

انجام: روزنامه نزدیک من است. من نویسم و من محو کنم نه آن را که نویسم خبر کنم و نه آن را که پاک کنم آگاه کردانم و نه با کس مشورت کنم و ان اراد الله ان یقیم القیامة فاقامه.....

۴ـ کامل الایمان «۱۱۴ـ۱۵۱»

(اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

شاید بخشی از یک کتاب اخلاقی باشد. از آیات مبارکه بسیار استفاده کرده است و نیز از روایات حضرت ختمی مرتبت و ائمه اطهار صلوات الله علیهم اجمعین. و برای هر فصل از مطالب خود به عنوان شاهد حکایاتی در عناوین تمثیل ذکر کرده است. در الذریعه و مرعشی و دیگر فهرست‌ها نامی از این کتاب نیامده است. عنوان کتاب در ابتدای رساله موجود است.

آغاز:...در بیان فضایل بریدن طمع از دنیا و ساز راه آخرت کردن. روی عن رسول الله صلی الله علیه و آله، انه قال: کن فی الدنیا کانک غریب او کانک عابری سبیل و عدّ

نفسک من اصحاب....

انجام: بعد از تأمل در این اخبار صحیحه دیدهٔ اعتقاد را به کحل الجواهر ولای اهل بیت مکحّل و مکمل سازد و دست اعتصام در دامن محبت ایشان زند تا به سبب آن به ذروهٔ اعلای جنان رسد و از مهالک اخرویه خلاص شود و ایمن گردد.

۵ـ نخبة البیان «۱۵۳ـ ۱۶۲» (بلاغت ـ فارسی)

از: محمد مهدی بن ابی‌ذر نراقی (۱۲۰۹ ق).

مؤلف وجوه تشبیه و استعاره را در این رساله گزارش کرده تا کمکی باشد برای آنان که می‌خواهند در تفسیر قرآن اطلاعاتی حاصل کنند و در یک مقدمه و پنج فصل و خاتمه ترتیب یافته است.

چاپ شده.

[الذریعة ۹۳/۲۴ ـ مرعشی ۶/۱۷].

آغاز: سپاس بی‌قیاس سزاوار آفریدگاری است جل شأنه که السنهٔ بلغاء عالم را...

انجام: نحو «انّ الابرار لفی نعیم و ان الفجار لفی جحیم» هذا آخر ما اردنا.....

۶ـ شرح شواهد سیوطی «۱۶۲ـ ۱۶۵» (فارسی)

از: نظام الدین بن احمد اردبیلی (نزدیک ۱۱۵۰ ق).

۷ـ خلاصة الحساب «۱۶۶ـ۱۸۹» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

به جلد ۱ ص ۲۱۹ رجوع شود.

۸ـ سی فصل «۱۹۰ـ۱۹۸» (نجوم ـ فارسی)

از: نصیر الدین محمد بن محمد بن حسین طوسی (۶۷۲ ق).

به جلد ۲ ص ۴۹۵ رجوع شود.

رساله دوم نستعلیق سه شنبه ۹ ربیع الاول ۱۲۶۹. طهارت و صلاة را دارد. در ابتدای نسخه لقطه و صوم هم هست.

رساله پنجم و هفتم نسخ نجف علی انجدانی و هفتم در ۱۲۷۱.

بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد.

رساله اول و دوم و چهارم و ششم ناقص است.

۱۹۸ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۲۵۶ ﴾

۱ـ اعراب القرآن «۱ـ ۷» (عربی)

از: ؟.

مؤلف آیات را آورده و ذیل آن به ترکیب و ذکر اقوال مختلف از دیدگاه نحویان پرداخته است.

سوره حمد و هشت آیهٔ اول سوره بقره را دارد.

آغاز: الحمد لله الذی وفّقنا لحفظ کتابه و وفّقنا علی الجلیل من حکمه و احکامه و آدابه و الهمنا تدبّر معانیه و وجوه اعرابه....

۲ـ خلاصة الاحکام «۸ـ۱۲» (فقه ـ منظوم ـ فارسی)

از: فتحعلی خان صبای کاشانی (۱۲۳۸ ق).

منظومه‌ای است فقهی در ۳۲۰ بیت، در نماز و شکّیات آن بر پایهٔ فتواهای میرزای قمی.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۲۷۹۶/۴، الذریعه ۱۷۰/۱۹، ملک تهران ۵۱۱۶/۵].

آغاز:

ای نگـــارندهٔ ســپید و ســیاه ای طــرازنــدهٔ نگــین و کــلاه
جامه بخت هر کـه از تـو سپید خــاک درگــاهش آفـتاب امـید

انجام:

یــافت از حکـم شـاه چـون انـجام نـــامش آمــد خــلاصة الاحکــام
گر ثـوایـی بـدین صـحیفه دراست خــاصهٔ شــهریار تــا جــور است

۳ـ ارشاد العوام «۱۳ـ ۲۸» (عقائد ـ فارسی ـ منظومه)

از: عبدالواحد(؟).

منظومه‌ای است در اصول و فروع دین و اخلاق به روش شیعی. در قالب مثنوی سروده شده است و ناظم خود را چنین معرفی کرده است.

ز «عبدالواحد» اینک یادگار است که «ارشاد العـوام» روزگـار است

[نسخه‌های خطی، منزوی ۸۷۴/۲، دانشگاه ۳۸۱۸/۱۴].

آغاز:

سپاس و شکـر بی‌حدّ و کـرانـه بــود لایــق بــه مــعبود یگـانه
[درود] بـیشمار از حـیّ سـرمد مــحمد را ســزد بــا آل احـمد

انجام:

به امر دین خـود کـن عـمر را صـرف بـغیر دیـن مگـو اصـلا یکـی حـرف
کــنون هــر کس بــود بـیدار و آگـاه بگفتم واضحش ایـن راه و ایـن چـاه

۴ـ گلشن راز «۲۹ـ ۴۲» (عرفان ـ فارسی ـ منظوم)

از: شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۲۰ ق).

به جلد ۲ ص ۶۳۶ رجوع شود.

[الذریعه ۲۲۶/۱۸، کشف الظنون ۱۵۰۵/۲، مجلس ۴۲۳/۲، مجموعه آثار شبستری ص ۶۷].

۵ـ منتخب کلمات خواجه عبدالله انصاری «۴۲ـ ۴۴» (فارسی)

از: علی بن طیفور.

کلمات و مواعظ خواجه عبدالله انصاری است که توسط علی بن طیفور تنظیم شده است.

[ر. ک: مجموعهٔ رسائل فارسی خواجه عبدالله انصاری، تحقیق دکتر محمد سرور مولایی ۴۳۲/۲ ـ ۵۳۴].

آغاز:

ای نـام تـو آرایش عـنوان کـلام وی یـاد تـو آرامش هـر بـی‌آرام
در حیّز امکـان و تـصور هـرگز بـی نـام تـو آغـاز نگـیرد انـجام

انجام: الهی نزدیکت نشان می‌دهند و دورتر از آنی و دورتر می‌پندارند نزدیکتر از جانی، الهی... رضایت شتافت.... آنکه خود را یافت.

٦ـ رسالهٔ مستقیم «۴٦» (مواعظ ـ فارسی)

از: ؟.

در مواعظ انجیل رایج است.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۱۶۱۴/۲].

آغاز: ای آدمی زاد فکر و اندیشه کن و بدیدهٔ بصیرت ببین که ایّام زندگانی انسانی کوتاه و رشتهٔ عمرها قصیر است بعد از مدّت چند سال یا چند مـاه یـا چـند روز بـه مقراض اجل منقطع و بریده خواهد شد.....

انجام: و استدعا نما که چشمهای عقل تو را منوّر و قلب را مصفّی گرداند تا آن که معنی هر کلمهٔ که در آن نامه‌ها نوشته شده است بفهمی و ارادهٔ خدای و خداوندت را دریابی و در راه او رفته بندهٔ مقبول درگاه اله شوی.

۷ـ نصیحت نامه « ۵۱ـ ۵۲» (فارسی)

از: ؟.

مواعظ و نصایح مختصری است با عنوان «بدان ای عزیز».

آغاز: الحمد لله رب العالمین الرحمن الرحیم مالک یوم الدین ایاک نعبد و ایاک نستعین و صلی الله علی حبیبک و رسولک سید المرسلین و صفیّک و نبیّک خاتم النبیین....امّا بعد ای عزیز بدان و آگاه باش که جمیع حیوانات.

انجام:

به فرقان فنا افتاده‌ام، مصطفی دستی به بحر غم گرفتارم، علی مرتضی دستی
ز اسرار شب معراج دانستم یدالله را چرا دستم نگیری یا علی بهر خدا دستی

۸ـ منظومه در گناهان کبیره «۵۳ـ ۵۴» (عربی)

از: ؟.

تعداد گناهان کبیره را در بیست بیت به نظم کشیده و ذیل هر کلمه که بیانگر گناه کبیره است آیهٔ مناسب آن ذکر شده است.

آغاز:

خُذ صاح عنّی عدد الکبائر واحفظه واجعله من الذّخائر
و هو علی قول ذوی الرّوایة سبعون فافهم و انعم الدّرایة

انجام:

شهادة الزّور و منها النّظر والقرب للحائض حتی تطهر
و کفر نعم الله یا حبیب والهمز و اللّمز و التّلقیب

۹ـ طب منظوم «۵۵ـ ۵۷» (فارسی)

از: ؟.

سؤالاتی است پزشکی که کسی از ارسطو پرسیده و در این رساله به نظم کشیده شده است.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۵۶۵/۱، الهیات ۲۷۷/۱].

آغاز: بدان ایدک الله که این رساله‌ایست که در علم طبّ که پادشاه کسری سؤال کرده از حکیم حاذق ارسطو.....

بدان ای خردمند نیکو سیر که ملحوظ خیری و ترسان شر...

انجام:

کند دفع بادی که در معده است زیادی کند اشتهائی که هست

۱۰ـ نظم اللآلی = لؤلؤیة «۶۰ـ ۶۹» (تجوید ـ فارسی)

از: سید ابوالقاسم قاری (ق ۱۱ هـ. ق).

منظومه‌ای است در تجوید در ۸۷ بیت (= لؤلؤئیة) که به سال ۱۰۶۱ (= نظم اللالی) به نام شاه عباس دوم (۱۰۷۷ ق)، سروده است.

[الذریعه ۳۶۴/۳، نسخه‌های خطی، منزوی ۹۵/۱، آستان قدس ۱۸۵/۶].

آغاز:

ای کلام از انتظام نام ذاتت با نظام

وی ز شهد شکرین شکرت زبان شیرین کلام

انجام:

بعد از اهدای دعا و ازدیاد عمر شاه ناظم این را به حمد و سوره‌ای یاد آرگاه

۱۱ـ تجوید قرآن «۶۹ـ ۷۴» (فارسی)

از: ؟.

مطالب تجوید را بر اساس قرائت عاصم در یک مقدمه و هفت فصل تنظیم کرده است. فصل اول: در بیان مخارج حروف، فصل دوم: در بیان بعضی صفات حروف، فصل سوم: مدّ. فصل چهارم: ادغام و اخفاء و اظهار. فصل پنجم: بیان ترقیق و تفخیم. فصل ششم:....فصل هفتم: علائم وقف.

[رجوع کنید به نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۷۶/۱، دانشگاه ۴۲۲۸/۱۵].

آغاز: الحمد لله الذی هدانا للایمان و رزقنا تلاوة القرآن والصلاة علی نبیه الذی ارسله بالدلیل....

انجام: مسأله اگر پرسند که جان قرآن چیست....و بار قرآن چیست...بار قرآن تشدید است.

۱۲ـ نصیب الفتیان «۸۳ـ ۸۸» (لغت ـ عربی به فارسی ـ منظوم)

از: حسام الدین حسن بن عبدالمؤمن خوئی (مظفری).

فرهنگ عربی به فارسی است به تقلید از «نصاب الصبیان» فراهی، در پنجاه بند و دو رباعی که روی هم ۳۵۵ بیت سروده است. چلبی آن را به نام «نصیب الفتیان و نشیب الفتیان» خوانده ولی نیمهٔ دوم. نام کتاب در نسخه‌ها گوناگون آمده است.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۲۰۴۴/۳، دانشگاه ۳۰۱۱/۱۳].

آغاز: الحمد لله القوی المتین والصلاة والسلام علی محمد الامین و علی آله و اصحاب الدین شرعوا مناهل الدین و سلکو محجته الیقین اما بعد چنین گوید ناقل این لغات و قائل این ابیات....

الله و اله و ربّ و رحمان	فرد و احد و حکیم و سبحان
قهار و عزیز و نور و هادی	غفار و رؤف و حیّ و حنان

۱۳ـ نامهٔ عرفانی بیدآبادی = سیر و سلوک «۸۸ـ ۸۹» (عرفان ـ فارسی)

از: آقا محمد بن محمد رفیع گیلانی بیدآبادی (۱۱۹۷ ق).

مؤلف نامه‌های متعددی در سیر و سلوک به شاگردانش نوشته که یکی از آن نامه‌های معروف، همین نامه عرفانی است.

تعدادی از نامه‌های بیدآبادی با عنوان «حسن دل» به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۸۳/۱۲، دانشگاه ۲۷۷۰/۱۲، نسخه‌های خطی، منزوی ۱۲۰۸/۲].

آغاز: یا اخی و حبیبی ان کنت عبدالله فارفع همتک و وکل الیه....المرء یطیر بهمته کما یطیر الطیر بجناحیه.

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ز هرچه رنگ تعلق پذیرد آزاد است....

انجام: هر که شروع در سلوک نماید در هر مرحله که اجل موعود رسد در زمره «وَ مَنْ یَخْرُجُ مِنْ بَیْتِه مهاجراً الی الله ثُمّ یدرکه الْموتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ علی الله» محشور شود. اگر مرد رهی راهت نمودم.....

حافظ ره هدی به خدا غیر عشق نیست.

۱۴ـ فلک مشحون «۹۰ـ۱۲۱» (عقائد ـ فارسی)

از: ملا محمد شریعتمدار أستر آبادی (ق ۱۳ هـ. ق).

درباره اصول دین است و یکی از پنج رساله او در این‌باره است. مؤلف بزرگترین رساله را همین «فلک مشحون» قرار داده و سپس «آب حیات» که برگزیده‌ای از آن است و کوچکترین رساله نیز «اصل الاصول» نام دارد و دو رساله دیگر به عربی است یکی بزرگ و دیگری کوچکتر که هر دو از «فلک مشحون» گرفته شده است.

«فلک مشحون» را به نام حاجی عبدالله ـ خواجهٔ دربار فتحعلی شاه (۱۲۵۰ ق) ـ در پنج باب و هر باب در چند فصل و سپس «وصل»: توحید، پیامبری، امامت، معاد و رد بر یهود و نصارا نگاشته است.

[الذریعه ۱/ ۱، ۳۱۲/۱۶، ۲۸۱/۱۵، نسخه‌های خطی، منزوی ۸۶۹/۲ و ۹۷۷، مجلس ۱۱۴۴/۱۰].

آغاز: الحمد لله الواجب الوجود بالذات و صاحب الصفات سیّما التی هی عین الذات و الواحد من جمیع الجهات....

انجام: و چنانکه به مقتضای بعضی از اخبار از بابت تفضّل الهی گناه را نمی‌نویسند تا شش ساعت...والله العالم.

۱۵ـ اصل الاصول «۱۲۲ـ۱۲۴» (عقائد ـ فارسی)

از: ملا محمد جعفر شریعتمدار استرآبادی (ق ۱۳ ه).

مؤلف به اختصار اصول پنجگانه شیعه را توضیح داده و این رساله مختصر آب حیات و آن مختصر فلک مشحون است.

[**الذریعه ۱۶۷/۲، ۱۳/ ۳، نسخه‌های خطی، منزوی ۸۷۸/۲، ملی ۲۰۹/۲**].

آغاز: الحمد لله علی نواله والصلاة والسلام علی رسوله و اله پس می‌گوید خادم بساطین مذهب جعفری از مذاهب شرع محمدی محمد جعفر استرآبادی که این رساله‌ایست در بیان اصول دین...

۱۶ـ وصایای لقمان «۱۲۵ـ۱۲۶» (فارسی منظوم)

این منظومه چهل بیت است.

آغاز:

ای خـــردمند عـاقل دانـا نکته‌ای چند بشنو از حکـما

۱۷ـ تذکرة الأطفال «۱۲۷ـ ۱۳۷» (اصول دین و فقه ـ فارسی)

از: عبدالله بن محمد کاظم آشتیانی.

در مقدمه کتاب مطالبی را برای کودکان با عناوین «مسألة ـ مسألة» به اختصار آورده سپس اصول دین را مطابق مکتب شیعه در باب اول که شامل پنج مقصد است بیان

کرده و در باب دوم احکام فقهی را بازگو نموده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین والصلاة والسلام علی محمد خاتم النبیین و عترته ائمة المسلمین و لعنة الله علی الکافرین و الجاحدین الی یوم الدین و بعد چنین گوید نیازمند درگاه سبحانی و خودپسند کردار زشت نادانی....عبدالله آشتیانی.

انجام: و همچنین نمازی که به استیجار لازم می‌شود از جانب میتی که خواهند به هر قدرکه قرار دهند و چون طریق گذاردن نماز یومیه و بیان اذکار آن در نسخهٔ ترجمة الصلاة اخوند مرحوم...تا از برکت نفوس اکابر خالی نباشد.

۱۸ـ آیات استخاره «۱۳۹ـ۱۴۱» (عربی و فارسی)

از: ؟.

آیات قرآن را برای استخاره تنظیم نموده و در برابر هر آیه خوب و بد بودن آن را گوشزد کرده است.

آغاز:

فآتاه الله الملک و الحکمة ولایت و پادشاهی و حکمت نیکو بود

انجام:

والذین تدعون من دون الله این حاجت اکنون برنیاید

رساله دهم نستعلیق ۱۲۲۹. رساله چهادهم نستعلیق دوشنبه نهم جمادی الثانی ۱۲۵۶. بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد.

رساله اول سوره حمد و هشت آیه از بقره را دارد.

رساله چهارم در ادامه برخی‌مناجات‌ها را دارد.

در ادامه رساله ششم مواعظ و مطالب اخلاقی هست.

در ادامه رساله هشتم موعظه‌ای از ابن سینا هست.

در ادامه رساله نهم مواعظ و مطالبی در علوم غریبه و طب هست.

در ادامه رساله یازدهم اسامی قاریان هفتگانه و مطالبی در تجوید و تفأل به قرآن مجید و دعای تلاوت قرآن هست.

در ادامه رساله دوازدهم چند سطر ازکتاب تحفه علائی هست.

۱۴۱ برگ، ۱۴ × ۲۲.

﴿ ۲۷۶ ﴾

۱ـ فوائد الاصول «۳ـ۱۷» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محمد کاظم بن حسین الخراسانی (۱۳۲۹ ق).

فوائد الاصول مشتمل بر ۱۵ فائده در مباحث مهمّ اصولی است. با حاشیه آخوند بر رسائل که به نام «درر الفوائد» معروف است به چاپ رسیده است.

[**الذریعه ۳۲۴/۱۶، مشار، عربی ص ۶۷۹**].

۲ـ درر الفوائد = الحاشیة علی الفرائد «۱۹ ـ ۸۶» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محمد کاظم بن حسین الخراسانی (۱۳۲۹ ق).

مکرر به چاپ رسیده است.

[**الذریعة ۱۶۰/۶ ـ ۱۳۲/۸، مرعشی ۱۳۰/۱۶**].

۳ـ مسألة فی النکاح «۸۷ـ ۹۰» **(فقه ـ عربی)**

از: میرزا ابوالقاسم تهرانی.

بحث و شرح دربارهٔ عقد موقتی که به اجل در آن ذکر نشده است.

آغاز: مسألة. المشهور علی ما حکی علی ان عدم ذکر الاجل نسیانا او قصدا یوجب انقلاب العقد الی النکاح الدائم و تنقیح البحث یتوقف علی امور الاول ان الزمان مطلقا ظرف وقوع....

۴ـ اجتماع الامر و النهی «۹۵ـ۱۸۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: سید محمد کاظم طباطبایی یزدی (۱۳۳۷ ق).

چاپ شده است.

[الذریعة ۲۶۸/۱].

آغاز: الکلام فی جواز اجتماع الامر و النهی و عدمه و هل هذه المسألة من المسائل الاصولیة او من المبادیء الاحکامیة او من المسائل الکلامیة و علی تقدیر کونها اصولیة هل هی عقلیة محضة....

۵ـ نهج المسترشدین فی اصول الدین «۱۸۷ـ۲۰۷» (کلام ـ عربی)

از: حسن بن یوسف بن مطهر حلی (علامه حلی) (۷۲۶ ق).

به جلد ۱ ص ۵۷۴ رجوع شود.

[الذریعة ۴۲۴/۲۴، مرعشی ۱۹/۱، الفبایی آستان قدس ۵۹۴].

کتاب اول از آغاز ناقص است، بدون تاریخ.

کتاب دوم نسخ ابراهیم بن محمد امین در ۱۳۰۶. فقط بخش استصحاب را دارد.

کتاب سوم بدون تاریخ و نام کاتب.

کتاب چهارم بدون تاریخ. تصحیح شده است.

کتاب پنجم نسخ حسین بروجردی بدون ذکر تاریخ.

۲۰۷ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۲۹۷ ﴾

۱ـ تهذیب الوصول الی علم الاصول «۱ـ۴۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر (علامه حلّی) (۷۲۶ ق).

رساله‌ای است در مبانی و قواعد اصول فقه است که به درخواست فرزندش محمد

فخر المحققین در دوازده مقصد تنظیم و تألیف شده است.

[الذریعة ۵۱۱/۴، مرعشی ۱۴۳/۱، الفبایی آستان قدس ۱۵۴، مشار عربی ۲۳۰].

آغاز: الحمد لله رافع درجات العارفین الی ذروة العلا....و مفضل مداد العلماء....و بعد فهذا کتاب...حررت فیه طرق الاحکام علی الاجمال من غیر تطویل....

انجام: و لیکن هذا آخر ما نذکره فی الکتاب و من اراد التطویل فی هذا الفن فلیطلبه من کتابنا.....

۲ـ الحاشیة علی معالم الاصول «۴۶ـ ۸۰» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق).

حاشیهٔ استدلالی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «معالم الاصول» شیخ حسن عاملی که به درخواست فرزندش آقا عبدالحسین نگاشته است.

چاپ شده است.

[الذریعة ۲۰۵/۶، مرعشی ۱۶۴/۱۶، مجلس ۲۶۷/۲۶، مشار عربی ۲۹۶].

۳ـ مختصر فی الاصول « ۸۱ـ۱۱۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

رسالهٔ بسیار مختصری است در اصول فقه شبیه به «منهاج الوصول» بیضاوی اما مؤلف آن شیعه است و از قاضی، ابو علی و ابو هاشم و دیگر علمای اصول اهل سنت بسیار یاد کرده است.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۴۱ همین نسخه منهاج الاصول بیضاوی دانسته شده است.

آغاز: الحمد لله علی سابغ نعمته و سایغ عطیة کما اشکره علی جلیل هبته و جمیل هدایته...و بعد ذلک فانه تکرر من جماعة من الاصحاب ایدهم الله بعصمته و شملهم

بعنایة رحمته التماس مختصر فی الاصول....

انجام: جاء یوم القیامة مکتوبا علی جبینه آیس من رحمة الله و غیر ذلک من الاحادیث الدالة....فعلی هذا النهج یکون احتجاجک علی ما یرد علیک من هذا الباب.

۴ـ رسالة فی القیاس«۱۱۳ـ۱۱۷» (اصول فقه ـ عربی)

از: علی بن محمد علی طباطبائی (صاحب ریاض)(۱۲۳۱ ق).

رسالهٔ مختصری است در اثبات «حجیة مفهوم به طریق اولی» که در جواب یک نامه آن را نگاشته است.

آغاز: الحمد لله...اما بعد حمد الله تعالی علی نعمه و افضاله....واطلعت علی ما فیه من سلامتک و اشتغالک بما فرحت به من الاولی و ان ضاق صدری بما رسمت فیه من بعض الشبهات.....

انجام: فکتبته فی اللیلة المذکورة مع بلبال البال و اختلال الحال و کثرة الاشتغال واما الرسالة علی حجیة الادلة الاربعة فساکبتها ان شاء الله تعالی.

۵ـ رسالة فی الاجماع و الاستصحاب«۱۱۷ـ۱۲۴» (اصول فقه ـ عربی)

از: علی بن محمد علی طباطبایی (۱۲۳۱ ق).

دو مسألهٔ «اجماع و استصحاب» را در جواب به تقاضای «شیخ سلیمان عاملی» بطور مختصر نگاشته است.

آغاز: الحمد لله....اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی...انه قد سألنی بعض من لا یسعنی مخالفته و هو الشیخ الاجل العالم الفاضل الشیخ سلیمان العاملی عامله الله سبحانه بالطافه و جعل کل یوم منه خیرا....

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و همه رساله‌ها تصحیح شده است.

در ابتداء نسخه وقف نامه مورخ ۱۲۳۷ هست.

۱۲۴ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۲۹۹ ﴾

۱ـ مرآة المحققین« ۱ـ ۱۰» (عرفان ـ فارسی)

از: محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۳۰ ق).

بحث هایی است در خداشناسی و نفس آمیخته‌ای از فلسفه و عرفان در هفت باب.

[**الذریعة ۲۸۴/۲۰، مرعشی ۱۳۴/۱، مجلس ۳۸۱/۲۶، نسخه‌های خطی، منزوی ۸۴۲/۲**].

۲ـ اوصاف الاشراف« ۱۱ـ ۳۱» (اخلاق ـ فارسی)

از: خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق).

در شش باب به نام «شمس الدین محمد بن محمد جوینی» پس از کتاب «اخلاق ناصری» نگاشته است.

[**الذریعة ۴۷۷/۲، مرعشی ۱۶۶/۳، الفبایی آستان قدس ۷۶، مشار**].

آغاز: سپاس بی‌قیاس بار خدائی را که به سبب آن که هیچ عقلی را قوت اطلاع بـر حقیقت او نیست....

انجام: الیه یرجع الامر کله. این است آن چه خواستم در این مختصر بیان کنم.

۳ـ طریق الی الله « ۳۱ـ ۳۴» (عرفان ـ عربی)

از: نجم الدین کبری رازی (ق ۷).

رسالهٔ بسیار کوتاهی است در سلوک الی الله. مؤلف در این رساله طرق وصال را در سه نوع می‌شمارد و نوع سوم را برگزیده سپس توضیح می‌دهد.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنّا لنهتدی لولا ان هدینا الله والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین محمد الذی هو الهادی الی الطریق السداد و اله السالکین مسلک الرشاد قال الشیخ قدس سره....

انجام: و جعلنا له نورا من انوار جمالنا یمشی به بالفراسة فی الناس....کمن یبقی فی الظلمات....لا یزید له نور المؤمنیة و لا یثمر له الولایة و النبوة.

۴ـ رساله فی نفی الحیّز و الجهة «۳۴ـ ۳۵» (فلسفه ـ فارسی)

از: نجم الدین کبری رازی (ق ۷).

ردّیه‌ای است بر نظر فخر الدین رازی در مسألهٔ مکان خداوند.

آغاز: فی نفی الحیّز و الجهة لفخر الدین الرازی قوله تعالی لا اله الا هو الحی القیوم.

انجام: محتاج باشد به حصول ذات و این منافی آن است که فقر و احتیاج مخصوص به ممکنات است. والله اعلم بحقائق ذاته و صفاته و هو الهادی الی الحق.

۵ـ جنگ «۳۵ـ ۳۸» (عربی)

از: ؟.

مطالبی است پراکنده از چند موضوع مختلف فلسفی، اعتقادی و غیره و مطلبی به نقل از شیخ بهایی رحمه الله.

آغاز: نقل من کتاب روضة الجنان المراد بالنفس هو الذی یشیر الیه کل واحد بلفظ انا...الناس الی ارجاء متباعدة و اطراف متبائنة الاول ان النفس انما هی هذا....

٦ـ مضمار دانش = فرس نامه «۳۹ـ ۸۰» (فارسی)

از: نظام الدین احمد گیلانی (۱۰۵۹ ق).

پیرامون اسب و آنچه از آیات و اخبار در این موضوع آمده با خلاصهٔ گفته‌های اهل فن در فرس نامه‌ها به نام شاه عباس دوم (۱۰۷۷ ق) در یک مقدمه و سه مرحله به منزله قلب و جناحین و هر کدام دارای نه باب و یک خاتمه به جای ساقه.

[الذریعه ۱۷۰/۱۶، مرعشی ۲۹۹/۱۹، نسخه‌های خطی، منزوی ۴۵۴/۱، الفبایی آستان قدس ۵۲۶].

۷ـ حیاة النفس فی خطیرة القدس «۴۳ـ ٥٦» (کلام ـ عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

رساله‌ای است در اصول دین پنجگانه در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه و هر باب دارای چند فصل می‌باشد.

[**الذریعة ۱۲۴/۷، مرعشی ۲۰۰/۲، کتب مشایخ ۳۰/۲، مشار**].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و اله الطاهرین اما بعد فیقول العبد....انه قد التمس منّی بعض الاخوان الذین یجب علیّ اطاعتهم ان اکتب لهم رسالة فی بعض ما یجب علی المکلفین من معرفة اصول الدین.

۸ـ رساله در شکیات نماز = شکوک الصلاة « ۸۱ـ ۸۸» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق).

شکیات نمازهای پنجگانه را به طور فتوایی در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه بیان نموده و در مشهد مقدس رضوی به پایان رسیده است.

[**الذریعة ۲۱۶/۱۴، مرعشی ۲۰۶/۱، بیست و پنج رساله فارسی ۲۹۵، مجلس ۴۲۹/۲۶**].

آغاز: الحمد لله الذی ازاح ظلمات الشبهات و الشکوک و الاوهام عن مناهج المسائل و الاحکام بشریعة سید الانام....

۹ـ تحفة العابدین «۸۹ـ۱۰۷» (تفسیر ـ فارسی)

از: محسن بن حسن گیلانی.

رسالهٔ کوتاهی است در تفسیر و ترجمهٔ دو سورهٔ مبارکهٔ فاتحه الکتاب و توحید که در یک مقدمه و پنج فصل و خاتمه نگاشته شده است.

آغاز: حمد مر حاضر یگانه‌ای که عبادت او را سزاست صمد فرزانه‌ای که طلب اعانت از او رواست.....

انجام: و دیگر حدیث وارد شده است که اگر کسی به قبرستان بگذرد یازده مرتبه قل هو الله احد بخواند و ثواب آن را بر اهل آن قبرستان تبرع کند بیامرزد حق سبحانه و

تعالی به برکت آن جمیع اهل قبرستان را و هم خواننده را و هم پدر و مادر خوانـنده را...رحمت و مغفرت پوشاند.

۱۰ـ درّ بحر المناقب فی فضل علی بن ابی طالب علیه‌السلام «۱۰۷ـ ۱۶۱»

(امامت ـ فارسی)

از: علی بن ابراهیم (درویش برهان) (ق ۱۰).

خلاصه‌ای است از کتاب «بحر المناقب فی مناقب علی بن ابیطالب علیهما السلام» تألیف خود مؤلف. این کتاب در یک مقدمه و دوازده باب مرتب شده است با عناوین «ای ولی مؤمن». مؤلف در مقدمه کتاب، کتابهایی را که از آن بهره برده است نام آورده و از جمله «منازل السائرین» محمود بن محمد طالبی قریشی (۹۱۱ ق) را و بنا به گفته علامه طهرانی آقا بزرگ تاریخ تألیف این کتاب بین این سال و ۹۷۱ خواهد بود.

[**الذریعة ۸/ ۶۲، مرعشی ۱۲۴/۱**].

آغاز: سپس بی‌قیاس و ثنائی بی‌منتهی حضرت مبدع حکـیمی را جـلّت ارادتـه و قدرته که به حکم کنت کنزاً مخفیاً.....

انجام: چنانکه در باب دهم از ابن عباس روایت رفت کـه گـفت ولقـد عـاتب الله اصحاب محمد صلی الله علیه و آله فی آی من القرآن و ما ذکر علیاً الا بخیر فهذا اخر ما اردنا ایراده.....

۱۱ـ قصیدة العینیة الحمیریة «۱۶۱ـ ۱۶۳» **(عربی)**

از: ابو هاشم اسماعیل بن محمد بن زید بن ربیعة (سید حمیری) (۱۹۳ ق).

قـصیده مـعروفی است در پـنجاه و شش بـیت در ذکـر فـضائل اهـل بـیت و امیرالمؤمنین علیهم‌السلام.

[**الذریعة ۱۲۲/۱۷، الفبایی آستان قدس ۴۴۷**].

آغاز:

لامّ عــمرو بـاللوی مـربع

۱۲ـ لسان الغیب «۱۶۴ـ۱۸۴» (منظومه ـ فارسی)

از: فرید الدین عطار نیشابوری (۶۲۷ ق).

مثنویی عرفانی است در حدود ۵۴۰۰ بیت و به مـانند «مـظهر الاسـرار» و «مـظهر العجایب» او در بیان ولایت مولا علی و فرزندان پیامبر صلوات الله علیه و آله است.

[**الذریعة ۳۰۹/۱۸، نسخه‌های خطی، منزوی ۳۰۹۷/۴**].

آغاز:

در کــتابم جــمله تـرک سـر بـود کشــتن ایــن مـرغک بـی‌پر بـود

سوی گـفتارم نـظر کـن ای جـوان تا که مقصودت شود حاصل از آن

انجام:

ختم کردم ایـن لسـان الغـیب مـن زانکه بهتر زین نـدارم مـن سـخن

کتاب دهم و هفتم تحریر غلام علی بن کربلایی حسن مازندرانی درگیلان. اولی در ۱۲۴۱ و دومی ۱۲۴۳. بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد.

کتاب اول و چهارم و هشتم و دوازدهم ناقص است.

کتاب هفتم درحاشیه نسخه نوشته شده است.

کتاب نهم تصحیح شده.

درپایان کتاب یازدهم هفت بیت عربی هست که بیت اول آن این است.

ما فی زمانک من ترجو مودّته ولا صدیق اذا خان الزمان وفا

۱۸۶ برگ، ۱۲ × ۲۰.

﴿ ۴۲۸ ﴾

۱ـ خلق الأعمال = الجبر و الاختیار « ۱ـ ۳» (فلسفه ـ عربی)

از: جلال الدین دوانی (۹۰۸ ق).

به درخواست مولانا سعد الدین محمد أستر آبادی، هنگام سفر دوانی به کاشان نوشته در حالی که کتابی با خود نداشته است.

[**الذریعه ۲۴۳/۷، مرعشی ۲۴۹/۱۱**].

آغاز: اما بعد حمد الله فتاح القلوب....فقد سألنی....افعال العباد دائرة بحسب الاحتمال العقلی بین امور: الاول ان یکون حصولها بقدرة الله و ارادته من غیر مدخل لقدرة العبد فیه....

انجام: و یکفی فی تحقیق هذه المرتبه الکلمات الماثوره عن امیرالمؤمنین ویعسوب الموحدین علیّ علی النبی و علیه الصلوة والسلام فلینظر المتبصر فیه بنظر دقیق و یتفکر فیه بفکر عمیق یتجلّی علیه انوار التحقیق.

۲ـ رساله در حساب «۴ـ ٦» (فارسی)

از: جلال الدین دوانی (۹۰۸ ق).

رسالهٔ مختصری است در حساب و اصول اعداد.

آغاز: بعد از ستایش یکتائی که....نقش دو کون را از کتم عدم هویّة به بساط شهادة آورده.

انجام: و معلوم است که اعداد و نقوش از هیجده تجاوز ندارد و صور ممکنه هر یک در این جدول مفصّلاً و در این دایره مجملاً ثبت شد.

۳ـ رسالهٔ عدالت «۷ـ ۸» (اخلاق ـ فارسی)

از: جلال الدین دوانی (۹۰۸ ق)..

[**الذریعه ۲۲۶/۱۵، نسخه‌های خطی، منزوی ۱۶۴۷/۲**].

آغاز: سپاس بی‌قیاس مالک الملکی را که پادشاه نفس ناطقه را در سواد خطّهٔ سویدای قلب صنوبری بر عرش روح حیوانی استوار داد.

انجام: معمار عدالتش جهان خراب را از نو طرحی انداخته و مهندسی ابالیس مملکت ویرانرا از فیض فضل خود ابادان ساخته و هو السلطان ابن السلطان ابن السلطان عضد الدولة والخلافة و الدنیا والدین ابوالمظفر یعقوب خان.

۴ـ رساله در رمل «۱۳ـ ۲۴» (فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است در علم رمل که بنا به گفته مؤلف از کتب مورد اعتماد فراهم آمده و در یک مقدمه و دو مقاله تنظیم شده است. مقدمه در بیان اصول علم رمل، مقاله اول در اصول احکام و ضمائر و مقاله دوم در اعمال متفرقه.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی محمد و عترته الطاهرین اما بعد این رساله‌ایست در علم رمل که انتخاب کرده شده از کتابی چند که استادان اعتماد نموده‌اند....

۵ـ اشجار واثمار = ثمره و شجره «۲۵ـ۱۲۶» (نجوم ـ فارسی)

از: علیشاه بن محمد بن قاسم خوارزمی بخاری علاء منجم.

احکام نجومی و ستاره‌شناسی و تقویم و احکام طالع و قران را در دو مقاله نگاشته و هر کدام دارای اشجار و اثماری می‌باشند: مقاله اول در بعضی از کلّیات، مقالهٔ دوم در جزئیّات.

این‌کتاب به‌نام سیف‌الدین‌احمدشاه‌وبرادرش محمدبن مبارکشاه تألیف‌شده است.

و از روی نسخهٔ مورّخ ۸۸۰ به نام «ثمرهٔ شجرهٔ نجوم» در هند چاپ شده است.

[الذریعه ۱/ ۲۹۳، دانشگاه ۴۱۲۱/۱۵، ملی ۱۶۱/۱، نسخه‌های خطی، منزوی ۲۳۶/۱، مرعشی ۵۰/۲].

آغاز: حمد و ثناء آفریدگاری را که افلاک دوایر و نجوم سوایر بیافرید و شکر و سپاس واجب الوجودی را که عناصر و ارکان....اما بعد چنین می‌گوید مؤلف این مسوده علیشاه بن محمد قاسم بن الخوارزمی.....

انجام: و انواع ضمیرها اما بر این ختم کردمی حالیا اگر بعد از این عمر وفا کند آن باقی نیر ساخته گردد و اگر چه این بنده خود را در عدد مصنّفان ندانست نشانه‌ای ساخت و از حق تعالی توفیق خواست در اتمام آن.

٦ـ رساله در رمل «۱۲۷ـ۱۲۹» (فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است درباره احکام شانزده‌گانه اشکال و چگونگی به دست آوردن ضمائر افراد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی اشرف الانبیاء والمرسلین و بعد بدان که استادان این فن قرار گذاشته‌اند که در رمل چند سؤال توان کرد در یک رمل...و هفتاد سؤال توان کرد.

۷ـ فالنامه «۱۳۱ـ۱۳۵» (فارسی)

منسوب به امام صادق علیه‌السلام.

در شانزده باب تنظیم شده است.

[**الذریعه ۹۸/۱۶، مجلس ۷۹/۳۶**].

آغاز: بسمله. بدان ای محبّ صادق که قرعه به انبیاء مخصوص است اما این فال است که حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام این نسخه را ترتیب فرموده به قرعه انداختن....

انجام: دلالت بر خوشحالی احوال و فرح یافتن از غم و الم و دیدن بزرگان و راحت

بودن از طرف سلطان و دوستی کردن با نیکو و با دوستان پیوستن و مراودت یافتن که همیشه با نام حق تعالی است تا به مطلب برسی ان شاء الله.

۸ـ فالنامه «۱۳۷ـ۱۵۱» (عربی)

از: ؟.

فالنامه‌ای است همراه آیات و جداول با عناوین خاص هر صفحه از قبیل: «هذا الفعل طیّب، اَمْ ردّی»، «هذا الخبر صحیح ام کذب»، «الزرع نافع لک ام لا»، «سفر البحر خیرة لک ام لا» و غیره.

آغاز: هذا الفعل طیّب أم ردّی. حرف اول یبشّرهم ربهم برحمة منه و رضوان و جنّات لهم، حرف ثانی و ان تصبروا و تتّقوا انّ ذلک من عزم الامور....

انجام: حرف خامس سبحان الذی سخّر لنا هذا و ما کانوا له مقرنین نافع باذن الله.

۹ـ شرائط خواندن دعای سیفی «۱۵۲ـ۱۵۷» (فارسی)

از: ؟.

دعای سیفی یا «حرز یمانی» از ادعیه معروف و مرویّ از امیرمؤمنان علی علیه‌السلام است. خواندن آن دارای شرایط و آداب خاصی است از جمله داشتن اجازه از مشایخ.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدنا و نبینا محمد و اله الطیبین بدان ایدک الله تعالی که از شرائط خواندن دعای سیفی آن است که اوّل غسل کنند و جامهٔ پاک پوشند....

۱۰ـ جنگ «۱۵۷ـ ۱۶۳» (فارسی)

از: ؟.

مطالب پراکنده‌ای از ادعیه و طلسمات و رمل و غیره. از جمله مطلبی را از محمد

مکّی شاگرد فخر رازی نقل می‌کند و مطلبی از شامل السکّاکی آورده است.

آغاز: الحمد ردائی والشکر و الکبریاء ثنائی....والخلق کلهم عبیدی و امائی و محمد صلی الله علیه و آله و سلم نبیّی زوجت الاشیاء لیستدلوا بها علی وحدانیتی....بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین چنین روایت می‌کند محمد مکّی.

۱۱ـ تحفة المجرّبات = منتخب السرّ المکتوم «۱۶۳ـ ۱۶۷»

(علوم غریبه ـ عربی)

برگزیده‌ای از کتاب «السرّ المکتوم فی مخاطبة النجوم» فخر الدین محمد رازی است، که مؤلف این مطالب را خود تجربه کرده یا از دوستی راستگو آن را شنیده که تجربه شده است لذا آن را «تحفة المجربات» نامیده و در ۱۶ باب و یک خاتمه تنظیم نموده است.

[ر. ک: الذریعه ۱۷۰/۱۲ در آن اظهار شده که مؤلف السرّ المکتوم غیر از فخر رازی است، مرعشی ۲۷۴/۱۶].

آغاز: الحمد لله حق حمده والصلاة والسلام علی خیر المرسلین محمد عبده و علی اله و اصحابه من بعده و بعد هذا منتخب من کتاب السر المکتوم الذی صنّف الامام فخر الدین الرازی.....

رساله اول و دوم و چهارم و پنجم و نهم تحریر محمد مقیم بن صفی الدین محمد الشجاعی بن قاسم بن محمود بن شرف الدین سلیمان الشریف الشیرازی بن زین العابدین بن شاه شجاع بن محمد بن مظفر بن آل مظفر. اولی در ۱۰۲۱، دومی در ۱۰۱۱ و سومی و پنجمی در ۱۰۳۸ و ششمی در ۱۰۳۹.

رساله دهم نستعلیق ۱۰۳۹.

بقیه رساله‌ها تاریخ و نام کاتب ندارد.

رساله سوم فقط مقدمه را دارد.

رساله نهم تصحیح شده و یادداشت «رفیع بن حسن شیرازی در برگ اول دارد.

رساله یازدهم فقط بخشی از باب اول را دارد.

۱۶۷ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۴۷۹ ﴾

۱ـ رسالة فی الاجماع = حجیّة الاجماع « ۱ـ ۶۳ » (اصول فقه ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

در ۱۶ ماه رمضان ۱۲۱۵ ق به اتمام رسانده است.

[**فهرست کتب مشایخ ۳۷/۲**].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین....انی لمّا رأیت کثیر الاختلاف بین علمائنا فی اکثر طرق الاستدلال و کیفیة استنباط الحرام و الحلال....

۲ـ رسالة فی الاجتهاد و التقلید «۶۳ـ ۶۸» (اصول فقه ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

در جواب یکی از علما که در این خصوص سؤال کرده نوشته و سرانجام درباره تقلید میّت بحث نموده است.

[**فهرست کتب مشایخ ص ۳۹**].

آغاز: قال ما یقول سلطان العلمآء فی الاجتهادات الظنیّة و الامارات العقلیّة و الاستنباطات الاستحسانیّة و وجوب العمل بقول المجتهد الحیّ و بطلان فتاوی الاموات....

۳ـ اسرار الشهادة «۶۹ ـ ۹۰» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

در ذکر اسرار شهادت امام حسین علیه‌السلام که در جواب سؤال حاج عبدالوهاب قزوینی در سال ۱۲۳۶ هـ. ق نگاشته است.

[فهرست کتب مشایخ ۱۳۵/۲].

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین و صلّی الله علی خیر خلقه ومظهر لطفه محمد و اله الطیبین الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین و ظالمیهم و مبغضیهم و غاصبی....

انجام: ولو کان لی قلب و مجال لا رخیت عنان القلم فی هذا المیدان و لأریتک من عجآئب الاسرار و غرآئب الانوار ممّا لا تکاد یحتمله الجنان و بهذا القدر کفایة لاهل الدرایة.

۴ـ أجوبة المسائل «۹۱ ـ ۲۰۰» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

جواب سؤالاتی است است در بحث «نبوّت»، «نماز» و اسرار آن، اسم اعظم، حدیث أنا نقطة تحت الباء، خمس و زکات و اسرار آنها، روزه، استخاره و کیفیت آن و غیره.

[فهرست کتب مشایخ ۱۵۹/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین...ان بعض الدّیانین الذین میز و الماء من الشراب....

۵ـ أجوبة المسائل «۲۰۰ ـ ۲۲۰» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

پاسخ به سؤالاتی است درباره «تقلید»، «حقیقت وضع»، «جبر و اختیار»، «جابلقا وجابرسا»، «ناسخ و منسوخ»، «سهو النبی صلی الله علیه و آله»، «جن»، «معنی حدیث فرجة» که با عناوین «قال ـ اقول» نگاشته شده است.

[فهرست کتب مشایخ ۹۴/۲].

آغاز: قال مسألة هل یتحقّق التقلید للمجتهد باخذ بعض المسائل مع العزم علی الاخذ بالجمیع عنه ام لا.

٦ـ شرح دعاء السمات« ۲۲۱ ـ ۲۲۴» (دعا ـ عربی)

از: سید کاظم بن قاسم حسینی رشتی (۱۲۵۹ ق ۹.

در جواب آخوند ملا علی اصغر نیشابوری در دهم شعبان ۱۲۳۸ نگاشته است.

[فهرست مشایخ ۹۱/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین...بعض اشارات الدعاء العظیم المشهور بدعاء السمات....

رساله اول و دوم و سوم و پنجم بدون تاریخ.

رساله چهارم ۱۲۵۳.

رساله ششم ازانجام ناقص و بدون تاریخ.

۲۲۴ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۴۸۰ ﴾

۱ـ تنزیه الانبیاء و الأئمة علیهم‌السلام «۳ـ۱۰۱» (کلام و تفسیر ـ عربی)

از: سیّد مرتضی علم الهدی (۴۳۶ ق).

تفسیر و تأویل صحیح برای آیاتی است که ظاهراً دلالت بر گناه کردن انبیا می‌کند.

در آغاز کتاب بحث مفصّلی درباره عصمت پیامبران و امامان علیهم‌السلام نموده است.

[الذریعه ۴۵۶/۴، مرعشی ۲۷۱/۱، مشار، عربی ۲۲۲].

آغاز: الحمد لله کما هو اهله و مستحقّه و صلی الله علی خیرته من خلقه و حجته فی عباده محمّد و آله الابرار الذین اذهب الله عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا سئلت احسن الله توفیقک.....

۲ـ الناسخ و المنسوخ من القرآن العزیز« ۱۰۱ـ۱۲۱» (عربی)

از: قطب الدین راوندی (۵۷۳ ق).

مختصری درباره نسخ از نظر لغوی و اصطلاحی بحث کرده سپس آیات ناسخ و منسوخ را به ترتیب سوره‌های قرآن آورده و توضیح داده است.

[**الذریعه ۱۴/۲۴**].

آغاز: الحمد لله الذی لم ینسخ من آیة الاوقد اتی بخیر منها او مثلها.....

۳ـ منهاج الکرامة فی معرفة (اثبات) الامامة« ۱۲۱ـ۱۴۲» (کلام ـ عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلی) (۷۲۶ ق).

این کتاب را برای اثبات امامت امامان علیهم‌السلام به نام سلطان خدابنده محمد الجاتیو، در شش باب نوشته است.

مکرر چاپ شده است.

[**الذریعه ۱۷۲/۲۳، مرعشی ۶۰/۱، مکتبة العلامة الحلّی ۲۰۰ ـ ۲۰۴**].

آغاز: الحمد لله القدیم الواحد الکریم الماجد المقدس بکماله عن الشریک و الضدّ.

۴ـ مناظرة فی الامامة (۱۴۳ـ۱۴۷» (عربی)

از: شیخ حسین بن عبدالصمد عاملی (۹۸۴ ق).

گفتگوی شیخ حسین پدر شیخ بهائی با یکی از دانشمندان اهل سنّت شهر حلب می‌باشد که در مسأله امامت در سال ۹۵۱ ق به بحث پرداخته‌اند و سرانجام آن دانشمند

سنّی متقاعد شده است.

چاپ شده است.

نسخه دیگری هم در مجموعه‌های چهار کتابی در همین جلد معرفی شد.

[الذریعه ۲۹۱/۲۲، دائرة المعارف بزرگ اسلامی، منزوی ۲۴۵/۱].

۵ـ الاحادیث القدسیّة = چهل سوره «۱۴۷ـ۱۵۷» (عربی)

از: ؟.

حدیث قدسی معروف به چهل سوره تورات است با عناوین «یابن آدم ـ یابن آدم».

[مجلس ۴۹۸/۳۸].

۶ـ مناجات حضرت موسی علیه‌السلام و حدیث قدسی «۱۵۷ـ ۱۶۶» (عربی)

از: ؟.

خطاباتی است از حضرت باری تعالی به حضرت موسی علیه‌السلام با عناوین «یا موسی ـ یا موسی» و در اثنای آن مناجاتهایی از حضرت موسی علیه‌السلام.

[مجلس ۴۹۸/۳۸].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی محمد و آله اجمعین اما بعد فهذه من مناجات موسی علیه‌السلام قال الله تعالی یا موسی اتحب قربی.

انجام: و لا تخف غیری و لا تأمن مکری و لا تیأس من رحمتی فکن لی اکن لک.

۷ـ رسالة فی تحریم ذبائح اهل الکتاب «۱۶۶ـ۱۹۵» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

این رساله در حرمت حیوانی که اهل کتاب (یهود و نصاری) آنها را سر بریده‌اند بحث می‌کند، و در مقدمه می‌گوید که شخصی از طرف پادشاه روم نزد شاه عباس

صفوی آمد و در ضمن سخنی، گفتگو در این مسأله شد و به دستور شاه این رساله تألیف گردید.

چاپ شده است.

[الذریعه ۳/۱۰ و ۱۸۶/۱۱، مرعشی ۱۹۵/۳، مجلسی ۱۸/۲۵].

آغاز: الحمد لله علی جزیل افضاله و بعد فیقول الفقیر الی عفو الله...ان الباعث علی تألیف هذه المقالة و تحریر هذه الرسالة ان رسول ملک الروم.....

۸ـ الحبل المتین فی احکام الدّین (بخشی از آن) «۹۵ـ۱۹۸»

(فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

به جلد ۱ ص ۲۰۲ رجوع شود.

۹ـ مناظرة مأمون العبّاسی «۱۹۹ـ۲۰۴» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

شرح مناظره مأمون عباسی با مخالفان و علمای اهل سنّت بنا به نقل شیخ صدوق در عیون اخبار الرضا علیه السلام و ابن عبد ربّه در «العقد الفرید».

[الذریعه ۳۰۱/۲۲، نسخه‌های خطی، منزوی ۹۹۵/۲].

آغاز: قیل ان المأمون امر وزیره باحضار جماعة من اهل الاحادیث و جماعة من اهل علم الکلام و الفقه و اهل الصرف و النحو.

انجام: همه زبان از دهان بیرون آوردند که به دهان خود برسانند عمروعاص خواست به معاویه نشان بدهد دید که معاویه خودش هم سر به زیر افکنده زبان بیرون آورده است و می‌خواهد به دماغ خود برساند عمروعاص گفت ای معاویه خریت مردم و تو ظاهر شد.

۱۰ ـ حیاة النفس فی حظیرة القدس «۲۰۵ ـ ۲۲۱» (کلام ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

رساله‌ای است در اصول دین پنجگانه که در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه و هر باب دارای چند فصل تنظیم شده است.

چند نسخه از آن در این کتابخانه هست. .

[الذریعه ۱۲۴/۷، مرعشی ۲۰۰/۲، فهرست کتب مشایخ ۳۰/۲].

۱۱ ـ صحت و مرض = حسن و عشق « ۲۲۱ ـ ۲۲۸» (عرفان ـ فارسی)

از: محمدبن سلیمان فضولی بغدادی (۹۷۰ هـ.ق)

سفر روح از عالم لاهوت به عالم ناسوت را به روش داستانی عرفانی آورده است.

[الذریعه ۱۲/۱۵، نسخه‌های خطی، منزوی ۱۲۶۶/۲، مجلس ۲۵۸/۲].

آغاز: حمد بی‌حد احدی را سزاست که ریاض بدن را به آب روان پرورده و حسن را مظهر عشق و عشق را زیور حسن کرده.

انجام: چون روح به آن مقام رسید، علامت جبروت و لاهوت دید، به منزل اصلی پیوست و از رهزنان رست و عاقبة الأمر خود را به خود رساند، عاشقی و معشوقی از آن خلوت بیرون ماند.

۱۲ ـ رسالهٔ جهاد با نفس «۲۲۸ ـ ۲۳۱» (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است درباره جهاد با نفس امّاره و موانع آن که مؤلف می‌گوید: تصحیح نیّت از اعظم مجاهدات است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین....چون بنای ایمان و ایقان بر ریاضت و مجاهدات است کما قال الله تعالی والذین جاهدو فینا لنهدینهم سبلنا....

انجام: و آن جماعت الیوم مفقودند بحسب ظاهر اگرچه این جماعت سبب وجود سماوات و ارضند اما به موجب اولیائی تحت قبابی لا یعرفهم غیری مستورند و تا کسی مثل ایشان نشود ایشان را ادراک نیمتواند کرد و شناخت.

رساله اول و سوم تا هفتم نستعلیق ۱۲۵۴ و سوم و ششم در قزوین.

رساله ۱ و ۲ و ۳ و ۷ تصحیح شده است.

رساله دهم نستعلیق ۱۲۶۳.

رساله یازدهم نستعلیق ۱۲۸۷.

بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد.

در ادامه رساله ۱۲ برخی دعاها و حدیث‌ها هست.

۲۳۱ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۴۸۲ ﴾

۱ـ کشف الریبة فی احکام الغیبة و النمیمة «۲ـ ۳۶» (فقه و اخلاق ـ عربی)

از: شهید ثانی (۹۶۶ ق).

پنجشنبه ۱۳ ماه صفر ۹۴۹ به پایان رسیده است.

مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۳۶/۱۸، مجلس ۶۲/۳۷، مرعشی ۴۷/۲].

۲ـ جنگ حدیث «۳۶ـ ۴۵» (عربی)

از: ؟.

در آن احادیث اخلاقی به نقل از ائمه اطهار علیهم‌السلام ذکر شده است.

در این مجموعه احادیث متفرقه از کتابهای متفرقه توسط کاتب چهار رساله‌ای که در این مجموعه هست گردآوری شده است.

و تعدادی از نسخه‌های این کتابخانه از موقوفات اوست.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم عن زید الشحّام عن الصادق علیه السلام قال ما من عبد یقول کلّ یوم سبع مرّات اسأل الله الجنّة و اعوذ بالله من النّار الاّ قالت النّار یا ربّ اعذه منّی....

۳ـ مسکّن الفؤاد عند فقد الاحبّة و الاولاد «۴۵ـ ۷۲» (اخلاق ـ عربی)

از: شهید ثانی (۹۶۶ ق).

این کتاب جمعه غرهٔ ماه رجب ۹۵۴ پایان یافته و مشتمل بر یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه می‌باشد.

مکرر چاپ شده است.

[**الذریعه ۲۰/۲۱، مرکزاحیاء میراث اسلامی ۴۷۹/۱، مشار، عربی ۸۴۳، مرعشی ۴۸/۲**].

آغاز: الحمد لله الذی قضی بالفناء و الزوال علی جمیع عباده.

۴ـ الجواهر السنّیة فی الاحادیث القدسیّة «۷۵ـ۱۵۵» (حدیث ـ عربی)

از: محمد بن حسن شیخ حرّ عاملی (۱۱۰۴ ق).

احادیث قدسی، به ترتیب پیامبران از حضرت آدم علیه السلام تا حضرت خاتم صلی الله علیه و آله و احادیث قدسی در شأن ائمه اطهار علیهم السلام را آورده است. تاریخ ختم کتاب رمضان ۱۰۵۶ می‌باشد.

[**الذریعه ۲۷۱/۵، مجلس ۲۷۱/۲۵، آستان قدس ۲۱۹/۱۴، مشار، عربی ۲۶۰**].

۵ـ التحصین فی صفات العارفین «۱۵۵ـ۱۵۹» (اخلاق و حدیث ـ عربی)

از: شیخ ابوالعباس احمد بن محمد بن فهد حلّی (۸۴۱ ق).

مطالبی را دربارهٔ فوائد عزلت و گوشه‌گیری بر اساس روایات و احادیث اهل بیت علیهم السلام آورده و گاهی از سخنان عارفان نیز ذکر کرده است و مشتمل بر سه «قطب»

می‌باشد. القطب الاول: تصوّرها، القطب الثانی: آداب العزلة، القطب الثالث: فوائد العزلة.

[الذریعه ۳۹۸/۳، مرعشی ۴۸/۱۵، مجلس ۱۴۷/۴، مشار، عربی ۱۶۷].

آغاز: الحمد لله الذی تجلی لعباده فشغلهم عن الشهوات و اظهرهم فیض نوره فهداهم به من الغفلات....

همه رساله‌ها نستعلیق ابوالقاسم بن جعفر بن علاء الدین الحسینی الواعظ الیزدی.

رساله اول و دوم تاریخ ندارد و سه رساله دیگر در ۱۲۵۵ نوشته شده.

رساله اول از آغاز ناقص است و در ادامه رساله سوم احادیثی از شیخ بهائی و ابن شهر آشوب و شیخ مفید و دو شعر از دیوان امیرالمؤمنین نقل شده است.

۱۶۰ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۵۰۶ ﴾

۱ـ لوامع المسائل = رساله توبلیة« ۱ـ ۸۰» (عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین أحسائی (۱۲۴۱ ق).

پاسخ به ۱۹ سؤال ملا عبد علی بن علی توبلی است که در سال ۱۲۱۱ پاسخ داده شده است که از جمله آنها: تفسیر حروف و اسمای حُسنیٰ و خواص آنها، کیفیّت استجابت دعا به واسطهٔ اسم اعظم، حروف مقطعهٔ اوایل سوره‌ها و بیان معانی حروف هجاء، تزکیهٔ نفس و وصول به طریق حق، مسأله امر بین امرین و غیره می‌باشد.

[فهرست کتب مشایخ ۴۷/۲].

آغاز: الحمد لله ولی ما اولی من نعمه بالجود و الکرم و مالک ما اعطی من سأله من النعم و صلی الله علی نبیه مصباح الظلم.

۲ـ حیاة النفس و حظیرة القدس « ۸۱ـ ۹۰» (کلام ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

نسخه‌های متعددی از این کتاب در این کتابخانه هست به شماره ۲۹۹ در همین جلد چهارم رجوع شود.

۳ـ مصباح الشریعة « ۹۰ـ ۱۰۷» (حدیث ـ عربی)

از: منسوب به امام صادق علیه‌السلام.

به جلد ۱ ص ۴۹۴ رجوع شود.

[الذریعه ۱۱۰/۲۱، مرعشی ۲۴۳/۲، الفبائی آستان قدس ص ۵۲۴، مجلس ۵۶۴/۳۸].

۴ـ التوحید «۱۰۷ـ ۱۲۶» (حدیث ـ عربی)

از: ابو عبدالله مفضّل بن عمر جعفی.

به جلد ۱ ص ۱۰۹ رجوع شود.

۵ـ الاهلیلجة «۱۲۶ـ ۱۳۶» ()

از: ابو عبدالله مفضّل بن عمر جعفی.

به شماره [۲۴۶] از مجموعه‌های ۴ کتابی مراجعه شود.

۶ـ اجوبة المسائل «۱۳۶ـ ۱۹۱» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

جواب سؤالهائی است که بعضی از دینداران پرسیده‌اند که از جمله آنها «اثبات نبوّت خاصه»، اسرار عبادات (نماز، خمس و صوم و غیره)، اسم اعظم، انسداد باب علم، تفسیر چند آیه و غیره این کتاب با عناوین «قال ـ اقول» نگاشته شده است و پاسخ

به بیست سؤال می‌باشد.

[فهرست کتب مشایخ ۱۵۹/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین....ان بعض الدیانین الذین میز و الماء من السراب و فرقوا بین القشور و اللباب....

۷ـ رسالة فی السیر و السلوک «۱۹۲ـ۲۰۱» (عرفان ـ عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

کلمات و دستوراتی است که برای سیر و سلوک نگاشته و در یازده صفر ۱۲۳۸ آن را به اتمام رسانده است.

[فهرست کتب مشایخ ۱۱۷/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین....اما بعد...ان جماعة من الاحباب و خالصی الاصحاب الذین میز و الماء من السراب....

۸ـ الذهبیّة الطبیّة = طب الرضا علیه السلام «۲۰۲ـ۲۰۵» (حدیث ـ عربی)

منسوب به امام رضا علیه السلام.

[الذریعه ۱۴۱/۱۵، مشار، عربی ۶۰۵].

آغاز: الرسالة الذهبیة فی الطب التی بعث بها الامام علی بن موسی الرضا علیه السلام الی المأمون العباسی فی حفظ صحة المزاج و تدبیره بالاغذیة و الاشربة و الادویة. قال الامام الانام....

۹ـ تجوید قرآن «۲۰۵ـ۲۰۷» (عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

مسائل تجوید قرائت قرآن را به درخواست عده‌ای، در شش فصل و یک خاتمه

نگاشته است.

[فهرست کتب مشایخ ۴۴/۲].

آغاز: الحمد لله الذی نزل الفرقان علی عبده تنزیلاً و فضله بما اوحی الیه علی جمیع الخلق تفضیلاً.

۱۰ـ تخمیس قصیدهٔ البردة «۲۰۸ـ۲۱۸» (عربی)

از: شیخ محمد رضا بن شیخ احمد نحوی (۱۲۲۶ ق).

تخمیس قصیدهٔ معروف برده (الکواکب الدریّة فی مدح خیر البریّة) شرف الدین محمد بن سعید بوصیری (۷۰۴ ق) است.

این تخمیس با تخمیس «بانت سعاد» شاعر چاپ شده است.

[الذریعه ۸/۴].

آغاز: والحمد لله رب العالمین....ما لی اراک حلیف الوجد و الالم

۱۱ـ تفسیر آیهٔ «خلق الارض فی یومین» «۲۱۹ـ ۲۳۰» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

شرحی است درباره آیه «خلق الارض فی یومین» [سورهٔ فصّلت آیهٔ ۹] در پاسخ به سؤال محمود مفتی بغداد.

[رجوع کنید به فهرست کتب مشایخ ۱۲۳/۲].

آغاز: الحمد لله الذی ابتدع السنة....قد امرنی ان املی کلمات ترفع الحجاب و تکشف النقاب.

۱۲ـ قصیدة البستی = النونیة «۲۳۰ـ ۲۳۱» (عربی)

از: ابوالفتح بن محمد بن الحسین بن یوسف بستی (۴۰۰ ق).

این قصیدهٔ مورد توجّه ادباء قرار گرفته و شرحها بر آن نوشته‌اند و «استقبال» از آن کرده‌اند و به زبان فارسی نیز ترجمه و به نظم کشیده شده است.

همراه با چند شرح در سال ۱۸۲۸ میلادی در کوپنهاک به چاپ رسیده است.

[مجلس ۴۵۴/۳۶، الذریعه ۱۳۵/۱۷].

آغاز:

زیـادة المـرء فـی دنـیاه نـقصان و ربحه غیر محض الخیر خسران

۱۳ـاشعار « ۲۳۱» (عربی)

از: علی بن احمد احسائی.

۱۴ـالمنظومه «۲۳۲ـ ۲۵۴» (عربی)

شاید از شیخ احسائی.

منظومه‌ای است در ۱۷۶۰ بیت که مسائل توحید و فضائل و مناقب اهل بیت علیهم‌السلام را در بردارد.

آغاز:

لک الحمد یـا مـن لم یـزل بـالهویة تـوحدت بـالتحمید بـالازلیّة

تـمجّدت یـا مـن دل بـالصمدیة عـلی انّـه القـدوس بـالاحدیه

۱۵ـجنگ‌حدیث «۲۵۶ـ ۲۶۷» (عربی)

شامل صورت مجلس امام باقر علیه‌السلام با حجّاج بن یوسف ثقفی و چند حدیث به نقل از جامع الاخبار و امالی شیخ طوسی و بحار الانوار مجلسی.

آغاز: قال حضرت مجلس الحجاج بن یوسف الثقفی و عنده جماعة من الاعیان و الناس حوله محدقون.

۱۶ـ العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر «۲۶۸ـ ۲۷۹» (عربی)

از: سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبائی (سید بحر العلوم) (۱۲۱۲ ق).

دوازده بند معروف سید بحر العلوم است که در رثاء سیدالشهداعلیه‌السلام کشیده شده است.

[الذریعة ۳۰۲/۱۵].

آغاز:

الله اکبر ماذا الحادث الجلل لقد تزلزل سهل الارض و الجبل

۱۷ـ الدرّة النجفیّة = الدرة المنظومة «۲۸۵ـ ۲۸۷» (فقه ـ عربی)

از: سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبائی (سید بحر العلوم) (۱۲۱۲ ق)

شرح‌های متعددی بر آن نوشته شده.

این منظومه چاپ شده است.

۱۸ـ اشعار سید بحرالعلوم در رثاء حضرت مسلم بن عقیل وهانی «۲۸۷» (عربی)

۱۹ـ منظومة فی الرّضاع = الارجوزة الرضاعیة «۸۷» (فقه ـ عربی)

از: سید صدر الدین محمد بن صالح عاملی (۱۲۶۳ ق)

ارجوزه‌ای است در احکام رضاع بر اساس فقه شیعه.

[الذریعه ۱۱۱/۲۳ و ۴۷۶/۱].

۲۰ـ منظومة فی المواریث =ارجوزة فی الارث «۲۸۸ـ ۲۹۳»

(فقه ـ عربی)

از: شیخ محمد علی بن محمد أعسم نجفی (۱۲۳۳ ق)

[الذریعه ۱۳۸/۲۳ و ۴۵۴/۱].

آغاز:

نحمدک اللهم یا مـن شـرعا دیـناً بـه النـبی طـاها صـدعا

هیچ کدام از این بیست رساله غیر از طب الرضاعليه‌السلام تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد و همه تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

رساله ۱ و ۲ و ۵ تصحیح شده است.

رساله ۱۷ و ۱۹ ناقص است.

طب الرضاعليه‌السلام از روی نسخه مورخ ۱۰۸۴ در سال ۱۲۵۷ توسط ابوالقاسم بن میرزا حسین خوانساری نوشته شده.

۲۹۳ برگ، ۱۴ × ۲۰.

﴿ ۵۱۶ ﴾

۱ـ شرح دعای: «هب لی کمال الانقطاع الیک»« ۱ـ۱۱» (دعا ـ فارسی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

شرح عرفانی است بر فقره‌ای از مناجات شعبانیّه معروف که در جواب بـعض از سالکین نگاشته است.

[فهرست کتب مشایخ ۹۱/۲، مرعشی ۳۳/۱۸].

آغاز: ای آن که ز اشراق نور جمالت تمامی کاینات مستشرق....و از ظهور کوکب سلطان جلالت جملگی ممکنات نیست و نابود....

۲ـ اجوبة مسائل« ۱۱ـ ۴۷» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

پاسخ به سؤالاتی است دربارهٔ کشفیه و شیخیّه. مؤلف شرح حال شیخ احمد احسائی و اجازات ایشان از علماء را از جمله بحرالعلوم و شیخ حسین آل عصفور ذکر کرده و سپس به دفاع از احسائی پرداخته است.

آغاز: الحمد لله الذی ارشد من استرشده الی سبیل الرشاد و اوصل من استهواه الی اعلی الغایة و اقصی المراد.

۳ـ سفینة النّجاة «۴۸ـ ٦٧» (مقتل ـ عربی)

از: ملا حسین کرمانی (ق ۱۳ هـ. ق).

ملا حسین کرمانی که در اول کتاب تصریح نموده مدّت زیادی از محضر شیخ احمد احسائی استفاده نموده ۱۷ خطبه به عنوان ذکر مصیبت برای امام حسین علیه‌السلام تنظیم نموده و آن را «سفینة النّجاة» نامیده است.

آغاز: الحمد لک والسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد....یقول انی لما وقفت بحمد الله تبارک و تعالی برهة طویلة و مدة مدیده بشرف العالم الربانی....

۴ـ خطبتان من الشیخ احمد الاحسائی «٦٧ـ ۷۴» (مواعظ ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

خطبه اول شامل نصایح و مواعظ و تجلیل از انبیاء الهی و ائمه اطهار علیهم‌السلام است و خطبه دوم برای عقد نکاح می‌باشد.

[فهرست کتب مشایخ ۳۶/۲].

آغاز: هذه خطبة من خطب جناب الشیخ احمد الاحسائی اعلی الله مقامه بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین الحمد لله الذی فضّلنا بحبّ محمد و آله علی البشر و رزقنا من الطیبات.

۵ـ وصایا الامام علی علیه‌السلام «۷۵ـ ۸۳» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

وصیت و سفارش علی علیه‌السلام به کمیل، محمدبن ابی بکر، خطبه همّام، وصیّت به امام حسن علیه‌السلام را آورده است.

٦ـ کیفیّت عروسی حضرت زهرا علیهاالسلام و عروسی فاطمه دختر امام حسین علیه‌السلام «۸۳ـ ۸۵» (فارسی)

از: ؟.

کیفیت عروسی فاطمه زهرا علیهاالسلام و عروسی فاطمه دختر امام حسین علیه‌السلام را عبدالحمید بن محمد رضا تفرشی کاتب از کتابی تلخیص نموده و در اینجا آورده است.

آغاز: والحمد لله رب العالمین و الصلاة والسلام علی محمد و آله الطاهرین و بعد...دیدم که شخصی کیفیت عروسی فاطمه زهرا و عروسی فاطمه دختر امام حسین علیه السلام را در کتابی که در مصیبت نوشته بیان کرده بود.

۷ـ سؤال المفضّل عن الصادق علیه‌السلام «۸٦ـ ۸۸» (عربی)

از: مفضّل بن عمر جعفی.

حدیث مختصری است که امام صادق علیه‌السلام در پاسخ به سؤال مفضّل از حقیقت معنی و ذات پرسیده است و با عناوین «یا مفضّل ـ یا مفضّل» نگاشته شده است.

۸ـ الفوائد الثمانیة «۸۹ـ ۹۰» (کلام ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

دارای هشت فائده می‌باشد: ۱ ـ در وجود خیر. ۲ ـ در مراتب نعیم. ۳ ـ در حالات

مقرّبین و عصمت انبیاء. ۴ ـ در ذات و صفت الوهیّت خداوند. ۵ ـ در اینکه کارهای خوب و بد، صور ثواب و عقابند. ۶ ـ در موازین قسط در روز قیامت. ۷ ـ در اینکه پیامبر جنّ از خود آنها هست یا نه؟ ۸ ـ در علم خداوند.

[فهرست کتب مشایخ ۱۸/۲].

۹ ـ جواب المسألة العویصة «۹۰ ـ ۹۵» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

پاسخ به سؤال میرزا محمد شفیع که از ضمیر «فاعل» در «زیدٌ ضَرَبِ» و مرجع آن که آیا ذات زید است یا عنوان او و همچنین از فرق بین مقام بیان.....استفسار نموده.

[فهرست کتب مشایخ ۹۳/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین....اما بعد....ان هذه کلمات ذات تبیین صدرت منی جواباً لمسألة عویصة مشکلة.....

۱۰ ـ رسالة فی حقیقة الانسان «۹۵ ـ ۱۰۷» (فلسفه ـ عربی)

از: محمود بن محمد تبریزی (ق ۱۳ هـ.ق).

مؤلف هنگام التجاء به حضرت عبدالعظیم، به نام محمد شاه قاجار نوشته است و درباره حقیقت انسان از دیدگاه فلسفه بحث کرده و از آیات و روایات نیز استفاده نموده است.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا شرائع الاحکام....والصلاة والسلام علی سیدنا محمد اشرف من صام و صلی و اکرم من طاف و لبّی و علی مولانا علی النباء العظیم.....

انجام: و ایاک ایاک ان تنکر هذه الاسرار الغامضة لخلاف عقلک فکذبت الله ورسوله و حججه فان هذه المطالب بعون الله سبحانه و تعالی و برکة رسوله وحججه علیهم السلام بدیهیة عندنا....و لعنة الله علی ظالمیه و قاتلیه و الراضین بفعل الظالمین.

۱۱ـ رسالة فی کیفیّة الوجود «۱۰۷ـ۱۱۷» (فلسفه ـ عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

رساله‌ای است در پاسخ به محمد علی بن محمد نبی خان که از کیفیّت وجود سؤال کرده بود.

[فهرست کتب مشایخ ۱۰۴/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین.....هذه فوائد جلیلة و فرائد لطیفة.....

۱۲ـ الفوائد السبعة «۱۱۷ـ۱۲۷» (فلسفه و کلام ـ عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق).

درباره تکوّن موجودات و چگونگی آن، مشیّت الهی، ترجیح بلا مرجّح. توضیح این قاعده در مورد عدم تعلّق فعل خداوند به مفعول بدون مرجح، سرّ تکلیف، انطباق صنع خدا با دواعی عقول سلیمه، اشاره به بیان سرّ تنعّم و ثواب و تألم و عقاب.

[فهرست کتب مشایخ ۲۰/۲].

آغاز: چند فایده که جناب شیخ احمد احسائی اعلی الله مقامه ملحق فرمودند به فواید خود....در این ورقه نگارش می‌شود....فی الاشارة الی بیان کیفیّة تکوّن الموجودات.....

۱۳ـ اللوامع الحسنیّة «۱۲۷ـ ۲۶۹» (فلسفه ـ عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق).

وجودات ثلاثه را به تفصیل از دیدگاه فلسفی بررسی کرده و از آیات و روایات بهره گرفته است. این کتاب دارای مقدمه و دو باب و خاتمه با عناوین «لمعة ـ لمعة» نگاشته شده.

[فهرست کتب مشایخ ۱۰۲/۲ با عنوان «لوامع الحسنیّة»].

آغاز: حمداً لمن خلق الانسان و علمه القرآن الناسخ لجميع الاديان و اظهر له اسرار المتعالی ببدائع البيان.

انجام: و ردّوها الی اهلها و اسلموا تسلموا فانها صعبة مستصعبه.....لا يحتمله الا ملک مقرب او نبی مرسل او عبد امتحن الله قلبه للايمان و شرح صدره للاسلام.

کتاب اول و دوم و ششم و یازدهم نستعلیق عبدالحمید بن محمد رضا تفرشی در ۱۲۵۸ (اول و دوم در طهران) با مهر مربع او «الواثق بالله الغنی عبده عبدالحمید».

کتاب نهم نستعلیق ۱۲۵۲.

کتاب دهم نستعلیق ۱۲۵۷ در طهران.

بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

کتاب هفتم ناقص است.

۲۶۹ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۵۲۲ ﴾

۱ـ تفسیر جزء سی‌ام «۱ـ ۳۹» (تفسیر ـ عربی)

از: شیخ شهاب الدین.

تفسیر مختصری است بر جزء آخر قرآن مجید. مؤلف ابتدا برخی کلمات را ترجمه کرده سپس به تفسیر و در بعض مواقع شأن نزول آن اشاره می‌کند. احتمالاً مؤلف از علمای عامه می‌باشد.

آغاز: عمّ اصله عمّا و الاصل قليل و معنی عمّ عن ایّ شیئ عظیم یؤثر فیها مرور الازمان و جعلنا فی السموات سراجا وهاجا ای منیرا وقّادا بمعنی جامعة النور....

انجام: قال عثمان بن واقد سألت من محمّد بن المنکدر المعوذتین اهما من کتاب الله تعالی قال من لم یزعم انهما من کتاب الله فعیله لعنة الله و الملائکة و الناس اجمعین.

۲ـ الاربعون حدیثاً «۴۰ـ ۷۸» (حدیث ـ عربی)

از: محمد بن ابی بکر.

چهل حدیث از احادیثی که از پیامبر اکرم صلوات الله علیه و آله و سلم روایت شده. انتخاب نموده و پس از هر روایت داستان‌ها و حکایات مختلفی نقل می‌کند تا به کار واعظان آید.

[مرعشی ۱۱۴/۳].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان الاعلی الظالمین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین....

انجام: قالوا یا رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم کیف یحفظون دینهم قال کالجمر فی الید ان وضعه طفئ و ان امسکه احترقت.

۳ـ حکایة تمیم الداری الانصاری «۵۸ـ ٦۵» (داستان ـ عربی)

در زمان حضرت رسول صلی الله علیه و آله مردی به نام تمیم مفقود می‌شود و بعد از سالها در زمان خلافت عمر به خانه باز می‌گردد در حالی که عمر همان شب زن او را به جوانی داده است و تمیم حکایات شگفتی را که بر سر او آمده را نقل می‌کند.

[الذریعة ۵۲/۷، فهرستواره ۳۰۳/۱].

آغاز: قال ابن عباس رضی الله عنه کان رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم ذات یوم فی المسجد و یحدثهم باخبار السموات و الارض و الجنّه و النّار ثم قال فی آخر حدیثه....

انجام: و قال بهذا اخبرنی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ثم قال لعلی رضی الله عنه احکم بینهما فقال علی رضی الله عنه للمرأة اتریدی جابر ام تمیم فقال ارید التمیم لانه ابن عمّی فرجع التمیم الی منزله مع زوجته باذن الله تعالی والله.....

۴ـ فرق نامه = فروق اللغات «۶۵ ـ ۷۱» (عربی)

از: ؟.

اصطلاحات متداوله بین علوم را که احتمالاً در دایرهٔ معانی یکدیگر داخل شده و سبب اشتباه می‌شوند را جمع کرده و توضیح داده است. کتابی شبیه به «فروق اللغات» سید نور الدین بن نعمت الله جزاری و «بهجة الخاطر و نزهة الناظر» یحیی بن حسین بحرانی است.

آغاز: بسمله....اللهم اعطنی التوفیق....الفرق بین الضرر و المشقة و هما متقاربان لکن الضّرر یستعمل فی اتلاف المال و المشقة یستعمل فی ایصال الاذیة الی البدن.....

انجام: والفرق بین الوعظ و النصیحة ان الوعظ مع التخویف و النصیحه بلا تخویف.

۵ـ کیف عَلِمَت «۷۸ ـ ۸۰» (مواعظ ـ عربی)

از: ؟.

جملاتی است در معرفت و عبرت از صوفی معروف «شبلی / قرن چهارم». او ابتدا آنچه را که به معرفت دریافته است ذکر کرده و سپس به حدیث یا آیه استناد می‌کند.

در فهرست سابق این کتابخانه این رساله به عنوان بخشی از آداب التعلیم معرفی شده است.

آغاز: حکی ان الشبلیّ رحمه الله خدم اربع مائه استاذ و قال قرأت اربعه الاف حدیث ثم اخترت منها حدیثا واحدا عملت به و خلیت ما سواه لانی تاملت فوجدت خلاصی و نجاتی فیه.....

انجام: فقال شقیق وفقه الله انی قد نظرت التوراة و الانجیل و الزبور و الفرقان فوجدت الکتب الاربعة تدور علی هذه الفوائد الثمانیه فمن عمل بها کان عاملا بهذه الکتب الاربعة.

رساله اول نسخ مصطفی بن محمد در کرکوک در ۱۱۱۹. تصحیح شده.

رساله دوم و سوم و پنجم بدون تاریخ.

رساله چهارم نسخ ۱۱۵۲.

رساله سوم و چهارمن درحاشیه نسخه نوشته شده.

۸۰ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۵۳۷ ﴾

۱ـ شرح الایساغوجی« ۱ـ ۲۲» (منطق ـ عربی)

از: حسام الدین حسن کاتی (۷۶۰ ق).

شرح مختصری است به عنوان «قال ـ اقول» بر رساله «الایساغوجی» اثیر الدین ابهری.

به جلد ۱ ص ۲۸۷ رجوع شود.

[کشف الظنون ۲۰۶/۱، مرعشی ۱۷۹/۳، مجلس ۵۵۱/۳۸، الفبایی آستان قدس ۳۲۶].

۲ـ حاشیة علی شرح الایساغوجی «۲۳ـ ۷۷» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه‌ای است بر «شرح الایساغوجی» حسام الدین کاتی (۷۶۰ ق) که با عناوین «قال ـ اقول» نگاشته شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله....افتتح کتابه بالحمد له بعد الابتداء بالبسمله لان اداء الواجب من شکر نعمائه واجب الحمد....

انجام: کما یحکم بان کل موجود متحیز لانه یدرک ان کل ما هو مشاهد محسوس فهو متحیز....الخصماء فی الدارین امین یا معین.

۳ـ شرح الایساغوجی = فوائد فناریه «۷۷ـ ۸۱» (منطق ـ عربی)

از: شمس الدین محمد بن حمزه فناری (۸۳۴ ق).

شرح مزجی مختصری است بر رساله «الایساغوجی» اثیر الدین ابهری، این شرح طبق مقدمه مؤلف در یک روز نوشته شده است.

[**کشف الظنون ۲۰۷/۱، مرعشی ۱۷۸/۳، الفبایی آستان قدس ۳۲۶**].

آغاز: الحمد لله الذی لا مانع لعطائه و لا معارض لقضائه و لا مناقض لانشائه.

انجام: هذا الذی ذکرناه من وظائف المتخاصمین و اداب المناظرة غایة ما یراد فی هذا الباب ای فی اداب البحث اذ لا مزید علیه فی تقریر القواعد و تحریر الاصول.

۴ـ شرح الایساغوجی «۸۲ـ۱۲۷» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

حاشیة مزجی مختصری است بر «شرح الایساغوجی» فناری (۸۳۴ ق) که همانند شارح، این رساله را در یکی از کوتاه‌ترین روزها نگاشته است.

آغاز: احمدک اللهم علی ما لخّصت من منح عوارف الافاضل و خلصتنی من محن عواصف الفضائل.

انجام: فالعمدة ای المعتمد علیه هو البرهان لا غیر لان تحصیل العقائد الحقة وتزییل العقد الباطلة لیس الا به و لیکن هذا اخر الرسالة فی المنطق.

۵ـ حاشیة علی شرح الایساغوجی «۱۲۸ـ ۲۰۲» (منطق ـ عربی)

از: احمد بن محمد بن خضر.

حاشیه‌ای است بر «شرح الایساغوجی» فناری (۸۳۴ ق) با عناوین «قوله ـ قوله».

[**کشف الظنون ۲۰۷/۱، آستان قدس ۴۶۲/۱۱**].

آغاز: احمدک اللهم علی ما منحت به علّی من معارف الافاضل واشکرک علی ما

مننت به من زوارف الفواضل.

انجام: العمده هی البرهان فقط بلا شکّ لانه یفید الیقین بلا ریب بخلاف الاخریین و لهذا حصر المصنف العمدتیة فی البرهان.

٦ـ الرسالة الولدیة = آداب المناظرة «۲۰۳ـ ۲۲۱» (عربی)

از: محمد مرعشی ساچقلی (یا آچقلی) زاده (ق ۱۲)

رسالهٔ مختصری است در فن مناظره که مؤلف آن را در سه باب و چند فصل برای فرزندش و امثال او نگاشته است و تحصیل آن را اگر نه واجب کفایی، مستحب دانسته است و سه باب رساله در تعریف، تقسیم و تصدیق است.

[**مرعشی ۲۰۰/۱**].

آغاز: بسم الله و بحمده والصلاة والسلام علی رسوله....هذه رسالة فی فن المناظرة علّمتها (الّفتها) لک یا ولدی و لامثالک المبتدئین بارک الله تعالی فیها.....

انجام: والحمد لله الذی بعزته و جلاله تتم الصالحات و سبحان ربنا ربّ العزّة عما یصفون و سلام علی المرسلین والحمد لله رب العالمین آمین یا رب العالمین.

۷ـ شرح آداب البحث« ۲۲۱ـ ۲۳۱» (منطق ـ عربی)

از: محمد حنفی تبریزی (نزدیک ۹۰۰ ق)

این شرح مزجی مختصر که بر «آداب البحث» قاضی عضد الدین ایجی نگاشته شده است فقط جنبهٔ توضیحی دارد و در آن رد و ایراد و استدلال نشده است.

در فهرست سابق این کتابخانه مؤلف به عنوان صفی قره باغی یاد شده است.

[**کشف الظنون ۴۱/۱، مرعشی ۱۹۴/۱۲**].

آغاز: لک الحمد جعل الله مخاطبا تنبیهاً علی القرب و لان اللائق بحال الحامد ان یلاحظ المحمود اوّلا حاضرا و مشاهدا ثم یحمده واستبان منه وجه تقدیم قوله.....

انجام: و وقع بعض تقریراتنا موافقا لتقریره قدس سره و بعضها غیر موافق فتامل وانصف فان وجدته حقاً فاتبعه و الا فاصلحه فان الله لا یضیع اجر المحسنین.

همه رساله‌ها نسخ احمد بن حاجی امیر خان بن حاجی اورد خان در ۱۱۹۸ و ۱۱۹۹.

در پایان رساله ششم نام «الولایة» هست و نیز دو بیت ترکی از کاتب.

رساله هفتم حواشی از میرابوالفتح و عبدالعلی دارد. مهر مربع «یا علی الاعلی» هم در این رساله هست.

۲۳۱ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۵۳۸ ﴾

۱ـ رساله در مساحت «۲ـ ۷» (فارسی)

از: صلاح الدین موسی بن محمد بن محمود (۸۴۵ ق)

رساله مختصری است در حساب مساحت بعضی از اشکال هندسی که در چهار رکن و چندین قاعده بیان شده است.

[الذریعة ۳۷۴/۲۰، نسخه‌های خطی منزوی ۱۹۴/۱، آستان قدس ۱۶۲/۸].

آغاز: ثنای بی‌منتها خداوندی را است که مصور قدرتش بساط زمین را به زینت صور و اشکال آراست و مقدر حکمتش....اما بعد این رساله‌ای است....مشتمل بر بیان مساحت بعضی اشکال.

انجام: بدان که در شکل هلالی هر دو قطعه میتوانند که کمتر از نصف باشند و می‌توانند که بیشتر از نصف باشند و می‌توانند که یکی نصف باشد و یکی کمتر از نصف یا بیشتر و می‌توانند که یکی کمتر از نصف باشد و آن دیگر بیشتر و طریق قطع و مساحت هر یک از ایشان معلوم شد.

۲ـ الصفحیة = اسطرلاب «۷ـ۱۲» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

مختصر و زبدهٔ قواعد اسطرلاب را در این رساله نگاشته و در اختصار کوشیده.

گفته‌اند این رساله را برای شاه عباس صفوی نگاشته است.

این رساله غیر از رساله «خاتمیه» که به فارسی است می‌باشد.

[**الذریعة ۱۶/۱۵، مرعشی ۲۹۰/۲، الفبایی آستان قدس ۳۸۴**].

آغاز: ارتفعت درجات جبروتک عن احاطة افهامنا القاصرة....

انجام: فظل المقیاس وقت بلوغ الشمس الیها علی صوب القبله و لیکن هذا اخر ما اردنا ایراده....

۳ـ شبهات مظفری = رساله در حساب «۱۳ـ ۳۶» (فارسی)

از: طاهر بن حسین منشی وقایع نگرا قزوینی (وحید) ۱۱۱۲ ق

رسالهٔ مختصری است شامل سه مقاله در علم حساب و هر مقاله در چند فصل بیان شده است این رساله به شیخ بهایی (۱۰۳۱ ق) نسبت داده شده است. و در فهرست آستان قدس آن را به ملا علی قوشچی (۸۷۹ ق) نسبت داده‌اند.

[**الذریعة ۵/۷، نسخه‌های خطی منزوی ۱۶۱/۱، آستانه مقدسه حضرت معصومه علیها السلام ۲۶۲/۲**].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد این کتابی است مشتمل بر سه مقاله. مقاله اول در حساب اهل هند و آن مشتمل است....

انجام: حاصل ضرب ارتفاع اوست از قاعدهٔ او و مساحت جمیع اقسام مخروط از مسند بر قایم و مایل حاصل ضرب قاعدهٔ اوست در ثلث ارتفاع او مساحت جمیع اقسام مذکوره از استوانه یعنی مسند.... ضلع و قایم و مایل حاصل ضرب قاعدهٔ اوست در ارتفاع.

۴ـ خلاصة الحساب «۳۸ـ ۷۲» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد ۱ ص ۲۱۹ رجوع شود.

۵ـ حاشیة المختصر «۷۳ـ۱۴۶» (بلاغت ـ عربی)

از: نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی (ق ۱۰)

حاشیه مختصری است با عناوین «قوله ـ قوله» که فقط تا بحث تعریف مسند الیه به ضمیر نوشته شده است.

به جلد ۱ ص ۱۹۲ رجوع شود.

[کشف الظنون ۴۷۶/۱، مرعشی ۱۱۳/۱، الفبایی آستان قدس ۲۰۲، مجلس ۴۲۷/۲۵].

۶ـ حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر «۱۴۷ـ۲۱۵» (بلاغت ـ عربی)

از: ملا عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱ ق)

به جلد ۱ ص ۱۵۳ رجوع شود.

[الذریعة ۷۱/۶، مرعشی ۱۱۳/۱، مجلس ۲۶/۲۶، الفبایی آستان قدس ۱۹۱].

رساله اول بی‌تاریخ. نام مؤلف بالای برگ اول نوشته شده.

رساله دوم نستعلیق ۱۰۹۶. در ادامه مطلبی درباره ضرب توشیح هست.

رساله سوم و چهارم بدون تاریخ. در ادامه هر دو مطلبی از علم حساب هست.

رساله پنجم نسخ ۱۰۹۰. تصحیح شده.

رساله ششم نستعلیق محمد بدیع نظام بن محمد رفیع در شیراز در مدرسه صدر در سال ۱۰۹۲.

۲۱۵ برگ، ۱۴ × ۱۶.

﴿ ۵۵۸ ﴾

۱ـ خلاصة الحساب «۲ـ ۲۱» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد ۱ ص ۲۱۹ رجوع شود.

۲ـ زبدة الاصول «۲۳ـ ۴۹» (اصول فقه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد ۱ ص ۲۶۹ رجوع شود.

۳ـ حیاة النفس فی حظیرة القدس «۵۰ـ ۶۳» (کلام ـ عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق)

به شمارهٔ [۴۸۰] در همین جلد رجوع شود.

۴ـ رسالة فی الریاضة «۶۴ـ ۶۶» (عرفان ـ عربی)

از: محمد تقی بن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

مؤلف ابتدا به ذکر مکاشفه‌ای از خود پرداخته سپس به لزوم ریاضت و کیفیت آن مختصراً اشاره می‌کند و در این مقام از روایات بهره گرفته و نیز برخی از اذکار را نقل می‌نماید.

آغاز: قال شیخنا العارف المحدث...ما لفظه والذی وجد هذا الضعیف فی ازمنة الریاضات انّنی کنت فی مطالعه التفاسیر الی ان رایت فی لیلة فیما بین النوم و الیقظه سید المرسلین صلی الله علیه و آله.....

انجام: حتی لا یصدنی صادّ عن المراد و لا یحلّ بی ذی طارق من اذی العباد انک علی کل شیء قدیر و الامور الیک تصیر یا من لیس کمثله شیء و هو السمیع البصیر.

۵ـ قرة العیون فی اعز الفنون «۶۷ـ۱۲۷» (عرفان ـ عربی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

شصت کلمهٔ عرفانی در موضوعات اعتقادی و به نظم و نثر است مشتمل بر دوازده مقاله که هر کدام دارای پنج کلمه است و به سال ۱۰۸۸ به پایان رسیده است.

[**الذریعه ۷۵/۱۷، مرعشی ۱۳۰/۲، مجلس ۱۲۲/۲۶، مشار عربی ۷۰۱**].

آغاز: یا مبدع الارکان و الاصول و واهب النفوس و العقول....و هی ستون کلمة فی اثنا عشر مقاله فی کل مقاله خمس کلمات.

انجام:

قدم برون منه از جهل یا ز خاصّان شو

که گر میانه گزینی سراب و تشنه لبی است

ولنختم الکتاب حامدین لله مصلّین علی خاتم النبیین و اهل بیته المعصومین و سائر الانبیاء و الاولیاء و ملائکة الارض و السماء اجمعین.

۶ـ رسالة فی الریاضة «۱۲۷ـ۱۲۹» (عربی)

از: احمد بن زین الدین الاحسائی (۱۲۴۱ ق)

مختصری است در ذکر طریق حق در ریاضت و بعضی از دستورات.

[**فهرست کتب احسائی و مشایخ ۳۷/۲**].

آغاز: قال الشیخ ادام الله ظله ان طریق الحق و نهج الصدق فی الریاضة و هو ما سنّه ائمة الهدی علیهم‌السلام و هو ان تسلک الطریقة المستقیمة فی الاحوال و الافعال و الاقوال....

انجام: و هو طریق کثیر الحیّات و العقارب مظلم کاللیل الدامس مسبع و هو سبیل الفجار و طریق النار فاجتنبوه لعلکم تهتدون والسلام علی من اتبع الهدی و خشی عواقب الردی و رحمة الله و برکاته.

۷ـ الاشعار = جنگ «۱۳۰ـ ۱۳۳» (عربی)

از: ؟.

چند مثنوی در اشاره به صرف عمر در جمع کتاب و تدریس و چند بیتی از شیخ بهایی ره در پایان چهار بیت از شهید اول را با شرح آن آورده است.

آغاز:

علی کتب العلوم صرفت مالک و فی تصحیحها اتبعت بالک
وانفقت البیاض مع السواد علی ما لیس ینفع فی المعاد

انجام:

علیّ رضیّ بهیّ ولیّ صفیّ و فیّ سخیّ علیّ

خذ الثامن تجد له ثمانیه احوال فاضربها فی خمسة الاف و اربعین تکون اربعین الفا و ثلثمائة و عشرین بیتا والله اعلم.

۸ـ مختصر مفتاح النبوة = اثبات النبوة الخاصة «۱۳۳ـ ۱۴۰» (فارسی)

از: محمد رضا کوثر علی شاه بن محمد امین همدانی (۱۲۴۷ ق)

مؤلف «مفتاح النبوة» را در پاسخ هانری مارتن مسیحی نگاشت اما چون فهم آن همه را مقدور نبود و نیز بسیاری را حوصلهٔ طول و بسط آن نبود آغاز تا انجام آن را بر سبیل اختصار با ادلهٔ سهل المأخذ بیان کرد تا مکلفین از آن بهره‌مند و جمیع طالبین را پسند افتد. و این کار را به اشارهٔ عباس میرزا ولی عهد انجام داده.

[**الذریعة ۱۰۱/۱، نسخه‌های خطی منزوی ۸۷۲/۲**].

آغاز: چون در این کتاب بابی از ابواب مسائل نوشته آمد که فهم همه آن علی التفصیل مدلّل به برهان و دلیل و متابعت قانون جرح و تعدیل جز واقفین فنون حکمت و دانایان.....

انجام: و آن چه نوشته شد عاقل دانا را کافی و منصف شنوا را از خواب غفلت بیدار

می‌سازد زیاده بر این زیاده است.

در خانه اگر کس است یک حرف بس است.

و الا بر سیه دل چه سود خواندن وعظ ـ نرود میخ آهنین بر سنگ.

۹ـ رباعیات «۱۴۷ـ۱۵۱» (فارسی)

از: ابو سعید بن ابوالخیر خراسانی.

اسماء اعظم الهی را به صورت شعر درآورده و نیز کیفیت ذکر آن را بیان کرده است.

آغاز: بدان ایدک الله تعالی فی الدارین که این رباعیات....که گوگرد احمر است و بسیار عزیز در وصول به سعادات و حصول مدعیات و جلب روزی و تسخیر قلوب و دفع عاهات.....

انجام:

ای در خم چوگان تو دل همچون گوی

بیرون نه ز فرمان توام یک سر موی

ظاهر که به دست ماست شستیم تمام

باطن که به دست تُست آن را تو بشوی

رساله اول و سوم و پنجم و ششم تحریر محمد مهدی بن حبیب الله آشتیانی. اولی در ۱۲۳۴ در مدرسه دارالشفاء طهران. دومی در ۱۲۴۱ و سومی در ۱۲۴۱ در اهر و چهارمی در ۱۲۴۳.

رساله دوم نسخ مسعود بن حبیب الله در ۱۲۱۷ در قم.

رساله چهارم و هفتم و هشتم و نهم بی‌تاریخ.

درحاشیه رساله هفتم نام تعدادی از تالیفات شیخ بهائی آمده است.

در ادامه رساله هشتم حدیث و شعر و معما هست.

۱۵۱ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۵۶۱ ﴾

جنگ (نثر و نظم) (فارسی ـ عربی)

این نسخه جنگ است ولی به صورت مجموعه معرفی شد به فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۵۷ رجوع شود.

۱ـ چند قصیده فارسی در مدح حضرت رسول صلی الله علیه و آله و حضرت امیر علیه السلام مورخ ۱۱۸۸

۲ـ قصیده افصح الشعراء میرزا محمد جعفر اصفهانی در مدح حضرت علی علیه السلام مورخ ۱۱۷۶

۳ـ قصیده نظیری در مدح حضرت علی علیه السلام

۴ـ اشعار با تخلص ناصحی و مطالب دیگر منقول از کتاب «الدرة الزهراء»

تألیف العالم الربانی ناصح الکرمانی.

۵ـ اشعاری از فضولی بغدادی، فانی، حاج محمد جان قدسی، میبدی، لسانی، حکیم عرب، ابن سینا، عطار، ملای رومی، ظهیری عراقی و محتشم

۶ـ مونس الابرار

از: ملا محمد طاهر قمی.

قصیده‌ای است در مدح حضرت علی علیه السلام با شرح در برخی موارد.

۷ـ سفینة النجاة

از: ملا محمد طاهر قمی.

شعر است در شش برگ.

۸ـ رساله اعتقادات

از: خواجه طوسی.

عربی در سه صفحه.

۹ـ اشعاری در منقبت حضرت امیر علیه‌السلام

از: محمد بن حسام القائینی.

۱۰ـ متفرقات در امامت و فضائل و مناقب اهل بیت و دعا و حدیث و شعر

۱۱ـ مطالبی از احقاق الحق و مجالس المؤمنین قاضی نور الله

آغاز این جنگ :

پیوند بود بارگ جان خار ستم را کو گریه که شاداب کند کشت الم را

صد شکر که در وادی تفتیده حرمان دارد قدمم در گره آبله‌یم را

انجام: و روی الزمخشری باستاده الی رسول الله صلی الله علیه و آله قال: فاطمة مهجة قلبی و ابناهما ثمرة قلبی و بعلها نور بصری و الائمه من ولدها امناء.

تاریخ ۱۱۷۶ و ۱۱۸۷ و ۱۱۸۸ و ۱۱۹۴ دارد با مهر بیضوی «شفیع یحیی فی الآخرة محمد والعترة الطاهرة» در اول نسخه.

۳۱۵ برگ، ۱۲ × ۲۱.

﴿ ۵۶۹ ﴾

نوزده رساله **(فارسی)**

از: محمد حسین بن محمد صالح بن عبدالواسع حسینی خاتون آبادی متوفای ۱۱۵۱.

۱-رساله در نماز شب« ۱- ۵»

رسالهٔ مختصری است دربارهٔ ثواب نماز شب و احکام آن که به درخواست عده‌ای از نیکان نگاشته شده است.

آغاز: الحمد لله فوق حمد الحامدین و صلی الله علی سید الساجدین و اشرف الزاهدین محمد و عترته المعصومین العابدین و خلفائه المهدیین الراشدین....بدان که افضل اعمال مستحبه نوافل مرتبه است.

انجام: بهتر آن است که آن را نیز بخواند اللهم اهدنی فیمن هدیت و عافنی فیمن عافیت و تولّنی فیمن تولّیت و بارک لی فیما اعطیت....سبحانک رب البیت استغفرک و اتوب الیک و اومن بک و اتوکل علیک لا حول و لا قوة الا بک یا رحیم.

۲ـ رساله درباره زکات و خمس «٦ـ۱۸» **(فقه ـ فارسی)**

مسائل زکات و خمس را به اختصار در یک مقدمه و دو باب آورده است مقدمه درباره بیان فضیلت زکات و خمس، باب اول در بیان احکام زکات و باب دوم در بیان احکام خمس می‌باشد. تالیف این کتاب در سوم ماه محرّم الحرام ۱۱۳۲ به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی فخر المسلمین و خاتم النبیین و شفیع المذنبین یوم الدین محمد و عترته الاکرمین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین....در بیان فضیلت زکاة و خمس.

انجام: و در همه جا مراعات احتیاط و برائت ذمه حسب الواقع شده است توقع از برادران ایمانی و خلاّن روحانی آن که هرگاه از این رساله منتفع شوند و به مضامین آن عمل نمایند این غریق بحر خطایا و معاصی را در حیات و ممات فراموش ننمایند.

۳ـ رساله آداب وادعیه زراعت «۱۸» (فارسی)

مطالب بسیار مختصری است در آداب و ادعیه کاشتن تخم و درخت نشانیدن.

آغاز: در بیان آداب و ادعیهٔ تخم کشتن و درخت نشانیدن. بدان که بهتر آن است که اول زمین را شخم کنند و بعد از آن تخم بکارند چنانچه کلینی رحمت الله علیه.....

انجام: کلینی رحمت الله علیه به سند مرفوع از حضرت امام محمد باقر علیه السلام یا امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده است که هرگاه خواهی نهالی در زمین بنشانی یا تخمی بکاری این آیه را بخوان و مثل کلمة طیبة کشجرة طیّبه اصلها ثابت و فرعها فی السماء تؤتی اکلها کلّ حین باذن ربها.

۴ـ رساله در ضوابط و قواعد علم قرائت «۱۹ـ ۲۴» (فارسی)

مسائل و قواعد تجوید را در دو قسم آورده است و از محقق محمد باقر سبزواری مطلبی نقل کرده است.

آغاز: مسأله: ضوابط و قواعدی را که قراء در کتب تجوید و قرائت ذکر نموده‌اند مانند ادغام و اخفاء و اظهار و مد.... و اشمام آیا واجب است مراعات آن‌ها و ترک آن‌ها موجب فساد تلاوت.

انجام: و لیکن اگر به آن وضع خوانده شود صحیح و مجزی است بلا خلاف و این سخن نیز صریح است در آن که مدّ زیاد ناخوش و قبیح است آن چه در این مسأله بخاطر فاتر این شکستهٔ قاصر می رسد.

۵ـ رساله در آداب تلاوت قرآن «۲۵ـ ۲۷» (فارسی)

آداب تلاوت قرآن را بر اساس روایات و کلام فقهاء به اختصار نگاشته است.

آغاز: در بیان آدابی که از احادیث و کلام فقها رضوان الله علیهم برای تلاوت قرآن مجید ظاهر می‌شود و آن‌ها بر دو قسم است قسم اول آداب واجبه و آنها چند امر است.

٦ـ رساله در خواص سوره‌ها و آیات قرآن «۲۸ـ ۵۵» (فارسی)

آغاز: در بیان وجه تسمیهٔ سور قرآنی باسم‌های آن‌ها و فضایل و خواصّ هر یک از آن‌ها و فضایل و خواصّ بعضی از آیات و سوره‌ها.

انجام: چنانچه از حضرت صادق علیه السلام منقول است که چشم زدن حق است پس هرگاه بترسی از چشم بد پس بگو ماشاء الله لا قوة الا بالله العلی العظیم.

۷ـ رساله در فضیلت روز نوروز «۵٦ـ ٦۴» (فارسی)

فضیلت روز نوروز و اهمیّت آن را در یک مقدمه و دو فصل و یک خاتمه تنظیم کرده است. مقدمه در تعیین روز نوروز، فصل اول در بیان فضیلت روز نوروز به نقل از روایات معتبره و فصل دوم در بیان روز نوروز در کتب غیر معتبره و خاتمه در بیان وجه تسمیهٔ این روز به نوروز.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی سید الاولین و الاخرین محمد و عترته الطاهرین الاخیار لا سیما امیرالمؤمنین علیّ بن ابی طالب سید الوصیین و لعنة الله علی اعدائهم ابد الابدین.

انجام: و بدین جهت است که می‌ایستند در این روز نزد طلوع فجر و متوجه می‌شوند و به جانب آب قنات و آب حوضها و گاهی می‌روند نزدیک آبهای جاری و از آن آبها بر خود می‌ریزند برای تبرّک و دفع آفتها و بعضی بر بعضی آب می‌پاشند.

۸ـ نجم ثاقب «۶۵ـ ۷۶» (فارسی)

این کتاب در آداب ذکر و شرائط آن در یک مقدمه، پنج مطلع و یک خاتمه فراهم آمده است تألیف این کتاب در روز جمعه پنجم ماه محرّم ۱۱۳۷ بوده است.

انجام: و از این طایفه تبرّی باید نمود که مبادا شیطان رجیم تلبیسات خود طبع را مایل به این طایفه گرداند اعاذنا الله و سائر العباد من الشرک و الالحاد...باینجا ختم شد این رساله.....فلیس المعصوم الا من عصمه الله تعالی.

۹ـ رساله در احکام طهارت و نماز «۷۷ـ ۸۸» (فقه ـ فارسی)

احکام طهارت و نماز را به اختصار در یک مقدمه و چند باب فراهم آورده است و در آخر کتاب ترجمه سوره حمد و سورهٔ قدر را ذکر نموده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة و السلام علی اشرف المرسلین محمد و عترته الانجبین....در بیان معنی واجب و سنّت بدان که واجب آن است که هرگاه مکلف آن رابه عمل آورد.....

انجام: از حضرت امام زین العابدین علیه السلام که مراد این است که سلام می رسانند بر تو ای محمد ملائکه من و روح من سلام مرا از اول آن وقتی که فرود می‌آیند تا طلوع فجر مؤلف گوید که این معنی ظاهر از بطون آیهٔ کریمه باشد.

۱۰ـ اختیارات ایّام «۸۹ـ۱۴۴» (نجوم ـ فارسی)

روزهای خوب و بد را بر اساس احادیث صحیح و روایات معتبر در پنج لوح تنظیم کرده است و مؤلف از اختیارات ایام علامه مجلسی و کتاب تقویم المؤمنین پدرش ملا محمد صالح خاتون آبادی (۱۱۱۶ ق) نام برده است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل اللیل والنهار خلفة لمن اراد ان یذّکّرا و اراد شکورا.

انجام: مؤلف گوید که ابن طاووس رحمت الله علیه این دعا را به روایت دیگر نیز

درکتاب دروع واقیه نقل نموده است و این دو روایت با یکدیگر فی الجمله اختلافی دارند و چون ذکر هر دو روایت موجب تطویل بود به ذکر روایت اوّل که به حسب سند معتبرتر بود اکتفا نمودیم و به اینجا ختم نمودیم.

۱۱ـ مفتاح الفرج در استخارات «۱۴۴ـ۱۷۶» (فارسی)

احکام و کیفیّت و انواع استخاره‌ها را تحت عناوین «مفتاح ـ مفتاح» برگزار کرده است. تألیف این کتاب در ماه ربیع الاول سال ۱۱۲۷ صورت پذیرفته است.

آغاز: الحمد لله دلیل المتحیرین و کاشف الباساء و الضرّاء عن المکروبین و عنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو.

انجام: و این معنی بعد از تامل صادق ظاهر واضح می‌شود. والله تعالی هو الموفق لکل خیر....والصلاة علی محمد و آله الطاهرین.

۱۲ـ رساله در تحقیق بداء «۱۷۷ـ۲۰۱» (کلام ـ فارسی)

بحث مفصّلی است درباره علم باری تعالی و مسأله بداء از دیدگاه قرآن و روایات و فلاسفه و متکلّمین.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و اشهد ان لا اله الا الله شهادة تبلغنا الی اعلی درجات الموحدین.

انجام: و در مثال این قسم مسائل غامضه بهتر آن است که آدمی اذعان و تصدیق بعنوان اجمال نماید و تفصیل و خصوصیات آن را به علوم کاملهٔ انبیاء و اوصیاء علیهم التحیّة والثناء حواله نماید.

۱۳ـ لباس التقوی «۲۰۱ـ۲۲۹» (اخلاق ـ فارسی)

احکام غیبت و موارد حرمت و جواز آن را در یک مقدمه و شش باب نگاشته است.

تألیف این کتاب در ربیع الاول ۱۱۲۶ انجام پذیرفته است.

آغاز: الحمد لله الذی حرّم الغیبة و البهت و النمیمة علی عباده.

انجام: ششم آن که سخن او را به دیگران نقل نکند که باعث ابتلاء این شخص به این امور قبیحه می‌شود و چه بسیار قبیح است که احدی خود مرتکب شود امری را که دیگری را از آن منع نموده باشد. والله تعالی یعلم حقائق الامور و حججه علیهم الصلاة والسلام الی یوم النشور.

۱۴ـ محاسن الحسان «۲۲۹ـ ۲۴۵» (فارسی)

درباره چهار پایان و احادیث دالّه بر مدح و رنگها و اقسام آنها و آداب خرید و فروش دوابّ است که در یک مقدمه و هفت باب و یک خاتمه تنظیم شده و تألیف آن در دوم شعبان ۱۱۱۷ به پایان رسیده است.

آغاز: سپاس بی‌قیاس مالک الرقابی را سزاست که فارسان مضمار سخنوری در اولین مرحله بیدای بی‌انتهای ثنایش مانده...

انجام: اواخر همه است که از همه بازمانده است باینجا ختم شد این رساله مختصره.... محلّی نمایند.

۱۵ـ وسیلة النجاة «۲۴۶ـ ۲۶۱» (دعا و زیارت ـ فارسی)

در آداب زیارات بعیده و کیفیّت آنها که در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه نگاشته شده است. تألیف این در ماه رجب ۱۱۱۶ انجام گرفته است.

آغاز: زینت چهره شاهد زیبای سخن و زیب رخسار عروس دلربای گفتار سپاس و ستایش ایزد رحیمی است بی‌مثل و مانند.

۱۶ـ سبع المثانی «۲۶۲ـ ۳۰۴» (زیارت ـ فارسی)

زیارت هفت امام علیهم‌السلام (امام علی، امام حسن، امام حسین، امام کاظم، امام جواد، امام هادی، امام حسن عسکری علیهم‌السلام و مقام حضرت صاحب الامر علیه‌السلام) و آداب و اعمال اماکن مشرّفه را که در حوالی امکنهٔ آن امامان علیهم‌السلام است به اختصار آورده است و چون مشتمل بر کیفیّت زیارات هفت امام است به «سبع المثانی» مسمّی شده است و در یک مقدمه و پنج باب و خاتمه برگزار شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین....در بیان زیارات روضات عرش درجات اعنی روضهٔ مطهّرهٔ حضرت امیرالمؤمنین.....

انجام: و نیت چنین کند که دو رکعت نماز طواف وداع خانه می‌گذارم از برای رضای خدای تعالی پس بیرون آمده متوجه وطن شود.

۱۷ـ ریاض الرّضوان «۳۰۴ـ ۳۴۴» (زیارت ـ فارسی)

آداب زیارت امام رضا علیه‌السلام و حضرت معصومه سلام الله علیها و حضرت عبدالعظیم و امام زاده حمزه رضوان الله علیها و بعضی از زیارات جامعه را در یک فاتحه و سه روضه و یک خاتمه تنظیم نموده است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل فی الارض خلفاء من الانبیاء و الاوصیاء فجعل نبینا خیر النبیین و ائمتنا خیار الوصیّین و صیّر مشاهدهم ریاض الجنان و زیارتهم سبباً للفوز بالرضا و اقصی امال الطالبیین.....

۱۸ـ اجازه «۳۴۵ـ ۳۵۴» (عربی)

اجازهٔ روایتی است که محمد حسین بن محمد صالح خاتون آبادی به ملا زین الدین خوانساری در سال ۱۱۳۶ هـ.ق نگاشته است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل فی الارض خلفاء من الانبیاء و الاوصیاء و جعل العلماء

لهم امناء فجعل فی کل خلف منهم عدولاً ینفون عن الدّین تحریف الغالین و انتحال المبطلین.....

انجام: و قد استجزت روایة الصحیفه السجادیه صلوات الله علی من الهمها من جدّی العلامه المجلسی طیب الله مضجعه فی اوان الصّبا قبل اوان الحلم فاجازنی رحمه الله تعالی و لیکن هذا آخر ما اوردنا ایراده فی هذه الرسالة مع تراکم افواج الهموم....اجمعین.....

۱۹ـ اجازه «۳۵۴ـ ۳۶۴» (عربی)

اجازهٔ روایتی محمد حسین بن محمد صالح خاتون آبادی به امیر صدرالدین محمد رضوی است که در ماه شعبان ۱۱۴۸ نوشته است.

آغاز: الحمد لله الذی رفع درجات العلماء علی قدر روایاتهم عن فخر المرسلین وعترته الطاهرین و رجّح فی میزان الفضل مدادهم علی دماء الشهداء یوم الدین.

انجام: و ارجو منه ان لا ینسانی و مشایخی و اسلافی و والدی و اجدادی بل یذکرنا فی مظانّ اجاباته و اوقات خلواته و اعقاب صلواته و ترک التکاهل و التکاسل فی ذلک وان الله بالاجابة جدیر و انا لما انزل الیّ من خیر فقیر در فهرست سابق این کتابخانه دو رساله به نام اسرار الصلاة و آداب روزه که هر دو ناقص است به عنوان رساله شماره ۱۰ و ۱۱ یاد شده است و بنابراین عدد رساله‌ها ۲۱ می‌باشد.

هیچ کدام از رساله‌ها تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

کتاب هشتم از آغاز نقص دارد.

در ادامه کتاب نوزدهم مطالبی درباره توحید و امامت هست.

۳۶۴ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۵۹۲ ﴾

چهارده رساله از وحید بهبهانی (۱۲۰۶)

۱ـ الفوائد الحائریة القدیمة «۲ـ ۵۱» **(اصول فقه ـ عربی)**

به جلد ۱ ص ۴۱۴ رجوع شود.

۲ـ الفوائد الحائریة الجدیدة «۵۱ـ ۸۴» **(اصول فقه ـ عربی)**

سی و چهار فائده است در اصول فقه که وحید پس از کتاب سابق نوشته و بـه آن ملحق نموده است.

[الذریعة ۳۲۹/۱۶، مرعشی ۶۱/۲، مجلس ۶۰/۲۵، مشار عربی ۶۷۹].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین....فائده اذا ظهر من فعل الشارع او قوله المطلق ان شیئا جزء عبادة فالاصل کونه رکنا تبطل العبادة بترکه عمدا او جهلاً او سهواً.

۳ـ اصالة البرائة «۸۴ـ ۹۸» **(اصول فقه ـ عربی)**

موضوع اصالة البراءة را به طور مستدل در دو بخش بحث می‌نماید: آنچه نصی در آن نیست.یا نصوص متعارض باشند.

[الذریعة ۱۱۳/۲، مرعشی ۶۲/۲، الفبایی آستان قدس ۵۳].

آغاز: الحـمد لله رب العـالمین والصـلاة والسـلام عـلی مـحمد و آله اجـمعین.... والاخباریون کذلک فیما اذا کان الشبهة فی طریق الحکم فقط.....

۴ـ الجمع بین الاخبار المتعارضة «۹۸ـ ۱۰۷» **(اصول فقه ـ عربی)**

کیفیت جمع بین اخبار مختلفه و اقسام جمع و آنچه صحیح یا ناصحیح است در این رساله بحث می‌شود.

این رساله به عنوان حاشیه‌ای بر قطعه‌ای از کتاب «معالم الاصول» شیخ حسن فرزند شهید دوم نگاشته شده (کذا قیل).

[الذریعة ۱۳۵/۵، مرعشی ۶۳/۲، آستان قدس رضوی ۱۶۸].

آغاز: الحمد لله رب العالمین.....من ان الجمع اولی من الطرح و الی الان ما اطلعت علی دلیل لها اذالحکم بالاولویة.....

۵ـ رسالة فی الاجماع (اصول فقه ـ عربی)

٦ـ اصالة الطهارة«۱۱۹ـ۱۲۰» (فقه و اصول ـ عربی)

بحث کوتاهی است در اینکه اصل در چیزها طهارت و پاکی است و نجاست خلاف اصل و احتیاج به دلیل دارد.

[الذریعة ۱۱۷/۲، مرعشی ۶۶/۲، مجبس ۲۵۰/۳۶].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی محمد و آله اجمعین اعلم الاصل طهارة الاشیاء و هو من المسلمات عند المجتهدین و الاخباریین،ناقش فی ذلک صاحب الذخیره.....

۷ـ اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات«۱۲۰ـ۱۲۱» (فقه و اصول)

مؤلف در این رساله اصل در معاملات را فساد می‌داند و استدلال می‌کند بر اینکه صحت خلاف اصل است.

[الذریعة ۱۱۶/۲، مرعشی ۶۵/۲، مجلس ۲۵۰/۳۶].

آغاز: الحمد لله رب العالمین.....فاعلم یا اخی ان المهم و المقصود الاصلی فی المعاملات هو الصحة و الفساد و فی کثیر من المواضع یحکم الفقهاء بالفساد.

۸ـ عبادة الجاهل« ۱۲۱ـ۱۲۴» (فقه ـ عربی)

راجع به عبادتهای کسی که احکام را نیاموخته است.

[الذریعة ۲۰۹/۱۵، مرعشی ۶۵/۲، الفبایی آستان قدس ۴۰۰].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین....اعلم یا اخی ان من یقول بصحة عبادته ولو کانت مخالفة لما امر الله تعالی.

۹ـ الاجتهاد و الاخبار «۱۲۵ـ ۱۷۰» (فقه و اصول)

در این رساله از مقدمات اجتهاد و کیفیت و اقسام آن در هفت فصل گفتگو می‌شود و در بعضی از نسخه‌ها تاریخ به پایان رسیدن رساله ۱۳ رجب ۱۱۵۵ می‌باشد. این تاریخ در نسخهٔ حاضر نیست.

[الذریعة ۲۶۹/۱، مرعشی ۶۲/۲، الفبایی آستان قدس ۲۱].

آغاز: الحمد لله الذی اوجب علی العباد الجهد و الاجتهاد.....

۱۰ـ القیاس = ابطال القیاس« ۱۷۱ـ ۱۷۲» (اصول فقه ـ عربی)

موضوع قیاس را به طور مستدل به عنوان حاشیه بر قطعه‌ای از کتاب ذخیرهٔ سبزواری بحث و اثبات می‌نماید که قیاس در احکام شرعی باطل است.

[الذریعة ۷۰/۱، مرعشی ۶۱/۲، الفبایی آستان قدس ۴۵۲].

آغاز: تحقیق فی القیاس خطر بالخاطر الفاتر القاصر....و هو انه اذا ورد من الشارع حکم بجزئی.

۱۱ـ الاستصحاب « ۱۷۲ـ ۱۷۶» (اصول فقه ـ عربی)

در این رساله بر حجیت استصحاب استدلال می‌شود و اقسام آن و آراء دانشمندان علم اصول در حجیت آن مورد بحث قرار می‌گیرد.

[الذریعة ۲۴/۲، مرعشی ۶۳/۲، مجلس ۴۲۰/۲۵].

آغاز: الحمد لله رب العالمين....الاستصحاب عبارة عن الحكم باستمرار امر كان يقينى الحصول فى وقت اوحال و مشكوک البقاء بعد ذلک الوقت او الحال.....

۱۲ـ الفوائد الاصولية =مجموعة اصوليه «۱۷۶ـ ۱۷۷» (اصول فقه ـ عربى)

فوائدی است در بعضی از مسائل اصول فقه از جمله توقیفی بودن حکم شرعی، بحث صحیح یا اعم بودن الفاظ عبادات.

[الذريعة ۷۱/۲۰].

آغاز: الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين....الحكم الشرعى توقيفى موقوف على النص من الشرع و ان استقل به العقل لانه من حيث حكم العقل به عقلى و من حيث حكم الشرع به شرعى.

۱۳ـ الرد على صاحب المفاتيح «۱۷۷ـ ۱۸۷» (اصول فقه ـ عربى)

حاشیه و ردّی است بر دیباچه «مفاتیح الشرایع» فیض کاشانی ره و در واقع در این رساله آراء اخباری‌ها را رد کرده است.

[الذريعة ۲۱۳/۶، مرعشى ۶۵/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد و آله الطاهرين.....قوله ره على اصول مبتدعة ان الاصول المتداولة عند الفقهاء منها اصل البرائة و هو ثابت بالعقل والكتاب والسنة.....

۱۴ـ حاشية معالم الاصول «۱۸۷ـ ۲۱۲» (اصول فقه ـ عربى)

چاپ سنگی شده است.

[الذريعة ۲۰۵/۶، مرعشى ۱۶۴/۱۶، مجلس ۲۶۷/۲۶، مشار عربى ۲۹۶].

رساله اول و سوم نسخ شريف بن محمد صادق بدون تاريخ.

رساله چهاردهم نسخ محمد صادق بن محمد بروجردی در ۱۲۴۰.

بقیه رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۲۱۲ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ٦١٥ ﴾

۱ـ الفوائد الصادقیة« ۱ـ ۴۳» (منطق ـ عربی)

از: محمد علی بن محمد حسن ارانی کاشانی (ق ۱۳)

مؤلف این کتاب را روز ۱۸ ذی حجه ۱۲۱۶ آغاز نموده و ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۱۷ به پایان برده است.

[**الذریعة ۳۴۴/۱۶، مرعشی ۲۹/۱**].

آغاز:....فجاءت بحمد الله روضة للناظرین....قاعدة اعلم ان من فضل الله علی نوع الانسان افاضة نور العقل المدرک للاشیاء علی ما هی علیه بقدر الامکان.....

انجام: اذا اردت تحصیل مطلب من المطالب ضع طرفی المطلوب ثم اطلب جمیع ما یصلح الموضوعیه....حتی یحصل من الشکل....او غیرهما مرادک.

۲ـ باب الحروف «۴۳ـ ۴۴» (عربی)

از: ؟.

کیفیت نگارش حروف الفبای عربی و شکل آنها را بطور مختصر بیان کرده است. می‌توان آن را تحریر الخط نام داد.

آغاز: قد ذکرنا ان اول الحروف نقطه و هذه النقطه سار فی کل الحروف فمبدأ کل هی النقطه فی عالم الحروف.

انجام: و الالف هو الاختراع الثانی و الباء هو الابداع الثانی عنه.

۳ـ مرآة الرجال «۴۴ـ ۴۶» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در علم قیافه‌شناسی. مؤلف همهٔ اعضای انسانی را ذکر کرده و احوال مختلف آن را با صفات مربوط بررسی می‌کند.

آغاز: این مختصری است در علم قیافه....و پس سر بزرگ دلیل است بر همت عالی.....

انجام: البته باید که عاقل و دانا نظر کند در اعضاء و اجزاء بدن خود هر عضوی که دلالت کند بر صفت ناپسندیده آن صفت را از خود دور کند و صفات نیک حاصل نماید ان شاء الله تعالی.

۴ـ شرح شواهد البهجة المرضیة «۴۸ـ ۸۵» (عربی)

از: ؟.

ابیاتی که جلال الدین سیوطی در کتاب «البهجة المرضیة فی شرح الالفیة» بدانها استشهاد کرده را در این رساله شرح کرده است.

آغاز: اقائلَنَّ اَحضِرُوا الشُّهوُدا قاله رؤبة و قبله اَرَیتَ ان جآءت به امْلودا.

۵ـ شرح شواهد العوامل ملا محسن «۸۶ـ ۹۱» (فارسی)

از: ؟.

ابیاتی که ملا محسن طالقانی قزوینی در کتاب «عوامل» خود بدانها استشهاد کرده است را در این کتاب ترجمه و شرح کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی محمد و اله الطاهرین.

یغضی حیاء و یغضی من مهابته و لا یکلّم الا حین یبتسم

الاغضاء پلکهای چشم به یکدیگر نزدیک آوردن.

٦ـ شرح شواهد تصریف «۹۲ـ ۹۸» (فارسی)

از: نظام الدین محمد بن احمد اردبیلی (ق ۱۱)

شرحی بر اشعار کتاب «العزّی فی التصریف» مشهور به «شرح تصریف» تفتازانی.

[**الذریعه ۳۳۹/۱۳، مجلس ۶۴۱/۳۸، مشار فارسی ۳۲۳۹/۳**].

رساله اول نستعلیق ابراهیم بن حکیم اسماعیل طبیب در ۱۲۹۵.

رساله دوم بی‌تاریخ با مهر بیضوی «کتابخانه خصوصی سید حسین مدرسی طباطبائی» در ۱۳۸۳.

رساله سوم نستعلیق ابراهیم بدون تاریخ. در ادامه آن مطلبی از علوم غریبه هست.

رساله چهارم و پنجم چاپی است تاریخ چاپ رساله پنجم ۱۲۶۷می‌باشد.

رساله ششم نسخ محمد هادی طالقانی است بدون تاریخ.

۹۸ برگ، ۱۲ × ۲۱.

﴿ ٦٢٧ ﴾

۱ـ جواهر الفرائض = الفرائض النصیریة «۲ـ ۲۹» (فقه ـ عربی)

از: خواجه نصیر محمد بن محمد بن حسن طوسی (۶۷۲ ق)

رساله‌ای است مشتمل بر قواعد مهمی که در تقسیم ارث احتیاج به آنها پیدا می‌شود، در دو قسم مشتمل بر چند باب و فصل و قاعده می‌باشد.

[**الذریعه ۱۵۰/۱۶، مرعشی ۶۰/۱**].

آغاز: لله الحمد اهل الحمد و ولیه و منتهاه.

۲ـ الإرث «۲۹ـ ۴۴» (فقه ـ عربی)

از: عبدالله بن خلیل (ق ۱۱ ه)

مطالب ارث بر اساس روایات اهل بیت علیهم‌السلام به اختصار نگاشته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین.....الوارد عن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم وهو تعلموا المواریث و علموها الناس.....

۳ـ المعونة فی فرائض المیراث «۴۴ـ ۷۹» (فقه ـ عربی)

از: معین الدین ابی الحسن سالم بن بدران بن سالم مصری (۶۶۱ ق)

مسائل و طبقات ارث را بر اساس مکتب اهل بیت علیهم‌السلام ذکر کرده است و با عناوین «طبقة ـ اصل ـ مسألة» نگاشته شده است.

مؤلف استاد خواجه نصیر طوسی بوده است.

[**الذریعه ۲۷۷/۲۱**].

آغاز: الحمد لله المنقذ من الضلالة و المعلم بعد الجهالة.....اصل فی معرفة الطبقات فطبقات الورّاث خمس.....

انجام: و کتب اصحابنا تتضمن انه یرث اذا قتله من ماله دون دیته و لا یرثه اذا قتله عمدا علی کل حال.....و صلواته علی سیدنا محمد رسوله خاتم الانبیاء و علی اهل بیته الطاهرین الاتقیاء و سلامه و برکاته.

۴ـ الفخریّة فی معرفة النیّة «۷۹ـ ۹۸» (فقه ـ عربی)

از: فخر الدین محمد بن حسن بن مطهر حلّی (فخر المحققین) (۷۷۱ ق)

این رساله دارای سه فصل است. فصل اول در حقیقت نیّت، دوم در وجوب آن، سوم در چگونگی آن. این رساله به درخواست فخر الدین حیدر بن شرف الدین علی بن ابی الحسن بیهقی، نوشته شده است.

[**الذریعه ۱۲۶/۱۶، مرعشی ۲۰۷/۲، مجلس ۳۹۱/۳۸**].

آغاز: الحمد لله علی هدایتنا بسید المرسلین و ارشادنا الی الدین المتین (المبین) و تکلیفنا بالاحکام الشرعیه.....

انجام: و هذا اخر ما املیناه فی هذه الرسالة و لا نطلب الجزاء علیه الا من الله تعالی وحسبنا الله و نعم الوکیل والحمد لله رب العالمین....الطاهرین.

۵ـ رسالة فی الإرث «۹۸ـ۱۱۳» (فقه ـ عربی)

از: زین العابدین محمد بن قاسم تبریزی.

کیفیت تقسیم ارث بین ورّاث را در دو «بحث» بررسی کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین....اما بعد فهذه تشتمل علی کیفیة قسمة مسائل المیراث و ما یتبع ذلک من معرفة اصولها.....

رساله اول نسخ راضی بن بهاء الدین بن جمال الدین النجفی الجزائری در ۱۰۲۳. با مهر مربع «افوض امری الی الله عبده اسماعیل».

رساله دوم نسخ همان کاتب در مشهد در ۱۰۳۳.

رساله سوم نسخ همان کاتب در مشهد در ۱۰۳۴.

رساله چهارم نسخ شاید همان کاتب در ۱۰۳۴.

رساله پنجم بدون نام کاتب و تاریخ کتابت. این رساله از آغاز نقص دارد.

۱۱۳ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۶۳۱ ﴾

۱ـ رسالة فی الخلّ النجس و حکمه «۲ـ۵» (فقه ـ عربی)

از: مولانا زین العابدین تبریزی (ق ۱۰ هـ.ق)

جوابی است به این سؤال شاه طهماسب صفوی: «هرگاه مقداری سرکهٔ نجس در دیگی بریزیم و ظرفی خالی مثل طاس یا پیاله بر سر آن بگذاریم و بعد از آن سر دیگ را محکم بگیریم به حیثیتی که هیچ فرجه نماند و بعد از آن آتش در زیر دیگ برافروزیم و بعد از زمانی سر دیگ را بگشائیم ببینیم که در آن ظرف خالی که بر سر آن

سرکه گذاشته بودیم آبی هست که طعم سرکه دارد و بسا باشد که او را «عرق سرکه» گویند آیا این آب پاک است یا نجس»: مولانا زین العابدین پس از بررسی استدلالی این مسأله حکم به طهارت آن کرده است.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۶۵ رجوع شود.

آغاز: الحمد لله الذی انعم علی العالمین بارسال رسول ما نطق عن الهوی بل کل ما قال و نطق وحی الیه یوحی و تفضل علیهم باحادیث صدرت عن مشکاة النبوة و روایات وقعت.

انجام: لزم ان ینجس ذلک الماء القلیل لملاقاته لاجزاء صغار بولیة مثلا فیصدق علیه حینئذٍ انه ماء قلیل لاقی نجاسة و بطلانه ظاهر والله اعلم. و حیث انتهی المرام جازان نقطع الکلام حامدین الله.

۲ـ المعونة فی فرائض المیراث «٦ـ ۳۰» (فقه ـ عربی)

از: معین الدین ابی الحسن سالم بن بدران بن سالم مصری مازنی (۶۶۱ ق)

در مجموعه قبل از این مجموعه معرفی شد.

[**الذریعه ۲۷۷/۲۱**].

۳ـ رسالة فی المیراث « ۳۱ـ ۳۲» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است درباره ارث و طبقات ورّاث.

آغاز: اعلم ایدک الله تعالی ان العددین اما ان یکونا متماثلین او مختلفین والمختلفات اما ان یکونا متداخلین او متوافقین او متباینین فالمتماثلان یکفیک ضرب احدهما.

۴ـ رساله فی الارث «۳۳ـ ۴۶» (فقه ـ عربی)

از: زین العابدین محمدبن قاسم تبریزی.

در مجموعه قبل از این مجموعه معرفی شد.

انجام: واستقصاء طریق الضرب کثیرة لا یحتمل هنا ذکرها فنقتصر علی ما اوردناه فی هذه الرسالة الشریفة و حسبنا الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر غفرانک ربنا و الیک المصیر.

۵ـ جواهر الفرائض = الفرائض النصیریة «۴۷ـ ۶۳» (فقه ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن حسن طوسی (۶۷۲ ق).

در مجموعه قبل از این مجموعه معرفی شد.

[**الذریعه ۲۷۴/۵، مرعشی ۶۰/۱**].

۶ـ الارث «۶۴ـ ۷۳» (فقه ـ عربی)

از: شیخ عبدالله بن خلیل (ق ۱۱ هـ.ق)

در مجموعه قبل از این مجموعه معرفی شد.

۷ـ رسالة فی المیراث «۷۴ـ ۸۷» (فقه ـ عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهّر حلّی (۷۲۶ ق)

قواعد و مسائل ارث را ذکر کرده و برای هر مسأله‌ای مثالی تحت عناوین «مثلاً ـ مثلاً» آورده است.

[**مکتبة العلامة الحلّی ص ۲۰۵**].

آغاز: مثلاً لومات شخص و خلف احد ابویه و بنتا فتصیب احد الابوین السدس و نصیب البنت النصف و اقل فریضة یجمع فیها السدس و النصف فهی ستة فاصل الفریضة.

۸ـ شرح مسائل من میراث «القواعد الاحکام» «۸۸ـ ۹۰» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

مؤلف مسائلی را از کتاب «قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام» علامه حلّی (۷۲۶ ق) که مربوط ارث است شرح نموده.

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد.....فی مباحث المیراث من قواعده عند ضبط قواعده و نظم معاقده واعلم ان هولاء اشارة الی من سبق ذکره.....

انجام: هکذا حقق المقال و دع القیل و القال فان الرجال یعرف بالحق لا الحق بالرجال. هذا ما اقتضاه الحال مع ضیق المجال لاستقصاء الکلام.

رساله اول نسخ ۱۰۴۲.

رساله دوم بدون تاریخ.

رساله سوم بدون تاریخ و از انجام ناقص.

رساله چهارم نسخ محمد بن زهرة الحسینی الفوعی العاملی در ۱۰۳۹ برای سید جلیل میر محمد مؤمن.

رساله ۵ و ۶ و ۷ بدون تاریخ.

در رساله ششم مهر بیضوی «محمد حسین الحسینی» هست.

رساله هشتم نسخ همان محمد بن زهره در ۱۰۴۰.

این مجموعه ملک صاحب ریاض العلماء بوده و دستخط او در اول همه رساله‌ها هست.

۹۰ برگ، ۱۲ × ۱۸.

﴿ ٦٣٦ ﴾

۱ـ البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان «۳ـ ۴۶» (حدیث ـ عربی)

از: علی بن حسام الدین متّقی هندی (ق ۱۰ ه)

اخبار مربوط به حضرت مهدی موعود علیه السلام و علامات آخر الزمان را که سیوطی در

کتاب «العرف الوردی» خود، گرد آورده بود با افزودن پاره‌ای از اخبار مناسب از کتاب «جمع الجوامع» سیوطی و «عقد الدرر» است.

این کتاب را طی یک مقدمه و سیزده باب و یک خاتمه نگاشته است.

[مرعشی ۳۱/۱۴].

آغاز: اللهم ارنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه و ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه الحمد لله نحمده و نستعینه و نؤمن به و نتوکل علیه.

۲ـ حدیث «انّ عیسی علیه‌السلام اذا نزل یصلّی خلف المهدی علیه‌السلام» «۴۶ـ ۴۸»

(حدیث ـ عربی)

از: ؟.

چند حدیث با سندهای مختلف در پاسخ کسانی که نماز خواندن حضرت عیسی علیه السلام پشت سر امام زمان علیه‌السلام را انکار کرده‌اند.

۳ـ منتخب «احیاء المیت فی فضائل اَهْلِ البیت «۴۸ـ ۵۰» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

چهل حدیث از کتاب «احیاء المیت فی فضائل اهل البیت» جلال الدین سیوطی که شامل شصت حدیث است، برگزیده و در این رساله آورده است.

[ر.ک: «کشف الظنون ۲۵/۱»].

آغاز: عن ابن عباس رضی الله عنه قال لما نزلت هذه الآیة قل لا اسئلکم علیه اجرا الاّ المودة فی القربی قالوا یا رسول الله من اقربائک هؤلاء الذین وجب علینا مودتهم.

انجام: و من زار قبر اهل بیتی فقد خرج من الذّنوب کیوم ولدته اُمّه.

۴ـ دُرّ التّمام فی تاریخ خروج المهدی علیه السلام «۵۱ـ ۵۲» (عربی)

از: محمد بن پاینده ساوه‌ای (ق ۱۰ ه)

مشتمل بر چند سؤال و جواب درباره تاریخ ظهور حضرت مهدی علیه السلام می‌باشد.

آغاز: الحمد لله نحمده و نستعینه علی سائر الامور الصعبة و نتوکل علیه فی کل وقعة و شدّة.

۵ـ حدیث «الأئمّة من بعدی بعدد نقباء بنی اسرائیل» «۵۲ـ ۵۳»

(حدیث ـ عربی)

از: محمد بن پاینده ساوه‌ای (ق ۱۰ ه)

مطالبی درباره حدیث معروف «الأئمّة من بعدی بعدد نقباء بنی اسرائیل» تحت عناوین «اعلم ـ اعلم» آورده است.

آغاز: الحمد لله العالم العلیم العادل الحکیم الذی یفعل ما یشاء و یحکم ما یرید والحمد لله الذی علم لعلمائه من العلوم الخفیّة.

انجام: و هذه نکته ما حلّها و لا خطر بخاطر و لا علمها احد الا هذا الضعیف الذی طلب من الله هذا العلم و نسأل الله الهدایة و ادامة العنایة و نتوکل علیه و الیه المصیر والله اعلم.

۶ـ رسالة فی علائم الظهور «۵۳ـ ۵۴» (عربی)

از: محمد بن پاینده ساوه‌ای (ق ۱۰ ه)

مؤلف مطالبی را که در کتب علمای هند در علائم ظهور دیده است در این رساله آورده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین.....رایت فی کتاب علماء الهند...

۷ـ رسالة فی ظهور المهدی علیه‌السلام «۵۴ـ ۵۵» (عربی)

از: محمد بن پایند ساوه‌ای (۱۰ ه)

مطالب کوتاهی درباره چگونگی ظهور حضرت مهدی علیه‌السلام آورده است.

آغاز: الحمد لله نحمده حمداً و نشکره شکراً علی ما اعطانا تبیانا و فکراً و اظهر الینا من الرموز الخفیّه ذکراً و رزقنا من مواهب فضله ذهناً.

۸ـ رسالة جفر الکبیر فی تعیین ظهور المهدی علیه‌السلام «۵۵ـ ۵۶» (عربی)

از: محمد بن پاینده ساوه‌ای (ق ۱۰ ه)

رسالهٔ کوتاهی است در تعیین ظهور حضرت مهدی علیه‌السلام با استفاده از جفر کبیر و سال هزار و دویست به حساب جفر استخراج کرده است که سال استقرار کامل عدل و امان حضرت مهدی علیه‌السلام باید می‌شد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة والسلام علی محمد و آله اجمعین....ان مکث المهدی کمکث اصحاب الکهف جعله علی ذلک ثلاث مکث مکث غیر الولادة.....

رساله اول بدون تاریخ. کاتب همان کاتب رساله‌های بعد است.

رساله دوم نسخ محمد بن پاینده احمد ساوه‌ای در ۹۷۹ درکاشان.

رساله سوم نسخ همان کاتب است بدون تاریخ.

رساله چهارم تا هشتم تالیف همان کاتب و بخط او در ۹۷۹.

۵۶ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۶۴۹ ﴾

۱ـ رجعت «۲ـ ۶۸» (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

این رساله به نام شاه سلیمان صفوی تألیف شده است.

[الذریعه ۹۰/۱، ۶۸/۱۳،کتابشناسی مجلسی ص ۲۳۷، مجلس ۶۰/۳۷، مرعشی ۲۰۹/۱].

۲ـ رضاعیّه =رساله در رضاع «۶۹ـ ۹۰» (فقه ـ فارسی)

از: محمد تقی بن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

[الذریعه ۱۹۰/۱۱، مرعشی ۱۸۸/۱۳].

آغاز: الحمد لله رب العالمین....اما بعد....که چون در این عصر افراط و تفریط بسیار در امر رضاع واقع شده.

۳ـ رضاعیّه =رساله در رضاع «۹۰ـ ۹۱» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

[الذریعه ۱۸۹/۱۱].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله الطاهرین اما بعد بدان که به صحت رسیده که حضرت سید المرسلین صلی الله علیه و آله فرموده‌اند که یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب.

۴ـ رسالهٔ کفارات «۹۲ـ ۹۸» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به طور مبسوط کفارات را دو نوع ذکر کرده: نوع اول کفارات احرام حج و عـمره، نوع دوم بقیّهٔ انواع کفارات است که کلاً هیجده مورد از موارد وجوب کفاره در ایـن رساله مورد بحث قرار گرفته و احکام آنها ذکر شده است. این رساله در ماه صفر ۱۰۹۱ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۸۶/۱۸، مرعشی ۲۰۶/۱، ۲۵ رسالهٔ فارسی مجلسی ص ۳۸۵ رسالهٔ ۱۷].

آغاز: الحمد لله و سلامه علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرة الوری اما بعد بدان که کفاره بر دو نوع است اول کفّارات احرام حجّ و عمره و آن‌ها را در رسالهٔ حج بیان کردم. دویّم سایر کفّارات است.

۵ـ رسالهٔ بداء «۹۸ـ۱۰۴» (کلام ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

عقیدهٔ شیعه را راجع به «بداء» تشریح نموده و اشکالات اهل سنّت را در این باره به طور اختصار پاسخ می‌گوید.

[**الذریعه ۵۴/۳، مرعشی ۲۰۸/۱**].

آغاز: الحمد لله والسلام علی عباده الذین اصطفی محمّد و آله خیرة الوری اما بعد چون در مسأله بداء نزاع عظیم میان علمای خاصه و عامه به هم رسید و منشأ تشنیع مخالفان بر شیعه گردیده.....

٦ـ رسالهٔ فرق بین صفات ذات و صفات فعل «۱۰۴ـ۱۱۱» (کلام ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

بحث کوتاهی است در صفات الهی و آنکه کدام ذاتی و کدام فعلی می‌باشند.

[**مرعشی ۲۰۸/۱**].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والسلام علی محمد و آله اجمعین اما بعد باید دانست که صفات ذات مقدس حق سبحانه و تعالی بر دو نوع است سلبی و ثبوتی.

انجام: و برای فرق میان صفات ذات و صفات فعل گویا همین کافی باشد والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم.

۷ـ سرمایهٔ ایمان« ۱۱۱ـ ۲۱۰» (کلام ـ فارسی)

از: ملا عبدالرّزاق بن علی بن حسین لاهیجی (۱۰۷۲ ق)

اصول دین پنجگانه را بر روش کلامی و فلسفی در یک مقدمه و پنج باب نگاشته است و هر بابی دارای چند فصل می‌باشد. این کتاب مختصر «گوهر مراد» خود مؤلف است که به جهت یکی از اجلاّء اخلاّء، تلخیص نموده است.

چاپ شده است.

[الذریعه ۱۷۲/۱۲، مرعشی ۱۴۰/۲، مجلس ۶۱۵/۳۸، نسخه‌های خطی، منزوی ۸۰۱/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی محمد و آله الطاهرین اما بعد....نظر بر نسخه گوهر مراد این درویش که در خزانه هیچ پادشاهی نیست افتاده از حوصله فهم و ضبط.....

۸ـ اوزان شرعیّه« ۲۱۱ـ۲۱۲» (فارسی)

از: محمد طاهر

رساله بسیار مختصری است که مؤلف هنگام اقامت در نجف اشرف برای وزن و تشخیص مثقال شرعی و درهم شرعی و علّت اختلاف اوزان ایشان با اوزان شیخ محمد جابری، نگاشته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی محمد و آله الطاهرین اما بعد....اوزان شرعیة مثقال و درهم و غیر آن را به جو میانه در بزرگی و کوچکی ضبط نموده‌اند و مردم از معرفت آن به نهایت احتیاج عاجزند.

انجام: و احتیاط آن است که به این عمل شود و حاجت به ذکر حساب شیخ محمد نیست و دیه نفس که ده هزار درهم است به حساب ما هفتاد تومان است و به حساب شیخ محمّد شصت و سه تومان است.

رساله اول تا هفتم تاریخ کتابت ندارد. شاید همان ۱۲۳۴ که تاریخ کتابت رساله هشتم است

تاریخ کتابت بقیه هم باشد.

۲۱۲ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ٦٥٢ شامل ده رساله ﴾

۱ـ الاثنی عشریّة فی الطهارة «۲ـ۱۵» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

احکام طهارت را با تقسیمی زیبا در دوازده مطلب تنظیم نموده است.

[الذریعه ۱۱۷/۱، مرعشی ۶۵/۵، مجلس ۲۳۰/۲۵، آستان قدس رضوی ۱۹].

آغاز: اما بعد حمد الله علی آلائه والصلاة علی سید انبیائه و اشرف اولیائه...فاقول ان المطالب المتعلّقه بالطهارة اثنی عشر مطلبا الاوّل ما الطهارة الثانی کم الطهارة.

۲ـ لغز و معمّا «۱۵ـ۱٦» (عربی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از لغز و معما با عناوین «ایها الصاحب الزکی ـ ایها الولد المؤید» است و از شیخ بهایی ره نیز نقل کرده است.

آغاز: ایها الصاحب الزّکی و الفاضل الذکّی اخبرنی عن اسم واحدیّ الآحاد و ثنآئی العشرات ثلاثی المآت رباعی الحروف.

۳ـ الاثنی عشریّة فی الصلاة «۱٦ـ ۳۳» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

دومین اثنا عشریات شیخ بهایی است که در احکام نماز گفتگو می‌کند. تمام آنچه را که در نماز معتبر است در دوازده نوع حصر نموده و در هر فصلی دوازده چیز می‌آورد.

[الذریعه ۱۱۷/۱، مرعشی ۸۷/۱، مجلس ۵۹/۴].

۴ـ الاثنی عشریة فی الزکاة و الخمس «۳۴ـ ۴۰» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

سومین اثنا عشریه شیخ بهایی است در زکات و خمس.

[**الذریعه ۱۱۶/۱**].

۵ـ الاثنی عشریة فی الصوم «۴۰ـ ۵۰» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

رسالهٔ چهارم از «اثنا عشریات» است در هشت فصل.

[**الذریعه ۱۱۷/۱، مرعشی ۳۳/۱، مجلس ۶۰/۴، مشار، عربی ۱۸**].

٦ـ الاثنی عشریة فی الحج «۵۰ـ ۵۹» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

احکام و مناسک حج را به ترتیبی مخصوص که تقسیم بر دوازده می‌باشد. در این رساله که یکی از «اثنا عشریات» است بیان می‌کند.

[**الذریعه ۱۱۵/۱، مرعشی ۲۸۱/۱۲، مجلس ۸۹/۲۵**].

۷ـ الوجیزة «٦۰ـ ٦۴» (درایه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

۸ـ جهة القبلة «٦۴ـ ٦۸» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی.

این رساله در چگونگی تعیین قبله از جنبهٔ فقهی و آنچه بزرگان فقها راجع بـه آن گفته‌اند بحث می‌کند.

[**الذریعه ۳۹/۱۷، دانشگاه ۸/ ۸۱۰، مرعشی ۱۲۶/۱**].

آغاز: و علیک اعتمادی یا کریم اما بعد الحمد والصلاة....ان تحقیق حقیقة جهة القبلة التی یجب علی البعید تحصیلها و التوجّه الیها من المهمّات لیکون المتوجه عارفا فی الجملة.

۹ـ رسالة فی الکرّ «۶۸ـ ۷۷» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

در تحقیق مقدار کر و مساحت یا وزن شرعی آن و تطبیق با قواعد ریاضی به نام شاه طهماسب صفوی است که در ۲۵ شوال ۱۰۰۳ به پایان رسیده است.

[**الذریعه ۲۸۸/۱۷، مرعشی ۱۴۷/۱۳، الفبایی آستان قدس ۴۶۰**].

آغاز: نحمدک یا من ملأ حیاض قلوبنا بماء ولاء النبی و الآل... فی عذر ان الزیغ و الضلال و نصلّی علی نبیّک الصّادع بامرک و نهیک و المبلغ.

انجام: فانه کاف فی هذا الباب والله اعلم بالصواب هذا ممّا لم یتنبّه له بوائق الزّمان.

۱۰ - اقسام خبر به نظم فارسی در ۱۲ بیت

غیر از رساله دوم همه تحریر محمد رفیع بن ملا صفات الله در ۱۱۲۴ می‌باشد.

رساله دوم هم شاید به خط او باشد.

رساله ۱ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ حواشی با امضاء «منه» دارد.

در رساله دوم و هشتم و نهم مهر بیضوی «عبده زین العابدین» هست.

رساله چهارم تصحیح شده.

۷۷ برگ، ۱۲ × ۱۹.

﴿ ۶۹۲ ﴾

۱ـ اسناد الاحادیث «۲ـ ۱۰» (عربی)

از: ؟.

سند احادیث را بررسی می‌کند و مطالبی را به عنوان «نوادر کتاب المعیشة»، «نوادر الصیام» می‌آورد و سند آنها را مورد بررسی قرار می‌دهد و از کتب اربعه و کتب رجالی شیعه و «شارح الاستبصار» یاد می‌کند.

شاید بخشی از یک کتاب باشد.

۲ـ البیان فی الفقه «۱۳ـ ۱۴۴» (فقه ـ عربی)

از: محمد بن مکی عاملی (شهید اول) (۷۸۶ ق).

مؤلف تا اوایل کتاب صوم را تألیف کرده و بقیه کتاب ناتمام مانده است.

[**الذریعه ۱۷۴/۳، مرعشی ۷۸/۱، مشار، عربی ص ۱۳۷، مجلس ۱۲۵/۲۵**].

۳ـ کتاب نحو «۱۴۵ـ ۱۵۲» (عربی)

از: ؟.

یکی از کتب علم نحو است که مسائل نحو را به اختصار بیان کرده است. چون اول و آخرش افتاده شناخته نشد.

۴ـ کتاب نحو «۱۵۳ـ ۱۶۳» (عربی)

از: ؟.

اشعاری است به عربی در علم نحو به سبک الفیّه ابن مالک که گویا ناظم آن شیعه است که بعد از ذکر اشعار به اختصار شرح شده است.

انجام:

ثم الصلاة بعد حمد الصمد على النّبی المصطفی محمّد
و آله الائمة الانصار ما.... اللّیل و النّهار

۵ـ الجمل فی النحو = الجمل فی عوامل الاعراب «۱۶۳ ـ ۱۶۴»

(نحو ـ عربی)

از: شیخ عبدالقاهر بن عبدالرحمن جرجانی (۴۷۱ ق)

جرجانی این کتاب را در پنج فصل تألیف نمود سپس این کتاب را تلخیص کرده و «العوامل المائة» نامید.

[کشف الظنون ۶۰۲/۱].

آغاز: و به العون و التوفیق و نستعینه کتاب الجمل فی النحو.....رب زدنی علما الحمد لله حمد الشاکرین و صلواته علی النّبی محمد و آله اجمعین هذه جمل رتبتها ترتیباً.

۶ـ شرح الجمل فی النحو «۱۶۵ ـ ۱۶۷» **(نحو ـ عربی)**

از: ؟.

شرحی است بر کتاب «الجمل فی النحو» جرجانی (۴۷۱ ق)

[رجوع کنید به کشف الظنون ۶۰۲/۱ ـ ۶۰۳].

۷ـ المنظومة الفقهیّة «۱۶۸ ـ ۱۷۴» **(عربی)**

از: ؟.

احکام فقهی را بر اساس فتاوی مشهور به نظم کشیده است.

آغاز:

و الوطی و النکاح و المباشرة بشهوة و مسّ طیب عاشره

رساله اول از آغاز و انجام ناقص، تصحیح شده. تاریخ کتابت ندارد. یادداشت تملک ملا ابراهیم بن محمد احسائی دالوی در اول مجموعه هست و نیز برخی اشعار و مطالبی از علوم غریبه.

رساله دوم نستعلیق ۱۲۱۹.

رساله ۳ و ۵ و ۶ و ۷ بدون تاریخ و ناقص.

رساله چهارم تحریر یوسف بن جمال الدین محمد بهبهانی بدون تاریخ.

۱۷۴ برگ، ۱۴ × ۱۹.

﴿ ۶۹۷ ﴾

۱ـ رسالة فی الرمل «۱» (عربی)

از: ؟.

رسالهٔ بسیار کوتاهی است در علم رمل که به نقل از شیخ احمد مغربی بیان شده است.

آغاز: قال الشیخ احمد المغربی رحمه الله من کلام مولانا امیرالمؤمنین علیه السلام اذا اردت فتح باب کنزها و حلّ رمزها فاعرف الطالب و المطلوب واعرف نظرهما.

۲ـ رساله در رمل «۲ـ۴» (فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ کوتاهی است در رمل. در ابتدای این رساله اسماء کثیری از علماء رمل آمده است.

آغاز: در بیان آن که هر قومی از علماء این علم به طریقی جمع و ترتیب نموده‌اند از آن جمله سلطان سعید بن محمد غازی.

انجام:

یار چون حال من خسته نکو می‌داند گوند ان هیچکسم حال، چو او می‌داند

۳ـ فتوحات عباسی = جدول جلیل «۵ـ ۴۰» (رمل ـ فارسی)

از: محمد بن عبدالحسین بن حسن آل حسینی نجفی.

محیط بر جمیع اسماء عظام مبدء و معید باری تعالی که در قرآن مجید و ادعیهٔ مأثوره حضرات معصومین علیهم‌السلام واقع است.

آغاز:

ما فی الآحاد از اسماء الله الحسنی و صفاته العلیا

انجام:

این نسخه که از سایر حاجات آمد بر جملهٔ عارفان اشارات آمد

پرسیدم سالش از خود گفت بگو این زبادهٔ فتوحات آمد

۴ـ رساله در طب «۴۱ - ۴٦» (فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ کوتاهی است در دواجات برای ناتوانی جسمی و انواع ضعف‌ها.

آغاز: هر که موی سر آدمی در پیش خود دود کند تیز حفظ بشود.

۵ - فالنامه «۴۷ - ٦٦» (فارسی)

از: ؟.

تعدادی محدود از حروف را در پرانتز قرار داده و سپس آیاتی ذکر کرده است و از

پس آن از امام صادق علیه السلام و از دانیال پیغمبر علیه السلام و لقمان حکیم شرح و توضیح آورده است.

آغاز: قوله تعالی و جعلت له مالا ممدوداً امام جعفر علیه السّلام فرماید که....بشارت باد تو راکه خدای تعالی رزق و روزی بر تو گشاده گردانید.

انجام:

دال و الف و لام بصبرت فرمود　　از صبر باید این درِ بسته گشود
از مردم نااهل و فرومایه حذر　　میکن به شتاب تا بیابی مقصود

رساله اول بدون تاریخ.

رساله دوم و سوم و چهارم نستعلیق ۱۳۱۳.

رساله پنجم بدون تاریخ.

۶۶ برگ، ۱۶ × ۲۰.

﴿ ۷۲۱ ﴾

۱-رسالهٔ فلسفی« ۱- ۷» (فارسی)

از: ؟.

مطالب عرفانی و فلسفی را در چند باب با عناوین «بدان که - بدان که» نگاشته است. باب سوم در بیان واجب و ممکن و ممتنع، باب چهارم حکمت آفرینش، باب پنجم در مبدأ ایجاد انسان و باب ششم در برابر کردن آفاق انفس. او اشعاری از عطّار نیشابوری آورده است.

انجام: چون در عالم بزرگ نظر کنیم کثرت بسیار باشد به واسطه افلاک و عناصر و موالید و جزویات و مرکبات امّا چون نیک نظر کنیم همه در تصرف امر و قدرت یک ذات بینیم اینجا معنی وحدت روی نماید.

۲- جنگ نظم و نثر «۷-۱۹» (فارسی)

از: ؟.

مشتمل بر رباعیات ابو سعید ابوالخیر، دعاهایی برای رفع گرفتاریها و اشعار از شاعران ناشناخته، و سخنان کیومرث.

آغاز: از سخنان کیومرث است که شرط خدایگان مملکت آن است که بی حجّتی قاطع و دلیلی ساطع حکم به امضاء نرساند و بی تأمل و ایقان حکم نفرماید.

انجام:

دل تـــماشائی تـو دیـده تـماشائی دل
من به فکر دل و خلقی به تماشای من است
ای کـه از راه طـلب خسـته نگـردی هـرگز
پـای پـر آبـلهام بـادیه پـیمای مـن است

۳- فالنامهٔ قرآنی «۲۰ - ۲۸» (فارسی)

از: ؟.

آیاتی از سوره بقره تا آخر سوره لقمان را برگزیده و در جلوی هر آیه، نتیجه آن کار و خوب و بدش را ذکر کرده است.

آغاز: بسمله. حمدله....و آتیهٔ الله الملک والحکمة. ولایت و پادشاهی بود من قبل أن یأتی یوم لا بیع فیه فروختن این بنده بهتر است.

انجام: یا بنیّ اذهبوا فتحسّسوا کارهای دینی و دنیائی گشاده گردد ایحسبون انّما نمدّهم توانگری و مال بسیار یابد.

۴ـ جُنگ علوم غریبه «۲۸ ـ ۳۵» (فارسی)

از: محمد رضا.

ادعیه و طلسم و علوم غریبه و طب و غیره می‌باشد.

آغاز: جهة سوداء و صفراء بنویسد و بر سر بندد که حقیر فقیر محمّد رضا به تجربه رسانید.....

۵ـ نزهة الارواح «۳۷ـ ٦۵» (عرفان ـ فارسی)

از: حسین بن عالم بن حسن غوری (امیر حسینی هروی) (۷۱۸ ق)

شامل بیست و هشت فصل و یک مقدمه به نثر و نظم ادبی، در کیفیّت سلوک راه عرفان و شرائط تصوّف و اهل طریقت و اخلاق و آداب عارفان.

[**الذریعه ۱۱۱/۲۴، مرعشی ۲۸۵/۶**].

آغاز:

به توفیقش چه روشن دیدم آواز سخن راهم به نامش کردم آغاز

بگو ای مرغ زیرک حمد مولی که هست او را سپاس و منّت اولی

انجام:....و برون الناس و لا یذکرون الله الاّ قلیلا از حال ایشان خبر می‌دهد محفوظ ماند ان شاء الله و تعالی.

٦ـ سراج منیر «٦۵ ـ ۸۳» (اخلاق ـ فارسی)

از: قاضی محمد شریف بن محمد کاشف شیرازی (۱۰۶۰ ق)

مسائل اخلاقی و آداب اسلامی است در بیست لمعه. و پایان هر لمعه دارای حکایتی مناسب آن لمعه آورده است و روز جمعه ربیع الاول ۱۰۳۲ آن را به پایان رسانیده است.

[**الذریعه ۱۶۱/۱۲، مرعشی ۹/۸، مجلس ۲۲/۱۰**].

آغاز: ستایش کریمی را که خلّه خلّتش زیوریست زیبنده و رشحهٔ محبتش گوهری است ارزنده.

انجام: زهی سعادت بخت و فیروزی اقبال که به معاونت توفیق و همت ارباب نظر در طیّ این نامه نامی توسن خامه خامی نکرده قطع این بیابان نمود.

۷ـ نصیحت نامه «۸۴ـ ۹۶» (فارسی)

از: ؟.

مسائل اخلاقی را به نظم و نثر آورده است. و اشعاری از سعدی، خاقانی، ناصر خسرو ذکر کرده است.

آغاز: اللهم یک یک...

آنجا که عیان است چه حاجت به بیان است
از کوزه همان برون تراود که در اوست

رساله اول از آغاز نقص دارد و برگ‌ها پس و پیش شده و رساله هفتم ازانجام.

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۹۶ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۷۴۵ ﴾

۱ـ کلمات عرفانی «۳ـ ۱۲» (فارسی)

از: ؟.

نثری است ادبی و زیبا در خطاب به نفس انسانی که جهل و غفلت او را از پای در آورده است به اشاراتی به برخی آیات و ذکر و اشارهٔ برخی اشعار. با عناوین «ای عزیز من، ای جاهل، ای مستغرق هوا و...» برگزار شده است.

آغاز: حقیقت این کلمات....از اب و گل برون آئی از خدا توفیق ادب بجو که بی‌ادب از لطف رب محروم است.

انجام:

خواجه آخر یک زمان بیدار شو وز حیات خویش برخوردار شو
این روش برگیر و ترک ریش کن در فناء و نیستی تفتیش کن

۲ـ نصیحت نامه «۱۳ـ۱۴» (فارسی)

از: ؟.

کلمات فصیح و جملات بلیغ در ذکر آنچه که انسان را لایق و.... است، می‌باشد با استفاده از حدیث و شعر.

آغاز: تو جهة گویی و من بیرون از جهاتم در وصال آیات و بینات گفتن نمی‌خواهد.

انجام: و تا وصال خطوتین بیش نبود جانش گاهی سوی بالا بالها را گشاید و تنش در زمین چنگال‌ها فرو برد.

۳ـ ترجمهٔ عهد نامهٔ مالک اشتر «۲۰ـ ۳۲» (فارسی)

از: ؟.

ترجمه‌ای است تحت اللفظی از «عهد نامه مالک اشتر». ترجمه در زیر متن عربی نگاشته شده است.

آغاز: عهد نامه‌ای است که به خصوص امر سیاست به مالک اشتر در وقتی که او را والی مصر فرموده بودند نوشته‌اند و جامع جمیع مراتب و مقاصد امر سیاست و مشتمل بر شرایط و قواعد امر سلطنت.

انجام:

دیگران را مِیِ دیرینه برابر می‌داد
به من دل شده خسته رسید افزون کرد

این قدح هوش مرا جمله به یکبار ببرد
این مِی این بار مرا پاک زِ خود بیرون کرد

۴ـ مقالهٔ طفل رضیع «۴۳ـ ۵۰» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

در عوالمات انسانی از زمان ولادت و رضاعات الی انتهای درجات شقاوت که از نتایج سوء تربیت و خواهش نفس است با عنوان «ای کودک بی‌چاره» نگاشته شده است.

آغاز: ای رضیع مسکین ای کودک بی‌چاره چه قدر صورت لطیفی داری و اعضاء و جوارح تو چه بسیار ناعم است عجیب خنده شیرینی داری که به یک لحظه همه تلخی‌های جهان را خوشگوار می‌نماید.

انجام: و زیاد از سرزنشهای باطنی که آلامش از عذاب جهنّم بیشتر است همیشه از دور و نزدیک ذمائم خود را از همه زبانی خواهی شنید اینک (این است) شقاوت ای منافق.

۵ـ جبر و تفویض «۵۱ـ ٦۹» (فارسی)

از: ؟.

آغاز: می‌گویند خداوند افلاک و افلاکیان.....و صفا داده و آب و گل را تیره نموده.

٦ـ سؤال و جواب «۷۰ـ۹۹» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از سؤال و جواب‌های اعتقادی در باب جهان و انسان و دنیا و آخرت و عقاید دیگر مردمان.

۷ـ بیانات اهل شریعت «۰۰ ۱ـ۱۱۳» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

مختصری است مشتمل بر چند فصل و مقدمه از بیانات و سخنان اهل شریعت و اهل حکمت و اهل وحدت در شناسایی عالم کبیر و مبدء و معاد و ارواح و مقامات آن‌ها و جز آن.

۸ـ آداب طریقت و شریعت و معرفت و حقیقت بر طریق مولوی «۱۲۳ـ۱۲۷» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

در سه قسم که هر کدام ده باب دارند درجات صوفیان را در طریقت مولوی بیان کرده است.

۹ـ جُنگ عرفانی «۱۲۷ـ۱۴۷» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از اشعار و مطالب عرفانی.

آغاز:

دوشم ندا رسید ز درگاه کبریا خوانی مرا خبیر و خلاف تو آشکار
گردانیم بصیر چرا می‌کنی گنه .....

انجام:

عاشق گل دروغ می‌گوید که تحمّل نمی‌کند خارش
بابا تو هنوز در نبردی از حلّه به کوفه می‌رود آب

رساله سوم نستعلیق میرزا صفات الله در ۱۳۲۶.

رساله چهارم نستعلیق ۱۳۱۵.

بقیه تاریخ کتابت ندارد.

بیشتر رساله‌ها ناقص است و باید این مجموعه به عنوان جنگ شامل متفرقات معرفی می‌شد.

در رساله دوم و سوم و هفتم مطالب متفرقه از اشعار و عرفان و غیره هست.

و در ادامه رساله سوم بخشی از یک کتاب شامل درجات ومقامات معرفت و سلوک مندرج است

۱۴۷ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۷۴۷ ﴾

۱ـ تذکرة الشعرا« ۱ـ ۳۹» (فارسی)

از: ؟.

مؤلف در این رساله تاریخ شعرای پارسی‌گوی را از سال ۵۱۵ ـ ۷۹۱ و از مسعود سعد سلمان آغاز و به لسان الغیب حافظ شیرازی پایان داده است. وی علاوه بر شرح حال مختصری از شاعران بخشهایی از اشعار معروف آن‌ها را آورده است. و در پایان فهرست شعرای ذکر شده را درج کرده است.

آغاز: مسعود بن سعد بن سلمان از اعاظم شعرآء و دانشمندان ایران است اصلش از همدان ولی پدرانش به هندوستان مهاجرت کرده در آن جا ساکن شده‌اند.

۲ـ تذکرة شعراء العرب «۴۴ـ ۵۶» (فارسی)

از: ؟.

مؤلف از ابتدای ظهور اسلام وضعیت فرهنگی و ادبی جامعه عرب را تا دورهٔ راویان بررسی کرده و در این میان شرح حال برخی از بزرگان شعرا را ذکر کرده است.

آغاز: در آخریات جاهلیت کار اعراب عموما بدویت و کارشان غارتگری مهاجمه جنگ‌جوئی و خشم و این مسأله منحصر به طوایف بدوی نبود بلکه شهرنشین‌ها هم دارا بودند.

۳ـ معانی و بیان «۵۷ـ ۶۳» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در استعاره و اقسام آن و کنایه با ذکر برخی شواهد از ادب فارسی و آیات قرآنی.

آغاز: حقیقت و مجاز بر مفرد و مرکب واقع و بـه ایـن جـهت حـدّشان مـختلف می‌گردد زیرا که حقیقت مفرد و مرکب مختلف و مقرر است.

۴ـ علم البیان «۶۶ـ ۷۰» (عربی)

مختصری است در بخش ترکیب و تشبیه بلاغت و بیان زبان عرب.

آغاز: الفن الثانی علم البیان و هو علم یعرف به ایراد المعنی الواحد بطرق مختلفه فی وضوح الدلالة علیه.

۵ـ علم هیئت « ۷۱ـ۱۰۵» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است با اشکال و نقشه‌های توضیحی که در هر موضوع ترسیم شده، به روشی سهل و ساده که همه بتوانند از آن بهره برند. در ده فصل و در پایان ضمیمه‌ای در فصول اربعه و خسوف و کسوف و غیره.

آغاز: کره سماوی و حرکت یومی و دوائر عظام. هرگاه شخص در یکـی از نـقاط سطح زمین قرار گیرد همیشه آسمان را به شکل گنبد عظیمی رؤیت می‌نماید.

۶ـ حقوق جزائی «۱۰۹ـ۱۲۴» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در تعریف و موضوع بخشی از حقوق جدید به نام «جزاء» با استناد به قانون و ذکر اصطلاحات خارجی آن.

آغاز: قواعد اساسی....مقدمتاً باید بدانیم که هر قانون اعم از این که موضوع آن حقوقی باشد یا جزائی باید وثیقه اجرا داشته باشد.....

۷ـ حقوق تجارت «۱۲۵ـ۱۳۵» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در تاریخ و تعریف و موضوع بخشی از حقوق جدید دربارهٔ «تجارت» با ذکر اصطلاحات بیگانه.

آغاز: بر طبق تعریفی که در تقسیم‌بندی حقوق ذکر کردیم حقوق تجارت شعبه‌ای است از حقوق داخلی خصوصی.

۸ـ معرفة الأرض «۱۳٦ـ۱۵۷» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در زمین‌شناسی جدید و انواع طبقات خاک و سنگها با اشکال مربوطه.

و در پایان مطلبی درباره تقسیم حیوانات.

آغاز: حالت اصلی زمین و سرد شدن آن ـ فرض مشهور لاپلاس راجع به حالت اصلی زمین هنوز تنها فرض پذیرفتنی است.

۹ـ العالم «۱٦۰ـ۲۱۷» (تاریخ و جغرافیا ـ فارسی)

از: ؟.

کلیاتی است دربارهٔ جغرافیا و تاریخ و موقعیت اقتصادی بخش‌های شمالی آسیا، فرانسه، آلمان، شمال آفریقا، مدیترانه، بین النهرین و ایران با نقشه‌هایی کلی از آن مناطق.

آغاز: اوضاع طبیعی ـ مساحت آن ضریب ۵۰۰ هزار کیلو متر مربع و به واسطه رود....از اروپا جدا می‌شود از جنوب به...ارمنستان متّصل می‌گردد.

۱۰ ـ فلسفه «۲۲۰ ـ ۲۴۷» **(فارسی)**

از: ؟.

کلیاتی است در فلسفه و تقسیمات آن و علومی که با آن مرتبط هستند. و مسائل علم النفس را با جزئیات بیشتری دنبال کرده است. مؤلف در این رساله به فلسفه غربی توجه داشته است اما گاهی از فلسفهٔ شرق نیز اشاراتی می‌آورد.

آغاز: معلومات انسان به شکل عمده متشکل می‌شود: معلومات عمومی....۱ ـ معلومات عمومی ـ معلومات عمومی معلوماتی است که هر شخصی آن‌ها را دارا است.

۱۱ ـ تاریخ ایران «۲۵۳ ـ ۲۸۸» **(فارسی)**

از: ؟.

مختصری است در تاریخ دورهٔ نادری و پس از او تا جنگ‌های ایران و روس.

آغاز: نادر با آن وقایع که البته [...] جاده را صاف کرد و کاملاً آسوده خیال گردید به خیال سلطنت افتاد چون امراء و قشون....

۱۲ ـ تاریخ اروپای معاصر «۲۹۱ ـ ۳۵۲» **(فارسی)**

از: ؟.

مختصری است در تاریخ معاصر اروپا از انقلاب فرانسه تا شکست ناپلئون و قضایای دیگر.

آغاز: در اثر تبلیغات مذهبی و تغییر عقاید از استبداد اطاعت به پاپ ملاحظه

نمودیم که وسائل ترویج فراهم گردد.

مجموعه‌ای از نوشته‌های یکی از دانشگاهیان معاصر است که گویا برای تدریس در دانشگاه نگاشته است.

هیچ کدام تاریخ و نام کاتب ندارد.

۳۵۲ برگ، ۱۶ × ۲۰.

﴿ ۷۵۳ ﴾

۱ـ مناهج الاحکام« ۱ـ ٦۴» (اصول فقه ـ عربی)

از: احمد بن محمد مهدی نراقی (۱۲۴۵ ق)

به جلد ۱ ص ۵۳۱ رجوع شود.

۲ـ الاستصحاب «٦۵ ـ ۷۰» (اصول فقه)

از: محمد باقر بن محمد اکمل (وحید بهبهانی) (۱۲۰۶ ق)

به مجموعه شمارهٔ [۵۹۲] ضمیمهٔ یازدهم در همین جلد مراجعه شود.

۳ـ تعلیقة منهج المقال «۷۰ـ ۱٦۵» (رجال ـ عربی)

از: محمد باقر بن محمد اکمل (وحید بهبهانی) (۱۲۰۶ ق)

حواشی و تعلیقاتی است که مؤلف بر کتاب «منهج المقال» میرزا محمد استر آبادی (۱۲۰۸ ق) با عناوین «قوله ـ قوله» نگاشته است و در آغاز آن پنج فایدهٔ رجالی را متذکر شده است.

چاپ شده است.

[الذریعه ۲۲۳/۴، مرعشی ۳۴/۲، مجلس ۳۸۷/۳۷، الفبایی آستان قدس ۱۳۱].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلّی الله علی محمد و آله الطاهرین....انی لمّا تنبّهت

بفکری الفاتر علی تحقیقات فی الرجال و عثرت بـتتبّعی القـاصر عـلی افـادات مـن العلماء العظام.

۴ـ تحقیق المسائل الفقهیة علی طریقة الفرقة الناجیه الامامیة =التحقیق «۱۶۸ـ۱۸۴» (فقه و اصول ـ عربی)

از: احمد بن محمد الحسنی البغدادی النجفی.

گویا مؤلف کتابی در فقه نوشته است و این رساله مقدمه اصولی آن می‌باشد که در چند مقدمه ذکر می‌شود. علاّمه آقا بزرگ طهرانی آن را کتاب بزرگی در دو جلد دانسته است و کتاب دیگرش که در فقه می‌باشد نیز نام «التحقیق» دارد.

[الذریعة ۳/۴۸۰].

آغاز: الحمد لله الّذی شرع لنادین الاسلام وفقّهنا فـی مسـائل الحـلال و الحـرام و اوضح لنا مسالک الحق....هذا کتاب فی تحقیق المسائل الفقهیة عـلی طـریقة الفـرقة الناجیة الامامیّة.

۵ـ حجیة المظنة «۱۸۵ـ۱۹۰» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

مؤلف چون دیده است که برخی مطلق ظن را حـجت دانسـته‌انـد و ایـن مـذهب مخالف ما است این رساله را در رد آن نگاشته است و مشتمل بر چند فصل می‌باشد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلّی الله علی محمد و آله الطیبین....فصل فی اثبات ما هو الاصل فی الحجّیة. اعلم ان الاصل فی حجیة الدلیل هو کـونه کـاشفا عـما فـی الواقع.

٦ـ حجية ظواهر الكتاب و سلامته عن التغيير و الزيادة و النقصان« ۱۹۱ـ۱۹۳»

(اصول فقه ـ عربی)

گویا کتاب مفصلی بوده است و این نسخه فقط بخشی از مقدمه آن را دارد.

[الذريعة ۲۷۴/۶].

آغاز: الحمد لله رب العالمين و صلّى الله على محمد و آله الطيبين الطاهرين وبعد...الكتاب فی الاصل مصدر ثالث لكتب يقال كتب يكتب كتبا و كتابتاً و كتاباً.

۷ـ اجتماع الامر و النهی «۱۹۴ـ ۲۴۹»

(اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله مفصلی است در مسأله اجتماع امر و نهی که تحت «المقدمة الخامسة» عنوان شده است و از صاحب الوافیه، فاضل شیروانی، شیخنا المعاصر، خلیفه سلطان و دیگران نام می‌برد. احتمالاً بخشی از یک کتاب مفصل اصولی باشد.

آغاز: المقدمة الخامسه هل يجوز تعلق الامر و النهی بشیء واحد؟ فيه خلاف و الاقوی عدم الجواز و لابدّ قبل الخوض فی ادلّة الطرفين من تحرير محل النّزاع.

۸ـ الاجماع «۲۴۹ـ ۲۷۰»

(اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

بخش دیگری از رساله هفتم است و شاید بخشی از مفاتیح سید مجاهد باشد.

آغاز: المقدمة الثالثه فی الاجماع اعلم... كان كثير من مباحثه لا يخلو من غموض و كان كثيرا ما يورد عليه شبهات عرض بها الشک لبعض الطالبين.

۹ـ مفاتیح الاصول « ۲۷۱ـ ۳۵۳»

(اصول فقه ـ عربی)

از: سید محمد بن علی طباطبائی حائری (سید مجاهد) (۱۲۴۲ ق)

به جلد ۱ ص ۵۱۴ رجوع شود.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین باب مفاتیح اللغات قال الله تبارک و تعالی و ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه.

۱۰ـ مقابس الانوار «۳۵۴ـ ۳۵۷» (فقه ـ عربی)

از: اسد الله بن اسماعیل دزفولی کاظمی (۱۲۳۷ ق)

در مقدمهٔ آن تراجم تعدادی از فقها را متذکر شده است. و مکرر به چاپ رسیده است.

ابن نسخه همه یا بخشی از مقدمه کتاب است.

[الذریعة ۳۷۵/۲۱، الفبایی آستان قدس ۵۴۴].

آغاز: نحمدک یا من ابلج بمقابس انوار هدایته شرائع الاسلام و قواعد الاحکام.

۱۱ـ المنهاج فی اصول الفقه «۳۵۷ـ ۳۷۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: اسماعیل بن اسدالله دزفولی کاظمی تستری (۱۲۴۷ ق)

در ابتدای نسخه نام کتاب «المناهج الاصولیة» آمده است اما آن کتابی است از پدر مؤلف، و آقا بزرگ در الذریعه کتاب مؤلف حاضر را «المنهاج» ذکر کرده است. و این کتاب مفصلی است در اصول فقه که در ابتدای آن مقدماتی در چند مطلب با عنوان «روضه» بیان شده است.

[الذریعة ۱۵۴/۲۳].

آغاز: الحمد لله الذی اوضح بانوار هدایته مناهج دینه و شریعته و احکم باسرار عنایته قواعد احکامه و ملّته والصلاة علی اعظم براهین قدسه و وحدته و ادلة علمه و قدرته.

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

همه رساله‌ها از آخر ناقص است.

رساله ۳ و ۸ و ۹ و ۱۰ تصحیح شده.

رساله یازدهم حواشی دارد.

۳۵۷ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۷۶۴ ﴾

۱ـ حاشیة المختصر «۲ـ ۵۴» (بلاغت ـ عربی)

از: نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی (ق ۱۰)

به جلد ۱ ص ۱۹۲ رجوع شود.

آغاز: نحمدک اللّهم علی ما اعطیتنا من سوابغ النعم و بوالغ الحکم و نصلّی علی نبیّک الهادی للعرب و العجم علی وجه اکمل و اتمّ قوله نحمدک اثر الحمد علی الشکر.

انجام: و هو انّ تعلّق قوله مع معیّن بیکون لا بالخطاب و کلامه ان لا یحتمل ذلک هذا و الاولی ان یقابل المتروک بالمتروک الیه فیقال یترک المعیّن الی غیر المعیّن او یترک الخطاب المعیّن الی غیر هذا الخطاب.

۲ـ حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر «۵۸ـ ۱۳۷» (بلاغت ـ عربی)

از: عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱ ق)

به جلد ۱ ص ۱۵۳ رجوع شود.

۳ـ ارجوزة فی الهندسة = نظم اشکال التاسیس «۱۳۸ـ ۱۴۲» (عربی)

از: محمد بن حسین حر عاملی (۱۱۰۴ ق)

در این ارجوزه که یک صد و بیست و نه بیت است قواعد علم هندسه به طور

خلاصه گزارش داده شده و در دو مجلس به نظم درآمده است. این کتاب به سال ۱۰۵۶ در ماه جمادی الثانی به پایان رسیده است.

[مرعشی ۳۲۷/۷].

آغاز:

قال الفقیر المرتجی ذالمنن عبیده محمد بن الحسن
عامله مولاه بالاحسان والعفو و الرحمة و الغفران

انجام:

والحمد لله علی ما سهّلا

۴ـ ملحق رسالة المعونة «۱۴۳ـ۱۴۴» (حساب ـ عربی)

از: ؟.

مختصری است در حساب که شمس الدین محمد بن عبدالله بن الطویل به رساله «المعونه» خود ملحق کرده است و شاگرد وی آن را به صورت مستقل آورده است. این مختصر در یک مسأله بیان شده است.

آغاز: الحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات وجدت باخر النسخة المذکورة بعد تمامها بخطّ الشیخ شمس الدّین بن الطّویل المذکور ما صورته: مسألة لو قال له علیّ الف الا نصف مالعمر.....

انجام: و صدق ان یقال لزید الف و نصف ما لعمرٍ و لان معه الف و سبعان و لعمرو الف الا ثلث ما لزید لانّ معه ۴ اسباع و ثلث ما لزید المستثنی ۳ اسباع و هو الجواب.

۵ـ خلاصة الحساب «۱۴۵ـ ۱۷۳» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد ۱ ص ۲۱۹ رجوع شود.

٦ ـ آداب المناظرة = شرائط التسعة للمناظرة «۱۷۴» (عربی)

از: ؟.

آداب مناظره را به صورت بسیار کوتاه در نه شرط از فخر رازی نقل کرده است.

آغاز: قال الامام الرازی انّ للمناظرة تسعة شرائط الاوّل انه یحب علی المناظر ان یحترز عن الایجاز و الاختصار فی الکلام عند المناظرة لئلاّ تکون مخلاّ بالفهم.

انجام: التاسع ان لا یحسب الخصم حقیرا لئلاّ یصدر عنه بسببه کلام ضعیف.

۷ ـ شرح آداب البحث عضدی «۱۷۵ ـ ۱۸۰» (عربی)

از: محمد حنفی تبریزی (نزدیک ۹۰۰ ق)

به شماره ۵۳۷ در همین بخش و در همین جلد رجوع شود.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۵۵ و ۴۷۳ مؤلف صفی قره‌باغی دانسته شده؟ [کشف الظنون ۴۱/۱، مرعشی ۱۹۴/۱۲].

رساله اول بدون تاریخ. حواشی با امضاء «منه» و سیف و شیخ الاسلام دارد.

رساله دوم نسخ یاسین بن شیخ زید الحویزی در ۱۱۰۶.

رساله سوم و چهارم بی‌تاریخ.

در ادامه رساله چهارم مطلبی در علم حساب هست.

رساله پنجم نسخ ۱۱۰۴.

رساله ۶ و ۷ بدون تاریخ.

۱۸۰ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۷۶۸ ﴾

۱ـ التنبیهات العلیّة علی وظائف الصلاة القلبیّة = اسرار الصلاة« ۱ـ ۳۰»

(عربی)

از: شهید ثانی (۹۶۶ ق)

آغاز: الحمد لله المطّلع من اختار من عباده الابرار علی خفایا لاسرار.

۲ـ المسائل المصریّة « ۳۱ـ ۳۵» **(فقه ـ عربی)**

از: جعفر بن حسن بن یحیی بن سعید حلّی (محقق حلّی) (۶۷۶ ق)

پاسخ به پنج سؤال است که از محقق حلّی پرسیده شده و ایشان به طور استدلالی به آنها پاسخ گفته است.

چاپ شده.

[**الذریعه ۳۶۷/۲۰، مرعشی ۲۳۹/۱۱**].

انجام: و هذا القدر الذی ذکرناه هو ما اتفق علی الخاطر من غیر اغراق فی البحث و لا تأنٍ فی النظر....و فیه مقنع للمستبصرات.

۳ـ المسائل البغدادیّة «۳۵ـ ۴۵» **(فقه ـ عربی)**

از: محقق حلّی (۶۷۶ ق)

چهل و دو مسأله فقهی را که شیخ جمال الدین یوسف بن حاتم شامی از محقّق حلّی، سؤال نموده و محقّق به طور استدلالی به آنها پاسخ گفته است.

چاپ شده.

[**الذریعه ۳۳۹/۲۰، مجلس ۲۷۱/۳۶**].

آغاز: اما بعد حمد الله الّذی ارشدنا لدینه و حفظ حدوده.

۴ـ کشف الریبة فی احکام الغیبة «۴۶ـ ۹۳» (اخلاق و فقه ـ عربی)

از: شهید ثانی (۹۶۶ ق)

آغاز: الحمد لله الذی طهّر السنة اولیائه عن اللغو و الغیبة و النمیمة.

۵ـ معارج الوصول الی علم الاصول «۹۴ـ ۱۴۸» (اصول فقه ـ عربی)

از: محقق حلّی (۶۷۶ ق)

مباحب اصول فقه در ده باب تحریر شده است.

به جلد ۱ ص ۵۰۴ رجوع شود.

[الذریعه ۱۸۰/۲۱، مرعشی ۱۴۲/۱، دانشگاه ۲۲۴۰/۱۱، مجلس ۱۱۴/۴].

آغاز: احمد الله علی سائغ نعمته و سابغ عطیّته.

۶ـ حدیث جبر و تفویض «۱۴۹ـ ۱۵۸» (عربی)

از: حضرت اما هادی علیه السلام.

حدیث مفصّلی است به نقل از کتاب «تحف العقول» که امام هادی علیه السلام مسأله جبر و تفویض را توضیح فرموده‌اند.

آغاز: واعلم انی ظفرت برسالة لمولانا علی الهادی علیه السلام فی الردّ علی اهل الجبر والتفویض و اثبات العدل و المنزلة بین المنزلتین نقلها الحسن بن علی بن شعبة من اصحابنا فی کتاب تحف العقول....

رساله اول از انجام ناقص و بدون تاریخ. با مهر بیضوی «افوض امری الی الله الغنی شرف الدین بن علی الطباطبائی».

رساله دوم فقط مسأله ۴ و ۵ را دارد، نسخ محمد بن عبدالله الصادق در ۱۰۲۰.

رساله سوم بدون تاریخ.

رساله چهارم نستعلیق محمد بن علی البخشانی در ۱۰۷۴.

رساله ۵ و ۶ هردو از انجام ناقص و بی‌تاریخ.

رسال پنجم تصحیح شده.

۱۵۸ برگ، ۱۲ × ۱۸.

﴿ ۷۷۰ ﴾

۱ـ حدائق الصالحین فی شرح صحیفة سیّد الساجدین علیه‌السلام =الحدیقة الهلالیة «۲ـ ۴۷» (دعا ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

مؤلف شرح هر دعای صحیفه سجّادیه را در «حدیقه»ای قرار داده که دعای ۴۳ آن را «الحدیقة الهلالیّة» نامیده است.

چاپ شده.

[الذریعه ۲۸۸/۶، آستان قدس ۱۷۹/۱۵].

آغاز: نحمدک یا من اطلع فی فلک الهدایة شمس النبوة و قمر الولایة.

۲ـ جهة القبلة «۴۸ـ ۵۳» (عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

چند نسخه از این رساله در این کتابخانه هست.

آغاز: اما بعد الحمد و الصّلاة....انّ تحقیق حقیقة جهة القبلة التّی یجب علی البعید تحصیلها و التوجه الیها من المهمّات لیکون المتوجّه عارفا فی الجملة.

۳ـ الوجیزة «۵۳ـ ۵۹» (درایه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

چند نسخه از این رساله در این کتابخانه هست.

چاپ شده.

آغاز: الحمد لله علی نعمائه المتواترة و آلائه المستفیضة المتکاثرة.

۴ـ الحبل المتین فی احکام أحکام الدین « ٦١ ـ ٦٦» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد ۱ ص ۲۰۲ رجوع شود.

[**الذریعه ۲۴۰/۶، مرعشی ۲/۳، مجلس ۳۱۸/۲۵، مشار، عربی ۳۰۲**].

۵ـ ذبائح اهل الکتاب «٦٦ ـ ۷۴» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

[**الذریعه ۳/۱۰ و ۱۸۶/۱۱، مرعشی ۱۹۵/۳، مجلس ۱۸/۲۵**].

رساله اول تصحیح شده.

رساله‌ها بی‌تاریخ و همه تحریر سده ۱۱.

در ادامه رساله سوم مطلبی درباره حدیث هست.

رساله چهارم فقط کتاب سوم از منهج چهارم (الارث) را دارد.

۷۴ برگ، ۱۱ × ۱۹.

﴿ ۷۷۳ ﴾

۱ـ اجوبة مسائل عشرین «۳ ـ ٨٦» (عربی)

از: سد کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق)

بیست پرسش است در امور اعتقادی و بعضی از مسائل فقهی که مؤلف هنگام بازگشت از زیارت ثامن الائمه امام رضا علیه السلام در راه نگاشته است. در میان جواب‌ها اسرار عبادات بیان شده است. با عنوان «قال ـ قال» نگاشته شده است.

[**فهرست مشایخ ۱۵۱/۲، مرعشی ۱۰۲/۶**].

آغاز: الحمد لله رب العالمین اما بعد...ان بعض الدیانیین الذین میّزو المآء من السّراب و فرّقوا بین القشور و اللباب.

۲ـ اجوبة المسائل «۸۶ـ۱۰۹» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق)

دوازده سؤال اعتقادی و فلسفی است که همه در حول محور خلق الهی می‌باشد و با عناوین «قال ـ اقول» نگاشته شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین اما بعد....و لکن ما کل ما یعلم یقال... حان وقته و لا کلّما حان وقته حضر اهله فان اسرار آل محمّد سلام الله علیه و علیهم صعبة مستصعبة.

۳ـ شرح دعاء سمات «۱۰۹ ـ ۱۳۳» (دعا ـ عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق)

شرح مختصری است بر دعای سمات که در جواب آخوند ملا علی اصغر نیشابوری در جامع کوفه و به تاریخ شعبان المعظم ۱۲۳۸ نگاشته است.

[**فهرست مشایخ ۹۱/۲، آستان قدس ۳۰۲/۱۵**].

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین اما بعد....و کشف بعض رموزه و فتح مغلقه و حلّ معضله.

۴ـ اجوبة المسائل «۱۳۳ ـ ۱۷۳» (عربی)

از: سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق)

سؤال‌ها از شخصی به نام محمد حسین بن خلف در مسائل متفرقه مانند «وسع کرسیه السموات....، حروف نورانیه»، «معنی قول امیرالمؤمنین علیه السلام: انا کاب الدنیا لوجهها» و غیره که مشتمل بر ۳۸ سؤال است و با عناوین «قال ـ اقول» نگاشته شده.

آغاز: الحمد لله رب العالمین....و بادرت الی جواب مسألة واتیت بما هو المیسور اذ لا یسقط بالمعسور.

۵ـ شرح استخراج اسم مولانا امیرالمؤمنین علیه السلام «۱۷۴ـ ۱۸۳» (عربی)

سید کاظم رشتی (۱۲۵۹ ق)

در شرح رساله‌ای است که اسم مبارک حضرت امیر علیه السلام و کنیه و لقب ایشان و بعضی از اسماء جلاله را از لفظ ولی الله و بنابر قاعدة جفری استخراج کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین اما بعد....انّ بعض من علّی طاعته و اوجبت علی نفسی اجابته.

رساله اول نسخ محمد تقی بن محمد کاظم همدانی در پنجشنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۲۶۶.

رساله ۲ و ۳ و ۴ بدون تاریخ.

رساله پنجم نسخ ۱۲۶۶.

۱۸۳ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۷۸۵ ﴾

۱ـ صرف میر «۲ـ ۵۱» (صرف ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ ق)

[**الذریعة ۴۰/۱۵، نسخه‌های فارسی منزوی ۲۰۷۱/۳، مجلس ۱۵/۳۵**].

۲ـ العوامل المائة «۵۲ـ ۵۴» (نحو ـ عربی)

از: عبدالقاهر جرجانی (۴۷۱ ق)

[**الذریعة ۳۵۹/۱۵، مرعشی ۱۷۸/۳، مجلس ۱۸۷/۲۵**].

۳ـ شرح العوامل فی النحو «۵۴ـ ۶۲» (نحو ـ عربی)

از: ؟.

آغاز: العوامل فی النحو علی ما الّفه....مأة عامل لفظیّه و معنویّه فاللفظیّه منها علی ضربین.

۴ـ کلمات العرب «۶۳ـ ۶۵» (صرف ـ عربی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است در صرف زبان عربی.

آغاز: اعلم انّ کلمات العرب لا تخلو عن ثلاثة اقسام اسم کـرجـل فِـعلْ کَـضَربَ حَرف کقَدْ.

۵ـ شرح الامثلة «۶۷ـ ۸۴» (صرف ـ عربی و فارسی)

از: ؟.

کتابی است در صرف زبان عربی که اصل کلمات و انواع آن را بررسی کرده است. اول متن عربی را می‌آورد و سپس آن را به فارسی شرح می‌کند. بسیار شباهت به شرح الامثله معروف که در جامع المقدّمات چاپ شده است دارد.

رساله اول نستعلیق ۱۲۴۷.

رساله دوم نسخ ۱۲۴۰.

رساله سوم نسخ ۱۲۴۷.

رساله چهارم از آخر نقص دارد. بدون تاریخ.

رساله پنجم بدون تاریخ. در ابتدای آن بخشی ازمثال‌ها به عربی آمده است.

۸۴ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۷۹۷ ﴾

۱ـ نصیحت نامه« ۱ـ ۴» (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

مسائل اخلاقی است که در جملات کوتاه به عنوان پند و اندرز بیان شده است.

آغاز: نشناسند تو او را بشناس و در حالت خشم در پیش مردم بزرگ سخن مگو.

انجام: این وصیت نامه را به فعل آور و در هر دو سرا مفتخر و سرافراز شو و همیشه به حرمت و عزّت باش.

۲ـ نصیحت ملوک «۴ـ ۱۲» (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

سخنان حکمت‌آمیز برای مردم و حاکمان به اختصار آورده است.

آغاز: الحمد لله علی نواله والصلاة علی محمّد و آله این کلمه چند است از نتایج انفاس دانایان راه دین و کاملان روی زمین که جمیع خلایق را محتاج الیه است.

انجام: پادشاه باید که همواره توفیق عدل و احسان از حضرت الله تعالی در خواهد و در آن کوشد که او آوازه عدل و احسان آورد و در عالم منتشر گردد.

۳ـ تعبیر خواب« ۱۲ـ۱۵» (فارسی)

از: ؟.

تعبیر خواب مختصری که منسوب به حضرت یوسف علیه السلام کرده است.

آغاز: تعبیر خواب که حضرت یوسف علیه السلام فرموده است اوّل دیدن حق سبحانه و تعالی سعادت دو جهانی باشد دوّم دیدن پیغمبران رفعت و جاه یابد.

انجام: دیدن سرگین جانوران مال جمع کند.... دوست دارد طلا صدقه دهد.

۴ـ مواعظ «۱۵ـ ۲۱» (فارسی)

از: ؟.

شامل کلمات موعظه‌آمیزی است آمیخته به اشعار فارسی.

آغاز: در ذکر بعضی کلمات وعظ اساس مذیل به اقتباس هذا بیان للنّاس. کیست که در باغ پرور جهان گلبن پرور ز جفایش بر خلد نخلد و خوان کامرانی گستراند.

انجام:

چون نیست ز هرچه هست جز باد به دست
چون هست به هرچه هست نقصان شکست
انگار که هرچه هست در عالم نیست
پندار که هرچه نیست در عالم هست
هو الحیّ القیوم

۵ـ نظم صد کلمه علی علیه‌السلام «۲۱ ـ ۳۳» (فارسی)

از: نور الدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ ق)

صد کلمه‌ای که جاحظ از فرمایشات کوتاه امام علی علیه‌السلام انتخاب کرده بود، جامی هر حدیث را در دو بیت ترجمه و نظم کرده است.

[**الذریعه ۳۰/۱۵، مرعشی ۱۵/۱۸**].

آغاز:

ابتدا می‌کنم به نام خدا — که سخن را از اوست آرایش
پادشاهی به فضل و با رحمت — مهربانی به لطف و بخشایش

انجام:

رو گرامی بدار مهمان را — گرچه باشند کافر مطلق
زانکه اندر زمانه مشهور است — که بود میهمان هدیه حق

٦ـ جُنگ نظم و نثر «۳۳ـ ۷۵» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

شامل چند شعر در خوب و بد ایّام، چند حدیث و دعا و مقداری از آیات قرآن است.

یکی از اشعار اینست:

لنعم الیوم یوم السبت حقاً....

چه خوش روزی است حقاً روز شنبه.....

آغاز: شیخ طوسی و دیگران گفته‌اند که بعد از نماز صبح صد مرتبه بگوید استغفر الله و اتوب الیه و صد مرتبه بگوید اسئل الله العافیة و صد مرتبه بگوید استجیر بالله من النار و اسئله الجنة.

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

و همه تحریر سده ۱۳ و ۱۴می‌باشد.

۷۵ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۷۹۸ ﴾

۱ـ القواعد الاصولیة «۲ـ ۱۳» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

ابتدا فقه را تعریف و سپس ادله اربعهٔ فقه حسن و قبح و دیگر مسائل را با عناوین «قاعده» بررسی می‌کند. به اقوال علمای عامه اشاره کرده و از علمای متقدم و متأخر و بعض المعاصرین نقل قول می‌کند.

آغاز: الفقه فی اللغة العلم و الزکاء و الفهم و فی الاصطلاح العلم بالاحکام الشرعیّة

الفرعيّة عن ادلّتها التفصيليّة و المراد بالاحكام المذكورة ما يعم الخمسة المشهورة و هى الوجوب و الندب و الكراهة و الحرمة و الاباحة.

۲ـ الفوائد الحائرية القديمة «۱۷ـ ۵۷» **(اصول فقه ـ عربى)**

از: محمد باقر بن محمد اكمل (وحيد بهبهانى) (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۳ـ الفوائد الحائرية الجديدة «۵۷ـ ۶۹» **(اصول فقه ـ عربى)**

از: وحيد بهبهانى (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۴ـ حاشية معالم الاصول «۶۹ـ ۷۸» **(اصول فقه ـ عربى)**

از: وحيد بهبهانى (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۵ـ الاجماع = حجّية الاجماع «۸۳ـ ۹۳» **(اصول فقه ـ عربى)**

از: وحيد بهبهانى (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۶ـ الاستصحاب «۹۳ـ ۹۷» **(اصول فقه ـ عربى)**

از: وحيد بهبهانى (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۷ـ تعلیقة منهج المقال «۹۷ـ۱۰۸» **(رجال ـ عربی)**

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۸ـ شرح مفاتیح الشرایع = مصابیح الظلام «۱۰۹ـ۱۱۲» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

شرح مفصل و استدلالی است بر «مفاتیح الشرایع» فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق) با عناوین «قال ـ اقول» این بخش یک بخش از مقدمه آن درباره تقلید میت است.

مصابیح چاپ شده است.

[للذریعه ۷۵/۱۴، مرعشی ۱۰/۱۵ و ۶۴/۲].

۹ـ بطلان عبادة الجاهل «۱۱۲ـ۱۱۴» **(فقه و اصول ـ عربی)**

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۱۰ـ اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات «۱۱۴ـ۱۱۵» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۱۱ـ کشف اللسان عن منطق الطیور و الحیوان «۱۱۵ـ۱۱۸» **(لغت ـ عربی)**

از: اسماعیل بن محمد ملک یزدی.

فرهنگی است برای نام‌های حیواناتی که در کتاب المطاعم «شرح لمعه» ذکر شده و شناختن آن‌ها برای مبتدئین مشکل بود و هنگامی که مؤلف کتاب را تدریس می‌نمود

مورد احتیاج شاگردان قرار گرفت. نام حیوان‌ها را به ترتیب کتاب مطاعم آورده و تعریف و توصیف هر یک از آن‌ها را از کتاب‌های لغت و مانند آن بیان می‌کند. در رمضان ۱۱۱۷ به پایان رسیده است.

[مرعشی ۷۵/۱۷].

آغاز: الحمد لله الذی کلّت طیور العقل عن الوصول الی ساحة ادراک ذاته و عجزت ذرّات الاوهام عن طیّ شیء من مراحل صفاته و السّلام من العلی الاعلی علی من علا علی اعلی معالی العلی و علی آله العلی و صحبه العلیا.

۱۲ـ اصالة البراءة «۱۱۸ـ۱۲۶» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

چاپ شده.

۱۳ـ اصالة الصحة فی المعاملات «۱۲۷ـ ۱۳۳» (اصول فقه - عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

با دو رساله‌ای که با نام اصالة الصحة....چاپ شده فرق دارد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی خیر خلقه و اشرف بریّته محمد و آله الطیّبیین الطاهرین اعلم ان الاصل فیما یسمی بیعا حقیقة عرفا و لغة الصّحة وافادته للامر المقصود منه و هو انتقال الملک و جواز التصرف.

انجام: فان الشارع اذا قال یجب الحج علی کل مستطیع.....سواء کان الاتصاف بهما قبل زمن الخطاب او بعده و للفاضل الشیروانی فی حاشیة المعالم فی بحث ان وضع الخطاب المشافهة لا یعم الغائبین کلاماً یؤیّد ما قلناه.

۱۴ـ الفوائد «۱۳۵ـ ۱۳۶» (فقه و اصول - عربی)

از: سیدمحمد مهدی بن مرتضی (سید بحر العلوم) (۱۲۱۲ ق)

چاپ شده است.

نسخه حاضر فقط یک فائده از آن است درباره کتاب فقه الرضا علیه السلام.

۱۵ـ حاشیة معالم الاصول «۱۳۷ـ ۱۴۴» (فقه و اصول - عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

گویا وی حاشیه متعدد بر معالم الاصول داشته است که یکی از آنها چاپ شده.

آغاز: و بالافعال الخ ان قلت من جملة الافعال فعل المعصوم علیه السلام و هو حجة.

۱۶ـ رسالة فی الصحیح والاعمّ «۱۴۵ـ ۱۶۰» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

۱۷ـ الفوائد الاصولیه «۱۶۰ـ ۱۶۱» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلّی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین....الحکم الشرعی توقیفی موقوف علی النص من الشرع و ان استقلّ به العقل ای من حیث حکم العقل به عقلی.

۱۸ـ القیاس = ابطال القیاس «۱۶۱» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین فهذه تحقیق فی القیاس خطر بالخاطر الفاتر القاصر...اذا ورد من الشارع حکم للجزئی فان

کان بالاطلاع علیه یفهم و یتبادر حکم جزئی آخر.

انجام: و ممّا ذکرنا ظهر بیان المنصوص العلّه والکلام فیه الکلام و لعلّک بملاحظة ما ذکرنا تقدر علی التصحیح و التقسیم بالنسبة الی سائر ما ارتکبه الفقهاء رضوان الله علیهم من التعدّیات عن مورد النص و موضع الحکم و ربما توضح الحال ازید من هذا من موضع الاحتیاج.

۱۹ـ الفوائد «۱۶۳ـ ۱۶۵» (عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

فوائدی است در مباحث مختلف اصولی، فقهی و رجالی که با عناوین «فائدة» برگزار شده است.

آغاز: الکلام فی البیع لا یخفی ان منظور نظر الفقیه غالبا من العبادات و المعاملات الصحة و الفساد و لذا قلّ ما یطلقون الوجوب فی عباراتهم علی الوجوب التعبدی.

انجام: فکما ان الاول حجة فکذا الثانی الا ان مناطه التتبع و الاستقراء و لا یسکت به الخصم و الاستقراء ان تم فهو فرع القول بحجّیته فی الاحکام و غیرها و علی هذا فالدلیل علی الکّلیة هو الاخبار الواردة فی عدم انتفاض الیقین بالشک.

رساله دوم و سوم در ۱۲۱۴ و رساله یازدهم در ۱۲۱۸ در بروجرد و رساله دوازدهم در یزد نوشته شد و بقیه تاریخ کتابت ندارد.

رساله ۲ و ۵ و ۶ و ۸ و ۹ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۶ و۱۸ بخط ملا محمد اسماعیل فدائی کزازی که تعدادی از تالیفات او در این‌کتابخانه هست و کتاب جنات النعیم او در شرح حال حضرت عبدالعظیم علیه‌السلام چاپ شده است.

بقیه رساله‌ها نام کاتب ندارد اما شاید تحریر همان محمد اسماعیل باشد.

۱۶۵ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۸۲۵ ﴾

۱ـ اصالة البراءة« ۱ـ۱۲» (اصول فقه - عربی)

از: وحید بهبهانی.

۲ـ الاجماع «۱۳ـ ۲۳» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

۳ـ الاستصحاب «۲۳ـ ۲۷» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

۴ـ الجمع بین الاخبار «۲۸ـ ۳۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

۵ـ القیاس «۳٦» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

٦ـ الاصل فی المعاملة «۳۷ـ ۳۸» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

۷ـ حکم تزویج الأب بنته الصغیرة لاجل المحرمیة «۳۸ـ ۴۰» (فقه ـ عربی)

از: محمد باقر بن محمد اکمل (وحیدبهبهانی)

آیا عقد دختر نابالغ برای حلال بودن نظر به مادرش جایز است یا نه؟ این رسالهٔ مختصر این مسأله را بررسی می‌کند. کاتب آن را منسوب به وحید دانسته است.

[وحید بهبهانی ص ۱۷۸].

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلّی الله علی محمّد و آله الطّاهرین...اعلم انّ فقهائنا اختلفوا فی انّ تزویج الاولیاء اذاکان اباً او جدّاً هل یشترط ان یکون علی وجه الغبطة و المصلحة ام لا.

انجام: فقد ظهر بما ذکرناه اَنّ الحکم بصحّة هذا العقد مشکل بل الحکم بالفساد اولی الاّ انّ الاحوط اَن لا یتزوّج الزوّج امّ البنت ابداً بل لا یترک هذا الاحتیاط لانّ امر الفروج شدید و منه یکون الولد.

۸ـ الاستصحاب« ۴۱ ـ ۴۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: شاید از صاحب ریاض باشد.

یک بخش از رساله‌ای است که سید المشایخ (؟) در آن دو مسأله اجماع و استصحاب را بررسی کرده است.

آغاز: قال سیّد المشایخ فی رسالة....استصحاب حال العقل اعلم ان فی الامور الّتی لا یرتاب فیه ذو مسکة انّ کل ممکن من الامور الممکنة مسبوق بالعدم السابق.

انجام: لانزاع لاحد فی ثبوت الحکم فی الآن الثّانی اِلاّ اَنّه لا یخرج عن محل الفرض و هو بیان ما یمکن فیه جریان الاستصحاب و لعلّ عدم عدّ بعض الافاضل هذا الوجه مما یجری فیه الاستصحاب نظراً منه الی الاستصحاب المختلف فی حجّیته لا مطلق الاستصحاب کلّه [کما] ربّما یتوهم.

۹ـ الاصل فی المعاملة «۴۲ ـ ۴۴» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

۱۰ـ اجتماع الامر و النهی «۴۴ ـ ۴۹» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

در این رساله جواز و استحاله این اجتماع مورد بررسی قرار می‌گیرد.

چاپ شده است.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمّد و آله اجمعین الطّیبین فهذا اصل یتضمّن تحقیق القول باستحاله اجتماع الامر و النهی فی شیء مطلقا تساوی متعلقهما او اختلفا.

۱۱ـ اصالة الطهارة «۴۹» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصّلاة والسّلام علی محمّد و آله الطاهرین....اَنّ الطهارة حکم شرعیّ یتوقف علی النصّ کالنّجاسة من دون.... و ما ورد فی الموفّق من قولهم علیهم السّلام کل شیء نظیف حتّی تعلم انّه قذر.

۱۲ـ تنقیح «۵۰» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

یک برگ از کتاب تنقیح است شامل بحث درباره خبر و اقسام آن.

آغاز: قال صاحب التنقیح فیه الرابع لما تشعّبت الافواه و تفرّقت الاراء التزمنا بمذهب اهل البیت الّذین دلّ العقل علی امامتهم و عصمتهم والعقل علی الحکم بطهارتهم.

۱۳ـ تفسیر آیة «نفر» «۵۰ـ ۵۲» (عربی)

از: سید محسن بن حسن اعرجی کاظمی (۱۲۲۷ ق)

آیهٔ مبارکه را از دیدگاه اصولی در چهار مسأله مختصراً بررسی کرده است. در این رساله مؤلف به کتاب خودش به عنوان «المحصول فی علم الاصول» اشاره کرده

است. (به مرعشی ۲۰۲/۵مراجعه شود).

آغاز: قوله تعالی فی اواخر سورة التّوبه و ما کان المؤمنون لینفروا کافّة فلو لا نفر من کلّ فرقة طائفة لیتفقّهوا فی الدّین و لینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم لعلّهم یحذورن.

انجام: و کلّ من تفقّه و تعلّم لهذا الفرض کان علی المنهج القویم و الصراط المستقیم و من عدل عنه و طلب الدنیا بالدین کان من الاخسرین اعمالا الّذین ضلّ سعیهم فی الحیاة الدّنیا و هم یحسبون انّهم یحسنون صنعاً.

۱۴ـ مقدمة الواجب «۵۳ـ ۶۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است در بحث اصولی مقدمهٔ فعل واجب. با عناوین «فائده، ایقاظ و هدایه» و از شهید، سید و محقق سبزواری نام برده است. کاتب در ابتدای رساله آن را به «استاذنا الشریف» نسبت داده است.

آغاز: فائدة ذهب الاکثرون الی انّ الامر بالشیء مطلقا امر بما لا یتمّ به مطلقا و فصّل فیه بعض و فوافق الاکثر فی السبب و خالفهم فی الشرط کصاحب المعالم رحمت الله علیه.

۱۵ـ الشرط فی ضمن العقد «۶۲ـ ۶۸» (فقه ـ عربی)

از: ابوالقاسم بن حسن گیلانی (میرزای قمی) (۱۲۳۱ ق)

در این رساله ضمن شش بحث کوتاه مسأله شرط ضمن عقد بررسی می‌شود.

[**الذریعة ۱۸۳/۱۴، مرعشی ۱۰۱/۱۳، الفبایی آستان قدس ۳۷۱**].

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین والصّلاة والسّلام علی محمّد و آله اجمعین اما بعد....ولابدّ فی هذا المطلب من بیان مفهوم لفظ الشرط و حقیقة الشرط الجائز و الغیر الجائز و فائدة الشّرط.

غیر از رساله ۸ و ۱۲ بخط محمد حسن بن محمد صادق نوری است. شاید آن دو رساله هم به خط او باشد.

تاریخ کتابت رساله ۱ تا ۵ و ۸ و ۹ سال ۱۲۲۴ و رساله ۱۱ و ۱۴ سال ۱۲۳۵ و رساله ۱۵ سال ۱۲۳۸ می‌باشد.

محل کتابت رساله ۲ و ۱۰ و ۱۵ کربلا و رساله ۱۱ و ۱۴ نجف اشرف است.

در ادامه رساله ۱۳ مطلبی در اصل صحت به عنوان «قاعدة» هست.

۶۸ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۸۳۲ ﴾

۱ـ الاشارات والنصوص «۲ـ ۲۸» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

چون بر برخی از مؤمنین مسأله ارتداد و نفاق ائمه کفره مشتبه شده بود مؤلف برخی از نصوص وارده از خاندان عصمت و نبوت را در این رسالهٔ مختصر گرد آورد. رساله با عناوین «الاشارة و النص» نگاشته شده و از کتاب‌هایی چون کافی، احتجاج، المحاسن و الجوامع و جز آن نقل کرده است.

آغاز: الحمد لله الّذی اصطفانا من الامم من امة محمّد المصطفی و من المتمسکین بالتمسک بذریّة وصیه علیّ المرتضی و صلّی الله علیهم صلاة دائمة لا تعدّ و لا تحصی و بعد فهذه نصوص مختصره فی.... ائمة الکفر.....

۲ـ فائدتان «۳۰ـ ۳۴» (رجال ـ عربی)

از: ؟.

دو فائده با شماره‌های یازدهم و دوازدهم در بیان کنیه‌ها و القاب حضرت رسول و ائمّهٔ اطهار علیهم صلوات الله و تاریخ ولادت آن بزرگواران است احتمالاً قسمتی از

یک کتاب رجال باشد سپس به معرفی اقسام شیعه و در خاتمه ارقام احادیث موجود در کتب اربعه و تاریخ وفات برخی از فقها و در پایان توقیعات صادره از ناحیه مقدسه بیان شده است.

آغاز: فائدة الحادیة عشر فی بیام الکنی و القاب الّتی یعبّر بها عن الرّسول و الائمّه علیهم السّلام فی الاخبار منها ابوالقاسم کنیته صلّی الله علیه و آله و یستعمل ذکرها فی محمد بن الحسن المهدی علیه السّلام.

۳ـ نکوهش صوفیه (عربی)

از: ؟.

شامل چند حدیث در نکوهش صوفیه به نقل از کتاب‌های بحار الانوار مجلسی﵀ و حدیقة الشیعة اردبیلی.

۴ـ شرب الدخان من نزعات الشیطان (فقه و حدیث ـ عربی)

از: سید شبر بن محمد بن ثنوان موسوی مشعشعی (بعد از ۱۱۸۶ ق).

شامل چهارده حدیث از رسول اکرم صلوات الله علیه و آله درباره شرب دخان.

یک روایت هم درباره شرب دخان در ادامه رساله قبل است.

[به ذریعه ج ۱۳ رجوع شود].

آغاز: الحمد لله علی افضاله والصّلاة والسّلام علی محمد و آله اما بعد فیقول....انّه لمّا کتبت رسالة کبیرة فی حکم شرب التّتن وجدت احادیث کثیره خاصّة ناصّة علی حکمه فی رسائل عدیدة.

انجام: و ممن حکم بتحریم شربه لما ذکرنا و غیره من العلماء الاعلام العلم العلاّمة الثقه الامین شیخنا الشیخ فخر الدین الطریحی صاحب مجمع البحرین...و شیخنا العالم الفاضل الشیخ یعقوب بن ابراهیم الحویزی و غیرهم ممّن یطول ذکرهم

و بعض المعاصرین....و کثیر من هذه الاخبار نقلناها من کتاب الشیخ یعقوب و بما بیّنا کفایة لطالب المسترشد.

۵ـ حکم شرب تتن و حشیش (فقه و حدیث ـ عربی)

از: ؟.

مجموعه‌ای از و رایات و حکایات دربارهٔ شرب تتن و حشیش به نقل از سید نصر الله حائری شهید و.....

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله ربّ العالمین والصّلاة والسلام علی محمد و آله اجمعین نکتب بعض الرّوایات فی حکم الحشیشة المسمّاة بالتّتن الّتی فی مواضع کثیرة من کلام النّبی صلّی الله علیه و آله.

انجام: اِنّ رجلا کان یدعو الله کثیرا اَنْ یکون من اصحاب صاحب الامر علیه السلام فراه به ذات لیلة وقال له ان کنت صادقا فیما تدّعیه فی الدّعاء فخذ هذا السّیف وامض الی طریق کذا فی آخر اللّیل واضرب بعنق اوّل من یخرج الیک.

رساله اول نسخه اصل بخط مؤلف است.

بقیه رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

در ادامه رساله پنجم حکایاتی از اهل بیت علیهم السلام است.

۴۹ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۸۳۶ ﴾

۱ـ عشقیه« ۱ـ ۵» (عرفان ـ فارسی)

از: وحید تبریزی.

گفتاری است عرفانی در عشق و عاشقی و تأویلی از حدیث «کنت کنزاً مخفیاً...» در هشت رمز.

[الذریعه ۱۲۶۵/۹، نسخه‌های فارسی منزوی ۱۲۸۵/۲].

۲ـ الکلمات الطریفة «۵ـ ٦» (عربی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

صد کلمه است با عناوین «ایقاظ ـ ایماظ ـ اشاره» و جز اینها. در پاره‌ای از مسائل اعتقادی که به اشاره و کنایه بیان شده و در آخر به رمز بیان شده که مراد در این کتاب فرقه ناجیهٔ اثنا عشریه می‌باشد. تاریخ تألیف در بعضی از نسخه‌ها ۱۰۶۶ یا ۱۰۸۱ ذکر شده است.

[**الذریعة ۱۱۶/۱۸، مرعشی ۷۵/۴، مجلس ۲۹۸/۳۷**].

آغاز: سبحان الّذی خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهین.

۳ـ گلشن راز «۷ـ ۲۲» (عرفان ـ منظوم ـ فارسی)

از: محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۲۰)

به جلد ۲ ص ۶۳۶ رجوع شود.

۴ـ شرح گلشن راز «۲۳ـ۱۲۹» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

شرح فلسفی، عرفانی است. شارح از اشعار و نظم بسیار استفاده می‌کند.

در سال هشتصد و چند شروع به تالیف کرده است.

آغاز:....و ثمان مأة ابتداء بتسوید بیاض بالهام مبدأ فیاض نموده شد به شرط آن که از تکلّف در عبارت و تصلّف در اشارت معرض باشد و در اثناء شرح هر بیت.

۵ـ طالع نامه «۱۳۰ـ۱۴۱» (فارسی)

از: ؟.

علم طالع‌بینی را به وسیلهٔ عناوین «سؤال ـ سؤال» در بروج دوازده‌گانه بیان کرده

است و از حکمایی چون بطلمیوس و ابو البحران و دیگران بسیار نقل کرده است.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین و صلواته علی محمّد و آله اجمعین اما بعد چنین گفته‌اند حکیمان..... و لیکن اعتماد بر آن است که هندوان گفته‌اند چون طالع نهادی.

٦ـ تحفة الابرار الملتقط من آثار الأئمة الاطهار «۱۴۳ـ۱۸۱» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد نقی (۱۲۶۰ ق)

به جلد ۲ ص ۱۰۸ رجوع شود.

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

رساله اول و چهارم از اوّل و آخر ناقص، و رساله ۲ و ۳ و ۵ و ۶ از انجام ناقص است.

۱۸۱ برگ، ۱۸ × ۲۲.

﴿ ۸۵٦ ﴾

۱ـ قرة العیون فی اعز الفنون «۴ـ۹۲» (عرفان ـ عربی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

پیشتر در برخی مجموعه‌ها معرفی شد و چاپ شده است.

۲ـ الکلمات الطریفة «۹۲ـ۱۱۵» (عربی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

در مجموعه قبلی هم نسخه‌ای از این کتاب بود.

۳ـ اصول المعارف الدینیة «۱۱۵ـ۱۲۹» (عربی)

از: محمد بن مرتضی فیضا کاشانی (۱۰۹۱ ق)

این رساله را در ضمن سه باب به سال ۱۰۳۶ ق به انجام رسانده است. این رساله غیر

از «اصول المعارف» که خلاصه عین الیقین خود اوست می‌باشد.

[کتاب‌شناسی آثار فیض ۱۳۸، الذریعة ۱۹۸/۲].

آغاز: الحمد لله الّذی دلّ علی ذاته بذاته و علی رسله بآیاته و علی یوم الآخر بحججه و بیّناته.

۴ـ ترجمة العقائد «۱۳۰ـ۱۴۶» (فارسی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

رسالهٔ مختصری است در بیان اعتقادات حقه شیعه با استفاده از آیات مبارکه قرآن کریم و روایات ائمه طاهرین علیهم‌السلام. این رساله دارای هشت باب است چون ابواب بهشت.

مکرر چاپ شده است.

[الذریعة ۱۱۷/۴، مرعشی ۳۶۷/۱۱، نسخه‌های فارسی منزوی ۹۲۰/۲، مجلس ۲/۲۵].

۵ـ زاد السالک «۱۴۶ـ۱۵۱» (عرفان ـ اخلاق ـ فارسی)

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

بارها چاپ شده است.

رساله‌ها بخط محمد مؤمن بن اسماعیل الطباطبائی در ۱۱۱۸ و ۱۱۱۹.

رساله اول در سبزوار و رساله دوم و سوم در مشهد.

رساله چهارم نام کاتب ندارد امّا ظاهراً بخط کاتب بقیه رساله‌ها است.

رساله اول از آغاز نقص دارد و در ادامه رساله پنجم حدیثی هست.

۱۵۱ برگ، ۱۲ × ۱۹.

﴿ ۸۷۲ ﴾

۱ـ جُنگ حدیث «۲ـ ۳۱» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

شامل روایات و حکایات در مناقب سالار شهیدان ابا عبدالله الحسین علیه السلام و ترجمه و شرح مختصری از برخی آیات شریفه قرآن کریم و احادیث.

آغاز: مروی است که هر وقت پیغمبر خدا به مسجد تشریف می‌برد حسین علیه السلام طفل بود انگشت سبّابه جدّ بزرگوار خود را در دست گرفته به مسجد می رفت و با جدّ خود نماز می‌کرد.

۲ـ الاربعون سورة من التورية = حدیث قدسی = چهل سوره «۳۳ـ ۴۴»

(عربی)

چهل سوره از «توراة» است که به عربی نقل شده است و با عناوین «یابن آدم» «یابن آدم».

[الذریعة ۱۷۹/۱، مرعشی ۷۰/۱، مجلس ۱۹/۳۵].

۳ـ اعتقادات و اخلاق «۵۰ـ ۷۷» (عربی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از احادیث که از کتاب‌های مهم روایی شیعه گردآوری شده است و در این نسخه دو باب آن با عناوین «باب المیثاق و الطینة» و «باب التوبة» آمده است. در یک جا عنوان «الفرقة ـ الفرقة» و شعری به فارسی از شیخ بهایی مشاهده می‌شود.

۴ـ ترجمهٔ رساله طیبی «۷۹ـ ۸۷» (فارسی)

از: ؟.

ترجمهٔ رساله‌ای از فضل بن یحیی بن علی طیبی کوفی در احوال دیدار صاحب الزمان علیه آلاف التحیة و الثناء و عجل الله تعالی فرجه.

رساله بخط شیخ فضل بن یحیی بن علی طیبی در خزانه [حرم] امیر مؤمنان بوده است.

آغاز: منقول است که یافته شد در خزانهٔ امیرالمؤمنین و سید الوصیّین و حجت ربّ العالمین علی بن ابیطالب علیه السّلام نوشته‌ای به خطّ شیخ فاضل و عالم عامل شیخ فضل بن یحیی بن علی طیبی کوفی.

انجام: این است آخر آن چه شنیدم از شیخ فاضل صالح و عامل عالم شیخ زین الدّین ادام الله افضاله. انتهی المضمون المنقول عن الرسالة والله العالم بحقائق الامور.

۵ـ مثنوی پیر و جوان «۱۰۷ـ۱۰۹» (فارسی)

از: محمد نصیر طبیب اصفهانی (۱۱۹۱ ق)

دویست و هشت بیت است.

[**الذریعة ۱۳۲/۱۹، فرهنگ سخنوران ۳۵۵**].

آغاز:

شبی با نوجوانی گفت پیری — کهن دردی کشی صافی ضمیری

چه غم صاحب دلی روشن روانی — در این دیر کهن پیر مغانی

انجام:

کلید گنج حقّ در پردهٔ اوست — قضا بازو قدر سر پنجهٔ اوست

عیان نور خدائی از جنابش — برون دست خدا از آستینش

٦ـ نان و حلوا «۱۱۳ـ۱۱٦» (فارسی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

مثنویی انتقادی است در بیش از چهار صد بیت که ضمناً سوانح سفر حجاز خود را نیز آورده است.

[**الذریعة ۳۰/۲۴، مرعشی ۳۵۲/۲، الفبایی آستان قدس ۵۷۶**].

رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد. این مجموعه به عنوان جنگ معرفی می‌شد بهتر بود زیرا غیر از این شش رساله.

در ادامه رساله دوم ۱۲ حدیث قدسی و نیز مرثیه و مواعظ هست.

و در ادامه رساله چهارم مطالبی در حقانیت فرقه ناجیه شیعه و داستان ملاقات ابن مهزیار با امام زمان علیه‌السلام و قصیده سید حمیری و اشعار و غزلیات فارسی و احادیث مربوط به جهنم.

و در ادامه رساله پنجم مثنوی شامل ۱۷۲ بیت با این مطلع: «آتشی می‌بینم ای یاران ز دور» و چند شعر از نشاط اصفهانی و مثنوی بهاریات میرزا نصیر طبیب اصفهانی.

و در ادامه رساله ششم قصیده‌ای شامل بیش از صد بیت با این مطلع

«سوی ویرانه‌ام آمد سحری جلوه‌کنان

بهر بوسیدن (پرسیدن) بیمار خود آن سرو روان».

و قصیده‌ای از هاتف اصفهانی و اشعار دیگر هست.

۱۱۷ برگ، ۱۳ × ۲۰

﴿ ۸۸۵ ﴾

۱ـ الاصباح (یا «المصباح») «۱ـ ۲٦» (بلاغت ـ عربی)

از: ؟.

شرح یکی از کتابهای بلاغی است در سه «عقد» و هر عقدی دارای چند «فریده».

عقد اول: در انواع مجاز، عقد دوم: در تحقیق معنی استعاره و عقد سوم: در تحقیق

قرینه استعاره بالکنایه.

مؤلف مطالبی از زمخشری، عبدالقاهر جرجانی و تفتازانی نقل کرده و در آخر کتاب می‌نویسد:«..الحمد لله علی اتمام الاصباح بعد الظلام المُحْوِج الی المصباح....»و ظاهراً نام کتاب «الاصباح فی شرح المصباح» باشد.

آغاز: ولو قال و علی آله العلّیه لکان احسن سبکاً و اعلی منزلةً عند اصحاب الرّویة ذوی النفوس الزّکیّه ای المفلحة قال الله تعالی قد افلح من زکّیها.

انجام: و لک ان تجعل الجمیع قرینةً فی مقام شدّة الاهتمام بالایضاح. الحمد لله علی اتمام الاصباح بعد الظلام المُحْوِج الی المصباح و نرجوا الانتظام فی سلک دُعاء....الطَّلَبة الصُّلَحاء فی الصّباح وَ الرّواح.

۲ـشرح الرسالة الوضعیّة «۲۶ـ۴۹» (بلاغت ـ عربی)

از: ابوالقاسم اللیثی (۸۸۸ ق)

شرح مختصری است بر کتاب «الوضعیّة العضدیّة» قاضی عضد الدین عبدالرحمان بن احمد (۷۵۶ ق)

[**کشف الظنون** ۸۹۸/۱].

آغاز: الحمد لله الّذی خصّ الانسان بمعرفة اوضاع الکلام و مبانیه و جعل الحروف اصول کلمته و ظروف معانیه والصلاة علی المشتق من مصدر الفضل و الحکم.

انجام: المعتبر فی الالفاظ هو حال الوضع و الموضوع له فی....امر کلّی و اِن استعمل هیهنا فی شخص فلا یکون جزئیّاً بخلاف زید فانّه جزئی لوضعه لذلک المشخّص وکذا الحال فی مثل هذه الصّورة.

۳ـشرح الرسالة الوضعیّة «۴۹ـ۱۲۳» (بلاغت ـ عربی)

از: ابراهیم بن محمد بن عربشاه اسفراینی.

شرحی است مزجی بر «رسالهٔ وضعیّه» قاضی عضد الدین ایجی (۷۵۶ ق) که در کیفیّت وضع الفاظ به جهت معانی فراهم آمده و خود رساله مشتمل است بر یک مقدمه و یک تقسیم و یک خاتمه.

در فهرست سابق این کتابخانه این رساله به عنوان شرح رساله استعاره یاد شده است.

آغاز: بسمله. نسألک فائدة تملأ وجودَنا تَنَزُّلَها من السمآء یا من مَنَّ علینا بتعلیم الاسماء و تقسیم انواع النّعماء و اجناس الآلاء و تفهّم مصادر ظواهر احکام الحنیفة البیضآء.

انجام: فهذا التّنبیه بمنزلة الدّلیل علی التنبیه السّابق و ما افید انه یحتمل اَنْ یکون للمنع عن الوقوع فی ظنّ اتّحاد المعنی غیر محتمل اذ الوقوع فی ظنّ اتّحاد المعنی مطلقا غیر ممنوع و فی ظنّه وضعا لا یدفعه قوله اذالمعتبر الوضع.

۴ـ رسالة فی علم الوضع «۱۲۴ـ۱۲۷» (بلاغت ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است مختصر در علم وضع و اصول آن. مؤلف از عضد الدین ایجی و سید شریف جرجانی و خطیب قزوینی و سکّاکی نام برده است.

آغاز: الحمد لله الّذی دلّ علی وجوب وجوده استحالة الدّور و امتناع تأثیر اللاّحق فی مؤثّره السابق واعترف به بطلان التسلسل المبرهن ببرهان التطبیق.

انجام: والمترادف و عکسه و هو لفظ متعدد لمعنی واحد جزئیا کعمر و ابی حفص او کلیّاً کلیث واسد.

۵ـ رسالة فی الاستعارة «۱۲۷ـ۱۲۸» (بلاغت ـ عربی)

از: ؟ شاید از ملا محمد کردی.

آغاز: اعلم انّ الحقيقة هى الكلمة المستعملة فيما وضعت هى له فى اصطلاح به التّخاطب و لا حاجة فيها الى قرينة والمجاز هى الكلمة المستعملة فى غير ما وضعت هى له بملاحظة وجود علاقة.

انجام: هذا آخر ما اوردنا فى تحقيق الاستعارة و اقسامها و قرائنها متباعداً عن سلک الاطناب تبصرة لاهل هذا العلم من الطّلاب و تسهيلاً لفهم معانى خطب الكتاب.

٦ـ حاشية شرح الرسالة الوضعيّة «۱۲۸ـ۱۴۵» (بلاغت ـ عربى)

از: ملا محمد كردى.

حاشيه‌اى است بر شرح ابراهيم بن محمد اسفراينى بر «رساله وضعيّه» قاضى عضد الدين ايجى رساله سوم اين مجموعه.

آغاز: قوله للايماء الخ يعنى اَنّ هذه موضوع للايماء الى الحاضرة فى الخارج واستعمله هنا مجازاً للايماء الخ الموجودة اشارة الى ما يصحّح المتجوّز و انّ الحاضر فى العقل بمنزلة الحاضر فى الخارج.

انجام: اقول فالظّاهر حينئذٍ ان يؤخّر قوله و فيه عن [...] التعريف بهما.

٧ـ حاشية شرح الرسالة الاستعارة «۱۴۵ـ۱۷۴» (بلاغت ـ عربى)

از: ؟.

حاشيه‌اى است بر شرح عصام الدين بر «رسالة الاستعارة» ابوالقاسم اللّيثى سمرقندى.

[رجوع كنيد به كشف الظنون ۸۴۵/۱].

آغاز: الحمد لله الّذى خلق الانسان علّمه البيان و جعله ذريعة الى معرفة دقائق القرآن والصّلاة والسّلام على من عجز عن ادراک مقاماته عقول العقلاء و كلّ عن بيان حالاته السنة فحول البلغاء و على آله.

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

رساله اول از آغاز و رساله هفتم از انجام ناقص است.

۱۷۴ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۸۹۸ ﴾

۱ـ(مصائب خامس آل عبا) اسرار الشهادة «۲ـ ۴۰» (مقتل ـ فارسی)

از: محمد مهدی بن سید محمد جعفر موسوی.

مؤلف ابتدا کتابی حاوی مصائب خمسة النجباء به زبان عربی نوشته اما چون بسیاری از فیض آن محروم مانده بودند این مختصر را به فارسی پرداخته است.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین والصّلاة والسّلام علی محمّد و آله اجمعین....سابقاً کتابی به زبان عربی نوشته بودم که حاوی بر مصائب خمسة النجباء و مشتمل بر شهادت اصحاب عبا بود.

انجام: پس لعنت خداوند عالمیان به هر دو باد زیرا که هر دو از پدر و پسر ظالم و کافر و بروی امام زمان عاق بودند و کافر حربی بودند و هر یکی به امام زمان خود یاغی و ظالم و نافرمان لعنهما الله ابد الابدین و دهر الدّاهرین.

۲ـعهد نامهٔ لاهوتیه «۴۱ـ ۵۶»

از: محمد مهدی بن سید محمد جعفر موسوی.

در بیان عهدنامه جناب رب الارباب، با جناب ابا عبدالله الحسین علیه السلام در شهادت است که طرق مختلف و کیفیت روایت آن را بیان کرده است.

آغاز: الحمد لله الّذی جعل قلوب احبّائه مشتاقاً بجنابه و صیّر افئدة المشتاقین مشتاقاً لوصاله و لقائه بمکان قد جاوزوا عن لذات الدّنیا و حلالها و جلالها و جمالها بل عن الدّنیا و ما فیها.

انجام: حامل لوای اولدی بونه طومار یازدی و مهر اولوندی...ذکر اولندی هم نثر له و هم نظم له.

۳ـ تحفة‌الوزراء = چهل باب « ٦١ ـ ٦٢ » (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

چهل باب کوتاه است در نصیحت و اندرز و هر باب دارای چهار کلمه آموزنده می‌باشد.

[مرعشی ۱۹۸/۳].

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین....این کتاب مشتمل است بر آن چه حکماء از کتب قدماء اختیار کرده‌اند و فواید بسیار در ضمن هر حرفی مرقوم و معلوم می‌شود.

انجام: چهار چیز اصل سعادت دو جهانی و مرادات جاودانی است. ۱ ـ فرمان بردن خدا و رسول. ۲ ـ اطاعت پدر و مادر. ۳ ـ خدمت علما و حکماء. ۴ ـ شفقت بر خلق خدا.

۴ـ (ردّ الصوفیه) «۹۷ ـ ۱۰۷» (فارسی)

از: فتح الله بن حسن وفائی شوشتری (۱۳۰۴ ق)

مؤلف به دستور استادش شیخ جعفر شوشتری این رساله را در رد صوفیه و آنچه که آنها سیر الی الله می‌گویند نوشته است. او در مقدمه با استفاده از آیات مبارکه مقام انسانی را بررسی کرده است و سپس مراتب برخی از کسانی را که در این باب شهره بوده‌اند بیان کرده است.

تألیف این رساله در سال ۱۲۹۴ بوده است. مؤلف از میرزا ملکم و سید صالح اردبیلی نام آورده است.

آغاز: الحمد لله الّذی منّ علیّ بالهدایة بعد الضّلال...اما بعد مطلبی لازم العرض

است که به حکم اذا ظهرت البدع فی امّتی فلیظهر العالم علمه و الاّ فعلیه لعنة الله والملائکة و الناس اجمعین.

انجام: ثانیا به حکم المأمور معذور به اَمر و فرمایش حجة الاسلام والمسلمین العالم العامل و الموحّد الکامل شیخنا الاکبر الشیخ جعفر الشوشتری ادام الله ظلّه علی رؤس المسلمین بوده است و چون امتثال امرش بر کافّهٔ امّت سید المرسلین فرض.

۵ـ جنگ «۸۰۱ـ۱۷۱» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

مجموعه‌ای از اشعار عربی و فارسی از سید رضی، علامه؛ ترجیع‌بند درویش شیرازی، قاآنی، مشتاق، سنایی، امیر خسرو، سعدی؛ اشعاری در مدح مولا امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام از جمله، ترجیع‌بند

«بلغ العلی بکماله کشف الدجی بجماله»

و دیگران.

آغاز:

اخلاّء الرجال هم کثیر و لکن فی الشدائد هم قلیل

فلا یغررک خلّة [من تواخی] فمالک عند نائبة خلیل

انجام:

و للزنبور و البازی جمیعاً لدی الطیران اجنحة و خفق

و لکن بین ما یصطاده باز و ما یصتاده الزنبور فرق

رساله اول بدون تاریخ یا نستعلیق ۱۲۷۵.

رساله دوم نستعلیق مهدی قراباغی در ۱۲۷۵. در ادامه آن معما، مناظره شعری فیض‌کاشانی وجامی و شرح یک بیت عربی و مطالبی دراحکام و ریاضیات از مشکلات العلوم به ابن

داود همدانی.

رساله سوم نستعلیق ۱۳۰۷. در ادامه آن اشعار، حدیث از امیر مؤمنان، شرح «انا نقطة تحت الباء» بحثی در نبوت و ولایت مطلقه و حدیثی از امام رضا علیه السلام به نقل از مشکلات العلوم.

رساله چهارم نستعلیق ۱۳۲۱ از روی نسخه مؤلف.

۱۷۱ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۹۰۸ ﴾

۱ـ صرف میر «۲ـ ۲۳» (صرف ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

۲ـ العزی فی التصریف «۲۴ـ ۳۱» (صرف ـ عربی)

از: عز الدین ابراهیم زنجانی.

۳ـ شرح الانموذج «۳۴ـ ۹۷» (نحو ـ عربی)

از: جمال الدین محمد اردبیلی.

۴ـ کبری «۹۸ـ ۱۰۷» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

۵ـ الصمدیّة «۱۰۸ـ ۱۲۸» (نحو ـ عربی)

از: شیخ بهائی.

رساله اول و دوم و سوم نستعلیق شیخ عبدالرحمان لاریجانی در ۱۲۱۹.

رساله دوم در تهران مدرسه ملا آقا رضا در حجره نبویه نوشته شده.

رساله چهارم نستعلیق شیخ علی در ۱۲۰۴ یا ۱۲۴۰.

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۱۳ یا ۱۲۳۰.

۱۲۸ برگ، ۱۶ × ۲۰.

﴿ ۱۰۰۵ ﴾

۱ـ رسالهٔ عرفانی« ۱ـ ٦۳» (فارسی)

از: ؟.

مطالب عرفانی است با استفاده از آیات و اشعار فارسی در چند باب که این نسخه فقط باب الذکر را در بر دارد.

آغاز: تا یک نفس ما بیچارگان نیز ذوق بیخودی چشیده از خود فارغ آییم و از حقیقت مسلمانی بویی به مشام ما رسد.

انجام: اگر پرسیدند که شک چیست بگو ظاهر شدن حالی بر دل که نتواند که پوشیده دارد چیزی را که پوشیدن آن پیش از ظهور این حال واجب است.

۲ـ والدیّه =معرفت «٦۴ـ ۷۱» (عرفان ـ فارسی)

از: خواجه ناصر الدین عبید الله احرار ولی (خواجه احرار) (۸۹۵ هـ.ق)

رسالهٔ مختصری است در چگونگی وصول به حق.

مؤلف چون آن را به درخواست پدرش محمود چاپچی باغستانی نوشته «والدیّه» نامیده است.

[دانشنامه ادب فارسی، انوشه ۵۲/۱، نسخه‌های خطی منزوی ۱۳۹۷/۱].

آغاز: الحمد لله الاحد بذاته و کبریائه، الواحد بصفاته و اسمائه و الصلاة علی من تجلی....اما بعد سبب تألیف این نسخه مختصر آن بود که والد این فقیر رزقه الله و ایانا العمل بما فیه بنابر حسن ظنی که ایشانرا به این فقیر بود....

انجام: بواسطه رابطه‌ای که دل او را به دل ایشان بود چون رابطه نماند آن حال نماند و سبب اینکه بسیاری از کسانی که ایشان را ذوقی از صحبت این طایفه حاصل شده بود نماند این است.

بی‌عنایات حق و خاصان حق گر ملک باشد سیاه استش ورق

تمت رسالهٔ الوالدیّه.

۳ـ حورائیّة = شرح رباعی ابو سعید ابوالخیر « ۷۱ ـ ۷۴» (عرفان ـ فارسی)

از: خواجه ناصر الدین عبید الله احرار ولی (۸۹۵)

شرح مختصری است بر این رباعی ابو سعید ابوالخیر:

حورا بنظارهٔ نگارم صف زد رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد....

مؤلف در سبب تألیف این رساله می‌نویسد:«...شنیده شد که حضرت امیر الامرا جلال الدین امیر بایزید زاد الله توفیقه لاعانة المسلمین از بعضی از عزیزان معنی این رباعی می‌خواسته‌اند....»

[مجلس ۳۳۹/۳۷، نسخه‌های خطی منزوی ۱۱۳۳/۲، آستان قدس ۷۸۲/۷].

آغاز: الحمد لله فیاض الحکم و المواهب....اما بعد بدانکه این فقیر را بسی شعف می‌بود به دانستن معانی رباعی قطب الاولیاء سلطان ابو سعید ابی‌الخیر قدس الله روحه....

انجام: از خواص محبت آنست که محبّ را هیچ لذّتی بهتر از ملاقات محبوب نباشد.

۴ـ اصطلاحات صوفیان «۷۴ ـ ۷۸» (فارسی)

منسوب به عبدالرحمن جامی (۸۹۸ هـ.ق)

رساله مختصری است در بیان معانی اصطلاحات عرفانی. از تفسیر بحر الحقائق که

تفسیر عرفانی است مطلبی نقل کرده است. رساله نام ندارد و ما نام را با توجه به مطالبش برایش نهادیم.

در فهرست سابق این کتابخانه این رساله به ابوسعید ابوالخیر نسبت داده شده.

[مرعشی ۲۱۹/۱، سپهسالار ۱۴۳/۳].

آغاز: بدانکه بتخانه و بتکده و خمخانه و شرابخانه باطن عارف کامل را گویند که در او از معارف و حقایق و شوق الهی بسیار باشد....

انجام: فاما علما گفته‌اند که عبودیت حق به طوع و رغبت کمال بلوغ است که «اعبد ربک حتی یأتیک الیقین» و مشاهدهٔ قدرت و عظمت و حکمت حضرت سبوحیه قدس سره بلوغ کمال است.

۵ـ نفحات السالکین «۷۸ـ ۹۴» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله مختصری است برای سالکان که با عبارتهای «بدان ای طالب صادق» مطالبی آورده. و اشعار به تناسب از شاعران عارف نقل شده است. از خواجه علاء الدین عطار نام برده است.

آغاز: الحمد لله الذی طهر نفوس السالکین بتجلیات نفحات اسمائه و صفاته...اما بعد فقال النبی (صلی الله علیه و آله): «ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرّضوا لها» بدان ای طالب صادق....

انجام:

سرمایهٔ سعادت ما درد یار بود ورنه به سعی ما گره از کار کی گشود
چون قلم اندر نوشتن می‌شتاقت چون به عشق آمد قلم بر خود شکافت
بس کنم خود زیرکان را این بس است بانگ.... کردم اگر در ره کس است

٦ـ نصیحة السالکین «۹۵ـ۱۱۲» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله مختصری است در نصیحت اهل سیر و سلوک و در این راه باید استاد و شیخی داشته باشند زیرا مَنْ لَمْ یکن له شیخٌ فشیخه الشیطان».

از خواجه علاء الدین عطار و خواجه محمد پارسا نام برده است. در بعضی موارد عبارات «بدان ای طالب صادق»، «بدان ای دوریش» را به کار برده است. از قرائن بدست می‌آید که مؤلف همان نویسنده «نفحات السالکین» باشد.

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیعد خدایی را که از کمال فضل و عنایت مشت خاک را به سعادت محبت خودش مشرف گردانید.....

انجام: به تحقیق و یقین بدانی که سالک طریق تا اینچنین احتیاط در سلوک و رفتار خود نکند هیچ‌گونه ترقی در مدارج قرب ممکن نیست که تواند کرد.

قرب نی بالا نه پایین رفتن است قرب حق از قید هستی رستن است
اتصالی بی‌تکیف (تکلّف) بی‌قیاس هست رب الناس را با جان ناس

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد (شاید از سده ۹ و ۱۰ باشد.

رساله اول فقط باب الذکر را دارد و درحاشیه رساله دوم مختصری از شرح لمعات و لوایح هست.

در آخر نسخه مهر بیضوی «محمد صادق بن حسن» هست.

متفرقاتی در عرفان نیز در این مجموعه هست.

۱۱۴ برگ، ۱۶ × ۲۳.

﴿ ۱۰۳۵ ﴾

۱ـ التقریب فی اسرار الترکیب = ترکیبات جلدکی «۱ـ۱۸» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ ایدمر بن علی جلدکی (ق ۸)

در چگونگی ترکیب و اسرار حجر مکرم و مسائل این علم است در کتاب حاضر به

قدری مفصل نوشته شده است که بنا به گفتهٔ مؤلف احتیاجی به کتاب دیگر در این فن نمی‌باشد.

[مرعشی ۷۵/۸، مجلس ۵۵/۳۶، الذریعه ۳۶۴/۴].

آغاز: کتاب الثالث من الترکیب للجلدکی. قال الجلدکی فی الثالث من التقریب فی بیان المیاه الحالة انها تحل الارواح و الاجساد و الاحجار.....

انجام: و یتبع طریق الحق حیث ما وجده من دقائق....مع ترک المیل و الهوی فان ذلک نور الله یهدی به من یشاء لا اله الا هو الفضل العظیم.

۲ـ السرّ الرّبانی فی العلم المیزانی «۱۸ـ ۳۰» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ محمد القمری المصری.

در اسرار علم کیمیا که در نتیجه پانزده سال فکر در شرح جلدکی بر خطبة البیان و بیست مرتبه مطالعهٔ رسالهٔ بیان جلدکی و دقّت در رساله خواص کبیر جابر بن حیّان نوشته شده و مشتمل بر یک مقدمه و نه مقاله و یک خاتمه می‌باشد.

[مرعشی ۱۲۴/۱۵، الفبائی آستان قدس ص ۳۰۴].

آغاز: المقاله الخامسة فی میزان المتعلق بالنحاس. اعلم ان النحاس ظاهره حارّ یابس و باطنه بارد رطب و سره حار رطب فی الاعتدال....

۳ـ التقریب فی اسرار الترکیب «۳۰ـ ۹۳» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ ایدمر بن علی جلدکی (ق ۸)

جزء چهارم در نسخه حاضر هست.

آغاز: بعد الحمد و الصلاة علی محمد و آله.....بالجزء الرابع الذی یعمل کتابنا هذا المسمی بکتاب التقریب فی اسرار الترکیب و نیل الهدایة لتمامه و المعونة علی جنابه اعلم ایها الأخ الفاضل....

۴ـ میزان الحدید «۹۳ـ۱۲۱» (کیمیا ـ عربی)

از: ؟.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۴۹۳ رجوع شود.

آغاز: الحمد لله الذی یسرّ علینا....والصلاة والسلام....اعلم ان مداوات الاسرب موجودة فی اجزاء المعدن و النبات و الحیوان و یحصل به ایضاً من الادویة المذکورة تارة.....

انجام: و لیکن ما اردناه من العلم منسوب الینا علی اتم الوجوه بالبرهان السعید والحمد لله الملک المجید الفعال لما یرید.....

۵ـ البرهان فی اسرار علم المیزان «۱۲۲ـ۱۳۱» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ ایدمر بن علی جلدکی.

قواعد کیمیاگری بنا به روش حکمای یونان و دستورهای بزرگان این فن است.

این کتاب در دو جلد است. جلد اول دارای نوزده جزء و جلد دوم دارای چهارده جزء مشتمل بر فصول و ابواب است و در آغاز هر جزء خطبه‌ای جداگانه انشاء کرده است.

[مرعشی ۲۱۳/۱۶].

آغاز: الحمد لله الذی نحمده حمداً کثیراً کما یجب....اما بعد هو الکتاب الرابع من کتبنا السبعة المسمی بکتاب الذهب من المقالة الرابعة من الجزؤ الرابع من کتاب البرهان فی اسرار علم المیزان....

٦ـ البرهان فی اسرار علم المیزان «۱۳۱ـ۱۵٦» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ ایدمر علی بن جلدکی.

آغاز: الحمد لله الذی العظیم النافذ العزة...و بعد ذلک الکتاب الخامس الذی هو

الکتاب الزهرة من جملة الکتب السبعة الحاویة لاسرار کل نفیسة....

انجام: فیما اعتمدناه من العلم الذی لا یمکن ان یمتزج فی موجبه العقاب بالسحاب و السحاب بالعقاب و الی الله المرجع و المآب و نسأل الله السلامة فی یوم الحساب.....

۷ـ السرّ الربانی فی العلم المیزانی «۱۵۶ـ۱۷۹» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ محمد القمری المصری.

آغاز: کتاب الفضة من رسالة السر الربانی للشیخ القمری﵀ المقالة الثامنه فی میزان المتعلق بالفضة الذهب....

انجام: و لکن اعلم یا اخی ان من لم یطلع علی اسرار الاملاح فلم یدرک من هذه الصناعة شیء قل و لاجلّ جملة کافیة و الآن نختم....

۸ـ البرهان فی اسرار علم المیزان «۱۷۹ـ۱۹۷» (کیمیا ـ عربی)

از: شیخ ایدمر بن علی جلدکی.

آغاز: الحمد لله خالق الارواح و النفوس.....و بعد فهذا الفصل من مقالة السادسة من الجزء الرابع من کتاب البرهان فی اسرار علم المیزان و هو کتاب ینبّه النفوس فی اظهار الزینة لکل عروس....

رساله چهارم و هشتم نستعلیق عباس بن محمدگلپایگانی در ۱۳۳۸. بقیه بدون تاریخ.

رساله اول فقط جزء سوم را دارد.

رساله دوم فقط مقاله پنجم را دارد.

رساله سوم جزء چهارم را دارد.

رساله پنجم فقط کتاب الذهب.

رساله ششم فقط یک جزء را دارد.

رساله هفتم کتاب الفضه را دارد.

کتاب هستم هم یک جزء را دارد.

۱۹۷ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿۱۱۹۵﴾

۱ـ الحقائق« ۱ـ۱۰۱» (اخلاق ـ عربی)

از: ملاّ کحسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

دارای شش مقاله است و هر مقاله‌ای مشتمل بر ابواب و فصول.

خلاصهٔ محجة البیضاء به شمار می‌آید. این کتاب را در اواخر عمر یعنی سال ۱۰۹۰ نگاشته است.

چاپ شده.

[الذریعة ۲۸/۷، مرعشی ۳۲/۴].

آغاز: الحمد لله الّذی نوّر قلوبنا بنور الایمان و عرفنا من اسرار الحدیث و القـرآن والصلاة والسلام علی محمد سیّد المرسلین و علی آله الطیبین الطاهرین المعصومین.

۲ـ الرجعة« ۱۰۲ـ۱۰۳» (عربی)

از: حسین بن عبدالعلی بن.....

مطالبی دربارهٔ رجعت با عناوین پنجگانه «المطلع» آورده است. تاریخ تألیف این کتاب سال ۱۱۳۷ ق در رامهرمز می‌باشد.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. اللهم انّا نسألک الثبات عـند السـؤال والرجعة و ان تجعلنا.....

انجام: ضرورة الدین و اجماع المسلمین نافیان للتناسخ و هذا لیس من ذاک و قد قال به المفید ره و غیره من المتکلمین و المحدّثین و نطقت به الاخبار والله العالم.

۳ـ علائم الساعة «۱۰۴ـ۱۱۳» (عقائد ـ عربی)

از: حسین بن عبدالعلی بن.....

درباره علائم برپائی قیامت و رسیدگی به گناهان صغیره و کبیره و تعداد گناهان کبیره مطالبی آورده.

مطالب کتاب تحت دوازده عنوان «المقصد» آورده شده است. این کتاب در سال ۱۱۳۹ هـ.ق تألیف شده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. لک الحمد یا من انذر عباده فأرسل بین یدی الساعة نذیراً فقال و قوله الحق....اما بعد فان کثیر الاضاعة و قلیل البضاعة المخطیء فی القول و العمل....حسین بن عبدالعلی بن...ایّده الله سبحانه.

انجام: یجوز للطبیب الحاذق و الجرّاح الماهر قطع...مع ظن عدم التّلف و وضع الدواء فی العین و علاجها بالمیل...و نحوذ لک مع نهایة الاحتیاط و التثبّت و لا یجوز شیء من ذلک و نحوه لغیرهما والله یعلم.

۴ـ المثلّث «۱۱۳ـ۱۱۴» (لغت ـ عربی به فارسی)

از: ابو علی نظیر بن احمد بن المستدیر البصری.

مقداری از لغات عربی که معنای آنها با تغییر حرکت حرف اول کلمه به فتحه، کسره، ضمّه تغییر معنا پیدا می‌کند را ذکر نموده است از جمله: الکَلام: سخن، الکِلام: خستگی، الکُلام: زمین سنگ ناک.

آغاز: هذا الکتاب الّفته و سمّیته بالمثلّث و هو اسم تراه فی الکتابة واحداً ینصرف فی ثلاثة اوجه فتح و کسر و ضم.

انجام: الخَمس: پنج، الخِمس: تشنگی، الخُمس: پنج یک.

۵ـ مشکاة الیقین فی اصول الدّین«۱۱۴ـ ۱۳۰» (عقائد ـ عربی)

از: شیخ حسین بن عبدالعلی بن....

اعتقادات شیعه را به اختصار آورده است. تاریخ اتمام تألیف این کتاب هشتم ماه محرّم الحرام سال ۱۱۳۶ ه .ق می‌باشد.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. سبحانک اللهم لک الحمد یا واجب الوجود و یا من لیس غیره فی الحقیقة.....

انجام: هذا جملة ما یجب الاعتراف به مجملاً و تفصیل ذلک من الاحوال و الاطوار قلیلاً و کثیراً...موکول الی مواضعه مطلوب من مواقعه. انتهی ما کنا بصدده.

٦ـ لُغَز الزُّبدة«۱۲۰ـ۱۲۳» (معما ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن الحسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

گفتار کوتاهی است در معمّا به لفظ «زبدة» که مراد «زبدة الاصول» خود شیخ بهائی می‌باشد که برای تقویت ذهن و رفع کسالت نوشته است. شیخ بهائی «لُغَز» های دیگر نیز دارد که عبارتند از: «لُغَز القانون»، «لُغَز الکافیة»، «لُغَز الکشّاف» و «لُغَز النحو».

[فهرست مرعشی ۲۵۶/۹، الذریعة ۳۳۶/۱۸، فهرست دانشگاه ۴۴۲/۲].

آغاز: امّا بعد الحمد والصلاة فیقول احوج الخلق الی رحمة ربّه الغنی محمد المشتهر ببهاء الدین العاملی عفی الله عنه لا یخفی علیکم ایّها الاصحاب العظام والاحباب الکرام.

انجام: و لنقتصر علی هذا القدر من الاطناب فی ذکر اوصاف ذلک الکتاب و العاقل تکفیه الاشارة و الجاهل لا ینتفع بألف عبارة.

همه رساله‌ها نستعلیق محمد جعفر بن محمد باقر الطبیب الخوئی در ۱۲۳۷.

رساله دوم از روی نسخه مؤلف استنساخ شده است.

در آخر نسخه مهر بیضوی «ابوالحسن ۱۳۲۱» هست.

۱۲۳ برگ، ۱۲ × ۲۰.

﴿ ۱۲۲۰ ﴾

۱ـ مثنوی در معجزات و اخلاق «۱ـ۱۳۵» (فارسی)

حدود دو هزار بیت در معجزات و مسائل اخلاقی.

آغاز: حمد و سپاس فزون از عدد و قیاس خداوندی را است که از قدرت بی‌چند و چون نه طارم بی سکون.....

انجام:

بنام آنکه حرزش عقد جانهاست کلامش راحت‌افزای روانهاست
مشو غرّه بر حشمت و ملک و مال که باشد سرانجام هر یک زوال

۲ـ دیوان محبّ شیرازی «۱۳٦ـ۲۲٦» (فارسی)

تاریخ سرودن ۱۳۰۰ ق.

[الذریعة ۳/۹/۹۷۰].

آغاز:

بنام آنکه در شأن محمد صلی الله علیه و آله
نمود ارسال فرقان محمد صلی الله علیه و آله

انجام:

محب ورزید حبّ...خویش که شد عبدالصمد عبدالصنم نیست

۳ـ تفسیر «۲۲۷ـ۲۵٦» (فارسی)

از: ؟.

تفسیر چند آیه قرآن با استفاده از روایات شیعه و اهل سنّت است از تفسیر «خلاصة المنهج» مطالبی آورده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین. اللهمّ انزلته و بالحقّ نزل اللهم عظّم

رغبتی....از مجاهد مروی است که حق تعالی سبحانه و تعالی چهار آیه از اول سوره بقره را در مدح مؤمنان نازل فرمود و بعد از آن دو آیه در مذمّت کافران...

۴ـ انیس الموحّدین «۲۵۷ـ ۳۰۸» (کلام ـ فارسی)

از: ملا مهدی نراقی (۱۲۰۹ ق)

درباره اصول دین در پنج باب.

[**الذریعة ۴۶۶/۲، فهرست چاپی مشار ۳۹۸/۱، الفبائی رضوی ص ۷۵**].

۵ـ حدیث قدسی «۳۰۹ـ۳۱۸» (فارسی)

از: ؟.

ترجمه چند حدیث قدسی است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمد لله رب العالمین....امّا بعد چنین منقول است این چند حدیث، حدیث قدسی است که مذکور می‌شود که ذاکرین و سامعین و طالبین به آن منتفع شوند....ای پسر آدم هیچ روز تازه نیست.

انجام: ای فرزند آدم محکم گردان کشتی را که دریا بسیار عمیق است و زاد و توشه را بسیار گردان که عقبه و گردنگاه بسیار صعب است والسلام.

٦ـ طب «۳۲۲ـ ۳۲۳» (فارسی)

از: ؟.

فصل پنجم که غذاها و دواها و...را معرفی و معنی می‌کند.

آغاز: فصل پنج در معرفت اشیاء مشتمله از اغذیه و ادویه و اشربه و غیر آن از قبیل گندم و نخود و لوبیا.

۷ـ شمس الهدایة «۳۲۴ـ ۳۸۷» (منظومه ـ فارسی)

از: ؟.

مثنوی است در ولایت و امامت که در سال ۱۳۰۵ سرودن آن به پایان رسیده.

آغاز:

بنام خالق فرد توانا — سمیع و صانع و بی‌چون دانا
پدید آورندهٔ..... — کریم و قادر و ارباب اشیا

انجام:

صبوری رنج دیرین را نمودم — که تا این تلخ را شیرین نمودم
چه آمد این دُر پر مایه در کنج — هزار و سیصد از هجرت بُد و پنج

۸ـ منظومه «۳۸۸ـ ۴۰۶» (فارسی)

از: ؟.

مثنوی است در مدح اهل بیت علیهم‌السلام.

آغاز:

بنام پادشاه فرد اکبر، محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله — خداوند توانای توانگر
سر نامه بنام حیّ داور — که هست و بود باشد او....

انجام:

مجو از ناخردمندان وفائی — مخواه از تیره قلبان پارسائی

رساله چهارم نستعلیق ملا غلام علی شیرازی در ۱۳۰۹.

و رساله هفتم نستعلیق همان کاتب در ۱۳۰۵.

بقیه نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

رساله سوم از آخر ناقص و رساله ششم از اول و آخر ناقص.

در ادامه رساله پنجم حکایتی در سه برگ درج شده است.

۴۰۶ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۱۲۳۹ ﴾

۱ـ حاشیة معالم الاصول« ۱ـ۱۶»

(اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ه)

به درخواست فرزندش آقا عبدالحسین نگاشته شده. گویند این حاشیه آخرین تألیف وحید بوده است.

چاپ شده.

[**الذریعه ۲۰۵/۶، مرعشی ۱۶۴/۱۶، مجلس ۲۶۷/۲۶، مشار عربی ۲۹۶**].

۲ـ حاشیه بر شرح مطالع«۱۹ـ ۳۳»

(منطق ـ عربی)

از: ملا میرزا جان باغنوی (۹۹۴ ق)

حاشیه‌ای است بر بحث قضایای شرح مطالع قطب الدین رازی. این حاشیه با عناوین «قوله ـ قوله» می‌باشد.

[**کشف الظنون ۱۷۱۶/۲، آستان قدی ۳۰۸/۱**].

آغاز موجود: قال الشیخ فلیزم اما تقوم الشیء الخ قیل لا یخفی ان تقوم الشیء بالنقیضین واشتراط الحکم بالنقیضین امر لازم ضروری.....

۳ـ رسالهٔ زمان موهوم «۳۴ـ ۴۰»

(فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

بحث مختصری است درباره زمان موهوم و چگونگی حدوث عالم و سبق ذات واجب الوجود بر زمان.

آغاز: فانه قد جری ببعض اندیة العلم الذی غشیه فی هذا الاوان ما غشیه من الحدثان.

انجام:...و قد قالت الحکماء: کل ما قرع سمعک من الغرائب فذره فی بقعة الامکان ما لم یذدک عنه قائم البرهان.

۴ـ حاشیة مدارک الاحکام «۴۲ـ ۸۸» (فقه ـ عربی)

از: رفیع الدین محمد بن حیدر نائینی (میرزا رفیعا) (۱۰۸۲ ق)

حاشیه مختصری است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «مدارک الاحکام» سید محمد عاملی.

[مرعشی ۹۰/۹].

آغاز: الحمد لله رب العالمین....و بعد فهذه ما علقته علی کتاب المدارک حین اشتغالی بمدارسته و مباحثته....

انجام:...و سیجیئ منه ما ینافی ذلک فی مسألة الخروج الی ما دون المسافة بعد نیة الاقامة و الاتمام فتأمل.

۵ـ رسالة فی المیراث «۸۹ـ ۹۲» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله مختصری است در ارث دارای پنج جدول که مسائل ارث را در آنها نشان داده است.

آغاز: نحمدک یا من... و لا یحویه حول عطائه الاحصاء والعدّ هدانا الی الدین القویم بلطفه الحمیم.....

انجام:...و احتمالات الجدود القریبة ستة عشر و احتمالات الجدود الثمانیة البعیدة مأتان و ستة و خمسون.

۶ـ حاشیة آیات الاحکام = حاشیة زبدة البیان «۹۳ـ۱۰۸»

(فقه ـ تفسیر ـ عربی)

از: ملا محمد رفیع گیلانی (قرن ۱۲)

حاشیهٔ مختصری است بر قسمتی از «زبدة البیان» محقق اردبیلی (۹۹۳ هـ.ق)

[زبدة البیان چاپ کنگره اردبیلی ص ۹].

آغاز: قوله: بالاثر الصحیح و النص الصریح، النص هو ما دل علی معنی دلالة قطعیة و هو قسیم للظاهر.....

انجام:...قوله: و قیل هی مخفیة هذا القول نقله فی المجمع عن الربیع بن خثیم و....الورّاق و هو بعید فی نفسه فلا....به.

۷ـ تفسیر سوره توحید«۱۰۹ـ۱۱۲» (تفسیر ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن محمد نصیر الحسینی یزدی.

تفسیر مختصر فلسفی و روایی است.

آغاز: سبحان من خلق کل شیء زوجین اثنین تقریراً لوحدته و جعل للانسان عینین و شفتین تسبیباً له الی معرفته و دعی العباد الی عبادته.....

انجام:...لاحظت ما رعف به القلم و جفّ علیه....فرایتها حقیقا بأن یسمّی عین الحقیقة.

۸ـ رسالة الاضحیة«۱۱۲ـ۱۱۵» (فقه ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن محمد نصیر الحسینی یزدی.

رسالهٔ مختصر استدلالی است در باب اضحیه با عنوان «فصل ـ فصل».

آغاز: نحمدک یا من احل لنا بهیمة الانعام و نصلی علی محمد خیر من اسس الاحکام و علی آله و عترته الذین بنورهم انمحی الظلام سیّما ابن عمه علی.....

انجام:...کما قال الله تعالی: فکلوا و اطعموا القانع و المعتر.

۹ـ رسالة فی الشرط فی العقد«۱۱۵ـ۱۱۷» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

آغاز: اعلم انه یجوز فی عقد البیع ان یشترط ما لا یؤدی الی جهالة احدی العوضین

و لا یمنع منه الکتاب و السنة و هو تحت قدرة المشترط علیه.....

انجام: فلا ینافی فتواه فی اللمعة ایضا و انه حق حقیق بالقبول فلیتأمل.

۱۰ـ متفرقات«۱۱۸ـ۱۲۳» (عربی)

از: ؟.

شامل توضیح حدیث لا جبر و لا تفویض بل امر بین الامرین، حل عبارت تفسیر بیضاوی، اعراب برخی احادیث و سؤالات منطقی است.

آغاز: الظاهر وجوب التسلیم لقول النبی صلی الله علیه و آله: مفتاح الصلاة الطهور وتحریمها التکبیر و تحلیلها التسلیم.....

۱۱ـ معرفة الزوال «۱۲۳ـ۱۲۴» (فقه ـ عربی)

از: ملا محمد تقی مجلسی ره (۱۰۷۰ ق)

این رساله از شرح من لا یحضره الفقیه مجلسی اوّل گرفته شده است.

آغاز: قال المولی البارع الفاضل النقی التقی الملقب بالمجلسی طاب ثراه فی شرح الفقیه فی باب معرفة الزوال و یحصل التحقیق.....

۱۲ـ رسالة فی استعلام وقت الصلوات «۱۲۴ـ۱۲۶» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

در این رساله راجع به اوقات نمازهای پنجگانه و نوافل آنها از نظر فقهی و نجومی بحث شده و در ماه ذی الحجه ۱۰۹۷ پایان یافته است.

[مرعشی ۲۱۲/۱، بیست و پنج رساله فارسی مجلسی ص ۲۷۷].

آغاز: الحمد لله‌الذی زین اللیالی و الایام و الاوقات بما شرع لعباده من الصلوات و الدعوات اما بعد....چون جناب مقدس ایزدی تعالی شأنه بندگان را بـرای مـعرفت و

عبادت آفریده.....

انجام:....و در خاطر قاصر هست که رساله صلاتیه فارسی ایراد شود ان شاء الله تعالی و تقدس.

۱۳ـ اختیارات ایام «۱۲۶ـ ۱۳۰» (نجوم ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ه)

آنچه راجع به سعادت و نحوست ایام می‌باشد مجلسی در این کتاب از احادیث معتبره ائمه علیهم السلام در سه فصل گرد آورده است ایشان دو کتاب اختیارات دارد.

[**الذریعة ۳۶۷/۱، مرعشی ۲۱۳/۱، مجلس ۱۸۹/۳۶، دانشگاه ۵۱۸/۸**].

آغاز: حمد له. اما بعد...فصل اول در اختیار ایام ماه است. علی بن طاوس علیه الرحمة و غیر او از حضرت امام به حق ناطق.....

انجام:...و اگر در روز نحسی خواهی پی کاری بروی پیش از متوجه شدن سورهٔ حمد و....و آن آیات را از سورهٔ آل عمران بخوان...و هو السمیع البصیر.

۱۴ـ رسالهٔ انشاء« ۱۳۱ـ۱۴۵» (فارسی)

از: ؟.

کتابی است در ذکر صنایع لفظی و معنوی نثر و نظم که با ذکر امثله‌های فراوان همراه است.

آغاز: بدان ایدک الله بمزید الفضل و الاحسان که انشاء در لغت به معنی خلق و ایجاد و آفریدن صور و مواد است کما قال الله العزیز الحکیم....

انجام:...شخصی بر سبیل ظرافت از روی تهدید گوید که من این شخص حاضر را که از خانه به در می‌آورم چشمش را به در خواهم آورد.....

۱۵ـ ترجمه حدیث = ملحمة «۱۴۶ـ۱۴۸» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در احکام کسوف و خسوف و حوادث هر سال که ترجمهٔ حدیثی است از کتاب قصص الانبیاء قطب الدین راوندی درباره اینکه اگر اول ماه محرّم روز شنبه یا روزهای دیگر هفته باشد چه خصوصیّتی دارد.

[**الذریعة ۲۰۲/۲۲، مرعشی ۱۲۵/۳**].

آغاز: خاتمه. در ترجمهٔ حدیث شریف است که مشتمل است بر احکام کسوف و خسوف و حوادث هر سال.....

انجام:...و هر سال که در ماه ذی الحجة ماه بگیرد مرد بزرگی در مغرب بمیرد و مرد فاجر فاسقی دعوی پادشاهی کند.

رساله ششم نسخ محمد علی در ۱۲۰۲. بقیه تاریخ و نام کاتب ندارد.

رساله اول از انجام و رساله دوم از آغاز ناقص است.

۱۴۸ برگ، ۱۶ × ۲۰.

﴿ ۱۲۹۵ ﴾

۱ـ کبری« ۱ـ۱۹» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

[**الذریعة ۲۵۹/۱۷، مرعشی ۱۲۵/۲ ـ مشار فارسی ۲۶۰۰/۲**].

۲ـ نامه هایی از میر داماد«۱۹ـ ۲۲» (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد حسینی استر آبادی (۱۰۴۱)

دو نامه از میرداماد به ارادتمندش که دارای مواعظ و نصایح و یادآوری وقایع دهشت‌انگیز روز قیامت می‌باشد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین...اول آنکه همانا بر ضمیر آفتاب تنویر اقدس اشرف مانند روز ظاهر و هویدا باشد که این شکسته ضعیف را از حیات این نشأة و لذّت ماکل و مناکح و خواب شب و خورش روز چندان خطی و نصیبی نیست.

انجام:....یک‌باره قطع طمع از جناب مقدس الهی کرده لوازم ایمان و اعتقاد را پس سر می‌اندازی همین رقعه عند الله و رسول بر تو حجت خواهد بود.

۳ـ آداب مرکب ساختن «۲۲ـ ۲۷» (فارسی)

از: ؟.

رساله مختصری است در مرکب ساختن و رنگ کردن کاغذ. در آخر کتاب از مولانا سلطانعلی مطلبی نقل شده است.

آغاز: نسخه مداد....که جهت سلطان مرحوم بایسنقر ترکیب کرده شده.....آداب مرکب ساختن آنچه از همه بهتر بود.....

انجام:...چنانچه مولانا سلطانعلی در باب قلم و کاغذ معین فرموده.

۴ـ ختم قرآن در یک هفته «۲۷ـ ۲۹» (فارسی)

از: ؟.

طریقه ختم قرآن در مدت یک هفته را به نظم و نثر در چهار صفحه بیان کرده است.

آغاز: ختم القرآن علی طریق النبی صلی الله علیه و آله فی الاسبوع عبدالله عباس روایت کرده که هر هفته پیغمبر صلّی الله بدین طریق مداومت می‌نمود.....

انجام:...السادس اگر میم ساکن به هر حرفی رسد آن را اظهار باید کرد والله اعلم بالصواب.

۵ـ آئینه شاهی «۳۰ـ ۳۱» (فارسی)

از: ملا محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱)

مناجاتی است از فیض رحمه الله که از کتاب آیینه شاهی نقل شده است.

کتاب آئینه شاهی ترجمه و تلخیص است که فیض کاشانی از کتاب دیگر خود به نام «ضیاء القلب» انجام داده و به شاه عباس صفوی تقدیم کرده است.

[**الذریعة ۵۳/۱، مرعشی ۱۰۲/۱، منزوی ۱۵۱۷/۲**].

آغاز:...بار خدایا اگر چه بنده گناهکارم و از شرم و خجالت گناه روی سؤال ندارم.

انجام:

فیض اگر بود غرقه گنه دست گیردش مهر این دو شه

مصطفی نبی مرتضی علی مهر این دو....

۶ـ تهذیب المنطق «۳۱ـ ۴۲» (منطق ـ عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ ه)

این کتاب در اصل دارای دو قسم است منطق و کلام. و هر کدام جداگانه شرح شده و مکرر به چاپ رسیده است.

[**کشف الظنون ۵۱۵/۱، مرعشی ۱۲۶/۲**].

رساله ششم نسخ محمد اسماعیل (شاید فدائی کزازی) در ۱۲۳۶.

بقیه رساله‌ها هم گویا بخط او باشد.

۴۲ برگ، ۱۳ × ۲۳.

﴿ ۱۳۰۲ ﴾

۱ـ منهاج العابدین الی الجنة «۱ـ ۱۰» (اخلاق ـ عربی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵ ه)

غزالی کتابهای مفصل و مختصری در موضوع اخلاق و سیر و سلوک پرداخته بود ولی گروهی زبان لعن گشودند و از وی انتقاد نمودند لذا این کتاب را نوشت تا شاید مورد رضا قرار گیرد. بنا به نقل کشف الظنون غزالی این کتاب را در اواخر عمر نوشته و شاید آخرین کتاب وی باشد. کتاب دارای هفت عقبه است:

[**کشف الظنون ۱۸۷۶/۲، مرعشی ۳۲۴/۳**].

آغاز: الحمد لله الملک الحکیم الجواد الکریم العزیز الرحیم الذی فطر السموات و الارض بقدرته...اعلموا اخوانی اسعدکم الله و ایانا لمرضاته....

۲ـ اسرار الصلاة =التنبیهات...« ۱۱ـ ۳۷» (عربی)

از: شهید ثانی (۹۶۵ ق)

این کتاب و ترجمهٔ فارسی آن چند بار به چاپ رسیده است.

[**الذریعة ۴۸/۲، مرعشی ۴۴/۱، مشار عربی ۲۲۱، مجلس ۶۵/۳۷**].

۳ـ مشارق انوار الیقین «۳۸ـ ۱۳۸» (فضائل و مناقب ـ عربی)

از: حافظ رجب برسی، به گفته صاحب ریاض العلما به سال ۸۱۱ ه. تألیفش پایان یافته است.

[**الذریعة ۳۴/۲۱، مرعشی ۱۶۳/۵، مجلس ۱۴۳/۲۵**].

آغاز: الحمد لله المتفرد بالازل و الابد و الصلاة علی اول العدد و خاتم الامد محمد و آله الذین لا یقاس بهم فی الخلق احد.....

انجام:

هو زادی فی معادی و سعادی فی مآلی

و به اکملت دینی و به ختم مقالی

۴ـ تحفة الابرار فی معرفة الاقضیة و الاقدار «۱۳۹ـ۱۷۴» (عقائد ـ عربی)

از: عبدالله بن فرج بن عبدالله بن عمران القطیفی (۱۱۶۰)

مختصری است در اعتقادات در یک مقدمه و چهار فصل.

تعریف قضا و قدر خلق اعمال و افعال، سبب نهی از صحبت از قضا و قدر، تفسیر آیات متشابهه در جبر از بحث‌های آن است.

تاریخ تالیف: جمعه ۲۷ صفر ۱۱۴۴.

[الذریعة ۴۰۶/۳].

آغاز: الحمد لله الذی حکم بوجود ما یرید وجوده فکان قضاء جاریاً علی وفق الحکمة و النظام و قدّر ما اراد تقدیره و کان من تقدیره اطلاع ابناء التراب.....

انجام:...ثم یسلبهم ذلک النور و یضرب بینهم بسور عقوبة علی ما فعلوه فی هذا الدار من الکفر و انواع المعاصی.

۵ـ مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة «۱۷۴ـ۱۹۷» (حدیث ـ عربی)

منسوب به حضرت امام صادق علیه‌السلام.

[الذریعة ۱۱۰/۲۱، مرعشی ۲۴۳/۲، الفبائی آستان قدس ص ۵۲۴].

رساله دوم و سوم و چهارم نسخ محمد بن کربلایی حسن بیرجندی در تاریخ ۱۲۷۸ و ۱۲۷۹.

و دو رساله دیگر هم ظاهراً بخط همان کاتب است.

رساله اول از انجام ناقص است.

۱۹۷ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۱۳۲۲ ﴾

۱ـ مدخل منظوم در علم نجوم «۳ـ۱۳» (نجوم ـ فارسی)

منسوب به خواجه نصیر الدین طوسی (۶۷۲ ق)

منظومه‌ای است در قواعد تقویم که به نام جمال الدین ابو المحامد محمد بن نور الدین احمد در جمادی الثانی سال ۶۱۶ ه سروده شده است.

این کتاب به عبدالجبار خجندی (ق ۷) نیز نسبت داده شده است.

[«خواجه نصیر» مدرس رضوی ص ۲۲۸، فهرست مرعشی ۲۴۲/۲].

آغاز:

مـرد دانـا سـخن ادا نکـند　　تـا بـنام حـق ابـتدا نکـند

انجام:

که نـدانـد شـناخت در دو سـرای　　هیچ کس علم غـیب غـیر خـدای

۲ـ تفسیر الأحلام = تعبیر خواب «۱۴ـ۱۹» (عربی)

از: محمد بن سیرین.

رساله مختصری است که از روی خط شهید رحمه الله نـوشته شـده است. در اول کتاب تصریح کرده به یازده باب ولی در رساله، دوازده باب آمده است.

آغاز: الباب الاول فی رؤیا العلویات من السماء و ما فیها و البرق و الرعد و المطر....

انجام: الثلاثون صحته علی کل حین والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

۳ـ لغات قرآن «۲۲ـ ۶۸» (فارسی)

از: ؟.

فرهنگ لغات قرآن عربی به فارسی است که تحت عنوان سـوره‌ها آمـده است از بعضی از سور چند لغت مهم ذکر شده و ترتیب سوره‌ها از جزء سی‌ام شروع شده و با ذکر لغات سوره بقره اتمام یافته است.

آغاز: و لم یولد و از کس زاده نشد الکون و الکینونة بودن.

انجام: المیسرة فراخ دستی، الاملاء املا کردن. والله اعلم بالصواب تمت.

۴ـ جبر و اختیار «۷۰ـ ۸۵» (کلام ـ فارسی)

از: صدر الدین بن ابوالحسن الموسوی گیلانی.

با عناوین سوال و جواب آمده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین....اما بعد پوشیده نماند که احادیث چندی از رسول صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام روایت شده که ظواهر آن از جبر نشان می‌داد.

انجام: تا کسی بگوید زید خارج از طرف صد هزار سال است پس جهل خدا لازم می‌باید.

۵ـ تذییل کتاب المواقف = شرح المواقف «۸۶ـ۱۱۶» (کلام ـ عربی)

از: میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ هـ)

شرح مزجی است بر کتاب «المواقف» عضد الدین ایجی (۷۵۶ هـ) که در آخر کتاب درباره حدیث معروف «ستفترق أمّتی ثلاثا و سبعین فرقة...»شرح مختصر و مفیدی داده که نسخه حاضر آن قسمت را در بر دارد. بنابر آنچه در بعضی نسخه‌ها آمده «شرح مواقف» روز شنبه اوایل شعبان ۸۰۷ هـ. ق در سمرقند به پایان رسیده است.

[« شرح المواقف» جرجانی، چاپ رحلی ص ۶۱۹، «فهرست مرکزاحیاء میراث اسلامی ۴۲۴/۱].

آغاز: تذییل کتاب المواقف فی ذکر الفرق التی اشار الیها الرسول صلی الله علیه و آله بقوله ستفترق أمّتی ثلاثا و سبعین فرقة.....

انجام: فالقائل به مبتدع غیر کافر و للفقهاء خلاف فی معاملتهم هو خارج عن فنّنا هذا والحمد لله....والحمد لله حق حمده و صلی الله علی محمد و آله.

۶ـ جدول منبر المحبة «۱۱۷ـ۱۲۴» (علوم غریبه ـ فارسی)

از: ؟.

جدولهایی از هرمس حکیم و حکمای دیگر ذکر شده و تصریح کرده که این جدول

از اسرار حکیم هرمس بوده است.

آغاز: ابن جدول منبر المحبة از اسرار هرمز حکیم است و ابو فراطیس (؟) و حکمای یونان این جدول را استنباط کرده‌اند.

انجام: بیعت و جلوس سلطنت.

رساله دوم نستعلیق علی بن حسین بروجردی در ۱۲۳۳ در یزد.

بقیه رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

درحاشیه رساله اول حواشی تحت عنوان «بدانکه» دارد.

۱۲۴ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۱۳۲۹ ﴾

۱ـ هدایة الحکمة« ۱ـ۱۲» (فلسفه ـ عربی)

از: اثیر الدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۳ ه).

شامل سه بخش است: منطق، طبیعات و الهیات. این نسخه فقط قسم دوم (طبیعات) را دارد.

[مرعشی ۱۶۹/۱].

آغاز: القسم الثانی فی الطبیعیات و هو مرتب علی ثلاثة فنون الفنّ الاول فیما یعمّ الاجسام.

۲ـ مراة الحقائق و مجلی الدّقائق« ۱۲ـ۲۶» (فلسفه ـ عربی)

از: غیاث منصور بن محمد الحسینی شیرازی.

متن مختصری است در فلسفه به روش حکمت اشراق تحت عنوان «المجلی» «المجلی».

آغاز: یا غیاث المستغیثین نوّرنا بانوارک و کمّلنا بمعرفة اسرارک.

انجام:
تفرقت اجزاءها علی ... القدس واذ ابتلی ابراهیم ربّه بکلمات فاتمهن. تمّت

۳ـ الحسنی فی قواعد الحکمة الطبیعیة «۲۶ـ ۳۹» (فلسفه ـ عربی)

از: ابوالحسن شریف ابن المولی احمد القائنی.

مؤلف کتابی دارد به نام «روض الجنان تذکرة للمنتهی و تبصرة للمتبدی» و «الحسنی» خلاصه آن است و مشتمل بر سه اسم است که اسم اول در مباحث عامه اجسام و تعریف حکمت و حقیقت جسم می‌باشد و اسم دوم در سماویات و اسم سوّم در عنصریات است. اسم اول دارای دوازده اشراق، اسم دوم دارای شش اشراق و اسم سوم دارای هفت اشراق.

[**الذریعه ۲۷۶/۲۶، الذریعه ۱۰۲/۱، فهرست مرعشی ۳۵/۱۸**].

آغاز: الله لا اله الاّ هو له الاسماء الحسنی تقدست کبریاؤه و له الصفات العلیٰ.

انجام: یظهر لک سرّ ما مر فی خاتمه الکتاب من انّ الحکمة علم مکملٌ للنفس الانسانیة....والحمد لله معطی البرکات و علی نبیه و آله الصلوات.

۴ـ حیاة النفوس «۳۹ـ ۷۸» (فلسفه ـ فارسی)

از: مؤلف عجالتاً شناخته نشد.

این نسخه فقط باب دوم کتاب را که مبحث الهیات است در بر دارد و دارای یک مقدمه و شش قسم می‌باشد و مطالب با عبارت «سؤال» و «جواب گوییم» آمده است.

آغاز: باب دوم در الهیات و آن مشتمل بر شش قسم و مقدمه که تقدیم آن بر اقسام واجب بود.

انجام: فرق نبود میان حال تعقّل نفس مر ذات خود را و همچنین ادراک نفس مر بدن خود را و قوتهای بدن خود را چنانکه معلوم شد و تواند بود که به صورت.

۵ـ رسالة فی تحقیق الواسطة و انواعها «۷۸ـ ۷۹» (فلسفه ـ عربی)

از: عبدالکاظم بن عبدالعلی تنکابنی.

در بیان واسطه تصدیق، واسطه عروض، واسطه ثبوت.

آغاز: حمداً لمن لا واسطة له فی تجلّیات ذاته و صفاته الاّ بذاته.

انجام: الانسان الاخص من الجسم الاعم من الحیوان فانّه اخص ایضاً من الحیوان.

٦ـ دیوان« ۱ـ ۷۹» (شعر ـ فارسی)

از: ؟.

آغاز:

بسی خوشتر ز نوروز بهاری خوشی می‌یافت مهتابی مزاری

رساله اول نستعلیق ۱۰۹۲.

رساله دوم نستعلیق ۱۰۲۲.

رساله سوم نستعلیق ۱۰۹۲.

بقیه رساله‌ها بی‌تاریخ و بی‌نام کاتب.

رساله ششم درحاشیه نسخه نوشته شده است.

۷۹ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۱۳۴۵ ﴾

۱ـ رسالة فی صحة الطلاق بعوض عن الخُلع« ۱ـ ٢٦» (فقه ـ عربی)

از: ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (۱۲۳۱ ق)

میرزای قمی این مسأله را به پیروی از صاحب مدارک نوشته که ایشان نیز چنین طلاقی را صحیح می‌داند.

این رساله استدلالی است و در سه مقدمه تنظیم یافته است. اواخر ماه رمضان سال

۱۲۲۲ در قم به اتمام رسیده است.

چاپ شده.

[فهرست مرعشی ۱۰۲/۱۳، «غنائم الایام» چای سنگی، ضمائم ص ۶۳۵].

۲ـ رسالة فی حکم المدرسة الموقوفة الّتی لا یعلم ایمان واقفها «۲۶ـ ۳۲»

(فقه ـ عربی)

از: میرزای قمی (۱۲۳۱ ق)

مسأله را تحت عناوین هفتگانه مطرح و تحقیق کرده است.

چاپ شده.

[غنائم میرزای قمی چاپ سنگی ص ۵۹۲].

آغاز: الحمد لله الواقف علی الضمائر المطلع علی السرائر.

۳ـ لزوم صیغه در وقف «۳۲ـ ۳۳»

(فقه ـ فارسی)

از: میرزای قمی (۱۲۳۱ ق)

در جامع الشتات چاپ شده.

[جامع الشتات ۳۱۷/۱، چاپ سنگی دو جلدی کتاب الوقف].

آغاز: سؤال، در وقف، صیغه شرط است یا نه؟ و از باب عقود است که محتاج است بایجاب و قبول یا ایقاع است و قصد قربت شرط است یا نه.

۴ـ رسالهٔ بیان انواع صیغ عقد نکاح بر وجه احتیاط = صیغ عقود النکاح «۳۳ـ ۳۵»

(فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

در اقسام صیغ نکاح به طور اختصار و مفید تحریر شده است و عناوین آن عبارتند

از: وجوه اداء صیغه تزویج، احکام عقد نکاح، صور عقد نکاح دائم، کیفیّت ادای اسماء در عقود نکاح، احکام صیغه متعه و احکام صیغ طلاق.

[هزار و یک کلمه حسن زاده آملی ۹۰/۳ ـ ۹۶، بیست و پنج رسالهٔ فارسی مجلسی ص ۵۳۷، مرعشی ۲۰۷/۱، الذریعة ۱۰۸/۱۵].

آغاز: الحمد لله الّذی احلّ النکاح و ندب الیه....اما بعد غرض از تحریر این رساله وجیزه این است که جمعی از برادران ایمانی و دوستان روحانی فقیر را تکلیف و تحریض نموده‌اند بر تحریر انحاء صیغه عقود نکاح.

۵ـ رسالة فی حکم المعاملة المحاباتیة «۳۵ـ ۴۶» (فقه ـ عربی)

از: میرزای قمی (۱۲۳۱ ق)

در این رساله دو مسأله تحقیق شده: معامله محاباتی به شرط قرض جایز است یا نه؟ و قرض به شرط بیع که مشروط به خیار برای فروشنده بوده صحیح است یا نه؟

این رساله روز یکشنبه بیستم ذی القعده ۱۲۰۷ به پایان رسیده است.

[۱۵۰ نسخه‌کتابخانه آیت الله سید مصطفی خوانساری ص ۲۶۳].

آغاز: الحمد لله والصلاة....مسألة هل یجوز المعاملة المحاباتیّة بشرط القرض و بالعکس ام لا؟

انجام: لو سلم جواز البیع ... لا یکون لزومه مراعی الی انقضاء المدّة مع عدم رجوع البائع فلنختم الرسالة بحمد الله والصلاة.

۶ـ رسالة فی الحیل المجوّزة للرّبا «۴۶ـ ۵۵» (فقه ـ عربی)

از: میرزای قمی (۱۲۳۱ ق)

آغاز: الحمد لله رب العالمین....اما بعد اعلم ان جمعاً من العلماء هذا الزّمان ایّدهم الله تعالی اعتقد راحلیّة القرض بشرط المعاملة المحاباتیة.

۷ـ رسالة فی مسألة الشرط قی ضمن العقد «۵۵ـ ۶۴» (فقه ـ عربی)

از: میرزای قمی (۱۲۳۱ ق)

در آخر رساله فایده‌ای در بیان قول فقها در باب عبادات و معاملات است که می‌گویند انه لغة کذا و شرعاً کذا.

[فهرست مرعشی ۱۰۱/۱۳].

آغاز: الحمد لله رب العالمین.....اما بعد فلما کان مسألة الشرط فی ضمن العقد المتداول فی ألسنة العلماء فی جمیع الأعصار و الأمصار من مشکلات الفنّ وعویصاته و کثیر؛ ما تأملت فیه و راجعت العلماء.

انجام: مع مقاومتها لنا بحسب السند و الدلالة و الاعتضاد والله ولی العصمة والرشاد.

۸ـ رساله‌ای دربارهٔ عدم اعتبار جدول در تعیین ماه رمضان «۶۵ـ ۷۲»

(فقه ـ عربی)

از: ؟.

مؤلف در این رساله دربارهٔ عبارت شهید ثانی در شرح لمعه «و لا عبرة بالجدول وهو حساب مخصوص مأخوذ من....و مرجعه الی عدّ شهر تامّاً و شهر ناقصاً...» توضیح داده است.

در آخر رساله این فوائد آمده است:

۱ ـ قاعده در بیان یکی از راههائی که نصف به آن شناخته می‌شود.

۲ ـ حلّ چند معمّا و مشکل فقهی و روائی.

۳ ـ بحثی در عشق امارد.

۴ ـ بحثی دربارهٔ انشاد و انشاء شعر.

۵ ـ تشطیر در حیض در آخر همین فائده نام «عمید الدین رحمه الله» آمده است.

آغاز: قال الشهید الثانی ره فی شرحه علی اللمعة فی کتاب الصوم منه بعد قول المصنف و لا عبرة بالجدول ما هذا لفظه و هو حساب مخصوص مأخوذ فی تسییر القمر و مرجعه الی عد شهر تاما.....

انجام: فیکون المسألة کمن ترک خالا لام و خالتین لاب و عمتین لام و عمة و عمین لاب عمید الدین رحمه الله.

۹ ـ غنیة الأنام فی معرفة الساعات و الأیّام «۷۳ ـ ۸۴» (عربی)

از: فیض کاشانی.

این کتاب در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه تنظیم شده و در اوائل ذی القعده سال ۱۰۵۲ ه به پایان رسیده است.

[**فهرست مرعشی ۸۵/۲، الذریعه ۶۵/۱۶**].

آغاز: الحمد لله الذی کور اللیل علی النهار و کور النهار علی اللیل و جعلهما حلفة....

۱۰ ـ اسئلة من المحقق الکرکی و أجوبتها (عربی)

مطالب متفرقه دیگر.

۱۱ ـ الرسالة المحمدیة فی احکام المیراث الابدیة «۸۵ ـ ۱۲۸»

(فقه ـ عربی)

از: شیخ یوسف بحرانی (۱۱۸۶ ق)

رساله‌ای است در احکام ارث که به نام برادرش شیخ محمد بن احمد بحرانی در یک مقدمه و شش فصل و یک خاتمه نوشته است.

[**الذریعة ۲۲۴/۱۱، فهرست مرعشی ۶۷/۵**].

آغاز: اما بعد حمد الله الملک المانح بماله من المحامد و المـمادح والصـلاة عـلی ابوابه....قد سألنی الاخ الصالح....ان اکتب له رسالة تشـتمل عـلی جـملة مـن احکـام المیراث.....

۱۲ـ غنائم الایّام فیما یتعلق بالحلال و الحرام «۱۳۵ـ۱۵۱» (فقه ـ عربی)

از: میرزای قمی (۱۲۳۱ ق)

این نسخه فقط بخشی از کتاب الصلاة است.

[الذریعه ۶۳/۱۶، فهرست امام صادق قزوین ۱۸۷/۱].

۱۳ـ الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة «۱۵۲ـ۱۸۸»

(فقه ـ عربی)

از: شیخ یوسف بحرانی (۱۱۸۶ ه)

این نسخه از آغاز فصل دهم کتاب بیع تا آخر کتاب بیع را در بر دارد.

[الذریعة ۲۸۹/۶ ـ ۲۹۰، فهرست وزیری یزد ۳۰۱/۱، کشف الحجب و الاستار ص ۱۹۳].

رساله یازدهم نستعلیق ۱۱۸۶.

رساله سیزدهم نستعلیق ۱۲۴۰.

بقیه تاریخ ندارد.

در فهرست سابق این‌کتابخانه ص ۵۱۰ این مجموعه شامل ۱۸ رساله معرفی شده و در این فهرست پنج رساله آن تابع رساله هفتم و هشتم قرار گرفت و مجموعاً ۱۳ رساله شد.

۱۸۸ برگ، ۱۴ × ۲۰.

﴿ ۱۳۵۴ ﴾

۱ـ النّصوص فی تحقیق الطور المخصوص = مفتاح مفاتیح الفصوص « ۱ـ ۳۴»

(عرفان ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن اسحاق قونوی (۶۷۳ ق)

[کشف الظنون ۱۹۵۶/۲، مشار ـ عربی ص ۸۸۲].

آغاز: الحمد لله الذی ابان بمستقرات الهمم مراتب علم الیقین و عینه و حقه ودرجاته....

انجام: «... فیظهر بعضها بعضا و یخفی ایضا بعضها بعضا بحسب الغلبة والمغلوبیة المشار الیهما انفاً فافهم».

۲ـ مختصر فی علم الاخلاق «۳۴ـ ۴۰» **(اخلاق ـ عربی)**

از: ؟.

رساله‌ای است در اخلاق در چهار مقاله: نظری و حفظ اخلاق، و اکتساب آن و سیاست منزل و تدبیر مدن تربیت یافته است.

آغاز: الحمد لله علی نواله والصلاة علی محمد و آله و بعد فهذا مختصر فی علم الاخلاق رتبته علی اربع مقالات المقالة الاولی فی النظری.....

انجام: «... و لزوم العادات من التعازی والتهانی والعیادات و اظهار الفرح بفرجهم والغم بغمهم بحیث لا یخرج الی حدّ النفاق».

۳ـ شرح حدیث حقیقت « ۴۱ـ ۴۶» **(عربی)**

از: ملا عبدالرزاق کاشی (۷۳۰ یا ۷۳۵ ق)

شرحی است کوتاه و مختصر بر حدیثی که کمیل از امیرمومنان علی علیه‌السلام دربارهٔ «حقیقت» پرسیده است.

[....مرعشی ۲۱۸/۱، الفبائی آستان قدس ص ۳۳۳].

آغاز: سأل کمیل بن زیاد (رض) امیرالمؤمنین علیا رضی الله عنه عن الحقیقة فقال ما الحقیقة؟ فقال امیرالمؤمنین علیه السلام مالک والحقیقة.....

انجام: «... فقد طلع علیک تباشیر نور الحق و اوائله التی هی بالنسبة الیه کنسبة نور الصبح الی نور الشمس وقت الاستواء و عند....لا یحتاج الی السراج».

۴ـ حقائق الاسماء = شرح الاسماء «۴۶ـ ۱۳۸» (عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است نسبتا مشروح در شرح اسماء حسنی الهی با یک مقدمه که با روش عرفانی نگارش یافته است.

آغاز: الحمد لله الذی نور سماء الوجود بمصابیح الاسماء الحسنی و فتح ابواب خزائن الجود...اما بعد فلما کانت الاسماء الالهیة....

انجام: «... جعلنا الله ممن لزم الادب عند شهود حقائق اسمائه و صفاته و سعد بنعیم العرفان عند سواطع انوار اسرار ذاته. ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا...».

۵ـ ترجمه رساله تفاحیهٔ ارسطو = سیب نامه «۱۳۸ـ ۱۶۱» (فارسی)

از: بابا افضل کاشانی.

ترجمه‌ای است از گفتگوی ارسطو، معلم اول با شاگردانش که بر بستر مرگ او گرد آمده‌اند.

آغاز: الحمد لله....این ترجمه مقاله‌ای است از آن ارسطاطالیس حکیم که به وقت وفات املاء کرده است.....

انجام: «... و گفت روان را سپردم بپذیرید ای حکما و خاموش گشت و درگذشت».

۶ـ ینبوع الحیاة = زجر النفس = ینبوع الحکمة « ۱۶۱ـ ۲۰۶» (فارسی)

از: بابا افضل کاشانی.

ترجمه‌ای است از سخنان منسوب به هرمس الهرامسه (ادریس النبی علیه السلام) در نصیحت و عتاب با نفس در سیزده فصل.

[**الذریعه ۳۹۲/۲۵، مرعشی ۱۵۹/۳، کشف الظنون ۲۰۵۲/۲**].

آغاز: الحمد لله....فصل اول: ای نفس بنگار خود را و مانند شو بدان چیزهایی که....از معانی عقلی جاودانی که چون بنگاشتی دانستی.....

انجام: «... و اندک دانشی با کارکرد بدان سودمندتر از بسیار دانش کی کار کردن بدان اندک بود».

۷ـ شرح حدیث «لا تسبّوا الدّهر» «۲۰۶ـ ۲۱۴» (فارسی)

از: ناصر خسرو قبادیانی (۴۸۱ ق)

شرح حدیث «لا تسبوا الدهر» از حضرت رسول صلی الله علیه و آله است که شاید ناصر خسرو آن را نگاشته باشد.

در اول رساله عبارت «تحقیقات ناصر خسرو» آمده است. در متن از کتاب بستان العقول نام برده است.

در آخر رساله آمده: و این کتاب را ابو المعین سید اعظم ناصر بن خسرو بن ابی الحارث یمگانی قدس سره به نام امیر بدخشان علی بن الاسد ساخت اندر سال چهار صد و بیست و دو از هجرت پیغمبر صلوات الله علیهم اجمعین.

[**ر.ک: کتابشناسی حکیم ناصر خسرو قبادیانی به کوشش علی میر انصاری، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی**].

آغاز: قال النبی صلی الله علیه و آله: لا تسبوا الدهر، فان الله هو الدهر، و تعالی....مطلق است مر او راح مجرد را که آن پذیرای اجسام نیست.....

انجام: «... از بهر آنکه جواهر علم دین حق را نوشتها نوشته‌اند و اندر در... رموز نهفته. لا یمسه الا المطهرون».

۸ـ عقلة المستوفر «۲۱٦ ـ ۲۳۵» (فلسفه و عرفان ـ عربی)

از: محیی الدین محمد بن علی (۶۳۸ هـ)

در بیان انواع افلاک و بسائط و مرکبات و کیفیت ایجاد آنها به نظم و نثر در چند باب.

[مرعشی ۳۰۸/۲۰، کشف الظنون ۱۱۵۳/۲].

آغاز: الحمد لله الواهب الذی افتتح و جود السوی بالأرواح....بل المبدعة من فیض السبحات.....

کتاب هشتم تحریر ۱۰۷۰ و بقیه نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

در آخر رساله فایده‌ای در فلسفه آورده شده.

کتاب چهارم حواشی با امضاء سید علی تنکابنی دارد.

در آخر کتاب مهر مربع «ابنعلی» یا «انه علی» و مهر بیضوی «یا محمد بن عبدالله» دیده می‌شود.

۲۳۵ برگ، ۱۱ × ۱۹.

﴿ ۱۳٦۷ ﴾

۱ـ استخاره نامه« ۱ـ۱۵» (فارسی)

از: ؟.

مضمون آیات را جهت استخاره تعیین کرده و مقابل آیات نوشته است.

آغاز: البقرة. و اتیه الله الملک والحکمة: ولایت و پادشاهی یابد

و من قبل ان یأتی یومٌ: فروختن این بنده بهتر است....

انجام: «... ایحسبون انما نمدهم: شوی توانگر و بسیار مال و زر یابی».

۲ـ فالنامه «۱ـ ۲۱» (فارسی)

از: ؟.

آغاز: از سلطان بهره یابم یا نه؟ غایب بیاید یا نه؟....

انجام: «... این زن مخواه که بد است، در انباری کردن فایده ندارد».

۳ـ طالع نامه «۲۴ـ ۵۴» (فارسی)

از: ؟.

مطالبی تحت عناوین «طالع ـ طالع» آورده است.

آغاز: در احکام بودن ستارگان سته در دوازده خانه طالع مولود زحل در طالع، چون زحل در طالع مولود بود با بزرگان مخالطت کند.....

انجام: «... خیر به نظر آمد عرض کردم ان شاء الله مدلولات منحوسه نیز مبدل به خیر گردد».

۴ـ علوم غریبه منظوم = جفر «۵۹ـ ۶۵» (فارسی)

از: ؟.

آغاز:

نبات طور عقل شاب برنا تو پنجه رطل کن تقطیر بنما...

انجام:

مدد از صاحب امر جهان جو که یابی از دم او افتقاری

۵ـ ریاض «۶۶ـ ۸۱» (علوم غریبه ـ فارسی)

از: زین العابدین.

علم صنعت را از صد و بیست کتاب جمع آوری کرده است تا فرزندانش بهره کامل از آن بگیرند.

آغاز: اما حجر، پس مختصر می‌کنم از طول دادن آن مقدمه و من ذکر می‌کنم در این کتاب چیزی را که لبّ این اعمال است....

انجام: «... و در مدت حل نباید دیک و خاکستر سرد شود تا وقتی که او را بردارند تا حل شود انوقت بردارند».

٦ـ اکسیر و حجر مکرّم «۸۹ـ۱۰۸» (کیمیا ـ فارسی)

مطالبی را با عناوین «فصل ـ فصل» و «فائده» آورده است.

آغاز: بدان ایدک الله تعالی که عمل انبیاء علیهم‌السلام عمل حق است و علم اکسیر که به کثرت استعمال.....

انجام: «... لیظهر لک اسرار هذا السرّ العظیم و اختم القول بذکر الله العلی و اقول انه الحق من الله العزیز الجمیل».

۷ـ فوایدی در علوم غریبه «۱۱۰ـ۱۱۵» (فارسی و عربی)

آغاز: «... لجلب الدراهم و هو ان تکتب هذه الشکل والقمر فی العقرب...».

انجام: «... اگر شمس را از قمر نقصان کنند سطر آخر شمس... نوشته شود اگر قمر را از شمس نقصان آخر سطر قمر... نوشته شود».

۸ـ لوایح القمر = اختیارات نجوم «۱۱٦ـ۱۴۵» (نجوم ـ فارسی)

از: کمال الدین حسین بن علی کاشفی (واعظ کاشفی) بیهقی (۹۱۰ ق)

هفتمین کتاب از «سبعهٔ کاشفی» است که به نام سلطان مجد الدین محمد به سال ۸۷۸ هـ. ق، در احکام قمر در یک مقدمه و ۳ مقاله و یک خاتمه نگاشته. و نام هفت رساله را در دیباچه آورده است.

[**الذریعة ۳۷۴/۱۸، فهرست رضوی ۸۴/۱۰، فهرست مرعشی ۹۳/۷، کشف الظنون ۳۴/۱**].

آغاز: بدانکه خواجه نصیر طوسی علیه الرحمة می‌فرماید که به هر امری که ابتدا کنی مراعات اوقات او باید بشود خصوص امور کلیه را که اختیار نیک سبب سعادت بود.....

انجام: «... و اگر خانه‌های عطارد بود آن حال از قبل فرزندان بود و اگر خانه مشتری بود از جهت دوستی و... بود».

۹ـ مدخل منظوم «۱۴۹ـ ۱۶۳» (تقویم ـ فارسی)

از: عبدالجبّار خجندی.

منظومه‌ای است در قواعد تقویم که به نام جمال الدّین ابو المحامد محمد بن نور الدین احمد، در جمادی الثانی ۶۱۶ هـ.ق سروده شده است. بعضی این را به خواجه نصیر الدین طوسی (۶۷۲ هـ.ق) نسبت داده‌اند.

[**فهرست مرعشی ۲۴۲/۲، الذریعة ۲۹۰/۱۹، فهرست مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۲۲۶/۱**].

آغاز:

مـرد دانـا سـخن ادا نکـند تا بـه نـام حـق ابـتدا نکـند

انجام:

نـیز بـر پـیروان او گـوییم راه توفیق از این نظر جوییم

۱۰ـ معرفت تقویم «۱۶۴ـ ۱۷۰» (نجوم ـ فارسی)

از: اسحاق بن یوسف طبیب گیلانی (اسحاق منجم).

در یک مقدمه و ۳ باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[**الذریعة ۲۵/۲۱، فهرست مرعشی ۱۶۲/۴، منزوی ۲۳۴/۱**].

آغاز: بدانکه آنچه در تقویم آرند یا به حساب جمل است یا به حروف آخر چیزها. اما آنچه به حساب جمل نوشته می‌شود علامات ایام هفته.....

انجام: «... دستور العملی از برای ناظر در تقویم قمری اگرچه مختصری است اما نافع و هر چند موجزی است اما شافی اگر زیاده از این خواهند در مطولات این فن رجوع نمایند».

۱۱ـ حساب فارسی = میزان الحساب «۱۷۰ـ۱۹۶» (فارسی)

از: ملا علی قوشچی (۸۷۹ هـ.ق)

این کتاب در ۳ مقاله فراهم آمده مقالهٔ اول: در حساب اهل هند، مقالهٔ دوم: در حساب اهل تنجیم و مقالهٔ سوم: در ساحت.

[مرعشی ۱۴۷/۱۷، دائرة المعارف بزرگ، منزوی ۹۰/۱، آستان قدس ۱۶۶/۸].

۱۲ـ فوایدی در علوم غریبه «۱۹۶ـ ۲۰۳» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

آغاز: کما عقد الله لسان فرعون عن موسی و کما عقد الله بجنته عن النار و کما عقد الله موسی.....

انجام: «... و یا صمدی من عندک مددی و علیک معتمدی اللهم ایاک نعبد و ایاک نستعین و بمحمد...».

۱۳ـ لطیفه غیبیّه = شرح دیوان حافظ «۲۰۴ـ ۲۳۹» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمد دارابی (قرن ۱۱ هـ.ق)

شرحی است بر الفاظ و ابیات مشکله دیوان حافظ شیرازی که با مذاق عرفانی نگارش یافته است.

[مجلس ۷۸/۳۷، فهرست منزوی ۱۳۴۲/۲].

آغاز: فصیح‌ترین سلامی که فصحای بلاغت شعار و بلغای فصاحت دثار....دیوان

خود سازند حمد و ستایش و ثنای جناب کبریائی است.....

رساله سوم نستعلیق ۱۲۳۴.

رساله هشتم نستعلیق محمد بن ابراهیم کوهی تفرشی در ۱۲۴۰.

رساله نهم نستعلیق ۱۲۶۰.

بقیه رساله‌ها تاریخ و نام کاتب ندارد.

در اول و آخر رساله اول جدول‌هایی هست.

در ابتداء رساله دوم جدول‌هایی هست.

در پایان رساله سوم طالع نامه به نثر و نظم و مطلبی از علوم غریبه هست.

در آخر رساله پنجم مطلبی از علوم غریبه هست.

در اول رساله هفتم اسماء حسنی همراه با اعدادی نوشته شده.

در آخر کتاب هشتم مطالبی در رمل به نثر و نظم نوشته شده.

۲۳۹ برگ، ۱۱ × ۱۶.

﴿ ۱۳۹۰ ﴾

۱ـ جفر« ۱ـ ۱۳» (فارسی)

از: ؟.

آغاز:

گر به صد نامه نـویسم صـفت مشـتاقی اشتیاقم به ملاقات تو صد افزون است...

۲ـ جفر« ۱۴ـ ۷۵» (فارسی)

از: ؟.

در وسط این نسخه رساله اخلاق بزرگمهر قرار داده شده.

آغاز:

افتتاح سخن آن به که کند اهل کمال به ثنای ملک الملک خدای متعال

شکر و سپاس بی‌قیاس حضرت حکیم و علیم را سزاست.....

انجام: «... السلام علیکم یا ارواح المقدسة اغیثونی بقوة و انظرونی بنظرة... جدول... این عمل مذکور مرا برداشتم... نسخه مبارکه طریقه شمش و سلام».

۳ـ جامع الفوائد «۷۴ـ ۸۷» (طب ـ فارسی)

از: یوسف بن محمد بن یوسف یوسفی هروی.

به جلد ۲ ص ۱۹۰ رجوع شود.

۴ـ شعبده «۸۷ـ۱۲۳» (فارسی)

از: ؟.

آغاز: باب در.... دوازده برج است. اول: حمل، سی روز.....

انجام: «... بعد از آن در بوته مذکور بگذارد و بدمد تا وقتی که آب شود. بعد از آن به قدری... را بر او طرح کند سفید شود... از بوته بیرون افتد».

۵ـ سراج الظلمة والرحمة لهذه الامة «۱۲۴ـ ۱۳۳» (کیمیا ـ عربی)

از: یحیی ابن ابی بکر بن محمد برمکی (بعد از ۲۰۰ هـ. ق)

پس از اینکه مؤلف مدتی با جابر بن حیان کتابهایی در کیمیا به طور رمز و اشاره تألیف می‌نمودند و مردم در حیرت می‌افتادند مؤلف ـ پس از مرگ دوستش جابر ـ بر آن شد که رساله‌ای در این علم به طور صریح بنویسد که مایهٔ اشتباه نباشد و همه بتوانند از آن استفاده کامل بنمایند.

[الذریعة ۱۵۸/۱۲، مرعشی ۲۰۱/۱۴، مجلس ۱۷۷/۳۶، دانشگاه ۴۲۳۵/۱۵].

آغاز: الحمد لله رب....خالق ما یشاء اذا شاء کیف یشاء فیما یشاء مبدع الکون بلطیف حکمته.....

انجام: «... واعلم.... لما اکملتها بحمد الله تعالی فنمت تلک اللیلة فرأیت صدیقی جابر فی النوم علی احسن حال و هو یقول رحمک الله کما رحمتنی».

٦ـ علوم غریبه «۱۳۳ـ۱۴۳» (فارسی)

از: ؟.

آغاز: بدانکه از برای جلای قمر محتاج به زاغ جوش است و او چنان است که زاغ را صلایه کرده در آب ریزند بعد قمر را با آتش تابنده در آن آب گذارند....

انجام: «... و اگر اسم محبوب در آن بنویسد و در مربع چهار در نهد و قمر در عقرب نباشد بی قرار گردد».

۷ـ جفر «۱۴۴ـ۱۷۱» (فارسی)

در اول کتاب آمده: این نوشته منسوب به امام علی علیه‌السلام شده است.

[ر. ک: فهرست مرعشی ۱۴۵/۷].

آغاز: این رساله‌ای است در علم جفر تصنیف حضرت امیرالمومنین علیه‌السلام از ترجمه بر سبیل اعداد و شرح مربعات و مثلثات در بیان....

انجام: «... و باید در کنار آبی که دفن کند و در سر سه راهی باشد و دعا این است: بسمله. یا مفتح فتح...».

۸ـ جهان نما «۱۷۳ـ۱۷۹» (فارسی)

ظاهراً انشاء باشد.

آغاز: بر رای جهان آرای....و موبد دانایی جمشید دوران که مرات صور حقایق و

دقایق است.....

انجام: «... و آه به آسمان می‌افراشتم که یا رب با گردش اختران و بی‌مهری آسمان چه کنم که در این خاک پاک هلاک خواهم شد».

۹ـ علوم غریبه «۱۸۰ـ ۲۵۷» (فارسی)

از: ؟.

آغاز: هذا الکلام منسوب الی امیرالمومنین علیه السلام.

انجام: ... در خانه نهم یکی زیاد کند و اگر سه باشد در خانه پنجم به طریقی که در فوق نموده است. جدول.

۱۰ـ جفر جامع «۲۵۸ـ۳۱۱» (فارسی)

از: ؟.

آغاز: الحمد لله رب العالمین. حضرت قاسم العطیات و عالم الخفیات....بعون عنایت بی‌نهایت حضرت سید السادات.....

۱۱ـ جُنگ «۲۷۶ـ۳۱۱» (علوم غریبه ـ فارسی)

از: ؟.

یادداشتها و فایده‌هایی است در جفر و رمل و طلسم، جدول ایجاد محبّت و مطالبی از کتاب خزانة الاسرار نقل کرده است.

آغاز: اسم مادر موسی علیه السلام.

ام موسی که اسم اعظم اوست هست مفتاح صد هزاران گنج
هفت حرف است در حساب آرند هشت اگر بیفکنی بماند پنج

انجام: این آیه را بنویسد و بشوید و بخورد ایشان را جدائی افتد «والقینا بینهم

العداوة والبغضاء ابداً الی یوم القیامة.

رساله اول از انجام ناقص است.

رساله ۴ و ۸ نستعلیق محمد رضا بدون تاریخ و رساله دهم بخط همان کاتب در ۱۲۹۷.

رساله هفتم نستعلیق باقر بن حاجی رجبعلی بدون تاریخ.

در ادامه آن فائده‌ای ذکر شده.

بقیه رساله‌ها تاریخ و نام کاتب ندارد.

رساله هشتم کتبیه و لوح دارد.

﴿ ۱۴۰۹ ﴾

۱ـ احادیث« ۱ـ ۴» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

چند حدیث و حکایت است در بیان فضائل امیرالمومنین علیه السلام و حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام الله علیها.

در پایان رساله سه حدیث دیگر در قوای عقلیه و...ذکر شده است.

آغاز: روی عن جماعة من الصحابة قالوا دخل النبی صلی الله علیه و آله دار فاطمه. فقال یا فاطمة ان اباک الیوم ضیفک.....

انجام: ... و اگر اعتماد بر خلق کند و تکیه بر ایشان نماید اسباب رحمت از او قطع نمایم و هرچه بر سرش آید پروا نکنم.

۲ـ علل الاحکام «۵ـ ۱۶» (عربی)

از: ؟.

رساله مختصری است در علل احکام که مؤلف روایات ائمه معصومین علیهم السلام در ابواب طهارت تا خمس را آورده است.

در ابتدای کتاب به فرق شیعه اشاره شده است.

آغاز: الشیعة علی سبعة اقسام کیسانیة.....باب علة الوضوء....الی رسول الله صلی الله علیه و آله فسألوه من مسائل.

۳ـ الالفیة «۱٦ـ۲۵» (فقه ـ عربی)

از: شهید اول (۷۸۶ ق)

هزار واجب از واجبات نماز را مؤلف در یک مقدمه و سی فصل و یک خاتمه به طور مختصر آورده است.

[**الذریعة ۲۹۶/۲، مرعشی ۵۳/۱، مجلس ۳۸۴/۲۶**].

۴ـ الشک والسهو «۲۵ـ۲٦» (فقه ـ عربی)

از: فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

رساله بسیار مختصری است در شکیات نماز.

[**الذریعة ۲۱۲/۱۴**].

آغاز: الحمد لله علی جزیل نواله....لما کان الشک والسهو والنسیان کالغریزی للانسان شرّع....تخفیفا عن الانسان.....

انجام: ... فانه یزجر الشیطان و یطرده ان شاء الله.

۵ـ وصایا النبی صلی الله علیه و آله «۲٦ـ۵۲» (عربی)

وصایای حضرت ختمی مرتبت به امیرالمؤمنین علیهم الصلاة والسلام است که از کتاب «من لا یحضره الفقیه» شیخ صدوق نقل شده است.

۶ـ مناهی النبی صلی الله علیه و آله «۵۲ـ ۵۹» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

در آنچه که از آن نهی شده است از قول حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله

آغاز: الحمد لله....من مناهی النبی عن الاکل علی الجنابة و قال انه یورث الفقر....

انجام:... قلت و هل یبقی فیه من الایمان شئ او قد انخلع منه اجمع قال لا بل فیه فاذا قام عاد الیه روح الایمان.

۷ـ رسالهٔ حقوق «۵۹ـ ۶۳» (حدیث ـ عربی)

از: از امام سجاد علیه السلام.

آغاز: روی اسمعیل بن الفضل عن ثابت بن دینار عن سید العابدین علی بن الحسین بن ابی‌طالب علیهما السلام قال حق الله الاکبر....

۸ـ بدایة الهدایة «۶۴ـ ۱۰۷» (فقه ـ عربی)

از: محمد بن حسن حر عاملی (شیخ حرّ عاملی) (۱۱۰۴ ق)

واجبات و محرمات را به ترتیب کتابهای فقهی از طهارت تا دیات گرد آورده است. این کتاب را مؤلف از کتاب خود «هدایة الامة الی احکام الائمة» اختصار نموده و مجموع واجباتی که ذکر نموده است ۱۵۳۵ و مجموع محرمات ۱۴۴۸ می‌باشد و به سال (۱۰۹۱ ق) به پایان رسیده است.

به جلد ۱ ص ۶۹ رجوع شود.

[الذریعة ۵۹/۳، مرعشی ۳۳/۲، مجلس ۱۱۶/۲۵].

۹ـ زبدة المقال فی بیان احوال الثقات «۱۰۷ـ ۱۳۴» (رجال ـ عربی)

از: عبدالمحسن بن محمد بن مبارک اللوعی.

رجال مختصری است بر شیوه «الوجیزه» علامه مجلسی ره که به ترتیب حروف ذکر شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به اشتباه این رساله وجیزه علامه مجلسی دانسته شده.

آغاز: الحمد لله مدل الافضال مجزل النوال....و بعد فهو زبدة المقال فی بیان احوال الثقات والممدوحین والموثقین والضعفاء من الرجال.....

انجام: ... و شیخه الحسین بن عبدالصمد عن مشایخه المذکورین فی حدیثه الاربعین فلنکتف بها هو هنالک.

۱۰ـ حدیث جنود العقل والجهل «۱۳۵ـ۱۳۶» (عربی)

حدیثی است از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله درباره جنود عقل و جنود جهل.

آغاز: اعطی الله عزوجل العقل خمسة و سبعین جندا و اعطی الجهل خمسة وسبعین جندا حدثنا ... قال حدثنا سعد بن عبدالله.....

۱۱ـ رسالهٔ اثنی عشریة «۱۳۶ـ۱۶۶» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهائی (۱۰۳۱ ق)

این نسخه طهارت و صلات است و در پایان رساله صلاة فراغ از آن را سال (۱۰۱۲ ق) بیان کرده است.

۱۲ـ الاربعین «۱۶۶ـ۱۸۴» (حدیث ـ عربی)

از: حسین بن عبدالصمد عاملی (۹۸۴ ق)

چهل حدیث انتخاب شدهٔ از روایتهای اهل بیت علیهم السلام با اسانید آنها است و به دنبال بیشتر روایتها چند حدیث مناسب نیز افزوده شده است. بیشتر این احادیث اخلاقی می‌باشد.

آغاز: الحمد لله علی نعمه...لما رویت بسندی الاتی عن محمد بن یعقوب.....

انجام: ... فاعمل لما امامک من الهول و دع عنک فضول القول.

۱۳ـ الاربعین «۱۸۴ـ۱۸۵» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

چهل حدیث از کلمات اهل بیت علیهم‌السلام است که در یک برگ گردآوری شده است.

آغاز: قال رسول الله صلی‌الله‌علیه‌وآله من حفظ من امتی اربعین حدیثا کتبه الله تعالی یوم القیامة فقیها عالما.....

انجام: ... لا یؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه. خیر الکلام ما قل و دل.

۱۴ـ کلمات قصار امیرمؤمنان علیه‌السلام «۱۸۵ـ۱۸۷» (حدیث ـ عربی)

آغاز: الحمد لله رب العالمین....فقد قال امیرالمومنین.....

انجام: ... فی خلاف النفس رشدها. الساعات تنقص الاعمار.

۱۵ـ جامع الاخبار «۱۸۷ـ ۲۷۲» (عربی)

از: محمد بن محمد سبزواری.

این کتاب مکرر چاپ شده و توسط مؤسسه آل البیت لاحیاء التراث قم در سال ۱۴۱۳ هـ.ق با عنوان «جامع الاخبار او معارج الیقین» به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۳۳/۵، مرعشی ۱۲/۳، مجلس ۳۶/۲۶].

رساله ۸ و ۹ و ۱۱ و ۱۲ نسخ محمد صادق بن محمد جعفرخاجوئی سیرجانی در ۱۲۲۵.

بقیه رساله‌ها تاریخ و نام کاتب ندارد.

در ادامه رساله نهم حدیثی نوشته شده است.

در ادامه رساله یازدهم حدیثی از کمیل بن زیاد هست.

در ادامه رساله دوازدهم حدیثی در معاد مؤمن و کافر ذکر شده.

در آخر رساله ۱۴ جدولی از امیرمؤمنان علیه‌السلام نقل شده.

۲۷۲ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۱۴۱ ﴾

۱ـ آیة‌النور = اصول فروع دین ظاهری و باطنی« ۱ـ۱۵» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد علی بن فضل علی طبسی (نور علیشاه) (۱۲۱۲ ق)

رساله‌ای است به نثر آمیخته به نظم با سربندهای «ای درویش». مؤلف خود بدان نامی نداده است و لذا در منابع مختلف به نامهای گوناگون آمده است.

[الذریعة ۱۲۳۱/۹، مجلس ۱۹۲/۳۷، فهرست دائرة المعارف اسلامی ۲۲/۱].

آغاز: الحمد لله....اما بعد بدانکه بر هر مکلفی واجب است که سباح نظر را در دریای بی‌انتهای فکرت غوطه‌ور سازد و به دیدهٔ بصیرت به عقد لآلی شناسایی ذات....

انجام:

ز یمن مقدم آن شاه عادل جدا گردد ز هم تا حق و باطل

۲ـ جامع الاسرار« ۱۵ـ ۳۸» (عرفان ـ فارسی)

از: نور علیشاه (۱۲۱۲ ق)

رساله‌ای است عرفانی به نثر آمیخته به نظم، دربارهٔ عشق و حسن همراه حکایتهایی به روش گلستان سعدی.

[الذریعة ۳۹/۵، فهرست دائرة المعارف اسلامی ۷۰/۱].

آغاز:

سپاس بی‌قیاس و حمد بی‌حد مر آن کنز خفا را باد سرمد

.....اهل معرفت گویند که حسن علت غایی ایجاد است و عشق اساس حسن را بنیاد...

انجام:

قید منه تا ننهی پا به قید صید مکن تا نکنی خویش صید

۳ـ احادیث «۳۹ـ ۴۶» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

شرحی است مختصر بر چند حدیث.

آغاز: قوله تعالی ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر. فالصلاة البدنیة تنهی عن المعاصی والسیئات الشرعیة و صلاة النفس تنهی عن الرذائل و الاخلاق الردیة والهیئة المظلمة....

انجام: ... فتکون تلک الآلام جزاء بما کسبت ایدیهم و ما الله بظلام للعبید.

۴ـ تحقیق عرفانی «۴۶ـ ۴۷» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

مختصری است عرفانی در هستی‌شناسی.

آغاز: اشیائی که مراتب جمال و مظاهر حقند یا ظاهرند بر حق سبحانه و تعالی....

انجام: ... به اعیان ثابته در عرف صوفیه و به ماهیات نزد حکما چنان که اشاره شد.

۵ـ حدیث التوحید «۴۸ـ ۵۰» (عربی)

حدیثی است در توحید که از ثامن الائمه امام علی بن موسی الرضا علیه‌السلام از مجلس مأمون روایت شده است.

٦ـ رسائل عرفانی = نامه‌های عرفانی « ۵۱ـ ٦٨ » **(فارسی)**

از: ؟.

چند نامه در مسائل عرفانی و سیر و سلوک است. مراسله مظفر علی شاه، مراسله مرحوم میرزا محمد تقی، کتابت سیّد نور بخش به پادشاه اعظم میرزا شاهرخ.

آغاز: سالک مسالک شریعت و طریقت و ناهج مناهج معرفت و حقیقت اخوان اعز امجد درویش مشتاق علی.....

انجام: ... همگنان را به مظهر کل و هادی سبل بینا و دانا گرداند بحرمة اولیائه من الاقطاب و الاوتاد.

۷ـ دیوان = دوبیتی «٦٨ـ ۷۲» **(فارسی)**

از: ؟.

آغاز:

عارفی این نغمه دیدم می‌سرود گریه‌ها بر گریهٔ خود می‌فزود

رساله اول نستعلیق محمد محسن بن محمد کاظم مازندرانی در ۱۲۲۷.

بقیه رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

در پایان رساله دوم حدیثی در معرفت نفس و بر برگ ۵۰ رساله پنجم مهر بیضوی «الراجی ابوالمعالی الحسینی» هست.

۷۲ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۱۴۲۰ ﴾

۱ـ بدایة الهدایة « ۱ـ ۵۹» **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ حر عاملی ره (۱۱۰۴ ق)

چاپ شده و چند نسخه خطی آن در این کتابخانه هست.

[الذریعة ۵۹/۳، مرعشی ۳۳/۲، مجلس ۱۱۵/۲۵].

۲ـ ترجمة الصلاة = آداب الصلاة «٦٠ـ ٨١» (فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

رسالهٔ مختصری است در آداب نماز. مؤلف در آغاز کتاب پاره‌ای از مسائل اعتقادیه را و نیز متعلقات نماز را ذکر می‌کند.

چاپ شده است.

[الذریعة ۲۱/۱ و ۱۱۳/۴، مرعشی ۲۰۵/۱، مجلس ۱۱/۲۵].

آغاز: حمد له....که چون نماز عمدهٔ ارکان ایمان است می‌باید بندهٔ مومن شرایط و آداب آن را بداند....

۳ـ منتخب اذکار وادعیه «۸۲ـ ۸۷» (فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

اذکار و ادعیه‌ای است که برای صبح و شام از رسول الله و اهل بیت علیهم الصلاة والسلام صادر شده است. مؤلف این رساله را برای فرزندش محمد محسن فراهم کرده است.

آغاز: حمد له....اما بعد به سند معتبر از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که هر که هر روز صد نوبت بگوید....

انجام: ... از گناهان بیرون آید مانند روزی که از مادر متولد شده بوده است.

۴ـ رسالهٔ شکیات = شکوک الصلاة = شک و سهو «۸۸ـ ۱۱۱» (فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

شکیات نمازهای پنجگانه را در یک مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه بیان نموده و در مشهد مقدس رضوی به پایان رسانیده است.

[الذریعة ۲۱۶/۱۴، مرعشی ۲۰۶/۱، مجلس ۴۲۹/۲۶].

آغاز: الحمد لله الذی ازاح الظلمات والشبهات والشکوک و الاوهام عن مناهج المسائل و الاحکام بشریعة سید الانام و روایات اهل بیته الکرام...چون نماز اشرف عبادات بدنیه...

۵ـ اختیارات ایام = اختیارات صغیر «۱۱۲ـ۱۲۸» (نجوم ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد ۲ ص ۱۸ رجوع شود.

[**الذریعة ۳۶۷/۱، مرعشی ۲۱۳/۱، مجلس ۱۸۹/۳۶**].

٦ـ رسالهٔ رضاع = رضاعیه «۱۳۱ـ۱۴۹» (فقه ـ فارسی)

از: ملا محمد تقی ابن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

رساله‌ای است در احکام و شرایط رضاع و پس از آن مؤلف بیست و هشت فرع از فروعات رضاع را ذکر کرده است.

[**الذریعة ۱۹۰/۱۱، الفبایی رضوی ۱۹۰**].

آغاز: حمد له...چون در این عصر افراط و تفریط بسیار در امر رضاع واقع شده بود در میان طلبه، این رساله را نوشت تا آنچه وسط که صراط مستقیم است ظاهر شود....

۷ـ الاعتقادات «۱۴۹ـ ۱٦۸» (عربی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

مؤلف در این کتاب اعتقادات شیعه اثنا عشریه را در دو باب گرد آورده و نکوهش فراوان از صوفیان کرده است و پدر خود را از آن جرگه جدا دانسته است.

[**الذریعة ۲۲۴/۲، مرعشی ۸۳/۱، الفبایی رضوی ۵۸**].

آغاز: الحمد لله الذی سهل لنا سلوک شرائع الدین و اوضح اعلامه و بین لنا مناهج

الیقین...انه قد سألنی بعض من هداه الله تعالی الی طلب مسالک الحق والرشاد....

انجام: وفقنا الله و ایاک لما یحب و یرضی و یجعلنا و ایاک ممن یذکر فتنفعه الذکری.

رساله‌ها تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

در آخر رساله اول روایتی در استخاره و در آخر رساله دوم اشعاری منسوب به امیرمؤمنان علیه السلام و در پایان رساله چهارم حدیثی از خصال، و در پایان رساله پنجم مطلبی در اختیارات ایام به نقل از کفعمی هست.

۱۶۸ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۱۴۲۱ ﴾

۱ـ گلستان« ۱ـ ۹۹» (فارسی)

از: سعدی شیرازی (۶۹۰ ق)

۲ـ حدیقة الحقیقة = الهی نامه = فخری نامه «۵۰ ۱ـ ۱۵۵» (فارسی)

از: حکیم سنائی (قرن ۶)

۳ـ مخزن الانشاء = منشآت کاشفی «۱۵۶ـ ۱۶۲» (فارسی)

از: ملا حسین کاشفی بیهقی (سبزواری) (۹۱۰ ق)

منتخبی از منشآت کاشفی است.

[الذریعه ۲۲۳/۲۰].

۴ـ جنگ حکایات و مراثی «۱۷۰ـ ۲۵۱» (فارسی)

از: ؟.

حکایات پراکنده‌ای است از حادثهٔ جانسوز عاشورا، وفات حضرت زهرا سلام الله علیه، حکایت امیر تیمور، حدیث فتح خیبر، که به نظم و نثر آمده است.

آغاز: حدیث امیر تیمور، مروی است که چون امیر تیمور گورکانی شام را مسخّر نمود پس از آنکه مردم شام مطیع و منقاد او شدند شخصی از ندمای امیر عرض نمود که والی شام را دختری است.....

انجام:

نـخوابـیدم بـر گـهواره تـو — نه مـن، نـه عـمه بـیچارهٔ تـو
خدایـا درد او درمـان نـدارد — گلویش طاقت پیکان نـدارد

۵ـ مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة «۲۵۲ـ ۲۵۵» (حدیث ـ عربی)

منسوب به حضرت امام صادق علیه السلام.

چند نسخه از آن در این کتابخانه هست و چند بار چاپ شده.

[**الذریعة ۱۱۰/۲۱، مرعشی ۲۴۳/۲، مجلس ۵۶۴/۳۸، الفبایی رضوی ۵۲۴**].

کتاب اول از آغاز و انجام ناقص. و در پایان آن اندرز لقمان به فرزندش و مراثی اهل بیت علیهم السلام هست.

رساله ۲ و ۳ و ۴ از اول و آخر ناقص و رساله پنجم از آخر ناقص است.

هیچ کدام تاریخ و نام کاتب ندارد.

۲۵۵ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۱۴۶۴ ﴾

۱ـ رساله تجوید« ۱ـ۱۸» (فارسی)

از: ؟.

رساله مختصر و مفیدی است در علم تجوید قرآن. چند باب است و هر باب شامل چند قسم، که از جمله آنها: باب الصفات، باب المدّ والقصر، باب الادغام، باب النون الساکنة والتنوین، باب در وقفیّات، باب الاستعاذه، باب بسمله، خاتمه در بیان وقف. در خاتمه کتاب کلام معروف علی علیه‌السلام را آورده: «الترتیل هو تجوید الحروف و معرفة الوقوف». ابواب آن و ترتیب آن تقریباً شبیه کتاب «تحفه شاهی» است.

[ر. ک: «الذریعة ۳۷۱/۳، فهرست استوری ص ۳۱۶].

۲ـ العقد الفرید لعلم التجوید «۱۸ـ ۴۳» (تجوید ـ عربی)

از: محمد بن محمود سمرقندی (ق ۶)

قصیده‌ای است لامیه در نود و دو بیت مشتمل بر قواعد تجوید که از برای بسیاری از مطالب رموزی وضع نموده و به اشاره بیان می‌نماید.

[مرعشی ۳۰۰/۳].

آغاز:

اسبح الله الکریم مبسملاً و اهدی تهیاتی الی اشرف الملا...

انجام:

ابیاتها قاف و زای فی العدد من یتقن التجوید یظفر بالرشد

۳ـ نظم اللئالی فی تجوید کلام المتعالی = لؤلؤیة «۴۳ـ ۵۰»

(تجوید ـ فارسی)

از: سید ابوالقاسم قاری (قرن ۱۱)

منظومه‌ای است در هشتاد و نه بیت مشتمل بر قواعد تجوید که به نام شاه عباس ثانی صفوی ه سال ۱۰۶۲ سروده شده است. در فهرست مجلس، بیتی از آن آورده شده که در آن «نظم اللئالی» به عنوان ماده تاریخ (= ۱۰۶۱ یا ۱۰۶۲ هـ.ق) تلقی شده است.

[الذریعة ۲۲۵/۲۴، مرعشی ۳۹/۲، فهرست مجلس ۳۹/۳، فهرست استوری ص ۳۲۶].

آغاز:

ای کـــلام از انـــتظام نـــام ذاتت در نـظام
وی ز شهد شکر شکرت زبان شیرین به کام...

۴ـ تجوید مختصر «۵۰ـ ۵۱» (عربی)

از: ؟.

صفات و مخارج حروف را به شکل بسیار مختصر در دو برگ بیان کرده است.

۵ـ قواعد رسم الخط «۵۲ـ ۶۰» (فارسی)

از: ابوالحسن.

رسم الخط کلمات قرآن را با آوردن مثالی به طور مختصر بیان کرده است.

آغاز: الحمد لله....اما بعد چون در قواعد رسم الخط کلام الله در میان ائمه علم قراءت اختلاف بود بعضی از اخوان دینی و برادران یقینی....اما در بیان رسم الخط، بدان که کلمه رحمت....

انجام: ... و مثال هاء تنبیه مثل هولاء وها انتم که بعضی اینها امروز متروک است.

رساله اول نسخ ۱۲۱۶. از آغاز ناقص. واقف میرزا حسن شریفی.

رساله دوم بدون تاریخ.

رساله ۳ و ۴ و ۵ و نسخ ۱۲۱۸.

۶۰ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۱۴۸۹ ﴾

۱ـ جنگ مراثی «۱ـ ۴» (عربی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از نثر و نظم عربی در ذکر مصیبت اهل بیت علیهم الصلاة والسلام. در پایان ذکر شده که این مراثی به صورت تلخیص شده از بحار الانوار نقل شده است.

۲ـ روایت امالی شیخ طوسی در فاجعه کربلا «۵ـ ۹»

آغاز: روی فیه عن سعید بن لمسیّب قال لما استشهد سیدی و مولای الحسین علیه السلام و حج الناس من [...] بل دخلت علی «علی بن الحسین علیه السلام» فقلت له یا مولای قد قرب الحجج....

۳ـ قصیده‌ای اخلاقی در ۱۴۲ بیت «۱۳ـ ۱۶»

۴ـ دعای ماه صفر «۱۶»

آغاز: مروی است از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم که هرکه این دعا را....اللهم لک الحمد شکرا و لک المن تفضلا انا عبدک رقا و انت لذلک اهل استودعک.....

۵ـ اصول (حسن و قبح عقلی) «۱۷ـ ۱۸»

آغاز: بدان که علما را خلاف است در اینکه حسن و قبح افعال عقلی است یا شرعی. جمهور امامیه و معتزله و حکما بر مذهب اولند و جمهور اشاعره بر مذهب ثانی.....

٦ـ(مسأله خلق اعمال)«۱۹ـ ۲۲»

آغاز: در مسأله خلق اعمال و رفع شبهه جبر. بدانکه در افعال اختیاریه عباد سه مذهب است جبر و تفویض و امر بین الامرین، جبر مذهب اشعری است.....

۷ـاجماع (به نقل از دروس) «۲۷ـ ۲۸»

آغاز: ان الاجماع الذی یدعی اصحابنا اما ان یکون فی زمان الغیبة او زمان حضور الائمه علیهم السلام فان کان فی زمان الغیبة ای یدعون ان الاجماع واقع فی زمان الغیبة....

۸ـصلاة الجمعة «۲۹ـ ۳۰» (۲۹پ ـ ۳۰پ)

آغاز: اما بعد التحمید والصلاة والتسلیم فاعلم یا اخی ان الناس فی صلاة الجمعة صنفان متحیرة مترددة لم یقع ظنهم علی وجوبها کما لم یقع علی عدمه....

۹ـعناصر اربعه «۵۴ـ ۵۵»

آغاز: قال الحکماء ان العناصر الاربعة اجسام بسیطة و هی اجزاء اولیة لبدن الانسان فمنها اثنان خفیفان و هما النار والهواء و اثنان ثقیلان و هما الارض والماء....

۱۰ـاشعاری از ناصر خسرو

۱۱ـترجمة العقائد الدینیة «۵۷ـ ٦۹» (فارسی)

از: فیض کاشانی (۱۰۹۱ ه)

رسالهٔ مختصری است در بیان اعتقادات حقه شیعه استفاده شده از قرآن کریم و گفته‌های اهل بیت علیهم السلام. این رساله دارای هشت در مانند درهای بهشت می‌باشد.

بارها چاپ شده.

[**الذریعة ۱۱۷/۴، مرعشی ۳۶۷/۱۱، مجلس ۲/۲۵، مشار فارسی ص ۸۶۹ ج اول**].

۱۲ـ علل اختلاف اخبار و کیفیة الجمع بینها «۷۲ـ ۷۴»

آغاز: علل اختلاف الاخبار و کیفیة الجمع بینها والعمل بها و وجوه الاستنباط و بیان انواع ما یجوز الاستدلال به. قال الشیخ الطبرسی ره فی کتاب الاحتجاجات روی عن الصادق علیه السلام ان رسول صلی الله علیه و آله قال ما وجدتم فی کتاب الله فالعمل به لازم....

۱۳ـ تعارض الاصل والظاهر «۸۴ـ ۸۶»

آغاز: نختم بها باب التعارض الاصل والظاهر فان کان الظاهر حجة یجب قبولها شرعاً کالشهادة والروایة و الاخبار فهو مقدم علی الاصل بغیر اشکال و ان لم یکن کذلک بل کان مستنده العرف....

۱۴ـ آب زلال «۹۰ـ ۹۳» **(منظومه ـ فارسی)**

از: فیض کاشانی (۱۰۹۱ ه)

این مثنوی دارای دو جرعه است: جرعه اول خطاب به حق و جرعه دوم خطاب به نفس. و هر یک از دو جرعه دارای سه نفس می‌باشد.

[الذریعة ۲/۱، مرعشی ۱۳۱/۲، مجلس ۵۵۳/۳۸].

آغاز: فیاض علی الاطلاق را حمد و سپاس بی‌انتها و رسانندگان فیض او را به مستعدان درود و ثنا خصوصاً ملائکه و انبیاء و ائمه و اوصیاء...اما بعد این شرری است بی‌حد از آتش دل سوخته به فیض خسته.....

انجام:

او را به دعایی شاد می‌کن ور حالت فیض یاد می‌کن
های بیرون آی چه مغز از پوست من گفتم تو شنیدی ای دوست
از سر تا پای گوش بادت وین آب زلال نوش بادت

۱۵ـ قصیدهٔ دالیه «۹۹»

از: صفی الدین حلی.

۱۶ـ صلواتیه «۱۰۱ـ۱۰۷» (۱۰۸ر ـ ۱۱۳ر)

آغاز: اللهم صل علی نبیک المصطفی و رسولک المجتبی و حبیبک المرتجی ونجیبک.... شمس الضحی بدر الدجی کهف الوری غیث الندی لیث.... نور الهدی نجم التقی ثمرة الشجر سید البشر.....

۱۸ـ رساله یوحنا «۱۱۷ـ۱۳۲» (فارسی)

دربارهٔ این رساله اختلاف است. در اینکه این رساله ابتدا به عربی تالیف شده و تحریرهای مختلف فارسی ترجمهٔ آن است یا از ابتدا به فارسی بوده است. و از چیزی ترجمه نشده و حتی در مورد مؤلف آن اختلاف است و گاهی آن را به «ابوالفتوح رازی» صاحب تفسیر قرآن نسبت داده‌اند اما علامه شعرانی مصحح تفسیر او، آن را مشکوک دانسته است.

[**ریاض العلماء ۳۸۸/۵، الذریعه ۲۸۹/۲، مجموعه رسائل فارسی، مایل هروی ۲۱۳/۳**].

آغاز: حمد له...اما بعد چنین گوید یوحنا بن اسرائیل که من مردی بودم از اهل کتاب و تتبع جمیع فنون علم کرده بودم و همیشه تفحص حقیقت مذاهب و حقیقت بعضی و بطلان ما عدای آن می‌نمودم.....

۱۹ـ خطبة النکاح «۱۳۵ـ۱۳۷» (عربی)

از: محمد شفیع استر آبادی.

خطبه‌ای است در نکاح همراه با تهنیت که به قلمی ادیبانه.

کاتب در پایان آن را از انشاء محمد شفیع استرآبادی دانسته است.

آغاز: الحمد لله الذی اعلم بطراز الاباحة لباس الازدواج و احکم بقواعد النکاح اساس الابتهاج.

۲۰ـ خطبه النکاح «۱۳۷ـ۱۳۸» (عربی)

از: ؟.

خطبه نکاح است همراه با تهنیت و با قلمی ادیبانه.

آغاز: الحمد لله الذی احل الحلال فبذخ فی مصاعد الصلاح ایوانه و شمح فی معارج الفلاح بنیانه....

۲۱ـ مرثیه حسینی قصیده در مرثیه حسینی «۱۴۰ـ۱۴۲» (عربی)

از: ؟.

قصیده‌ای است در ذکر مصیبت ابا عبدالله الحسین علیه السلام در ۱۶۲ بیت که پس از هر مقطع «واحسیناه» آمده است.

آغاز:

لبنی الهادی نیاحی فی غدوی و رواحی

در ادامه رساله اول بخشی از شرح اصول کافی ملا صالح مازندرانی هست.

در ادامه رساله یازدهم درسی از صدر الدین قمی و رضی الدین قزوینی و مطالبی از بحار و امالی صدوق و نهج البلاغه و تمهید القواعد و قواعد العقائد خواجه طوسی و نوادر المعجزات و برخی حرزها هست.

در ادامه رساله چهاردهم برخی حکایات و مطلبی در صفات خدای تعالی و ۲۴ بیت شعر عربی و فضیلت سوره یس و یک خواب هست.

در ادامه رساله هجدهم قصیده‌ای شامل ۱۸ بیت و حدیثی از حضرت رضا علیه السلام و مطلبی از بحار الانوار هست.

رساله صلوائیه بخط محمد جعفر بن حسین موسوی در ۱۱۳۴می‌باشد.

رساله هجدهم نسخ جمعه ۲۰ شعبان ۱۲۸۰.

رساله نوزدهم نستعلیق پنج شنبه ۱۴ صفر ۱۱۳۱ در نجف.

رساله بیستم نستعلیق ۱۰۹۴.

بقیه رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

این مجموعه که مناسب بود درجُنگ‌ها درج می‌شد بیاض است.

۱۴۲ برگ، ۱۱ × ۹.

﴿ ۱۵۰۱ ﴾

۱ـ(صیغ نکاح) «۵۹ـ ۶۳» (فقع ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ه)

مؤلف کیفیت انشاء صیغه‌های نکاح را در این رساله بیان می‌فرماید و شدت احتیاط را در آن می‌داند که صیغه را به سیزده قسم بخوانند. وی نه قسم را به تفصیل بیان، ولی باقی را به جهت وضوحشان ذکر نمی‌کنند.

[الذریعة ۱۰۸/۱۵، مرعشی ۲۰۷/۱، مجلس ۲۰۵/۲۵، بیست و پنج رساله فارسی ۵۳۶ ـ ۵۴۶].

۲ـتحدید صاع «۵۸ـ ۵۹» (فقه ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ه)

مؤلف در این رسالهٔ کوتاه صاع را چنانچه از روایات برمی‌آید تحدید نموده، مقدارش را بیان می‌کند و در آخر به رساله «الاوزان والمقادیر» خود ارجاع می‌دهد.

[الذریعة ۱۳۷/۱۱، مرعشی ۲۰۷/۱، بیست و پنج رساله فارسی ۳۶۵ ـ ۳۶۷].

آغاز: حمد له....اما بعد باید دانست که احادیث در تحدید صاع مختلف وارد شده است اول حدیث ابراهیم بن محمد همدانی.....

انجام: ... بیست و یک مثقال شرعی است و بعضی دوازده یک نیز گفته‌اند و تفاصیل هر یک در رساله اوزان مذکور است.

۳ـ احکام سبق و رمایه «۵۲» (فقه ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

رساله‌ای است در احکام سبق و رمایه به نقل از حلیة المتقین علامه مجلسی ره.

آغاز: حضرت اعلم العلماء والفضلاء در کتاب حلیة المتقین در باب آخر فرموده: فصل دوازدهم در بیان آداب اسب تاختن و تیر انداختن.....

۴ـ صیغه نکاح «۵۱» (فقه ـ فارسی)

از: محمد علی استر آبادی.

رساله‌ای است در یک صفحه که مؤلف اختیار خود را در صیغه نکاح بیان کرده است.

[**الذریعة ۱۱۱/۱۵**].

آغاز: حمد له....در باب عقد نکاح احتیاط می‌کنم آن است که دختر باکره را بدون اذن وکالت پدر....

۵ـ ترجمه رسالهٔ ذهبیّة (ترجمهٔ طب الرضا علیه السلام) «۳۵ـ ۴۸»

(حدیث ـ فارسی)

از: ؟.

ترجمه‌ای است از رساله ذهبیّه ثامن الحجج علی بن موسی الرضا علیه السلام در طب.

[**ر.ک: الذریعة ۱۰۳/۴**].

آغاز: در ترجمه رساله ذهبیه در علم طب و تدبیر بدن که حضرت امام رضا علیه السلام

برای مأمون ملعون در باب حفظ صحت مزاج و دفع امراض و تدبیر آن به غـذاهـا و شربتها و دواها نوشتند و جهت نوشتن آن حضرت به این سبب بود.

انجام: ... ایمن می‌شود به اذن الله تعالی از همه دردها و صحیح می‌گردد جسم او به حول الله تعالی و قوته فان الله تعالی تعطی العافیة لمن یشاء و یمحها والحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین.

٦ـ لغتنامه فارسی به فارسی «۲۴ـ ٣٦» (لغت ـ فارسی)

از: ؟.

الفاظی چند از مفردات و مرکبات متداوله را آورده و ترجمه کرده است.

آغاز: حمد و ثنا مبدع بی‌مثال و آلت و مخترع بی‌غرض و علت را و درود نامحدود بر سید انبیاء و واسطه.... اولیاء و آل و اتباع و اشیاع.....

انجام: ... صالح و طالح نیک مرد و بد مرد آقارب و اجانب، خویشان و بـیگانگان ابتدا و انتهاء اول و آخر.

۷ـ مراثی« ۱ـ ۲۳» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه از مراثی است در ذکر مصیبت اهل بیت صلوات الله عـلیهم اجـمعین از حاجی عسگر بفروتی و مقبل.

رساله ششم نستعلیق ۱۱۴۳. بقیه تاریخ و نام کاتب ندارد.

رساله اول از آغاز ناقص است در ادامه آن مطلبی با خط عربی هست.

در ادامه رساله سوم بعضی از صیغه‌های طلاق هست.

در ادامه رساله چهارم دعایی در حق پیامبر و اهل بیت علیهم‌السلام و مطالبی از تـورات و انـجیل درباره نبوت پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله هست.

بیاض است ۶۳ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۱۵۵۱ ﴾

۱ـ ارث« ۱ـ۱۲» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است فقهی با عنوانهای (مثلا ـ مثلا) که مسائل ارث را با ذکر مثالی بیان می‌کند.

۲ـ مسائل فی المناسخات« ۱۲ـ۱۳» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

یکی از مباحث کتاب ارث است به عنوان مناسخات.

آغاز: الاولی. المراد بالمناسخات ان یموت انسان قبل و یبقی ترکته بین الوراث ثم یموت احد الوراث فیتعلق الغرض بقسمة الفریضتین من اصل واحد فاقسامها اربعة....

۳ـ صیغ العقود و الایقاعات« ۱۳ـ۱۶» (فقه ـ عربی)

از: زین الدین بن علی عاملی (شهید ثانی)

شیخ آقا بزرگ در الذریعة این رساله را به بعضی از اصحاب نسبت داده است و رسالهٔ دیگری را که عنوان «صیغ عقود» دارد در ذیل نام شهید آورده که با این رساله متفاوت است. ولی در نسخه حاضر در اول آن تصریح شده که از مصنفات شهید ثانی است.

[**الذریعة** ۱۰۸/۱۵].

آغاز: حمد له. اعلم وفقک الله تعالی ان العقود و الایقاعات مما یعمّ بها بلوی المکلفین سیما عقد النکاح لانه مبنی علی الاحتیاط کما هو المنقول عن شیخنا ره و ان کان فیه خلاف الا ما اختاره شیخنا احوط اجماعاً....

انجام: ... و لو قدم القبول علی الایجاب صح علی المنقول علی ما اختاره الاکثر وادعی بعض فیه الاجماع فیقول تزوجتک مدة سنة بمهر مبلغه کذا فیقول الزوجة زوجتک نفسی و کذا فی الدائم، تم بالخیر والعافیة.

۴ـ دو حدیث درباره قصیده سید حمیری «۳۰ـ ۳۹» (فارسی)

دو حدیث است از فخر الدین صاحب مجمع البحرین دربارهٔ قصیدهٔ حمیری که در حضور امام موسی بن جعفر علیهما السلام قرائت شده است. در پایان قصیدهٔ حمیری را با ترجمهٔ فارسی آورده است.

آغاز: حمد له. اما بعد شیخ فخر الدین صاحب مجمع البحرین در کتاب مناقب دو حدیث نقل کرده است. حدیث اول آنکه فضل بن عبدربه گفت داخل شدم بر امام موسی بن جعفر علیهما السلام پس به آن حضرت.....

۵ـ مقالید القصود و موالید العقود فی تفاصیل صیغ العقود «۴۴ـ ۹۳»

(فقه - فارسی)

از: سید بهاء الدین محمد بن محمد باقر حسینی نائینی مختاری (م بعد از ۱۱۳۰ ق)

رساله نسبتاً مفصلی است در بیان انواع عقد و ایقاع و نیز قصودی که در فقه وارد شده که مؤلف با عنوان‌های «فصل ـ فصل» به طرز شیوایی آن را شرح کرده است.

تاریخ تألیف ۱۱۲۵.

[الذریعة ۴/۲۲، الفبایی آستان قدس ص ۵۴۵].

آغاز: الحمد لله شارع شوارع العقود و واضع روادع العهود والصلاة والسلام علی اکرم الکرام...اما بعد فهذه مقالة وجیزة و رسالة عزیزة و شجرة اصیلة انیع علیها عنقود العقود....

٦ـجنگ «۹۳ـ۱۰۱» (عربی به فارسی)

مطالب متفرقه است در ذکر نسب حضرت پیامبرﷺ و امیرالمومنین علی علیه‌السلام و بعض ادعیه و بعضی از آیاتی که در شأن امیرالمومنین علیه‌السلام نازل شده است.

رساله اول از آغاز و انجام ناقص.

رساله دوم نستعلیق ۱۱۵۳.

رساله سوم بدون تاریخ. در ادامه آن مطلبی در باب نیّت به نقل از شهید ثانی و نیز اعراب استعاذه و بسمله والم هست.

رساله چهارم بدون تاریخ. در پایان نسخه مطلبی درباره عدد انبیاء به نقل از شهید ثانی و نیز یک شبهه و پاسخ آن ذکر شده.

رساله پنجم نستعلیق ۱۱۵۸ و در ادامه آن برخی دعاها هست.

رساله ششم از اول ناقص است.

بیاض، ۱۰۱ برگ، ۹ × ۱۹.

﴿ ۱۵۵۷ ﴾

۱ـطبیب = رساله در طب «۱ـ۴» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است در طب قدیم که در آن برای هر یک از بیماریها نسخه‌ای از دواجات را تجویز شده است.

[نسخه‌های خطی منزوی ۵۶۷/۱].

آغاز: اما بعد بدانکه این رساله‌ای است از گفتار حکیمان جالینوز و جامات و بقراط و بوعلی و محمد زکریا و لقمان و جمله حکیمان این رساله را پیدا کرده‌اند و طب نام نهاده‌اند تا از حکمت آنچه باشد.....

انجام: ... هر که دردر گوش داشته باشد روغن ماهی را سه روز علی الصباح در

گوش چکاند شفا یابد. باب هرکه ناشتا مویز سیاه را دانه بیرون کند و بخورد صفرا را بنشاند و بلغم دفع دهد و فوائد بسیار دارد.

۲ـ منظومه واجبات نماز «۵ـ۱۱» (فقه ـ فارسی)

از: حیرتی.

ناظم در این رساله واجبات نماز را به نظم بیان کرده است و ابتدا اذکار را آورده و سپس آن را به نظم، شرح کرده است و در پایان خود را «حیرتی» معرفی کرده است.

آغاز:

به نام آنکه او واجب به ذات است عبادت کردنش از واجبات است
کریمی کز کرم ایمان به ما داد ز گل ما را سرشت و جان به ما داد
به ما انعام کرد آیین احمد....

انجام:

برو این تازه گلخن ساز روشن دلش از نور ایمان دار روشن
الهی پادشاهان را مه و سال بماند همچو این تاریخ خوشحال

۳ـ مونس الابرار = قصیده لامیه «۱۲ـ۱۵» (فارسی)

از: ملا محمد طاهر بن محمد حسین شیرازی قمی (۱۰۹۸ ق)

در این قصیده که سیصد و یازده بیت می‌باشد، بعضی اعتقادات را بیان کرده و صوفیه را نکوهش می‌کند و سپس بعضی از فضائل و مناقب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را می‌آورد.

[**الذریعة ۲۸۱/۲۳، مرعشی ۳۴۵/۷**].

آغاز:

به خون دیده نوشتیم بر در و دیوار
که چشم لطف ز ابنای روزگار مدار

مگیر انس به کس در جهان به غیر خدای
بکن اگر که توانی ز خویش نیز کنار

انجام:

حدیث مدح علی را تمام نتوان کرد
اگر مداد شود بحر وگر قلم اشجار
گمان مبر که در این گفتگو بود اغراق
چنین به ما خبر آمد ز احمد مختار
چو مونس دل ابرار شد قصیدهٔ من
شده است نامش از آن روی مونس الابرار

۴ـ تنبیه الغافلین «۱۷ـ۱۹» (اخلاق ـ فارسی)

از: بهاء الدین محمد ابراهیم بن محمد ترمذی.

این کتاب دارای یک مقدمه و نه باب و یک خاتمه است.

[**الذریعة ۴۴۴/۴، مرعشی ۶۶/۶**].

آغاز: الحمد لله الذی امرنا بالعلم والطاعة و نهانا عن الجهل والضلالة....عزیزی از برادران دینی و فرزندان طریقی که همگی همت خود بر کسب سعادت و علوم دیانت می‌گماشت و با این کمینه....

۵ـ چهل حدیث قدسی = چهل سوره «۲۱ ـ ۴۲» (حدیث عربی ـ فارسی)

چهل حدیث از احادیث قدسی است که با عنوان سوره ابتدا به عربی و سپس ترجمهٔ فارسی را آورده است.

٦ـ بلوهر و یوذاسف «۴۴ـ ۵۸» (داستان ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ه)

قصهٔ معروف به بلوهر و «یوذاسف» است.

این قصه را علامه از ابن بابویه در کتاب عین الحیاة روایت کرده است.

[**الذریعة ۱۴۹/۳، فهرستواره منزوی ۲۹۱/۱**].

آغاز: ابن بابویه علیه الرحمة به سند از محمد بن زکریا روایت کرده است پادشاهی بود در ممالک هندوستان با لشکر فراوان و مملکت وسیع و مهابت تمام داشت.....

۷ـ جنگ اشعار و غیره «٦۰ـ ۸۷» (فارسی)

از: ؟.

شامل اشعار، حکایات که بیشتر آنها در مدح و مرثیه ائمهٔ اطهار علیهم‌السلام است و برخی دیگر معما و طنزیه است.

آغاز: محاسبه‌ای که خواجه نصیر در کشتی نمود و هندو را برطرف کرد این است:

ز ترکان چهار و ز هندوست پنج — دو رومی ابا یک عبرانی بسنج

سه روز و شبی یک نهار و دو لیل — دو باز و سه زاغ و یکی چو سهیل

انجام:

چون کنده زیر ساطور مطلع ز راه خجلت

این چند بیت آمد بهر ضیافت او

بر جوش بره می‌شو چون کمتری بنده

کردم تو را نصیحت گر بشنوی ز بنده

در خدمت حسینا پهلو نهاد و دنده

بهتر از این چه باشد بهر تو دردمنده

رساله اول بدون تاریخ.

رساله دوم نستعلیق محمد محسن بن حاجی مؤمن مشهدی در ۱۱۲۱.

رساله سوم ۱۸۰ بیت از قصیده را دارد. در پایان اشعاری از نظیری و از شاعری به نام محمد حسین و غیره هست.

رساله چهارم بدون تاریخ.

رساله پنجم از سوره هشتم به بعد را دارد و در ادامه آن حدیث و دعا و نیز نماز عید غدیر ذکر شده.

رسال ۶ و ۷ بدون تاریخ و در ادامه رساله ششم دو حکایت درباره ابو حنیفه و ابن جوزی مذکور است.

بیاض ۸۷ برگ، ۹ × ۱۹.

﴿ ۱۵۵۸ ﴾

۱ـ صلاة« ۱ـ ۴» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

بخشی از یک کتاب فقهی فتوایی است.

۲ـ جنگ نظم و نثر «۸ـ ۳۳» (فارسی)

از: ؟.

شامل اشعاری از مقبل، محتشم کاشانی، عرفی، جامی و نامه‌ای از میرداماد و چند نامه دیگر، صورت صیغه طلاق و چند روایت و حکایت.

آغاز:

جهان شده است به چشمم سیاه چون شب تار

چنانکه نیست در او امتیاز لیل و نهار

۳ـ رساله در بیان تألیفات علامه مجلسی ره «۳۹ـ ۴۰» (فارسی)

از: سید محمد حسین بن محمد صالح حسینی خاتون آبادی (۱۱۵۱ ق)

این رساله در دو فصل و یک خاتمه است. فصل اول در عدد تصنیف‌های عربی و فصل دوم در بیان کتابهای فارسی ایشان و خاتمه در ذکر عدد ابیات مجموع آثار است. البته مؤلف استقراء تامی از آثار علامه نکرده است.

چاپ شده.

[بیست و پنج رسالهٔ فارسی ص ۶۳۳ ـ ۶۴۲].

آغاز: در بیان اسماء تصانیف عربی و فارسی کتابهای مرحوم مولانا محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عنهما و عدد آنها و عدد ابیات آنها و این باب مشتمل است بر دو فصل.....

۴ـ شرح نامهٔ غزالی «۸۲ـ ۸۴» (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

احمد غزالی نامه‌ای به نظام الدین فخر الملک وزیر در تحذیر و تذکیر و بیان اسرار و حقایق شرع و عقل نوشته است و مؤلف آن را شرح کرده است.

آغاز: امیر و حسام و نظام و هرچه بدین ماند همه خطاب والقاب و از جمله رسمیات تکلف است و فی الحدیث «انا و اتقیاء امتی برآء من التکلف».

۵ـ عوالم الخمس «۹۷ـ ۹۸» (عرفان ـ عربی ـ فارسی)

از: سید محمد نوربخش بن محمد قائنی (۸۶۹ ق)

در این رساله پنج عالم که مربوط به مراتب مختلف وجود در موجودات است بطور موجز بیان شده است.

آغاز: اعلم ان عوالم الکلیة خمس. الاول: عالم اللاهوت و هو عالم الذات البحت

والوجود المطلق والبیاض المطلق و حقیقة الحق و ماهیة المهیات و هویة الغیب والغیب المجهول.....

انجام: ... از افلاطون الهی سؤال کردند که اگر کسی را در طالع او تحصیل علم و معارف نباشد چه چاره سازد فرمود با جماعتی نشیند که آفتاب و عطارد و مشتری بر احسن حال او باشند.

۶ـ شرح فضیلت دوازده امام خواجه «۱۰۳ـ۱۰۴» (دعا ـ فارسی)

از: ؟.

دوازده امام توسلی است به ائمه اطهار علیهم الصلاة والسلام که خواجه نصیر طوسی آن را نقل [یا انشاء] کرده است و در این رساله شرح فضیلت آن از قول علما بیان شده است.

[**الذریعة ۲۶۱/۱۳**].

آغاز: ... می‌فرماید که در روزگار معتصم خلیفه بغداد دوازده سال ریاضتها کشیدم و به رسم تحفه نزد خلیفه بغداد بردم زمانی برسیدم که خلیفه در کشتی نشسته بود به تفریح شط مشغول عشرت بود....

انجام: ... به اعتقاد خالص و اخلاص درست هر حاجتی که او را بوده باشد از امور دنیا و آخرت برآورده به خیر گردد و مداومت کننده را لازم است که در هر نوبت دعای اعتصام و افتتاح بخواند.

۷ـ رساله در معنی نی (نی نامه)«۱۱۹» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

شرح بسیار مختصری از معنی نی است در بیتی از مثنوی معنوی «بشنو از نی چون حکایت می‌کند...».

[**ر. ک: نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۱۴۷۵/۲ ـ ۱۴۷۷**].

آغاز: این سطری چند است در بیان معنی نی و حکایت شکایت وی که در مفتتح مثنوی وقوع یافته و پرتو شعور بعضی بر آن نتافته.

انجام: گویند این حکایت و شکایت نظر به احوال ماضی است که پیش از وصول بر وی گذشت یا خود گویند که این از برای تنبیه اهل غفلت و تشویش ارباب حجاب است.

۸ـ رساله نفسیّه = بقاءالنفس بعد خراب البدن« ۱۲۱ـ۱۲۴» (فلسفه ـ عربی)

از: نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲ ق)

رساله‌ای فلسفی است مختصر به شناختن نفس پرداخته است و در سه فصل و یک خاتمه که چند برهان را در خود جای داده به پایان رسیده است. گویا همان رسالهٔ «بقاء النفس بعد خراب البدن» می‌باشد.

[**الذریعة ۱۳۸/۳، مرعشی ۳۰۵/۱۳**].

آغاز: بسملة و به اتوکل فی البدایة والنهایة. الحمد لله الذی لا تخیب من به آمل و لا یحرم عن جنابه عامل و لم یحجب العارفین عن ورود مناهل مشاهدة انوار جلاله مانع و حائل....

انجام: ... نفس حالّ نیست در محلی بلکه جوهری است قائم به ذات خویش، نه جسم است و نه جسمانی. پس فنا بر او روا نبود و به اخلال ترکیب بدن فانی و منعدم نشود فافهم و تدبر.

۹ـ وجودیه «۱۲۴ـ۱۲۷» (فلسفه ـ فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ق)

غیر از رساله وجودیه عربی مؤلف است.

[**مرعشی ۹۷/۱۵، مسخه‌های خطی، منزوی ۸۵۹/۲**].

آغاز: بسمله. احمد و اصلی و بعد بدان وفقک الله تعالی که اصحاب بحث و نظر از برای بیان مراتب موجودات در موجودیت تمثیلی آورده‌اند و چنین گفته‌اند که پوشیده نیست که اشیای نورانی.....

انجام: ...که ناقص سزاوار رتبه خداوندی نیست پس بیزاری ایشان هر دو از خدای ناقص بود و کفر در قول هیچکدام لازم نیامده.

این مجموعه ضمائمی به این شرح دارد:

در رساله نهم: معنی زندیق. فرق شیعه. حقیقة الرؤیا والنوم. بیان مذاهب اهل تصوف از شیخ بهائی. برخی احادیث و حکایت.

در رساله هفتم: شرح این دو بیت:

ای بر سر کور ذله غارت کردم — مر پاکان را جنب زیارت کردم

کفاره آنکه روزه خوردم رمضان — در عید نماز بی‌طهارت کردم

از شیخ بهائی. و نیز شرح این شعر:

ز دریای شهادت چون نهنگ لا برآرد سر....

در رساله ششم: سؤال شیخ صالح جزائری از شیخ بهائی. کرامات حضرت فاطمه علیها السلام. معنی متشابه. معنی حیاة. حدیث و نادی اصحاب النار اصحاب الجنة. تفسیر برخی آیات. حدیثی از کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام.

در رساله پنجم: معنی فناء. جواب نامه ابوالخیر از ابوعلی. مغالطه جذر الاصم. حکایات و تمثیلات.

در رساله چهارم: اشعاری از مثنوی بهاء الدین. حکایت و روایت هل رأیت رجلاً... راجع به دو طائفه منجمان. اشعاری از ملا علی نوری و آقا هادی رشتی.

در رساله سوم: اشعار فارسی و عری. مهرنامچه. حدیثی از احتجاج طبرسی. طریق الاستخازة. وصیت افلاطون. شرح حدیث من عرف ربه. قصه خضر علیه السلام. مطلبی راجع به

صبر ایوب علیه‌السلام از کتاب ورّام.

در رساله دوم اشعار و مطالبی از شیخ بهائی.

در رساله اول وصایای بلیناس حکیم. معرفت احوال بروج و کواکب. قصیده‌ای منسوب به امیرمؤمنان و برخی حکایات.

رساله اول از آغاز ناقص. شکیات دارد.

هیچ کدام از رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

بیاض. ۱۴۳ برگ، ۹ × ۲۰

﴿ ۱۵۶۷ ﴾

۱ـ ترجمهٔ وصیت نامه علامه مجلسی« ۱ـ ۴» (فارسی)

از: ؟.

علامه مجلسی در سال ۱۱۰۸ وصیت نامه‌ای به عربی نگاشته است که چند بار ترجمه شده.

[رجوع کنید به: گلزار حجّت بلاغی ص ۴۷، زندگینامهٔ مجلسی، مصلح الدین مهدوی ۲۴۲/۱، میراث اسلامی، دفتر چهارم ص ۷۴۳].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. ای خداوندی که خلق کننده آسمانها و زمینی و علم داری به آنچه غایب است از حواس خلایق و آنچه حاضر است در پیش ایشان و بخشاینده بر گنه کاران.....

۲ـ رسالهٔ قلندری «۵ـ ۹» (فارسی)

از: ؟.

درباره تصوّف است.

آغاز موجود: به چشم باطن و معانیه بینی چنانکه حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله فرموده که اَلْاِحسان أن تعْبُد الله کانَّکَ تَراهُ فَاِنْ لَمْ تَکنْ تراهُ فَانهُ یَراکَ....

۳ـ کسب نامه «۹ـ ۱٦» (اخلاق ـ فارسی)

از: هبة الله بن عبدالله حافی.

مؤلف خوابی دیده که در آن رؤیا از کتاب کسب نامه نام برده شده چون آن را در بین تألیفات علما نیافته لذا به تألیف چنین کتابی به همین نام اقدام نموده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم بعد از حمد خداوند درود مصطفی و منقبت شاه اولیا چنین گوید این فقیر حقیر بی‌بضاعت هبة الله بن عبدالله حافی که شبی جانم خوش بود.....

انجام: جانداری پادشاه اسلام، تعجیل ظهور صاحب الزمان علیه صلوات الله و سلام النبیین و اعلای دین....و مذهب اثنی عشریه فاتحه بخوانیم.

۴ـ رسالهٔ کیمیا «۲۹ـ ۳۳» (کیمیا ـ فارسی)

از: ؟.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. رساله....این است و دعا نقل است از حضرت رسالت پناه ﷺ که حضرت حقّ سبحانه و تعالی جلّ جلاله در کلام خود خبر داده که در قیامت از جمیع کاسبان.....

انجام: بگو سوهان و مته و رنده و اره.... آنها. لا اله الاّ هو سبّوح قدّوس ربّ الملائکة والروح است.

۵ـ نوروز نامه «۳۵ـ ۳٦» (فارسی)

از: ؟.

[ر. ک: **نسخه‌های خطی منزوی ۳۶۴/۱ـ ۳۶۷**].

آغاز: بابٌ: بدانکه نوروز چه روز نو می‌شود هرگاه نوروز در روز شنبه بود در آن سال زحل باشد اندوه بسیار بود و گفتگوی اختلاف بسیار بود و کینه و عداوت

و کوشش بسیار بود.....

انجام: مردم خوشحال باشند هر فرزندی که در وجود آید بیشتر دختر باشند.

٦ـ جنگ «۳۷ـ ۸۵» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

شامل سوره هایی از قرآن و ادعیه و اشعار و مسائل طبی به نظم و نثر.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و بالله و لا حول و لا قوة الاّ بالله العلیّ العظیم یا هیّاً راهیاً....

انجام: روایت است شب جمعه چهل بار بخوانند و هر جاجت که خواهد بخواهد روا شود.

۷ـ المطالع فی المناقب «۸٦ـ ۹۸» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

اشعاری به فارسی و عربی تحت عناوین «مطلع فی المناقب ـ مطلع فی المناقب» آمده است.

رساله چهارم نستعلیق ۱۱۱۶. بقیه تاریخ کتابت ندارد.

در ادامه رساله سوم اشعار و احادیث هست.

در ادامه رساله چهارم دعا برخی ادعیه هست.

بیاض. ۱۱۷ برگ، ۱۰ × ۲۰.

﴿ ۱۵۷۰ ﴾

۱ـ جنگ اشعار« ۱ـ ۷» (عربی)

از: ؟.

اشعاری از: متنبّی، صفی الدین حلّی، ابن نباته شرف الدین حموی و اشجع است.

و توضیح کوتاهی درباره قصیده بُرده به نثر آمده است.

آغاز نثر: نقل صحیح در قصیده بُرده آن است که ناظم آن احمد موصلی در هر جمعه در منقبت حضرت رسالت صلی الله علیه و آله نظم می‌کرد چنانچه این قصیده نظم نمود شب جمعه و شب عیدی بود.....

۲ـ رساله نفسیه «۸ـ۱۴» (فلسفه ـ عربی)

از: خواجه طوسی.

نسخه دیگر در مجموعه ۱۵۵۸ در چند صفحه قبل معرفی شد.

در سه فصل است: فصل اول: فی اثبات انّ جوهر النّفس مغایر لجوهر البدن؛ فصل دوم: فی بقاء النفس بعد خراب البدن، فصل سوم: فی مراتب النفوس فی السعادة والشقاوة بعد المفارقة عن البدن. خاتمه: فی ذکر العوالم الثلاثة الّتی هی عالم العقل و عالم النفس و عالم الجسم.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. الحمد لله الّذی لا یخیب من بابه آمِلٌ و لا یحرم عن جنابه عاملٌ و لم یحجب العارفین عن ورود مناهل مشاهدة انوار جلاله....

۳ـ مختصر الغیث الذی انسجم فی شرح لامیّة العجم «۱٦ـ ۳۰» (عربی)

از: کمال الدین ابوالبقاء محمد بن شرف الدین موسی دمیری (۸۰۸).

لامیة العجم قصیده معروفی است در اخلاق از حسین طغرائی (۵۱۴ هـ) که برابر قصیده «لامیة العرب» سروده است. صلاح الدین خلیل بن ... صفدی (۷۶۴ هـ) آن را شرح کرده و دمیری (۸۰۸) آن را تلخیص نموده است.

[**کشف الظنون ۱۵۳۷/۲، مرعشی ۲۷۳/۱۸، مجلس ۲۸۹/۳۸**].

آغاز:

اصالة الرأی صانتنی عن الخطل و حلیة الفضل زانتنی لدی العطل

انجام: یتربّصون به الدائرة قد حرّرت هذه النسخة مختصرة جملة من کتاب غیث...الّذی انسجم فی شرح لامیة العجم للشیخ الامام علامة....استاد الادباء صلاح الدین الصفدی رحمه الله.

۴ـ شرح قصیده بانت سعاد « ۳۱ـ ۴۴» (عربی)

از: ؟.

شرح مختصری است بر قصیدهٔ کعب بن زهیر در مدح پیامبر اسلام که معروف به قصیدهٔ بانت سعاد می‌باشد و شرحهای زیادی بر آن نگاشته است.

[ر. ک: کشف الظنون ۱۳۲۹/۲، سزگین ۲۳۱/۲].

آغاز: بانت سعاد فقلبی الیوم مبتول....بانت: فارقت محلّها و ذهبت و سعاد اسم علم علی امرأة فقلبی مبتدا والفاء للاستیناف مبتول خبر لمبتدأ.....

انجام: و حسن الخاتمة فی حال الرجوع الی العقبی و انّه یتفضل علینا بالجزاء الاوفی و ان یبلغنا المقام الأسنی و یلحقنا بالرفیق الأعلی من الّذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین و الشهداء والصالحین علماً و عملاً و توفیقاً و حسن اولئک رفیقا.

۵ـ قصیدة اسعد الأنصاری = قصیدة اشکنوانیة «۴۵ـ ۵۱» (عربی)

از: عمید الدین اسعد بن نصر انصاری (۶۲۳ ق)

قصیده معروفی است که اسعد انصاری وزیر در هنگام بازداشت خود با پسرش تاج الدّین در قلعهٔ اشکنوان گفته است.

[مرعشی ۱۹۱/۴، مجلس ۲۵۴/۳۶].

آغاز:

من یبلغنّ حماماتٍ ببطحاء ممتّعاتٍ بسلسالٍ و خضراء

انجام:

استغفرالله ذنباً لا یحیط به نطاق نطق و لا....احصاء

٦ـ نفخة الیمن فیما یزول به الشجن «۵۱ـ ٦١» (عربی)

از: احمد بن محمد انصاری شروانی یمنی (قرن ۱۳ هـ)

کتابی است مشتمل بر پنج باب: باب اول ۱۴۰ حکایت، باب دوم: مناظرة النرجس والورد و مناظرة المنجم والطبیب و باب سوم: مقاطیع و قصاید، باب چهارم: اربع لامیات (لامیّه‌های چهارگانه) باب پنجم:.....

این نسخه باب دوم را در بر دارد که مناظره نرجس و ورد (به نام الجوهر الفرد) و مناظره منجم و طبیب (به نام منیة اللبیب) است و این دومی در این نسخه از محمد مؤمن جزائری نقل شده است.

[**الذریعة ۲۵۸/۲۴، خزانة الخیال محمد مؤمن جزائری شیرازی ص ۱۱۸**].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الباب الثانی من کتاب نفخة الیمن تذکر فیه مناظرة النّرجس والورد المسمّاة بالجوهر الفرد.....

۷ـ شرح قصیدة البردة «٦٢ـ ۱۱۰» (عربی)

از: حسام الدین محمد صالح بن احمد مازندرانی (۱۰۸۱ یا ۱۰۸۶)

مؤلف یک یا چند بیت از قصیده را می‌آورد و سپس از جنبه لغوی و ادبی درباره آن بحث می‌کند. پس از آن به طور مختصر شرح می‌دهد و بیشتر سعی می‌شود که معانی مخفی را شرح نماید.

صاحب ذریعه در نسبت این کتاب به این مؤلف اظهار تردید کرده است.

[**مرعشی ۸۳/۳، الذریعه ۶/۱۴**].

آغاز: الحمد لله الّذی خلق نور محمد قبل خلق الارض والسماء و جعله دلیلاً علی

کمال القدرة و عظمة الکبریاء والصلاة علیه و علی آله الذین هم اکرم الاحبّاء....

انجام: محمد الّذی نشط الخلائق بحذائه فی العبور من ممکن الخفاء الی عالم الظهور و علی آله و اصحابه (کذا) الشافعین لاهل الفجور و یسأل عنهم اذا بعثر من فی القبور.

۸ـ شرح دعای صباح«۱۱۵ـ۱۴۶» (دعا ـ فارسی)

از: ؟.

شرحی است ادبی و لغوی بر دعای صباح که خود مؤلف می‌گوید: «این بنده خاکسار و ذرّه بی‌مقدار قدری از اوقات را صرف ترجمه لغات و شرح بعضی از عبارات دعای منسوب به حضرت امام المتّقین و قدوة اصحاب الحق والیقین امیرالمؤمنین...» در متن کتاب از «شاه سلیمان الصفوی الموسوی الحسینی خلّد الله تعالی علی رؤس العالمین» نام برده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. مفتاح ابواب خزائن....و مصباح طریق وصول به مقاصد و آمال چه تواند بود جز افتتاح به حمد مجیب الدّعواتی که صبح به اشعهٔ انوار استجابت دعا از افق کرامت بی‌منتهایش.....

انجام: بنابراین احتمال معنی چنین می‌شود که به جانب تو فرود آورده‌ام حاجت خود را از این جهت رد نمی‌فرمایی یا از این جهت که ردّ نمی‌فرمائی مرا از مواهب سنیه خود نومید و بی‌بهره.

رساله دوم نستعلیق فضل الله در ۱۲۷۱ به درخواست میرزا سید حسین.

رساله سوم نسخ ۱۲۶۳ در طهران.

رساله چهارم نسخ ۱۲۶۰.

رساله پنجم نسخ ۱۲۷۲ در اصفهان.

رساله هشتم نستعلیق محمد رضا در ۱۲۷۳ حسب الامر آقا سید حسین.

در ادامه رساله هفتم فوائد ادبی و حدیثی و در ادامه رساله هشتم اشعاری منسوب به امیرمؤمنان علیه السلام و نیز اشعاری از حارثه و ابن المعتز و صفی الدین حلّی هست.

بیاض ۱۵۳ برگ، ۱۱ × ۱۲.

﴿ ۱۵۷۳ ﴾

۱ـ غدیریّه «۲ـ ۳» (فارسی)

از: ؟.

صد و چهل بیت شعر است در ذکر واقعهٔ غدیر.

و در ابتدا مطلبی از مجتهد العصر حاج رجبعلی و در انتها یک نامه ذکر شده است.

آغاز:

هنگام نشاط و طرب پیر و جوان است

کز شوق دگر باره جوان عالم پیر است...

انجام:

بخشایش و بخشش گهر رشحه مسکین

خوشتر صله تهنیت روز غدیر است

۲ـ جنگ شعر «۴ـ ۹» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از اشعار فارسی که گویا «رشحه» تخلخص شاعر آن باشد.

در پایان غدیریه (رساله اول این مجموعه) هم «رشحه» بود و شاید کل این مجموعه یا اشعار آن بخط او هم باشد.

در میان اشعار این نسخه چند سطر به نثر درباره عشق دیده می‌شود.

آغاز:

جان فـزا دلکش نسـیمی از بـهشت سوی اصـفاهان نـهان آیـد هـمی....

انجام:

طلب کردم از رشـحه تـاریخ گـفت بگـو جـان فـدای مـحمد رضـا

۳ـ فرهاد و شیرین «۹ـ۱۴» (فارسی)

از: سید ابوالقاسم دست غیب شیرازی (حبیب)

قسمتی از مثنوی فرهاد و شیرین شاعر است.

آغاز: در مکالمه شیرین با فرهاد و امر فرمودن او را

کنون ما را بـه دل سـودای کـاری است کـز آن سـودا دل مـا را غـباریست

۴ـ فرهاد و شیرین «۱۴ـ۱۶» (فارسی)

از: محمد شفیع بن محمد میرزا کوچک شیرازی (وصال) (۱۲۶۲ ق)

در حدود هزار و هشتصد بیت شعر است که به دستور فرهاد بن عباس میرزا به سال ۱۲۵۸ ق در ادامه «فرهاد و شیرین» وحشی بافقی به نظم درآمده است.

[**الذریعة ۱۹۰/۱۶، مرعشی ۹۷/۱۰**].

آغاز موجود:

زمـین بـوسید فـرهاد هـنرمند سحر را بـا نـیاز افکـند پـیوند

۵ـ منتخب اشعار فضایی «۱۶ـ۱۸» (فارسی)

منتخبی است از اشعار شاعری از یزد به نام آقـا عـبدالرحـیم کـه گـویا تـخلصش «فضایی» بوده است.

و قطعه‌ای از زین العابدین تبریزی یا نیریزی متخلص به بیدل ساکن یزد و قطعه‌ای

از میرزا احمد ولد حاجی ملا محمد در ادامه آن است.

آغاز:

ای خداوندی که اول پایه اجلال تو برتر از نه طارم گردون گردان آمده است

٦ـ العوامل المائة «۱۹ـ ۲۰» (نحو ـ عربی)

از: عبدالقاهر جرجانی (۴۷۱ هـ.ق)

[**الذریعة ۳۵۹/۱۵، مرعشی ۱۷۸/۳، مجلس ۱۸۷/۲۵**].

۷ـ صغری در منطق «۲۰ـ ۲۱» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ق)

این رسالهٔ بسیار موجز عصاره‌ای از «منطق کبری» خود مؤلف است که آن را برای فرزندش محمد ملقب به میر سید شمس الدین نگاشته است.

[**الذریعة ۴۲/۱۵، مجلس ۳۸۵/۲، گنجینه بهارستان ۳/۱**].

۸ـ اجرومیّه «۲۱ـ ۲۴» (نحو ـ عربی)

از: محمد بن محمد بن داود ابن اجروم (۷۲۳ هـ.ق)

آغاز: الکلام هو اللفظ المرکب المفید بالوضع و اقسامه ثلاثة اسم و فعل و حرف.....

انجام: والذی یتقدر بمن نحو ثوب جبة و خاتم حدید و ما اشبه ذلک.

۹ـ تهذیب المنطق «۲۴ـ ۲۷» (منطق ـ عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ق)

[**کشف الظنون ۵۱۵/۱، مرعشی ۱۲۶/۲، مشار، عربی ص ۲۳۰**].

۱۰ـ ثلاثون مسألة «۲۷ـ ۲۸» (کلام ـ عربی)

از: محمد بن الحسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ق)

سی مسأله کوتاه است در توحید و نبوت و امامت و معاد که اساس اعتقادات شیعه امامیه می‌باشد.

[**الذریعة ۹/۵، مرعشی ۹۲/۱۶**].

آغاز: معرفة الله واجبة علی کل مکلف بدلیل انه منعم فتجب شکره فیجب معرفته. مسألة. الله تعالی موجود بدلیل انه صنع العالم و اعطاه الوجود و من کان کذلک فهو موجود.....

انجام: ... لا استبعاد فی طول عمر القائم علیه السلام لان النوح والشعیب قد عاشوا اکثر منها و لانه امر ممکن والله تعالی قادر علی کل الممکنات.

۱۱ـ الالفیة = الخلاصة فی النحو «۲۸ـ ۴۵» (نحو ـ عربی)

از: ابن مالک (۶۷۲ ق)

[**کشف الظنون ۱۵۱/۱، مرعشی ۲/۱، مجلس ۲۲۳/۲۵**].

آغاز:

قال محمد هو ابن مالک احمد ربی الله خیر مالک

۱۲ـ ایساغوجی «۵۰ـ ۵۱» (منطق ـ عربی)

از: اثیر الدین فضل بن عمر ابهری سمرقندی (۶۶۰ ق)

رساله‌ای است موجز که در آن کلیات خمس، (یکی از ابواب نه گانهٔ منطق که در یونانی ایساغوجی است) مورد بحث قرار گرفته است.

[**کشف الظنون ۲۰۶/۱، آستان قدس ۲۶۱/۱**].

آغاز: قال الشیخ الامام العلامة الرئیس افضل المتأخرین قدوة الحکما اثیر الدین

الابهری طیب الله ثراه....فهذه رساله فی المنطق اوردنا فیها ما یجب استحضاره لمن یبتدی شیئا.....

۱۳ـ جنگ شعر « ۵۱ـ ۶۹» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه‌ای است از اشعار فارسی در مدح پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و اشعار متفرقه دیگر.

در این مجموعه نیز ترجیع‌بند از محرر که شاید مقصود کاتب اشعار «شحنه» باشد.

از دیوان مسمی به سابق و وامق و اشعاری از وصال و اشعاری از عالیجاه حسن شیرازی با تخلص «طائر» هست.

آغاز:

ای وصف تو هم تو کرده زاغاز ایـن در ز کـرم تـو کـرده‌ای بـاز

رساله دوم و هفتم و هشتم در ۱۲۴۲ و رساله دهم نستعلیق ۱۲۴۲ در یزد.

بقیه رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

رساله دوازدهم از آخر ناقص است.

بیاض ۶۹ برگ، ۱۱ × ۲۰.

﴿ ۱۵۷۴ ﴾

۱ـ جنگ « ۱ـ ۱۱» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

شامل مطالب متفرقه‌ای است از ادعیه، خواص حروف، علوم غریبه و جداول و طب و وقف.

آغاز: قال ابن سینا:

فـمن رای عشـیة نـجم السـها لم یـدن مـنه عـقرب بـمسها
کـلا و لا یـدنوا الیـه سـارق فـی سـفر و لا بسـوء طـارق

رایت هذا الشکل فی کتب بعض اصحابنا یکتب فی الکلف....

۲ـ تجوید «۱۲ـ۱۳» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در تجوید که در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه ترتیب داده شده است. فصل اول در بیان اظهار و ادغام و....فصل دوم تفخیم و ترقیق و فصل سوم حروف مد.....

آغاز: حمد له....اما بعد این حروف تجویدی است مختصر در بیان مخارج حروف و اظهار و ادغام و قلب و اخفا و بعضی از احوال تفخیم و ترقیق را و حـروف مـد و سبب کشیدن مد که قاری....

۳ـ وقف و وصل «۱۳» (تجوید ـ فارسی)

از: ابوالمکارم محمد بن محمد بن الزندوی البخاری.

رساله بسیار موجزی است در وقف و وصل قرائت و در آن از ابو جعفر محمد بن طیفور السجاوندی نیز نقل می‌کند.

[نسخه‌های خطی منزوی ۱۰۳/۱].

آغاز: اما بعد....بدان اعزک الله فی الدارین که بایسته‌ترین علمی مر قرآن را دانستن وقف و وصل است برای تفهم معنی به او...است و علمای معانی و بیان این علم را....

۴ـ قرائت عاصم = مفرده عاصم «۱۴ـ ۳۴» (تجوید ـ فارسی)

از: حاجی ملا مصطفی.

مختصری در علم تجوید با عنوان «فصل ـ فصل» و چند فائده که مصنف پس از بازگشت از زیارت کعبه و مشاهد شریفه نگاشته و به نظر مولی محمد باقر خراسانی رسانده است. وی در این کتاب از استادش عماد الدین علی الشریف نیز نقل می‌کند.

[ر. ک: نسخه‌های خطی منزوی ۱۰۱/۱].

آغاز: حمد له...در سنه هزار و شصت و هفت بعد از مجاورت مکه معظمه زادها الله شرفا و تعظیما و زیارت مشاهد شریفه و مواقف کریمه...در قرائت عاصف تألیف نموده به نظر خیر اثر.....

انجام: ... و سکته عبارت است از انقطاع صوت دون تنفس یا فاصله و توقف سکته زاید بر وقف است.....بر این قیاس است.

۵ـ شرح دعای سحر «۳۵ـ ۴۶» (دعا ـ عربی)

از: کریم بن ابراهیم کرمانی (حاج کریمخانی) (۱۲۸۸ ق)

شرحی است بر دعای سحر ماه مبارک رمضان. مؤلف ابتدا فرازی از دعا را آورده و از حیث لغت و معنی بررسی و شرح می‌کند. این شرح به درخواست نواب حمزه میرزا حشمت الدوله در عصر شنبه ۲۹ جمادی الاولی ۱۲۷۴ نگارش یافته است.

[آستان قدس ۳۰۴/۱۵].

آغاز: حمد له....قد القی الی کتاب کریم و خطاب عظیم من کافی الکفاة و والی الولاة معز المؤمنین و مذل المنافقین حامی حوزة المسلمین....و حشمة الدولة الفخیمة نواب حمزه میرزا.....

۶ـ جنگ «۴۷ـ ۱۳۶» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

شامل مطالب پراکنده‌ای است در علوم غریبه، طلسمات، طالع و ادعیه و طب.

آغاز: دعای قدح اگر بر آهن خوانی نرم شود و بر آتش خوانی سرد شود و بر بیمار خوانی شفا یابد و اگر با مرده در گور نهی یا بر خاک خوانی و در گور او اندازی....

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد. تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

در پایان رساله چهارم مطلبی درباره مخارج حروف همراه با شکل هست.

رساله پنجم از آخر و رساله ششم از اول و آخر ناقص است.

بیاض، ۱۳۶ برگ، ۱۱ × ۲۰.

﴿ ۱۷۲۹ ﴾

۱ـ رساله در منطق «۱ـ ٦» (منطق ـ فارسی)

آغاز نسخه افتادگی دارد شبیه کبری در منطق میر سید شریف است.

آغاز موجود: علم صورت حاصلهٔ در ذهن است و آن بر دو قسم است. اگر آن صورت حاصلهٔ در ذهن بی‌حکم است....چون تصور انسان مثلا و تصدیق است اگر آن صورت حاصله.....

انجام: ... چنانکه گویی در مثال مذکور لیکن این شئ شجر است نتیجه می‌دهد که لا حجر است لیکن حجر است نتیجه می‌دهد که لا شجر است.

۲ـ زادالمعاد «۷ـ ۱۲» (دعا ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد ۲ ص ۴۶۳ رجوع شود.

۳ـ الاعتقادات = العقائد «۲۱۲ ـ ۲۲۳» (عربی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

[**الذریعه ۲۲۴/۲، مرعشی ۸۳/۱، مشار، عربی ص ۶۲۴**].

۴ـ رسالهٔ صیغ عقود نکاح «۲۲۳ـ ۲۲۶» (فقه ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

[**الذریعه ۱۰۸/۱۵، مرعشی ۲۰۷/۱، ۲۵ رسالهٔ فارسی مجلسی ص ۵۳۹**].

۵ـ رسالهٔ ترجمه خطبهٔ توحیدیّه امام رضا علیه السلام «۲۴۲۲۲۶» (فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

این رسالهٔ در معرفی ذات باری تعالی و توحید است. این خطبه که معروف به خطبهٔ توحیدیه است پس از امر ولایت عهدی امام رضا علیه السلام ایراد گردیده است و در این خطبه شریفه راههای معرفت و خداشناسی به نحو مبسوط و جامعی بیان گردیده و علامه مجلسی ترجمهٔ بسیار ساده و روانی از آن ارائه داده و به مناسبت ترجمهٔ فقرات خطبه متعرض بعض نکات بسیار مهم و علمی می‌شود.

[**الذریعه ۹۹/۴، مرعشی ۲۰۵/۱، ۲۵ رسالهٔ فارسی علامه مجلسی ص ۳**].

آغاز: حمد له....به موقف عرض طالبان معارف ربانی و متعطشان زلال حقایق ایمانی می‌رساند که چون خطبه‌ای از حضرت بضعة سید المرسلین و قرة العین اشرف الوصیین....

انجام: ... و بیان بعضی از دقایق و اسرار این خطبه و سایر خطبها که مضامین آنها مشارکتی با این خطبه دارد در کتاب بحار الانوار ذکر شده است.

رساله اول بدون تاریخ. تحریر سده ۱۲.

رساله دوم نسخ ۱۲۰۷ در اصفهان.

رساله سوم نسخ محمود بن عماد الدین.

رساله ۴ و ۵ بدون تاریخ.

۲۴۲ برگ، ۱۸ × ۲۴.

﴿ ۱۸۲۲ ﴾

۱ـ هدایة المحدّثین الی طریقة المحمّدین« ۱ـ ۷۳» (رجال ـ عربی)

از: شیخ محمد امین بن محمد علی کاظمی (ق یازدهم هـ)

کتابی است در تمییز مشترکات رجال و روات شیعه که مؤلف به عنوان شرحی بر باب دوازدهم کتاب «جامع المقال» استادش فخر الدین طریحی با استفاده از کتاب «منتقی الجمان» شیخ حسن صاحب معالم، نگاشته و در سال ۱۰۸۸ به پایان رسانیده است. او کتابش را در سه قسم: ۱ ـ مشترکین در اسم. ۲ ـ مشترکین در کنیه. ۳مشترکین در نسب و لقب قرار داده است.

[**الذریعه ۱۹۰/۲۵، مرعشی ۱۲۵/۸، دانشگاه ۲۰۶۷/۱۱، مجلس ۲۹۳/۳۷**].

آغاز: الحمد لله الذی انقذنا من شفا جرف هلکات الظنون و الاوهام بسلوک طریق اولی الوحی و الالهام...انی نظرت فی الکتاب المسمی بجامع المقال فیما یتعلق باحوال الحدیث....

۲ـ فهرست تهذیب الاحکام «۷۴ـ۱۱۲» (عربی)

از: قاسم بن محمد (قرن یازدهم هـ.ق)

فهرست مختصری است از مطالب و موضوعات تهذیب الاحکام شیخ طوسی. در مورد مؤلف این فهرست اختلاف است بعضی آن را از قاسم بن محمد بن شیخ حمزه و بعضی از احمد بن قاسم دانسته‌اند.

[**الذریعه ۳۸۲/۱۶**].

آغاز: فهرست ابواب تهذیب الکلام فی الفقه من تصنیف شیخ الطائفة ابی جعفر محمد بن الحسن طوسی رحمة الله علیه و یجزیه الجزاء الاوفی فهرست ابواب کتاب الطهارة الی کتاب الزکاة....

انجام: ... باب ۱۱: من الزیادات و حکم رجوع الشهود و ذکر الاجتهاد فی مقابل

الرأی و حکم سیر الفارس والرجالة و دیة ولد الزنا والذمی و حکم من شهر سیفاً و قتل المؤمن فی ارض الشرک.

۳ـ شامل الوصول فی شرح مبادیء الاصول «۱۱۴ـ ۲۵۲»

(اصول فقه ـ عربی)

از: سید عمید الدین بن عبدالمطلب بن مجد الدین اعرجی (۷۵۴ ق)

شرحی است بر کتاب «مبادیء الاصول» علامه حلّی.

[الذریعه ۵۳/۱۴، مجلس ۱۵۲/۳۸].

آغاز: الحمد لله الذی عجز عن ادراک....الاوهام و قصر عن تصور ذاته الافهام وحصر عن بیان صفاته الالسن و الاقلام تعالی و تقدس ذوالجلال و الاکرام الذی شهد بوحدانیته الظهور.....

۴ـ شرح مقدمة الاستبصار «۵۸ـ ۱۶۱» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

شرح کوتاهی است با عناوین «فصل ـ فصل» بر مقدمه استبصار شیخ طوسی.

آغاز: اما بعد حمد الله الذی خلقنا و علمنا البیان والصلاة علی محمد و آله الذین اوضحوا لنا البیان فانی اذکر خلاصة ما فی الفصل الاول من کتاب الاستبصار تم اشرحها بعون الله.....

انجام: ... و جمیع اصحابنا لا یری العمل باخبار الآحاد التی یروونها من یخالفنا فی الاعتقاد و طرقها منهم فاما ما کان راویه ثقة من جملتنا و طرقها اصحابنا عن النبی صلی الله علیه و آله و الائمة علیهم السلام فانها صحیحة علی ما قدمناه.

۵ـ الاجتهاد والتقلید = الاجتهاد و الاخبار « ۱۶۱ـ۱۸۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۵ ق)

وحید بهبهانی این رساله را در سال ۱۱۵۵ هـ. ق به اتمام رسانده است. این رساله در آخر عدة الاصول شیخ طوسی چاپ تهران طبع شده است.

[الذریعه ۲۷۰/۱، مشار، عربی ص ۲۰].

آغاز: الحمد لله الذی اوجب علی العباد الاجتهاد فی تحصیل معارف الدینیة من اصول الدین و فروعه والتمییز بین الحق والباطل والتقرب لدیه باقتضاء اثار النبوة و الاخبار الواردة.....

انجام: ... والتوجیه الی جمیع ما یتعلق بالاجتهاد والتقلید یوجب الملال فالاقتصار علی ما حررناه اولی والعاقل یکفیه الاشارة و یمکنه استعمال....فی کل واحد منها بعد ملاحظة ما ذکرنا.....

۶ـ تعلیقة منهج المقال «۱۸۵ـ۱۹۵» (رجال ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۵ ق)

رساله اول نسخ حسن بن محمد بدون تاریخ.

رساله دوم نسخ سه شنبه ۱۸جمادی الاولی ۱۲۱۰.

رساله سوم بدون تاریخ و از آخر ناقص.

رساله چهارم بدون تاریخ.

رساله پنجم نستعلیق جمعه ۱۹ شعبان ۱۲۱۱ در کربلای معلی.

رساله ششم فقط مقدمه را دارد. نستعلیق ۱۲۱۱.

۱۹۵ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۱۸۳۲ ﴾

۱ـ ترجمهٔ حلّ الطلسم فی کشف السرّ المبهم« ۱ـ ۲۰» (کیمیا ـ فارسی)

از: ابوالعباس قمی.

در الذریعه، نسخهٔ عربی این کتاب معرفی شده که آغازش با این نسخه برابر است ولی انجامش تفاوت دارد.

[**الذریعه ۷۰/۷، الفبائی آستان قدس ص ۲۲۷**].

آغاز: الحمد لله الذی خلق الارواح بالاجساد و فرقها عند الموت بالحکمة....الیها یوم المعاد و صلی الله علی السیّد الاعظم...پس بـه درسـتی مـرا زمـانی کـه انـداخت موجهای قدرها.....

انجام: ... و حلّ و عقد نما همچنین تضاعف العمل الی ما نهایة له والسلام.

۲ـ کیمیا=رساله زیبق وکبریت «۲۵ـ ۲۸» (فارسی)

از: میر ابوالقاسم میر فندرسکی.

[**الذریعه ۱۹۶/۱۸، نسخه‌های خطی، منزوی ۶۲۹/۱**].

آغاز: بدانکه زیبق آبی است بسته و کبریت آتشی است بسته و مقصد مزاج هر دو است تا به هم آمیخته گردند و غذا گردند پس تا هر دو...نشوند.....

انجام: ... در اشیاء مناسب طبع است و آن میزان به عقل است نه به سنگ و مـثقال چنانچه بالا تفصیل آن مذکور شد.

۳ـ کیمیا «۲۸ـ ۳۲» (فارسی)

از: ؟.

مختصری است در علم کـیمیا کـه عـمدهٔ بـحث آن پـیرامـون آب و آتش و زیـبق می‌باشد.

آغاز: آب را از آتش بگیر یعنی کبریت را بسوزان به نار عذاب یعنی آتش آبی که آن تقطیر حکماست بدانکه اگر او را به آتش صرف می‌سوزانی....

انجام: ... بعد از آن میزان.... را مپرس قطره بر قنطار بلکه بیشتر افتد و شمس و قمر آید به روز از قضای کردگار و از قدر.

۴ـ خواص احجار «۳۳ـ ۳۸» (کیمیا ـ فارسی)

از: ؟.

[نسخه‌های خطی فارسی، منزوی ۶۲۰/۱، دانشگاه ۲۳۸۸/۱۱].

آغاز: ماده اولی همان حجر اولی است که متکون و پیدا کرده است او را طبیعت به امر پروردگار و در هنگام ترکیب یعنی ساختن طبیعت او را مخلوط شده است.....

انجام: ... و آن از عمل مکتوم است که تا حال احدی ذکر نکرده است بـه ایـن... و روشنی.

۵ـ کیمیا «۳۸ـ ۴۱» (فارسی)

از: ؟.

از تقطیر و حجر بحث کرده است.

آغاز: قال سید ابراهیم تقطیر الحجر...بدانکه تقطیر می‌شود حـجر بـه...تـا ایـنکه حاصل پیدا شود از برای تو آب بسیار تندی.

انجام: ... و هو متعلق بصورة الحجر المکرم والمفتاح الاعظم والزیبق الغربی والماء الحلال و.... الحکماء والسر الباری. خود گفتم مراد از ملح ای اکلیل.

هیچ کدام تاریخ و نام کاتب ندارد.

۴۱ برگ، ۱۴ × ۲۳.

﴿ ۱۸۹۹ ﴾

۱ـ طب« ۱ـ ۵» (فارسی)

از: ؟.

اول و آخر کتاب افتادگی دارد شناسائی نشد.

آغاز موجود: احکام فصد و حجامت که از ائـمه مـعصومین صـلوات الله عـلیهم اجمعین رسیده است که در نزد حجامت کردن مربع بنشین و بگو.....

انجام: ... جالینوس می‌گوید که ربّ سفرجل یعنی رب به در نزد من بود مدت هفت سال و در قوه و فعل خود باقی مانده بود.

۲ـ روح و بدن = صحت و مرض حسن عشق «۵ـ ۹» (فلسفه ـ فارسی)

از: محمد بن سلیمان فضولی بغدادی (قرن دهم هـ)

داستانی فلسفی است در چگونگی آمدن روح در بدن و پیدا شدن عناصر و اجزاء و اعضا و انواع قوای نفسانی و اعمال آنها، با اشاره‌ای در پایان به عشق و عقل و اتحاد عاشق و معشوق. به نام سفرنامه روح نیز نامیده شده است.

اخیراً این رساله به نام «حسن عشق» در گنجینه بهارستان به چاپ رسیده است.

[**الذریعه ۲۶۵/۱۱، مرعشی ۱۳۹/۱۸، گنجینه بهارستان ۵۰۳/۱**].

آغاز: حمد بی‌حد احدی را سزاست که ریاض بدن را به آب روان پرورده و حسن را مظهر عشق و عشق را زیور حسن کرده.

۳ـ زاد المسافرین = تدبیر مسافر «۹ـ ۷۸» (طب ـ فارسی)

از: محمد مهدی بن علی نقی شریف (۱۱۴۱ ق)

به جلد ۲ ص ۴۶۲ رجوع شود.

۴ـ زاد المسافرین «۷۹ـ ۹۸» (طب ـ فارسی)

از: محمد مهدی بن علی نقی شریف (۱۱۴۱ ق)

تکرار رساله قبل به عنوان پاکنویس آن است اما ناقص.

۵ـ تریاق الفائدة «۱۰۳ـ۱۲۶» (دعا ـ فارسی)

از: محمد حسین بن عبدالغفور بروجردی (؟)

دارای چهل تریاق و یک خاتمه شامل ادعیه‌ای است که برای امراض و بیماری‌ها رسیده است از کتب علماء امامیه صلوات الله علیهم.

تاریخ تألیف ۱۲۸۶.

آغاز: الحمد لله....چون این بندهٔ خاکسار و این ذره بی‌مقدار....سیر در کتب علماء امامیه رضوان الله علیهم نمودم و از آنها بعض ادعیه متفرقه مسوده نموده بودم خواستم که آنها را به رشتهٔ تحریر.....

۶ـ اختیارات الایام «۱۲۷ـ ۱۳۳» (نجوم ـ فارسی)

از: علامه مجلسی ره (۱۱۱۱ ق)

این نسخه از فصل نهم به بعد را دارد.

۷ـ لوایح القمر «۱۳۵ـ۱۵۹» (نجوم ـ فارسی)

از: ملا حسین واعظ کاشفی (۹۱۰ ق)

به شماره ۱۳۶۷ در همین جلد رجوع شود.

۸ـ شرح قصیده عینیه حمیری «۱۶۵ـ ۱۷۳» (فارسی)

از: میرزا ابوالقاسم بن ابوالحسن.

ترجمه و شرحی است از قصیده عینیه «لام عمر باللوی مربع» که سید حمیری حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را مدح کرده است. در آغاز این رساله شرح حال سید حمیری و نمونه‌ای از اشعارش نیز ذکر شده است.

آغاز: الحمد لله الذی لا یطیق الحامدون حمده و شکره و لا یعرف العارفون عظمته و قدره....اما بعد بدانکه شیخ دانای عارف به احادیث اهل بیت علیهم السلام ... در کتاب موسوم به منتخب.....

انجام: و بر دامادش که حیدر اصلع است.

۹ـ جنگ «۱۷۴ـ ۲۳۴» (عربی ـ فارسی)

از: ؟.

مطالب متفرقه‌ای است در فقه، طب و تفسیر و نجوم و غیره.

آغاز: قال علی علیه السلام: انا احب من الدنیا ثلاثة اشیاء الصیام فی الصیف والضرب بالسیف و اکرام الضیف.

رساله اول از آغاز و انجام ناقص.

رساله دوم نستعلیق محمد حسین در جمعه ۱۳ رجب ۱۲۷۷. با مهر بیضوی «عبده الراجی محمد حسین ۱۲۷۰».

رساله سوم نستعلیق ۱۲۷۷ در اصفهان.

رساله چهارم و پنجم از انجام ناقص.

رساله ششم از اول و رساله هفتم از آخر ناقص.

رساله هشتم نستعلیق پنج شنبه سوم ربیع الاول ۱۲۹۸.

رساله نهم بدون تاریخ.

۲۳۴ برگ، ۱۷ × ۲۱.

﴿ ۱۹۲۱ ﴾

۱ـ شبهة الاستلزام = دفع شبهة الاستلزام «۲ـ ۲۰» **(عربی)**

از: آقا حسین خوانساری (۱۰۹۹ ق)

بحث استدلالی است در موضوع شبهۀ استلزام، در آغاز بحث کیفیت تقریر شبهه را ذکر می‌کند پس از آن به شرح و تفصیل و جواب می‌پردازد.

[مرعشی ۹۹/۲، الذریعه ۲۲۹/۸].

آغاز: هذه کلمات متعلقة بالشبهة المشهوره بشبهة الاستلزام کتبتها تشحیذاً للاذهان و تحدیداً للافهام مستعینا بالتوکل علی الله و الاعتصام اعلم ان لهذه الشبهة وجوها.....

۲ـ تعلیقة علی التقدیسات فی حکمة الالهیّة «۲۴ـ۱۰۸» **(فلسفه ـ عربی)**

از: عبدالغفار گیلانی (قرن یازدهم ق)

تقدیسات کتابی است از «میرداماد» و این رساله شرحی است بر آن با عناوین «قوله – قوله» که شاگردش عبدالغفار گیلانی نگاشته است.

[الذریعه ۳۶۴/۴].

آغاز: الحمد لمن جلّ فناء اقلیم وجوبه عن امکان نزول قوافل العدم والفناء...و بعد فهذه معلقات متعلقة علی الکتاب المسمی بالتقدیسات...قال المصنف....یا هو کلمة هو ههنا لیس بضمیر بل هو اسم من اسماء الله تعالی.....

۳ـ المشاعر «۱۱۲ـ۱۳۸» **(عربی)**

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

آغاز: نحمد الله و نستعین بقوته التی اقام ملکوت الارض والسماء.

۴ـ خلق الأعمال = جبر و تفویض «۱۳۸ـ۱۴۳» (فلسفه و کلام ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ ق)

پیرامون مسأله قدر در افعال و چگونگی خلق اعمال، بحث می‌کند در آغاز رساله اقوال فلاسفه در این موضوع نقل شده، پس از آن، حق را که اهل بیت علیهم‌السلام فرموده‌اند، می‌آورد. مؤلف در دیباچه رساله می‌نویسد: «چون رخصت نداشتم از اسرار مسأله قدر سخن گویم و رازهای نهفته را فاش سازم به بازگو کردن سخنان دانشمندان اسلام و شمه‌ای از روش اهل الله بسنده می‌کنم». در بعضی نسخه‌ها با عنوان «جبر و تفویض» آمده است.

چاپ شده.

[کتابشناسی جامع ملا صدرا ص ۲۵۳، مرعشی ۳۴۸/۱۱، مجلس ۲۴۲/۵].

آغاز: بسمله. سبحان من تنزه عن الفحشاء و لا یجری فی ملکه الاّ ما یشاء....

۵ـ حاشیة معالم الدین «۱۴۸ـ۱۵۵» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

چون اول و آخر کتاب افتادگی دارد معلوم نشد که این حاشیه از کیست.

٦ـ الذهبیة الطبیة = طب الرضا «۱۵۷ـ۱۸۲» (حدیث ـ عربی)

منسوب به حضرت امام رضا علیه‌السلام.

[الذریعة ۱۴۱/۱۵ و ۴۶/۱۰، مشار، عربی ۶۰۵].

رساله سوم و چهارم نستعلیق ۱۰۷۰.

بقیه نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۱۸۲ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۱۹۳۸ ﴾

۱ـ اصول الفقه «۳ـ ۸۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

قسمتی از یک کتاب اصولی است که عنوان «معراج» دارد و مطلب رابع آن در ادله عقلیه می‌باشد.

شاید نامش معارج باشد.

آغاز: المطلب الرابع فی الادلة العقلیة. مقدمة. الدلیل العقلی هنا حکم عقلی ینتقل منه الی حکم شرعی ولو بالنظر و هو لا یتوقف علی خطاب شرعی کما لو ثبت الملزوم شرعا فحکم العقل....

انجام: ... و لا ینافیه عدم الحجیة کالشهرة و فی الوافیة فی تعارض الخبر والاستصحاب فان کان اصل الاستصحاب ثابتا بخبر الواحد فالظاهر تقدیم الخبر و الا فمحل تأمل و فیه نظر.

۲ـ اصالة الطهارة «۸۳ـ ۸۴» (فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

بحث کوتاهی است در اینکه اصل در اشیاء طهارت و پاکی آنهاست و نجاست خلاف اصل و محتاج دلیل است.

[**الذریعة ۱۱۷/۲، مرعشی ۶۶/۲، مجلس ۲۵۰/۳۶**].

آغاز: الاصل طهارة الاشیاء و هو من المسلمات عند المجتهدین و الاخباریین ناقش فی ذلک صاحب الذخیرة قائلاً ان الطهارة حکم شرعی یتوقف علی النص....

۳ـ رسالة فی الاصول العملیّة «۸۴ـ ۸۷» (اصول فقه ـ عربی)

از: احمد بن مصطفی.

بحث مختصری است در اقسامن اصل عملی که مکلف در هنگام شک باید به آنها رجوع بکند.

در پایان این رساله راجع به آیه مباهله و جمله «لولا نساؤنا» و و بحث شده.

آغاز: الحمد لله الذی اصّل کل اصول و قنن قوانین المبادی لمعالم العقول....و بعد فهذا ارجوزة لطیفة و موجزة شریفة فی اجمال الاصول العملیة قد حوت منها علی اجمالها.....

انجام: ... هذه القرنیة معارضة بقوله ابنائنا لشهادة هذا القول بعدم ارادة الرجال من الانفس و الا لکان ابنائناد اخلافی هذا القول فتدبر هذا ما یتقضیه و لعل المتامل یجدله وجوها.....

۴ـ لوامع فی تفسیر آیة «اوفوا بالعقود» «۸۷ـ۱۵۷» (تفسیر ـ عربی)

از: ؟.

تفسیر آیهٔ معروف «اوفوا بالعقود...» است که مسائل فقهی و اصولی آن را به تفصیل بیان نموده است.

آغاز: قد اشتهر بین العلماء رضوان الله علیهم اجمعین و تداول فی السنتهم الاستدلال فی صحة المعاملات والعقود و لزومها بالآیة المحکمة فی سورة المائدة....اوفوا بالعقود.....

انجام: ... قد یقع منه غیر ذلک ایضا من التصرفات فالغیر....فی اللغة فی مقامات خاصة و لا ربط لذلک بجواز الاستعمال المفروض بحسب اللغة کما مرو محطّ الکلام فتامل.

۵ـ حاشیة الصافی «۱۵۷ـ۱۸۶» (تفسیر ـ عربی)

از: احمد بن مصطفی.

تعلیقی است بر اوائل تفسیر صافی که در اعتقادات امامیه است و مؤلف بنابر قول خودش در ایام تعطیلات برای توضیح مشکلات و کشف معضلات کتاب آن را نگاشته است.

آغاز: من اعظم منن الله علی العباد اجراء الحمد علی لسانهم فهو المحمود بهذا الرشاد....ان هذه نبذة من جمة ما یتعلق ببعض العقائد و شرذمة من جل ما علقت بالصافی من الفوائد کاشفة ببعض معضلاته.....

انجام: ... و لکنا من شدة و رود امواج الفتن...و استیلاء افواج الهموم و تظاهر الزمان الینا لا مجال لنا للتوسیع والبسط و نکتفی فی المقام بهذا القدر من الکلام.

٦ ـ القرّاء العشرة = منتخب البدور الزاهرة «۱۸۷ـ۱۸۹» (عربی)

از: ؟.

مختصری است در ذکر اسامی و احوال قراء دهگانه قرآن کریم. در پایان رساله تصریح شده که این مختصر را از کتاب «البدور الزاهرة فی القراءات العشر المتواترة» تألیف سراج الدین عمر انصاری مصری معروف به «نشار» اخذ کرده است.

[**کشف الظنون ۲۳۱/۱**].

رساله اول نستعلیق ۱۲۷۱ در اصفهان مدرسه جدید فاضل کلباسی.

رساله سوم نستعلیق ۱۲۹۶.

رساله ششم نستعلیق ۱۲۷۷.

بقیه تاریخ و نام کاتب ندارد.

۱۸۹ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۱۹۷۳ ﴾

۱ـ شرح الانموذج «۱ـ ۵۴» (نحو ـ عربی)

از: محمد بن عبدالغنی اردبیلی.

۲ـ حاشیة علی حاشیة تهذیب المنطق للیزدی «۵۵ـ ۹۲» (منطق ـ عربی)

آغاز: قوله افتتح بحمد الله الظاهر انه ظرف آخر متعلق بافتتح والباء صلة.

۳ـ حاشیة الفوائد الضیائیة «۹۳ـ ۱۷۵» (نحو ـ عربی)

از: سید نعمت الله جزائری.

۴ـ شرح بیت «ثماناً بعد ما جاوزت» «۱۷۷» (نحو ـ عربی)

از: ملا محمد محسن بن طاهر.

۵ـ حدیث قدسی = چهل سوره «۱۷۹ـ ۱۸۶»

کتاب اول نستعلیق محمد صالح بن محمد رضا خاکسار در دوشنبه اول رمضان المبارک ۱۲۳۰. در ادامه آن مطلبی از قواعد شهید اول و مطلبی درباره اشکال اربعه هست.

کتاب دوم نستعلیق محمد باقر موسوی کجوری در ۱۲۶۶.

کتاب سوم نستعلیق سه شنبه ششم ربیع الثانی ۱۲۶۶. این نسخه خطبه و دیباچه و مقدمه را ندارد.

کتاب چهارم و پنجم بدون تاریخ و نام کاتب و کتاب پنجم از انجام ناقص است.

۱۸۶ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۱۹۹۸ ﴾

۱ـ جُنگ دعا« ۱ـ۱۴» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

شامل ادعیه و توسلات و استشفاع.

آغاز: بسمله. الملک الحق المبین من العبد الذلیل الی المولی الجلیل سلام علی محمد و علی و فاطمه...در کتاب قدیمی از مؤلفات قدماء محدثین مذکور است که آن نسخه رقعه است که.....

۲ـ تفسیر سورهٔ فاتحه«۱۵ـ۲۵» (فارسی)

از: ؟.

در این رساله به عنوان مقدمه مباحث توحید و نبوت و امامت بطور خلاصه بیان شده و سپس آیات سوره فاتحه به طرز نسبتاً مکفی ترجمه و شرح می‌شود.

این رساله در فهرست نسخه‌های خطی فارسی منزوی نیامده است.

آغاز: بسمله یعنی ابتدا می‌کنم به نام خداوند مهربان که روزی دهنده است مؤمنان و کافران را در دنیا به شرط حیات و زندگی و جمیع مخلوقات را از حیوانات و چرنده و پرنده و ماهی و مور.....

انجام: ... و حضرت صاحب هست که خدا اطاعت اوشان را قبول می‌کند پس ما خود را با اوشان شریک می‌گردانیم که ما همه تو را عبادت می‌کنیم پس خدا به این سبب طاعت ما را نیز قبول می‌کند به فضل خود.

۳ـ رساله شکیات نماز = شکوک الصلاة«۱۵ـ ۳۲» (فقه ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

رساله‌ای است در صلاة به فارسی شیوا و همه فهم و واضح که مؤلف آن را در یک

مقدمه و پنج فصل و یک خاتمه تنظیم کرده است.

در بیست و پنج رساله در قم چاپ شده است.

۴ـ خطبه آدم علیه‌السلام = فضیلت....«۳۶ـ ۴۰» (فارسی)

از: ؟.

در این رساله کیفیت و فضیلت دعایی که به خطبه آدم علیه‌السلام شهرت یافته بیان شده است.

آغاز: منقول است به نقل صحیح از حضرت رسول خدا محمد بن عبدالله صلی‌الله‌علیه‌وآله که آن حضرت فرمود که هر که این خطبه آدم علیه‌السلام را پیش از طلوع آفتاب سه مرتبه بخواند.....

انجام: ... و اگر با روزه باشد بهتر اثر کند و به اعتقاد درست بخواند که خواننده هرگز محتاج نشود ان شاء الله. دعای خطبه آدم علیه‌السلام: الحمد ثنائی والکبریاء ردائی والعظمة ازاری.....

۵ـ شرح دعای سیفی «۴۰ـ ۴۹» (دعا ـ فارسی)

از: محمد بن احمد بن الخوارزمی الحسینی.

مؤلف سبب تألیف این شرح را که گردآوری خواص این دعا از کتابهای مختلف است را به خواب دیدن حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام و امر ایشان به جمع آوری ذکر کرده است.

آغاز: الحمد لله.... که بسیار کتب خواص دعوات دیدم و از خودم به هیچ خواص و دعایی مستجاب‌تر و مجرب‌تر از خواص دعای سیفی نیافتم و خواص دعای سیفی را در کتب مختلفه.....

انجام: ... و فرصتی نگذرد که پادشاه شود بی‌لشکر و خزاین و سپاه اما باید به اعتقاد درست بخواند والسلام علی من اتبع الهدی. بسمله. اللهم انت الله الملک الحق الذی لا اله الا انت انت ربی و انا.....

٦ـ نکاح = رساله در نکاح «۳۲ـ ٦٠» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در دوازده فصل که عمدهٔ فصول آن در موضوع نکاح و فضیلت و آداب آن است و سپس به بیان کیفیت تربیت فرزند و آداب رفتار با والدین می‌پردازد.

آغاز: فصل اول در بیان فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان است. در فضیلت تزویج کردن و نهی از رهبانیت به سندهای معتبر.....

رساله اول و دوم از آخر ناقص و بدون تاریخ.

رساله سوم نسخ محمد رضا بن محمد شریف مازندرانی شنبه نهم شعبان ۱۱۱۹.

بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

بخشی از این مجموعه درحاشیه نسخه نوشته شده است.

۶۰ برگ، ۱۶ × ۲۴.

﴿ ۲۰۸۲ ﴾

۱ـ حاشیة شرح التجرید الجدیدة «۱ـ ۸۲» (کلام ـ عربی)

از: عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی

حاشیه‌ای متوسط بر بخش جواهر و اعراض «شرح التجرید» مولی علی قوشچی که گزیده‌تر از حاشیه دیگرش نگاشته شده است.

[مرعشی ۱۶۵/۱۵ ـ الذریعه ۱۱۵/۶ ـ الفبایی آستان قدس / ۱۹۷].

آغاز: «یا من تقدّس ذاته عن مشابهة الجوهر والعرض و تنزّه فعله عن مقابلة الغرض والعوض اهدنا طریقاً مستقیماً.

انجام: ... و ما یدفع به الاجوبة هناک یدفع به ههنا».

۲ـ الفوائد الحائرية القديمة «۸۲ـ ۱۳۳» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی، ۱۱۱۸ ـ ۱۲۰۶ ق

شامل سی و شش فائده در اصول فقه می‌باشد.

[الذریعه ۳۳۰/۱۶، مرعشی ۶۰/۲ ـ امام صادق قزوین ۳۷۳/۱ ـ مشار عربی/ ۶۸۲ ـ مجلس ۵۹/۲۵ و ۱۰۲/۱۴].

۳ـ الفوائد الحائرية الجديدة «۱۳۳ـ ۱٦٦» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی، ۱۱۱۸ ـ ۱۲۰۶ ق.

۴ـ الاجماع = حجيّة الاجماع «۱٦٦ـ ۱۷۸» (عربی)

از: وحید بهبهانی، ۱۱۱۸ ـ ۱۲۰۶ ق.

[الذریعه ۲۶۷/۶ ـ مرعشی ۶۲/۲ ـ مجلس ۴۰۹/۳۷ ـ الفبایی آستان قدس/۲۱].

۵ـ الوجيزة «۱۷۸ـ ۱۸۰» (درایه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی ـ ۱۰۳۱ ق.

[الذریعه ۵۱/۲۵ ـ مجلس ۱۶۳/۹ و ۳۹/۲۶ ـ مرعشی ۳۹/۱ ـ مشار عربی/۹۸۵].

٦ـ حاشية معالم الاصول «۱۸۲ـ ۲۹۷» (اصول فقه ـ عربی)

از: محمد بن حسن مدقق شیروانی، ـ ۱۰۹۸ ق.

[الذریعه ۲۱۰/۶ ـ امام صادق قزوین ۳۷۴/۱ ـ مرعشی ۳۸/۱ ـ مجلس ۳۶۴/۲۵].

آغاز: «قوله الفقه فی اللّغة الفهم الخ انما ابتدء بتعریف الفقه دون اصول الفقه کما هو المعروف فی کتب الأصول لان وضع الکتاب انّما هو فی الفقه والتعرض لبعض المباحث الأصولیة من باب...».

۷ـ حاشیة معالم الاصول «۲۹۸ـ ۳۴۰» (اصول فقه ـ عربی)

از: خلیفه سلطان حسین بن محمد مرعشی آملی، ۱۰۰۱ ـ ۱۰۶۴ ق.

[الذریعه ۲۰۶/۶ ـ امام صادق قزوین ۱۰۳/۱ ـ مجلس ۱۰۳/۷ و ۲۶۷/۲۶ ـ مرعشی ۲۳۶/۲ ـ مشار عربی/۲۹۷].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین.....و بعد فیقول العبد الغریق فی بحر العصیان المشرف بالانتساب الی ثانی سیدی شباب اهل الجنان الحسین المدعو بخلیفه سلطان عفی عنه الرحیم الرحمن....».

۸ـ اجوبة الاسئلة «۳۴۰ـ ۳۴۱» (عربی)

از: سیّد بحر العلوم (۱۲۱۲ ق)

پاسخ چهار سؤال کلامی است که از مؤلف پرسیده و وی بدانها پاسخ داده است، عناوین این سؤالها عبارتست از: ۱ ـ علت دخول ابلیس در جهنم بعد از اینکه دانستیم وجود وی در حکمت و مصالح خلقت واجب است، ۲ ـ معنی تفویض بگونه‌ای که از جبر سر در نیاوریم، ۳ ـ حقیقت بداء. ۴ ـ چگونگی درک امور قبیحه و حسنه همراه با لذات در حالیکه آنها از دو گونه و از دو سنخ متفاوتند.

آغاز: «من افادات سید الاعظم....سأل بعض المحتاجین عن علة دخول ابلیس فی النار....الجواب، اعلم ارشدک الله ان تعذیب ابلیس بالنار لمخالفة امر الملک الجبار بما صدر عنه من التمرد و الاستکبار...».

انجام: و الاختیار لا ینافی الاختیار بل یؤکده و تحقیقه کما حقق فی محله، تم».

رساله اول نستعلیق تقی بن محمد باقر رشتی در ۱۲۰۵ در کربلا. تصحیح شده و حاشیه دارد.

رساله دوم نستعلیق همان در ۱۲۰۸. تصحیح شده و حاشیه دارد.

رساله سوم نستعلیق همان در ۱۲۰۸ در نجف. تصحیح شده و حاشیه دارد.

رساله چهارم نستعلیق همان در ۱۲۰۸. تصحیح شده.

رساله پنجم نستعلیق همان در ۱۲۰۸ در نجف.

رساله ششم نستعلیق همان در ۱۲۰۷. تصحیح شده و حاشیه دارد.

رساله هفتم نستعلیق همان در ۱۲۱۰ در نجف.

رساله هشتم نستعلیق همان بدون تاریخ.

۳۴۱ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۲۰۸۹ ﴾

۱ـ تبصرة المتعلمین فی مهمات احکام الدین« ۱ـ۱۹۷»

(فقه ـ عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸ ـ ۷۲۶ ق.

[الذریعه ۳۲۱/۳ ـ مرعشی ۸۷/۶ ـ امام صادق قزوین ۵۰/۱ ـ الفبایی آستان قدس/۱۰۱].

۲ـ الالفیة «۱۹۷ـ ۲۲۲»

(فقه ـ عربی)

از: شهید اول، ۷۸۶ ق.

[الذریعه ۲۹۶/۲ ـ امام صادق قزوین ۳۰۶/۱ ـ مجلس ۳۸۴/۲۶ ـ مرعشی ۵۳/۱ ـ مشار عربی/۸۴].

۳ـ الجعفریة «۲۲۳ ـ ۳۰۵»

(فقه ـ عربی)

از: نور الدین علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی، ـ ۹۴۰ ق

رساله‌ای مختصر در بیان واجبات و مستحبات نماز که در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۱۰/۵ ـ مجلس ۶۷۴/۱۰ و ۱۳۰/۲۵ ـ مرعشی ۵۳/۱ ـ الفبایی آستان قدس/ ۱۶۴].

آغاز: «الحمد لله الولیّ الحمید المبدیء المعید الفعّال لما یرید الّذی شرع لعباده الصّلاة وسیلة الی.....

۴ـ الباب الحادی عشر «۳۰۶ـ ۳۱۶» (کلام ـ عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸ ـ ۷۲۶ ق.

[الذریعه ۵/۳ ـ مرعشی (شماره ۶۹) ـ آستان قدس ۵۳/۱ ـ مشار عربی/].

۵ـ المسائل فی معرفة الارکان الخمسة الاصولیة «۳۱۶ ـ ۳۲۳»

(کلام ـ عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، ۶۴۸ ـ ۷۲۶ ق

معتقدات امامیه که با عناوین «مسالة ـ مسالة» در ضمن سی و سه مساله تنظیم و تحریر شده است.

با کتاب.... که از شیخ طوسی ره است مقایسه شود.

آغاز: «مسألة: معرفة الله تعالی واجبة علی کلّ مکلّف بدلیل انه منعم فیجب شکره فتجب معرفته. مسألة: الله تعالی موجود بدلیل انه صنع العالم و اعطاه الوجود و کل من کان کذلک فهو...».

انجام: «...فانّ ذلک حقّ لا یشک فیه احد من المؤمنین بدلیل انّه معصوم و کلّما..... فهو حقّ تمت المسائل من معرفة الله تعالی والحمد لله رب العالمین».

۶ـ وصایا الرسول صلی الله علیه و آله لفاطمة علیها السلام «۳۲۳ ـ ۳۳۵» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

وصایای رسول گرامی اسلام به دخترش حضرت فاطمه زهرا (س) که با عناوین «یا فاطمة ـ یا فاطمة» تنظیم و از طریق حضرت سلمان فارسی روایت شده است.

آغاز: «روی عن سلمان الفارسی رضوان الله علیه قال....قالت و لم ذلک یا ابتاه فقال امّا نقصان....یا فاطمة انّهنّ اذا اصبن الخیر فلا یشکرن و اذا رأین الشرّ فلا یصبرن...».

انجام: «....یا فاطمة احفظی وصیّتی و اوصی به نساء امّتی فمن اطاعک فهی من اهل الجنة و من خالفک فهی من اهل النّار تمت».

۷ـ حدیث ذوالنون المصری = وصایا...«۳۳۶ـ ۳۵۲» (عربی)

وصایا و نصایح «ذوالنون مصری» به متوکل خلیفه عباسی است که در یک دفتر گردآوری شده است.

آغاز: «...من الاخبار الصّحیحة انّ المتوکّل ارق ذات لیلة ارقاً شدیداً فاراد من یسامره و یحادثه فذکر فی نفسه من یصلح لما یرید...».

انجام: «...انه غفور منّان و صلی الله علی سیّدنا محمّد صاحب المعجزات والبرهان والحمد لله رب العالمین».

کتاب اول از آغاز نقص دارد. نسخ اسماعیل بن عبدالحسین بحرانی اصلا والجزائر مولداً و الاصفهانی مسکنا در ۱۰۶۸. تصحیح شده و حاسیه دارد.

رساله دوم نسخ ۱۰۶۸ یا بدون تاریخ.

رساله سوم نسخ همان کاتب.

رساله ۴ و ۵ و ۶ و ۷ بدون تاریخ.

در پایان رساله هفتم اشعاری منسوب به امیرمؤمنان علیه السلام و دعای استفتاح (ام داوود) نوشته شده.

۳۵۲ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۱۳۵ ﴾

۱ـ عقائد دینیّه (کلام ـ فارسی)

از: ضیاء الدین محمد بن سدید الدین علی جرجانی، ـ ۸۳۸ ق

رساله‌ای کوتاه در عقاید که بصور پرسش و پاسخ با عناوین «اگر گویند، گویم» نگاشته شده است.

[مرعشی ۱۹۸/۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۹۷۳/۲ ـ الذریعه ۲۸۳/۱۵ ـ دانشگاه تهران ۲۱۷۴/۱۱ ـ سپهسالار ۲۷۰/۳].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین.....اما بعد چنین گوید این فقیر حقیر جانی....که این رساله‌ایست مختصر در بیان واجبات عقلیّه که جمع کردم آنرا جهة التماس بعضی از طالبان علوم دینیّه تقرباً الی الله...».

انجام: «...و ثواب و عقاب جمله حق است و واقع خواهد شدن گوییم زیرا که این همه امور کتاب الله که کلام خداست و پیغمبر صادق القول بر وقوع اینها خبر داده است و بر هر امر ممکن که پیغمبر ما بوقوع آن خبر دهد وقوع آن واجب بود والله اعلم بالصواب».

۲ـ خوابنامهٔ منظوم (فارسی)

از: شاه نعمه الله ولی عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

در تعبیر رؤیاها و خوابها که در ۱۹۳ بیت تنظیم شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۸۰۲/۴].

آغاز:

«معبر گفت در تعبیر این راز گرت باید شنو تا گویمت باز
شبانگاهی که باشی خفته در خواب اگر چیزی ببینی وقت درياب....»

انجام:

«...وگر تو مفلسی گردی توانگر وگر باشی غنی گردی غنی‌تر
وگر بینی تو قندیلی فروزان بزودی میشوی قاضی سلطان»

۳ـ فصول اربعه (رساله در...) (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

آغاز: «بدانکه زمان عبارت است از مقدار حرکت فلک و آن مرور ایّام و لیالی باشد و منقسم می‌گردد بقرنها و قرنها بسالها و سالها بماه‌ها و ماهها بهفته‌ها و هفته‌ها بایّام

و لیالی وانها بساعات و...».

انجام: «....و علامت بلغم سفیدی لون بشره و بسیاری خواب و شیرینی دهن است».

۴ـ خوابنامه منظوم

رساله‌ای کوتاه در تعبیر خوابها و رؤیاها که بصورت منظوم در ضمن ۹۲ بیت آمده است.

آغاز:

«خلق تا در جهانِ اسبابند همه در کشتی‌اند و در خوابند
تاروان شان چه بیند اندر خواب ز آن چه پیش آید از خطا و صواب...»

انجام:

«..خفته بیدار کردن آسان است غافل و....یکسان است
بس کن از قیل و قال و از....

۵ـ نان و حلوا (فارسی ـ عربی)

از: شیخ بهائی ۱۰۳۱ ق.

[مجلس ۲۹۳/۳۶ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۲۶۲/۴ ـ الذریعه ۳۱۹/۱۹ ـ دانشگاه تهران ۲۳۷۲/۶ ـ مجلس ۹۹۸/۱۰].

آغاز: «احمد الله علی افضاله والسّلام علی اشرف الخلائق محمّد و آله امّا بعد فیقول افقر العباد الی رحمة الله الغنی....قبل ان یخرج الامر من یده هذه نبذة من الموانع و جملة من السوانح قد...».

انجام:

«...یا بهائی اتخذ قلباً سواه فهو ما معبوده الاّ هواه
هرچه از حق باز دارد ای غلام نام و حلوا نام کردم والسّلام».

۶ـ رساله در بیان احوال فردوسی (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در شرح احوال فردوسی صاحب شاهنامه که با استفاده از کتابهای کهن و متون پیشین نگاشته شده است.

آغاز: «در بیان احوال خیر مآل سبحان العجم استاد ابوالقاسم الشّهیر بفردوسیّ الطوسی نوّر الله مرقده.

یگانه فارسی میدان فرس فردوسی

که در محاربه غرّیده همچو شیر عرین...»

انجام:

«...هزاران درود و هزاران سلام ز ما بر محمّد علیه السّلام

ابر آل پاکش هزار آفرین که هم طیّبین اند و هم طاهرین

الحمد لله علی اتمامه واشکره علی اختتامه»

۷ـ اربعین حدیث (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در ترجمه چهل حدیث از معصومین علیهم‌السلام که به یکی از پادشاهان تقدیم شده است. از مؤلف اطلاعی بدست نیامد.

آغاز: «ثنا و ستایش بی‌انتها پادشاهی را است که رایات ظفر آیات محمّدی را در میدان نبوت و رسالت برافروخت...و بعد بر ضمایر باهرهٔ ارباب سعادت و اقبال و خواطر طاهرهٔ اصحاب فضل و کمال پوشیده نباشد...».

انجام: «...که رسول الثقلین و نبیّ الکونین صلوات الله و سلامه علیه و آله فی الدّارین فرمود که اگر دریاها سیاهی گردند و درختها قلم‌ها و آدمیان نویسندگان شوند نتوانند که فضایل علیّ بن ابی طالب را در شمار آرند».

۸ـ ترجمهٔ قصیدهٔ دعبل خزاعی (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در شرح حال مختصر دعبل بن علی خزاعی شاعر اهل بیت علیهم‌السلام و ترجمه قصیدهٔ معروف وی درباره ائمهٔ هدی که با بیت معروف «مدارس آیات خلت من تلاوة...» آغاز می‌شود.

آغاز: «دعبل بن علی خزاعی رحمة الله علیه احوال خیر مآل او به تفصیل و اجمال در کتاب کشف الغمّه و کتاب عیون اخبار الرّضا....».

انجام: «....و چون او را دفن کردند یکی از مؤمنان او را در خواب دید و او را پرسید که ما فعل الله بک یعنی چه کرد خدای تعالی بتو گفت رحمنی بتلک الابیات باین ابیات بر من رحمت فرمود رحمة الله علیه».

۹ـ آتش پاره (۶۱ـ۶۳)

از: میرزا طوفان مازندرانی.

آغاز:

«ای مه رخ سرو قامت من ای قامت تو قیامت من»

۱۰ـ قصیده مدح امیرالمؤمنین (۶۶ـ۶۷)

از: ؟.

آغاز:

«جرمم آنجا که لنگر اندازد گردش از چرخ اخضر اندازد»

۱۱ـ نامهٔ شاه عبّاس صفوی (۷۱ـ۷۱)

از: ؟.

آغاز: «تا رشحات سبحان فیض ربّانی و قطرات غمام فضل سبحانی طراوت بخش».

۱۲ـ قصیده در وصف ائمه (۸۳ـ۸۴)

از: حسین خوازرمی.

آغاز:

«امیر جمله مردان و صاحب ناموس ولیّ و شیر خداکار ساز روز عبوس»

۱۳ـ جدول تاریخ چهارده معصوم (۸۶ـ۸۷)

از: ؟.

۱۴ـ قصیده از کلام سعدی بنام نصایح (۸۸ـ۹۰)

از: سعدی شیرازی.

آغاز:

«بهیچ یار مده خاطر و بهیچ دیار که برّ و بحر فراخ است آدمی بسیار»

۱۵ـ نصایح پیامبر به علی علیه‌السلام با عناوین یا علی (۹۳ـ۹۵)

از: ؟.

آغاز:

«الحمد لله رب العالمین....و بعد این ترجمه‌ایست از کلام اعجاز نظام حضرت خیر الانام علیه و آله».

۱۶ـ حدیث فضل بن شاذان (ترجمهٔ فارسی) (۱۲۷ـ ۱۳۰)

از: ؟.

آغاز: «روایت کند فضل ابن شاذان رحمة الله علیه که شنیدم از مولای خود امام ثامن ضامن علی بن موسی الرّضا».

۱۷ـ قصّه طرماح بن عدی بن حاتم طائی (۱۴۲ـ۱۴۵)

از: ؟.

آغاز: (در مجالس المؤمنین آورده که ابن داود رحمه الله در کتاب رجال خود طرمّاح بن عدی بن حاتم الطّائی».

۱۸ـ حکایات بهلول عاقل (۱۴۶ـ ۱۵۱)

از: ؟.

آغاز: «الشیخ الفاضل الواصل بهلول بن عمروالغافل قدّس الله سرّه و او وهب بن عمرو است».

۱۹ـ حکایات مؤمن طاق (۱۵۱ـ ۱۵۴)

از: ؟.

آغاز: «ابو جعفر محمّد بن علیّ بن نعمان بن ابی طرفة الاحول البجلّی الکوفی الصیّر فی الملقّب بمؤمن الطّاق».

۲۰ـ احوال ابن ابی جمهور احسائی (۱۵۴ـ ۱۶۲)

از: ؟.

آغاز: «الشیخ محمّد بن ابراهیم بن ابی جمهور اللّحساوی صیت فضایل و کمالات او در میان جمهور».

۲۱ـ ده بند در مرثیه امام حسین علیه‌السلام (۱۶۲ـ۱۶۵)

از: فتحعلی شاه قاجار.

آغاز:

«در حیرتم که چرخ چراغرق خون نشد
وز ماتم حسین زمین واژگون نشد

۲۲ـ دوازده بند (۱۶۵ـ۱۶۹)

از: محتشم کاشانی.

آغاز:

«باز این چه شورش است که در خلق عالم است
باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است»

۲۳ـ چهارده بند صباحی (۱۶۹ـ۱۷۳)

از: صباحی بیدگلی.

آغاز:

«افتاد شامگه بکنار افق نگون
خور چون سر بریده از این طشت واژگون»

۲۴ـ هفت بند (۱۷۳ـ۱۷۷)

از: حسن کاشی.

آغاز:

«السّلام ای سایه‌ات خورشید ربّ العالمین
آسمان عزّ و تمکین، آفتاب داد و دین»

۲۵ـ مثنوی آذر بیگدلی (۱۷۸ـ۱۸۰)

از: حاجی لطفعلی آذر بیگدلی.

آغاز:

«بشنوید از معشر آزادگان این حکایت ای دل از کف داده‌گان»

۲۶ـ مثنوی تفرشی (۱۸۰ـ۱۸۴)

از: میرزا صادق تفرشی.

آغاز:

«معشر العشّاق یا اهل الجوی انّنی لنست ناراً بالطّوی»

۲۷ـ حکایت بیمار و طبیب (۱۸۵ـ۱۸۶)

از: ؟.

آغاز:

«سوی ویرانه‌ام آمد سحری جلوه‌کنان

بهر پرسیدن بیمار خود آن سرو روان»

۲۸ـ تحقیق البروج (۱۸۹ـ۱۹۰)

از: خواجه نصیر الدین.

آغاز: «آنچه خواجه نصیر الدّین طوسی رحمة الله علیه در باب اختیارات نزول قمر در بروج اثنی عشر فرموده»

هر گهی کاید بتائید خدای لم یزل جرم مه در خانهٔ مریخ یعنی در حمل»

انجام:

«هـم کـلاه و هـم قـبا و هـم کـمر هـم پـیرهن
وآنچه در تن باشد او را جمله بخشیدن بـمن»

رساله اول نستعلیق محمد حسن بن محمد علی در ۱۲۲۹ در حیدر آباد دکن. با مهر بیضوی « عبده الراجی محمد حسن الطباطبائی» بر برگ اول.

رساله دوم بدون تاریخ.

رساله سوم و هفتم و هشتم نستعلیق همان کاتب در ۱۲۳۰ در حیدر آباد دکن.

رساله چهارم و پنجم نستعلیق همان در ۱۲۳۰.

۱۹۰ برگ، ۱۴ × ۲۲.

﴿ ۲۱۷۶ ﴾

۱ـ دیوان فنای زنوزی «۲ـ۱۵۹» (فارسی)

از: عبدالرسول بن محمد حسن زنوزی، ـ۱۲۶۳ ق.

ناظم فرزند میرزا حسن زنوزی متخلص به «فانی» است و بدلیل هـمنامی بـا جـد خود در ریحانة الادب و فهرست دانشگاه جلد دوم بنادرست شناسانده است.

به جلد ۲ ص ۴۱۳ رجوع شود.

[الذریعه ۸۴۶/۹ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۴۷۱/۳ ـ دانشگاه تهران ۶۳/۲ ـ ملی تهران ۲۵۲/۲].

آغاز: «حمد و ستایش خداوندیرا سزاست که مداد علما را بدماء شهدا بیاراست.....

۲ـ سی بند مکتبدار تبریزی «۱۵۹ ـ ۱۶۰» (فارسی)

از: میرزا رحیم مکتبدار تبریزی، قرن ۱۳.

اشعار فارسی که در سی بند در مراثی سید الشهداء علیه السلام سروده است.

آغاز: «سی بند مرثیه من کلام رحیم مکتبدار تبریزی.....والله بحدیث نبوی عـمل نموده

باز از افـق مـلال مـحرم شـد آشکـار زرد و ضعیف قدّ خمیده بآه و زار...»

انجام:

«ای ساربان بگو تـو بـزینب ز راه لطـف بــهر خــدا بـه بـیکسی مـن کـند نگـاه»

۳ـ محرّم نامه «۱۶۰ـ ۱۶۴» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

مجموعه پیشگوئیهایی است که قطب راوندی از صدوق و او از امام صادق بنقل از دانیال نبی بیان کرده و در آن حوادث و وقایع محرم را (اگر اولش یکـی از روزهـای هفته باشد) بیان نموده است.

[دانشگاه تهران ۱۳۴۷/۹ ـ نشریه دانشگاه تهران ۴۴۷/۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۴۶/۱].

آغاز: «در ترجمهٔ حدیث شـریفی است کـه مشـتمل است بـر احکـام خسـوف و کسوف هر سال...حضرت دانیال پیغمبر علیه السلام نوشته است که هرگاه سالیکه اول محرّم نامه روز شنبه باشد در آن سال زمستان سرد باشد...».

انجام: «...و در زمین عراق و فارس اضطراب و اختلاف بسـیار پـیدا شـود و مـرد بزرگی از جبل عامل کشته شود و در اطفال دردها پیدا شود و فتنه بحاجیان میرسد و آب چشمها بسیار باشد».

۴ـ احکام گرفتن آفتاب (کسوف) «۱۶۴ـ ۱۶۶» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

در آن پیشگوئیهایی که در ایام سال‌هائی که در ماههایش آفتاب کسوف کند، بـیان شده.

آغاز: «در ماههای دوازده گانه پس در سالیکه در محرّم آفتاب بگـیرد و در آنسـال ارزانی باشد و در آخر سال دردهاو بیماریها در مردم حادث شود و پادشاه بر دشمنان

ظفر یابد....».

انجام: «...سالیکه ماه ذی حجة بگیرد مرد بزرگ در مغرب بمیرد و مرد فاجری و فاسقی دعوی پادشاهی کند باقی الله اعلم بالصواب».

۵ـ خوابنامهٔ منظوم «۱۶۶ـ۱۷۰» (فارسی)

از: ؟.

تعبیر خوابهایی که هر شخص ممکن است در عالم رؤیا ببیند در ضمن ۳۰۴ بیت شعر به نقل از معبّرهای بزرگ بنظم کشیده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۸۰۲/۴].

آغاز:

«ابتدا میکنم بنام خدا صانع تحت و فوق و ارض و سماء
داور کردگار بی‌مانند که بود فارغ از زن و فرزند...»

انجام:

«...شکر لله تمام شد این تسوید آخرش در زمان سعد سعید
چون رقم کرده گشت این تعبیر نعم مولی و هو نعیم النصیر»

رساله اول نستعلیق ۱۲۵۹ در قصبه زنوز. توسط ملا حسن بن محمد علی بر اولاد خود وقف شده است.

رساله دوم پنج بند اول از سی بند را دارد.

رساله سوم و چهارم بدون تاریخ.

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۵۷.

۱۷۰ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۲۲۰۰ ﴾

۱ـ الجواهر العقلیة فی الادلة القطعیة« ۱ـ۱۵» (کلام ـ عربی)

از: صالح بن رضوان.

رساله‌ای کوتاه در اصول عقاید امامیه که با عناوین «الدلیل علی....- الدلیل علی...» بدون شرح و بسط نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله بارئ النسم و رازق الامم و منشر الرمم و واجد القدم و مستحیل العدم الّذی علّم بالقلم علّم بالانسان ما لم یعلم و صلی الله علی سیّدنا محمد النبی المحترم و معدن الجود والکرم...».

۲ـ خلاصة الوسائل فی شرح المسائل «۱۵ـ ۷۸» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

شرح مختصر و فشرده رسالهٔ «المسائل فی معرفة الارکان الخمسة الاصولیة» نگاشته علامه حلّی (۷۲۶ ق)

که بصورت «قال ـ اقول» تنظیم شده و بجهت اختصار و ایجاز شرح و بسط داده شده است.

به مجموعه شماره ۲۰۸۹ در همین جلد رجوع شود.

آغاز: «الحمد لله الذی اشرق بشموس معرفته قلوب اولیائه و.....بینابیع حکمته بصائر احبائه والصلاة....اما بعد فلما کانت العلوم الخفیة تتفاوت بتفاوت الکمال... ولا ریب ان الرسالة التی الفّها الشیخ الاعلم.....

انجام: «...کما وردت بذلک الاخبار الصحیحة فی قوله تعالی ادّخرت شفاعتی لاهل الکبائر من امتی والجنة و ما وعد فیها من النعیم المقیم والنار و ما توعد فیها من العذاب الالیم».

۳ـ الباب الحادی عشر «۷۹ـ ۸۰» (کلام ـ عربی)

از: علامه حلّی، ۶۴۸ ـ ۷۲۶ ق

[الذریعه ۵/۳ ـ مرعشی ۸۲/۱ ـ آستان قدس ۵۳/۱ ـ مشار عربی/].

۴ـ غایة الایجاز لخائف الاعواز «۸۹ـ ۹۵» (فقه ـ عربی)

از: جمال الدین احمد بن فهد حلّی، ـ ۸۴۱ ق.

رساله‌ای کوتاه در احکام و فروعات خاصی از طهارت و صلاة که ندانستن آنها و جهل آنها سبب ابطال نماز خواهد شد. این رساله در دو فصل تنظیم شده است:

الفصل الاول؛ فی الطهارة. الفصل الثانی؛ فی الصلاة و افعالها.

[الذریعه ۹/۱۶ ـ الفبائی آستان قدس/ ۴۱۶].

آغاز: «...الفصل الاول فی الطهارة و هی وضوء و غسل و تیمم امّا الوضوء فیجب من خمسة اشیاء البول والغائط والریح من المعتاد والنوم الغالب علی الحاستین السمع والبصر والجنون...».

انجام: «...و یتخیر فی ثالثة و رابعة بین قراء الحمد وحدها...و علی کل حال تمت».

۵ـ مسکن الفؤاد عند فقد الاحبة و الاولاد «۹۷ـ ۱۵۶» (اخلاق ـ عربی)

از: شهید ثانی، ۹۱۱ ـ ۹۶۶ ق.

رساله‌ای است در باب وظایف شخصی که فرزند یا یکی از خویشان و دوستانش را از دست می‌دهد، که در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه تنظیم و در روز جمعه غره رجب ۹۵۴ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۰/۲۱ ـ مرعشی ۴۸/۲ ـ الفبایی آستان قدس/ ۵۱۸].

٦ـ مفاتیح فیض کاشانی «۱۵۷ـ۱۸٦»

رساله اول بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

رساله دوم از انجام افتادگی دارد. تحریر سده ۱۱.

رساله سوم بدون تاریخ. در پایان آن قصیده‌ای از عجاج بن موسی آمده که آغازش اینست: نهدی الهدایا الی من جودهم رشحا.....

رساله چهارم نسخ جعفر بن حسان بن سعید الشبانی. (سده ۱۰ و ۱۱) از آغاز افتادگی دارد.

در برگ آخر ساله تاریخ ولادت خیر النساء بنت محمد مهدی حسینی تبریزی در ۱۱۱۴ با سه بیت شعر از مشتاق در ماده تاریخ ولادتش، و ولادت مریم با پنج بیت شعر در ماده تاریخ ولادتش در ۱۱۴۳، دیده می‌شود.

رساله چهارن نستعلیق سید محمد علی در ۱۰۹۱. در پشت برگ آخر رساله، ماده تاریخ وفات نواب میرزا مهدی اعتماد الدوله در ۱۰۸۹ در هفت بیت، و تارخی دقیق وفات ملا محمد باقر سبزواری در ششم ربیع الاول ۱۰۹۱ یاد شده است.

۱۸۶ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۲۲۰۴ ﴾

۱ـ الدرّة الیتیمة« ۱ـ۰ ۱» (اخلاق ـ فارسی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی (حاج کریمخان)، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای است در تهذیب نفس و اجتناب از تشکیک از آنچه که توسط شرع مقدس وارد شده و نیز تکیه به عقل در امور دینی که با استفاده از آیات و روایات نگاشته شده است.

[**مرعشی ۸۷/۱۶**].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....ان هذه درة یتیمة و تحفة کریمة اهدیتها الی طالب

العلم والیقین بالشرع المبین....فاعلم ایها الناظر فی رسالتی هذه ان کل نفس یجب سلامته من افات الدنیا و الآخرة و نجاته من الهلاک...».

انجام: «....خذها الیک نعمة هنیئة مریئة سابغة والحمد لله علی الملّة السمحة السهلة...».

۲ـ الوصیّة« ۱۱ـ ۲۰» (اخلاق ـ عربی)

از: حاج کریمخان کرمانی.

مؤلف در مقدمه می‌گوید: «در یکی از سالها توفیق ملازمت و تشرف به خدمت عالم بزرگ سید زین العابدین بن سید حسین شیرازی در کرمان دست داد و مدتها در ملازمتش بودیم تا اینکه موقع مفارقت از من درخواست نگارش رساله در وصیت به علم و عمل نمود و من این وجیزه را بدرخواست وی می‌نویسم». این رساله در دو فصل تنظیم شده و در ۱۳ شعبان ۱۲۷۱ ق در قریه لنجر کرمان پایان یافته است:

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....و بعد فیقول الرحیم الفانی و الاثیم الجانی...ان کرائم النعم من الله سبحانه علینا ان قدر الله سبحانه و له الحمد تشرفنا بملاقات السید السند والمولی المعتمد صاحب الاخلاق الزکیة...».

۳ـ کیفیة استنباط الاحکام (۲۱ـ۲۲)

از: ؟.

آغاز: «و ما کتب مولانا و سیدنا و ملاذنا و حجة الله علینا....انه قال عود نفسک ان تصحح ما رویت...».

۴ـ فائدة فی عالم الذّر (۲۳ـ۲۵)

آغاز: «قائدة ان عالم الذر لیس بعالم مقدم علی هذا العالم زماناً بل هو مقدم رتبة و درجة بالنسبة الی هذا العالم....».

۵ـ خطبة (۲۵ـ۲۹)

آغاز: «الحمد لله الذی لا من شئ کان و لا من شئ کون ما قد کان اعجز الاوهام ان تنال الا وجوده و...».

٦ـ فائدة (۳۲ـ۳۵)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی.

آغاز: «اعلم ان الله سبحانه یقول قل ای شئ اکبر شهادة قل الله شهید بینی و بینکم...فانت اذا نظرت الی هذه الاجسام المشهودة من السموات و الارض و ما بینهما تری کل شئ منها مرکباً...».

۷ـ فائدة جلیلة (۳۵ـ۳۹)

از: همو.

آغاز: «اعلم ان ما من العالی ابداً متوحّد متفرد بالنسبة الی ما من الدانی و ما من الدانی متکثر بالنسبة الیه فاذا اشرق ما من العالی متوحداً علی الدانی...».

۸ـ پیرامون آیه او لم یکف بربک انه علی کل شئ شهید

۹ـ الوجود «۳۹ـ ۴۱» (فلسفه ـ عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای است در اقسام وجود که در بیست و سوم ذیحجه ۱۲۷۷ ق نگاشته شده است.

آغاز: «اعلم ان الوجود اما وصفی و اما ذاتی اما الوجود الوصفی فهو کون الشئ طویلاً مثلاً او احمراً و فی مکان کذا او فی وقت کذا...».

۱۰ـ اجوبة الاسئلة «۴۱ـ ۶۰» (کلام ـ عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای است در پاسخ سوالات شخصی درباره مسائل اعتقادی، این رساله که بصورت «قال ـ اقول» تنظیم شده در ۱۹ محرم ۱۲۷۸ ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...و بعد فقد سئلنی بعض الاخوان عن مسألة و لم اتمکن من جوابه منذ زمان الی ان حصل لی بعض الفراغ ان اجیبه بقدر المیسور تکلاناً علی فهمه الدقیق....قال قد ذکرتم ان الکون هو الوجود...».

انجام: «...علی ما شرحنا و ذکرنا آنفاً ان الارض بالنسبة الی السمآء سجّین فالسمآء بالنسبة الی الارض علیین و لو راجعت رسالتی هذه بتفکر علمت انی اودعت فیه لک المطالب الجلیلة والله خلیفتی علیک».

۱۱ـ ضیاء البصائر فی تعیین الکبائر «۶۱ـ ۸۳» (اخلاق ـ عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای است در استقصاء و معرفی گناهان کبیره که در قرآن بدانها وعده غذاب داده شده که در نه فصل تنظیم و در سیزده صفر ۱۲۷۹ ق نگارش آن پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....انه کان برهة من الدهر تیلجلج فی صدری ان افرد کتاباً فی تعیین الکبائر من الذنوب التی نصّ الله علیها فی کتابه بقوله ان تجتنبوا کبائر ما تنهون عنه نکفر عنکم سیئاتکم...».

انجام: «...فالحمد لله علی ما منّ ببرکة سیّدی بقیة الله».

۱۲ـ العوائد = واردات قلبی «۸ـ ۱۳۱» (کلام ـ عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق

رساله‌ای است در معتقدات و اصول عقائد که بصورت «عائده ـ عائده» تنظیم شده

۱۴ عائده را در بر دارد. نام حاضر که در داخل رساله نیامده و در جایی دیده نشد با استفاده از عناوین مذکور انتخاب شد.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....انه قد کان یرد علی قلبی.....فی بعض الاحیان بعض المطالب فی اوقات التفکر او غیرها و لربما ما کنت بصدده ابداً و لا تدبرت فیه او تدبرت و لم انهه فاذا ورد وجدته حقاً مطابقاً....».

انجام: «..و وجوهها فی عالم البرزخ و وجوه وجوهها فی عالم الآخرة و کذلک مثل عالم البرزخ تخلع و تبقی فی علم الله و وجوهها فی الآخرة فافهم راشداً موفقاً، تمت».

۱۳ـ اجوبة مسائل العباسیة «۱۳۳ـ ۱۶۵» (کلام ـ عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ ـ ۱۲۸۸ ق.

رساله‌ای است در پاسخ به سؤالات کلامی که عباس میرزا ولیعهد فتحعلی شاه به مؤلف فرستاده و خواهان پاسخ مجمل و کوتاه شده است، مؤلف سؤالات را ترجمه و بمنزله متن و جوابهای خود را بمنزله شرح آنها قرار داده است، این رساله در هشتم ذیقعده ۱۲۷۷ ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...انه قد اتانی کتاب کریم و خطاب جسیم من صاحب الریاستین السیف والقلم و مالک الولایتین...و قد امرنی فی کتابه لشرح مسائل مشکلة و مطالب مفصلة و لولا انه قد امرنی بان اسلک...».

انجام: «...سؤال عرق الجنب بالحرام طاهر ام نجس جواب مکروه یعنی یکره الصلاة فیه و هذا آخر مسائله ایده الله فلنختم الکتاب و صلی الله علی محمد و آله فی المبدأ والمآب».

کتاب ۱ و ۲ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ بخط محمد جعفر خوزانی اصفهانی در ۱۲۸۲.

کتاب ۹ نسخ همان کاتب بدون تاریخ.

بقیه تاریخ کتابت ندارد.

۱۶۵ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۲۲۱ ۰ ﴾

۱ـ تشریح الافلاک« ۱ـ۰ ۱» (نجوم ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ۹۵۳ ـ ۱۰۳۰ ق

[الذریعه ۱۸۵/۴ و ۳۹/۶ و ۱۴۶/۱۳-۱۴۹ ـ مرعشی ۴۹/۱ ـ آستان قدس ۳۰/۱۰ ـ مشار عربی/ ۱۸۵].

۲ـ هیئت فارسی« ۱۱ـ ۳۱» (نجوم ـ فارسی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ۸۷۹ ق

[الذریعه ۹۴/۱۶ و ۲۵۸/۲۵ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۷۰/۱ ـ مشار فارسی ۵۵۴۴/۵ ـ آستان قدس ۷۸/۱۰].

۳ـ شرح خطبة «شرح الملخص» «۳۲ـ ۳۶» (نجوم ـ عربی)

از: ؟.

«شرح الملخص فی الهیئة» نگاشته «قاضی زاده رومی» (۸۱۵ ق) متنی معروف در نجوم است و این رساله شرح خطبه و دیباچه‌ای است.

احتمال دارد این خود حاشیه شرح الملخّص بوده که تا آخر ادامه داشته ولی کاتب تنها بخش حاشیهٔ دیباچه را کتابت کرده است.

آغاز: «الحمد ای جنسه او جمیع افراده والفرد الاکمل منها لله ثبوتیاً قصریاً کما یفیده لام الاختصاص علی المشهور و هو اما حقیقی او اضافی...».

۴ـ شرح الملخص فی الهیئة = شرح چغمینی «۳۷ـ ۹۱» (نجوم ـ عربی)

از: موسی بن محمود قاضی زاده رومی، ـ ۸۱۵ ق

شرح مزجی است بر «الملخص» محمود بن محمد چغمینی خوارزمی (۷۴۵ ق) که

بنام «الغ بیگ میرزا» تالیف و در سال ۸۱۴ق پایان یافته است.

[امام صادق قزوین ۱۵۴/۱ ـ مرعشی ۵۳/۳ ـ کشف الظنون ۱۸۱۹/۲ ـ آستان قدس ۷۳/۱۰].

۵ـ شرح بیست باب «۹۲ ـ ۱۶۰ و ۱۶۴ ـ ۱۸۵» (نجوم ـ فارسی)

از: مظفر علی بن محمد قاسم گنابادی، ـ زنده ۱۰۲۴ ق

رساله‌ای مفصل در شرح «بیست باب» نظام الدین عبدالعلی بیرجندی (۹۳۴ ق) که بنام شاه عباس اول (۹۹۵ ـ ۱۰۳۷ ق) در سال ۱۰۰۵ ق نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۳۱/۱۳ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۱۴/۱ ـ دانشگاه تهران ۲۶۱۷/۱۲ ـ سپهسالار ۱۵۹/۵ مشار فارسی ۳۲۱۲/۳].

آغاز: (حمد و ثنای بی ریب و ریا قدیری را سزاست که کلک صنعت او.....).

۶ـ سی درس اصول دین «۱۶۱ ـ ۱۶۳» (کلام ـ فارسی)

از: ؟.

دروس کوتاه و فشرده در اصول دین و معرفت ائمة معصومین است که در سی درس تنظیم شده است.

آغاز: «درس اول خدا یکیست و از برای او مثلی و مانندی نبوده و نیست ما همه بندگان او هستیم و او آفریدگار ماست همیشه بوده است و همیشه خواهد بود از برای او فنائی نبوده و نخواهد بود درس دوم....».

۷ـ خلاصة الحساب «۱۸۶ ـ ۲۲۱» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ـ ۱۰۳۱ ق

[الذریعه ۲۲۴/۷ ـ امام صادق قزوین ۳۷۵/۱ ـ مرعشی ۵۴/۱ ـ مشار عربی / ۳۳۴ ـ دایرة المعارف اسلامی ۹۸/۱].

کتاب اول بی‌تاریخ. تحریر سده ۱۳.

کتاب دوم نستعلیق ۱۲۵۱. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

کتاب سوم بی‌تاریخ.

کتاب ۴ و ۵ نسخ محمد یوسف بن محمد مهدی نائینی شریف در ۱۲۵۶.

کتاب ۶ نستعلیق علی محمد بن عبدالله الحسینی در اصفهان (سده ۱۳) این رساله در میان باب ۱۵ و ۱۶ شرح بیست باب صحافی شده است.

کتاب هفتم نستعلیق کاتب رساله ۴ و ۵ بدون تاریخ.

۲۲۱ برگ، ۱۶ × ۲۲.

﴿ ۲۲۲۸ ﴾

۱ـ الوافیة فی الاصول« ۱ـ ۹۶» (اصول فقه ـ عربی)

از: عبدالله بن محمد بشرویی خراسانی ـ فاضل تونی، ـ ۱۰۷۱ ق

[امام صادق قزوین ۳۸۷/۱ ـ مرعشی ۱۵۱/۱ ـ الفبائی آستان قدس/ ۵۹۸ ـ الذریعه ۱۷/۲۵].

آغاز: «الحمد لله علی جزیل الائه والشّکر له علی جمیل نعمائه...فهذه رسالة وافیة شافیة محتویة».

۲ـ اثبات الواجب «۹۷ ـ ۹۸» (کلام ـ عربی)

از: شاه قوام الدین حمزه حسنی حسینی.

رساله‌ای است در اثبات واجب تعالی که مطابق مذاق و مشرب امامیه نگاشته شده است و در آن بدون اینکه به دور و تسلسل استناد شود. به اثبات حق تعالی پرداخته شده. مؤلف که از این تالیفش اثری در جایی دیده نشد احتمالاً همان «قوام الدین حمزة بن تقی الدین محمد شیرازی» است و در قرن یازدهم می‌زیسته و نامش در طبقات اعلام الشیعه به اختصار آمده است.

[طبقات اعلام الشیعه ۱۹۰/۵ ـ ۱۹۱].

آغاز: «اعلم انّ للقوم مسلکین فی اثبات الواجب تعالی احدها یتوقف علی ابطال الدّور والتّسلسل و هو المشهور لدی الجمهور والثّانی لا یتوقف علیه و قرّروه بانّ مجموع الممکنات الموجودة....».

انجام: «....لانّ هذا العدم من جملة عدم الجملة علی النّحو الثّانی اذ هو عبارة من عدم جزء و جزء حتی یستوفی الاجزاء بأسرها و هذا یمتنع...ضرورة».

۳ـ فائدة فی دفع شبهة ابن کمونه

۴ـ فائدة فی المحکم والمتشابه

۵ـ فائدة منقولة عن رسالة فی التذکیر والتأنیث

از: میر سید شریف.

۶ـ حدود الاشیاء «۱۰۰ـ۱۰۷» (عربی)

از: ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰ـ۴۲۸ ق

رساله‌ای است در بیان حدود و معانی بعضی از اشیاء و اصطلاحات فلسفی که پس از مقدمه به اختصار نگاشته شده است.

[مرعشی ۳۱۹/۵ـ مجلس ۳۹۱/۳۸ـ الفبایی آستان قدس / ۲۱۸ ـ الذریعه ۳۰۰/۶].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین....و بعد فانّ بعض اصدقائی سألونی ان املی علیهم حدود اشیاء یطلبون تحدیدها و انّی استعفیت عن ذلک علما بانّه کالأمر المتعذّر علی البشر سواء کان....».

انجام: «...فالقدیم بحسب الزّمان هو الّذی لیس له مبدأ اعلی و هو الواحد الحق تعالی عمّا یقول الظّالمون علوّاً کبیراً».

۷ـ حقیقة الحقایق «۱۰۸ـ۱۰۹» (عرفان ـ عربی)

از: ابن عربی، محی الدین، ـ۶۳۸ق

رساله‌ای است در حقیقت حقائق اسرار عرفانی که برای فرزند طریقتی‌اش نگاشته و در چند فصل تنظیم نموده است.

[مرعشی ۳۲۶/۱۲].

آغاز:« الحمد لله الّذی جعل الموجودات علی وجوده دلیلاً و اوضح للسّائرین علی....و بعد فهذه الرّسالة الشّریفة فی علوم الحقائق و حکم من الدقائق لولدی فی الطّریقة و قرّة عینی فی الأرادة...»

انجام: «...و اذا فرض ان یرتفع واحد من الأعداد فلا یتحقق الحقائق من الاعداد الاّ نفس المعنی الحقیقی».

۸ـ تحقیق المعاد الجسمانی «۱۱۰ـ۱۱۲» (فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است در اثبات معاد جسمانی به وسیله ادلهٔ عقلیه و رد نظریه مخالفین که در دوازده مطلب تنظیم و تحریر شده است.

آغاز: «الحمد لمن منه البدایة والیه الأعادة والصلاة علی من به اتّصلت دائرة الوجود و تمّت قوس الصّعود...».

انجام: «...فانّها ممّا لا یشفی العلیل و لا یروی.... و الله یقول الحق و هو یهدی السّبیل».

۹ـ سوال و جواب «۱۱۲ـ۱۱۳» (فلسفه ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ۹۰۸ق

کسی سؤال کرده که اگر کسی بگوید که «کلامی فی هذا الیوم کاذب» و در آن روز

هیچ کلامی بزبان نیاورد درین صورت کلام وی متصف به صدق و کذب خواهد بود یعنی هم صادق است و هم کاذب، مؤلف بر این اشکال جواب داده است.

آغاز: «قیل لو قال قائل کلامی فی هذا الیوم کاذب و لم یقل فی هذا الیوم غیر ذلک الکلام لزم ان یکون هذا الکلام صادقاً کاذبا معا لأنه ان کان صادقا فی نفس الأمر لزم ان یکون....».

۱ـ جواب شبهة الدوانی«۱۱۳» (فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

در این رساله مؤلف بر جواب وارده از جلال الدین دوانی در رساله پیشین ایراد وارد ساخته و به آن جواب داده است.

آغاز: «اقول قد قرّر الجواب علی الوجه الّذی اراده ثم اورد علیه لم یرد علی ذلک المجیب ایضا و تقریر الجواب علی وجهه انّ حقیقة الخبر هو الحکایة عن النّسبة الخارجیّة امّا اوّلا علی الوجه المخالف...».

۱۱ـ الرسالة الحرفیة«۱۱۳ـ۱۱۴» (نحو ـ عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ ـ ۸۱۶ق

مؤلف در این رساله به اشکالی که در معانی حرفیه پیش آمده و نحویین را دچار اشکال ساخته پاسخ داده است.

[**مرعشی ۱۵۴/۷ (آغاز برابر نمونه نیست)ـ الفبایی آستان قدس / ۲۲۱**].

آغاز: «اعلم انّ النّحویین لمّا رأوا انّ معنی من مثلا هو الابتداء و الابتداء اسم اشکل علیهم.....

۱۲ـ الجبر و الاختیار «۱۱۴» (کلام ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

در بحث جبر و اختیار در اعمال انسان که غیر از رساله معروف «جبر و اختیار» وی است که بفارسی و در ده فصل نگاشته شده و در «کلمات المحققین» بچاپ رسیده است.

آغاز: «بسمله الافعال ینقسم الی ما یکون تابعاً لقدرته والی ما لا یکون، مثال الاول الاکل والمشی من الانسان الصحیح الذی لم یکره علی هذین الفعلین...».

انجام: «..فان من علم ان الشمس تطلع غداً لا یکون علمه سبباً لطلوعها و اذا لم یکن للعلم اثر فی الفعل فلا یکون الفعل الجبر و الایجاب، و الله اعلم».

۱۳ـ الاسئلة والاجوبة «۱۱۵ـ۱۱۶» (فلسفه ـ عربی)

از: ارسطاطالیس، ۳۲۲ ـ ۳۸۴ ق

رساله‌ای است فلسفی در علت صیرورت اشیاء که با کلمه «لم صار» آغاز و پاسخ داده شده، در این رساله ۲۴ سؤال مطرح شده است.

آغاز: «هذه اسؤلة اجوبة من کلام ارساطالیس، سؤال: لم صار من کانت رؤیته شنیعة کان الجهل فیه غالباً، جواب: لان حق الخلق یتبع شدة القوة من النفس و قبح الجهل یتبع ضعفها...».

انجام: «..لم صار من به فواق اذا قرع و سمع ما یقرعه برء، جواب: لان حرکة النفس یوجب حرکة البدن فأثار الحرارة وارتفع سبب الفواق».

۱۴ـ فوائد فلسفی مقتبس از کتابها و فوائد متفرقه

کتاب اول تحریر سده ۱۳. تصحیح شده، حواشی دارد.

بقیه کتاب‌ها و رساله‌ها نیز بدون تاریخ و نام کاتب و تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

۱۱۶ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۲۳۸ ﴾

۱ـ جبر و مقابله «۱ـ۱۴» (فارسی)

از: ملک محمد بن سلطان حسین اصفهانی، ـ زنده ۹۸۴ ق

مؤلف که از مولی علی کرکی در سال ۹۸۴ ق اجازه دریافت کرده رساله حاضر را در دنباله و ادامه حساب قوشچی نگاشته و در دو فن تنظیم ساخته است:

فن اول؛ در علم جبر و مقابله (مقدمه و هفت فصل)

فن دویم؛ در قواعد معینه که بهر یک از آن استخراج بعضی مجهولات توان کرد (۷ باب).

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۵۶/۱ ـ الذریعه ۸۸/۵ ـ دانشگاه تهران ۸۷۴/۴ ـ سپهسالار ۲۷/۴].

آغاز: «الحمد لله الملک العلاّم....امّا بعد بر ارباب دانش و اصحاب بینش مخفی نیست که رسالهٔ فارسی علامه مولانا علی قوشچی در علم حساب اشتهار تمام دارد و رواج ما لا کلام دارد و مبتدیان از آن...».

انجام: «...این است مجمل بعضی مباحث علم حساب که به جهت بعضی از اخوان مؤمنین مرقوم گشته و بهمین مقدار اکتفا نمود...والیه المرجع والمآب».

۲ـ حساب فارسی = میزان الحساب «۱۵ـ ۳۸» (فارسی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ـ ۸۷۹ ق

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۶۳/۱ ـ مجلس ۶۸۵/۱۰ ـ آستان قدس ۲۴۸/۱۰ ـ مرعشی ۱۴۷/۱۷ ـ مجلس ۵۹۹/۳۸].

۳ـ خلاصة الحساب «۳۹ـ ۵۹» (عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۱ ق

۴ـ الاعداد (رسالة فی....) «۶۰ـ ۶۴» (حساب ـ عربی)

از: لطف الله.

مؤلف پس از دیدن کتابی در تحصیل نسبت بین دو عدد معلوم که مؤلف آن برخی مواقع بیشتر و برخی مواقع کمتر توضیح داده بود، به فکر تالیف رساله‌ای در توضیح دقیق آن موارد افتاد و بنام فرزندش محمد محسن تالیف نموده و در دو مقدمه و سه قسم تنظیم نمود:

الاول؛ النسبة الی الاعداد المنطقة. الثانی؛ النسبة الی الاصمّ. الثالث؛ النسبة الی المشترک.

آغاز: «الحمد لمن لا تعدّ نعماؤه و لا تحصی الاؤه والصّلاة علی من نسب الیه المجد والشرف....و بعد فیقول الفقیر الی لطف الله لطف الله لطف الله به انی رایت رسالة فی تحصیل النسبة بین کل عددین معلومین...».

انجام: «..تامّل و حفظ هذه المطالب فان فیها فوائد کثیرة. هذا آخر ما اردنا ایراده هنا والله اعلم والحمد لله ربّ العالمین».

۵ـ مدخل منظوم «۶۴ـ ۶۸» (نجوم ـ فارسی)

از: عبدالجبار خجندی، ـ زنده ۶۱۶ق

[الذریعه ۲۹۰/۱۹ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۴۷/۱ ـ دانشگاه تهران ۱۱۷۱/۹].

هیچ کدام تاریخ ندارد. تحریر سده ۱۱ و ۱۲ می‌باشد.

رساله دوم نسخ محمد تقی بن عیسی است.

همه رساله‌ها تصحیح شده و رساله اول حاشیه دارد با امضاء «لطف» و رساله سوم نیز حاشیه دارد.

۶۹ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۲۲۹۶ ﴾

۱ـ نهج المسترشدین فی اصول الدین« ۱ـ ۳۸» (کلام ـ عربی)

از: علامه حلی، ۶۴۸ ـ ۷۲۶ ق.

[الذریعه ۴۲۴/۲۴ ـ مرعشی ۱۹/۱ ـ الفبایی آستان قدس / ۵۹۴ ـ مشار عربی / ۹۷۶].

۲ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر «۳۹ـ ۷۴» (کلام ـ عربی)

از: ابو عبدالله مقداد بن عبدالله سیوری حلّی.

[الذریعه ۱۸/۲۴ ـ مرعشی ۲۱/۱ ـ مجلس ۲۳۲/۲۵ و ۳۱/۵ و ۱۷۹/۹ ـ مشار عربی / ۹۴۲].

۳ـ خطبة البیان « ۸۰ـ ۸۶» (حدیث ـ عربی)

(منسوب به) امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه‌السلام.

خطبه مفصلی که بقول نسبت دهندگان امام علیه‌السلام در کوفه یا بصره انشاء فرموده و در آن اخبار بسیاری از آخر الزمان را اطلاع داده است. در نسبت این خطبه بـه امـام علیه‌السلام اختلاف است.

[مجلس ۱۶۱/۲۶ و ۵۹۹/۹ ـ الذریعه ۲۰۰/۷ ـ مرعشی ۲۷۳/۱ ـ دانشگاه تهران ۱۰۰۲/۹].

آغاز: «انا الذی عندی مفاتح الغیب لا یعلمها بعد محمد غیری و انا بکل شئ علیم، انا ذوالقرنین المذکور فی الصحف الاولی...».

۴ـ آفاق و انفس (رسالهٔ....) «۸۷ـ ۹۰» (عرفان ـ فارسی)

از: عزیز الدین بن محمد نسفی، ـ زنده ۶۱۷ ق

رساله‌ای است عرفانی در توحید و معرفت آفاق و انفس که جـزء رسـایل عـزیز نسفی در فهرست نسخه‌های خطی نیامده است، نیز با جسـتجویی کـه در مـجموعه رسائل مطبوعه وی بنام «الانسان الکامل» بعمل آمده نشانی بدست نیامد.

آغاز: «بدانکه حق تعالی هست مطلق و واجبست و معنی واجب آنست که بذات خود قائم است نه بچیزی دیگر و هرچه بچیزی دیگر قائم است ممکن است و معنی ممکن آنست که بچیزی قائم باشد...».

انجام: «...بدانکه عمل اهل حقیقت و علامات ایشان بر چند چیز است، اول آنست که بخدا رسیده باشد و خدا را بشناسد و بعد از آن تمامت جواهر اشیاء را».

۵ـ آفاق و انفس« ۹۱ـ ۹۲» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی، ـ ۸۳۴ق

منظومه‌ای است در آفاق و انفس بروش عرفانی است که در سی و چهار بیت سروده شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۰۱۵/۲ ـ نشریه دانشگاه ۴۵۶/۶].

آغاز:

«در دو عالم چون یکی دارندهٔ اشیاء بود
هر یکی در ذات خود یکتای بی‌همتا بود
جنبش دریا اگر چه موج خواندش ولی
در حقیقت موج دریا عین آن دریا بود»

انجام:

یاد گیر این گفته‌های نعمت الله بی‌خلاف
تا ترا امروز پند و مونس فردا بود»

کتاب اول بدون تاریخ تا فصل دوازده را دارد.حاشیه نویسی هم دارد.

کتاب دوم نسخ قاسمعلی‌بن....چکانی جی در ۱۰۵۰.حاشیه دارد.

کتاب سوم سلسه سند و دیباچه را ندارد. بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱.

کتاب چهارم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱. نام رساله و مؤلف توسط کاتب در بالای صفحه

اول نوشته شده.

کتاب پنجم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱.

۹۲ برگ، ۱۲ × ۲۰.

﴿ ۲۲۹۹ ﴾

۱ـ البیع «۱ـ۱۸» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

بیع و متاجر است بصورت استدلالی و بخواهش سید هادی تالیف و تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله....اما بعد فقد التمس منی قرة الناظر و سرور الخاطر....السید هادی ان اکتب رسالة مشتملة علی بیان احکام البیع لتمییز صحیحه من فاسده و لازمه من جائزه....و رتّبتها علی مقامات الاول؛ فی عقد البیع...».

انجام: «...رابعها: لا یسقط خیار الرد بالتصرف فی الثمن قطعاً لابتناء الخیار علی التصرف فی الثمن و ثبوت الرد له فی المدة المعینة اذا ردّه او ردّ مثله...».

۲ـ نجاة العباد فی یوم المعاد «۲۹ ـ ۵۴» (فقه ـ عربی)

از: محمد حسن بن محمد باقر نجفی اصفهانی، ۱۲۰۰ ـ ۱۲۶۶ ق

این نسخه باب الارث را دارد.

[الذریعه ۵۹/۲۴ ـ مرعشی ۲۷۷/۲ ـ مجلس ۶۱۴/۳۸ ـ الفبایی آستان قدس / ۵۸].

آغاز: «اما بعد فیقول العبد العاثر المقصر القاصر....انه لما ادّب الله تعالی شأنه عباده فی زماننا بقارعة الطاعون العظیم و ابتلاهم بطارقة خطبه الجسیم و صار ذلک سبباً لاختلاط المواریث و اشتباه الحال فیها..».

انجام: «..اما المسلم فلا یرث بالسبب الفاسد اجماعاً و یرث بالنسب الصحیح وفاسده الحاصل من الشبهة والله العالم».

۳ـ نجاة العباد فی یوم المعاد «۵۵ـ ۸۱» (فقه ـ عربی)

از: محمد حسن بن محمد باقر نجفی اصفهانی، ۱۲۰۰ ـ ۱۲۶۶ ق

این نسخه احکام اموات را دارد.

آغاز: «الحمد لله....هذه رسالة مشتملة علی احکام الاموات اختصرتها من کتابنا الکبیر لاحتیاج الناس الی ذلک و عموم البلوی و لیکون اسهل للتناول....کتاب احکام الاموات و فیه مقدمة و مباحث و خاتمة...».

۴ـ الصلاة «۸۷ـ ۱۶۰» (فقه ـ عربی)

از: حسن بن جعفر کاشف الغطاء نجفی، ـ ۱۲۶۲ ق

رساله‌ای است در احکام و افعال و شرایط و موانع نماز.

آغاز: «یقول الراجی عفو ربّه حسن بن الشیخ جعفر هذه رسالة وجیزة فی بیان احکام الصلاة و افعالها و شرائطها و موانعها التمس منی تصنیفها بعض الاخوان فاجبته متوکلاً علی الواحد المنّان...».

۵ـ الصومیة العملیة «۱۶۰ـ ۱۷۷» (فقه ـ عربی)

از: حسن بن جعفر کاشف الغطاء نجفی، ـ ۱۲۶۲ ق

رساله‌ای است در احکام صوم که بدرخواست جمعی ار مؤمنین نگاشته شده.

[**الذریعه ۲۰۵/۱۱**].

آغاز: «الحمد لله بارئ النسم مبدع اللوح والقلم معلم الانسان ما لم یعلم...قد التمس منی بعض الاخوان الکرام ان اکتب رسالة فی احکام الصیام فاجبتهم بعون الملک العلام و رتّبتها علی اقسام....»

۶ـ نجاة العباد فی یوم المعاد «۱۸۷ـ ۲۰۰» (فقه ـ عربی)

از: محمد حسن بن محمد باقر نجفی اصفهانی، ۱۲۰۰ ـ ۱۲۶۶ ق

این نسخه باب زکات را دارد.

آغاز: «الحمد لله...انه قد التمسنی بعض من لا یسعنی مخالفته الی اختصار کتاب الزکاة والخمس فاجبته الی ذلک بعد الاستخارة و بالله التوفیق، کتاب الزکاة التی هی اخت الصلاة فی ان وجوبها...».

۷ـ نجاة العباد فی یوم المعاد« ۲۰۱ـ ۲۱۰» (فقه ـ عربی)

از: محمد حسن بن محمد باقر نجفی اصفهانی، ۱۲۰۰ ـ ۱۲۶۶ ق

این نسخه باب خمس را دارد.

آغاز: «الحمد لله انی لما رأیت عموم البلوی فی احکام الخمس و احتیاج الناس الیها و ابتلائهم من فروعه احببت کتابة رسالة مشتملة علی مهمّاته لیسهل تناولها واختصرتها من کتابنا الکبیر...».

کتاب اول تا پایان بحث خیار (مقام هجدهم) را دارد. بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

کتاب دوم سه بار تصحیح و مقابله شده (تصحیح اول از روی نسخه مصححه، تصحیح دوم از نسخه اصل مؤلف و تصحیح سوم از نسخه مصححه شاگردان مؤلف) توسط ابوالقاسم بن حاج حسین علی قزوینی در ۱۲۶۲.

کتاب سوم هم سه بار تصحیح شده (بار اول از نسخه اصل مؤلف توسط ابوالقاسم بن حسین علی قزوینی در ۱۲۶۲ و بار دوم از نسخه مصححه و بار سوم از نسخه مسوده مؤلف در ۱۲۶۲).

کتاب چهارم تملکی مورخ ۱۲۵۸ و تملکی از علی علیاری در برگ اول دارد. تصحیح شده. توسط مهدی بن مرحوم شیخ علی با نسخه اصل مقابله شده است.

کتاب پنجم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

کتاب ششم سه بار تصحیح و مقابله شده (بار اول از نسخه مبیضه مؤلف در ۱۲۶۲ و بار دوم

باز با مبیضه مصححه مؤلف، و بار سوم با مسوده مؤلف توسط ابوالقاسم بن حسین علی غروی قزوینی).

کتاب هفتم دو بار تصحیح و مقابله شده (بار اول با نسخه مبیضه اصل مؤلف در ۱۲۶۳ و بار دوم با نسخه اصل مسوده مؤلف در ۱۲۶۴ توسط ابوالقاسم بن حسین علی غروی قزوینی) ۲۱۰ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۳۱ ﴾

۱ـ نقدالرجال« ۱ـ۱۲۸» و «۱۳۷ـ۱۴۲» (رجال ـ عربی)

از: مصطفی بن حسین حسینی تفرشی، ـ زنده ۱۰۴۴ ق

به شکل الفبایی تنظیم و در پایان شش فائده بدان ضمیمه شده است.

نگارش این کتاب در سال ۱۰۱۵ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۷۴/۲۴ ـ مجلس ۳۲۲/۴ و ۱۳۹/۲۵ ـ مرعشی ۱۴۲/۱ ـ الفبائی آستان قدس/ ۵۸۷].

آغاز: «الحمد لله خالق اللیل والنهار العالم بخفیات الضمائر و الاسرار والصلاة والسلام علی نبیه محمد سید الابرار و نور الانوار...انه لا شک و لا ارتیاب فی ان علم الحدیث و الآثار من اشرف العلوم...».

انجام: «..و بهذا الاسناد عن الشیخین الاجلین الشیخ فخر الدین والسید عمید الدین عن الشیخ الامام العلامة جمال الدین الحسن بن یوسف بن المطهر الحلی والحمد لله وحده وحده».

۲ـ الاستصحاب «۱۳۳ـ۱۳۴» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی، ـ ۱۰۲۶ ق

رساله‌ای است در اثبات حجیت استصحاب و بیان اقسام و اقوالی که درباره آن گفته شده است.

[الذریعه ۲۴/۲ ـ مجلس ۱۱/۷ و ۴۲۰/۲۵ ـ مرعشی ۶۳/۲ ـ الفبایی آستان قدس/ ۴۵].

۳ـ عبادة الجاهل «۱۳۵ـ۱۳۶» (اصول فقه ـ عربی)

از: وحید بهبهانی، ـ ۱۲۰۶ ق.

[مرعشی ۶۵/۲ ـ الذریعه ۲۰۹/۱۵ ـ الفبایی آستان قدس / ۴۰۰].

۴ـ لؤلؤة البحرین فی الاجازة لقرتی العین «۱۴۳ـ ۲۲۳» (تراجم ـ عربی)

از: یوسف بن احمد بن ابراهیم درازی بحرانی، ـ ۱۱۸۶ ق

اجازه روایی است که مؤلف برای خلف بن عبد علی عصفوری و حسین بن محمد عصفوری نگاشته و در آن زندگی و حالات ۱۳۳ تن از بزرگان امامیه را ذکر و نگارش آن را در یازدهم ربیع الاول ۱۱۸۲ ق بپایان رسانده است.

[الذریعه ۳۷۹/۱۸ ـ مرعشی ۱۸۴/۱ ـ الفبایی آستان قدس / ۴۸۷ ـ مشار عربی / ۷۶۵].

آغاز: «الحمد لله الذی جعلنا من اهل الروایة و نور قلوبنا بانوار المعرفة والدرایة و اوضح لنا سبیل الرشد والهدایة و نجانا من ظلمات الریب والغوایة».

۵ـ المقنع فی الامامة «۲۲۴ـ ۲۳۳» (کلام ـ عربی)

از: عبید الله بن عبدالله سعد آبادی، ـ زنده ۴۳۳ ق

رساله‌ای است نفیس در امامت و حقانیت ولایت ائمه معصومین علیهم‌السلام که بصورت «فصل ـ فصل» نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۲۱/۲۲].

آغاز: «الحمد لله ذی البیان الجلی والبرهان القوی والحکمة البالغة والنعمة السابغة و صلی الله علی ناسخ کل ملّة مشروعة...».

انجام: «..فمن اقتدی به نجا و من خالفه هلک و طغی تمت».

٦ ـ رسالة یوحنا الذمی = یوحنائیه «۲۳۴ ـ ۲۴٦» (کلام ـ عربی)

از: یوحنا بن اسرائیل ذمی مصری

رساله‌ای است در بررسی چهار مذهب و تطبیق آنها با مذهب امامیه و اثبات حقانیت آن بروش شیعی، از این رساله تحریرهای مختلف و ترجمه‌های گوناگون در دست است و نسبت آن به یوحنا و اصلاً وجود چنین شخصی مشکوک است.

[الذریعه ۲۹۶/۲۵ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۹۵۰/۲ ـ مجلس ۳۶/۲۶ ـ مرعشی ۱۵۳/۱۶].

آغاز: «الحمد لله الذی انقذنی من الملل الباطلة و نجانی من النحل العاطلة و بصّرنی مزالق الآراء الواهیة».

انجام: «...اللهم انا نحمدک علی نعمک الجسام و نصلی علی نبیک محمد واله المطهرین من الانام....علی الدوام الی القیام فاغفر لنا الجرائم العظام یا ذالجلال و الاکرام».

هر شش کتاب تحریر محمد بن صادق چورسی خوئی، کتاب اول بی‌تاریخ و دوم و سوم ۱۲۴۱ و چهارم ۱۲۴۰ و پنجم و ششم ۱۲۴۰ در دارالسلطنه اصفهان.

کتاب اول تصحیح شده.

۲۴۶ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۲۳۵۵ ﴾

۱ ـ مجموعه جزوات درسی

از: مهدی راهنما

دروس یکی از مراکز علمی که در سال ۱۳۱۰ شمسی نگاشته شده و بخشهای ۱ـ تاریخ ادبیات. ۲ ـ تعلیم و تربیت. ۳ ـ متودولوژی. ۴ ـ تاریخ تمدن جدید. ۵ ـ و جغرافیای انسانی را در بر می‌گیرد.

آغاز: «نثر دوره غزنویان: نثر فارسی که در دوره سامانیان شروع شده و خوشبختانه

آثار چندی از آن باقی است...».

۴۵۶ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۲۳۶۴ ﴾

۱ـ کیمیای سعادت = منتخب کیمیای سعادت« ۱ـ۱۵» (اخلاق ـ فارسی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی طوسی

این نسخه بخشی از کتاب است که توسط کاتب انتخاب شده.

۲ـ الف انسانیت «۱۵ ـ ۳۶» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار شیرازی ـ عیانی ـ قرن ۱۱.

گفتاری است عرفانی در مراتب انسانیت و مقامات محمدی ﷺ و چون مقامات و مناقب پیامبر در دو سوره ضحی و انشراح وارد شده به تفسیر و تأویل این دو سوره پرداخته است، این رساله دهمین گفتار از مقالات دهگانه او است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۳/۱ ـ الذریعه ۲۹۰/۲ و ۱۵۶/۱۸ و ۲۴۷ ـ مجلس ۱۰۸۲/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۳۷۰۳/۱۴].

آغاز: «حمد و سپاس و ستایش بیقیاس حضرت خداوندی راست جلّ و علا که از نقطهٔ حب ذاتی جوهر انسانرا بیافرید تا آینه تجلّیات شؤون ذات مقدس شود...».

انجام: «..همه چیز مظاهر قدرت تو است و اتمام نور وجود ما بنور وجود تو....و عین قدرت تو وصل اللهم علی نورک الظاهر بک محمد واله و اولاده و صحبه اجمعین».

۳ـ عشرهٔ کامله = ملکات انسانی «۳۷ ـ ۶۰» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار شیرازی.

رساله‌ای است مشتمل بر مباحث عرفانی در ده فقره که بنام خان خانان عبدالرحیم

بن بپرم خان از امرای تیموری هند (۹۴۶ ـ ۱۰۳۶ ق) تألیف شده است.

[الذریعه ۲۱۸/۲۲ ـ دایرة المعارف اسلامی ۲۴۳/۱ ـ نسخه‌های خطی ۱۶۹۲/۲/۲ ـ مجلس ۶۵۶/۱۰ ـ نشریه دانشگاه ۱۵۳/۵].

آغاز: «حمد و سپاس مر خداوندیراست که خواص بندگان خود را از نعمت توفیق برخوردار داشته توجّه والتفات ایشان را مرهم جراحات زخم یافتگان معرکهٔ حوادث وقتی ساخت...».

انجام: «..و من عصمتک اقدمها و من عافیتک ادومها و کن له و لا تکن علیه بمحمد و آله و صحبه و ذریّته و علی جمیع اخوانه من النّبیین والصدّیقین والشهداء والصّالحین آمین یا رب العالمین».

۴ ـ فرزند نامه = نصیحت نامه «۶۰ ـ ۶۹» (اخلاق ـ فارسی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی

در مقدمه رساله آمده که یکی از شاگردان غزالی پس از اتمام و فراغت از تحصیل اندیشه کرد کدام علم برای من انفع است و کدام بمن ضرر خواهد رساند پس نامه‌ای به استادش نوشت و از او سؤال نمود و غزالی این پندها را در پاسخ وی فرستاد، ترجمه‌ای از آن بنام «ایها الولد» از مترجمی ناشناس در دست است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۲۹۸/۲ ـ دانشگاه تهران ۵۰۷/۳ ـ سپهسالار ۳۶۲/۵ ـ الفبایی آستان قدس/ ۵۸۴].

آغاز: «حمد بی‌نهایت و مدح بی‌غایت آنخدای را که حمد جملهٔ حامدان در مقابل اول مراتب جلال و عزّت او عین تقصیر است...».

انجام: «..واصرف عنّا شر الاشرار و اعتق رقابنا و رقاب آبائنا و امهاتنا من النّار برحمتک یا عزیز یا وهاب یا غفار یا کریم یا ستار یا حلیم یا جبار برحمتک یا ارحم الراحمین».

۵ـ دفع الغم = دفع خوف الموت (رسالة....) «۶۹ ـ ۷۴» (فلسفه ـ عربی)

از: ابو علی سینا

رساله‌ای است در بیان علل ترس از مرگ و روشهای ترک این ترس و هراس که به شیوهٔ علمای حکمت و اخلاق نوشته شده است.

[مرعشی ۳۱۹/۱ (با نام عدم الخوف من الموت)ـ مجلس ۶۲۷/۳۸ (با نام الحزن)ـ الذریعه ۲۲۸/۸].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین حمد الشاکرین....لمّا کان اعظم ما یلحق الانسان من الخوف هو الخوف من الموت و کان هذا الخوف عاماً و هو مع عمومه اشدّ و ابلغ من جمیع المخاویف...».

انجام: «و علی هذا شبّه بشئ واحد».

۶ـ آغاز و انجام = منازل السالکین «۷۴ ـ ۹۸» (فلسفه و عرفان ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی

رساله‌ای در مباحث مربوط به مبدأ و معاد که بدرخواست عده‌ای از دوستان در بیست باب تألیف شده است: ۱ ـ صفت راه آخرت و ذکر سالکانش. ۳ ـ اشارت به هر دو جهان. ۷ ـ صراط. ۱۰ ـ میزان. ۱۵ ـ دوزخ. ۲۰ ـ ثواب و عقاب.

[الذریعه ۳۶/۱ و ۲۴۷/۲۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۷۲۲/۲ ـ مشار فارسی ۲۵۴۰/۲ ـ مجلس ۴۳/۱۱ - دانشگاه تهران ۴۰۲/۳ ـ سپهسالار ۲۰/۳].

آغاز: «ربّنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا....ربّنا انّک جامع الناس....سپاس آفریدگاری راکه آغاز از اوست و انجام همه با او است بلکه خود همه اوست...».

انجام: «الدنیا حرام علی اهل الآخرة و الآخرة حرام علی اهل الدنیا و هما حرامان علی اهل الله تعالی».

۷ـ کمیلیه =شرح حدیث حقیقت «۹۸ـ۱۰۱» (فارسی)

(احتمالاً) از محمد بن محمود دهدار شیرازی، قرن ۱۱.

مؤلف ابتدا رساله‌ای دقیق و فنی بر شرح حدیث حقیقت که امیرالمؤمنین علیه السلام به کمیل بن زیاد نخعی فرموده بود نوشته بود ولی بزرگی از وی خواست که آن را بصورتی که مردم عادی نیز فهم کنند شرح کند، پس وی این رساله را نگاشت.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۳۱/۲ ـ الذریعه ۱۴۰/۱۸ ـ دانشگاه تهران ۱۳۷۸/۵ ـ نشریه دانشگاه ۹۸/۲].

آغاز: «نوبتی داعی مسکین قدم قلم در ساخت اشارت امام الموحدین امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام روان کرده بود که در جواب کمیل بن زیاد فرموده و بزرگی...».

انجام:

«..آن چنان مست است عاشق کز شراب آمد بهوش
آن چنان فاش است شاهد کز خودش آمد حجاب
هیچ می‌هرگز نخواهد بود زین می مست تر
هیچ شاهد فاش‌تر زین بر نیندازد نقاب»

۸ـ وصایای افلاطون =پندهای....« ۱۰۱ـ۱۰۳» (اخلاق ـ فارسی)

از: افلاطون

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۵۵۲/۲ ـ دانشگاه تهران ۳۲۳/۳ ـ مجلس ۱۳۶۳/۱۰].

آغاز: «وصایای افلاطون الهی که بشاگرد خود ارسطاطالیس فرموده است میگوید معبود خویش را بشناس و حق او را نگاه دار و همیشه با تعلیم و تعلّم باش و عنایت بر طلب علم مقدّر دار...».

انجام: «..و بر بخت اعتماد مکن و از نیک پشیمان مشو با هیچ کس مراء مکن همیشه بر ملازمت سیرت عدل و استقامت والتزام خیرات مواظبت کن والسلام».

۹ـ ظفر نامه «۳۰۱ـ۱۱۱» (اخلاق ـ فارسی)

از: بوذر جمهر حکیم

کلمات حکیمانه حکیم ایرانی که گویا بزمان بهلول بوده و به بدستور نوح سامانی (۳۶۶ـ۳۸۷ق)

ابن سینا آن را به فارسی برگردانده است. هر چند در منابع کهن ذکری از چنین کتابی در آثار ابن سینا نیامده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۶۴۵/۲ ـ مشار فارسی ۳۴۷۷/۳ ـ دانشگاه تهران ۴۲۴۴/۱۵ ـ سپهسالار ۳۰۹/۵ ـ نشریه دانشگاه ۹۷/۲].

آغاز: «سپاس و ستایش بار خدا را جلت قدرته که آفریدگار آدمیان است و پدیدارندهٔ زمین و زمان و روزی دهندهٔ جانوران است و درود بر پاکان و گزیدگان او خاصه بر محمد مصطفی...».

انجام: «..و بسلامت روانه شدن کنایه از عدم موانع راه زنان عقبات عالم حسّی والسلام».

۱۰ـ ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی = ذوقیه «۱۱۲ـ۱۲۰» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار شیرازی

رساله‌ای کوتاه در تعریف و تشریح معانی وحدت وجود و ادله موافقین آن که در چهار رکن تنظیم و به محمد قلی قطبشاه تقدیم شده است:

اول؛ در بیان مراد و رویه و شهود و مشاهده و عیان.

ثانی؛ در بیان معنی اتحاد.

ثالث؛ در اشعار بمعنی وحدت وجود.

رابع؛ وجود بمانند کلی طبیعی.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۵۴/۲ ـ الذریعه ۴۵/۱۰ ـ مجلس ۶۵۷/۱۰ ـ نشریه دانشگاه ۱۸۱/۵ و ۱۵۳ - مرعشی ۲۷/۱۷].

آغاز: «لک الحمد و انت اهل له حمداً بعلو حمد الحامدین من الازل الی الابد وصلوات زاکیات و درود و سلام بی‌غایت بر مهندس نگارخانهٔ غیب و پرده گشای چهره...».

انجام: «..و از روی ان اسم بکمالی ظهور میکند چنانچه اگر در او صفت خوانندگی و دانش ثابت شده باسم دانا موسوم است و باین کمال معروف آمد و موجب ترقی در حیات او شد والله اعلم».

هیچ کدام تاریخ کتابت ندارد. تحریر سده ۱۳می‌باشد.

رساله سوم تصحیح شده.

۱۲۲ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۲۳۷۲ ﴾

۱ـ سلامان و ابسال« ۱ـ ۸۴» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد حسین بن محمد سعید رشتی ـ وحدت، ـ زنده ۱۱۶۴ ق

رساله‌ای است در عرفان و سلوک معنوی بصورت نظم و نثر که در آن داستان سلامان و ابسال و سیر و سلوک آنها ترسیم شده و در روز ۱۹ شعبان ۱۱۶۴ ق بپایان رسیده است.

آغاز: «حمد بی‌حد سزاوار بارگاه یگانه‌ایست که بر وحدت ذاتیه او کثرت موجودات دلیل است وافی، و ثناء بی‌عدّ مخصوص آستان خداوندیست که هلاک ذاتیه ممکنات بر سرمدیت ذات مقدسش برهانی است.

انجام:

«...حال جان شد باز بر جانان عیان کس بپرسد حال جانان را ز جان
زانکه نبود ذره را از آفتاب انتهی والله اعلم بالصواب»

۲ـ اشعار که احتمالاً بخش از گلشن راز باشد

۳ـ توحید (رساله در...) «۸۵ـ۹۹» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در اسرار و معارف توحیدی که با عناوین «تحقیق ـ تحقیق» تنظیم و تحریر شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی خلق الانسان علی صورته لخلافته و جعل عینه مرآت عینه بشهرته و مشاهدته والصلاة والسلام علی سید العالم و مظهر اسم الاعظم محمد المصطفی صلی الله علیه و آله یا اخی ایدک الله بروح القدس اعلم ان التوحید لجّة...».

انجام: «..و از تنوعات معارف تجلیات متنوع نمود و از این سبب بود که واقع شد تحول و تبدیل در صورت عیون بشر:

عباراتنا شتّی و حسنک واحد و کل الی ذاک الجمال یشیر».

۴ـ مجمع اللطائف = مجموع اللطائف «۹۹ـ۱۰۳» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی بن عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

مجموعه ۲۳ نکته عرفانی است که بصورت «لطیفه ـ لطیفه» آمده و در هر کدام نکته‌ای لطیف و سرّی ظریف از معارف عرفانی ذکر شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۶۳/۲ (آغاز برابر نیست)ـ مجلس ۶۰۴/۱۰ـ دانشگاه تهران ۳۱۸۴/۱۳].

آغاز: «باسم الاعظم و لله الحمد والکرم والصلاة علی رسوله المحترم و آله واصحابه المصطفین من العرب والعجم، قال رسول الله صلی الله علیه و آله کنت نبیاً و آدم بین المآء والطین...».

انجام:

«...التـــــفاتی بـــغیر او نکـــنی گرچه باشد بهشت و حور و قصور
ایـــن ســخن را ز مـــن قـبول کـنی گـــر نـــمازی گـــزاردی بـــحضور»

۵ـ مکاشفات «۱۰۳ـ۱۱۹» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی بن عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

مجموعه نکات عرفانی و سلوکی کوتاه و قابل توجهی است که با عبارات «مکاشفه – مکاشفه» آمده و در هر کدام لطیفه‌ای بصورت اشاره و مختصر ذکر شده است».

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۴۱۵/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۲۷۸/۱۱ ـ مجلس ۵۸۶/۱۰ ـ الفبایی آستان قدس/ ۵۴۹].

آغاز: «بسمله یا حبیبی من انت و من هو...

حـــمد آن حـــامدی کـه مـحمود است بخشش اوست هرچه موجود است...»

انجام: «...هشت خلد و هفت ایوان شش جهت پنج حسّ و چهار ارکان با سه جوهر دو جهان از یک خداست».

٦ـ هدایات = هدایت «۱۲۰ـ۱۲۷» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی بن عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

رساله‌ای در معارف و لطایف عرفانی که با عناوین «هدایة ـ هـدایـة» تـنظیم شـده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۴۸۶/۲ ـ مجلس ۶۰۵/۱۰ ـ الفبایی آستان قدس/ ۶۰۷ ـ دانشگاه تهران ۱۶۷۳/۱۰ و ۳۱۸۴/۱۳].

آغاز: «الحمد لله الذی نزل علی عبده الکتاب....یا ولدی ایـدک الله بـروح الارواح معلوم فرماید که عین حقیقت انسان به حسب رتبه تقدمی دارد بر اعیان ثابته.

انجام:

در تـجارت سـود یـابی بـی‌شمار یـــــادگار نـــــعمة الله یـــــاد دار

۷ـ قطبیه = بیان اقطاب «۱۲۷ـ ۱۳۲» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی بن عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

رساله‌ای است به نظم و نثر در مضامین عرفانی که در آن از دوازده نبی نام برده شده که قلب هر یک از اقطاب صوفیه به قلب یکی از آنها ارتـباط دارد و از آن اسـتفاضه می‌کند.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۱۱/۲ ـ الذریعه ۲۵۶/۱۷ ـ مجلس ۵۹۱/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۳۱۸۴/۱۳ و ۴۴۲/۳].

آغاز: «الحمد لله الدی یوجب الدّنو والتدلّی واشکر له شکراً یدیم لقـائله التـجلّی واصلی علی نبیه محمد المصطفی الموصوف فی مقامات التحلّی....امـا بـعد یـا ولی ایدک الله بروح القدس گفته‌اند که انسان مهمان خلوتخانه آب و گل است».

انجام: «...و اگر از چهل یکی متوفی شود یکی از سیصد بدلا گردد و یکی از چهل بدل هفت و یکی از هفت بدل پنج و یکی از پنج بدل سه و یکی از سه بدل یکی، نـه بیش همی شوند نه کم، تمت».

۸ـ ده اصل = سلوکیه «۱۳۲ـ ۱۴۲» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی بن عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

رساله‌ای است عرفانی در بیان ده اصل و قاعده مهم در سلوک که ظـاهراً تـرجـمه مانندی از «اصول عشرة» خیوقی است، این اصول عـبارتند از: تـوبه، زهـد، تـوکل، قناعت، عزلت، ملازمت، توجه، صبر، مراقبت و رضا.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۴۷/۲ ـ دانشگاه تهران ۱۷۷۹/۱۰ ـ الهیات تهران ۳۳۳/۱ ـ مجلس ۵۹۰/۱۰].

آغاز: «الحمد لله علی صفاته العلی والسلام علی عباده الذین اصطفی قال مظهر الحقائق و مظهر الدقائق سلام الله علیه الطرق الی الله تعالی بعدد انفاس الخلائق یعنی راه طالبان و سبیل سالکان بحضرت حقیقة الحقائق...».

انجام: «..و سخن با غیر خدای تعالی حرامست بهمه حال و بغیر مؤانست گرفتن شرّ است از جمیع وجوه قال الله تعالی لا خیر فی کثیر من نجویهم الا من امر بصدقة او معروف او اصلاح بین الناس».

۹ـ فقریه = بیان حقیقت فقر «۱۴۲ـ۱۴۴» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی بن عبدالله کرمانی، ـ ۸۳۴ق

رساله‌ای مختصر در معنی فقر و توجیه روایاتی که در این باب وارد شده‌اند که بر طبق اهل ذوق و عرفان نگاشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۰۱/۲ ـ الذریعه ۲۷۸/۱۶ ـ دانشگاه تهران ۱۷۷۵/۱۰ ـ الهیات تهران ۳۳۴/۱].

آغاز: «بسمله، قال رسول الله ﷺ الشریعة اقوالی والطریقة افعالی والحقیقة حالی والمعرفة راس مالی والفضل دینی والحب اساسی والشوق مرکبی....و علما هر یکی در این باب سخنها گفته‌اند و موحدان نیز اشاراتی کرده‌اند...».

انجام: «...و ذلک المراد من الفقر باتفاق اهل الله».

۱۰ـ محبت نامه «۱۴۴ـ۱۴۷» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی، ـ ۸۳۴ق

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۶۴/۲ ـ مجلس ۵۹۱/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۳۱۸۴/۱۳ ـ سپهسالار ۵۱۹/۵].

آغاز: «الحمد لله الذی عیّن عین حبیبه بحبّه فی علمه و جعل عینه عین اعیان العالم

فی شهادته و غیبته والصلاة علی خلیله و صفیه و نبیّه و رسوله محمدﷺ...».

انجام:

«بشـادی نـعمة الله نـوش کـن مـی که کم یابی حریف مست چون وی
مـحبت نـامه‌اش از یـاد مگـذار مـحبّ خـویشتن را یـاد مـی‌آر»

۱۱ـ کشف الاسرار «۱۴۷ـ۱۵۷» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی، ـ ۸۳۴ق

رساله‌ای کوتاه در توحید بروش عرفانی که در پنج باب تنظیم شده است:

باب الاول؛ فی الوجود من حیث الاحدیة.

باب الثانی؛ فی بیان مرتبه الاحدیة الجمعیة الالهیة....

[**الذریعه ۱۴/۱۸ ـ مجلس ۶۱۱/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۴۴۱/۳ و ۳۱۸۵/۱۳ ـ مرعشی ۶۳/۱۱**].

آغاز: «الحمد لله الذی تجلی ذاته لذاته باحدیة جمعه فاظهر آدم له بجمیع اسمائه وصفاته و صلی الله علی محمد المبعوث الی مظاهر هویّاته و علی آله افضل العالمین بکشف دلائل آیاته...».

انجام: «....چون از میان برداری دیگر موجودی نماند بغیر وجود حق ظاهراً و باطناً.

جـمله عـالم شـاهد یک واحـدند در حقیقت شاهد وصلش هموست...»

۱۲ـ رساله انسان. ناقص

۱۳ـ اسکندریه = پرسش و پاسخ «۱۶۴ـ۱۷۶» (فلسفه و عرفان ـ فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ ـ ۸۱۶ق

میر اسکندر بن عمر بن تیمور گورکانی (قرن ۹) پرسشهایی حکمی و کلامی از میر سید شریف جرجانی از اصفهان به سال ۸۱۵ ق نمود، رساله حاضر پاسخهای وی بدان سؤالات است، این سؤالات درباره هدف از خلقت گیتی، چگونگی ترکیب خاک و روح در آدمی، مبدأ روح انسان، ثواب و عقاب، حقیقت ملائکه و شیطان، معراج و برق و صراط و میزان مطرح شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۷۳۲/۲ ـ مرعشی ۶۷/۱۴ ـ مجلس ۳۹۹/۳۸ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۷۳۲/۲ ـ دانشگاه تهران ۱۹۳/۳].

آغاز: «بر مقتضای بندگی حضرت سلطانی جلالی خلّد الله ملکه و خلافته کلمه‌ای چند از اقوال اصحاب الظاهر و تأویل بر آن بر وجه که مسموع بود مکتوب گشت با وجود فتور در ادراک و قصور در عادات...».

رساله اول نستعلیق ۱۲۵۰ د رمدرسه ملا ابراهیم در اردبیل.

بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد. همه یا چندتای آنها تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

۱۷۶ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۳۷۸ ﴾

۱ـ شرح قصیدة بانت سعاد« ۱ـ ۲۷» (عربی)

از: سید محمد حلبی حنفی

مؤلف در مقدمه گفته که با وجود وصف رسول اکرم صلی الله علیه و آله توسط «زهیر بن کعب» در قصیدهٔ «بانت سعاد» برخی فضلاء عصر و امراء دهر مایل بودند مواردی که وصف نشده گفته شود و پس از اطلاع از شرح ابن هشام بر این قصیده مرا مکلف کرده که شرح آن را تلخیص و مراد از الفاظ مبهم را تبیین نمایم، پس از آن دو مقدمه در فضایل ممدوح ﷺ و اخبار مادح بیان نموده. این رساله در روز دوشنبه شهر شعبان ۱۱۳۹ ق پایان یافته است.

آغاز: «حمداً لمن بجماله اخضرّ الربیع و ضحکت ازهاره و بجلاله اسود الشتاء و بکت امطاره».

انجام: «..و مدحه ببردته الشریفة سار بلا نوال من الممدوح فهو له هجاء والحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین».

۲ـ شرح قصیدة البردة «۲۸ ـ ۵۸» (عربی)

از: ؟.

شرح مختصری است بر قصیدهٔ برده موسوم به «الکواکب الدریة» که ابـو عـبدالله بوصیری در وصف و مدح نبی اکرمﷺ سروده است، این رساله بنام پادشاه عثمانی ابوالفتح مصطفی خان بن مصطفی بن محمد بن ابراهیم تقدیم شده است.

آغاز: «من آلائه نظم نظام العالم فانتظم و من نعمائه کلمه کلام الآدم فـتکلّم مـبدء البرایا و معیدها بعد فنائه فالآء آلائه...».

انجام: «.والنغمة فی العرف صوت یقصد به الاطراب هذا مـا تـیسّر لی فـی شـرح القصیدة».

۳ـ المقدمة الجزریة «۶۰ ـ ۶۳» (تجوید ـ عربی)

از: ابوالخیر محمد بن محمد جزری شافعی، ۷۵۱ ـ ۸۳۳ ق

منظومه‌ای است در ۱۰۹ یا ۱۰۷ بیت در تجوید که شروح فراوانی بـر آن نگـاشته شده است، بنظر مؤلف باید قارئ قبل از آغاز به قرائت قرآن محتوای این منظومه را فرا گیرد.

[کشف الظنون ۱۷۹۹/۲ ـ کشاف الفهارس ۴۲۴/۱ ـ وزیری یزد ۷۴۹/۲ ـ دانشگاه تهران ۴۱۶۸/۱۵ ـ مجلس ۱۳۰۸/۱۰].

آغاز:

«یقول راجی عفو رب سامع محمد بن الجزری الشافعی

۴ـ التجوید «۶۴ـ ۶۷» (تجوید ـ عربی)

از: ابو محمد عبدالرحمن بن محمد بن ابراهیم مکی حنفی نقشبندی

رساله‌ای است فشرده که برای استفاده مبتدئین، در بیان کلیات و اصول مهم و قواعد تجوید تألیف شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....اما بعد فهذه رسالة فی التجوید جمعتها لاخوانی المبتدئین و فقنی الله تعالی و ایاهم لمرضاته آمین، التنوین ضمّتین او نصبتین او کسرتین مثاله خیرٌ و خیراً و ذرة...».

انجام: «..نستعین... و سبب المدّ النون...و سکونها عارضی لانه یثبت وقفاً و یسقط وصلاً، تمت».

۵ـ الاجرومیة = مقدمة الاجرومیه «۶۷ـ ۷۷» (نحو ـ عربی)

از: ابو عبدالله محمد بن محمد بن اجروم صنهاجی، ۶۷۲ـ۷۲۳ ق

رساله معروف و کوتاه در اصول و قواعد نحو به مذهب کوفیین که مورد توجه بزرگان و ادبا واقع و شروح و حواشی بسیاری بران نگاشته و بزبانهای فرانسه و انگلیس ترجمه شده است.

[مجلس ۱۳/۳۸ ـ آستان قدس ۱/۱۲ ـ معجم سرکیس ۲۵/۱ ـ دایرة المعارف اسلامی ۲/۱].

آغاز: «الکلام هو اللفظ المرکب المفید بالوضع و اقسامه ثلاثة اسم و فعل وحرف....».

رساله اول مقابله شده.

در برگ آخر رساله پنجم تملک مصطفی زاهر و تاریخ ۱۱۰۱ هست.

رساله‌ها تحریر سده ۱۱ و ۱۲می‌باشد و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۷۷ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۲۴۱۸ ﴾

۱ـ مشکلات العلوم« ۱ـ ۵۹» (عربی)

از: مهدی بن ابی‌ذر نراقی، ـ۱۲۰۹ ق

فرزند مؤلف مولی احمد نراقی کتاب «الخزائن» را بمنزله تملکه و تتمیم آن نوشته است.

این نسخه جلد اول یا بخش اول آن است.

[الذریعه ۶۶/۲۱ ـ مشار عربی/ ۸۴۷].

آغاز: «احمد الله حمداً یلیق بعزته و ینبغی لما لا یتناهی من عظمته واشکره شکراً یجلب المزید من نعمته و یدفع الشدید من نقمته و نصلی علی صاحب دعوته والمختار...».

۲ـ اصول دین «۶۳ـ ۱۱۶» (کلام ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در اصول پنجگانه دین و معتقدات امامیه که در پنج باب و هر کدام در چند فصل تنظیم شده است.

این نسخه فقط باب پنجم را دارد.

آغاز: «باب پنجم در اثبات معاد و بیان مقدمات آن و توابع آن از وقت مرگ تاانقضای امر عالم و در آن چند فصل است: فصل اول در اثبات معاد جسمانی است...».

۳ـ حساب اهل تنجیم« ۱۱۷ـ۱۲۷» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در بیان اصول و قواعد حساب اهل تنجیم که در یک مقدمه و شش باب تنظیم شده است: مقدمه در بیان اصطلاحات. اول؛ در ضرب شبکه. دوم؛ در ضرب قسمت اهل تنجیم. سیم؛ در جذر. چهارم؛ در معرفت جنس هر یک از حاصل ضرب و خارج قست. پنجم؛ اعمال حسابی که در بروج باشد.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۶۷/۱ ـ نشریه دانشگاه ۶۴/۵].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....و بعد این مختصریست در حساب اهل تنجیم و آن مشتمل است بر مقدمه و شش باب، مقدمه در بیان اصطلاحات بیست و هشت حرف تهجّی راکه به ترتیب...».

۴ـ رمل = احکام دوازده خانه« ۱۳۱ـ۱۳۴» (فارسی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی.

رساله‌ای کوتاه که در آن احکام دوازده خانه و احوال غایب نگاشته شده است.

[مجلس ۶۵/۳۶ و ۳۳۳/۱۰ ـ مرعشی ۲۰۷/۳ ـ دانشگاه تهران ۱۳۱/۱۷].

آغاز: «فصل در بیان احکام دوازده خانه به قول خواجه نصیر طوسی ره و احوال غایب، بدانکه احوال غایب و شرکت و کدخدای و دزد و مانند این‌ها از خانه ۷ باید دیدن اگر...».

انجام: «..این چند کلمه از قول ملک الحکما، خواجه نصیر طوسی رحمه الله نوشته شد تا مبتدیانرا آسان شود والله اعلم».

۵ـ رمل منظوم« ۱۳۱ـ ۱۳۴» (فارسی)

از: ؟.

منظومه این پیرامون ۹۴ بیت که در آن به احکام دوازده خانه پرداخته است.

آغاز:

«عـدد شکـل در بـیوت بـدان زانکه بنیاد رمـل هست بـر آن
عـدد اصـلیش چـو مـی‌دانـی حلّ شود بر تـو ایـن بآسـانی»

انجام:

«...لیک باید کـه سـعد و نـحس نگـاه آوری بـــعد ازیـــن شـــریک گـــواه
حکـــم کـن تـو ایـن چـنین پـیوست مـــده ایـــن شـــیوه نکـــو از دست»

٦ـ رمل منظوم «۱۳۴ـ ۱۳٦» (فارسی)

از: ؟.

منظومه‌ای در ۱۶۶ بیت که در آن احکام رمل و خانه‌ها بنظم کشیده شده است، در بالای منظومه گفته شده که ناظم این را در سال ۷۰۷ق سروده است.

آغاز:

«فرد و سـه زوج شکـل لحـیان است دانشش بـــر حکـــیم آســان است
صـــاحب خـــانهٔ نـــخست بـــود ضاحک و خوب خلق و چست بود»

انجام:

«...قـــامت او بـــلند هـــمچون مـــوی بذل‌گوی است و چست و خندان روی»

۷ـ شرح گلستان سعدی «۱۳۷ـ ۱٦۵» (عربی)

از: ؟.

شرح «گلستان» سعدی شیرازی است که بجهت افتادگی از اول و آخر شناخته نشد، نگارنده ظاهراً به سرزمین عثمانی تعلق داشت زیرا در لابلا اشعار ترکی آورده است.

۸ـسی مجلس «۱۶۸ـ ۲۲۷» (مقتل ـ فارسی)

از: جعفر بن حسین شوشتری، ـ۱۳۰۳ ق

مجموعه مطالب و مباحث گفته شده در مجالس و منابر سی‌گانه مؤلف است که در یک ماه رمضان گفته و توسط کاتب (ظاهراً) تنظیم و تحریر شده است.

آغاز: «سبحانک اللّهم یا مالک الملک یا قادر یا منّان یا قدیم الفضل و الأحسان یا متفرّد بالعظمة والسّلطان...».

انجام: «...یکمرتبه دید صدای نعرهٔ واحسیناه از آسمان بر زمین بلند شد یکخطابی به شمر کرد.

یا شمر دعنی او دعه دعنی اغّمضه دعنی ارشّ الماء علی جبینه»

۹ـدوازده مجلس «۲۲۷ـ ۲۳۸» (مقتل ـ مواعظ ـ فارسی)

از: جعفر بن حسین شوشتری، ـ۱۳۰۳ ق

تقریر دوازده مجلس و منبر از شوشتری است که کاتب آنها را باین صورت تحریر کرده است.

آغاز: «دوازده مواعظ متفرقه مجالس مختلفه، مجلس اول: اللّهم اجعل عاقبة امورنا خیراً و لا تسلّط علینا من لا یرحمنا خدایا بهترین روزهایم آخر روزهایم قرار بده طوری...».

انجام: «وقتیکه سر مبارک را بر نیزه بلند کردند گفت الله اکبر شمر هم گفت الله اکبر لشگر هم گفتند الله اکبر

و یکبّرون اذا (بأن) قتلت و انّما قتلوا بک التّکبیر والتّهلیلا

سلام الله علیه و اولاده».

کتاب اول نسخ محمد رضا بن رجبعلی نوبری سرابی در ۱۲۷۵ ساکن دارالسلطنه تبریز. تصحیح شده.

رساله ۲ نیز نستعلیق همان کاتب است بدون تاریخ.

رساله ۸ و ۹ نیز نستعلیق همان کاتب است در ۱۳۰۷.

رساله ۲ و ۳ و ۷ ناقص است.

در ادامه رساله نهم مطالب پراکنده از منبرهای شیخ جعفر شوشتری هست.

۲۴۵ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۲۴۲۴ ﴾

۱ـ حدیقة المؤمنین = الشرح الصغیر «۱ـ ۴۷» (فقه ـ عربی)

از: سید علی بن محمد علی طباطبایی حائری، ـ ۱۲۳۱ ق

به جلد ۱ ص ۲۰۵ رجوع شود.

۲ـ التجوید = اسرار التجوید «۵۳ـ ۵۵» (عربی)

از: احمد بن زین الدین احسایی، ـ ۱۲۴۱ ق

رساله‌ای است در اسرار و رموز تجوید قرآن که بخواهش برخی تألیف و در شش فصل و یک خاتمه تنظیم نموده است، این رساله در سوم جمادی الثانی ۱۱۹۹ ق پایان یافته است.

[فهرست مشایخ/۲۵۳ ـ الذریعه ۳۶۲/۳ و ۱۳۷/۱۱ ـ ملی تهران ۲۴۳/۸ ـ ملک تهران ۱۴۶/۵ ـ مجلس ۴۴/۱۲].

آغاز: «الحمد لله الذی نزل الفرقان علی عبده تنزیلاً و فضله بما اوحی الیه علی جمیع الخلق تفضیلاً...».

۳ـ حاشیة الروضة البهیة «۶۴ـ ۱۰۲» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه بر کل کتاب «الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة» که بصورت «قوله ـ قوله» تنظیم و در بسیاری از موارد تنها به حل و توضیح مشکل‌ترین نکته موجود در آن کتاب پرداخته است.

آغاز: «حمداً لاهله کما هو اهله والصلاة علی النبی المصطفی هو و اهله....و بعد فهذه تعلیقات علی شرح اللمعة الدمشقیة جمعتها ینتفع بها الطلاب راجیاً من الله الثواب یوم یقوم الحساب....قوله بسمله صدّر الکتاب به...».

انجام: «...مع الاقتصار علی موضع النص کما حکم به الشهید فی الدروس لعدم حجّیة مفهوم الموافقه اذا لم یکن من المدلولات اللفظیّة الالتزامیة المتبادرة».

۴ـ دیوان علی بن ابیطالب علیه‌السلام «۱۰۳ـ ۱۱۰» (عربی)

[الذریعه ۴۳۱/۲ ـ مجلس ۷۰۵/۱۰ و ۷۹/۲۶ ـ مرعشی ۷۱/۵ ـ دانشگاه تهران ۱۰۰۹/۹ ـ الفبائی آستان قدس/ ۲۵۶].

آغاز:

«الناس من جهة التمثال اکفاء ابـــوهم آدم و الامّ حـــوآء

۵ـ هیأت فارسی = فتحیه «۱۱۱ـ ۱۳۰» (نجوم ـ فارسی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی، ـ ۸۷۹ ق

۶ـ معرفت تقویم «۱۳۱ـ ۱۳۴» (نجوم ـ فارسی)

از: عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجی، -؟ ۹۲۵ ق

رساله‌ای است در اصول و قواعد تقویم که در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه؛ در علامات تقویم.

باب اول؛ در بیان علاماتی که تعلق بحروف جمل دارد (چهار فصل)

باب دویم؛ در بیان علاماتی که تعلق به آخر کواکب دارد (دو فصل).....

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۶۸/۱ ـ مجلس ۵۳/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۶۱۸/۸ و ۱۵۱۲/۱۰ ـ سپهسالار ۴۹۲/۳ ـ ملی تهران ۴۲۹/۲].

آغاز: «الحمد لله العلیّ الولی والصلاة علی النبی الامیّ اما بعد این مختصریست در معرفت تقویم خالی از اطناب مشتمل بر مقدمه و دو باب و خاتمه....».

انجام: «...بهر کوکبی کاری شاید کردن که بآن کوکب منسوب باشد...و طریقه منحرفه منحوس است و هیچ کاری را نشاید».

۷ـ سی فصل «۱۳۵ـ۱۴۵» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

۸ـ الفقهیة المستظرفة =الدرر البهیة «۱۴۸ ـ ۱۶۰» (فقه ـ عربی)

از: سید محسن کاظمی اعرجی، ـ ۱۲۲۷ ق

منظومه‌ای است در هزار بیت در بیان فقه امامیه.

در سال ۱۲۷۱ ق بطور سنگی چاپ شده است و چاپ جدیدتر هم دارد.

[الذریعه ۲۹۷/۱۶ و ۱۲۱/۸ ـ الفبایی آستان قدس/ ۴۳۲].

آغاز:

«سبحانه من محسن بالنعم قبل وجوبها بفضل الکرم

احمده شکراً علی نواله مصلیاً علی النبی و آله»

کتاب اول فقط طهارت و چند صفحه از بیع است.

کتاب دوم از آخر ناقص است.

کتاب چهارم بخشی از اشعار منسوب به آن حضرت است.

در برگ اول کتاب هشتم مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» هست.

رساله ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۶ و ۸ تاریخ کتابت ندارد. تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

رساله ۵ و ۷ نسخ عبدالله ایروانی در ۱۲۴۰ در دار الرحمة کرمانشاهان.

در ادامه رساله هشتم مطالب متفرقه در چند برگ هست.

۱۸۹ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۲۴۵۱ ﴾

۱ـ المتوکل علی الرزاق المختار فی ترک التدبیر و الاختیار« ۱ـ۲ ۱»

(اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای در نصایح عرفانی و مواعظ و اندرزهای اخلاقی که در سه فصل تنظیم شده است: اول؛ در بیان کلماتی چند که بزبان حال از هواتف غیبی سوی بنده وارد می‌شود. دوم؛ در مثال چند که بنده تدبیر رزق می‌کند با وجود آنکه خداوند مدبر و ضامن رزق وی شده است. سیم؛ در اعتقادی چند که می رساند برای حصول توکل.

آغاز: «..فصل اول؛ در بیان کلماتی چند که بزبان حال از هواتف غیبی سوی بنده وارد می‌شود یعنی حال بنده که مشغول است بتدبیر رزق...».

انجام: «..هرکه این شش اعتقاد را بخاطر چندان تکرار کند که بر دل وی مستولی شود خدای تعالی او را متوکل در روزی کرده است چون توکل حاصل شود کار دنیا و آخرت وی تمام شود، تمت».

۲ـ ادعیه «۹ ـ ۴۴» **(عربی ـ فارسی)**

از: ؟.

شامل دعای قدح (شأن نزول و ثوابها و متن دعا) و ادعیه متفرق و تعقیبات نمازها.

آغاز: «اسناد دعای بزرگوار دعاء قدح، انس بن مالک رضی الله عنه روایت می‌کند از صدر بدر عالم محمد مصطفی صلی الله علیه و آله گفت روزی در خدمت خواجه عالم بوده...».

انجام: «..و من الذنب الذی لا اعلم و انت علام الغیوب برحمتک یا ارحم الراحمین».

۳ـ داستان دقیانوس «۴۵ـ ۴۹» (فارسی)

از: ؟.

[فهرستواره فارسی ۳۵۵/۱ـ مشترک پاکستان ۱۱۲۲/۶ـ نسخه‌های خطی فارسی ۳۶۸۳/۵ـ دانشگاه تهران ۶۴۹/۶].

آغاز: «آورده‌اند روزی در کوه گوسفندی بسوراخی فرو رفت دقیانوس بیامد و گوسفند بیرون کشید در زیر آن گوسفند تخته‌ای دید چهار سطر روشن بر آن نوشته بود...».

انجام: «..و اصحاب کهف در آن غار بعبادت پروردگار سر بدرگاه بی‌نیاز دارند تا خواست حق تعالی است، تمت».

۴ـ چوب چینی = خواص بیخ چینی «۶۰ـ ۷۸» (طب ـ فارسی)

از: محمود بن مسعود طبیب شیرازی، ـ زنده ۹۵۴ ق

رساله‌ای در خواص و فواید بیخ چینی یا چوب چینی که بنام پادشاه سلیمان الزمانی در سال ۹۵۴ ق نگاشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۴۱۵/۱ (آغاز برابر نمونه نیست)ـ دانشگاه تهران ۴۱۵۷/۱۵ـ الذریعه ۳۱۰/۵].

آغاز: «الحمد لله علی الانعام والصلاة والسلام علی...و بعد این رساله ایست مختصر و مقاله‌ایست معتبر در امور متعلقه به بیخ چینی که حسب الامر نواب جهانبانی...».

۵ـ دوازده امام = صلواتیه «۷۹ـ ۸۳» (دعا ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

[آستان قدس ۲۱۲/۱۵ ـ مجلس ۳۵۶/۳۵ و ۳۸۱ ـ الذریعه ۲۶۸/۸].

۶ـ من مقالات ملامحمود «۵۰ـ ۵۱»

سروده‌ای در مواعظ داستانی که در ۳۱ بیت آمده است.

آغاز:

«رفت روزی جمعه مردی با نیاز سوی مسجد تا ادا سازد نماز
کرد هر کس تا نماز خود ادا واعظی زد بر سر منبر ندا»

۷ـ قصه موش و گربه «۵۱ـ ۵۲»

از: حکیم خاقانی شروانی.

آغاز:

«.... قصه موش و گربه برخوانا»

۸ـ نقل فرمان عالی شأن حضرت جنت مکان به نثر «۵۳ـ ۵۴»

آغاز: «فرزند ارجمند درة التاج فرخی و پیروزی شاهزاده شاه جهان بعنایت التفات اعطاف الطاف شاهنشاهی مخصوص گشته بداند...».

۹ـ جواب منظوم شاهزاده شاه جهان «۵۴ـ ۵۷»

جواب شاهزاده شاه جهان به پدرش که در ۵۱ بیت سروده شده است.

آغاز:

«چو این نامه بر دست خرم رسید ببوسید و بر دیده و سر کشید
پس آنکه سر نامه را برگشاد بخواند هر حرف او سر نهاد»

رساله اول برگ اولش افتاده. تحریر سده ۱۱.

رساله دوم نستعلیق میرزا شیخ علی در شهر بهگر برای تلاوت محمد شفیع. تحریر سده ۱۱.

رساله سوم تا هشتم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱.

رساله چهارم از آخر ناقص.

رساله نهم نستعلیق ۱۰۵۳.

۸۵ برگ، ۱۰ × ۲۲.

﴿ ۲۴۵۷ ﴾

۱ـ احکام تحاویل سنی العالم« ۱ـ ۴۰» (نجوم ـ عربی)

از: محی الدین یحیی بن محمد بن ابی الشکر مغربی، ـ ۶۸۲ ق

رساله‌ای کوتاه در نجوم و تخمین عمر عالم که در یک مقدمه و بیست و سه باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

به فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۶۰ رجوع شود در آنجا دو رساله دیگر هم در نجوم جزء این مجموعه دانسته شده.

[کشف الظنون ۱۸/۱ ـ مرعشی ۳۵/۴ ـ آستان قدس ۱۰۷/۱۰].

آغاز: «الحمد لله....قال مولانا العالم....قد رتّبت هذه الرسالة فی کیفیة تحاویل سنی العالم والحکم علیها مما جرّبه الحکماء المتقدمون وانتخبه الفضلاء المتأخرون...».

انجام: «...فنحکم علی کل واحد منها بحسب موضعه و قوته من طالع سنة العالم ومن صاحبه فی مدخل تلک السنة و فی ما ذکرنا کفایة والله اعلم».

۲ـ الاحکام الجزئیة «۴۰ـ ۵۲» (نجوم ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در احکام جزئی که در هشت باب تنظیم شده است:

الباب الاول؛ فی القرانات

الباب الثانی؛ فی ممازجات الکواکب.

الباب الثالث؛ فی اشراف الکواکب.....

آغاز: «بسمله، فهرست کتاب الاحکام الجزئیة....الاحکام علی قرانات الکواکب فی البروج الاثنی عشریة، فصل اول؛ قران و زحل و مشتری فی الحمل یدل علی قتل ملک و سوء حاله....الملوک مع کثرة القحط...».

انجام: «حوت: لا بأس بالحوائج و شری العبید ـ حوت: لا بأس بالحرکة».

۳ـ بیست و پنج باب «۵۳ـ ۸۶» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

مؤلف در مقدمه میگوید که در عصر یزدگرد ساسانی چهل کتاب در نجوم از علمای شرق و غرب به فارسی ترجمه شد و امّهات آنها در بیست و پنج محور گردآوری شد که در این رساله در بیست و پنج باب تنظیم شده است: باب اول؛ اندر صفت نهاد جهان.... پیش از خلق.

آغاز: «....برای حکمتی آفرید، هیچ چیزی بی‌حکمت نیست و خدای عزوجل را منزه دانی و بچیزی مشغول ندانی و معلوم گردانی که اندر آفرینش آسمانها و زمین‌ها خدای را حکمتی بود...».

۴ـ معرفت تقویم «۸۷ـ ۹۲» (نجوم ـ فارسی)

از: ابوالحسن بن محمد نصیر حسینی.

رساله‌ای در معرفت تقویم که بدرخواست برخی دوستان نگاشته و در یک مقدمه و شش فصل و یک خاتمه تنظیم ساخته است، فصل اول: در.... ایام اسابیع و تواریخ مشهوره.

آغاز: «الحمد لله الذی خلق السموات و الارضیین بغیر عمد ترونها و زیّنها بالثوابت والسیارة والصلاة علی مرکز دائرة النبوة و شمس فلک الرسالة....و بعد بعرض راه یافتگان رموز دقایق و ظفر یافتگان کنوز حقایق...».

انجام: «...چه هرگاه قمر در یکی از برج مائی بوده باشد حکم میتوان کرد اما صریح نمیتوان کرد والله اعلم».

۵ـ بیست فصل «۱۰۴ـ۱۱۴» (نجوم ـ فارسی)

از: محمد نصیر بن عبدالله طبیب اصفهانی، ـ ۱۱۹۱ ق

رساله‌ای کوتاه در معرفت تقویم که به نام کریم خان زند (۱۱۶۳ ـ ۱۱۹۳ ق) نگاشته شده و در بیست فصل تنظیم شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۴۸/۱ ـ الذریعه ۲۵۲/۲۱ ـ الهیات تهران ۳۲۳/۱ و ۱۸۰ ـ سپهسالار ۲۷۳/۳].

آغاز: «فصل سیم؛ در بیان تاریخ رومی و تعریف آن. بدانکه مبدأ این تاریخ از عهد اسکندر بن فیلوقوس رومی بود و ابتدایش یوم دوشنبه و نام ماههای رومی اینست تشرین الاول، تشرین الآخر...».

انجام: «..و هرگاه اختیار حکومت و شغل و عمل دیوانی باشد باید شمس مسعود باشد و باقی برین قیاس و هر کس را در معرفت تقویم بیش ازین حاجت باشد رجوع در شرح بیست باب بیرجندی نماید والله اعلم بالصواب».

رساله اول و دوم تحریر سده ۱۲.

رساله سوم تا باب شانزدهم را دارد. تحریر سده ۱۲.

رساله چهارم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

رساله پنجم از فصل سوم تا آخر را دارد. نستعلیق ۱۲۴۸ حسب خواهش محمد اسماعیل بن امیر محمد حسینا حسینی خاتون آبادی.

۱۱۴ برگ، ۱۴ × ۲۰.

﴿ ۲۴۸۳ ﴾

۱ـ حدود الاشیاء «۱ـ ۸» (فلسفه ـ عربی)

از: ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰ ـ ۴۲۷ ق

به شماره ۲۲۲۸ در همین جلد رجوع شود.

آغاز: «الحمد لله حق حمده والصلاة علی محمد واله اما بعد فان اصدقائی سألونی ان املی علیهم حدود اشیاء...».

انجام: «...فالقدیم بحسب...هو لیس له مبدأ زمانی والقدیم تعالی عما یقول الظالمون علواً کبیراً. تمت».

۲ـ شبهة الاستلزام «۹ـ ۲۴» (فلسفه ـ عربی)

از: آقا حسین بن جمال الدین خوانساری، ۱۰۱۹ ـ ۱۰۹۹ ق

رساله‌ای است و استدلالی درباره شبهه استلزام و پاسخ از آن و حل مشکلات آن.

[مرعشی ۹۹/۲ ـ الذریعه ۲۵/۱۳].

آغاز: «الحمد لله الذی لا شبهة فی وجوده و لا مریة فی فضله وجوده.

۳ـ تحقیق مسألة ان الممکن مفتقر الی مؤثر موجود «۲۴ ـ ۳۰»

(کلام ـ عربی)

از: آقا حسین بن جمال الدین خوانساری، ۱۰۱۹ ـ ۱۰۹۹ ق

رساله‌ای کوتاه درباره افتقار ممکن الوجود به موثر موجود و اثبات این نکته که اگر مؤثری موجود نبود ممکن ایجاد نمی‌شد.

آغاز: «مسألة فی ان الممکن الوجود لابد له من مؤثر موجود و انه ما لم یجب لم یوجد».

انجام: «....و ایّ فائدة فی اثباته لان الوجوب اللاحق هو وجوب الوجود و هذا وجوب مطلق واقعی بلا اشتراط بالوجود اصلاً فتأمل».

۴ـ شک و حلّ «۳۰ـ ۳۴» (فلسفه ـ عربی)

از: اقا حسین بن جمال الدین خوانساری، ۱۰۱۹ ـ ۱۰۹۹ ق

سه مسأله و معضله با عنوان «شک» مطرح و پاسخ آن با عنوان «حل» مناسب با اشکال داده شده است.

آغاز: شک اول: «اذا کان اکثر اهل البلد مسلماً و بعضه کافراً و علمنا بذلک...»

شک دوم: «اعلم انه قد یستشکل علی ما ذهب الیه الحکماء من ان الجسم قابل للقسمة الی غیر النهایة...»

شک سوم: «اذا هبط حجر الی الارض فلا شک انه لابد من مزایلة الهواء الذی فی المسافة حیت یمکن الهبوط...».

۵ـ الشواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة «۳۷ـ ۵۰» (فلسفه ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، ـ ۱۰۵۱ ق

آغاز: «الحمد لله الذی جعل نور معرفته نتیجة ایجاد الارواح و الاجساد...».

۶ـ الاجوبة عن الاسئلة النصیریة عن شمس الدین الخسروشاهی «۵۹۵۵»

(فلسفه ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، ـ ۱۰۵۱ ق

خواجه نصیر الدین طوسی سه سؤال مهم و مشکله را از یکی از معاصرین فاضل خود بنام شمس الدین عبدالحمید خسروشاهی طی رساله‌ای پرسش نمود ولی وی بدانها پاسخ نداد بدین جهت مؤلف آن سه پرسش را پاسخ گفته است.

[مجلس ۵۴۲/۹ و ۱۶۸۶/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۱۷۹/۳ ـ ملک تهران ۳۴۳/۵].

آغاز: «الحمد لمنور النفوس بانوار العلم و الایمان و هادی الخلائق بارسال الرسول و انزال القرآن...فان الحکیم الفاضل...قد بعث رسالة الی بعض معاصریه...اقول و من

الله العصمة والتوفیق....اما الجواب عن المسألة الاولی فهو تمجید.

انجام: «..لا یحصل لها عقلاً و خارجاً الا بالوجود کالهیولی التی لا تحصّل لها فی الخارج الا بالصورة الا ان بین القبیلین فرق من وجوه بیّنت فی مواضعها».

۷ـ حدوث العالم «۶۱ـ۱۲۷» (فلسفه ـ عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، ـ ۱۰۵۱ ق

رساله‌ای است در حدوث عالم و رد و نقد نظرات فلاسفه و حکمای پیشین در این باره که در یک مقدمه و دوازده فصل تنظیم شده است:

المقدمة؛ فی سبب تألیف هذه الرسالة.

الفصل الاول؛ مبحث الامکان والوجوب.....

[دانشگاه تهران ۲۴۶/۳ ـ مجلس ۲۰۱/۵ ـ الذریعه ۲۹۵/۶ ـ ملی تهران ۱۳۷/۷ ـ مرعشی ۱۶۹/۳].

آغاز: «سبحانک اللهم من قدیم قد.... بالغناء والسرمدیة بالقدم».

انجام: «...ان فی هذا لبلاغاً لقوم عابدین و صلی الله علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین».

۸ـ الهندسة «۱۳۰ـ۱۵۷» (عربی)

(احتمالاً) از حسین بن جمال الدین خوانساری، ۱۰۱۹ ـ ۱۰۹۹ ق

رساله‌ای کوتاه در حل عویصه و مشکل بزرگ هندسی که بقول مؤلف بزرگان این علم ناچار از حل و برطرف ساختن آن بوده و هستند، رساله بصورت طرح اشکال و حواب از آن، با عبارات «ان قلت ـ قلت» نگاشته شده و کاتب کل رساله‌های این نسخه در پایان آن را به آقا حسین خوانساری نسبت داده است.

آغاز: «بسمله، لعلک احطت خبراً بانه قد تقرر فی اصول الهندسة والحساب

بالبرهان القاطع..».

انجام: «..هذا تحقیق الکلام فی حل هذا الشک العویص الذی لیس لاکثرهم منه من مفر و لا محیص....و مع ذلک لا یکتب فی دیوان اعمالنا فی صحیفته السیئات او لعلّه یتحفظ به احد من الطلاب للصواب من بعض الزلاّت والعثرات.

۹ـ نامه شیخ بهائی «۱۵۸ـ۱۵۹» (فارسی ـ عربی)

نامه‌ای کوتاه از شیخ بهایی که به یکی از فضلای معاصر خود بنام میرزا ابراهیم همدانی نگاشته شده است.

آغاز: «رقعه‌ای که عالیجناب معلی مرتبت....

یا غایب عن عینی لا عن بالی القرب الیک منتهی آمالی....

قد نورت عیون قلوب المشتاقین لمعات انوار الرقعة القدیمة و عطّرت مشام ارواح...».

انجام: «...هذا و ملازلتم موفقین لارتقاء معارج الکمال مبلغین اقصی غایة الامان و الآمال...والحمد حق حمده والصلاة علی من لا نبی بعده والعترة الطاهرین من ولده آمین اللهم آمین».

۱۰ـ تاریخ پطر کبیر «۱۵۷ـ۱» (تاریخ ـ فارسی)

از: ؟.

تاریخ مفصل و داستان‌وار پطر کبیر امپراطور تزاری روسیه و سرزمین روس و نقل جریانات و حوادث بسیار که در چند فصل تنظیم شده است.

آغاز: «فصل پنجم در خصوص سلطنت الکسی، الکسی بعد از پطر بزرگ یکسال در سلطنت پدر خود میشل گذشته بنای عروسی گذاشت و دختر یکی از نجبای روسیه را بعقد خود درآورد...».

انجام: «..مکرر اسمش مذکور شد و او باعث جنگ.... گشته بود از اوضاع پادشاه نویسند مأیوس شده نزد پطر کبیر آمد خدمت و ملازمت...».

رساله ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۷ و ۸ بخط بهاء الدین محمد بن علی نقی طفانی از شاگردان آقا حسین خوانساری.

تاریخ کتابت رساله هفتم ۱۰۷۰ و بقیه بدون تاریخ تحریر سده ۱۱.

رساله دوم حاشیه با امضاء «منه دام ظله العالی» دارد.

در لابلای برگ‌های رساله پنجم فوائد فلسفی و کلامی آمده است.

رساله هفتم با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده و در برگ‌های پایانی و ادامه آن تا رساله بعدی فوائد فلسفی و عرفانی هست.

رساله هشتم حواشی با امضاء «منه دام ظله العالی» دارد.

رساله ۵ و ۶ بدون تاریخ، تحریر سده ۱۱.

رساله نهم نستعلیق ربیع حویزاوی حسب خواهش مولانا علی نقیا. تحریر سده ۱۱.

رساله دهم تحریر سده ۱۲ و ۱۳. درحاشیه نسخه نوشته شده.

۱۵۹ برگ، ۱۲ × ۲۱.

﴿ ۲۵۰۰ ﴾

۱ـ شرح جهة الوحدة «۵ـ۱۳» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر در شرح و بسط مباحث رساله‌ای بنام «جهة الوحدة» است.

آغاز: «ان احسن ما یفتتح به المنطق والکلام حمد الله الواحد الذی برء الانام و نصب.... علی وجود الدهور و الاعوام وابهی ما یترنّم....و بعد فهذه حقیقة شریفة بعبارات رائقة...».

انجام: «..و رفعت الحجاب و [...] القشر من اللباب علی ان همم المحصلین متقاعدة و عزائمهم متقاهرة حامداً لله و مصلیاً علی رسول الله».

۲ـ حاشیة ضابطة الاشکال «۱۳ـ۱٦» (منطق ـ عربی)

از: محمد باقر بن فخر الدین احمد موسوی، ـ زنده ۱۱۵۵ ق

رساله کوتاه در تعلیقه بر مشکلات «ضابطة الاشکال» که در آن خواسته مطالبی را که دیگر شارحان و محشّیان نیاورده‌اند متذکّر شود، این رساله در سال ۱۱۵۵ ق پایان یافته است.

آغاز: «اما بعد فلما رأیت صابطة الاشکال فی غایة الاشکال و لم اجد فیما علقوا علیها من الشروح ما خلی عن الجروح او من الحواشی فعلقت علیها مما اقادنی الیه فکری الفاتر...و ضابطة شرائط الاشکال...».

انجام: «..و ان اخذت بشرط الوصف فیقال فی الاول کان اخص الکبریات اما الدائمة اوالعرفیة الخاصة اوالوقتیّة والمنافات منتفیة کما تقدم....القسم. تمت».

۳ـ شرح الایساغوجی «۱۷ـ ٦۷» (منطق ـ عربی)

از: حسام الدین حسن کاتی، ـ ۷۶۰ ق

۴ـ حاشیة شرح الایساغوجی «٦۸ـ۱۲۰» (منطق ـ عربی)

از: احمد بن محمد بن خضر عمری حنفی ـ قول احمد، ـ ۷۸۵ ق

به شماره [۲۲۷۲] در جلد سوّم مراجعه شود.

در فهرست سابق این کتابخانه ص ۵۶۲ این رساله به عنوان حاشیة الفوائد الفناریه خوانده شده است.

آغاز: «حمداً لک اللهم علی ما منحت به علیّ من معارف الافاضل و شکراً علی ما مننت به من ذوارف الفواضل...».

انجام: «...وارزقنا معانیه منه الی حق الیقین، تمت».

۵ـ آداب البحث والمناظرة« ۱۲۱ـ۱۲۲» (منطق ـ عربی)

از: عضد الدین عبدالرحمن بن احمد ایجی شیرازی، ـ ۷۵۶ ق

رساله‌ای بسیار مختصر و مشهور که در آن آداب و شیوه‌های بحث و مناظره مورد بحث قرار گرفته است. این رساله بسیار مورد توجه بزرگان واقع و شروح و حواشی بسیاری بدان نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۴۱/۱ ـ مرعشی ۱۹۳/۱۲ ـ مجلس ۴۷۷/۳۷ ـ نمازی خوی/ ۱۸۲].

آغاز: «لک الحمد والمنة و علی نبیک الصلاة والتحیة و بعد اذا قلت بکلام ان کنت ناقلاً فیطلب الصحة او مدّعیاً فالدلیل...».

انجام: «..فیمنع بان یقال لا نسلم ان الکلام مرکب عن الحروف، جعل الکلام علی ما فی الفؤاد دلیلاً. تمت».

۶ـ شرح آداب البحث «۱۲۳ـ۱۲۹» (منطق ـ عربی)

از: مولانا محمد حنفی تبریزی، ـ ۹۰۰ ق

شرحی است بر رساله قبلی «آداب البحث عضدیه» عضد الدین ایجی (۷۵۶ ق) که بصورت مزجی ترتیب یافته است.

[مرعشی ۱۹۴/۱۲ ـ آستان قدس ۳۱۹/۱ ـ ۳۲۰ ـ دانشگاه تهران ۵۹/۳].

آغاز: «بسمله، لک الحمد جعل الله تعالی مخاطباً تنبیهاً علی القرب لان اللائق بحال الحامد ان یلاحظ المحمود اولاً حاضراً شاهداً».

رساله دوم نستعلیق مؤلف در ۱۱۵۵.

بقیه رساله‌ها بخط شیرمحمد بن شیخم بابا باداری من اولا شیخ شهقباد در ۱۰۷۷ و ۱۰۷۸.

رساله اول حاشیه دارد. و تملک مولانا یحیی چلپی بن مولی محمد زمان افندی ساکن چهار وافی در ۱۱۴۱ در برگ اول.

رساله سوم حواشی بسیار دارد.

رساله چهارم تصحیح شده و حاشیه دارد.

رساله ششم حواشی فراوان دارد.

۱۲۹ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۲۵۲۱ ﴾

۱ـ شرح گلشن راز« ۱ـ۱۶»

(عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای متوسط در شرح گلشن راز نوشته سعد الدین محمود شبستری (۷۲۰ ق) و حلّ مشکلات و مبهمات آن که بنام سلطان بایزید بن سلطان مـراد (۸۶۶ ـ ۹۱۸ ق) نگاشته و در مقدمه آن بیست و شش فقره بعنوان «حقیقت ـ حقیقت» بجای دیـباچه آورده است.

[نشریه دانشگاه ۹۴/۴ ـ مجلس (شماره ۲۲۹۴)].

آغاز: «سپاس یکی را که غنچه حقیقت مقدسه‌اش در گلشن راز بـا حسـن وجـوه شکفته و وجه وجوب خود را در بزم شعور به پردهٔ امکان نهفته، نظم:

ای باغ ظهور از تو گلشن گشته...»

انجام: «... و حق تعالی بحسب تاثیر اوضاع فلکیّه که بیشتر اقتضای آدم و اولاد او می‌گردد انشاء افراد انسان می‌کند سبحان ربک رب العزّة عما یصفون».

۲ـ تحفه شاهیه در شرح رساله رضویه = ترجمه رساله ذهبیه «۴۶۱۷»

(طب ـ فارسی)

از: محمد نصیر بن قاضی بن کاشف الدین محمد یزدی، ـ زنده ۱۰۶۵ ق

شرح مختصر و فشرده‌ای بر «الرسالة الذهبیة» یا طب الرضا علیه السلام منسوب بـه امـام رضا علیه السلام.

در این رساله ابتدا فقره‌ای از متن را آورده و ترجمه آن را با عنوان «یعنی» ذکر می‌کند. و به نام شاه عباس صفوی نگاشته شده است.

[مرعشی ۳۵۰/۱۳].

آغاز: «ستایش دور از آلایش سزاوار درگاه حکیم جل شأنه توان بود که بیماران جهالت و نادانی را....».

انجام: «...ستایش از برای پروردگار عالمیان و صلاة و سلام بر بهترین خلق او محمد است و اهل بیت او که معصومین‌اند».

۳ـ طباخی و حلوا پزی «۴۷ـ۱۰۵» (فارسی)

از: یحیی بن جمال الدین حسین مفتی حلوایی.

رساله‌ای متوسط در روش و شیوه آشپزی و پختن انواع عرقها، شیرینی‌ها، مرباها و حلواها و آش‌ها که در یازده فصل تنظیم شده است:

فصل اول؛ در گرفتن عرقها.

فصل دوم؛ در پختن اشربه.....

[نسخه‌های خطی فارسی ۴۲۷/۱ ـ نشریه دانشگاه ۳۵۲/۳].

آغاز: «سپاس و ستایش پروردگاریرا که عالم و عالمیان را آفریده و ایشان را مجسم گردانیده از عناصر اربعه و ایشان را از خوردن طعام ناگزیر کرده که و ما جعلناکم جسداً لا یأکلون الطعام».

انجام: «..و روغن جوز بقدر حاجت بر سر آن کند و بخورد و بامداد و شبانگاه از وی قوتی ببیند که عجب نماند».

۴ـ رساله در ساختن رنگها «۱۰۵ـ۱۰۶» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در روش ساختن رنگها است.

آغاز: «این هم بابی است در ساختن رنگها از برای کار در ساختن رنگها و آن انواعست، نوع اول: در ترکیب رنگ سرخ...».

انجام: «..ارده باشد و ارده مغز هم چنین وارده خشخاش بدین طریقت، والله اعلم بالصواب».

۵ـ قول جاماس حکیم «۱۳۷ـ۱۳۹» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

منظومه‌ای کوتاه در درمان امراض و نسخه برای معالجه و زینت و غیره که در ۳۵ بیت سروده شده و مطالبش به جاماسب حکیم نسبت داده شده است.

آغاز:

«ز جاماس قولی دگر هست خوب دواها کند...قول از عیوب
هر آنکو شراب سفیدی خورد بناکام رنج مفاصل برد»

انجام:

«ستاند زن اگر ماذوی سوده پس آنگه در قبل هر روز یکبار
بریزد باشراب ارغوانی گلش را غنچه سازد چهره گلنار»

رساله اول فقط مقدمه را دارد. تحریر سده ۱۲.

رساله دوم بدون تاریخ تحریر سده ۱۲.

رساله سوم و چهارم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

در ادامه رساله چهارم نسخه‌های طبی فراوانی هست که شاید مجموعاً رساله‌ای باشد به نام مفرّح غم‌زدا تألیف نواب عالی که در نسخه هست و شاید این نام رساله اول باشد.

۱۳۹ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۲۵۶۱ ﴾

۱ـ کبری در منطق «۱ـ ۴۱» **(فارسی)**

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ۷۴۰ـ ۸۱۶ ق

به جلد دوم ص ۵۹۷ مراجعه شود.

۲ـ شرح شواهد سیوطی «۴۳ـ ۷۵» **(نحو ـ فارسی)**

از: نظام الدین بن احمد اردبیلی.

۳ـ اختلاف ترقی النفس فی النشأة الاخری «۷۶ـ ۷۹» **(عرفان ـ فارسی)**

از: فضل الله بن روزبهان اصفهانی، قرن ۱۰.

رساله‌ای کوتاه در پاسخ سؤال یکی از بزرگان و امرا که از وی پرسیده بود «آیا در نشأة آخرت ترقی خواهد بود یا نه؟» مؤلف در این وجیزه نظرات دو گروه حکما و صوفیه را بطور فشرده بیان کرده و وعده داده در صورت اقبال روزگار رساله مفرده دیگری به تفصیل در این باره بنگارد.

آغاز: «له الحمد علی فیضه العمیم و علی نبیه و آله التحیة والتسلیم

ای نفس بکوش تا کمال یابی وز سفره فیض حق نوالی یابی

این منزل....درو سعی کن هیهات که این چنین مجالی یابی..»

انجام: «...و اگر حوادث روزگار که پیوسته کارشکن ارباب کمالست مانع نگردد بعد از این مفرده ان شاء الله در تخمین دلائل طرفین و وجوه تراجیح مکتوب گردد و معروض شود السلام علیکم اولاً و آخراً».

۴ـ حدود الاشیاء «۷۹ـ ۱۰۰» **(فلسفه ـ عربی)**

از: ابو علی حسین بن عبدالله بن سینا، ۳۷۰ـ ۴۲۸ ق

به شماره [۲۲۲۸] در همین جلد مراجعه شود.

۵ـ مقاله در وجود «۱۰۰ـ۱۰۱» (فلسفه ـ فارسی)

از: کمال الدین لاری.

رساله‌ای بسیار کوتاه در وجود و تقسیمات آن که بروش حکما نوشته است.

آغاز:

«چون هست ثبوت هر صفت فرع وجود

پس غیر وجود خود نباشد موجود

گفتم بطریق عقل رمزی با تو

باشد که رسی بذوق ارباب شهود»

انجام: «..و بعد از تحریر این سخن بر متفطن پوشیده نماند انحصار موجود به وجودی که عین حقیقة واجب الوجود است و هو المطلق».

٦ـ توضیح المقاصد «۱۰۲ـ۱۱٦» (تاریخ ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ـ ۱۰۳۱ ق

رساله‌ای کوتاه در حوادث ماهها و وقایع آنها که از ماه محرم آغاز و در ماه ذیحجه پایان یافته است، در این رساله برخی وفیات علماء نیز آمده است.

[الذریعه ۴۹۸/۴ ـ مرعشی ۳۴۵/۷ ـ مجلس ۴۰/۲۶ ـ مشار عربی / ۲۲۶].

آغاز: «بسمله، شهر محرم الحرام: الاول فیه رفع ادریس علیه السلام الی الجنة واستجاب الله دعاء ذکریا علیه السلام ...».

انجام: «..و یدعو بعد التسلیم بالدعاء المذکور فی الفصل السابع والثلاثین من مصباح الکفعمی».

رساله اول نسخ ۱۲۲۵.

رساله دوم از اول و آخر ناقص. تحریر سده ۱۳.

رساله سوم تحریر سده ۱۲ و ۱۳.

رساله چهارم تحریر سده ۱۳.

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۳۱.

رساله ششم نستعلیق ۱۲۳۱. حواشی دارد.

۱۱۸ برگ، ۱۱ × ۱۵.

﴿ ۲۵۷۰ ﴾

۱ـ سی فصل« ۱ـ۱۵» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

به جلد ۲ ص ۴۹۵ مراجعه شود.

۲ـ اختیارات مسیر قمر = اختیارات المهمات «۱۶ـ۱۷» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

منظومه در ۳۶ بیت که برای هر برج سه بیت سروده شده و احکام مسیر ماه در برج را بیان کرده است، کاشفی (۹۱۰ ق) در اختیارات نجوم خود این رساله را از خواجه نصیر دانسته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۲۳/۱ ـ الذریعه ۳۶۸/۱ ـ دانشگاه تهران ۹۳۸/۴ ـ سپهسالار ۷۸/۳ ـ الفبایی آستان قدس/ ۲۹].

آغاز: «فی الحمل:

هر که را آید بتائید خدای لم یزل

جرم مه در خانه مریخ یعنی در حمل

نیک باشد هم سفر هم دیدن روی امیر

جامه پوشیدن حریر و...»

انجام: «فی الحوت: ...

هم قبا و هم کلاه و هم کمر هم پیرهن
آنچه در تن باشدت بالجمله بخشیدن بمن»

۳ـ بیست باب = معرفت تقویم «۱۷ـ ۳۰» (نجوم ـ فارسی)

از: نظام الدین عبدالعلی بن محمد بیرجندی، ـ ۹۳۴ ق
به شماره [...] مراجعه شود.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۴۷/۱].

۴ـ عشقیه «۳۲ـ ۵۵» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله پرسوز و گدازیست که عاشقی دلسوخته و مبتلا به فراق در هجران یار نگاشته و اشعار سوزناک بسیاری در لابلای رساله سروده است.

آغاز: «بسمله، سر نشئه منشآت شوقی ستایش آن شاهدیست که....پیدا و پنهان است و دیباچه مجموعه مهمات عشقی...تجلیش در...ذرات ممکنات چون نور خورشید آشکار و عیان...».

انجام: «..لیکن مرا از اظهار حرف حق جز این غرض نیست...».

۵ـ جنگ اشعار «۵۸ـ ۱۶۰» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه اشعار و سروده‌های شاعران بزرگ و معروف که بشکل چلیپا کتابت شده است.

آغاز:

«ای... از نسیم وصالت بهارها گلچین بوستان رخت گلعذارها»

انجام:

«عاشقی چیست دمبدم مردن تیغ معشوق بر جگر خوردن»

رساله اول از فصل سوم تا بیست و چهارم را دارد، بدون تاریخ.

رساله دوم بدون تاریخ.

رساله سوم تا پایان باب دوازدهم را دارد. بدون تاریخ.

رساله چهارم از انجام ناقص است. تحریر سده ۱۲.

رساله پنجم تحریر سده ۱۳.

در این مجموعه دعاها و طلسمات نیز درج شده است.

۱۶۱ برگ، ۱۰ × ۱۵.

﴿ ۲۵۹۰ ﴾

۱ـ تعبیر خواب« ۱ـ ۲۰» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در تعبیر خواب و رؤیا که در پنجاه و سه باب تنظیم شده است: ۱ـ در دیدن فرشتگان. ۲ـ در دیدن آفتاب و ماه. ۵ـ در کوه و تل و ریگ. ۱۳ـ در دیدن مردمان بسیار و پوست و گوشت. ۲۰ـ در دیدن نان خورش. ۲۵ـ در دیدن عروس و کنار گرفتن و بوسه دادن. ۳۵ـ در دیدن ستور و بهایم. ۴۵ـ در دیدن ماهی و لاک پشت. ۵۰ـ در دیدن عبادت و شکر و استغفار. ۵۳ـ در دیدن مرغان.

آغاز: «...ساله بود که از دنیا رحلت کرد میان وحی و رحلت از دنیا بیست و سه سال بود و رسول بدین معنی می‌گفت الرؤیا جزء من ستة و اربعین...».

انجام: «..و بلبل و هدهد در خواب دیدن مرد را زن بود و زن را شوی. والله اعلم بالصواب».

۲ـ رمل (رساله در...) «۳۰ـ ۳۳» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در اصول و قواعد رمل که در بیست و چهار باب تنظیم شده است.

آغاز: «بسمله این مختصریست در بیان رمل که حکما نهاده‌اند و بدین حکم کرده‌اند اگر کسی خواهد حال بداند رملی بزند و طرح کند که حکما تجربه کرده‌اند و متفق‌اند و معین شده و بالله التوفیق. باب اول: اگر کسی سؤال کند که در همه عمر...».

انجام: «..باب بیست و چهارم: اگر کسی سؤال کند که مرد پیش می‌میرد یا زن و در دو طرح کند اگر یکی بماند زن پیش مرد بمیرد و اگر دو بماند مرد پیش بمیرد. والله اعلم بالصواب».

۳ـ خواص نادعلیاً «۳۷ـ ۳۸» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در خاصیت و آثار «نادعلیاً مظهر العجائب تجده عونا لک فی النوائب» که بالتماس یکی از حکام به فارسی ترجمه شده و ده خاصیت و اثر برای آن شمرده شده است.

آغاز: «بسمله، حمد و ثنای متوالی مر جناب حضرت احدیت را تقدست اسماؤه و صلوات زاکیات نثار مرقد طیبه محمد مصطفی و بر آل و اهلبیت اطهار او باد...».

انجام: «..هر صالح چهل بار بخواند تهمت از وی برخیزد و خلایق بنیکویی او مشغول شوند و آنچه مجرب و مشهور است ذکر کردیم. والله اعلم. تمت».

۴ـ معرفت اصحاب تصوف «۴۰» (عرفان ـ فارسی)

از: شهاب الدین حمدانی.

رساله‌ای در شناسایی و معرفی طائفه‌ها و گروههای صوفیه که در آن یک گروه حق

و یازده گروه دیگر باطل شمرده شده است.

آغاز: «بباید دانست که تصوف چیست و اهل تصوف کیست؟ و ایشان چند گروهند، اول تصوف پاکیزه کردن دلت از دوستی غیر خدا...».

۵ـ احکام ماهها و روزها «۴۷ـ ۵۲» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در احکام نوروز، روزها و ماه گرفتگی و خورشید گرفتگی، احکام فصد و حجامت و احکام بانگ بی‌هنگام خروس و غیره که در چند باب گردآورده و با توجه به اینکه در پایان هر باب کلمه «تمت» آمده احتمالاً مطالب کوتاه و غیر متصل است که بجهت نزدیکی موضوع در یک مجموعه گردآوری شده است.

آغاز: «باب فی الایام التی یذکر اهل العلم من الاسبوع فی کل سنة: اگر نورز به یک شنبه آید خداوند سال آفتاب بود حال پادشاهان نیک بود و با قوت باشند و نعمت فراخ بود...».

انجام: «..و اگر در ذوالحجه ماه بگیرد این سال نیک بود و دل مردمان از همه چیزها فارغ بود ـ در بازارها خرید و فروخت بود بآخر سال باران بسیار بود والله اعلم بالصواب. تمت».

٦ـ داستان عبدالله بن سلام = هزار و چهار مسأله «۵۲ـ ٦۲» (فارسی)

داستان نامهٔ نوشتن پیامبرﷺ به عبدالله بن سبأ یهودی در خیبر و دعوت او به اسلام و به میان گذاردن عبدالله هزار مسأله را و سرانجام مسلمان شدن او با ۷۰۰ تن از یارانش.

[فهرستواره فارسی ۳۸۲/۱ ـ مشترک پاکستان ۱۲۰۵/۲ ـ سپهسالار ۵۶۰/۵ ـ گنج بخش ۵۴۲/۲].

آغاز: «بسمله الحمد لله رب العالمین....بدان ای دوست و عزیز من که این کتاب

مجموع هزار و چهار مسأله است که عبدالله بن سلام یهودی از رسول خدا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله سؤال کرد و آن جناب بود که...».

انجام: «..گفت مرا خبر ده از آتش که طعام و شراب خورد و چون فرو می‌برد هرگز باز نیفروزد تا قیامت گفت آن آتش تن است که طعام و شراب خورد که هر تنی را از آتش طعام در وی پزد...».

رساله اول برگ اولش افتاده. نستعلیق ۸۸۰می‌باشد. در ادامه آن مطالبی در طب و رمل هست.

رساله دوم تحریر سده ۹.

رساله سوم تحریر سده نهم. در ادامه ترجمه حدیث دربارهٔ خلقت نوری رسول اکرم صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام قبل از خلائق به تفصیل آورده شد.

رساله چهارم فقط برگ اول کتاب را دارد. تحریر سده ۹. و در ادامه حدیث وصیت رسول خدا صلی الله علیه و آله به فاطمه زهرا علیها السلام بطور ناقص آمده و ترجمه فارسی هم دارد.

رساله پنجم از آغاز ناقص است تحریر سده ۹.

رساله ششم تحریر سده ۹.

۶۲ برگ، ۱۳ × ۱۶.

﴿ ۲۵۹۲ ﴾

۱ـ الزوراء« ۱ـ ٦»

(فلسفه ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ۹۰۸ق

رساله‌ای است در اثبات واجب الوجود بروش فلسفی و عرفانی که با عناوین «تمهید و تذکرة و...»تنظیم و نگارش آن بگفته صاحب الذریعه در نجف صورت گرفته ولی در پایان این نسخه تألیف آن در ۱۸ جمادی الثانی ۸۷۲ق در تبریز زاویه مبارکه مظفریه پایان یافته است.

[الذریعه ۶۳/۱۲ ـ مرعشی ۱۲۰/۳ ـ آستان قدس ۱۲۴/۱ ـ الفبایی آستان قدس/ ۲۹۷].

آغاز: «الحمد لذاته لولیه بذاته والصلاة منه علی مرتبته الجامعة لجمیع صفاته اما بعد فهذه نبذة من الحقائق بل زبدة من الدقائق...».

انجام: «...والصلاة والسلام علی القدیسین خصوصاً سیدنا سید الکل فی الکل و علی آله و صحبه اجمعین والحمد لله رب العالمین».

۲ـ شرح الزوراء «۷ـ۱۷» (فلسفه ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ۹۰۸ق

شرح کوتاهی بر رساله «الزوراء» نگاشته خود شارح است که بصورت «قوله ـ قوله» تنظیم شده است.

[الذریعه ۳۰۳/۱۳ ـ مرعشی ۱۲۰/۳ ـ آستان قدس ۱۲۵/۱ ـ الفبایی آستان قدس/ ۳۴۰].

آغاز: «الحمد لولیه والصلاة علی نبیه فانی لما فرغت من تهذیب الرسالة الموسومة بالزوراء المشتملة علی زبد من الحقائق و نبذ من الدقائق و هی من خصائص الزمان اذ قد احتوت علی اسرار لم تکن مکشوفة القناع الی الآن...».

انجام: «..اعاذنا الله و سائر المسلمین من الضلال والزلل و وفقنا لما[...] والقول والعمل و له الحمد حمداً یوافی نعمه و یکافی مزید فضله و کرمه والصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله و صحبه و تابعیه و احبائه والحمد لله رب العالمین».

۳ـ رسالة فی تربیة الاولاد «۱۷ـ۱۹» (عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ۹۰۸ق

رساله‌ای کوتاه در آداب و روش تربیت فرزند که بخواسته و خواهش سید غیاث الدین محمد نگاشته و در پایان آن به شاگردانش از جمله سید جمال الدین ابی علی حسین و سید جلال الدین ابو عبدالله محمد و سید ابوالمعالی عطاء الله اجازه روایت داده است، این رساله در بیست و یکم محرم ۹۰۴ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لولی الحمد والصلاة والسلام علی من له السبق فی مضمار الکمال من قبل و من بعد و علی آله التارکین الزخارف الدنیا بالعزیمة والعمد و بعد فقد اشار الی حضرة السلطان....غیاث الملة والسیادة...فی هذه الوریقات طریق تربیة الاولاد...».

انجام: «..و قد وهن العظم منی واشتعل الرأس شیباً مع ما تراکم علیّ من الامراض الجسمانیة و تراخم لدی من الاعراض النفسانیة والله المستعان و علیه التکلان انه خیر من اعان و هو المنعم الحنان المنان».

۴ـ خلق الاعمال (الافعال) = الجبر و الاختیار «۱۹ـ ۲۳» (کلام ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ۹۰۸ق

رساله‌ای کوتاه در خلق اعمال بندگان و جبر و اختیار که بدرخواست مولانا سعد الدین محمد استر آبادی زمانی که دوانی در کاشان اقامت داشته و در حالیکه کتابی در کنارش نبود در ذیحجه ۸۴۴ق برشته تحریر درآورد.

[**الذریعه ۲۴۳/۷ و ۸۲/۵ ـ مرعشی ۲۴۹/۱۱ ـ الفبایی آستان قدس / ۲۴۰ ـ مشار عربی / ۴۵۹**].

آغاز: «اما بعد حمد الله فتاح القلوب مناح الغیوب والصلاة والسلام علی صفیه المحجوب و نبیّه المربوب و علی آله....ان اکتب له ما حضرنی فی الوقت من الدقائق المتعلقة بمسألة خلق الاعمال حسبما تقرر لدی...».

انجام: «..فلینظر... فیه بنظر دقیق و یتفکر فیه تفکر عمیق تتجلی علیه انوار التدقیق والله ولی التوفیق...».

۵ـ اثبات الواجب (الجدیدة) «۲۴ـ ۴۲» (کلام ـ عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ۹۰۸ق

رساله‌ای کوتاه در اثبات واجب الوجود بروش کلامی و حکمی که پس از اثبات الواجب دیگری که قدیمه نامیده شده نگاشته و در چهارده فصل تنظیم ساخته است.

[**آستان قدس ۳۲۱/۱۱ ـ للذریعه ۱۰۷/۱ ـ مرعشی ۲۷/۱۰**].

آغاز: «بسمله و منه الاعانة فی التتمیم و له الحمد علی کرمه العمیم و منّه القدیم...فهذه نبذة من الحقائق و زبدة من الدقائق...».

رساله‌ها بخط نستعلیق عبدالله بن شهاب الدین مهابادی یزدی در ۹۵۷. (صاحب حاشیه ملا عبدالله یزد)

رساله دوم حواشی دارد.

رساله پنجم حواشی فراوان با امضاء ح. م مدظله العالی هست.

۴۲ برگ، ۱۰ × ۱۷.

﴿ ۲۶۱۸ ﴾

۱ـ قواعد القرآن« ۱ـ ۴۱» (فارسی)

از: یار محمد بن خداداد سمرقندی، قرن ۱۰.

رساله‌ای در تجوید ویژه قرائت عاصم و راویان وی که بنام ابوالغازی عبید الله بهادر خان ازبک شیبانی در دوازده باب تنظیم شده است:

۱ ـ در بیان استعاذه و بسمله.

۲ ـ در بیان مخارج حروف....

[نسخه‌های خطی فارسی ۹۴/۱ ـ الذریعه ۱۸۹/۱۷ ـ مجلس ۳۰/۳ ـ الفبایی آستان قدس/ ۴۵۱ ـ مرعشی ۵/۵].

آغاز: «حمد بیحد و ثنای بیعد حضرت قادری را که قرآن مجید و فرقان حمید فرو فرستاد، شکر بآن منعمی که نعمت ایمان و عرفان بما داد تقدّست اسماؤه و تنزّهت کبریاؤه...».

انجام: «..و دیگرها را باین قیاس کن و کلمهٔ.... یاء مکتوبست و هم چنین است کلمه....مگر در اول و ثالث...».

۲ـ ترجمهٔ مقدمه جزریه «۴۲ـ ۶۹» (تجوید ـ فارسی)

از: ؟.

ترجمه گونه‌ای است ار منظومه «مقدمة الجزرية» سروده محمد بن محمد جزری دمشقی شافعی (۸۳۳ ق) در تجوید و اصول قرائت.

[نسخه‌های خطی فارسی ۸۵/۱].

آغاز:

«یقول راجی عفو رب سامع محمد بن الجزری الشافعی

یعنی می‌گوید امید دارنده عفو آن پروردگاری که شنونده است و آن امید دار محمد است پسر جزری است...»

انجام:

«ما دامت الایام واللیالی انّ النّجوم فی السما اللالی

تا مادامی که ایام یعنی روزها و لیالی یعنی شبها و نجوم یعنی ستاره‌ها در آسمان زینت باشد این درود از حضرت معبود بآن حضرت و آل و اصحاب آن سرور باشد».

۳ـ معانقات قرآن (رساله در...) «۶۹» (فارسی)

رساله‌ای بسیار کوتاه در موضوع معانقه‌های قرآن که اصطلاح تجویدی است می‌باشد و آن دو یا چند وقفی است که در کنار یکدیگر واقع شده و از لحاظ معنی بهمدیگر ارتباط داشته باشند بطوری که اگر در یکی بایستد بجهت اتمام معنی از دیگری باید بگذرد، مؤلف که از شاگردان مولانا ناصر الدین هروی بوده با استفاده از قطرات وی این وجیزه را آماده ساخته است.

آغاز: «در بیان معانقات قرآن، بدانکه معانقه در لغت بغل گرفتن در شخص است همدیگر را و دست در گردن یکدیگر انداختن و در اصطلاح قراء عبارتست از دو وقفی یا زیاده که...».

انجام: «...بدانکه اکثر اینها موافق تفسیر نیست بخلاف اولها که همهٔ آنها موافق تفسیر است والله اعلم».

۴ـ قصیده یارب صل علی المختار من مضری « ۷۱ ـ ۷۲» (عربی)

از: شرف الدین محمد بن سعید بوصیری مصری، ـ ۶۹۴ ق

در مقدمه آمده که شرف الدین محمد بن سعید بوصیری (۶۹۴ ق) روزی دچار دل درد شدیدی شد و چون هیچ چاره‌ای نیافت وضویی گرفت و ابیات این قصیده را در وصف و مدح رسول اکرمﷺ سرود و بدنبال آن شفا یافت، این قصیده در ۲۸ بیت سروده شده است.

آغاز: «ذکر عن الامام البوصیری قدس سره العزیز انه قلق ذات یوم قلقاً شدیداً و حصل له ضیق صدر و لم یعلم لذلک سبباً فقام....یارب صل علی المختار من مضر...».

انجام:

«...و کن لطیفاً بنا فی کل نازلة لطفاً جمیلاً به الاهوال تنحسر
ثم الصلاة علی المختار ماطلعت شمس النهار و ما قد شعشع القمر»

۵ـ لؤلؤئیه ـ نظم اللئالی

از: سید ابوالقاسم قاری مشهدی، ـ زنده ۱۰۸۳ ق

منظومه ایست در تجوید در ۸۷ بیت (= لؤلؤئیه) که بسال ۱۰۶۱ ق (= نظم اللئالی) بنام شاه عباس دوم (۱۰۵۲ ـ ۱۰۷۷ ق) سروده شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۹۵/۱ ـ الذریعه ۱۶۳/۱۸ ـ مخطوطات دارالکتب قاهره ۷۵/۲ ـ نشریه دانشگاه ۴۴۲/۵].

آغاز:

«ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام
وی ز شهد شکرینت هر زبان شیرین بکام

رساله اول چند برگ از آخرش افتاده. تحریر سده ۱۱.

رساله دوم نسخ ملا شریف غوریانی در سده دهم.

رساله سوم تحریر سده ۱۰.

رساله چهارم نسخ شعبان ۱۱۱۶.

رساله پنجم نسخ میر سید علی بن میر معزّ الدین خوافی در ۱۱۱۳.

۸۰ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۲۶۲۰ ﴾

۱ـ(شاید) حدیقة الحقیقة« ۱ـ ۲۵۴» (فارسی)

از: حکیم سنایی غزنوی، ۴۶۴ ـ ۵۲۵ق

مصرع بیت آخر این نسخه این است:

از «رهی» باد بر محمد و آل

از این رو این نسخه از نزدیک باید دیده و با نسخه‌های دیگر مقایسه شود.

آغاز:

«سابق و قاید صراط الدین به ز قرآن مدان و به ز اخبار»

انجام:

«صد هزاران.... زلال از رهی باد بر محمد و آل»

۲ـگلشن راز «۲۴ـ ۵۰» (فارسی)

از: شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری.

ج ۲ ص ۶۳۶ مراجعه شود.

۳ـ جام جم «۵۰ـ ۱٦٦» (فارسی)

از: رکن الدین بن حسین اوحدی مراغی.

آغاز:

«قل هـو الله لامـر قـد قـال — من له الحمد دائـماً مـتوال
احـدٌ غـیر واجب بـاحد — صـمدٌ لم یـلد و لم یـولد»

انجام:

«نـاظران را ازو حـیاتی بـخش — اوحـدی را نـیز حیاتی بـخش
دل او را بـــذکر عـــادت کـن — کـار او خـتم بـر سـعادت کـن»

۴ـ ده اصل = سلوکیه «۱٦٦ـ ۱۷٦» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمت الله ولی (۸۳۴)

رساله‌ای منثور و منظوم در بیان راههای قرب خداوند و نـزدیکترین آنـها کـه راه بندگی است. در ادامه احکام شرعی بصورت ظاهری و باطنی بـیان و راه مـوفقیت و عبودیت را در ده اصل ذکر کرده است.

به شمارهٔ ۲۳۷۲ در همین جلد رجوع شود.

آغاز: «الحمد لله علی صفاته العلی والسلام علی عباده الذین اصطفی، قـال مـظهر الحقائق و مظهر الدقائق سلام الله علیه الطرق الی الله بعدد انفاس الخـلائق یـعنی راه طالبان و سبیل سالکان...».

انجام: «..مثل معنی آن دل در صورت این آب و گل چنانست که حقیقت نور الله در ظلمات شجرات انسانیه که از آن شجره طیبه جاوید خـارج نـباشد اوراق اسـلامیه و شکوه مؤمنیه ابداً باشجار ولایت و میوه نبوت مثمر بود والله اعلم».

۵ـ حق الیقین فی معرفة رب العالمین «۱۷۶ـ۱۹۹» (عرفان ـ فارسی)

از: محمود بن عبدالکریم شبستری، ـ ۷۲۰ق

آغاز: «ای پیداتر از هر پیدایی و ای آشکارتر از هر هویدایی، پیدایی تو با پنهانی سازگار...».

انجام: «...و نقطه عین وحدت منه بدأ والیه یعود و هو الاول و الآخر والظاهر والباطن و هو بکل شئ علیم».

۶ـ جام جهان نما «۱۹۹ـ ۲۰۷» (عرفان ـ فارسی)

از: شمس الدین محمد شیرین بن عادل مغربی تبریزی، ـ ۷۴۹ ـ ۸۰۹ق

در توحید و روش عرفانی که در دو دایره و هر یک در دو قوس و خطی که برزخ میان دو قوس است:

دایره اول: احدیت و وحدت و اعتبار وجود و علم و شهود.

دایره دویم؛ ظاهر وجود و ظاهر علم.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۰۷/۲ ـ دانشگاه تهران ۱۷۷۷/۱۰ ـ سپهسالار ۲/۴ ـ ملی تهران ۲۲۸/۱].

آغاز: «حمد بیحد و شکر بی‌عد سزای ذاتی که وحدتش منشأ احدیت و واحدیت شد و مرآت ازلیت ابدیت گشت و رابطهٔ ظاهریت و باطنیت شد...».

انجام: «..و سخن درین دایره و اسرار آن نهایت ندارد بر همین اختصار کنیم که وقت عزیزست و کار مهمتر از این.

۷ـ اوصاف الاشراف «۲۰۷ـ ۲۳۴» (عرفان و اخلاق ـ فارسی)

از: خواجه نصیر طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ق

۸ـ ترجمه شرح حدیث حقیقت = کمیلیة «۲۴۰ ـ ۲۴۵»

(حدیث ـ عرفان ـ فارسی)

از: افتخار بن نصر الله.

ترجمه «شرح حدیث حقیقت» شیخ کمال الدین عبدالرزاق قاسانی (۷۳۵ ق) است که امیرالمؤمنین علیه السلام به کمیل بن زیاد نخعی القا فرمود.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۳۱/۲ (به اشاره حسن بن نصر الله ترجمه شده نه به وسیله او) ـ دانشگاه تهران ۲۸۸۲/۱۲].

آغاز: «الحمد لله علی ما عرّفنا حقیقة ذاته و وفقنا للاتصاف بعموم صفاته والصلاة علی مبلغ کلماته...اما بعد این رساله ایست مشتمل بر تحقیق حقیقت...اضعف عباد الله...ترجمه آن را در سلک کلک کشیده والله المستعان...».

انجام: «..و اوایل این نور که نسبت با آن چون نسبت نور صبح است با نور آفتاب که در وقت استواء ظهور یافت و عند الابتلاج لا یحتاج الی السراج».

۹ـ معیار الصدق فی مصداق العشق «۲۴۵ ـ ۲۶۳» **(عرفان ـ فارسی)**

از: نجم الدین رازی عبدالله بن محمد، ـ ۶۵۴ ق

مؤلف این رساله را در جواب سؤالات کسی که از وی سؤال کرده بود آیا بین کمال عقل و کمال عشق مضّادت و مبانیت نیست؟ و اگر هست آیا کاملترین افراد از لحاظ عقل (مثل نبی اکرم صلی الله علیه و آله) آیا عاشقترین آنها نبودند؟ رساله با فقراتی چون فصل، حدیقة و اشعار و رباعیات تنظیم شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۴۰۰/۲ ـ میکرو فیلم دانشگاه/ ۷۳۵ ـ مجلس ۳۵۵/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۶۶۵/۱۲].

آغاز: «حمد و ثنا و آفرین بر مّتها آفریدگاری را که بتدبیر حکمت ازلی و تأثیر قدرت لم یزلی از نابود محض بود عالم غیب و شهادت پیدا کرد...اما بعد ایها الصدیق

الصدیق...التماس که ازین ضعیف فرمودی...».

انجام: «...خوانندگان این قصه پرغصه را از رغبت همت بر هفوات قلم رقم عفو باید کشید و بعین الرضا بدین نوباوهٔ غیب بی‌عیب نگرید....تا بلکه بمقصد و مقصودی تواند رسید وفقنا الله و ایاکم سبیل الرشاد».

۱ـ وصایای افلاطون «۲۶۵ـ ۲۶۷» (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟.

وصایا و مواعظی که افلاطون بر شاگردش ارسطاطالیس القا و انشاء کرده است.

آغاز: «در وصایای افلاطون که عموم خلق را نافع بود و آن وصیتی است که شاگرد خود را ارسطاطالیس فرموده است می‌گوید که معبود خویش را بشناس و حق او نگاه دار...».

انجام: «..به بطالت شادمان نباش و بر بخت اعتماد مکن و از فعل نیک پشیمان مشو و با هیچکس مراء مکن و همیشه بر ملازمت سیره عدل باش و استقامت والزام خیرات مواظبت کن این است وصایای افلاطون».

رساله اول تحریر سده ۱۱. در هامش صفحات نوشته شده و از آغاز نقص دارد.

رساله دوم بی‌تاریخ. تحریر سده ۱۱ از روی نسخه بخط لاهیجی نوربخشی شارح. با جدول زر در صفحات.

رساله سوم نسخ زین العابدین بن شرف الدین حسن زیناء شیرازی. با جدول زر در صفحات.

رساله چهارم تحریر سده ۱۱ با جدول زر در صفحات.

رساله پنجم نسخ ۱۰۱۰. با جدول زر در صفحات.

رساله ششم تحریر سده ۱۱.

رساله هفتم تحریر کاتب رساله دوم در ۱۰۱۲ از روی نسخه بخط علی بن محمد بن علی بن

محمد علی عراقی.

رساله هشتم تحریر سده ۱۱ با جدول زر در صفحات.

رساله نهم تحریر همان کاتب در ۱۰۱۹ از روی نسخه بخط همان علی بن‌محمد....با مهر بیضوی «عبده محمد طاهر» با جدول زر در صفحات.

رساله دهم تحریر سده ۱۱. در ادامه آن مطالب اخلاقی و حکمی و عرفانی در چند برگ آمده است.

۲۸۹ برگ، ۶۰ × ۱۵.

﴿ ۲۶۳۴ ﴾

۱ـ اسرار النجوم« ۱ـ۱۳»

(نجوم ـ عربی)

از: ارسطاطالیس، ۳۸۴ ـ ۳۲۲ ق. م

رساله‌ای است در اخترشناسی که ارسطو فیلسوف نامدار یونانی برای شاگردش اسکندر مقدونی در صد فصل وضع و ترسیم نموده است.

استاد منزوی این نسبت را نادرست می‌شمارد و ترجمه‌ای از آن که توسط محمد اکبر بن نصر الله بن شاهرخ میرزا افشاری نگاشته شده را معرفی کرده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۵۷/۱ ـ مرعشی ۳۳۱/۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین اما بعد کتاب اسرار النجوم ارسطاطالیس الفیلسوف، وضع هذا الکتاب للاسکندر الملک و رسم هذه الفصول بالقضایا و هی مائة فصل، الفصل الاول: الفلک مطبوع و افعاله اتفاقیة...».

انجام: «..و من اجل ذلک صارت دلالته یظهر فی درج التی...بها و یتجاوزها کالمنشار التی.... والسکین التی تقطع بها، تمت».

۲ـ لسان الغیب من لسان العیب «۱۳ـ۱۵» (عرفان ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر در معارف عرفانی که با عناوینی چون اشارة، رمز، تذکرة و ارشاد تقسیم بندی شده است.

[**الذریعه ۳۰۹/۱۸ ـ ملک (شمارهٔ ۴۶۵۵)**].

آغاز: «رب احمدک والحمد حمدک و اشکرک والشکر شکرک و اصلی علی رسولک و....و بعد فهذه اشارات کنوز التحقیق و تنبیهات ینبّهک علی مخزونات التدقیق و مرموزات عالیة و... متعالیة...».

انجام: «..انی قد اوردت لک فی هذه الرسالة مخّ التحقیق و مرّ التدقیق فضنّها عمن لیس اهلها و انعم بها علی من هو اهلها والله حفیظ علیک و کفی بذلک الله شهیداً».

۳ـ خلق العالم (رسالة در....) «۱۵ـ۱۹» (فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر در کیفیت خلقت عالم و سبب خلقت خلایق که مطابق مشرب حکما و اینکه خداوند فیاض جواد است و مقتضای آن خلقت و کون عالم است پاسخ داده شده است.

آغاز: «هذه الرسالة مشتملة علی مسائل غامضة و اشیاء مغلقة یترکب فیها اقاویل العلماء و لم یخرج بعد لاحد من الظلماء و نحن....فی خروجها من الظلام....فیقول ان سبب کون هذا العالم لیس ما زعمه...».

انجام: «....و من هذا المکان یمکن تحقیق المعاد و توقف علی صحته و ان لن اصرّح القول فیه اکتفاء بما ضمنته و لواهب العقل الحمد علی نعمه تمت».

۴ـ الکلمات الحکمیة «۱۹ـ ۳۱» (فلسفه ـ عربی)

ظاهراً از یکی از حکمای یونان.

جملات و فقراتی از گفته‌های یکی از حکمای یونانی (ظاهراً) است که درباره مسائل مهم فلسفی، ریاضی، حکمی، اخلاقی و...در ضمن حدود ۱۱۰ فقره که با عناوین «قال ـ قال» تنظیم شده است.

آغاز: «بسمله، من طلب الحکمة من طریق طلبها ادرکها....قال: کل شئ یجوز الاعتدال فی ایّ الاطراف کان قائماً هو فی [...] فاذا تباعدت الاجزاء عن الاعتدال و تباعدت بعضها عن بعض ظهر التضاد...»

انجام: «..و قد یعرض کثرة السبب حال البدن اذا کانت حاله....کالذی یعرض لمن کثر فی بدنه المنی السیال و هو بمنزلة شجرة قد کثر ثمرها جداً».

۵ـ بیان عالم الروحانی (رسالة در...) « ۳۱ـ ۳۷» (فلسفه ـ عربی)

از: حکماء یونان.

احتمالاً از میرداماد باشد.

آغاز: «ربّ اعن. انّ صاحب الکتاب کثیر التخلیط و مکتفی فی عوارض النفس بین الرأی القدیم والرأی الحدیث و اما فی جواهرها و هو علی الرأی القدیم..».

انجام: «..لکانت النفس واحدة غیر منقسمة و لا متجزیة بتجزیة تم فحص هذا الرجل بعد هذا من اشیاء من اصول المنطق و الاسطقسات....للشیخ حاجة».

۶ـ بندی درباره گفتار افلاطون در مورد انسان پس از مرگ

۷ـ اثبات المفارقات «۳۹ـ ۴۲» (فلسفه ـ عربی)

از: ابو نصر فارابی، ـ ۳۳۹ ق

رساله‌ای کوتاه و فلسفی که در آن از مراتب مفارقات چهارگانه بحث شده است؛

اول: وجودی که سبب ندارد. دوم: عقول فعاله. سوم: نفوس سماویه. چهارم: نفوس انسانیه.

[مرعشی ۳۲۸/۱ ـ مجلس ۳۹۶/۳۸ ـ الفبایی آستان قدس / ۱۷ ـ الذریعه ۱۰۰/۱].

آغاز: «قال المفارقات اربع مراتب مختلفة الحقائق الاول الموجود الذی لا سبب له و هو واحد الثانی العقول الفعالة و هی کثیرة بالنوع، الثالث النفوس السماویة...».

انجام: «..قال لیس فی الخلق والتقدیر بدایة و لکن التقدیر للحق هدایة قال من شهد المقدور من الله صار بلا حرکة و لا اختیار».

۸ـ لغز الزبدة «۴۲ ـ ۴۵» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ـ ۱۰۳۰ ق

رساله‌ای در لغز درباره کتاب زبدة الاصول خود، که پس از نگارش به محمد بن خاتون عاملی ارسال کرد و او در ثنا و مدح آن سخن گفت، خود مؤلف بر این رساله حواشی افزوده است.

[الذریعه ۳۳۴/۱۸ ـ مرعشی ۲۵۶/۹ ـ مجلس ۲۲۶/۳۶ ـ الفبایی آستان قدس / ۴۸۴].

آغاز: «اما بعد الحمد والصلاة فیقول....لا یخفی علیکم ایها الاصحاب العظام و الاحباب الکرام المختصون من الله سبحانه بالافهام الوقادة و الاذهان النقادة انه قد یعرض للبال فی بعض المجال ملال یمنع من...».

انجام: «..مثلث قاعدته بسمرقند و رأسه ببغداد و لنقتصر علی هذا القدر من الاطناب فی ذکر اوصاف ذلک الکتاب والعاقل یکفیه الاشارة والجاهل لا ینفع بالف عبارة».

هیچ کدام تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد.

رساله ۱ و ۲ و ۷ و ۸ تحریر سده ۱۱.

۴۵ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۲۶۴۷ ﴾

۱ـ کشف الصیغ« ۱ـ ٦۴» (صرف ـ عربی)

از: عباس بن حسن عقدایی یزدی (تاج الواعظین) زنده ۱۲۸۶ ق

رساله‌ای است در اصول و قواعد علم صرف عربی که نگارش آن در روز جمعه ربیع الاول ۱۲۸۶ ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله علی انعامه و افضاله....اما بعد فهذه رسالة شریفة فی حل صیغ المشکلات و کشف صعوب الابنیة بعون الله سبحانه سمّیتها بکشف الصیغ فی علم الصرف....فانا اشرع فیها...».

انجام: «..فهذه خاتمة للمختصرة النافعة و تمت الرسالة بعون الله سبحانه فمن اطلع علی عثره من العثرات فی هذه الرسالة اعراباً و بناء و صحة و اعتلالاً فی الکلمات او فی قاعدتها اغمض بلطفه العمیم لان الانسان محل النسیان».

۲ـ کشف اللسان عن منطق الطیور والحیوان «٦۸ ـ ۷۵» (فقه ـ عربی)

از: اسمعیل بن محمد ملک عقدایی یزدی.

رساله‌ای کوتاه در حل و کشف مشکلات و معضلات باب اطعمه و اشربه الروضة البهیة فی شرح «اللمعة الدمشقیة» شهید ثانی (۹۶۶ ق) که موقع مباحثه این کتاب و بدرخواست عده‌ای بنگارش درآمده است، در این رساله نام حیوانات و پرندگان ذکر و حلیت و عدم حلّیت آنها با ذکر دلیل آورده شده است.

نسخه دیگری هم از این کتاب در این کتابخانه هست.

آغاز: «الحمد لله الذی کلت طیور العقول عن الوصول الی ساحة ادراک ذاته و عجزت دوّاب الاوهام عن طی شئ من مراحل صفاته والسلام من العلی الاعلی....فقد ساق للامر الی مذاکرة مطاعم الروضة البهیة...».

انجام: «..فضحک سلیمان و جنوده.... واحداً کذا قیل و لنختم الکلام بذکر هذا الطیر المبارک...».

۳ـ الاوزان والمقادیر = میزان المقادیر «۷۶ ـ ۸۶» (فقه ـ عربی)

از: علامه مجلسی، ۱۰۳۷ ـ ۱۱۱۰ ق

رساله‌ای کوتاه در بیان اوزان و مقادیر بر حسب مقیاس شرعی که در یک مقدمه و چند فصل تنظیم و از «روضة المتقین» والد مؤلف اخذ شده است.

[الذریعه ۳۱۸/۲۳ ـ مرعشی ۸۴/۱ ـ مشار عربی / ۹۴۰ ـ الفبایی آستان قدس / ۷۵ ـ مجلس ۴۲/۲۶ ـ کتابشناسی مجلسی / ۸۲].

آغاز: «الحمد لله الذی ارتفع عن مطارح الافهام فلا توزن صفات عظمته بمیزان العقول و مکیال الافهام....».

۴ـ صیغ مشکله «۸۹ـ۱۰۵» (صرف ـ فارسی)

از: ؟.

گفتاری کوتاه در حل صیغه‌های مشکله صرف عربی که برای فهم و آشنایی مبتدی‌ها نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....بدانکه این مسوده‌ایست در حل بعضی از صیغ مشکله بجهت یادگار نوشته شد....امر است از باب رباعی...».

انجام: «...بعضی گفته‌اند که هما در اصل هو بود و او را بدل کردند و بمیم تا فتحه بحرف صحیح واقع شده نه بحرف عله و تبدیل واو بلفظ میم بواسطه اتحاد[....] تمت».

۵ـ حل الصیغ «۱۰۵ـ۱۱۴» (صرف ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در حل صیغه‌های علم صرف و بیان مشکلات این صیغ که برای استفاده مبتدئین نوشته شده است.

آغاز: «بسمله، الحمد لله...و بعد این رساله‌ایست مرتب بحروف تهجی و موسوم

شده بحل الصیغ، چه از صیغه مشکله.....و بعده پیش از مطلب بیان کنیم احوال لفظ صیغه را چه موقوف علیه شروع در این رساله...»

رساله اول نسخ مؤلف در ۱۲۸۶. با مهر مربع مؤلف «یا حضرت عباس» در برگ آخر.

رساله دوم نستعلیق مؤلف رساله اول در ۱۲۸۴.

رساله سوم و چهارم و پنجم تحریر سده ۱۳.

۱۱۵ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۲۶۵۱ ﴾

۱ـ منهاج النجاة = منهج النجاة «۱۰۱ـ۱۲۸» (کلام ـ عربی)

از: فیض کاشانی، ۱۰۰۷ ـ ۱۰۹۱ ق

رساله‌ای است در اصول دین و اقسام طاعات که در یک مقدمه و دو مقصد (هر مقصد در پنج باب) تنظیم شده است: نگارش این رساله در سال ۱۰۴۲ ق پایان یافته است.

المقصد الاولی؛ فی الارکان (التوحید والنبوة والعدل و الامامة والمعاد).

المقصد الثانیة؛ فی الاعمال (طاعات جوارح و طاعات قلب و گناهان آنها).

[الذریعه ۱۹۹/۲۳ ـ مرعشی ۲۲۰/۱۱ ـ دانشگاه تهران ۶۸۱/۳ ـ ملی تهران ۵۹۱/۱۰ ـ فهرست خود نوشت فیض/ ۲۷۴].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا للدین القویم والنهج المستقیم والصلاة علی من بعثه بالملة البیضاء والحنیفة السهلة السمحة و آله هداة الناس والمطهرین عن الارجاس...».

۲ـ نثر اللئالی = الدر المکنون «۱۳۰ـ۱۴۰» (حدیث ـ عربی)

از: امین الاسلام فضل بن حسن طبرسی، ـ۵۴۸ ق

رساله‌ای مشتمل بر ۲۵۸ کلمه از کلمات قصار و حکم و مواعظ امیرالمؤمنین علیه السلام که

بترتیب حروف تهجی تنظیم و گردآوری شده است، برخی از محققین گردآوری آن را به علی بن فضل الله راوندی و یا قطب الدین سعید بن هبة الله راوندی نیز داده‌اند.

[الذریعه ۷۳/۸ و ۵۳ ـ آستان قدس ۵۸۹/۱۴ ـ مرعشی ۶۹/۱ ـ مجلس ۱۱۹/۲۵ و ۶۹۴/۱۰ ـ دانشگاه تهران ۲۹۰/۲].

آغاز: «الحمد لله....اما بعد فهذه کلمات من کلام امام المتقین و وصیّ رسول رب العالمین...حرف الالف: المرء یعرف بایمانه».

۳ـ طب النبی صلی الله علیه و آله «۱۴۲ـ۱۴۹» (طب ـ حدیث)

از: ابوالعباس جعفر بن محمد بن معتز مستغفری سمرقندی، ـ ۴۳۲ ق

مجموعه روایات طبی است که از رسول الله صلی الله علیه و آله بدون ذکر سلسله اسناد نقل شده و در آن درمان دردها و خواص خوراکیها ذکر شده است.

[الذریعه ۱۴۴/۱۵ ـ مرعشی ۲۲۱/۷ ـ مشار عربی/ ۶۰۴ ـ الفبایی آستان قدس/ ۳۹۴].

آغاز: «هذه الرسالة الموسومة بطب النبی صلی الله علیه و آله وجدت بحذف الاسانید مکتوبة: قال رسول الله صلی الله علیه و آله ما خلق الله تعالی داء الاّ و له دواء الا السام».

۴ـ وصایاالرسول لابی ذر «۱۵۰ـ۱۵۷» (حدیث ـ عربی)

وصیت رسول اکرم صلی الله علیه و آله برای عمل به ابوذر غفاری القاء فرمود.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...قال دخلت ذات یوم علی رسول الله فی مسجده فلم ار فی مسجد ....».

۵ـ اطباق الذهب فی المواعظ فی والخطب «۱۶۷ـ۲۱۳»

(ادبیات ـ عربی)

از: شرف الدین عبد المؤمن بن هبة الله مغربی شفروه اصفهانی، ـ ۵۹۸ ق

صد مقاله در وعظ و اخلاق بروش «اطواق الذهب» جار الله زمخشری (۵۳۸ ق) تنظیم و بدستور استاد مؤلف ظهیر الدین احمد بن محمود بن علی خویی تألیف شده است.

[مجلس ۴۵/۲۵ ـ مرعشی ۶۷/۳ ـ کشف الظنون ۱۱۶/۱ ـ الفبایی آستان قدس / ۵۷ ـ مشار عربی / ۶۸].

آغاز: «اللهم انا نحمدک علی ما اسبلت من جلابیب نعمک و سبلت من شآبیب کرمک...».

رساله ۱ و ۲ و ۳ نسخ محمد حسن بن ملا غلام حسین کرمانی به ترتیب در ۱۳۱۳ و ۱۳۱۱ و ۱۳۱۱.

رساله چهارم بدون تاریخ.

رساله پنجم نسخ ۱۳۱۷.

۲۱۳ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۲۶۸۰ ﴾

۱ـ مشرق الشمسین

از: شیخ بهایی.

۲ـ اجازه شیخ بهایی برای مولانا حاج حسین

۳ـ ارشاد المسترشدین

از: علامه حلی.

۴ـ رساله در اصول دین

(نسخه دیگر از این کتاب در مجموعه ش ۲۷۹۷ در همین جلد می‌باشد.

۵ـ النافع (شرح باب حادی عشر)

از: فاضل مقداد.

این مجموعه در فهرست سابق این‌کتابخانه ص ۵۷۸ معرفی شده و گویا فعلاً مفقود است. بجای آن در قفسه نسخه ازحاشیه معالم گذارده شده؟!!.

﴿ ۲۷۳۰ ﴾

۱ـ شرح امثله = رساله در صرف فارسی « ۱ ـ ۸» (صرف ـ فارسی)

آغاز: بدان اسعدک الله فی الدارین که کلمات عرب بر سه قسم است.

۲ـ اختیارات الایام (صغیر) «۹ ـ ۲۷» (فارسی)

از: علامه مجلسی.

به جلد ۲ ص ۱۸ رجوع شود.

۳ـ حساب فارسی «۲۸ ـ ۷۰» (فارسی)

از: علی بن محمد قوشچی.

۴ـ میزان المقادیر لتبیان التقادیر «۷۰ ـ ۷۵» (عربی)

شاید از آقا رضی قزوینی باشد.

آغاز: اللهم صل علی محمد و آل محمد و بعد کثیرا ما وقعت فی الشریعة الحقة....احکام مبنیة علی مقادیر مخصوصه....

۵ـ خلاصة الحساب «۷۵ـ ۱۳۰» (عربی)

از: شیخ بهایی.

رساله اول تحریر سده ۱۳. حاشیه دارد.

رساله دوم نسخ معصوم حسین نیشابوری در ۱۲۴۹.

رساله سوم نستعلیق ۱۲۴۹.

رساله چهارم نستعلیق ابوالقاسم حسنی در ۱۲۴۹.

رساله پنجم بدون تاریخ. حواشی فراوان دارد.

۱۳۳ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۷۳۴ ﴾

۱ـ جُنگ اشعار« ۱ـ۱۵۶» (فارسی ـ عربی)

از: ؟.

اشعار و سروده‌ها و مطالب مفید و پراکنده حکمی و اخلاقی که در یک دفتر گردآوری شده است، نام شعرای ذیل و چند بیت از اشعار آنان در این جنگ آمده است: حریری، تفتازانی، سوسی، بحرالعلوم (مراثی)، سید رضی، شیخ علی خلیعی، ابو اسحاق صابی، سید علیخان، ابن فارض، متنبی، شیخ بهایی، و حضرت امام سجاد علیه السلام.

آغاز:

«و لا تمنع کتابا مستعاراً فذاک البخل للانسان عار

الم تسمع...من رواته جزاء البخل عند الله نار...»

انجام: «...و طوبی لطالب العلم یوم القیمة. النظر الی وجه العالم خیر لک من عتق الف رقبة».

۲ـ بیان المغالطات النظریة (رسالة فی...) « ۳۱ـ ۳۴» (فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در بیان ده مسأله که در آن مغالطه بکار رفته و حل آنها بدنبال آن آمده است.

آغاز: «هذه رسالة فی بیان المغالطات النظریة مع الاجوبة عنها اولیها قولنا الکلمة غیر منقسمة الی الاسم والفعل والحرف و الاّ انقسم واحد من الثلاثة الی الثلاثة وذلک....».

انجام: «..فعلیک ایها الحریص علی دفع المغالطات عنک والزام المعاندین لضبط الاشکال الاربعة و شرائطها والعلم بفساد الصورة والمادة و جمیع ما اوردناه للدفع والالزام».

۳ـ المشعشعة «۳۴ـ ۳۸» (عروض ـ عربی)

از: عبد علی بن ناصر حویزی (ابن رحمة) ـ؟۱۰۶۳ ق

رساله‌ای کوتاه در علم عروض که در یک مقدمه و سه مسلک و یک خاتمه تنظیم و به سید خلف بن عبدالمطلب مشعشعی (۱۰۷۴ ق) تقدیم شده است: المقدمة: تعریف العروض. المسلک الاول: فی الدوائر و ما ترکب منه. المسلک الثانی: فی....والعلل. المسلک الثالث؛ فی البحور الطویل.

[للذریعه ۵۱/۲۱].

آغاز: «الحمد لله مسبّب الاسباب و مثبت الارض بالاوتاد عن الاضطراب مجری بحور رحمته علی من یشآء بغیر حساب...».

۴ـ العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر «۵۳ـ ٦٦» (عربی)

از: سید بحرالعلوم نجفی، ـ ۱۲۱۲ ق

منظومه‌ای در مراثی و بیان مصائب امام حسین علیه السلام در واقعه کربلا که در دوازده قطعه تنظیم و به پیروی از منظومه‌های «دوازده بند» ترتیب داده شده است.

[الذریعه ۳۰۲/۱۵].

آغاز:

«الله اکبر ماذا الحادث الجلل فقد تزلزل سهل الارض والجبل

۵ـ شرح اشعار امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۱۱ـ۱۲۳» (عربی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی طوسی.

غزالی نوشته است: «خلیفه عصر مرا خواست و گفت صندوقی از هارون بما رسیده که در آن کتاب اشعار امیرالمؤمنین علیه السلام نوشته شده، اگر تو بتوانی مشکلات آن را حل کرده و مبهمات آن را توضیح دهی بسیار خوب و نیکو است»، این رساله در شرح آن اشعار منسوب به علی علیه السلام تحریر شده است.

نام غزالی در این نسخه نیست اما در نسخه کتابخانه عمومی مراغه آمده است.

[عمومی مراغه/ ۲۳۴].

آغاز: «الحمد لله منزل الکتاب ذکرا مفصّلا و جاعل الملائکة رسلاً الذی خلق الموت والحیاة لیبلوکم احسن عملاً نحمده بجمیع محامده...».

انجام: «..و ببرکة الأمام الا نزع من الشرک البطین من العلم هذا ما رأیت من تلک الاوراق المتقدم ذکرها و هذه هی الدائرة المبارکة نفع الله بها آمین (شکل دایرة).

٦ـ حساب «۱۵۴۱۵۰» (عربی)

از: محمد مؤمن بن جلال الدین محمد قاسانی، ـ زنده ۱۰۳۲ ق

مؤلف گفته در عمل حساب بروش حکمای هند چهار عمل تفریق و تقسیم و جمع و ضرب روش صحیح و کوتاهی دارد ولی در عمل تثلیث و تربیع و تخمیس تا تفسیر

روش‌ها بسیار بلند و پیچیده و مشکل بود تا اینکه روزی خود من بدانها نیازمند شده و از روش آنها بستوه آمدم پس تأمل کرده و روش کوتاه و آسانی بذهنم رسید که با چهار روش مذبور جمعاً دوازده قاعده می‌شد که در اینجا بیان ساخته‌ام.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...فیقول الفقیر الی الله...قد اقتصر قاطبة الحسّاب من حکماء الهند فی علم الحساب علی ما نقل عنهم المحدثون فی مدوّناتهم علی طریقة استخراج...».

انجام: «....و هکذا تمّم العمل کما عرفت من غیر تفاوت اصلاً تمت».

۷ـ لغز (۲۵)

از:....بن عبدالصمد عاملی.

آغاز: «ایها الولد العزیز الموید بالاکرام و الاعزاز الموفق فی حل المعمیات و الالفاز اخبرنی عن اسم آخر اوّله آخر الحروف و آخر ثانیه لهذا الوصف معروف..».

۸ـ حلّ اللغز (۲۵)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی، ـ ۱۰۳۰ ق

آغاز: «یا سیدی و ابی و استادی و من الیه فی العلوم استنادی هذا الاسم رباعی الاعضاء ثلاثی الاجزاء اثنا عشری الاصول عدیم حروف الفصول...».

۹ـ البرهان (۲۶ـ ۲۷)

از: شیخ بهایی.

آغاز: «ایها العالم الادیب والفاضل اللبیب، اسم یطلق علی بعض المسمیات بالاضافة و کل منها موصوف بالفضل والکمال و...».

۱۰ـ لغز (۲۷ـ ۲۸)

از: ؟.

آغاز: «ایها الصاحب الزکی والفاضل الذکی اخبرنی عن اسم واحدی الآحاد ثنائی العشرات ثلاثی المآت رباعی الحروف ان نقص منه حرف واحد...».

۱۱ـ لغز (۲۸ـ ۲۹)

لغز کوتاهی است که صفی الانام از میرزا کمال الدین حسین حسینی پرسیده است.

آغاز: «یا نور الحدیقة الناضرة و نور الحدقة الناظرة من سرادق جلالک امطرت سحب الکرامة اللابدیة و فی حدائق کمالک ازهرت اشجار السعادة السرمدیة...».

۱۲ـ لغز (۲۹ـ ۳۰)

لغز کوتاهی است که میرزا زین العابدین از شیخ بهایی پرسیده است.

آغاز: «یا ثقتی و رجائی و من به فی الدارین اقتدائی مدالله ظلال ظلال بهائک و جعلنی فداک استدعی منک الاخبار عن اسم عدد اعضائه لطائف الارکان...».

رساله اول در لابلای کل مجموعه نوشته شده است.

رساله سوم تا اواخر مسلک سوم را دارد. حاشیه دارد.

رساله چهارم حواشی دارد.

رساله پنجم تصحیح شده.

هیچ کدام از رساله‌ها نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

۱۵۶ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۷۴۳ ﴾

۱ـ قواعد مراسله نگاری« ۱ـ۱۸» (فارسی)

از: حسنعلی بن محمد علی حسینی حسنی نائینی.

آغاز: حمد مخصوص خالقی است....

۲ـ نامه (فارسی)

از: ؟.

آغاز: فدایت شوم هنگامی که از.

۳ـ افاقة الجنون فی حرقه شرب الافیون «۲۶ـ ۳۱» (طب ـ فقه ـ فارسی)

از: شیخ الرئیس ابوالحسن بن محمد تقی بن فتحعلی شاه قاجار.

رساله‌ای کوتاه در حرمت توتون و غلیان که در سال ۱۳۰۲ ق در هنگام رحل اقامت در اسلامبول به تقاضای حاج رضا قلی بن محمد باقر افشار خراسانی برشته تحریر درآورد.

آغاز: «سپاس و ستایش خداوندی را عظم سلطانه و ظهر برهانه که طیبات را مباح و محبوب فرموده و خبائث را حرام و مکروه و درود متواتر و سلام وافر بر...».

انجام: «..که این بدان ماند که انسان چشم خود را کور کند و دست خود را ببرد و دلخوش ماند که به نامحرم نمی‌نگرم و بزیردستی سیلی نمیزنم. قصه کوته کن که رفتم در حجاب».

۴ـ رساله در شرح حال شیخ الرئیس ابوالحسن میرزا « ۳۱ـ ۳۳» (فارسی)

از: رضا قلی افشار خراسانی.

۵ـعروضیّه «۳۵ـ ۴۵» (عروض ـ فارسی)

از: قائم مقام ابوالقاسم بن عیسی حسنی حسینی فراهانی، ۱۱۹۳ ـ ۱۲۵۱ ق

رساله‌ای کوتاه در بیان اصول و مبانی عروض که در یک مقدمه و چند فصل و سپس چند باب تنظیم شده است این رساله در مقابل خرده‌گیران شبانه بنام ولیعهد نوشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۱۶۰/۳ ـ دانشگاه تهران ۲۱۶۵/۱۱].

آغاز: «این رساله عروضیه‌ایست که قایم مقام...ابتدای هر سخن و افتتاح هر کلام بنام پروردگاری شایسته و سزاست که بیت موزون فلک را بی‌وتد و سبب برافراشت و سقف مر نوع...».

انجام: «...روئی از شیخ دیده وجودش را مغتنم باید دانست بل سجودش را مفترض باید شمرد و اگر بانصاف امعان نظر شود قمی بسیار است و طالقانی در میان نیست».

٦ـبرء الساعة «۴۷ـ ۵۲» (طب ـ عربی)

از: ابوبکر محمد بن زکریا رازی.

آغاز: «قال الحکیم محمد بن زکریا انا کنت عند الوزیر ابی القاسم بن عبدالله فجری بحضرته شئ من الطب...».

۷ـحرز الجر (البحر) = الشاذلیة «۵۴ـ ٥٦» (عربی)

از: ؟.

آغاز: «یا علی، یا عظیم، یا حکیم، یا علیم، انت ربّی و علمک حسبی، فنعم الرّب ربّی و نعم الحسب حسبی. تنصر من تشاء و انت العزیز الرحیم...».

انجام: «..بسم الله الّذی لا یضر مع اسمه شیئ فی الارض و لا فی السماء و هو السمیع العلیم ثلاث مرات تمت».

۸ـطب النبی ﷺ «۶۰ـ ۶۷» **(طب ـ حدیث ـ عربی)**

به شماره....مراجعه شود.

۹ـتشریح «۶۸ـ ۷۳» **(طب ـ فارسی)**

از: پولاک و تحریر محمد حسین افشار.

دارای مقدمه و چند مقاله و خاتمه.

آغاز: «در بیان علم تشریح، بدانکه علم تشریح علمی است اصلی از علوم طب که دانستن آن در تمام مدارس عالم...».

انجام: «..یعنی از حرکت طرفین ممنوعست چون مرفق و این قسم از مفاصلرا بواسطهٔ شباهت بقرقره مفاصل بکره نامند و با آنکه حرکتشان...».

رساله اول تحریر سده ۱۳.

رساله سوم تحریر محمد رضا نائینی در ۱۳۱۱.

رساله پنجم تحریر سده ۱۳.

رساله ششم نستعلیق ۱۲۹۳. حواشی فارسی دارد.

رساله هفتم نستعلیق ۱۳۰۴.

رساله هشتم تحریر همان محمد رضا نائینی کاتب رساله سوم. با مهر بیضوی «یا امام رضا».

رساله نهم فقط چند برگ از اول کتاب را دارد. بدون تاریخ، تحریر سده ۱۳.

۷۷ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۷۴۶ ﴾

۱ـدُرج المضامین = لؤلؤدرج المضامین« ۱ـ ۶» **(تجوید ـ فارسی)**

از: مختار اعمی اصفهانی، ـ زنده ۹۴۹ق

منظومه‌ای کوتاه در اصول و قواعد تجوید که در ۷۲ بیت و (موافق جمله عاشر

صفر) و به سال ۹۴۹ ق سروده شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۸۷/۱ ـ سپهسالار ۴۱۰/۴ ـ دانشگاه تهران ۴۰۹۵/۱۵ ـ مرعشی ۳۶۲/۶ ـ مجلس ۵۸۶/۳۸].

آغاز:

«ای کلام از اعظم نام تو زیور یافته وز صفات وز ثنایت زیب دیگر یافته
بر روان مصطفی و آل او بادا سلام ور نبودی ذاتشان نگرفت عالم انتظام»

انجام:

«..ز صفر عاشر شمر ابیات آن لؤلؤ درج المضامین نام سالش را بدان»

۲ـ تجوید رساله در بیان...«۷ـ۹» (تجوید ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر در اصول و قواعد تجوید و قرائت که برای مبتدئین نوشته شده است.

آغاز: «بسمله، الحمد لله....اما بعد بدانکه این مختصریست در بیان لوازم تجوید قرآن که هر کس آن قدر را نداند قرآن خواندن بر وی حرام است، فصل در بیان نون ساکن و تنوین است...».

انجام: «...از برای این حروف است که مخرج او خیشنوم است که آن غنه بعد از انضمام شفتین بهم می رسد والله اعلم».

۳ـ مختار القراء «۹ ـ ۵۴» (تجوید ـ فارسی)

از: مولی مختار اعمی اصفهانی، ـ زنده ۹۴۹ ق

رساله‌ای متوسط در شرح «درج المضامین» سروده مؤلف که در یک مقدمه و ۱۲ باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۹۸/۱ ـ مجلس ۳۵/۳ ـ الفبایی آستان قدس/ ۵۰۲ ـ مرعشی ۲۹۳/۱۵].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا بنور الایمان و اطلق السنتنا بتلاوة القرآن و جعلنا من امة اشرف بریّته و افخر خلیفته....اما بعد بر اصحاب سیرت و ارباب بصیرت مخفی نماناد که بعد از شناختن حضرت باری...».

انجام: «..بل انا عبد ذلیل خاضع خاشع فقیر بائس مسکین مستجیر العفو، العفو، العفو».

۴ـ لؤلؤئیّه =نظم اللئالی «۵۴ـ ۵۷» (تجوید ـ فارسی)

از: سید ابوالقاسم قاری مشهدی، ـ زنده ۱۰۸۳ ق

به شماره [...] مراجعه شود.

آغاز:

«ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام

وی ز شهد شکرینت هر زبان شیرین بکام»

انجام:

«بعد از اهدای دعای ازدیاد عمر شاه

روح ناظم را بحمد و سوره‌ای یاد آر گاه»

۵ـ رسم الخط القرآن (رسالة فی...) «۵۸ـ ۶۵» (عربی)

از: ؟.

آغاز: «بسمله، الحظر الذی بمعنی المنع والحجر بالظاء و لم یأت فی القرآن بهذا المعنی الاّ حرفان الاول فی سورة....

و ما کان عطاء ربک محظوراً الثانی فی القمر کهشیم المحتظر و ما عداهما...»

انجام: «....والتی هی علامة الرفع فی الاسم المفرد المضاعف نحو قوله عزوجل لذو علم، لذو فضل، و لذو مغفرة و ذو عقاب و ذوالعرش و ذوالفضل و کان مثلها فی جمیع القرآن، والله اعلم بالصواب».

٦ ـ منتخبی از رساله رسم الخط عماد الدین علی شریف استرآبادی «٦٦ ٨١»

رساله اول نستعلیق محمد بن قربانعلی نجار ینجکرستانی (قمی) در مدرسه دنیا (سده ۱۳).

رساله دوم نسخ همان کاتب (سده ۱۳).

رساله سوم نستعلیق همان کاتب در ۱۲۳۰.

رساله چهارم نستعلیق همان کاتب در ۱۲۳۳.

رساله پنجم بخط همان کاتب در ۱۲۳۳ در مدرسه دنیا. حاشیه نویسی با امضاء «عماد الدین» دارد.

رساله ششم بدون تاریخ.

۸۲ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۲۷۴۵ ﴾

۱ ـ چند خطبه برای نماز جمعه و غیره

۲ ـ حدیث (یا احمد یا احمد)

تحریر محمد بن عبدل کسکنی سبزواری.

۳ ـ اربعین

از: محمد بن محمد بن دهقانی نمازی (یا غازی).

۴ ـ مناجات نامه فارسی

۵ ـ صحیفه الرضا علیه‌السلام

تحریر ۸۴۸.

٦ ـ اجازه ملا حسین کاشفی برای عبدالعلی بیهقی در مورد صحیفة الرضا به خط کاشفی

۷ ـ ولادت نامه امامان علیهم‌السلام

۸ ـ عقائد

تحریر ۸۴۸.

این مجموعه در فهرست سابق این‌کتابخانه در ص ۵۸۴ معرفی شده و در صحیفة الرضا چاپ مشهد (کنگره جهانی امام رضا) از آن استفاده شده و گویا فعلاً مفقود است!!؟؟ و به جای آن کتابی با عنوان جزوات درس ششم ابتدائی در قفسه گذارده شده است که در جلد دوم فهرست حاضر صفحه ۱۹۰ یاد شده است.

﴿ ۲۷٦۴ ﴾

۱ ـ معارف لدینه «۱ ـ ۳۴» (عرفان ـ فارسی)

از: احمد بن عبدالاحد فاروقی نقشبندی سهرندی ـ امام ربانی، ۹۷۱ ـ ۱۰۳۴ ق

رساله‌ای کوتاه در معارف عرفانی و مباحث صوفیانه که در ۳۷ معرفت تنظیم شده است.

[ایضاح المکنون ۵۰۴/۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۹۴/۲ ـ دارالکتب قاهره ۱۵۹/۲].

آغاز: «الحمد لله والسلام علی عباده الذین اصطفی علی نبیه المجتبی و رسوله المصطفی محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله المبعوث الی...معرفة اول لفظ مبارک الله مرکب از الف و لام است که از جملهٔ الات تعریف است و..».

انجام: «...در این رساله آورده تا مردم بر شناعت کار او مطّلع شوند و به تقلید در زمرهٔ اهل الحاد در نیفتند و اگر با وجود آن راه تقلید آن جماعت را پیش گیرند حجت بر اینها تمام شده باشد تمت».

۲ـ اشعار «۳۳» (فارسی)

از: درویش صافی کرمانی.

اشعاری عرفانی که در ۱۴ بیت سروده شده است.

انجام:

«...گر شهوت و غضب بشود زیر دست او
بسیار از ملائکه نیکوتر آدمی است
صافی اگر سؤال کنندت ز سرّ عشق
اندیشه در....منما و بگو علی است»

۳ـ الهی نامه = مناجات نامه «۳۳ـ ۳۷» (فارسی)

از: خواجه عبدالله بن محمد انصاری هروی، ۳۹۶ ـ ۴۸۱ ق

به ج ۲ ص ۴۷ مراجعه شود.

آغاز: «ای عزیز اگر درآیی در باز است وگر نیایی حق بی‌نیاز است درهای لطف و کرم باز وتو را این همه ناز چرا قدر خود ندانی و نامه اعمال خود نخوانی...».

انجام:

«بنگر که چرا و از کجا آمده‌ای میدان که چه میکنی کجا خواهی رفت»

۴ـ عقائد النساء = کلثوم ننه «۴۱ ـ ۵۳» (فارسی)

از: جمال الدین بن حسین خوانساری، ـ ۱۱۲۵ ق

گفتاری انتقادی است که بنام بی‌بی شاه زینب و کلثوم ننه و خاله جان آقا و باجی یاسمن و دده بزم آرا نوشته و در یک مقدمه و ۱۵ باب و در برخی نسخ ۱۹ و ۱۶ باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۱۲/۱۸ ـ مشار فارسی ۴۱۰۰/۴ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۱۶۶۱/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۸۰۴/۱۲ ـ مجلس ۱۴۰/۲].

آغـــاز: «الحـــمد للهالّـذی خـلق النسـوان نـاقصات العـقول و جـعلهم عـند اولی الابصار....امّا بعد این رساله‌ایست موسوم به عقائد النساء خالی از اطناب مشتمل بـر مقدّمه و خاتمه و یازده باب. باب اوّل...».

انجام:

«...وردت شب و روز ایـن سـخن بـاد لعـــنت بـــزن و بـــقول زن بـــاد»

۵ـ روحیه «۵۴ـ ۵۶» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمت الله ولی کرمانی ماهانی، ـ ۸۳۴ق

منظومه‌ای عرفانی پیرامون ۱۳۶ بیت که جز رساله روحیه منثور اوست و نیز جـز رساله روحیه وی است که در جلد سوم ص ۱۳۷ ـ ۱۳۸ مجموعه رسایل شاه نعمت الله چاپ نوربخش آمده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۸۱/۲ ـ ملک تهران (شمارهٔ ۴۲۶۲/۱۱۸)].

آغاز:

«الا ای آنکـــه هســتی ســالک راه بـــیا بـــا مـــن بگـــو اســرار الله

بـیا بـرگو کـه روح جـمله اشـیاء پس از مردن کجا باشد در این جا...»

انجام:

«..چو یاران باش ورو انـدر عـمل بکـوش

مشـــو چـــون بـــلبلان خـاموش خـاموش

تـــــو خـــاموشی گـــزین ای مـــرد آگـــاه

بـــــه عشـــــق پـــــیر مـــعنی نـــعمة الله»

٦ ـ من مکاتیب المحبوب الصمدانی مجدد الالف الثانی «۵۷ ـ ٦١»

(عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

آغاز: «بدانید که حضرت محمدﷺ آدمی بوده پاک زاده‌ترین آدمیان بود و هیچ نخوانده بود...».

۷ ـ من مکاتیب المحبوب الصمدانی مجدد الالف الثانی « ٦١ ـ ٦٢»

(عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

آغاز: «اعلم انّ الله سبحانه...علی ان فی الکائنات نقطة هی مرکز العالم الظّلی و تلک النقطة اجمال صنع العالم...».

۸ ـ القول فی التوحید و مراتبه «٦٢ ـ ٦٣»

از: ؟.

آغاز: «بدانکه توحید را چند مراتب است: اول توحید ایمانی. دویّم توحید علمی. سیّم توحید حالی. چهارم توحید الهی اما توحید ایمانی آن است...».

۹ ـ من المکاتیب الشریفة الی السید محمد والسید جعفر الطهرانی الهمدانی «٦٩ ـ ٦٩»

(عرفان ـ فارسی)

آغاز: «بعرض می رساند که بسته دسته ریاحین خطوط عنبرین و گلدسته گلبن قلم مشگین رقم سحرآفرین که باغبان التفات عطوفت...».

۱۰ـشرح حدیث المحمدیة «۷۰پ ـ ۷۳ر» (شرح حدیث ـ فارسی)

از: ؟.

شرح مختصری در الفاظ و معانی حدیث «نسبة الله الی خلقه احداً صمداً ازلیاً صمدیاً.....».

آغاز: «رواه محمد بن یحیی عن احمد بن محمد...قال سأل ابا عبدالله عن قل هو الله احد فقال نسبة الله الی خلقه احداً...الشرح قوله نسبة الله الی خلقه ای معنی السورة بیان نسبة الله...».

۱۱ـشرح حدیث التوحید «۷۳ر ـ ۷۵ر» (شرح حدیث ـ فارسی)

آغاز: «سئل علی بن الحسین علیه السلام عن التوحید فقال ان الله عزوجل علم از یکون فی آخر الزمان اقوام متعمقون فانزل الله قل هو الله احد و الآیات سورة الحدید....الشرح اما سورة التوحید فلا یخفی لمن تدبّر و تعمق فیها اشتمالاً عن غوامض التوحید...».

۱۲ـمقاله در مدح مولی رضا همدانی «۷۵پ ـ ۷۶پ»

از: میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی.

آغاز: «الحمد لمن یقصر البیان عن حمده والصلاة علی عبده الرّسول من عنده....و بعد بر ضمیر منیر مطالعات مکشوف میدارد که چون بنحوی که در کتب اخبار و سیر مذکور...».

۱۳ـرسالة عرفانیة «۷۷ر ـ ۷۸پ» (عرفان ـ فارسی)

از: (ظاهراً) نجم الدین کبری خوارزمی، ـ۶۱۸ق

آغاز: «قال الشیخ الاکبر قدوة....نجم الدّین الکبری قدس الله تعالی....الطّرق الی الله تعالی بعدد انفاس الخلائق و طریقنا الذی نشرع فی شرحه اقرب الطّرق....».

به ش....رجوع شود

رساله سوم نستعلیق ۱۲۳۸ درخانه علی شان میرزابابا طبیب.

بقیه رساله‌ها بدون تاریخ. برخی تحریر سده ۱۳ قطعاً برخی تحریر سده ۱۳احتمالاً.

۸۰ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۳۷۹۷ ﴾

۱ـ دیوان علی بن ابیطالب (علیه السلام)« ۱ـ ۲۹» (عربی)

به جلد یک ص ۲۴۱ مراجعه شود.

انجام:

«..و کـم امـر یسآء بـه صـباحا و تأتـیک المسـرة فـی العشـیّ

اذا ضـاقت بک الاحـوال یـوماً فـثق بـالرازق الفـرد العـلیّ»

۲ـ طب الأئمة «۳۳ـ ۸۱» (حدیث ـ طب ـ عربی)

از: ابو غیاث عبدالله و حسین ابنی بسطام بن شاپور زیّات، قرن ۳

به جلد اول ص ۳۷۲ رجوع شود.

[الذریعه ۱۳۹/۱۵ و ۱۱۴/۴ ـ مرعشی ۳۲۱/۷ ـ الفبایی آستان قدس/ ۳۹۳].

۳ـ طبّ النّبی ﷺ « ۸۱ـ ۸۴» (طب ـ حدیث ـ عربی)

از: ابو الوزیر بن احمد ابهری.

رساله‌ای در مجموعه دستورات مأثوره از رسول اکرم ﷺ در داروها و درمانها و آداب اکل و شرب که بدون ذکر اسانید حدیث گردآوری شده است.

[الذریعه ۱۴۳/۱۵ ـ مرعشی ۳۲۱/۷ ـ الفبایی آستان قدس/ ۳۹۴].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین

الطیّبین فهذه احادیث مروية عن رسول اللهﷺ منتخبة من الصحاح فی الادویة والاشربة و الاطعمة و آداب الاکل والشرب جمعها...».

انجام: «..قال....بسم الله یشفیک من کل داء یأتیک و من شر النفاثات فی العقد و من شر حاسد اذا حسد و صلی الله علی نبیه محمّد واله اجمعین تمت».

۴ـ اصول الدین «۸۶ـ۱۰۱» (کلام ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در اصول عقاید و معتقدات امامیه که در ۸ باب و هر کدام در چند فصل تنظیم شده است:

الباب الاول؛ فی التوحید (۴ فصل). الباب الثانی؛ فی العدل (۶ فصل). الباب الثالث؛ فی النبوة (۵ فصل). الباب الرابع؛ فی الامامة (۴ فصل). الباب الخامس؛ فی الوعد والوعید. الباب السادس؛ فی الآلام و الاعراض. الباب السابع؛ فی الآجال و الارزاق. الباب الثامن؛ فی احول المکلفین بعد الموت.

نسخه دیگر از این کتاب در مجموعه ش ۲۶۸۰ بوده که فعلاً مفقود است؟!!

آغاز: «الحمد لله رب العالمین...واعلم ان هذا الکتاب یشتمل علی مسائل یتعلق بعلم الاصول من التوحید والعدل والنبوة و الامامة و معرفة الثواب والعقاب و الالام والاعراض و الاجال و الارزاق...».

انجام: «....لم یکن خالصاً من المشقة و ذلک محال....انهم غیر المکلفین بل....مکرمین والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی اشرف الخلائق نبینا محمد و آله الطاهرین».

۵ـ اعتقادات (متن و ترجمه فارسی) «۱۰۳ـ۱۰۶» (کلام ـ عربی)

از: معین الدین علی.

رساله‌ای کوتاه در بیان اعتقادات و اصول دین که بصورت وصیت نگاشته شده و ترجمه فارسی قسمت اول آن در لابلای سطور آمده است، در ادامه از نیمه دوم رساله در لابلای سطور ادله آن اعتقادات بصورت مختصر (که معلوم نیست از مؤلف می‌باشد یا نه) ذکر شده است.

آغاز: «بسمله، اقول و انا الفقیر الی الله المولی معین الدین علی انی اشهد ان لا اله الا الله وحده...واستدل بوجود الله بحدوث ما سواه...«می‌گویم من که محتاجم به خدائی که یار و ناصر مؤمنانست بدرستیکه من گواهی...».

انجام: «..و علی المعاد والسؤال فی القبر والحشر والنشر والصراط والمیزان والجنة والنار بثبوت صدق المخبرها و هو النبی صلی الله علیه و آله و سلم بعصمته هذا اعتقادی علیه احیا و علیه اموت و علیه ابعث انشاء الله تعالی».

٦ـ نثر اللئالی (متن و ترجمه فارسی) «٦ ١٠ ١ـ٦ ١١» (حدیث ـ عربی ـ فارسی)

از: امین الاسلام فضل بن حسن بن فضل طبرسی، ـ۵۴۸ق

ترجمه فارسی متن در لابلای سطور آمده است.

[الذریعه ۷۳/۸ و ۵۳/۲۴ ـ آستان قدس ۵۸۹/۱۴ ـ مجلس ۱۱۹/۲۵ و ۶۹۴/۱۰ ـ سپهسالار ۱۰۲/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۹۰/۲].

کتاب اول نسخ ۱۰۹۴. از آغاز ناقص است.

کتاب دوم و سوم تحریر سده ۱۱.

کتاب چهارم نسخ ۱۰۳۰.

کتاب پنجم و ششم تحریر سده ۱۱.

۱۱۶ برگ، ۱۲ × ۱۹.

﴿ ۲۸۱۱ ﴾

۱ـ لمعات« ۱ـ ۳۱» (عرفان ـ فارسی)

از: فخر الدین ابراهیم بن شهریار عراقی، ـ ۶۸۸ ق

رساله‌ای کوتاه در معارف ایمانی و مباحث عرفانی که در یک افتتاح و ۲۸ لمعه تنظیم شده است، مؤلف این رساله را در سفری که به روم برای تحصیل «فصوص» صدر الدین قونوی رفته بود نگاشته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۴۵/۲ ـ الذریعه ۳۴۲/۱۸ ـ کشف الظنون ۱۵۶۳/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۲۷۸/۱۱].

آغاز: «الحمد لله الذی نور وجه حبیبه بتجلیات الجمال فتلألأ نوراً وابصر فیه غایات الکمال ففرح به سروراً فصدره علی یده و صافاه و آدم لم یکن شیئاً مذکوراً...».

انجام:

«...کی بود ما ز ما مانده من و تو رفته و خدا مانده

والحمد لمن نور قلوبنا بلمعات انواره الظاهرة و وفّقنا بمعرفته الکاملة....ما نادی نجی علی الفلاح»

۲ـ جام جهان نما « ۳۱ـ ۴۱» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد شیرین مغربی تبریزی.

رساله‌ای در مراتب توحید و وجود که بالتماس دوستان و پس از استخاره نگاشته شده و در دو دایره (هر دایره در دو قوس و یک خط) تنظیم شده است:

دایره اول؛ در احدیت و واحدیت و وحدت و اعتبار وجود و علم و نور و شهود و تجلّی و تعیّن اول.

دایره دویم؛ در ظاهر وجود که وجوب وصف خاص اوست.

به ش....رجوع شود.

۳ـ ارکان الحکمة «۴۴ـ ۵۱» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای در حکمت مبین و مبرهن «بحیثیتی که هیچ منتهی از آن مسایل در نگذرد و مبتدی را زود بمقصود رساند»، این رساله به خواجه شریف الدین تقدیم شده و در ۱۱ مسأله بحث شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....بدان اسعدک الله فی الدارین که این مختصریست در حکمت مبین و مبرهن بحیثیتی که هیچ منتهی از آن مسایل در نگذرد و مبتدی را زود بمقصود رساند و از رسایل مختصر است..».

انجام: «پس صفات را بر جناب حضرت او اطلاق کردن جز بطریق تفهیم و کامل دانستن عوام ذات او را هیچ فایده دیگر نیست بلکه او منزه است از تنزیه و تشبیه و هو عما یقول الظالمون علواً کبیراً».

۴ـ اشتراک لفظی و معنوی در وجود «۵۱ـ ۶۰» (فلسفه ـ فارسی)

از: رجبعلی تبریزی، ـ ۱۰۶۵/۸۰ ق

رساله‌ای در مباحث توحید و اثبات آن که در یک مقدمه و پنج مطلب و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه؛ در بیان معنی وجود و اشتراک لفظی و معنوی. مطلب اول؛ در اثبات واجب الوجود بالذات. دویم؛ در اثبات احدیت واجب الوجود. سیم؛ در اثبات واحدیت واجب الوجود. چهارم؛ در بیان اینکه صفت عین ذات.... بود. پنجم؛ در اشتراک لفظی وجود. خاتمه؛ در بیان احادیث.

[مرعشی ۱۶۴/۳ ـ الذریعه ۱۰۴/۱ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۷۳۴/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۷/۳ و ۱۳۳مجلس ۱۳۵۶/۱۰].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....بدانکه این نوشته مشتمل است بر مقدمه و پنج

مطلب و خاتمه و مقدمه در بیان معنی وجود و معنی اشتراک لفظی و معنوی ازین مقام و اسامی جماعتی که قائلند».

انجام: «..بمعنی اینکه معنی وجود وجوب امریست عارض ذات الله تعالی و قائم باو....اینکه ذات الله تعالی بمعنی وجود موجود باشد و بمعنی وجوب واجب چنانکه در ممکن است».

۵ـ حق الیقین فی معرفة رب العالمین «۶۰ـ ۸۷» (عرفان ـ فارسی)

از: محمود بن عبدالکریم شبستری، ـ ۷۲۰ق

به ش....رجوع شود.

۶ـ مقاله در مبدأ و معاد «۸۸ـ ۹۱» (فلسفه ـ فارسی)

از: محمد صادق اردستانی.

در مبدأ و معاد که کاتب ـ که او را استاد خطاب کرده ـ برای تبرک و تیمن آورده و بعید نیست بخشی از یک کتاب او بوده باشد.

آغاز: «مفتاح دویم در بیان دلیلست، از عالم ربانی و عارف حقانی استادی‌ام مولانا محمد صادق اردستانی...نسبت مجعول بجاعل ممکن نیست که به نحو فردیت باشد چه فرد اگرچه در تصور محتاجست به تصور طبیعت...».

انجام: «..و نسبت دادن فعل بغیر ایزد تعالی منافی یکدیگر نیست چه ایزد تعالی فاعل کل است و غیر او فاعل نه بذاته است آنچه را فاعل است و این دو معنی با هم.....منافاتی با یکدیگر ندارند، انتهی کلامه اعلی الله مقامه».

۷ـ شرح حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» «۹۲ـ ۹۴» (عربی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در شرح حدیث مشهور «من عرف نفسه فقد عرف ربه» که به شیوه عرفا و حکما نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله‌الذی جعل وجود الانسان الکامل مظهر الهویة الغیبیة و مجمع الصفات و صیّر مرآت قلبه بحکمته البالغة الازلیة مجلی انعکاس اشعة شموس تجلیات الذات...».

انجام: «..و لم ینطق الموحد المشهور حسین بن منصور روح الله روحه بروائح السرور بالکلمة التی نطق بها...من اخبار الموحدین و آثار المحققین الکلمات الدالة علی التوحید لم یسعها مثل هذه العجالة والوقت لا یقتضی الاطناب».

۸ـ رساله در ولایت عهدی حضرت رضا علیه‌السلام (عربی)

از: علامه مجلسی.

۹ـ بندی از مولانا محمد علی متخلص به شکیب

۱۰ـ الرسالة القدسیة فی اسرار النقطة الحییة المشیرات الی اسرار الهویة الغیبیة «۹۸ـ۱۱۷» (عربی)

از: ؟.

رساله‌ای در اسرار حروف و نقطه و استنباط مسایل غیبی و معارف لاریبی از آنها که به سبک و سیاق عرفاء حروفیه آمده است.

آغاز: «الحمد لله الذی ظهر بما شاء لمن شاء بمشیته الازلیة واستتر عمن شآء باستتار عزته السرمدیة و جعل خصائص النقطة بقدرته....اما بعد فلما شاع بین اهل العلم ان

ارفع العلوم واشرفها علم التوحید...».

انجام: «..والتمکین من اهل الحیاة الحقیقیة فی القیامة الکبری و یسمی طوره یوم تبلی السرائر و هذا غایة طیران السائرین و نهایة درجات کمال العارفین المحققین».

همه رساله‌ها نسخ حسن بن سید کاظم طباطبائی.

رساله ۱ و ۱۰ در ۱۲۴۹ و بقیه بدون تاریخ.

۱۱۷ برگ، ۱۰ × ۱۸.

﴿ ۲۸۲۵ ﴾

۱ـ تحریر اکر مانالاوس فی الاشکال الکریة« ۱ـ۱۱۵» (ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

تحریر رساله مانالاوس (منالاوس) اسکندرانی در اشکال کروی که در سه مقاله تنظیم و در یازده شعبان ۶۶۳ ق پایان یافته است، این رساله قبلا توسط اسحاق بن حنین ترجمه و توسط ابو نصر منصور بن علی بن عراق اصلاح شده بود.

[نسخه الذریعه ۳۸۴/۳ ـ آستان قدس ۱۸۸/۱۳ ـ مرعشی ۸/۱۱ ـ مشار عربی/ ۱۶۶ (با نام الاشکال الکروية لمانالاوس)].

آغاز: «اقول بعد حمد الله والثناء بما یلیق به والصلاة علی محمد و آله انی کنت ارید ان احرّر الکتب الموسومة بالمتوسطات اعنی الکتب التی من شأنها ان تتوسط فی الترتیب التعلیمی...».

۲ـ تحریر اکر ثاوذوسیوس«۱۱۸ـ۱۵۰» (ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی

رساله‌ای در سه مقاله و پنجاه و نه شکل که به امر ابوالعباس احمد بن معتصم بالله به توسط قسطا بن لوقی بعلبکی از یونانی به عربی ترجمه و توسط ثابت بن قره حرانی

اصلاح گردید.

[آستان قدس ۱۶۷/۱۰ ـ مرعشی ۸/۱۱ ـ الذریعه ۳۸۳/۳ ـ مشار عربی/ ۱۶۳ ـ دایرة المعارف اسلامی ۴۴/۱].

آغاز: «کتاب الاکرلثاوذوسیوس و هو ثلاث مقالات و تسعة و خمسون شکلا و فی بعض النسخ بنقصان شکل فی العدد و قد امر بنقله من الیونانیة الی العربیة...».

۳ـ تحریر المناظر لاقلیدس «۱۵۳ـ ۱۷۰» (نجوم ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی.

از اقلیدس صوری (۳۰۶ ق م) که توسط اسحاق بن حنین (۲۹۸ ق) ترجمه به عربی و ثابت بن قره حرانی (۲۸۸ ق) اصلاح شده است. این تحریر در سال ۶۵۱ ق در ۶۴ شکل صورت گرفته است.

[الذریعه ۳۹۳/۳ ـ مشار عربی/ ۱۶۶ ـ دایرة المعارف اسلامی ۴۶/۱ ـ مرعشی ۱۰/۱۱ ـ آستان قدس ۱۵۵/۱۰].

آغاز: «صدر الکتاب....تحدث باستمداد من الأجران النّیرة فی الجسم الشفاف المتوسّط بینها و بین المبصرات کالهوآء و ما شاکله شعاعاً کما تحدثه الاجرام النّیرة...».

۴ـ تحریر ظاهرات الفلک لاقلیدس «۱۷۰ـ۱۹۵» (ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی.

کتاب در اصل به اقلیدس صوری (۳۰۶ ق م) تعلق داشته و در عصر ترجمه از یونانی به عربی ترجمه شده و دارای ۲۳ یا ۲۵ شکل می‌باشد. محرر گفته از این رساله تنها یک نسخه مغلوط بدستم رسید که با تلاش بسیار آن را تحریر و بازخوانی نمودم، این رساله در ربیع الاول ۶۵۸ ق نگاشته شده است.

[مرعشی ۹۹/۱۲ ـ مشار عربی/ ۱۶۶ ـ الذریعه ۳۸۷/۳].

آغاز: «کتاب ظاهرات الفلک لاقلیدس ثلاثة و عشرون شکلاً و فی بعض النسخ

خمسة و عشرون شکلاً یقول محرّر هذا الکتاب لم یقع الیّ من الکتاب غیر نسخة فی غایة السّقم اکثرها من...».

۵ـ تحریر ثاوذوسیوس فی الایام واللیالی «۱۹۶ـ۲۱۸» (ریاضیات‌عربی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی.

تحریر رساله ثاوذوسیوس (قرن اول میلادی) در ایام و لیالی است که در دو مقاله (سی و سه شکل) و ۹ جمادی الاول ۶۵۳ ق پایان یافته است.

[مرعشی ۱۰۰/۱۲ ـ مشار عربی/ ۱۶۶ ـ الذریعه ۳۸۹/۳].

آغاز: «کتاب ثاوذوسیوس فی الایّام واللّیالی و فی بعض النسخ فی اللیل والنهار والکتاب مقالتان و ثلاثه و ثلثون شکلاً صدر الکتاب الشمس تتحرّک حرکة معتدلة ضد حرکة الکل علی منطقة البروج و...».

۶ـ تحریر اوطولوقس فی الطلوع والغروب «۲۱۸ ـ ۲۳۷»

(ریاضیات ـ عربی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی ـ ۶۷۲ ق

تحریر رساله‌ای از اوطولوقس (قرن ۴ قبل از میلاد) که توسط ثابت بن قره در (۲۸۸ ق) اصلاح و در دو مقاله (۳۶ شکل) در ذیحجه ۶۵۸ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۳۸۶/۳ ـ مشار عربی/ ۱۶۶ ـ مرعشی ۱۰۰/۱۲].

آغاز: «کتاب اوطولوقس....و هو مقالتان و ستة و ثلثون شکلا المقالة الاولی....یقال لبعض طلوعات الکواکب و غروباتها و خصوصا الثوابت انها خفیة و لبعضها انها ظاهرة...».

همه رساله‌ها تحریر ۱۱۰۹ می‌باشد.

همه رساله‌ها یکجا چاپ شده است.

در رساله اول مهر مدور بزرگ «من متملکات العبد المذنب الراجی الی عفو ربه الغنی محمد شفیع بن شهاب الدین محمد الحسینی ۱۱۰۸» روی برگ اول است. تصحیح شده است.

رساله دوم تصحیح شده. و این رساله (با همه رساله‌ها به امر میرزا محمد شفیع حسینی (با توضیحات بسیار زیاد)کتابت شده.

این مجموعه ۶کتابی و مجموعه ۲۸۲۴ که در چهارکتابی‌ها نوشته شد ظاهراً یک مجموعه ده رساله‌ای بوده و فهرست ده رساله در برگ اول این مجموعه هست.

رساله ۳ و ۴ و ۵ و ۶ تصحیح شده.

۲۳۷ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۲۸۴۹ ﴾

۱ـ القواعد الشمسیة فی شرح العقائد العضدیة« ۱ـ ۳۴» (کلام ـ عربی)

از: افتخار الدین محمد دامغانی.

شرح مزجی بر «عقاید عضدیه» نگاشته «عضد الدین عبدالرحمن بن احمد ایجی» (۷۵۶ق) که بنام وزیر و صاحب اعظم شمس الدین محمد دامغانی تألیف شده است.

[کشف الظنون ۱۱۴۵/۲ ـ الفبایی آستان قدس/ ۴۵۱ ـ آستان قدس ۱۸۲/۱].

آغاز: «..هذه خلاصة اصول الدّین و لباب کلام الاولین و الاخرین بل مفاتیح ابواب الهدایة و مصابیح ارباب العنایة و ابکار الافکار الصائبة و انوار الاذهان الثّاقبة...».

انجام: «..لانه یؤل الی الامر بالترک، و شرطه بان لا یؤدّی الی الفتنة و ان یظنّ قبوله و لا یجوز التجسّس لقوله تعالی و لا تجسّسوا و لا....الایة...».

۲ـ شرح آداب البحث «۳۵ـ ۵۸» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

شرحی کوتاه بر رساله «آداب البحث» شمس الدین محمد بن اشرف سمرقندی (۶۰۰ق) که بصورت مزجی نوشته شده است.

آغاز: «المنة لواهب العقل افتتح کتابه بما یخصّ حمداً و ثناءً اخباراً کان او انشاءً...».

انجام: «.....المسؤول من الاصحاب اذا وقفوا علی خلل او اطلعوا علی زلل بادروا الی الاصلاح فانه یوجب الفلاح والحمد.... والصلاة علی نبیّه و آله ممّن آل الیه».

۳ـ حاشیة شرح الشمسیة و حاشیة الشریفیة علیها «۵۹ـ۱۱۱» (منطق ـ عربی)

از: جعفر صدر حسینی شیرازی.

حاشیه‌ای است بر «شرح الشمسیة» قطب الدین محمد رازی و حاشیه میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ق) بر او که بصورت «قوله ـ قوله» نگاشته شده است.

آغاز: «احق منطق یعرب عما فی ضمائر الفضلاء و اصح قول شارح لما فی سرائر العرفاء حمد من تفرّد بوجوب الوجود و تنزّه عن الکسب والرسوم بالحدود ثم الصلاة علی...».

انجام: «...بل به تبیّن ان الحکم علیه فی عمومه تارة و فی خصوصه اخری. تمت».

۴ـ شرح دیباجه الوافیة «۱۱۲ـ۱۱۷» (نحو ـ عربی)

از: میر سید شریف جرجانی، ۷۴۰ ـ ۸۱۶ق

«الوافیة» شرح «الکافیة» تألیف سید رکن الدین حسن بن محمد استرآبادی (۷۱۵ ق) است که مورد توجه بزرگان نحو واقع شده و شرح حاضر بر دیباچه و مقدمه ادیبانه آن نگاشته شده است.

[آستان قدس ۴۷۸/۱۲ ـ مرعشی ۲۶۰/۶ (بدون نام مؤلف و اشتباه در تشخیص ماتن و شارح)].

آغاز: «احمدک اوّلاً تیمّناً ثم احمدک شکراً والمضارع یدلّ علی الاستمرار رعایة للموافقة بین الحمد والمحمود علیه من نعمه المتتابعة فانّ حمدنا لیس الاّ شکراً..».

انجام: «... وما توفیقی حاصلاً باعانة احد الاّ بالله تعالی علیه لا علی غیره توکلت و اعتمدت والیه انیب و ارجع فانّه المرجع والمآب».

۵ـ حاشیة دیباجة شرح المتوسط للکافیة«۱۱۸ـ۱۳۲» (نحو ـ عربی)

از: شرف الدین ابو سعید بن احمد زواری.

حاشیه‌ای بر دیباچه و مقدمهٔ شرح کافیه رکن الدین حسن بن محمد استرآبادی (۷۱۵ ق) است که بصورت «قوله ـ قوله» تنظیم شده و غیر از شرح میر سید شریف بر آن دیباچه است.

مؤلف شیعه بوده و در بیان مصادیق اهل بیت رسولﷺ پنج تن آل عبا را معرفی کرده است.

آغاز: «الحمد لله....اما بعد فهذه حاشیة دیباجة...قوله احمد الله علی عظمة جلاله الحمد هو الثّناء باللّسان علی سبیل التعظیم سوآء کان علی نعمة او غیرها والشّکر....».

انجام: «..قوله والیه انیب من عطف المضارع الی الماضی و تقدیم «الیه» علی الفعل کما ذکرنا فی علیه توکّلت، و الانابة الرّجوع....».

۶ـ مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار «۱۳۴ـ۱۶۵» (کلام ـ عربی)

از: شمس الدین محمود بن عبدالرحمن اصفهانی، ـ ۷۴۹ ق

شرح «طوالع الانوار» قاضی بیضاوی (۶۸۵ ق) است که بصورت «قال ـ اقول» و بنام «ملک ناصر محمد بن قلاوون» نوشته شده است.

[مرعشی ۲۵۵/۴ ـ عمومی مراغه/ ۸۸ (بدون نام شارح)ـ آستان قدس ۳۸۵/۱۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....قال الحمد لمن وجب وجوده و بقاؤه وامتنع عدمه و فناؤه دل علی وجوده ارضه و سماؤه و شهد بوحدانیته رصف العالم و بناؤه...».

رساله اول نسخ عبدالرحمن بن ولی الدین زاهدانی در ۸۹۶ در اردبیل. این نسخه در اردبیل در محضر مولانا محمد شروانی قراءت شده. از آغاز ناقص است.

رساله دوم نسخ یوسف بن یوسف المنسوب الی الوعد من الجرجان بدون تاریخ. تحریر سده نهم. و تصحیح شده و حواشی دارد.

رساله ۳ و ۶ بدون تاریخ. تحریر سده نهم. تصحیح شده و حواشی دارد.

رساله ۴، تحریر حسین بن یوسف بن حاج محمدالمشکاجامی بدون تاریخ. تحریر سده نهم.

رساله آخر نستعلیق همان کاتب در ۸۹۸. و هر دو تصحیح شده و حاشیه دارد.

۱۶۵ برگ، ۱۳ × ۱۷.

﴿ ۲۸۶ ﴾

۱ـ علم تسطیح (رساله در...)« ۱ـ ۴۴» (فارسی)

از: محمد شریف مهندس، ـ زنده ۱۲۷۷ ق

رساله‌ای است در بیان اصول و قواعد نقشه کشی و محاسبات هندسی که در دو باب تنظیم شده است،

در میانه صفحات تعدادی آلات و ابزار همراه شکل دقیق آنها ترسیم و معرفی شده است:

باب اول؛ در بیان طریقه طرح کردن یک نقشه و تعیین مسافات امکنه مختلفه (۵ فصل).

باب دویم؛ در بیان توصیف و طریقه استوا نمودن اسبابهای مختلفه (۸ فصل).

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....باب اول در بیان طریقه طرح کردن یک نقشه و تعیین مسافات امکنه مختلفه یک مملکت بواسطه دوایر نصف النّهار و مدارات یومیّه...».

انجام: «..و سدس دایره انعکاس است و در این جا اختیاج بتکرار نیست».

۲ـ استعمال اسباب (رساله در...) «۴۹ـ ۵۱» (فارسی)

از: محمد شریف مهندس، ـ زنده ۱۲۸۵.

رساله‌ای کوتاه که درباره طرز استعمال وسیله‌ای بنام «نی ود» که برای ترازو کردن

زمین ساخته‌اند نوشته شده است.

آغاز: «نی وُد اسبابی است بجهة ترازو کردن زمین ساخته‌اند که او را بر یک....قرار داده‌اند و مرکب است از یک لوله مستقیم که بر دو سر آن لوله دو شیشه بطور عمود...».

انجام: «..بر همین اندازه مذکور که هست نگاه میکنم پس ثابت و معلوم شد که این میدان نیم ذرع از مربّع‌ای که در وسط میدانست پایین‌تر و گودتر است».

۳ـ استعمال اسباب نی وُد (رساله در...) «۵۲ـ ۵۴» (فارسی)

از: محمد شریف مهندس، ـ زنده ۱۲۸۵ ق.

رساله‌ای دیگر در طرز استعمال اسبابی بنام «نی وُد» که برای تخمین مقدار انحنای زمین از زمین دیگر استفاده میشود.

آغاز: «بجهة تعیین نمودن مقدار انحطاط زمین از زمین دیگر استعمال می‌کنند اسبابی راکه موسوم به نی ود است و مرکب است از یک لولهٔ مستقیم مجوّف که بر در آن...».

۴ـ قلعه سازی (رساله در...) «۵۵ـ ۵۷» (فارسی)

از: محمد شریف مهندس، ـ زنده ۱۲۸۵ ق

رساله‌ای کوتاه در دقت‌هایی که مهندسین نظامی باید در قلعه سازی نمایند، در این وجیزه بیست و یک دستور برای ساخت و محکم نمودن قلعه آورده شده است.

آغاز: «(۱) صاحب منصب مهندس باید سنگرهای طبیعی را (عبارت از رودخانه‌ها و مردابها و باتلاقها و جنگل‌ها و کوهها و سایر موانع طبیعی که مانع حرکات دشمن باشد)....».

انجام: «..و بعضی از این چیزها است که چندان ثمر علی العجاله از برای ساختن

قلعه ندارد تا همین نمره (۱۵۴) کفایت می‌کند که در این جا از کتاب منتخب شده و در این جا یادداشت نمود».

۵ـ نقشه کشی (رساله در...) «۵۸ـ ۷۲» (فارسی)

از: محمد شریف مهندس، ـ زنده ۱۲۸۵ ق

رساله‌ای کوتاه در اصول و قواعد علم نقشه کشی بر پایه علم مثلثات که در سال ۱۲۷۷ق تألیف و در سه باب تنظیم شده است: باب اول؛ در بیان طریقه استعمال بعضی از اسبابهای مهندسین.

این نسخه باب دوم و سوم را ندارد.

آغاز: «این کتاب مختصری است در علم نقشه کشی و مشتمل است بر سه باب کلیه کشیدن نقشه یک مملکت یا یک جزء او عبارت است از نمودن شکل او را کوچکتر...».

٦ـ قطب نمای مساحی و دکلیناتوار «۷۵ـ ۸۳» (فارسی)

از: محمد شریف مهندس، ـ زنده ۱۲۸۵ ق

رساله‌ای در طرز استعمال قطب نمای مهندسی و دکلیناتوار که در سوم ذیحجه ۱۲۸۵ ق تحریر شده و در آن طی ۱۵ فقره مباحثی مطرح شده است.

آغاز: «گفتگو در باب قطب نمای مساحی و دکلیناتور، چون عمل به قطب نمای مساحی بسیار سهل است مهندسین در اعمال خود بسیار او را استعمال می‌کنند لهذا در تعریف و...».

انجام: «..و نیز لازم میشد که قرار دهند او را به رؤوس زاویه به جهت تعیین آن زیرا که می‌توان اختیار نمود موقع او را در یک نقطه هر کجا باشد از هر ضلع به جهت تعیین سمت آن ضلع».

۷ـ مطالب متفرقه به فارسی و لاتین درباره نقشه کشی و مثلثات و مباحث یاد شده در رساله‌های قبل

نستعلیق مؤلف در ۱۲۷۷ ق. با جداول و أشکال و دو نقشه و جدول ترسیم شده در دو صفحه بزرگ که پس از بسته شدن در میان صفحات قرار داده شده است.

رساله ۲ و ۳ و ۴ بدون تاریخ. و رساله ۲ و ۳ دارای أشکال و جداول است.

رساله پنجم نستعلیق مؤلف در ۱۲۷۷. با أشکال رنگی ابزارهای نقشه کشی و جداول هندسی سپاه.

رساله ششم نستعلیق مؤلف در ۱۲۸۵.

۱۱۳ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۲۸۶۹ ﴾

۱ـ مطلع الانوار «۱ـ ۷۱» (نجوم ـ فارسی)

از: فصیح بن عبدالکریم نظامی بسطامی، قرن ۹.

گزارش و شرحی بر «بیست باب» خواجه نصیر الدین طوسی (۶۷۲ ق) است که بنام امیر علیشیر نوایی (۸۴۴ـ۹۰۶ ق) در هرات نگاشته شده است، این رساله در ربیع الثانی سال ۸۷۴ ق مطابق با کلمه «ربیع الثانی» آغاز و در ماه صفر سال ۸۷۵ ق مطابق جمله «شهر صفر» پایان یافته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۳۵۰/۱ ـ الذریعه ۱۵۲/۲۱ و ۱۳۱/۱۳ ـ دانشگاه تهران ۲۰۰۱/۱۱ ـ میکروفیلمهای دانشگاه ۱۹۷/۱].

آغاز: «مطلع انوار حمد و سپاس و مشرق ثناء بی‌حد و قیاس صفایح مدایح حکیمی را سزد که از ممر علاقهٔ اصطرلاب حواس دقیقه‌ای از درجات ارتفاع او را در نتوان یافت....».

انجام: «..هرکه ایشانرا نشناسد چنانکه در اشتباه نیفتد او را در این باب کفایت باشد

و ما جدول عرض و جهت و...این کواکب را در این جا وضع کردیم بدینصورت. این است تمامی سخن در معرفت اصطرلاب».

۲ـ جداول احکام و تواریخ = جدول‌های نجومی «۷۳ـ۹۹»

(نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

جداول نجومی که در آن احکام خاص مطابق قواعد ستاره‌شناسی استخراج شده است برخی از این جداول عبارتند از: احکام غالب و مغلوب، معرفت دایره سهم الحوادث، احکام....، احکام الرعد والبرق، احکام گریخته و گم شده، خواص الاعداد، لوح الغالب، اختیارات علی کون القمر فی البروج، اختیارات القمر فی المنازل، رؤیة الاهلة فی البروج، اختلاجات الاعضاء، بیان احکام الکلیة.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۸۲/۱ ـ دانشگاه تهران ۱۳۵۵/۱۳ ـ مجلس ۶۸۵/۱۰].

آغاز: «جدول احکام غالب و مغلوب عن قول الحکماء، احکام غالب و مغلوب معتبر است نزد جمله حکماء و ارسطاطالیس، این جدول به تحفه از جهت اسکندر از جهت....بیرون آورده است...».

انجام: «..و بی‌رونقی تجار و توانگران....با بزرگان و ارباب فضل و خوشدلی این طائفه بر نقصان آبها و کمی بارندگی و بدحالی مسافران دریا [...] و غرق سفاین. والله اعلم واحکم».

۳ـ احکام طالع ترکان «۱۰۱ـ۱۰۳»

(نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

وجیزه‌ای در شناختن احکام سالهای ترکان که در دوازده فصل تنظیم شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۲۱۱/۱ ـ دانشگاه تهران ۶۱۹/۸ ـ مجلس ۴۰۶/۲ ـ نشریه دانشگاه ۱۱۰/۲].

آغاز: «در اقاویل سال ترکان بر قول حکماء ترکستان و وضع آن بـروزگار دانـیال پیغمبر است علیه السلام و احکام آنرا تأثیر عظام است و حکماء ترکستان روشن کرده‌انـد و قانون آن بر دوازده برج است...».

انجام: «...و اگر در آخر سال زاید بد طبع و....بود و او را سفر نسازد و اگر سفر کند در رنج افتد و رحمت بسیار ببیند. والله اعلم بالصواب».

۴ـ احکام النظر فی کتف الشاة «۱۰۷ـ۱۰۹» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی، ۵۹۷ ـ ۶۷۲ ق

رساله‌ای در شانه‌بینی و بیان احکام و پـیشگوئیهایی کـه مـی‌توان از دیـدن کـتف گوسفند بدست آورد و استخراج نمود.

آغاز: «الحمد لله علی سوابغ النعم و ترادف القسم و صلی الله علی سیّدنا محمد و آله....هذه مقاله فی احکام النظر فی کتف الشاة و تذبح للشیئ الذی یراد النظر فیه ثـم یستخرج...».

انجام: «..یدل علی الخسوف والکسوف ان رأی ممایلی الجانب الایـمن حـمرة او سواد و کان فی وسطه دائرة صفراء فالشمس تنکسف و ان کانت الدائرة بیضاء فالقمر ینخسف».

۵ـ قوة و ضعف کواکب (رساله در...) ۱۱۱ـ۱۳۳» (نجوم ـ فارسی)

از: قاسم بن محمد بن عبدالله حسینی.

رساله‌ای است در بیان قوت و ضعف کواکب مطابق اقوال و آراء حکمای قدیم که برای تقویت فهم شاگردان مؤلف که نزد وی به فراگیری نجوم مشغول بوده‌اند نگاشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۳۳۷/۱ ـ الذریعه ۲۰۵/۱۷ ـ الهیات تهران ۲۹۸/۱].

آغاز: «الحمد لله العلی الولیّ والصلاة علی النّبی الامّی اما بعد چنین گوید فقیر حقیر... که چون جماعتی از اخوان صفا نزد این بیچاره گاه‌گاه بتعلیم علم نجوم مشغول می‌بودند برای...».

انجام: «..پس در هر دور هر امر که مستحسن باشد از مدلولات سعدین است چون در دور دیگر همان امر مذموم شود در تحت دلالت نحسین درآید والله اعلم».

رساله اول نستعلیق طاهر بن علی اکبر بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱. با اشکال و جداول نجومی.

رساله دوم نستعلیق ۱۰۷۷. با جداول و أشکال.

رساله سوم بدون تاریخ و نام کاتب. تحریر سده ۱۱.

رساله چهارم نستعلیق ۱۱۱۱.

رساله پنجم تحریر سده ۱۱.

۱۳۸ برگ، ۱۲ × ۱۸.

﴿ ۲۸۷۹ ﴾

۱ـ جنگ« ۱ـ ۴۷» (فارسی)

از: ؟.

مطالب گوناگون طبی، تاریخی، گفته‌های عرفا، منتخب روضة الصفا (۲ صفحه)، تاریخ پادشاهان ایران قدیم و غیره است.

آغاز: «این چند کلمه از جملهٔ وصایای خواجه عبدالخالق...است که بجهة فرزند خود خواجه کلان نوشته‌اند وصیت می‌کنم ترا ای پسرک من بعلم و ادب و تقوی در جمیع احوال، بر تو باد...».

انجام: «..گفته‌اند که چون بنده بگناه خود معترف گردد و اثار جرم بر صفحات حال خود معاینه بیند هر آئینه در مقام احتراز خواهد بود پس مردم کریم را از قبول عذر چاره نیست».

۲ـ خلدبرین «۴۸ـ ۶۳» (فارسی)

از: کمال الدین وحشی بافقی یزدی، ـ ۹۹۲ ق

مثنوی عرفانی حدود ۶۰۰ بیت که در برابر منظومه «مخزن الاسرار» نظامی گنجوی سروده شده است.

[**الذریعه ۲۴۰/۷ ـ مرعشی ۱۱۷/۳ ـ مشار فارسی ۱۹۱۲/۲ ـ مجلس ۴۲۲/۳۷ ـ دانشگاه تهران ۲۴۱۵/۱۱ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۸۰۰/۴**].

آغاز:

«خـامه بـرآورد صـدای صـریر بـلبلی از خـلد بـرین زد صـفیر
خلد برین صاحب این گلشن است....»

انجام:

«..فـیض ازل ار نـظر اهـل راز کرد دری بـر در مـقصود بـاز
آنکـه تـرا مـایهٔ جـان مـی‌دهد هرچه طلب میکنی آن میدهد»

۳ـ فرهاد و شیرین «۶۳ـ ۹۰» (فارسی)

از: کمال الدین بافقی وحشی یزدی، ـ ۹۹۲ ق

به ج ۲ ص ۵۷۴ مراجعه شود.

آغاز:

«الهـــی ســـینه‌ای ده آتش افـروز در آن سینه دلی وان دل همه سـوز...»

انجام:

«....اگر چه صد نوا بیرون دهـد چـنگ ولی چـون بـنگری بـاشد یک آهـنگ»

۴ـ منتخب لغة‌الفرس «۹۲ـ ۹۸» (لغت ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در منتخب «لغة الفرس»، اسدی طوسی (زنده ۴۵۸ ق) که همانند متن بترتیب الفبایی آخر کلمه آمده است، نام «من لغة الفرس» در بالای رساله آمده ولی در تطبیقی که با لغة الفرس بعمل آمد لغات کمتری را با همدیگر مشترک داشتند.

آغاز: «باب الالف سا: خراجی بود که به پادشاهان دهند، آسا: ... بمعنی مانند هم آمده است مثل سپهر آسا...».

انجام: «..بارکی: اسب باشد، گیتی: عالم باشد. والله اعلم بالصواب».

۵ـ لغت «۹۸ـ۱۱۴» (فارسی)

از: ؟.

مجموعه لغات عربی به فارسی که ترتیب حروف تهجی از اول در یک دفتر گردآوری شده است.

نسخه حاضر از اول (حرف الف) تا اواسط (حرف عین) را در بر دارد.

آغاز: «بسمله، باب الالف: ابتداء: اول کارها ـ اعداء: دشمنان ـ انتها: آخر کار ـ استدعاء: خواستن ـ التجا: پناه گرفتن ـ احصا: شمردن ـ...».

انجام: «..عاطفه: مهربانی ـ عابر السبیل: راه گذر ـ عزیز الوجود: آنچه دشوار بدست آید.

رساله اول نستعلیق ۱۰۷۵ در مدرسه محرمیه اصفهان (برگ ۱۸).

رساله دوم نستعلیق ۱۰۷۴.

رساله سوم تحریر ۱۰۷۴.

رساله چهارم و پنجم تحریر سده ۱۱.

۱۱۴ برگ، ۱۰ × ۱۶.

﴿ ۲۸۸۳ ﴾

۱ـ مناظرات = المجالس« ۱ـ ۳۶» (کلام ـ فارسی)

از: ؟.

مجموعه مناظرات و مباحثات علماء و دانشمندان و فضلای عصر قاجار با محمد کریم خان کرمانی و پسرش محمد رحیم خان کرمانی است که در مجالس مختلف (که نامهایشان مذکور است) درباره آراء و عقاید و نظرات آنها در کتابهایشان صورت گرفته، مناظره کنندگان عبارتند از: اعتضاد السلطنه، آقا علی مدرس زنوزی، نواب ایلخانی، نایب الایاله فرهاد میرزا، در تمام این مناظرات سران شیخیه در اثر قدرت و استحکام برهان مخالفین محکوم شده‌اند، مؤلف از محمد کریم به ابن عم تعبیر کرده و معلوم می‌شود مؤلف نیز از خاندان قاجار بوده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۹۹۴/۲ ـ دانشگاه تهران ۲۳۱۰/۱۱ ـ الذریعه ۳۵۵/۱۹].

آغاز: «...و مرا در این رساله مقصودی نیست که بگویم فلان کلام را در ارشاد العوام برخلاف ظاهر شرع گفته و یا فلان بیان را در هدایة الصبیان مخالف شرع...».

انجام: «..و جناب سید سند آقا سید کاظم رشتی است ولی این رأی را آن دو بزرگوار نداشتند مدة العمر عمل برؤیت مینمودند این اعتقاد مخصوص اجتهاد ابن عم بزرگوار است».

۲ـ علم تنفّس و خواص آن «۳۷ـ ۴۰» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در خواص و آثار مترتبه بر تنفس و دم کشیده از جانب‌های چپ یا راست بینی که مطابق نظرات و طب قدیم نوشته شده است.

آغاز: «آوردهٔ مردمان و بزرگان ما تقدم در خواص نفس کشیدن میگویند که آفتاب و ماهتاب....عالم کبیر دارند....و عالم صغیر سوراخ بینی آدمی است...».

انجام: «..سوراخ بینی چپ را محکم ببندد و بگیرد که نفس بیرون نرود یک شبانه روز برطرف شود اگر کسی خواهد که نفس قمر را شب در تصرف خود درآورد بدست و پهلوی راست بخوابد که نفس چپ جاری شود والله اعلم بالصواب».

۳ـ رساله در شانه بینی

به ش ۲۸۶۹ در همین جلد رجوع شود.

۴ـ راحة الانسان «۴۲ـ ۴۶» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

در مقدمه رساله آمده که مأمون خلیفه عباسی برای نوشتن و تنظیم رساله‌ای در صحت و سلامتی بدن حکما و اطباء عالم را مأمور ساخت و نظرات آنها را جمع آوری کرده و آنها را درین رساله جمع آوری ساخت در فهرست نسخه‌های خطی فارسی رساله بنام «راحة الانسان» که مؤلف آن بدستور سلطان محمد خدابنده مطالبی را در صحت سلامتی جمع آوری کرده، آمده است، شاید نسخه در دست تغییر داده شده آن باشد.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۴۳/۱ ـ الذریعه ۵۵/۱۰ ـ کشف الظنون ۸۳۰/۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....بدانکه مأمون خلیفه باطراف و اکناف عالم فرستاد و حکما و اطبا را جمع کرد و درخواست نمود که کتابی در طب جمع کنید...».

انجام: «...هر که سم خرگوش بر جراحت نهد که خونش نایستد باز ایستد».

۵ـ شرح حدیث «اهل التوحید فی جهنم...» «۴۸ـ ۵۱» (حدیث ـ عربی)

از: اسمعیل بن محمد حسین خواجویی مازندرانی.

حدیثی بدین مضمون وارد شده که: «لا یصیب احداً من اهل التوحید الم فی النار اذا

دخلوها و انما تصیبهم الالام عند الخروج منها...»، رساله حاضر در شرح و توضیح معنی این حدیث نگاشته شده است.

آغاز: «اعلم انه ورد فی بعض الاخبار انه لا یصیب احداً من اهل التوحید الم فی النار اذا دخلوها و انما تصیبهم الالام عند الخروج منها فتکون تلک الالام جزاء...».

انجام: «..و تشبهوا بالابالسة دثروا الوبی والصوف وقنعوا من العظم بالغضروف فمثل هذا التأویل القبیح المستکره یضلون و یضلون و یحسبون انهم یهتدون».

٦ـ متفرقات، حدیث و غیره

۷ـ منتخباتی از حیاة الحیوان دمیری

۸ـ جبر و تفویض «۱۳۳ـ۱۴۰» (کلام ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه به نثر جدید در بیان جبر و تفویض و رأی مختار شیعه که با استفاده از آیات و روایات نوشته شده و در آن عقاید صوفیه، کشفیه، و شیخیه رد شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....اما بعد چگونه می‌شود که خداوند هادی در بندهٔ صفتی خلق نماید که آن صفت مضلّ آن بنده بوده باشد و حال آنکه خود می‌فرماید....».

انجام: «...زیرا که این کلام مکذّب آیات مرقومه میباشد زیرا که راه او سوای حقّی است که محمدﷺ آورده که حق است پس شیعه او شیعه محمّدﷺ نمی‌باشد و دین محمّدﷺ....».

۹ـ احکام دوازده برج« ۱۴۱ـ۱۴۵» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

اعمال افعال و نیک و بد آنها و حکم نحس یا سعد بودن که در طول دوازده ماه مطابق برجهای دوازده گانه رومی آورده شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله....اما بعد بدانکه صاحب.... این علم را وضعی نهاده‌اند و صحیح است در نقل قمر که چون حساب کنند و بدانند که قمر در کدام برج است...».

انجام: «..قمر در حوت نیکست عمارت و قصر و بوستان ساختن و غرغره و قی کردن و دیدن قضات و مشایخ و مکتوبات نوشتن و خلعت پوشیدن و در مهمّات و مصالح شروع نمودن والله اعلم بالصّواب».

۱۰ـ احکام منظوم دوازده برج «۱۴۵ـ۱۴۷» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

منظومه‌ای در ۳۸ بیت که در آن احوال و احکام چیزها از حیث سعد و نحس بودن مطابق نظرات منجّمین سروده شده است.

به ش...رجوع شود.

آغاز:

«آنچه از ماه شد... پنج دیگر فزای بر سر آن

پس بهر پنج از آن ز خانه شمس خانه‌ای گیر و جای مه میدان...»

انجام:

«هم قبا و هم کلاه و هم کمر هم پیرهن

آنچه داری بر.... جمله را بخشی بمن»

هیچ کدام تاریخ کتابت و نام کاتب ندارد. تحریر سده ۱۳ می‌باشد.

رساله هشتم ازانجام ناقص و درکنارصفحات آن مطالبی نوشته شده.

۱۷۹ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۹۱۸ ﴾

۱ـ الاربعون حدیثاً« ۱ـ ۸» (حدیث ـ عربی)

از: ؟.

چهل حدیث منقول از رسول اکرمﷺ است که بدون هیچ گونه شرح و توضیح و سند بدنبال هم آمده‌اند.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین و....قال رسولﷺ رسول اللهﷺ من قرأ و حفظ اربعین حدیثا من امتی سماه الله تعالی ولیا فی الارض فقیها ویحشره...».

انجام: «..کلمة لا اله الا الله حصنی فمن قالها دخل فی حصنی و من دخل فی حصنی امن عذابی و فی بعض الروایات قال الرضا فی هذا الحدیث بشرطها (کذا) و شروطها تمت».

۲ـ تدبیر مسافر «۹ـ ۱۳۴» (طب ـ فارسی)

از: (احتمالاً) محمد مهدی بن علینقی شریف، قرن ۱۲

رساله‌ای است در بیان احکام و تدبیرات مسافر از جهت صحت بدن و در ادامه تعداد بسیاری از امراض و علایم آنها شناسایی و علاج و درمان آنها نیز بیان شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۴۶/۱ (با نام زاد المسافرین، آغاز برابر نمونه نیست)ـ الذریعه ۱۰/۱۲ ـ دانشگاه تهران ۱۳۴۱/۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....اما بعد در تدبیر مسافر بدانکه مسافر باید قبل از

حرکت اگر در بدن غلبه خون بیند فص کند و اگر اخلاطی دیگر غالب باشد مسهلی بیاشامد...».

۳ـ عوامل منظوم «۱۳۵ـ ۱۳۷» (نحو ـ فارسی)

از: کمال الدین محمد بن حسام جوسفی، ـ ۸۷۵ ق

منظومه‌ای در بیان اصول و قواعد نحو که در واقع مبنایش عوامل عبدالقاهر جرجانی بوده و در ضمن ۳۱ بیت به معز الدین حسین...بن غیاث الدین امیر سیستان (۷۳۲ ـ ۷۷۱) تقدیم شده است.

[مرعشی ۲۱۴/۱۲ ـ آستان قدس ۳۶۲/۱۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۰۷۲/۳ ـ دانشگاه تهران ۳۲۷۰/۱۳ ـ سپهسالار ۳۳۸/۵].

آغاز:

«بعد توحید خداوند و درود مصطفی
نعت آل پاک پیغمبر رسول مجتبی
هست مدح خسرو غازی معز الدین حسین
حامی دین آفتاب معدلت ظل اله...»

انجام:

«عامل فعل مضارع معنوی باشد بدان همچنین عامل بود میدان یقین در مبتدا»

۴ـ عوامل المائة «۱۳۸ـ ۱۶۴» (نحو ـ عربی)

از: ملا محمد محسن بن محمد طاهر قزوین طالقانی، قرن ۱۲.

آغاز: «احمدک یا من یرفع الیه صالح العمل واصلّی علی....

۵ـ العزی فی التصریف (صرف ـ عربی)

از: ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی.

آغاز: «اعلم انّ التّصریف فی اللّغة التّغییر و فی الصّناعة تحویل الا صل الواحد الی امثلة مختلفة لمعان مقصودة لا تحصل الاّ بها ثم الفعل امّا ثلاثی و امّا رباعی و...».

انجام: «..و ممّا زاد علی الثلاثه بزیادة الهاء... فالوصف بالواحدة تقول رحمه رحمة واحدة والفعلة بالکسر للنوع من الفعل تقول هو حسن الطعمة والجلسه تمت».

۶ـ اعتصام «۱۸۲ـ۱۸۸» (فقه ـ فارسی)

از: حافظ.

منظومه‌ای در ۱۵۹ بیت که پس از مقدمه‌ای کوتاه در اصول دین احکام فقهی طهارت و نماز ظاهراً مطابق فتوای محقق کرکی متوفی ۹۴۰ ق برای یادگیری سریع و بهتر مردم بنظم کشیده شده است، ناظم در دو جا خود را حافظ معرفی ساخته است.

آغاز:

«اعتصام الوری بمغفرتک عجز الواصفون عن صفتک
تب علینا فانّنا بشر ما عرفناک حقّ معرفتک...»

انجام:

«حافظا این رساله مختصریست از برای عوام ماحضریست
هر که خواند دعا طمع دارم زانکه من بنده گنه کارم

۷ـ آثار گناهان (رساله در...)«۱۹۹ـ۲۰۶» (فارسی)

(شاید از کاتب) رساله باشد.

رساله‌ای است در بیان آثار و خواص و ثمرات گناهان در زندگی دنیوی که با استفاده از قرآن و روایات منقوله نگاشته شده است.

آغاز: «قال الله سبحانه فی کتابه العزیز «ما اصابکم من مصیبة فبما کسبت ایـدیکم ویعفو عن کثیر» ظاهر تفسیر آیه وافی هدایه اینکه هر مصیبتی که به شما میرسد بسبب معصیتها است...».

انجام: «..و باید دانست که آنچه ظاهر این حدیث باین عقوبات دنیویست و شک نیست که عذابهایی که در عالم برزخ و عالم آخرت است شدیدتر و عظیم‌تر خواهد بود و عصمنی الله و ایاکم من شرور انفسنا و نجّانی من مهالک الدنیا و الآخرة بـجاه محمد واله الطاهرین».

۸ـ الانموذج «۲۰۷ـ ۲۵۰» (نحو ـ عربی)

از: جار الله زمخشری، ـ ۵۳۸ ق.

آغاز: «الکلمة مفرد و هی امّا اسم کرجـل و امّـا فـعل کـضرب و امّـا حـرف کـقد، الکلام...».

انجام: «..غیر اعرابیة للوقف خاصة نموثمة و حیلة و مالیة».

رساله دوم از انجام ناقص.

رساله ۱ و ۲ و ۳ و ۵ بخط حاج ملا علی رضا بن حسین ندوشنی یزدی در ۱۲۸۴ و رساله چهارم بخط همان در ۱۲۸۵.

رساله ۶ و ۷ و ۸ بخط حسین بن علی رضا ندوشنی یزدی در ۱۲۸۱ (رساله هشتم) و بدون تاریخ (رساله ۶ و ۷).

۲۵۰ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۲۹۲۲ ﴾

۱ـ جُنگ «۴ـ ۹۰» (فارسی)

از: .

شامل ادعیه و طلسمات.

آغاز: «اگر کسی غایب داشته باشد یا بیمار در شب جمعه این دعا را در چاه اندازد و هفت قدم راه برود اگر آو از شادی بشنود خوب و اگر آو از گریه بشنود بد است...».

۲ـ فالنامه منسوب به حضرت رضا علیه‌السلام که در این نسخه شیخ بهائی مترجم آن دانسته شده است (فارسی)

۳ـ فالنامه صد و بیست و چهار هزار انبیاء « ۹۱ـ۱۰۹» (فارسی)

به تعداد انبیاء مشهور که آیاتی در حق آنان نازل شده با استفاده از آن آیات فال اشخاص پیشگویی شده است.

آغاز: «فال نامه صد و بیست و چهار هزار پیغمبر است هر که خواهد سر حال خود را بداند نیّت بدل آورد، سورهٔ فاتحة الکتاب بخواند و سه بار صلوات به حضرت رسول می‌فرستد به...».

انجام: «و روز شنبه در میان جنگ و خصومت سلامت باشی امیدی که داری برآید ان شاء الله تعالی.

۴ـ فالنامه حیوانات« ۱۱۱ـ۱۱۷» (فارسی)

رساله‌ای در تعیین فال اشخاص که با استفاده از ۲۴ پرنده در ۲۴ باب (ابتدا از عصفور و پایان آن طاووس) نگاشته شده است.

آغاز: «باب اول عصفور سؤال کردی بعدد قرعهٔ او، ۲ـ این کار بزودی برآید، ۳ـ از جائی به جائی رفتن صبر کن، ۴ـ خوابی که دیدی فرح به تو رسد ملک را بخر که فایده دارد، ۵ـ نزد...».

انجام: «.. باب ۲۴ طاووس سؤال کردی بعدد قرعهٔ او، ۲ـ از جائی به جائی رفتن نیک است...، ۸ـ این عمارت نیک است بنا کن، ۹ـ از سلطانی عزت و جاه بینی، ۱۰ـ صبر کن در این وقت بمراد برسی».

۵ـ طالع نامه مردان «۱۱۷ـ۱۴۶» (فارسی)

رساله‌ای مختصر که در آن طالع مردان در ایام دوازده ماه سال تعیین شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد بدانکه این کتاب طالع مولود استادان بر حسب دوازده برج اعتبار تمام کرده‌اند و در این باب کتابها ساخته‌اند و چنان بود که شاه جهان...».

انجام: «.. وبحق نوح نبی الله وبحق موسی کلیم الله وبحق عیسی روح الله وبحق محمّد مصطفی رسول الله احفظ صاحب هذا الکتاب بحق هذا الاسم الاعظم».

٦ـ طالع نامه زنان «۱۴۶ـ۱۵۷» (فارسی)

رساله‌ای مختصر در بیان طالع زنان که در طول ایام دوازده ماه سال تعیین شده است.

آغاز: «طالع حمل نساء هر آن زنیکه بطالع حمل بود آتشی باشد خوب صورت و شیرین گفتار باشد...».

انجام: «عبدالله هلال گوید که خداوند این طالع باید که این نامها را با خود دارد تا در امان خدای تعالی باشد ان شاء الله».

رسال اول تحریر سده ۱۳.

رساله سوم نستعلیق محمد حسن کربلایی نائینی در ۱۲۳۹.

رساله چهارم نستعلیق همان کاتب در ۱۲۴۰.

رساله پنجم و ششم نستعلیق ۱۲۴۰ بدون نام کاتب.

۱۵۹ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۲۹۵۴ ﴾

۱ـ ادعیه «میان ٦ـ ۲۱۷» (دعا ـ عربی)

از: ؟.

دعاها و مناجات از جمله مناجات خمسة عشر مرویه از امام زین العابدین علیه‌السلام، دعاء صباح (با ترجمه فارسی در لابلای سطور)، ادعیه صباح و مساء، دعاء. افتتح الثناء (افتتاح)، دعاء هلال، مکارم الاخلاق، زیارت ششم امیرالمؤمنین.

۲ـ دلیل المتحیرین «۳۷ـ ٦۱» (عرفان ـ فارسی)

رساله‌ای در اصول و مبانی عرفان که در برخواست برادرش سید محمد علی که در سه فصل و یک خاتمه نگاشته و در ۶ صفر ۱۲۳۰ ق بپایان رسانده است:

اول؛ در بیان آنچه سالک باید بکند و تحصیل آن نماید.

دویم؛ در بیان آنچه سالک باید ترک کند و مرتکب آنها نشود.

سیم؛ در بیان ارکان و آداب ریاضت و مجاهده نفس.

خاتمه؛ در بیان اوراد و اذکار.

[**الذریعه** ۳۶۰/۸].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین... اما بعد بر ضمیر منیر مهر تنویر ارباب دانش مخفی نماند که اخوی ارجمندی سید محمد علی وفقه الله لسعادة الدّارین طالب طریقه سلوک...».

انجام: «... واهل حق را از اهل باطل تمییز دهد این است آنچه در این رساله گنجایش داشت که مذکور شد از آداب سلوک و طریقهٔ ریاضت نفس بر سبیل احتیاط تمت».

۳ـ طریق سلوک (رساله در...) «۷۴ ـ ۷۷» (عرفان ـ فارسی)

رساله‌ای مختصر در اصول و امهات سلوک که در واقع چکیده کتابهای بزرگ عرفانی است و برای مبتدی و سالک نوپا مفید است.

آغاز: «اما بعد بدان ای برادر عزیز که راه به سوی قرب حق تعالی جل شأنه منحصر است به دو چیز تخلیه و تحلیه یعنی خالی کردن نفس ناطقه که قلبش میگویند و...».

انجام: «... وفرعونیّت در نفس او شکوفه نخواهد کرد اللّهم وفّق وسدّد وقّو نفوسنا للترقی. الیک بالعنایات الخفیة والنفحات القدسیّه بحقّ محمد وآله سادات البریّة این است مختصری از مطول و مجملی از مفصل در طریق سلوک راه خدا».

۴ـ منظومه عرفانی «۹۹ـ۱۰۵» (عرفان ـ فارسی)

از: سید صدر الدین دزفولی (کاشف) ۱۲۵۸.

منظومه‌ای در ۶۵ بیت که در بیان سلسله عرفانی از جنید تا سید محمد لاهیجی شارح گلشن راز موعظه و پند اخلاقی سروده شده است، اشاره به نام ناظم در لابلای سطور آمده است.

آغاز:

«آنکه دارد خرقه از شاه رضا — هست معروف آن ولی اصفیا
بود دربان امام دین علی — آنکه باشد حق تعالی را ولی...»

انجام:

«... تا بدنیا وارهی از اضطراب — در قیامت دور باشی از عقاب
این نصیحتها ز دل بشنو تمام — عاقلان را نکته‌ای بس والسّلام»

۵ـ ادعیه «۱۳۳ـ۱۴۵» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه در ادعیه و اذکار و ختومات که مؤلف خود آنها را تجربه کرده در سه فصل تنظیم شده است:

فصل اول؛ در بیان نمازهایی که محققین علما در قضای حوائج روایت کرده‌اند.

دویم؛ در ذکر بعضی از اوراد مجربه.

سیم؛ در ذکر چند دعای مجرب و بیان مجملی از آداب دعا.

آغاز: «مخفی نماناد که این مجموعه‌ای است از اوراد و ادعیّه ماثوره از اصحاب عصمت که در کتب معتبرهٔ علمای دین و ارباب یقین مذکور و مسطورند اندکی از آن بسیار...».

انجام: «... در بعضی از ادعیّه که از ائمّه دین روایت شده و امر به ترک آن شده باشد عیبی نیست در ترک آن اما باید در اوقات دعا کم بخورد و کم بیاشامد خصوص حیوانی کم بخورد والسلام علی من اتبع الهدی».

٦ـ سیر و سلوک = نامه مرحوم بیدآبادی «۱۴۹ـ۱۵۱» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن رفیع الدین بیدآبادی اصفهانی، ـ۱۱۹۷ ق.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۲۰۸/۲ ـ الذریعه ۲۸۳/۱۲ ـ دانشگاه تهران ۲۷۷۰/۱۲].

آغاز: «از فاضل مدقق... یا اخی وحبیبی ان کنت عبدالله فارفع همتک ووکّل الیه... تا توانی همت خود را عالی نمالان المرء یطیر بهمته کما یطیر الطیر بجناحیه...».

انجام:

«... هر کس که ز شهر آشنائیست

داند که متاع ما کجائیست

جامی ره هدی به خدا غیر عشق نیست
گفتیم والسلام علی تابع الهدی
زور این باده ندانی به خدا تا نچشی»

۷ـ ارشادالمریدین «۱۶۲ـ۱۸۹» (عرفان ـ فارسی)

از: سید صدرالدین بن محمد باقر کاشف دزفولی، ۱۱۷۶ ـ ۱۲۵۸ ق.

رساله‌ای در سلوک و مباحث عرفانی که در ۸ رمضان ۱۲۲۲ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۵۲۰/۱ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۱۰۲۳/۲ ـ مکتبة امیرالمؤمنین نجف (شماره ۱۳۶۲/۲)].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... اما بعد بر ضمیر منیر مهر تنویر ارباب دانش مینگارد که این چند کلمه‌ایست در آداب سلوک و طریق ریاضت دادن نفس امّاره براه خدا...».

انجام: «... و هر گاه قدری سیر کرده باشد و ترقّی از برای نفس او حاصل شد. امّا نه تمام پس مناسب اوست طریقهٔ سوّم که الله باشد این است خلاصهٔ راه سلوک اهل الله اللّهمّ وفقنا للعمل به بمحمّد وآله».

رساله اول تحریر ۱۲۳۱ در دزفول و ۱۲۳۲ در بروجرد. با جدول زر در صفحات.

رساله دوم شاید بخط مؤلف باشد. (سده ۱۳).

رساله سوم و چهارم تحریر سده ۱۳ با جدول زرین در صفحات.

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۶۰.

رساله ششم و هفتم تحریر سده ۱۳.

۲۲۶ برگ، ۱۰ × ۱۴.

﴿ ۲۹۶۷ ﴾

۱ـ ارجوزة فی التوحید« ۱ـ ۲۲» (کلام ـ عربی)

از: محمد کریم بن محمد ابراهیم قاجاری کرمانی، ـ ۱۲۸۸ ق

به شماره....مراجعه شود.

آغاز:

«الحـــمد لله العـظیم العـالی ذی المجد و الاکرام والجلال»

انجام:

«فـلم یـغادر مـن صـغیرة و لا کـــبیرة الاّ و فـــیه فـصّلا»

۲ـ قصیده در مدح حاج کریم خان قاجاری

۳ـ ترجمه توحید الرضا = ترجمه خطبة الرضا علیه السلام «۲۸۲۵» (حدیث - فارسی)

از: علامه مجلسی، ۱۰۳۷ ـ ۱۱۱۰ ق

ترجمه و شرح مختصری است بر خطبه امام رضا علیه السلام که درباره توحید باری تعالی انشاء فرموده است.

[الذریعه ۹۹/۴ ـ مرعشی ۲۱۷/۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....اما بعد تراب اقدام سالکان مالک یقین محمد باقر بن محمد تقی حشرهما...بموقف عرض طالبان معارف ربانی می رساند ان المأمـون لما اراد ان یستعمل الرضا علیه السلام...».

۴ـ سؤال و جواب «۲۹ـ ۴۹» (کلام ـ فارسی)

مؤلف که خود را از اولاد ابن طباطبا شمرده مجموعه سؤالات و شبهات وارده در باب مذهب شیخیه را ملاحظه به آنها پاسخ داده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....و بعد چنین می‌گوید العبد المنتهی الی الطباطبا من آل عبا چون جناب قبله‌گاه بعض الحاج والمعتمرین فرمایش فرمودند که بعضی از اکابر بعضی سؤالات از من نموده...».

انجام: «و الانصاف افضل الاوصاف کائنة ما کانت و بالغة ما بلغت تمام شد جواب این سؤالات».

۵ـ مقاله‌ای در معرفت (۲ برگ)

٦ـ سؤال و جواب «۵۸ـ ٦۵» (کلام ـ فارسی)

از: محمد باقر.

رساله‌ای در پاسخ به سؤالات محمد هاشم بن احمد مصاحبی محمدی نائینی که ظاهراً مطابق مشرب شیخیه نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله....و بعد چنین گوید بنده خاسر محمد باقر عفی الله عنه که این مختصری است در جواب یکی از اعیان که عبارت ایشان را عنوان کرده جواب عرض می‌کنم...».

انجام: «..همه اصرار در اثبات این معنی دارند نهایت آنکه هریک ....ادعای حقیقت را از برای خود میکنند...».

۷ـ اجوبة مسائل علی اکبر بن محمد سمیع «۷٦ـ ۸۳» (کلام ـ عربی)

از: احمد بن زین الدین احسایی، ـ ۱۲۴۲ ق

رساله‌ای کوتاه در جواب سؤالات «ملا علی اکبر بن محمد سمیع» که بصورت «قال ـ اقول» تنظیم شده و در آن به مطالبی درباره خلوص نیت، حضور قلب در نماز و طریقه ریاضت حقه و ترقی نفس در کمالات قدسیه پرداخته شده است.

[فهرست کتب مشایخ ۳۷/۲].

آغـــاز: «الحـــمد لله....ان الرجـل الافـخر المكـرم المـلا....قـد ارسـل الى كـلمات قليلةمشتملة على معانى جليلة يريد من الفقير الجواب و هى انه قال ان تفضلوا و...».

انجام: «..شرط الاقبال والتوبة التام عند كل لفظه تذكر مطلوبة من غير تصوّر له و لا لنفسک و انما تتوجه الى معطى الخيرات جل و علا والحمد لله».

۸ـ كيفيت بقاء اجساد ائمه معصومين «۸۴ـ ۸۹» (كلام ـ فارسى)

از: سيد كاظم بن قاسم رشتى حائرى، ـ ۱۲۵۹ ق

[فهرست كتب مشايخ ۱۱۶/۲].

آغاز: «بدان ايدک الله كه خداوند عالم جل شأنه واحدى است معرى از شائبه كثرات و احدى است منزه از مشابهت مخلوقات و دانايى مبرّا از آلايش صفات...».

انجام: «..و حال آنكه جبرئيل بصورت اعرابى در مسجد ميرود نه آن است كـه آن جسد اصلى آورده شود يا بهم كوبيده مى‌شود و كوچک مى‌شود.

۹ـ اجوبة مسائل الاصفهانى« ۹۱ ـ ۹۳» (كلام ـ عربى و فارسى)

از: ؟.

رساله‌اى كوتاه در پاسخ سؤالاتى است كه ميرزا محمد حسـن اصـفهانى بـفارسى فرستاده است.

آغاز: «الحمد لله...ان الجناب السيد السند والعلم المعتمد....قد ارسـل الى مسـائل عديدة و امرنى بالاستعمال فى الجواب مع علمه...».

انجام: «...چنانكه سالهاى دراز ديدند اين حديث را كه فرمودند انـظروا الى رجـل منكم قد روى حديثنا و هيچ بذهن شما خطور نكرده است»

رساله اول نستعليق محمد رضا در ۱۳۰۰.

رساله سوم از انجام ناقص. نستعليق ۱۳۰۹.

رساله چهارم نستعلیق محمد رضا نائینی در ۱۳۰۴.

رساله ششم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳. از انجام ناقص.

رساله هفتم نستعلیق محمد رضا بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

رساله هشتم از انجام ناقص. تحریر سده ۱۳.

رساله نهم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

۹۷ برگ، ۱۰ × ۱۸.

﴿ ۳۰۰۷ ﴾

۱ـ اصول دین «۳ـ ۲۴» **(کلام ـ فارسی)**

از: محمد جعفر بن سیف الدین استر آبادی، ـ ۱۲۶۰ ق

[الذریعه ۱۶۷/۲ ـ ملی تهران ۲۰۹/۲ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۸۷۸/۲ ـ الفبایی آستان قدس/ ۵۴].

آغاز: «الحمد لله علی نواله والصلاة والسلام علی رسوله و آله اما بعد پس می‌گوید خادم بساتین مذهب جعفری از مذاهب شرع محمدی.... که این رساله‌ایست در بیان اصول دین....».

انجام: «..و هر کس قبول ننمود شقی بالاختیار خواهد بود و ممکن است که مراد مبالغة باشد باین معنی که سعید گویا سعید در شکم مادر و شقی شقی در شکم مادر بود».

۲ـ رساله اصول دین **(فارسی)**

از: استر آبادی.

۳ـ رساله در صفات خدا

۴ـ حکایات

۵ـ لبّ اللباب (یا لب الالباب) «۳۹ـ ۷۹» (رجال ـ عربی)

از: محمد جعفر بن سیف الدین استرآبادی، ـ ۱۲۶۰ ق

رساله‌ای است در قواعد کلی علم درایه و رجال همراه با برخی مباحث اصولی که در یک مقدمه و هشت باب و یک خاتمه تنظیم و در دهه دوم ربیع الثانی ۱۲۳۵ ق بپایان رسیده است: ۱ـ فی تعریف الخبر. ۲ـ فی تقسیمه. ۳ـ فی انحاء تحمّل الحدیث. ۴ـ تزکیة الراوی. ۵ـ فی الفاظ الجرح والتعدیل. ۶ـ فی لزوم ذکر سبب تلک الالفاظ. ۷ – فی تعارض الجرح والتعدیل. ۸ـ فی کیفیة الرجوع الی کتب الرجال و تمییز المشترکات.

[**الذریعه ۲۸۳/۱۸ ـ مرعشی ۲۷/۱۱ ـ مجلس ۳۸۵/۳۷ ـ الفبایی آستان قدس/ ۴۸۲**].

آغاز: «الحمد لله...اما بعد فیقول الغریق فی بحر العصیان....هذه رسالة فی علم الرجال کتبتها علی سبیل الاستعجال اسعافاً لحاجة بعض الاحباب و سمیتها بلبّ الالباب...».

انجام: «...کالاجماع غیر مستلزم لعموم الاعتبار کما لا یخفی مضافاً الی کون احتمال الخطاء فی العلم اکثر فتدبر نعم یصح القول بالاعتبار من جهة حصول الظن بالصدق والحکم».

٦ـ الخطب الاثنی عشر «۷۹ـ ۸۴» (عربی)

از: محمد جعفر بن سیف الدین استرآبادی، ـ ۱۲۶۰ ق

مجموعه دوازده خطبه در مدح و ثناء خدای تعالی و اهل بیت در اول کتابها می‌آید و یا در منابر قرائت می‌شود.

آغاز: «الحمد لله علی نواله....اما بعد جمع خطب من کلام (استادی دام ظله)،

الخطبة الاول: الحمد لله الذی اعطانا بعد الوجود من الجود مقالید سلاسل الاحکام...».

انجام: «... والسلام علی المبعوث لتقویة العقول و شفیع.....لنجاة امته عن النار ودخول الجنات محمد وآله الذی هم سادة السادات العظام».

۷ـ المفهوم والمنطوق «۸۴ـ۱۰۱» (اصول فقه ـ عربی)

از: محمد تقی بن ابیطالب یزدی، قرن ۱۳

مباحث مربوط به مفهوم و منطوق با عناوینی چون «دفع اوهام و تنقیح مقام»، «تقسیم فیه تحقیق»، «تقدیم کلام فیه نفع المرام»

آغاز: «الحمد لله ما نطق الحدوث بقدمه و انتهض الدلیل علی دوامه و عجز سهام الاوهام عن المجاز الی کنه صفاته...».

انجام: «..والمرجو ممن نظر الی هذا التألیف ان یمنّ علی هذا الضعیف باصلاح الفاسد و ترویج الکاسد».

۸ـ هدایة السعداء فی زیارة سید الشهداء« ۱۰۱ـ۱۰۹» (فارسی)

از: محمد جعفر بن سیف الدین استرآبادی، ـ ۱۲۶۰ ق

رساله‌ای است در آداب و اعمال زیارت امام حسین علیه السلام در کربلا که در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله علی نواله....این رساله‌ایست مسماة بهدایة السعداء فی زیارة سید الشهداء علیه السلام و آن مشتمل است بر یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه اما مقدمه پس در بیان بعضی از فضایل سید الشهداء...».

انجام: «...و خواتیم عملی و جوامع املی الی منتهی اجلی والسلام علیک و رحمة الله و برکاته».

۹ـ خطبه طتنجیه منسوب به امیر مؤمنان علیه‌السلام

۱۰ـ تقلید المیت «۱۲۲ـ۱۲۶» (فقه و اصول ـ عربی)

از: محمد صالح.

رساله‌ای است درباره اینکه آیا پس از مرگ مجتهد مقلدینش می‌توانند همچنان از او تقلید کنند یا باید به مجتهد زنده‌ای مراجعه کنند. مؤلف گفته که پدرش در تعلیقه بر شرایع قول دوم (عدم بقاء بر میت) را اختیار کرده ولی خودش قول اول (بقاء میت) را اختیار و دلایل آن را بیان نموده است.

آغاز: «بسمله، قال السید دام مجده فی رسالته بعد تحریر مسألة تقلید المیت و بسط القول فیه و ینبغی التنبیه لامور الاول اذا قلد المجتهد الحی علی الوجه المعتبر ثم مات ذلک المجتهد...».

انجام: «..فلذا لو رجع المجتهد عما افتاه لم یجز للمقلد البقاء بل تجب علیه الرجوع والمجتهد اذا مات ذهب ما ظنه».

۱۱ـ مطایبات و داستان‌های فکاهی

۱۲ـ متفرقات

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۶۳.

رساله هفتم نستعلیق مؤلف در ۱۲۲۸ در مدرسه ملامحمد اسماعیل یزدی عقدایی در یزد.

رساله هشتم نستعلیق ۱۲۶۳.

بقیه رساله‌ها تاریخ کتابت ندارد.

۱۲۷ برگ، ۱۰ × ۱۵.

﴿ ۳۰۴۲ ﴾

۱ـ مفاتیح الغیب« ۱ـ ۶۳» (حدیث ـ فارسی)

از: محمد بن مهدی حسینی تبریزی، ـ ۱۲۶۴ ق

رساله‌ای است در آداب و طریقه استخاره و استشاره که در یک خاتمه و هشت مفتاح و یک خاتمه و در سال ۱۲۵۲ ق تألیف و تنظیم شده است: فاتحه؛ در فضیلت و کیفیت استخاره. مفتاح اول؛ در استشاره با مؤمنان. دوم؛ در آداب و نماز و ادعیه و استخاره. سیم؛ در استخاره بقلب. چهارم؛ در استخاره بنادق. پنجم؛ در استخاره ذات الرقاع. ششم؛ استخاره برقاع. هفتم؛ استخاره بتسبیح. هشتم؛ استخاره به مصحف. خاتمه؛ در بعضی امور نادره.

آغاز: «بسمله، منعمی را سپاس و شکر سزاست که زبانها به حمد او گویاست و درود بی‌پایان بر سیّد انام و بر اوصیای کرام از اولاد عظام او باد اما بعد چنین گوید بندهٔ خاطی محمد ابن المهدیّ الحسینیّ التبریزی...».

انجام: «و بعد از این چندان لازم و ضرور نبود بدین اکتفا شد».

۲ـ خواص آیات و سور قرآن «۶۴ ـ ۸۰» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است در بیان خواص و ثمرات و ثوابهای سوره‌های قرآنی که بترتیب سوره‌ها و با استفاده از روایات نوشته شده است.

آغاز: «بسمله، در بیان بعضی از خواص سوره‌های قرآن و خواص بعضی آیات آن الفاتحه مرویست که چون عطسه کند و سوره فاتحه را بر کف دست خود بخواند و مسح کند بآن روی خود را ایمن شود از رمد و از سفیدی...».

انجام: «..المعوذتین کسی که هر شب آن را بخواند ایمن گردد و از وسوسه و از شرّ جنّ و چون آن‌ها را بر طفل بندند ایمن شود از جن و از گزنده‌ها تم بالخیر».

۳ـ محمّدیه در بیان قواعد قرائت قرآنیه «۸۱ـ ۹۰» (تجوید ـ فارسی)

از: محمد بن شمس الدین کاظمی قاری، قرن ۱۲

رساله‌ای است در اصول و قواعد علم تجوید قرآن که بدرخواست دوستش حاج محمد شفیع تبریزی صفوی و بنام شاه سلیمان صفوی (۱۱۰۵ ق) تألیف و در یک مقدمه و نه باب و یک خاتمه تنظیم ساخته است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۹۷/۱ ـ دانشگاه تهران ۲۳۶/۱ ـ ملک تهران (شماره ۵۴۱۸/۸)].

آغاز: «بسمله الحمد لله....اما بعد چنین گوید اقل الخلیفة احوجهم الی الله الباری محمد بن شمس الدین الکاظمی القاری که بر رأی اولوا الالباب مخفی نیست که دانستن علم قرآن از اعظم مطالب و اهمّ...».

انجام: «..و ناظر انضمام شفتین را مشاهده کند و اعمی....را در نیابد والله اعلم بالصواب تم بالخیر».

۴ـ تحفة الامیر «۹۰ـ۱۰۷» (تجوید ـ فارسی)

از: محمد بن مهدی حسینی تبریزی، ـ ۱۲۶۴ ق

رساله‌ای است در اصول و مهمات علم تجوید و قرائت که در هشت باب تنظیم شده است:

۱ ـ بیان مخارج و مراتب حروف و احکام تنوین. ۲ ـ در ادغام و مد و قصر. ۳ ـ در تفخیم و ترقیق لام و راء و اشباع هاء. ۴ ـ در همزه قطع و وصل و استعاذه و بسمله و قرائت. ۵ ـ در کیفیّات محاسن قرآن و تلاوت. ۶ ـ معایب در قرائت. ۷ ـ در اشباع و مشکلات حروف. ۸ ـ آداب تلاوت.

[نسخه‌های خطی فارسی ۸۱/۱ ـ الذریعه ۴۲۱/۳ ـ مشار فارسی ۱۲۰۰/۱ ـ دانشگاه تهران ۶۹۵/۲].

آغاز: «بسمله الحمد لله الذی اطلق السنتنا بتلاوة القرآن و جعلنا من امّة اشرف بریّته

محمد المصطفی المبعوث الی الانس والجانّ صلی الله علیه و علی آله و علی (کذا) خلفائه الّذین هم امناء الرحمن و بعد ذرئه...».

انجام: «...که اینها از جمله لوازم تلاوت است والله یهدی من یشاء الی صراطٍ مستقیم تمت باالخیر».

۵ـ نظم اللئالی = لؤلؤیة «۱۰۷ـ۱۱۴» (تجوید ـ فارسی)

از: سید ابوالقاسم قاری خراسانی، ـ زنده ۱۰۸۳ ق

به شماره ۲۶۱۸ در هیمن جلد مراجعه شود.

آغاز:

«ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام

٦ـ تحفة الطالبین «۱۱۴ـ۱۱۸» (تجوید ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای در تجوید و اصول قرائت که خاتمه آن درباره اختلافات قراء سبعه در سوره فاتحه و توحید است، دو رساله بنام «تحفة الطالبین» در فهرست نسخه‌های خطی فارسی ۸۳/۱ آمده که برای هیچکدام خاتمه‌ای ذکر نشده که بتوان با آنها تطبیق نمود.

این نسخه فقط خاتمه را دارد.

[نسخه‌های خطی فارسی ۸۳/۱].

آغاز: «خاتمه: در بیان اختلافات قرّاء سبعه در سوره مبارکهٔ فاتحه و اخلاص بدانکه سورهٔ فاتحه در اقوال صریحاً نصّاً هفت آیه است بلا خلاف و در تعیین آیات خلاف کرده‌اند بعضی بسم الله الرحمن الرحیم را یک آیه گفته‌اند....».

انجام: « باقی قرّاء بضمّ فاء و همزهٔ منوّنه می‌خوانند».

کتاب اول و سوم نسخ ۱۲۵۵.

کتاب چهارم و پنجم نسخ ۱۲۵۵. حواشی دارد.

کتاب ششم نسخ ۱۲۵۵.

همه رساله‌ها تصحیح و مقابله شده است.

۱۲۰ برگ، ۱۰ × ۱۵.

﴿ ۳۰۵۱ ﴾

۱ـ الاعتقادات« ۱ـ ۳۰» (عربی)

از: شیخ صدوق ـ ۳۸۱ ق

به ج ۱ ص ۴۹ مراجعه شود.

۲ـ مناسک الحج «۳۰ـ ۳۷» (فقه ـ عربی)

از: محقق کرکی، ـ ۹۴۰ ق

در احکام حج بصورت فتوا که در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه تنظیم شده است:

المقدمة؛ تعریف الحج. الفصل الاول؛ فی عمرة التمتع. الفصل الثانی؛ الطواف حول الکعبة. الفصل الثالث؛ فی افعال الحج. خاتمة؛ استحباب زیارة النبی ﷺ فی المدینة.

[مرعشی ۱۳۲/۱۳ و ۸۷/۹ (به اسم شهید ثانی)ـ الذریعه ۲۶۹/۲۲ ـ مجلس ۹۰/۲۵].

آغاز: «الحمد لله علی سوابغ نعمه الغزار والصلاة....اما بعد فهذه جمله مشتملة علی مناسک حج بیت الله الحرام و زیارة رسوله و آله و علیه و علیهم السلام صنّفتها علی سبیل الاختصار بالتماس...».

انجام: «..و ان من تمام الوفاء بالعهد و حسن الاداء زیارة قبورهم فمن زارهم رغبة فی زیارتهم و تصدیقاً بما رغبوا فیه....یوم القیامة. تمت».

۳ـ القصر فی السفر (رسالة فی...) «۳۷ـ ۳۸» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است در طریقه کیفیت نماز مسافر در سفر که بواسطه املاء استاد کاتب تحریر و تنظیم شده است.

آغاز: «من املاء شیخنا و مولانا فی تحقیق القصر فی السفر: لونوی المسافر اقامة عشرة فی بلدة ثم خرج من موضع الاقامة بحیث تجاوز حدود البلد و لم تبلغ مسافة...».

انجام: «..و تعدد مرات التردد قبل الاقامة لا یقدح اذ لا یصیر بذلک مسافراً من دون قصد المسافة و هو....بقصد الاقامة قبله تمت الرسالة المیمونة».

۴ـ حاشیة الجعفریة «۳۸ـ ۴۰» (فقه ـ عربی)

از: (احتمالاً) لطف الله بن انوشروان، قرن ۱۰

رساله «جعفریه» در احکام صلات از محقق کرکی با توجه به اینکه کاتب این رساله‌ها شخص فاضل و معاصر محقق کرکی و شاید هم شاگرد و تلمیذ وی بوده محتمل است نگارنده رساله باشد.

آغاز: «بسمله، قوله فی الجعفریة فی صلوات الآیات: مستمر الی الوقت فان...لم یجب الاّ الزلزلة».

انجام: «..والدلائل المتنافیة الجمع بینها و لو من بعض الوجوه لان العمل ببعض و اطراح بعض فیه مع الترجیح بغیر مرجح ابطال الدلیل...و هو ملعوم البطلان».

۵ـ التقیة «۴۰ـ ۴۲» (فقه ـ عربی)

از: محقق کرکی، ـ ۹۴۰ ق

رساله‌ای است در معنی و ادله حکم تقیه که بصورت استدلالی بیان شده است.

[الذریعه ۴۰۴/۴ ـ مرعشی ۱۲۹/۱۳].

آغاز: «بسم الله والحمد لله کما ینبغی والصلاة علی محمد وآله، اعلم ان التقیة جائزة و ربما وجبت والمراد بها اظهار موافقة اهل الخلاف فیما یدینون به خوفاً..».

انجام: «..و قد تقرر فی الاصول ان النهی فی العبادة یدل علی الفساد و هو دال علی المراد فی محل النزاع کاف لمن کان له ملاحظة الانصاف، تمت».

٦ـ احکام کثیر الشک «۵۰ـ ۵۱» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

رساله‌ای است که در آن احکام شخص کثیر الشک در نماز به همراه مختصر ادله و استدلالی بیان شده است.

آغاز: «الحمد لله المتعالی بوجوب وجوده عن الاضداد و الانداد والمقدس لکماله الدال علی الصاحبة والوالد و الاولاد...».

انجام: «..و ثانیهما ان الظن ترجیح احد الطرفین اعنی الطرف الوجود و طرف العدم....ترجیحاً غیر مانع من التبعیض و بالاخیر یخرج الاعتقاد الجازم».

۷ـ مسائل متفرقه و سؤال و جواب و احادیث از کاتب رساله

از: شاید از محقق کرکی باشد.

رساله اول نستعلیق لطف الله بن انوشروان در ۹۵۲. با مهر مربع «یا رفیع کل رفیع ۱۱۱۷» بر برگ اول. تصحیح شده.

رساله دوم نستعلیق همان کاتب در ۹۵۱. تصحیح شده.

رساله سوم و چهارم نستعلیق همان بدون تاریخ.

رساله پنجم نستعلیق همان در ۹۵۱.

رساله ششم و هفتم بخط همان کاتب بدون تاریخ.

۵۳ برگ، ۱۰ × ۱۵.

﴿ ۳۰۵۸ ﴾

۱ـ جام جم« ۱ـ ۶۲» (حدیث ـ فارسی)

از: حسن بن محمد

در شرح حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» که در یک مقدمه و یک خاتمه و چهار باب تنظیم شده است: مقدمه؛ در ۵ مطلب.

باب اول؛ در وجه اول (در ۴ فصل)

باب دویم؛ در وجه ثانی از تفسیر حدیث.

باب سیم؛ در وجه ثالث از وجوه تفسیر (در ۱۳ فصل)

باب چهارم؛ در وجه چهار از تفسیر حدیث (در چند فصل)

خاتمه؛ در دو مطلب.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی محمّد و آله الطاهرین سیما مولانا امیرالمؤمنین و اولاده الائمّة الغرّ المیامین امّا بعد این رساله ایست نگاشته خامه این تبه نامه تراب اقدام علما...».

انجام: «..و این دو حدیث بسیار مبسوط است موضع حاجت از آنرا بیان کردیم کافی است از برای اثبات مطلب مذموم بودن دنیا در نزد خدا و بندگان خدا و هم اولیاء وانبیاء صلوات الله علیهم».

۲ـ منتخب مقطع تکمیل الصناعة = رساله در قافیه «۶۳ـ ۸۱»

(عربی ـ فارسی)

از: عطاء الله بن محمود حسینی.

به شماره ۲۴۹۱ از چهار کتابی‌ها در همین جلد مراجعه شود.

آغاز: «سپاس بی‌قیاس صانعی را که تأسیس بدایع مصنوعات...امّا بعد این رساله ایست در علم قوافی رسیده بعرف شعرای عجم منتخب از مقطع کتاب تکمیل

الصّناعة که آن کتابرا این فقیر حقیر...».

انجام: «..و ردیف در لغة کسی را گویند که در عقب کسی دیگر بر مرکبی سوار شده باشد و چون حال ردیف نسبت بقافیه مشابه حال آنکس بود او را ردیف نام کردند».

۳ـ انیس الشعراء «۸۱ـ۱۱٦» (عروض ـ فارسی)

از: محمد بن عبدالخالق.

رساله‌ای کوتاه در بیان اصول و قواعد علم عروض که در یک مقدمه و یک مقصد و یک خاتمه تنظیم شده است:

مقدمه؛ در سه فائده. مقصد؛ در بیان علم عروض. خاتمه.

[مرعشی ۱۵۴/۱۵].

آغاز: «خلاصه کلام و نقاوه ابتداء اقوال انام سپاس کریمی است...اما بعد چنین گوید واثق بالرّزاق محمّد بن عبدالخالق غفر الله لهما و عفی عن ذنوبهما که پیش از این زین الشّعراء المتأخرین یعنی وحید تبریزی...».

انجام: «.خامس آنکه تا ممکن باشد قافیه را تکرار نکنند تا حمل بر عجز نشود».

۴ـ بدائع الصنائع «۱۱٦ـ۱۴۹» (بلاغت ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای در بیان اصول و قواعد علم بدیع که بالغ بر صد و پنجاه نوع صنعت می‌شود که در ضمن ۶۷ باب (چنانکه خود در مقدمه گفته و اصل رساله در ۶۳ باب است) تنظیم شده است:

۱ ـ فی حسن المطلع...

۱۰ ـ فی رد العجز علی الصدر...

۲۰ ـ فی مراعات النظیر....

۳۰ـ فی جامع البحور...
۴۰ـ فی الموصل....
۵۰ـ فی الجمع والتقسیم....
۶۰ـ فی المتزلزل....
۶۳ـ فی حسن الاختتام.....

آغاز: «احمد الله علی نظام بدائع صنائعه....امّا بعد بر رأی عالم ارای ارباب اولوالباب ومن عنده علم الکتاب و ضمیر منیر اصحاب احزاب الّذین امنوا و عملوا الصالحات طوبی لهم و حسن مآب مبیّن و معیّن مبرهن شده...».

انجام:

«..بار هجرانش که کوه از حمل آن عاجز شود
این تن مسکین تنها بر نتابد بیش از این
دوش بودم با خیالش غیرتم گفت ای...
حضرت سلطان گدا را برنتابد بیش ازاین»

۵ـ محسنات بدیع

کاتب از برخی کتابها محسنات بدیع را که در رساله قبل نبود انتخاب و در چند صفحه آورده است

٦ـ نظم اللئالی = لؤلؤئیة «۱۵۲ـ۱۵۷» (تجوید ـ فارسی)

از: سید ابوالقاسم قاری مشهدی، ـ زنده ۱۰۸۳ ق

به شماره ۲۶۱۸ مراجعه شود.

رساله اول نستعلیق ۱۲۲۲. تصحیح شده.

رساله دوم نستعلیق محمد دهنوی ساکن مدرسه کاسه گران ۱۲۱۷ حواشی از مؤلف دارد و تصحیح شده.

رساله سوم نستعلیق محمد جیران (کذا) در جمعه ۱۵ رجب ۱۲۱۷ در دارالسلطنه اصفهان تصحیح شده و حواشی دارد.

رساله چهارم نستعلیق ۱۲۱۷.

رساله ششم بدون تاریخ. تحریر سده ۱۳.

۱۵۷ برگ، ۱۰ × ۱۵.

﴿ ۳۲۶۳ ﴾

۱ـ مطالع الانوار «۳ـ۱۱۳» (کلام ـ فارسی)

از: ؟.

بیان آیات و روایات وارده در مباحث مهم کلامی و اعتقادات که ظاهراً در سیزده مطلع و یک خاتمه تنظیم شده است:

مطلع سیزدهم؛ در بیان اخبار و روایاتیکه در بیان طایفه شیعه معمول فیه است و متفق علیه (شامل یک مقدمه و ۶۸ نور)

خاتمه؛ در بیان آثار مطالع مذکوره (شامل یک مقدمه و ۱۶ مسأله)

در خاتمه از عقاید شیخ احمد احسائی و سید کاظم رشتی و حاج کریم خان (برگ ۹۷) یاد کرده است ولی خود شیخی نبوده است.

نسخه حاضر فقط از مطلع سیزدهم را دارد و مسأله هفتم از خاتمه در بیان معنی سوره مبارکه حمد است.

آغاز: «مطلع سیزدهم در بیان آیات و اخباریکه در میان طائفه شیعه اثنا عشریه وفقهم الله تعالی معمول فیه است و متفق علیه جمیع اهل قبله اسلام اهل لسان عرب است و دلالت دارد بر اصول عقاید...»

۲ـ الاعتقادات = الاعتقادیه «۱۱۴ـ۱۱۷» (عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

عقاید و سه فصل فروعات لازم الاجراء است که مؤلف پشت سرهم آورده است.

[الذریعه ۲۳۸/۲ ـ مرعشی ۱۹۵/۳ ـ مشار عربی ۷۰/ ـ الفبایی آستان قدس / ۵۸].

آغاز: «بسمله الحمد لله علی آلائه والصلاة علی اشرف انبیائه و اولیائه و بعد فانّا معاشر الشیعة الاثنا عشریة انّما اخذنا اصولنا الدینیّة و فروعنا الملیة ممّا قامت علیه البراهین العقلیّة و شهدت به...».

انجام: «...و نعتقدان الامر بالمعروف والنهی عن المنکر واجب بشرط التأثیر و امن الضرر. هذه عقائدنا....والله الی التوفیق تمت الرساله».

۳ـ اللغز النحویة «۱۱۷ـ۱۱۸» (معما ـ عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

معما و لغزی کوتاه درباره مسایل نحوی است که برای تمرین و ممارست ذهن نگاشته شده.

آغاز: «بسمله امّا بعد الحمد والصلاة فیقول الفقیر الی رحمة ربّه الغنی محمد المشتهر ببهاء الدین عاملی عفی الله عنه یا من صرف فی مطالعة النحو ایّاماً و خاض فیه شهوراً و اعواماً اخبرنی عن اسم ثنائی الاحاد».

۴ـ ذبائح اهل الکتاب = الذبیحیة «۱۱۸ـ۱۲۳» (فقه ـ عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

مؤلف در مقدمه گفته که نامه‌ای از پادشاه روم رسید که در آن نوشته بود که علمای مسیحی روم دو مساله را بر شما تشنیع می‌کنند اول مسأله امامت و دوم مسأله حرمت ذبیحه‌های اهل کتاب با اینکه در قرآن آمده «و طعام الذین اوتوا الکتاب حلّ لکم»، پس

به امر سلطان عباس مأمور به نگارش کتابی در این باره گردید.

[مرعشی ۱۹۵/۳ ـ الذریعه ۳/۱۰ ـ مجلس ۴۹۸/۳۸].

آغاز: «بسمله الحمد لله علی جزیل افضاله والصلاة علی اشرف العالمین محمدﷺ وبعد فیقول الفقیر الی عفو الله محمد المشتهر...وفقه الله للعمل فی یومه لغده قبل ان یخرج من یده ان الباعث علی تألیف....».

۵ـ جهة القبلة «۱۲۳ـ۱۲۶» (عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

رساله‌ای کوتاه در تحقیق و روش بدست آوردن سمت قبله برای ادای نماز که بجهت اختلاف فقها در بدست آوردن آن و رفع ابهامات نگاشته شده است، مؤلف غیر از این، رساله‌ای دیگر بنام «رسالة فی القبلة» دارد.

[مرعشی ۱۲۶/۱ ـ الذریعه ۳۰۱/۵ ـ الفبایی آستان قدس/ ۴۴۱].

آغاز: «بسمله اما بعد الحمد والصلاة فیقول اقل العباد...عفی الله عنه ان تحصیل حقیقة القبلة الّتی یجب علی البعید تحصیلها والتوجه الیها من المهمات».

کتاب اول نسخه اصل بخط مؤلف. تحریر سده ۱۳.

کتاب ۲ و ۳ و ۴ و ۵ نسخ حسین موسوی کابلی در ۱۲۹۳.

۱۲۶ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۳۲۷۲ ﴾

۱ـ خلاصة الحساب «۳ـ ۳۵» (عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

به ج ۱ ص ۲۱۹ مراجعه شود.

۲ـ تشریح الافلاک «۳۶ـ ۴۴» (نجوم ـ عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

به شماره ۲۲۱۰ در همین جلد مراجعه شود.

۳ـ نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض «۴۷ـ ۵۲» (نجوم ـ عربی)

از: شیخ بهائی ـ ۱۰۳۰ ق

رساله‌ای کوتاه درباره مبحثی از کتاب «شرح الملخص فی الهئیة» قاضی زاده رومی و توضیح و تشریح آن که درباره نسبت بلندی بزرگترین کوه‌ها با قطر زمین است، می‌باشد، این رساله در سال ۹۹۰ ق پایان یافته است.

[**الذریعه ۳۳۳/۱۳ ـ مرعشی ۲۰۹/۳ ـ آستان قدس / ۹۲/۱۰**].

آغاز: «بسمله نحمدک یا من جعل الارض مهاداً والجبال اوتاداً و نشکر یا من بنی بقدرته سبعاً شداداً».

۴ـ شرح اسرار الآیة الفرقانیة فی جواب بعض السلاطین حین الایالة فی المملکة السلیمانیة «۶۶ـ ۷۲» (عرفان ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای است پر نغز در تفسیر آیة «وتری الجبال تحسبها جامدة و هی تمرّ مرّ الحساب» که در دو منظر و بر دو مذاق حکیم و عرفانی نوشته شده است، در چند جا به اشعار عرفانی قطب الدین ذهبی نیریزی استشهاد شده است، نام رساله در صفحه پیشین برگ اول آمده است.

آغاز: «بسمله الحمد لله المتجلّی لخلقه والظاهر لقلوبهم بحجیّته والصّلاة والسلام علی مدینة علمه و عیبة حکمته محمد المصطفی و آله اولی الولایة و الاصطفاء الّذین هم خزّان وحیه...».

انجام:

«..هرچه گویم عشق را شرح و بیان چون بعشق آیم خجل باشم از آن

و هذا آخر ما اردنا ایراده فی تفسیر الآیة المبارکة خذها و صنها من غیر اهل الله وکن من الشاکرین».

۵ـ مختصر العروض «۷۴ـ ۹۲» (عروض ـ فارسی)

از: عبدالکریم بن ابوالقاسم ایروانی، قرن ۱۳

دارای مقدمه و دو فائده و یک خاتمه.

به شماره.... مراجعه شود.

آغاز: «بسمله صدر و عروض سپاس وافر و متدارک که ابتدا و ضرب آن بارکان و اوتاد خلود مقوّم....وقف بر بارگاه خداوندیست که عقل...».

انجام: «..زیرا که خلیل ابن احمد این دایره را متضمن یک بحر وضع کرده است و ابوالحسن اخفش بحر متدارک را ازین دایره استخراج نموده و صورت دایره اینست» (دایره در نسخه هست).

٦ـ طالع نامه است دارای هفده شکل؟

۷ـ ترجمه منظوم قصیدهٔ برده «۱۱۴ـ ۱۲۳» (عربی ـ فارسی)

از: محمد حافظ شرف (قرن ۹)

ترجمه منظوم «قصیده بُرده» که در سال ۸۱۰ق سروده شده است.

[مجلس ۸۶/۲۶ (منسوب به جامی)ـ نسخه‌های خطی فارسی ۲۷۲۳/۴ ـ دانشگاه تهران ۲۳۶/۲ ـ مخطوطات دارالکتب ۸۸/۱].

آغاز:

«أ مـــن تـــذکر جـــیران بـــذی ســـلم
مـــزجت دمـــعاً جـری مـن مـقلة بـدم
ای زیـاد صـحبت یـارانت انـدر ذی سـلم
اشک چشم آمیختی با خون روان گشته بهم...»

انجام:

«وفدت عـلی الکـریم بـغیر زادٍ — من الحسـنات والقـلب السـلیم
فـحمل الزاد اقـبح کـل شـیءٍ — اذا کـان الوفـود عـلی الکـریم»

۸ـ ابیاتی از حسان بن ثابت در حق حضرت علی علیه‌السلام با ترجمه منظوم فارسی

۹ـ درر البـحور فـی مـدایـح المـلک المـنصور = الارتـقیات «۱۲۵ - ۲۵۲» (عربی)

از: ابوالفوارس صفی الدین عبدالعزیز بن سرایا حلی، ۶۷۷ ـ ۷۵۰ ق

منظومه‌ای بلند در بیست و نه قصیده و تعداد حروف الفبا کـه در وصـف مـلک منصور ابوالفتح ارتق سروده شده و از طریق حرف آخـر قـافیه‌ها بـصورت تـهجی والفبایی تنظیم شده است، سلطان مزبور یکی از سلاطین سلجوقی در منطقه ماردین و دیار بکر بوده و نسبتش به ارتق (۴۸۳ ق) می رسد، ناظم این منظومه بلند را در طول ۹۰ روز بنظم کشیده و در دیوانش مندرج است.

[الذریعه ۱۲۰/۸ ـ الفبایی آستان قدس / ۲۴۷ ـ مجلس ۳۵۱/۲۵ ـ معجم سرکیس ۷۸۹/۱ ـ مشار عربی / ۳۵۳].

آغاز:

«ابت الوصـال مـخافة الرقـباء ...

۱ـ قصیدة القوامیة «۱۵۳ـ۱۵۴» (عربی)

از: ابوالقاسم علی بن حسین بن ابی طبیب باخزری.

قصیده‌ای حدود ۸۰ بیت که در مدح و ثنای الشیخ الوزیر قوام الدین نظام الملک سید الوزراء شمس الکفاة حسن بن علی بن اسحق سروده شده است، در ادامه چند بیتی نیز در مدح وی سروده شده است.

آغاز:

«..کلاّ وحاشا فتلک الریح قدر کدت بعد الهبوب و ذاک الصوت قد خفتا...

کتاب اول نستعلیق حاجی بن علی بن علی بن محمد در قصبه کوه در سده ۱۱. حواشی با امضاء «چلپی» «عبدالدین حیدر» «احمد بن بکر» «مولانا واقف» «محمد بن زین الدین» «عمر بن احمد» «جبرائیل» دارد با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» در برگ اول.

کتاب دوم نسخ ۱۲۶۳. حواشی از مؤلف با امضاء «منه» دارد.

کتاب سوم تحریر سده ۱۳. حاشیه از مرتضی قلی قاجار دارد. از انجام ناقص.

بقیه رساله‌ها تحریر سده ۱۳.

رساله چهارم تصحیح شده.

۱۶۰ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۳۲۹۸ ﴾

۱ـ شرح الایساغوجی «۲ـ۲۵» (منطق ـ عربی)

از: حسام الدین حسن کاتی

به ج ۱ ص ۲۸۷ مراجعه شود.

۲ـ حاشیة شرح الایساغوجی «۲۷ـ ۷۰» (منطق ـ عربی)

از: محی الدین عبدالحمید قالجی

حاشیه‌ای است بر شرح «حسام الدین حسن کاتی (۷۶۰ ق)» که بر «الایساغوجی» اثیر الدین مفضل بن عمر ابهری نوشته شده و به صورت «قال ـ اقول» تنظیم شده است.

[آستان قدس ۲۹۳/۱].

آغاز: «بسمله الحمد لله....و قال الحمد لله الواجب وجوده اقول افتتح کتابه بعد الابتداء بالتسمیة بالحمد لان اداء الواجب من شکر نعمائه واجب الحمد هو الوصف بالجمیل علی جهة...».

انجام: «..بان کلّ موجود متحیّز لان کلّ موجود یدرک بالمشاهدات والحس و کلّ ما یدرک بالمشاهده فهو متحیّز والغرض من المغالطة تغلیط الخصم و رفعه».

۳ـ حاشیة شرح الایساغوجی «۷۱ـ۱۱۶» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه بر «شرح ایساغوجی» احتمالاً حسام الدین کاتی بصورت «قال ـ اقول» نوشته شده و بنام سلطان ابوالفتح...بهادرخان مزیّن شده است

بر روی برگ اول رساله به «یوسف بن محمد جان قره باغی محمد شاهی» نسبت داده شده است.

آغاز: بسمله الحمد لله الّذی فتح علی الخلائق ابواب جوده و نعمته و افاض علی القوابل بحسب الاستعداد...».

انجام: «...و لهذا لا یستعمل فی العلوم الحقیقیّه الاّ هو».

۴ـ شرح رسالة الاستعارة = شرح الاستعارة «۱۱۸ـ۱۳۵» (بلاغت ـ عربی)

از: عصام الدین ابراهیم بن محمد اسفرائینی، ـ ۹۴۳ ق

رسالة الاستعارات نگاشته «ابوالقاسم لیثی سمرقندی (قرن ۹)» اثری معروف در

علم بلاغت است که در سه عقد و هر کدام در چند فریده تنظیم شده، شرح حاضر که بصورت مزجی نوشته شده از مشهورترین شرحهای این رساله است.

[کشف الظنون ۸۴۵/۱ـ الفبایی آستان قدس/ ۳۲۲ـ مرعشی ۳۶۱/۲].

آغاز: «بسمله یقول العبد الفقیر الی الطاف ربّه الخفیّه...ان احسن ما یزداد به النعم الوفیّه و یدفع به البلیّة فی البکرة والعشیّة الحمد لواهب العطیّة...».

انجام: «...و لک ان تجعل الجمیع قرینة قی مقام شدة الاهتمام بالایضاح».

۵ـ حاشیة شرح الاستعارة «۱۳۵ـ ۱٦٦» (بلاغت ـ عربی)

از: حسن بن محمد زیباری.

حاشیه‌ای مختصر بر «شرح الاستعارد» عصام الدین بن محمد اسفرائینی (۹۴۳ ق) که خود بر «رسالة الاستعارة» ابوالقاسم لیثی سمرقندی (قرن ۹) نگاشته شده است، این حاشیه بنام پسر محشی «شمس الدین محمد بن حسن» و بصورت مزجی تالیف شده است.

[الفبایی آستان قدس/ ۱۹۵].

آغاز: «بسمله الحمد لله الّذی خلق الانسان و علّمه البیان و جعله ذریعة الی معرفة دقائق القرآن...».

انجام: «..و لا یخفی ان الا وجه ان تجعل الجمیع ای جمیع الملائمات قرینة و لذا قال صاحب التلخیص القرینة قد تکون واحدة و قد تکون متعدّدة».

رساله اول و دوم و سوم نسخ عیسی بن علی الفاوجی در ۱۲۲۲. هر سه تصحیح شده و حاشیه دارد.

رساله چهارم نستعلیق همان کاتب در ۱۲۲۰. تصحیح شده و حواشی دارد.

رساله پنجم نسخ همان، بدون تاریخ. تصحیح شده. حاشیه دارد.

۱۶۶ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۳۳۲۶ ﴾

۱ـ جوهرة التوحید« ۱ـ ۸» (کلام ـ عربی)

از: ابراهیم اللقانی المالکی.

ارجوزه‌ای است در مباحث توحید و یگانگی خداوند متعال که در ۱۴۴ بیت سروده شده است.

آغاز:

«الحمد لله علی صلاته ثم سلام الله مع صلاته
علی النبی جاء بالتوحید و قد خلا الدّین عن التوحید...»

انجام:

«..ثم الصّلاة والسلام الدّائم علی نبیّ دأبه المراحم
محمد و صحبه و عترته و تابع لنهجه من امته»

۲ـ الاعتقادات «۸ـ ۹» (کلام ـ عربی)

از: عز الدین بن عبدالسلام المقدسی.

رساله‌ای است در عقائد مؤلف که در باب توحید و قدرت و علم خداوند متعال نگاشته است.

آغاز: «الحمد لله الذی کیّف الکیف و تنزّه عن الکیفیة و ایّن الاین و تنزه عن الاینیّة...».

انجام: «..و جعلنا و ایّاکم من الذین لهم غرف من فوقها غرق مبنیّة، و صلی الله علی سیدنا محمد اشرف البریّة و علی آله و ازواجه و خصّهم باشرف التحیّة. تمت».

۳ـ ذم الوسواس «۹ـ ۱۷» (حدیث ـ اخلاق ـ عربی)

از: موفق الدین ابو محمد عبدالله بن احمد بن محمد بن قوامه (ابن قدامه) ـ ۶۲۰ ق

رساله‌ای در ذم وسوسه‌های شیطانی در تمام کارها بخصوص در عباداتست که با استفاده از احادیث نبوی در ضمن شش فصل بیان شده است: ۱ ـ فی نیة الطهارة والصلاة. ۲ ـ فی ترديد كلمات من الفاتحة...۳ ـ فی الاسراف فی الوضوء والغسل. ۴ ـ فی الزيادة على الغسلات الثلاث. ۵ ـ فی انتقاض الوضوء بخروج خارج منه. ۶ ـ فی اشياء سهّل الشرع فيها و شدد...

آغاز: «بسمله و صلی الله علی سیدنا محمد وآله و صحبه و سلم قال الشیخ الامام العالم....الحمد لله الذی هدانا لنعمته و شرّفنا بمحمدﷺ و برسالته و وفقنا للاقتداء به والتمسک بسنّته...».

انجام: «...و سلوک الصراط المستقیم وفقنا الله لذلک واجنبنا البدع والمهالک بمنه وکرمه والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تمت».

۴ ـ شرح الفقه الاکبر «۱۸ ـ ۳۹» (فقه ـ عربی)

از: ابوالمنتهی احمد بن محمد مغنیساوی، ـ ۱۰۰۰ ق

رساله‌ای کوتاه در شرح «الفقه الاکبر» نگاشته ابو حنیفه که در ۹۳۹ ق نوشته شده است.

[الفبایی آستان قدس/ ۳۵۰ ـ مجلس ۱۴۲/۳۸ ـ مرعشی ۵۴/۸ ـ کشف الظنون ۱۲۸۷/۲].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا الی طریق اهل السّنة والجماعة بفضله العظیم والصّلاة والسّلام علی رسوله و حبیبه محمد الذی کان علی خلق عظیم و آله و اصحابه الدّاعین الی صراط مستقیم...».

انجام: «..والله یهدی من یشاء کانّه قال فما علینا الا البلاغ والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم اللهم یا هادی المهتدین اهدنا الصراط المستقیم. تم».

۵ـ مصباح المبتدی و هدایة المقتدی «۴۰ـ ۴۷» (فقه ـ عربی)

از: ابوالعباس احمد بن محمد بن فهد حلی.

رساله‌ای کوتاه و موجز در بیان واجبات و مستحبات نماز که در سه باب تنظیم شده است:

الباب الاول؛ فی المقدمات (۱۱ مقدمه) الثانی؛ فی الصلاة (۴ فصل) الثالث؛ فی الخلل (۶ فصل).

[الذریعه ۱۱۷/۲۱ ـ مرعشی ۹۰/۱۱ ـ الفبایی آستان قدس/ ۵۲۵].

آغاز: «الحمد لله مانح التوفیق و موضح الطریق و مزیل التعویق و ملهم التحقیق والصلاة علی سیدنا محمد الداعی الی الذین.... والرکن الوثیق و علی اله...».

انجام: «....ثم یقول اللهم صلّ علی محمد و آل محمد و ان اتی بالتشهد من اوله کان احوط و لا یجب ضم التسلیم. تمت».

۶ـ شرح الالفیة «۵۰ـ ۶۳» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه‌ای بر رساله الفیه شهید اول محمد بن مکی عاملی است، با تطبیقی که از انجام رساله بعمل آمد مؤلفش یافت نشد.

انجام: «...و لو اطلق القضاء علی صلاة الطواف والجنازة فجاز و کالنذر المطلق والحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً».

۷ـ حاشیة الالفیه «۶۴ـ ۷۲» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه بر رساله «الفیه» شهید اول محمد بن مکی عاملی است که بصورت «قوله قوله» تنظیم و تنها بر بخش «مشتبهات» نوشته شده است.

آغاز: «..قوله: والمشتبه ثنائية مطلقة و رباعية مطلقة و مغرباً تقدير المسألة لوفاته فريضة من الخمس و لا يدرى من حضرٍ او من سفرٍ فيصلّى ثنائية...».

۸ـ الباب الحادی عشر «۷۳ـ ۸٦» (کلام ـ عربی)

از: علامه حلّی ـ ۷۲۶ ق

به شماره ۲۰۸۹ در همین جلد مراجعه شود.

رساله اول و دوم تحریر سده ۱۲.

رساله سوم نسخ عبدالله بن خضر در ۱۱۰۴ در مدینه عرفی. تصحیح شده.

رساله چهارم نسخ مصطفی بن حاج محمد تکریتی برای ملااحمد کوران در ۱۱۳۱. تصحیح شده. واقف: احمد کوران در برگ آخر.

رساله پنجم تحریر سده ۱۱.

رساله ششم نستعلیق احمد بن قاسم الخالصی الکاظمی در سده ۱۲. تصحیح شده، حواشی دارد.

رساله هفتم بدون تاریخ. حاشیه با امضاء «ع ل» دارد.

رساله هشتم تحریر سده ۱۲. برگ آول آن در کنار برگ ۴۹ قرار گرفته، تصحیح شده، حاشیه دارد.

۸۶ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۳۴۰۸ ﴾

۱ـ تحفة الملوک = باه نامه« ۱ـ ۲۷» (طب ـ فارسی)

از: زید بن هیبة الله.

رساله‌ای کوتاه در باب مباشرت با زنان که بنام و خواهش «ابوالمظفر میر» از ۴۱۴ کتاب نوشته شده در این زمینه، گلچین و در ضمن ۱۷ باب فراهم آورده شده است:

۱ ـ مقدمه کتاب و مزاجها.
۲ ـ در غذاهای مفرد... که این را شاید.
۳ ـ در داروها.
۴ ـ در غذاهای مرکبه.
۵ ـ در شرایط این کار.
۶ ـ در گوارشها و مهجونهای مقوی.
۷ ـ .....
۸ ـ در چیزهایی که در دهان گیرد.
۹ ـ در ازارها و کمربندها.
۱۲ ـ در شافها.
۱۵ ـ در چیزهایی که زنان یاد گیرند.
۱۷ ـ در چیزهایی که فرج زنان را تنگ کند.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین....اما بعد چنین گوید زید بن هبیة الله که چون سعادت و خدمت امیر کبیر ابوالمظفّر میر بنده را حاصل شد بعد از مراسم بنده نوازی فرمود که در باب مجامعت کتابی باید ساخت از...».

انجام: «...سرگین خفاش با زرنیخ و آهک بر موی زهار کنند موی برنیاید».

۲ ـ ظفر نامه = پند نامه «۲۷ ـ ۲۹» (فارسی)

از: بوذر جمهر حکیم.

پندها و اندرزهایی است که بزرگمهر حکیم بر انوشیروان ساسانی سفارش کرده است. این اندرزها ابتدا بزبان پهلوی بوده سپس به عربی ترجمه و آنگاه به فارسی سره بازنویسی شده است.

[مجلس ۳۳۷/۳۶ ـ نسخه‌های خطی فارسی ۱۶۴۵/۲ ـ دانشگاه تهران ۴۲۴۴/۱۵ ـ سپهسالار ۳۰۹/۵].

آغاز: «روزی نوشیروان عادل ابوذر جمهر را نزد خود خواند و گفت می‌خواهم که سخن چند در لفظ کوتاه و در معنی بسیار جمع کنی چنانکه مرا در هر دو جهان سودمند آید...».

انجام: «...پنج چیز است که نخورند و تن را فربه کند گفت جامهٔ نرم و دیدار نیکو و صحبت بزرگان و نیکی دیدن از دوستان و به حمام رفتن و بوی خوش بوئیدن والله اعلم بالصواب».

۳ـ مأکول و مشروب (طب ـ فارسی)

از: یوسف بن محمد یوسفی هروی، ـ ۹۵۰ق

رساله‌ای کوتاه در آداب و شیوه صحیح اکل و شرب که در دو جنس و یک خاتمه تنظیم شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۹۲/۱ ـ الذریعه ۲۳/۱۹ ـ سپهسالار ۴۹۲/۵ ـ دانشگاه تهران ۱۴۴۰/۹ ـ ادبیات تهران ۴۸/۲].

آغاز: «بنام صانع حکیم کریم جلت عظمته اما بعد این نسخه‌ایست در بیان فواید که خلایق محتاج به آنند در حکمت به نظم بعضی و بنثر بهری از گفتار افضل الحکماء مولانا یوسفی که حالا در حیاتست...».

انجام:

«..برآورد از لطف خود حاجتم — عطا کرد از این جنسها نعمتم
ز غم‌های او باد سامان من — فدای ره او دل و جان من»

۴ـ انوار حکمت = حفظ الصحة «۳۳ ـ ۳۴» (طب ـ فارسی)

از: محمد بن یوسف یوسفی هروی، ـ ۹۵۰ق

قصیده‌ای درباره خوردنیها و نوشیدنیها، جنبش و آرامش، خواب و بیداری،

فصلها، آب و هوا که برای «ظهیر الدین بابر غازی» پادشاه مغولی هند (۹۲۳ ـ ۹۳۷ ق) و احتمالاً در سال ۹۳۷ ق سروده شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۵۲۳/۱ ـ دانشگاه تهران ۱۳۶۱/۹ ـ سپهسالار ۱۶۸/۳ ـ دار الکتب قاهره ۴۵/۲].

آغاز:

«ای کـــه داری تـندرستی از در حکـمت درا
تـا بـه عـلتهای گـوناگـون نگـردی مـبتلا
شـیر را بسـیار خـوردن ایکـه عـادت کـرده‌ای
ترک عادت کن که خواهد شد برص پیدا تـرا...»

انجام:

«..حکمت آمد آفتاب ایـن بـیتها انـوار او
نام این انوار حکمت گـر کـنم بـاشد روا
از خدا امّید می‌دارم کـه بـاشد جـلوه‌گـر
چهره زیبای این مسوده در چشم رضـا»

۵ـ نصایح حکماء فی الحکمة «۳۴ ـ ۳۸» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

نصایح حکمایی چون ارسطو (۱۰ نصیحت)، بوذر جمهر، جاماس، بقراط، و نـیز علاج امراض بیماریها که بصورت منظوم آمده است، در اواخر رساله، متن رساله بـه نثر است.

آغاز:

«بـدان ای خـردمند نـیکو سـیر — که جویای خـیری و تـرسان شـر
که در دور کسری که او شـاه بـود — ز هر نیک بد حالش آگـاه بـود...»

انجام: «..هر چند که خواهد مجامعت تواند کرد و بی‌مراد انزال نشـود، والله اعـلم بالصواب».

٦ـ اغراض «۴۰ـ ٦٦» (طب ـ فارسی)

از: ؟.

نسخه حاضر قسم سوم از کتاب «اغراض» [که غیر از اغراض الطبیّه گرگانی است] و دو گفتار دارد: اول؛ اندر ادویه مفرده. دویم؛ اندر یاد کردن ادویه مفرده و مرکبه.

آغاز: «بباید دانست که این قسم سیّم است از کتاب اغراض و این دو گفتار است. گفتار اول اندر ادویهٔ مفرده. گفتار دوم اندر یاد کردن ادویهٔ مفرده و مرکبه والله اعلم. گفتار اول اندر یاد کردن ادویهٔ مفرده و...».

۷ـ اختیارات الایام (صغیر) «٦٨ـ ۸۲» (نجوم ـ فارسی)

از: علامه مجلسی ۱۱۱۰ ق

به ج ۲ ص ۱۸ مراجعه شود.

رساله اول نستعلیق سده ۱۳. تصحیح شده، حاشیه دارد.

رساله دوم تحریر سده ۱۳.

رساله سوم تحریر سده ۱۳. در ادامه تدبیر سفر به صورت نثر در دو صفحه آورده شده.

رساله چهارم تحریر سده ۱۳.

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۲۴.

رساله ششم نستعلیق ۱۲۲۵.

رساله آخر نستعلیق ۱۲۲۵.

۸۲ برگ، ۱۶ × ۲۱.

﴿ ۳۴۱۵ ﴾

۱ـ انوار حکمت = کلمات «۱ـ ۳» (عرفان ـ فارسی)

از: معصوم علیشاه میر عبدالحمید دکنی، ـ ۱۲۱۲ ق

رساله‌ای در لطایف و کلمات عرفانی که در ضمن عناوین «کلمه ـ کلمه» یاد شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۲۷/۲ ـ ادبیات تهران ۵۸/۲].

آغاز: «الهی بعزت آنها که رخش همت در ساحت میدان قناعت تاخته و نقد حیات خود را در تحصیل اسباب تجرد و ترک لوازم تعلق باخته که نه بوجود دنیا ابواب بهجت برون کشانیدند...».

انجام: «...کلمه:مردم سه گروهند اولیا که: باطن ایشان بهتر از ظاهر ایشان است و حکماء که ظاهر و باطن ایشان برابر است و جهال که ظاهر ایشان بهتر از باطن ایشان است، تمت».

۲ـ روحیه «۵ـ ۲۰» (عرفان ـ فارسی)

از: شاه نعمة الله ولی.

مثنوی شامل ۱۳۶ بیت که درباره مسایل معنوی و سلوکی سروده شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۸۱/۲ ـ ملک شماره (۴۲۶۲/۱۱۸)].

آغاز:

«الا ای آنکه هستی سالک راه — بیا با من بگو اسرار الله
بیا برگو که روح جمله اشیاء — پس از مردن کجا باشد دریغا»

انجام:

«چو یاران باش و از اندر عمل کوش — مشو چون بلبلان خاموش خاموش
تو خاموشی گزین ای مرد آگاه — بعشق پیر یعنی نعمة الله»

۳ـ تفسیر منظوم حروف مقطعه قرآن« ۲۱ـ ۲۶» (تفسیر ـ فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای مختصر که در آن برخی آیات و مخصوصاً آیات اولیه برخی سور که

بصورت کلمات مقطعه هستند ترجمه و تفسیر منظوم شده است.

آغاز: «ن والقلم»:

نون مراد از نـفس کـلیه است هـم عقل کـلیه است مـقصود از قـلم»

انجام: «فبایّ آلآء ربکما تکذّبان:

بر کـدامـین پس ز نـعمتهای رب می‌کنید انکار ایـن بـاشد عـجب»

۴ـ نثر اللئالی «۲۷ـ ۴۸» (حدیث ـ عربی)

از: امین الاسلام فضل بن حسن طبرسی، ـ۵۴۸ق

به شماره ۲۷۹۷ در همین جلد مراجعه شود.

۵ـ منشآت و اشعار و کلمات عرفانی و سخنان حکما (جُنگ) «۴۸ـ ۹۰»

٦ـ شرح حال نشاط اصفهانی

۷ـ ترجمه منظوم چهل حدیث «۸۳ـ ۹۰» (حدیث ـ فارسی)

از: نور الدین عبدالرحمن جامی، ـ۸۹۷ق

به ج ۲ ص ۲۷۶ مراجعه شود.

۸ـ فوائد ادبی = دستور زبان فارسی «۹۱ـ ۱۰۷» (فارسی)

از: ؟.

رساله‌ای کوتاه که در آن برخی قواعد و اصول دستور زبان فارسی بیان و در ضمن نه فائده تنظیم شده است: ۱ ـ اصل پارسی و پارس. ۲ ـ بیان چگونگی زبان فـارسی. ۳ـ تعداد حروف تهجی و تفرقه میان دال و ذال. ۴ ـ در تجویز تبدیل هر یک از حروف

بحرف دیگر. ۵ ـ کلمات صغیر. ۶ ـ در حروف مفرده. ۷ ـ حروف زینت و بی‌معنی. ۸ ـ حروف و کلمات برای حصول معانی در آخر اسماء و افعال. ۹ ـ در قواعد املاء.

آغاز: «بسمله، فایده اول: بباید دانست که بعضی از علماء و مورخین در پارسی نامه چنین فرموده‌اند: که پارس پسر پهلو بن سام بن نوح است و او در عهد خود مالک این مرز و بوم بوده...».

انجام: «..و هم چنین چیزی بزرگ و جثه قوی و ترکیب قوی را بلفظ جمع همچو مار بزرگ را اژدرها گویند. مفرد آن اژدر است. تمت».

۹ ـ جنگ اشعار و فوائد عرفانی و غیره «۱۰۸ ـ ۱۲۷»

رساله یکم تا هفتم، تحریر سده ۱۳ بدون نام کاتب، و رساله هفتم از انجام ناقص است.

رساله هشتم نستعلیق جواد رضوی همدانی در ۱۳۲۴. تقدیم به کاتب السلطان.

۱۲۷ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۳۴۲۲ ﴾

۱ ـ صغری در منطق «۱ ـ ۵» (فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی.

به شماره ۲۵۳۹ در سه کتابی‌ها مراجعه شود.

۲ ـ کبری «۶ ـ ۲۳» (منطق ـ فارسی)

از: میر سید شریف جرجانی.

به ج ۲ ص ۵۹۷ مراجعه شود.

۳ـشرح الایساغوجی «۲۳ـ ۵۴» (منطق ـ عربی)

از: حسام الدین حسن کاتی، ـ ۷۴۰ق

به ج ۱ ص ۲۸۷ مراجعه شود.

۴ـشرح الایساغوجی «۵۵ـ ۹۳» (منطق ـ عربی)

از: شمس الدین محمد بن حمزه فنّاری، ۷۵۱ ـ ۸۳۴ق

شرح «الایساغوجی» اثیر الدین ابهری (۶۶۰ق) که بطور مزجی و در طول یک روز نوشته شده است.

[کشف الظنون ۲۰۷/۱ ـ مرعشی ۱۷۸/۳ ـ آستان قدس ۳۲۵/۱].

۵ـالفوائد البرهانیّة فی تحقیق القواعد الفنّاریة «۹۴ـ ۱۳۴» (منطق عربی)

از: برهان الدین بن کمال الدین بن حمید بلغاری، قرن ۹

حاشیه و تعلیقه‌ای بر «شرح الایساغوجی» فناری (۸۳۴ق) است و بنا بـه نـوشته فهرست مرعشی تألیفش گویا در جمادی الثانی ۸۷۶ق پایان یافته است.

[کشف الظنون ۲۰۷/۱ ـ مرعشی ۱۵۶/۱۷ ـ آستان قدس/ ۳۴۶/۱].

آغاز: «الحمد لله الّذی زیّن الاذهان باکتساب التصور والتصدیق و جـعل المـنطق میزاناً لطریق التفهیم والتحقیق...».

رساله اول نستعلیق سده ۱۱.

رساله دوم نستعلیق ۱۰۳۵. تصحیح شده. حاشیه دارد.

رساله سوم نسخ سده ۱۱ در مدرسه مولانا عبدالرحیم. تصحیح شده.

رساله چهارم نسخ ۱۰۳۶. حاشیه دارد. با مهر بیضوی «صدر الدین مـحمد بـن عـبدالبـاقی الفیضی» روی برگ اول.

رساله پنجم تحریر سده ۱۱. تصحیح شده وحاشیه دارد. با مهر مربع «هو المالک من عواری

الزمان لدی الجانی هادی الحسینی افجه‌ای» در برگ آخر.

۱۲۷ برگ، ۱۳ × ۲۰.

﴿ ۳۴۲۴ ﴾

۱ـ لمعات «۲ـ ٦۲» (عرفان ـ فارسی)

از: فخر الدین ابراهیم بن شهریار عراقی.

به شماره ۳۳۶۷ در همین جلد مراجعه شود.

۲ـ ضوء اللمعات = شرح لمعات «۲ـ ۴۲» (عرفان ـ فارسی)

از: صائن الدین علی بن ترکه خجندی اصفهانی، ـ۸۳۵ق

شرح بر رساله «لمعات» فخر الدین عراقی است که در ۲۸ لمعه تنظیم و در سال ۸۱۵ق تألیف شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۲۷۳/۲ ـ دارالکتب قاهره ۳۴۹/۱ ـ میکرو فیلم دانشگاه ۴۷۸/۱ ـ ادبیات تهران ۵۰/۳].

آغاز: «سپاس و ستایش پروردگاریرا که پرتوی از لمعات جلالش آفتاب جمال خاتمی را از مشرق آدمی تابان ساخته تا هر ذره‌ای از فروغ انوار کمالش بخورشیدی رسید و از آن عالمی روشن گردانیده...».

انجام:

«مشکل همه این است که ما مشکل خود را
گفتن نتوانیم و نهفتن نتوانیم»

۳ـ وجدانیات و ذوقیات «۳۷ـ ۴۰» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار شیرازی.

رساله‌ای کوتاه درباره این که مدرک بادراک عقل آیا مطابق واقع است یا مطابق ادراک عقل که بصورت پرسش و پاسخ نگاشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۴۷۸/۲ ـ دانشگاه تهران ۳۷۰۳/۱۴ ـ الهیات تهران ۲۵۸/۱].

آغاز: «حمد و سپاس مر آفریدگاریرا که نهال وجود عالم را به میوهٔ انسانی آراست و شکر و ستایش بی‌قیاس پروردگاریرا که جمال شاهد ناطقه را بجواهر دلایل ساطعهٔ ذوقی و لآلی براهین...».

انجام: «..و هو الخلاّق العلیم افعیینا بالخلق الاوّل بل هم فی لبس من خلق جدید والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه و ذرّیته اجمعین».

۴ـ لوایح «۴۲ـ ۶۳» (عرفان ـ فارسی)

از: نور الدین عبدالرحمن جامی، ـ۸۹۸ق

رساله‌ای کوتاه درباره جسم و لطافت روح و وحدت وجود و صرف الوجود بودن خدا و غیر ذاتی بودن صفات بر حسب فهم عقل و عین ذات بودن بر حسب تحقق و حصول و غیره که با دیباچه‌ای بلند در ضمن ۳۵ لایحه بنام شاه همدان نوشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۳۵۰/۲ ـ الذریعه ۳۷۱/۱۸ ـ دانشگاه تهران ۲۱۵/۲ ـ مجلس ۲۴۷/۸ ـ سپهسالار ۴۸۹/۵].

آغاز: «لا احصی ثناء علیک کیف و کلّ ثناء یعود الیک».

انجام:

«...ای کز غمش افتاده.... آلوده مکن ضمیر پاکت بسخن

۵ـ مرآة المحققین «۶۳ ـ ۷۱» (عرفان ـ فارسی)

از: محمود بن عبدالکریم شبستری.

به شماره ۳۲۵۵ در جلد سوم مراجعه شود.

۶ـ نور الهدایة « ۷۱ ـ ۷۶» (کلام ـ فارسی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، ـ ۹۰۸ ق

رساله‌ای است در بیان شبهاتی که عده‌ای در باب سه مسأله مهم: توحید و حدوث عالم و عصمت انبیاء، اثبات ولایت علی علیه‌السلام و دوازده امام وارد کرده و مؤلف با استدلال بدانها پاسخ داده است.

آقای احمد منزوی این رساله را به قطب الدین نیریزی نسبت داده است، در حالیکه نیریزی ابتدا سنی نبوده که به شرف تشیع نایل شود بلکه از ابتدا شیعه بوده است و این رساله تألیف کسی است که سنی بوده و مستبصر شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۸۵۸/۲ ـ مشار فارسی ۵۳۴۱/۵ ـ مجلس ۱۳۵۶/۱۰ ـ مرعشی ۷۲/۱۳].

آغاز: «بسمله، حقیقت حمد مختص بجناب حضرت وجودی است عزوجلّ که وجوب و وحدت و حیات و علم و قدرت و ارادت و سایر صفات کمالیّه در مرتبهٔ ذات سرمدی الصّفات اوست و...».

انجام: « در خاتمه مذکوره حل این شبهه و دیگر شبهات هست ولو شئت کنت من المستبصرین فارجع الیه و کن من الشاکرین و ما توفیقی الاّ بالله و صلی الله علی نبینا محمد و آله اجمعین».

۷ـ توحید = توحید برهانی «۷۶ ـ ۷۸» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار شیرازی.

رساله‌ای است در اثبات واجب به شیوه متکلمان و حکما در ضمن دو مطلب:

مطلب اول؛ منکر شئ مقرّبان شئ‌است و نافی مثبت...

مطلب دوم؛ وجود که مفهومی است واحد عام و شامل وجودات خاصه.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۰۳/۲ ـ مجلس ۶۵۷/۱۰ ـ میکروفیلم دانشگاه ۷۵۰/۱].

آغاز: «بسمله جلّ ربّی لا اله الاّ هو له الحمد فی الاول و الآخر منت و سپاس مر خداوندیرا تعالی شأنه که نظام ملک و ملت برهان ساطع خود اوست و تحیّات و درود بر سیّدی که بود...».

انجام: «..پس آن ذات نسبت به معلومات علم است و نسبت به مقدورات قدرت است و نسبت به مرادات اراده و آن ذات واحدی است و هیچ دویی بهیچوجه از وجوه در او نیست والحمد لله».

۸ـدرّیتیم «۷۸ـ ۸۷» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار شیرازی.

در خویشتن‌شناسی و مراتب نفس انسانی و اثبات اینکه انسان عالم کبیر است که بصورت عرفانی نگاشته شده است.

[نسخه‌های خطی فارسی ۱۱۴۵/۲ ـ دانشگاه تهران ۳۷۰۳/۱۴ ـ الهیات تهران ۲۵۸/۱ ـ مجلس ۶۵۹/۱۰].

آغاز: «حمد و سپاس ازلی الاساس مر آفریدگاریرا که نشان الوهیتش مقوم موجودات است و شکر ستایش ابدی الاقتباس پروردگاریرا که نسبت به ربوبیّتش محصّل نمود مربوبات...».

انجام: «..و دماغ خود را بازیچهٔ شیاطین نسازد و دعویهای باطل نکند و بتوفیق خدای تعالی از نعم الهی محفوظ باشد و از شر نفس و شیاطین الانس والجن محفوظ».

۹ـ اوصاف الاشراف «۸۷ـ۹۹» (عرفان و اخلاق ـ فارسی)

از: خواجه نصیر الدین طوسی، ـ ۶۷۲ ق

به شماره ۲۰۶۵ در جلد سوم مراجعه شود.

۱۰ـ اسکندریه «۹۹ـ۱۰۵» (فلسفه ـ فارسی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، ـ ۸۱۴ ق

به شماره ۲۳۷۲ در هیمن جلد مراجعه شود.

آغاز: «سؤالاتی که حضرت امیر زاده اسکندر که حاکم شیراز بوده از حضرت سلطان العارفین سید شریف کرده اوّل در باب آفرینش و سببی که باعث آفرینش بود و اوّل چیزیکه آفریده بود و....».

۱۱ـ التحصین فی صفات العارفین «۱۰۵ـ۱۱۱» (حدیث ـ عرفان ـ عربی)

از: جمال الدین احمد بن محمد بن فهد حلی، ۷۵۷ ـ ۸۴۱ ق

در بیان فوائد و تعریف و آثار عزلت و گوشه‌گیری همراه با روایات و کلمات بزرگان و عرفان که در سه قطب تنظیم شده است:

الاول؛ تصوّرها. الثانی؛ آداب العزلة. الثالث؛ فوائد العزلة.

[الذریعه ۳۹۸/۳ ـ مرعشی ۴۸/۱۵ ـ مجلس ۲۱/۳۵ ـ مشار عربی / ۱۶۷].

آغاز: «بسمله و به نستعین الحمد لله موضح الرّشاد و مرشد العباد والصّلاة علی سیّدنا محمّد الهادی الی السّداد و علی آله الالباء الامجاد...»

۱۲ـ نفائس الارقام

از: مولانا محمد بن محمود دهدار.

این رساله در فهرست سابق این کتابخانه از اجزاء این مجموعه دانسته شده. شاید با

همان رساله سوم یا هفتم باشد. باید بررسی شود.

رساله اول نستعلیق ۱۲۰۱.

رساله دوم نستعلیق ۱۲۰۲. علامت بلاغ و تصحیح دارد. در هامش صفحات نوشته شده.

رساله سوم نستعلیق ۱۲۰۳. در هامش صفحات نوشته شده.

رساله چهارم نستعلیق ۱۲۰۲. در هامش صفحات نوشته شده.

رساله پنجم بدون تاریخ و نام کاتب. تحریر سده ۱۳. در متن و هامش نوشته شده.

رساله ششم بدون تاریخ و نام کاتب. تحریر سده ۱۳. علامت بلاغ و مقابله دارد.

رساله هفتم و هشتم تحریر سده ۱۳. علامت بلاغ و مقابله دارد. در متن و هامش نوشته شده.

رساله نهم تحریر سده ۱۳. در متن و هامش نوشته شده.

رساله دهم تحریر سده ۱۳. علامت بلاغ دارد. در متن و هامش نوشته شده.

رساله یازدهم نستعلیق ۱۲۰۴. در متن و هامش نوشته شده.

۱۱۱ برگ، ۱۳ × ۱۹.

﴿ ۳۴۳۱ ﴾

۱ـ شرح شواهد قطر الندی« ۱ـ ۲۹» (نحو ـ فارسی)

از: نظام الدین بن احمد اردبیلی.

[مرعشی ۷/۱۷].

۲ـ شرح شواهد سیوطی «۲۹ ـ ۸۲» (نحو ـ فارسی)

از: نظام الدین اردبیلی.

به ش ۳۰۴۷ در همین جلد رجوع شود.

۳ـ الاثنی عشریة فی الطهارة «۸۲ـ ۹۵» (فقه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی.

[الذریعه ۱۱۷/۱ ـ مشار عربی/ ۱۸].

۴ـ الاثنی عشریة فی الصوم «۹۵ـ ۱۰۷» (فقه ـ عربی)

به ش ۳۰۹۳ در جلد سوم رجوع شود.

۵ـ رساله‌ای شامل فوائدی برای طلاب «۱۰۸ـ ۱۱۵» (عربی)

۶ـ صیغ عقود و نکاح «۱۱۶ـ ۱۲۳» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی.

[الذریعه ۱۰۸/۱۵ و ۱۱۱ و ۲۲۷/۲۳].

رساله اول نسخ ۱۱۲۳. ار آغاز نقص دارد. با مهر بیضوی «محمد حسن» تصحیح شده.

رساله دوم تحریر سده ۱۲. تصحیح شده.

رساله سوم و چهارم تحریر سده ۱۲. با مهر «محمد حسن» حواشی دارد و تصحیح شده.

رساله ششم نسخ ۱۱۰۳.

۱۲۳ برگ، ۱۲ × ۱۸.

﴿ ۳۵۹۲ ﴾

۱ـ طوفان البکاء «۱ـ ۱۷۴» (مقتل ـ فارسی)

از: محمد ابراهیم بن محمد باقر جوهری (۱۲۵۳ ق)

به جلد ۲ ص ۵۵۶ رجوع شود.

۲ـ مختار نامه «۱۲۴ـ ۲۹۳» (تاریخ ـ فارسی)

از: ؟.

روایتی است از داستان قیام و انتقام مختار ثقفی از جنایتکاران فاجعهٔ کربلا که از چند تن چون ابو محنف ازدی، ابو المؤید بلخی در چهل و سه مجلس و خاتمه بیان شده است.

[**الذریعة ۱۷۳/۲۰ ـ فهرستواره منزوی ۴۷۱/۱**].

آغاز: «از راویان ثقات و ناقلان صداقت آیات مروی و منقول است که چون امیرالمؤمنین و امام المتقین و یعسوب الدّین ابی عبدالله الحسین صلوات الله علیه و آبائه و لعنة الله علی اعدائه از جام محنت ایّام شراب شهادت نوشیده.

۳ـ حدود و دیات «۲۹۴ـ ۳۰۹» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به مجموعه شماره ۵۰۳ در جلد سوم مراجعه شود.

۴ـ مدخل منظوم در علم تقویم «۳۰۹ـ ۳۱۰» (فارسی)

از: ؟.

غیر از مدخل خواجه و خجندی است و جدیدتر است.

[**الذریعه ۲۴۹/۲۰ ـ نسخه‌های خطی منزوی ۳۴۹/۱**].

آغاز:

«چون بدیدم که در بسیط زمین — هیچ دانش ز بعد دانش دین
نیست از دانش نجومی به — کاندر او گنج حکمت است فره

انجام:

که نباید شناخت در دو سرای — هیچ کس علم غیب غیر خدای
باد از ما درود بر اختر — هم بر اصحاب و اهل او یکسر

۵ـ نور الهدایه «۰ ۳۱ـ۱ ۳۱» (اعتقادات ـ فارسی)

از: جلال الدین دوانی.

مؤلف پس از آنکه تقلید در اصول و فروع دین را سست دانسته برای تحقق یقین عقلی به تحقیق و تتبع پرداخته است و این رساله بسیار مختصری است در برخی از معتقدات از جمله رؤیة الواجب، بعثت انبیاء و جز آن، مؤلف در انتهای رساله ار رساله دیگر خود در تحقیق خلق افعال عباد یاد کرده است.

در این نسخه نام رساله انوار دانسته شده.

آغاز: «حقیقت حمد مختص به جناب واجب الوجودی است عزوجل که وجوب وحدت و حیات و علم و قدرت و ارادت و سایر صفات کمال در مرتبه ذات سرمدی الصّفات او است.

٦ـ اصول دین «۲ ۳۱» (فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ بسیار کوتاهی است در اصول دین که بحث انتظار و ظهور را با شرح بیشتری بررسی کرده و در انتها به بحار الانوار و شرح صحیفه سجادیه ارجاع داده است.

آغاز: «بدان که اصول دین پنج است: اول توحید است و در این اصل پنج اعتقاد است دو اعتقاد از آنها از اصول دین است که به سبب این دو اعتقاد شخص مکلّف داخل در دین پیغمبر آخر الزّمان می‌شود.

انجام: حضرت فرمود علمی که به ملائکه و انبیاء و رسل رسید در آن بداء هست والبته می‌شود شاید که مراد آن باشد که آن چه به ایشان خبر داده می‌شود به عنوان حتم و ایشان به حتم خبر دهند در آن تغییری نمی‌باشد و تغییر از علم مخزون ناشی نمیشود که در غیب مکنون است یعنی آن چه را به غیر حتم به ایشان خبر دهند واقعش از ایشان مستور است تا در وقتی که مصلحت باشد به ایشان وحی نماید.

کتاب اول نستعلیق محمد باقر مکتب دار بختیاری در ۱۲۵۵. با مهر بیضوی «محمد باقر العلوم».

کتاب دوم و سوم نستعلیق همان کاتب در ۱۲۵۵.

کتاب چهارم و پنجم و ششم بدون نام کاتب و تاریخ کتابت.

۳۱۲ برگ، ۲۲ × ۳۴.

﴿ ۳۷۰۶ ﴾

۱ـ حکمت حیوان «۵ـ۱۲» (لغت ـ عربی به فارسی)

از: ؟.

ابتدا اسامی عربی هر یک از حیوان‌ها را که بر اساس الفبا مرتب است به فارسی ترجمه کرده سپس با عنوان «حکمت» فوائد آن را در طب و علاج امراض بیان می‌کند.

آغاز موجود: حکمت: بدان که شتر زهره ندارد بر روی جگر وی چیزی است مانند زهره در وی لعابی است که اگر در چشم کشند شب کوری دور کند و چون پشم شتر را بسوزانند و بر زخم ریزند خون بایستد.

انجام: اگر بریان کرده و دو کس با هم بخورند از محبّت یکدیگر ناشکیب شوند.

۲ـ نامه قیصر به امیر مؤمنان علیه‌السلام

۳ـ دستور تقویم نگاری «۱۵ـ۱۹» (فارسی)

از: ؟.

چگونگی تقویم نگاری و رموز و اشاراتی که تقویم نگاران به کار می‌برند را به طور مختصر شرح کرده است.

[مرعشی ۲۴۲/۲].

آغاز: بدان که آن چه در تقویم نوشته می‌شود یا به حساب جمل است یا به حروف آخر چیزها امّا آن چه به حساب جمل نوشته می‌شود علامات ایّام هفته و علامات ایّام ماه عربی و قدیمی و ترکی.

انجام: چنانچه زیاده از این خواهند در مطوّلات این فنّ رجوع نمایند.

۴ـ فالنامه منسوب به امیر مؤمنان علیه‌السلام و جدول‌های نجومی

۵ـ انتخاب حل التقویم «۲۲ـ ۴۱» (تقویم ـ فارسی)

از: ابوالخیر محمد تقی بن محمد الفارسی (زنده در ۹۴۸ ق)

گزیده‌ای است از کتاب «حل التقویم» از خود مؤلف با ترتیبی جدیدتر در یک مقدمه و مقاله و خاتمه با عناوین لمعة.

[الذریعة ۳۵۸/۲ـ نسخه‌های خطی منزوی ۲۳۹/۱].

آغاز: بعد از حمد و ثنا و صلاة مخفی نیست....و این رساله مشتمل است بر مقدّمه و مقاله و خاتمه امّا مقدّمه بدان که تقویم در لغت عرب راست داشتن و قیمة کردن است.

انجام: و هر وقت کفّ الخضیب در وسط السّماء باشد هر دعا کننده به امر مجیب الدّعوات مقرون گردد.

٦ـ فائده در طریق علم به اول ماه مبارک رمضان

۷ـ خلاصة الحساب «۴۴ـ ٦۲» (عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به ج ۱ ص ۲۱۹ مراجعه شود.

۸ـ روایتی از امیرمؤمنان علیه‌السلام در طالع

۹ـ زبدة الاصول «۶۴ـ۱۲۲» (اصول فقه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به ج ۱ ص ۲۶۹ مراجعه شود.

۱۰ـ نظم بخشی از زبدة الاصول = منظومه ناقص

۱۱ـ الاثناعشریه «۱۲۳ـ ۱۶۰» (فقه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به شمارهٔ ۶۵۲ در همین جلد مراجعه شود.

۱۲ـ الاثناعشریه «۱۶۱ـ۱۷۴» (فقه ـ عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به ج ۱ ص ۲۳ و ش ۶۵۲ در همین جلد مراجعه شود.

آغاز: الحمد لله علی الائه والصلاة علی اشرف انبیائه و اولیائه....فی فقه الصلاة الیومیه راجیا من الله سبحانه ان ینتفع بها الطّالبین و ان یجعلها علی احسن الذّخائر لیوم الدّین.

انجام: ففی الدفعة لصحّ واحدة لا غیر [السابع] کونها حرمیّة [الثامن] کونها ابکار [التاسع] کونها مما یطلق علی کلّ منهما اسم الحصاة.

رساله اول نستعلیق عبدالله تبریزی به خواهش ملا محمد امین در ۱۲۵۵.

رساله پنجم نستعلیق ۱۲۴۷.

رساله هفتم نستعلیق سید حسن در ۱۲۵۵.

رساله نهم نسخ محمد هادی بن محمد در ۱۲۰۴.

رساله یازدهم نسخ محمد امین بن قاسم بدون تاریخ.

یک برگ از اثنا عشریه صوم هم در ادامه این نسخه هست.

رساله دوازدهم بدون تاریخ از انجام ناقص.

۱۷۴ برگ، ۱۵ × ۲۱.

﴿ ۳۷۷۲ ﴾

۱ـ رجعت = چهارده حدیث «۲ـ ۲۰» (فارسی)

از: ملا محمد باقر مجلسی (۱۱۱۱ ق)

با شماره ۱۱ در همین جلد مراجعه شود.

۲ـ قصیده‌ای از فصولی «۱ـ ۲»

۳ـ روایاتی در امامت امام رضا علیه السلام «۲۱ـ ۲۶» (حدیث ـ فارسی)

از: ؟.

۲۴ روایت که دلالت بر امامت امام رضا علیه السلام دارد از کتاب «کمال الدین و تمام النعمة» شیخ صدوق برگزیده و ترجمه و شرح مختصر کرده است.

آغاز: در ذکر نصوص که بر امامت امام رضا علیه السلام و جملهٔ ائمهٔ اثنی عشر علیهم صلوات الله الملک الاکبر به روایت رسیده روایت کرد به ما محمد بن ابراهیم بن اسحاق طالقانی رضی الله عنه که گفت روایت کرد.

انجام: از امام جعفر صادق علیه السلام که گفت آن حضرت می‌فرمودند از ما دوازده مهدی‌اند که هدایت کنندگان راه حق‌اند شش تن از ایشان گذشته‌اند و شش تن دیگر باقی مانده و حضرت عزّت در هفتم آن چه خواهد کند یعنی بعد از این انشاء الله او را به وجود آرد و قایم مقام شش می‌سازد.

۴ـ قصه و داستان اصحاب رسّ «۲۶ـ ۲۸»

۵ـ احتجاج حضرت کاظم علیه‌السلام «۲۸»

۶ـ الفوائد الدینیه «۲۹ـ ۳۹» (ردّ تصوف ـ فارسی)

از: ملا محمد طاهر بن محمد حسین قمی (۱۱ ق)

در ردّ فلسفه و تصوّف و سؤالاتی در این رابطه با عنوان «بیان فرمائید ـ الجواب» آورده است.

[**الذریعه ۳۳۵/۱۶**].

آغاز: الحمد لله خالق البریّه و واهب العطیّة و دافع البلیّة و صلّی ا علی محمد و آله الزّکیّة الرّضیّة المرضیّة اما بعد....چه فرمایند علماء محقّقین امامیّه اید الله تعالی ایّام افاداتهم فی البریّه.

انجام: آن چه از احادیث در فضل علما مذکور شد مخصوص قسم اوّل و ثانی است و این طایف از آن محروم و بی‌بهره‌اند.

۷ـ عشق «۳۹ـ ۴۰» (عرفان ـ فارسی)

از: محمد یوسف الموتی طالقانی.

در بیان عشق و احوال عاشق و معشوق و فرق عشق حقیقی با مجازی و علائم آنها.

[**دانشگاه ۸۳۸/۹ـ نسخه‌های خطی، منزوی ۱۲۸۲/۲**].

آغاز: بسم الله الرّحمن الرّحیم ستایش و پرستش و حبّ و عشق از هر موجودی معبودی و معشوقی را است....که حسن و عشق از او به غیر سرایت کرده.

انجام:

و گرچه موی شوی موی می‌شکافد عشق
وگر کباب شوی عشق باد زن باشد

خموش کن که شـخن را وطـن دمشـق دلست
مگــو غــریب و راکش چــنین وطــن بـاشد

۸ـ زاد السالک = آداب اسلوک «۴۰ ـ ۴۲» **(عرفان و اخلاق ـ فارسی)**

از: فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

بیست و پنج مطلب را مورد توجه قرار داده. برای هر مطلب چند سطری بیاورده و این رساله را در جواب یکی از برادران روحانی که از کیفیت سلوک راه حق پـرسیده نگاشته است.

[الذریعه ۱۲/۲ ـ هدیة العارفین ۲/۶ ـ کتابشناسی آثار فیض‌کاشانی ص ۱۸۱].

۹ ـ رسالهٔ یوحنا = رساله در امامت = منهاج المناهج «۴۲ ـ ۴۴» **(فارسی)**

منسوب به یوحنّا بن اسرائیل مصری.

[دانشگاه ۵۴۶/۸ ـ نسخه‌های خطی، منزوی ۹۵۰/۲ ـ
مجموعه رسائل فارسی، مایل هروی ۲۱۳/۳].

۱۰ ـ معرفت تقویم «۴۵ ـ ۴۷» **(نجوم ـ فارسی)**

از: نظام الدین عبدالقادر بن حسین رویانی لاهیجی (ق ۱۰ هـ. ق)

در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه.

[دانشگاه ۸۹۵/۴ ـ مجلس ۵۳/۱۰ ـ سپهسالار ۴۹۲/۲ ـ نسخه‌های خطی، منزوی ۲۶۸/۱].

۱۱ ـ اختیارات الایام (صغیر) «۴۷ ـ ۵۰» **(نجوم ـ فارسی)**

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به ج ۲ ص ۱۸ مراجعه شود.

۱۲ـ نسب نامه خاندان عثمان بیک غازی « ۵۱ـ ۵۷» (فارسی)

از: ؟.

نسب نامه خاندان عثمان بیک غازی را به نقل از تاریخ «هشت بهشت» ادریس بن حسام الدین منشی بدلیسی (ق ۱۰) نقل کرده است.

[**مرعشی ۱۷۸/۱۲**].

آغاز: خلاصهٔ آن چه در این باب در تاریخ هشت بهشت مسطور است آن است که نسب و سلسله خاندان ابوالمجاهد عثمان بیک غازی برأی مورخان وثیق....نبی علیه السلام است.

انجام: اول کسی که علم طب را به کثرت اندیشه استنباط کرد و به هر کس آموخت او بود، وضع گرمابه از اوست، شراب از انگور او بیرون آورد، و علم خیاطی از نتایج فکر اوست، جاده شهرها در زمان او به هم رسید، مدت پادشاهی او هفتصد سال بود.

۱۳ـ بیست باب در اسطرلاب «۵۸ـ ۶۴» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق)

این کتاب با تصحیح مدرس رضوی در سال ۱۳۳۵ ش چاپ شده است.

[**الذریعه ۱۸۷/۳ ـ کشف الظنون ۲۶۴/۱ ـ آستان قدس ۳۰۳/۳ ـ نسخه‌های خطی منزوی ۲۴۳/۱**].

۱۴ـ جواهر نامه «۶۴ـ ۶۷» (طبیعیات ـ فارسی)

از: ؟.

مطالبی است در اقسام سنگهای قیمتی و خواص آن‌ها در دوازده باب که باب اول در معرفت الماس و باب دوازدهم در یشم است.

بعضی این رساله را از جوهریان دانسته اند.

[**نسخه‌های خطی، منزوی ۴۰۹/۱**].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصّلاة والسّلام علی خیر خلقه محمّد و آله الطّاهرین امّا بعد....که پادشاهان این رساله را در خزانه نگاه می‌دارند و هر که می‌خواهد مطالعه می‌نماید مستفید می‌شود.

انجام: و نیز گفته‌اند هر که یشم با خود دارد از علّت بواسیر خلاص یابد و رنگ و روی او مدام سرخ باشد و دارندهٔ یشم از علّت....برص در امان حق سبحانه و تعالی باشد.

۱۵ـ رساله در معمّا «۶۸ـ ۸۳» (معما ـ فارسی)

از: حسین بن محمد حسینی.

معماهائی را تحت عنوان اسامی اشخاص آورده است از اسم «میر علی شیر» شروع می‌شود و به اسم «بهادرخان» پایان می‌یابد.

آغاز: بسم الله الرحمن الرّحیم

به نام آن که از تألیف و ترکیب — معمّای جهان را کرد ترکیب

کشانید از معمّا نام امّا — شد از نامش گشاده هر معمّا

انجام:

چو ماه و مهر بر خاک.....

غایت رفعت بود با مهر و با مه همسری

مهر رخسارش شفیعی جانب دل رو نهاد

در دو دیده جا و منزل یا بیش چون بنگری

۱۶ـ فضیلت قرآن و سوره‌های آن «۸۴ـ۱۰۰» (فارسی)

از: ؟.

درباره فضیلت قرآن و حاصل آن و بعضی از فضایل و خواص آیات و سوره‌ها را

تحت عناوین «ساقیه ـ ساقیه» آورده است.

شاید بخشی از یکی از کتابهای علامه مجلسی و نحو آن باشد.

[نسخه‌های خطی، منزوی ۱۱۷/۱].

آغاز: در بیان فضیلت قرآن و حامل آن و بعضی از فضایل ایات و سور است و این مشتمل است بر چند ساقیه ساقیهٔ اوّل در فضیلت قرآن است.....

۱۷ـ تارخ چهارده معصوم در دو جدول

۱۸ـ افیونیّه = خواص افیون «۱۰۳ـ۱۱۷» (طب ـ فارسی)

از: محمود بن مسعود الطبیب تبریزی.

در پانزده باب و یک اصل و یک خاتمه در سود و زیاد افیون نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۶۲/۲ ـ آستان قدس ۲۴۳/۳ ـ نسخه‌های خطی، منزوی ۴۷۴/۱].

آغاز: الحمد لله المحمود فی کلّ فعاله والصّلاة والسّلام علی سیّدنا محمّد و آله اما بعد معلوم باشد که طبقات ناس در زمان ما اکثر دو صنف‌اند یک صنف آن که در رد منع و تقبیح و تهجین افیون آن قدر مبالغه می‌کنند.

۱۹ـ طب «۱۱۸ـ۱۵۷» (فارسی)

از: ؟.

آداب استحمام و جماع و ادعیه و ادویه برای رفع بیماریها که در چهار باب برگزار شده است:

باب اول: دارای دو مطلب: مطلب اول آداب حمام رفتن و مطلب دوم آداب جماع،

باب دوم: در ازاله مرض به قول کلّی دارای یک مقدمه و پانزده فصل.

باب سوم: عنوانی ندارد.

باب چهارم: در امراض مختلفه.

آغاز: مطلب اول در آداب حمّام: کیفیّت استحمام حضرت صادق علیه السّلام فرموده که چون داخل حمّام می‌شوی در وقتی که رخت برمی‌آوری بگو که اللّهم انزع عنّی ربقة النفاق و ثبّتنی علی الایمان.

انجام: و اذا بلغ المرام هذا المقام فلنختم الکلام حامدین لله الملک العلاّم.

۲۰ـ ترجمهٔ رسالهٔ ذهبیّه «۱۵۷ـ ۱٦٦» (طب ـ حدیث ـ فارسی ـ عربی)

از: ملا فیض الله عمارهٔ شوشتری.

در دو فصل نگاشته شده فصل اول متن عربی حدیث ذهبیّه و فصل دوم ترجمه آن است به دستور فتحعلی خان فرزند.... که فرمانروای شوشتر بوده است این ترجمه را انجام داده است.

[الذریعه ۱۰۳/۴ ـ دانشگاه ۱۰۳/۴ ـ نسخه‌های خطی، منزوی ۴۹۹/۱].

آغاز: حمد بی‌قیاس و سپاس ستوده اساس حضرت مقدس حکیمی را سزاوار است که عموم فیضش قطرهٔ ماء مهین را در ظلمات ارحام مستعدّ صورت احسن تقویم گردانید.

انجام: فرمود که او را به آب طلا بنویسند و به رسالهٔ مذهبّه موسوم سازند.

۲۱ـ رساله اقسام عدّه «۱٦۷ـ ۱۸۰» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

اقسام و احکام عدّه در ده فصل و یک خاتمه برگزار شده:

۱ ـ عدّهٔ حرّهٔ حایل ذات الاقراء.

۲ ـ عدّهٔ حرّهٔ حایل ذات الشهور.

۳ ـ عدّهٔ حرّهٔ حامل.

۴ ـ عدّهٔ حرّهٔ از وفات.

۵ ـ عدّهٔ امهٔ حایل ذات الاقراء.

۶ ـ عدّهٔ امه حایل ذات الشهور.

۷ ـ عدّهٔ امهٔ حامل.

۸ ـ عدّهٔ امهٔ از وفات.

۹ ـ عدّهٔ متعه بأقسامها.

۱۰ ـ عدّه امهٔ موطوء بملک.

خاتمه در احکام و لواحق عدّه.

آغاز: حمد بی‌حدّ و شکر بی‌عدّ قادر صمدی را سزاوار است که برای اظهار حکمت و انفاذ قدرت خود انسان را بر احسن تقویم و اقوم تنظیم خلق نمود و به جهت بقای نوع و حفظ از انقراض.

انجام: یعنی زنی که شوهر او وفات کرده باشد در حالی که از او غایب باشد عدّه می‌دارد از روز رسیدن خبر وفات هرچند پیش از رسیدن خبر به یک سال یا دو سال وفات کرده باشد.

۲۲ـ رسالهٔ رضاعیّه «۱۸۰ـ ۲۰۲» (فقه ـ فارسی)

از: فخر الدین (؟)

این رساله در یک مقدمه و دو فصل و یک خاتمه نگاشته شده: مقدمه در بیان تعداد محرّمات رضاعیّه، فصل اول: در شرائط رضاع، فصل دوم: احکام رضاع، خاتمه در گواهی دادن به رضاع.

آغاز: حمد بی‌حدّ و سپاس بی‌قیاس پروردگار یکتای بی‌همتا و یگانهٔ عدیم المثال بلا بدایت و انتهایی را سزاوار است که به قدرت نافذه و حکمت بالغهٔ خود موالید عالمیان را.

انجام: یعنی طلب رضاع از زن احمق نادان کودن مکنید و او را دایهٔ فـرزند خـود مگیرید چه به درستی که شیر بر طبعها غالب است یعنی طبع طفل شیرخـواره را بـر مقتضای خود برمی‌گرداند و مقتضای خود راکه اوصاف زن صاحب لبن است از نیک و بد در طبع آن شیرخواره احداث می‌نماید و آن را به حالت خود نمی‌گذارد.

۲۳ـ احکام صید «۲۰۲ـ ۲۰۷» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

احکام صید را در سه فصل و هر فصل دارای چند مسأله نگاشته است:

فصل اول در بیان آلات صید، فصل دوم در بیان احکام صید و فصل سوم در صید ماهی.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین والصّلاة علی اشرف الانبیاء و افضل المرسلین و علی آله المعصومین و عترته المطهّرین....فصل اوّل در بیان آلات صید: بـدان کـه شکـار کردن به جمیع آلات جایز است.

انجام: و بعضی از علما برآنند که خوردن ماهی زنده مباح نیست و بـعد از بـیرون آوردن آن از آب انتظار باید کشید تا بمیرد تا خوردن آن مباح باشد مثل سایر حیواناتی که ذبح آن‌ها می‌نمایند که تا بعد از ذبح نمیرند خوردن آن‌ها حلال نیست.

۲۴ـ ترجمة الصلاة «۲۰۸ـ ۲۱۴» (فقه ـ فارسی)

از: فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

در ضمن هشت در، به شرح و توضیح و ترجمهٔ سوره‌ها، اذکار و ادعیه‌ای کـه در نماز قرائت می‌شود، پرداخته است.

این کتاب را در سال ۱۰۴۳ ق نگاشته است.

[الذریعه ۱۱۴/۴ ـ کتابشناسی آثار فیض‌کاشانی ص ۱۵۱].

آغاز:

هرکه نه گویا بـه تـو خـاموش بـه هـرچـه نـه یـاد تـو فـرامـوش بـه

۲۵ـ لمعهٔ ... در نکاح دوام و متعه «۱۲۵ـ ۲۲۲» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

این رساله در یک مقدمه و چهار باب نگاشته شده: مقدمه در بیان فضیلت نکاح.

باب اول در عقد دوام و ارکان آن دارای دو فصل.

باب دوم در بیان عقد متعه و دارای فصل.

باب سوم در احکام نکاح، مشتمل بر سه فصل.

باب چهارم در ملک، شامل دو فصل می‌باشد.

آغاز: حمد و سپاس لایق مصوّری است که بدایـع صـور زیـبای دلبـران حـوری صفتان را به جهت اطفای شهوت حیوانی و ابقاء نوع انسانی اختراع کرد و از این شکر بی‌قیاس.

انجام: اگر مدّت تحلیل را تعیین کند و اگر نکند ظاهر آن است که مستمر باشد تا آن که مالک فسخ.

رساله اول تا هجدهم (غیر از یازدهم) بدون نام کاتب و تاریخ کتابت.

رساله ۱۱ تحریر ۱۰۸۸.

رساله هجدهم از آخر ناقص و رساله نوزدهم چند سطر از اولش محو شده است و هر دو بدون تاریخ.

رساله بیستم نسخ محمد تقی بن حیدر شوشتری در ۱۰۸۸.

رساله بیست و یکم بدون تاریخ.

رساله ۲۲ و ۲۳ نستعلیق ۱۰۸۹.

رساله ۲۴ نستعلیق طالب بن اسماعیل در ۱۰۸۸.

رساله ۲۵ بدون تاریخ.

۲۲۲ برگ، ۲۲ × ۲۶.

﴿ ۳۷۸۷ ﴾

۱ـ انوار الشهادة فی مصائب العترة الطاهرة «۱۳ـ ۳۸» (مقتل ـ فارسی)

از: حسن بن علی یزدی حائری (۱۲۹۷ ق)

کتاب با عناوین «فصل ـ فصل» است در ذکر مصیبت خاندان مطهر رسول اکرم صلی الله علیه و آله. مطالب این کتاب در فضائل اهل بیت علیهم الصلاة و گریه بر خامس آل عبا علیه السلام آغاز و به مصائب ایشان در پس از فاجعه کربلا و زندگانی امامان شیعه از ولد سید الشهداء علیه السلام خاتمه می‌یابد. در میان مطالب مؤلف با عنوان مؤلف گوید، شرحی بر بعضی عبارات می‌افزاید.

[الذریعه ۴۳۰/۲ ـ فهرستواره منزوی ۱۵۵۴/۳].

آغاز: فصل بیست و سیّم در وفات زینب خاتون و اسیری اهل بیت در دفعهٔ ثانی از مدینه به شام محنت انجام مرویست که بعد از آن که معاویه علیه اللّعنة.

انجام: و از جملهٔ آن اسیران شهربانو بود که جهان شاه نام داشت وقتی که او را اسیر نمودند چهار صد کنیز با او بودند همه با لباس و معجر و مقنعه.

۲ـ تجارت سید انبیاء (صلوات الله علیه و آله) و عروسی وی «۳۹ـ۱۰۲»

(تاریخ ـ فارسی)

از: ؟.

قضیه تجارت رفتن حضرت رسول صلی الله علیه و آله را در نه مجلس به نقل از قطب راوندی ابن شهر آشوب، بحار الانوار بیان کرده است، مؤلف در پایان مجلس به ذکر مصیبت اهل بیت علیهم الصلاة والسلام پرداخته است.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین والصّلاة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد این چند مجلس در بیان تجارت رفتن پیغمبر خداو عروسی آن حضرت است.

انجام: یا ابا عبدالله آیا چه وارد آمد بر آن مصیبت زدگان در تغسیل و تکفین و تدفین آن صغیر یتیمه الا لعنة الله علی القوم الظالمین و سیعلم الّذین ظلموا ایّ منقلب ینقلبون.

۳ـ تولد ام الائمة «۱۰۲ـ۱۱۳»

(تاریخ ـ فارسی)

از: ؟.

تولد سیدة نساء العالمین زهرای بتول علیها السلام را با استفاده از روایات و کتب بیان کرده است.

آغاز: در تولّد امّ الائمّه النّجباء فاطمة الزّهراء صاحب کتاب عدد رحمه الله روایت کرده است که پنج سال بعد از بعثت حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله حضرت فاطمه سلام الله علیها از خدیجه متولّد شد.

انجام: دیدم که احدی را دوست‌تر از علی بن ابیطالب نمی‌داری با این سبب تکلّم نمودم به لغت علیّ بن ابیطالب علیه السلام تا موجب زیادتی محبّت تو و قلع هموم و غموم تو شده.

۴ـ ترجمهٔ احادیث قدسی = ترجمه چهل سوره «۱۲۰ـ۱۲۵»

(حدیث ـ فارسی)

از: محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی (۱۲۳۴ ق)

ترجمهٔ چهل حدیث قدسی یا چهل سوره از تورات است که نسخه‌های متعددی از آن در این کتابخانه هست.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین و صلّی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما

بعد...این حقیر را بر این داشتند که این احادیث قدسی را ترجمه فارسی نمایم و حقیر از برای اجابت این کلمات را فارسی کردم.

انجام: یابن آدم کیف لا تجتنبوا الحرام و لا اکتساب الاثام و لا تخافون النیّران و لا تتقون غضب الرّحمن فلولا مشایخ رکع و اطفال رضّع و بهائم رتّع و شباب خشّع.

۵ـ مجالس «۱۲۶ـ۱۳۴» (تاریخ ـ فارسی)

از: حسن بن علی یزدی حائری (۱۲۹۷ ق)

چند مجلس در ذکر غزوات و فضائل ائمه طاهرین علیهم‌السلام است که به جهت بعضی از اجله ذاکرین گرد آورده است.

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین و صلّی الله علی اشرف الخلائق اجمعین محمد و آله الطّاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین و بعد بدان که این چند مجلس شریف است در غزوات و فضائل ائمّه طاهرین علیهم السّلام.

انجام: ناگاه چهار پسر حاضر شدند چون سرو رعنا و بر او سلام کردند و در جواب ایشان فرمود سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین پس رو به ایشان کرد و گفت یا ابت استأجره انّ خیر.

کتاب اول فقط فصل ۲۳ و ۲۴ و ۱۰ را دارد. در ادامه حدیث کساء یا دعای کساء را دارد بخط محمد حسین لنگرودی. بدون تاریخ.

کتاب دوم بدون تاریخ.

در ادامه کتاب سوم مجلس روضه نوشته شده. نسخ محمد حسین لنگرودی در ۱۲۹۵.

کتاب چهارم تا سوره تاسع عربی و فقط ترجمه فارسی مقدمه را دارد. بدون تاریخ.

کتاب پنجم تا مجلس ششم را دارد. بدون تاریخ.

۱۳۴ برگ، ۱۵ × ۲۰.

﴿ ۳۹۱۱ ﴾

۱ـ حاشیة شرح الشمسیة« ۱ـ۱۷» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

حاشیه‌ای است شاید بر یکی از شروح شمسیه با عناوین «قال الشارح» و یک عنوان دیگر که در این نسخه نانویس است.

آغاز: هذه من خواطر خاطری الفاتر و نتایج فکری القاصر لم...من الناظرین فی هذا الکتاب من الفضلاء و لم....بمثلها من تامّل من العقلاء و ان کنت فی ریب مـمّا القـی الیک فانظر فیها....قال الشارح اورد الکاتبی علی هذه القاعدة....

۲ـ حاشیة علی بحث اجتماع الشرط مع القسم من شرح الجامی علی الکافیة « ۲۱ ـ ۲۳» (نحو ـ عربی)

از: محمد طاهر بن شاه احمد بن شاه البیدوازی.

تعلیقه کوتاهی است بر مبحث اجتماع شرط با قسم. مؤلف چون ترتیب لف و نشر این مبحث را در شرح جامی مغلق دیده به حلّ آن در این رساله اقدام کرده است.

آغاز: هذه مقدمات واهیة علّقتها بمبحث اجتماع الشرط مع القسم من کتاب الشرح الکافیه المسمیّ بالفوائد الضّیائیة المشهور بشرح ملاّ لحلّ اغلاق ترتیب اللف والنشر الواقع فی هذا المبحث.

۳ـ تفسیر سورة الفاتحة «۲۴ ـ ۳۲» (تفسیر ـ عربی)

از: ؟.

در این تفسیر کوتاه بیشتر به مباحث لغوی و ادبی پرداخته شـده و مـختصری بـه مطالب عرفانی نیز اشاره می‌شود.

[مرعشی ۱۸۲/۱۱].

آغاز: الباء امّا للاستعانة اوالمصاحبة و قد ترجّح الاولی باشعارها بکون ذکر الاسم الکریم عند ابتداء الفعل وسیلة الی وقوعه علی وجه الاکمل الاتمّ حتّی کانّه لا یتأتّی و لا یوجد بدون التّبرک بذکره.

انجام: قوله عزّوجلّ سلطانه غافر الذّنب و قابل التّوب شدید العقاب ذی الطّول حیث.... صفة الانتقام و جعلها محفوفة بنعوت العفو و الاحسان مغمورة فی صفات الرحمة و لنقطع الکلام علی لفظی الرحمة والغفران سائلین منه جل شأنه ان یغمرنا برحمته.

۴ـ الاعتقادات «۳۲ـ ۳۷» (عربی)

از: شیخ بهائی (۱۰۳۱ ق)

به شمارهٔ ۳۲۶۳ در همین جلد مراجعه شود.

۵ـ مغالطات الشکل الاول «۳۸ـ ۵۲» (منطق ـ عربی)

از: ؟.

با اینکه نتیجهٔ شکل اول یقینی و بدیهی است اما در این رساله چند مثال ذکر کرده که ظاهر آنها از شکل اول است اما نتایج غیر صحیح است.

این رساله با عناوین «مغلطه ـ حلها» برگزار شده است.

[مرعشی ۳۰۲/۷].

آغاز: الشکل الاوّل علی تقدیر صدق نقیض المطلق، ینتج کلّما کان الشی لیس بجسم و موجودا فهو جسم و انّه.... و متّصلة موجبة.

انجام: انّا لا نسلّم انّه یجوز ارتفاعه بارتفاع المحمول و الاّ یلزم انّه ضروریّ الوجود والعدم....بل یجوز ارتفاعه بارتفاع المحمول....و قوله انّه غیر ممتنع ممنوع بل.... وعدمه ضروریّ. و لیکن هذا آخر ما اردنا.

٦ ـ الحاشية الوافية لحل ديباجة الفوائد الضيائيّة «۵۳ ـ ۷۴» (نحو ـ عربی)

از: میر هدایت الله الحسینی قمی.

نکات دقیق دیباچه «الفوائد الضیائیه» جامی را با تقدیم مقدمه‌ای در علم نحو بررسی کرده است.

آغاز: الحمد لله الّذی جعل النّحو مفتاحاً للبیان و صیّرة آلة لیحترز بها عن الخطأ فی اللّسان والصّلاة علی خیر الانبیاء والمرسلین محمّد صاحب الفرقان و آله النّجباء....لما رأیت الدّیباجة الّتی صنّفها...عبدالرحمن الجامی.

رساله اول از انجام ناقص و بدون تاریخ تحریر سده ۱۱ (ظ). با مهر مربع «فاضل الموسوی».

رساله دوم بدون تاریخ. گویا دو برگ از این رساله در صحافی پس و پیش شده.

رساله سوم نستعلیق ابن محمد معصوم تا پدرلی (کذا) در ۱۱۲۹.

رساله چهارم نستعلیق ۱۱۲۸.

رساله پنجم از اول ناقص. نستعلیق محمد سعید گیلانی بدون تاریخ.

رساله ششم از آخر ناقص. بدون تاریخ. تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

۷۴ برگ، ۱۲ × ۱۷.

﴿ ۳۹۱۷ ﴾

۱ ـ حقیقة الحقائق «۱ ـ ۳» (عرفان ـ عربی)

از: محیی الدین محمد بن علی مکی (۶۳۸ ق)

چند فصل کوتاه عرفانی است در شناخت حقایق اشیاء و صفات حق و حقیقت انسانی و مانند این بحثها. برای یکی از مریدان نوشته شده است.

[مرعشی ۳۲۶/۱۲].

آغاز: الحمد لله الّذی جعل الموجودات علی وجوده دلیلا و اوضح للسائرین علی جنابه الاقدس سبیلاً والصّلاة والسّلام علی رسوله محمد المصطفی فی الخلائق

حبیباً... فالعالم دلیل علیه و هو مدلول والدلیل علی نوعین العالم الکبیر.

انجام: و نسبة الحق فی وحدته الذاتیّة کنسبة الواحد الی جمیع الاعداد لا یتحقق کلّ الاّ بالواحد و اذا فرض ان یرتفع واحد فی الاعداد فلا یتحقق الحقائق فی الاعداد الاّ نفس المعنی الحقیقی.

۲ـ نفس = رساله در....«۴ـ ۷» (فلسفه ـ فارسی)

از: ؟.

رسالهٔ مختصری است در اثبات تجرّد نفس که در یک مقدمه و یک مـقصد و یک خاتمه نگاشته شده است.

آغاز: این رساله مشتمل است بر مقدّمه و مقصدی و خاتمه. مقدمه: پوشیده نیست که نفس انسانی از سنخ ملکوت و عالم مجرّدات است و تعلّق او به بدن بنا بر توقّف کمالات او است.

انجام: چون سؤال کردند که چند طایفه‌اند ایشان فرمودند آنانی که در اهل خود و آن چه ولایت و استیلا باشد عدالت بجای آورند و از افراط یا تفریط متحاشی باشند و حضرت پادشاه....را اجتهاد می‌باید نمود.

۳ـ آغاز و انجام «۷ـ ۲۱» (فارسی)

از: خواجه طوسی.

رسالهٔ مختصری است در مسائل بعد از مرگ از قبیل: مکان و زمان آخرت، حشر خلائق، احوال اصناف خلق در آن جهان، ذکر بهشت و دوزخ، صراط و ثواب و عقاب اعمال و غیره.

آغاز: ربّنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنک رحمة انک انت الوهّـاب ربّنا انّک جامع الناس لیوم لا ریب فیه انّ الله لا یخلف المیعاد سپاس آفریدگاری را که

آغاز همه از اوست و انجام همه با اوست....

انجام: دنیا و آخرت بر مرد خدا حرام است الدنیا حرام علی اهل الاخرة و الاخرة حرام علی اهل الدنیا و هما حرامان علی اهل الله پس این است آن چه تحریرش در این وقت دست داد.

انتظار از بینندگانی که در این فصلها نظر کنند این است که دعای خیر دریغ ندارند و اصلاح سهوهایی که قابل اصلاح باشد به جای آورند.

به شماره ۲۳۶۴ در همین جلد رجوع شود.

۴ـ الاسئلة و الاجوبة من کلام ارسطاطالیس« ۲۱ـ ۲۲» (فلسفه ـ عربی)

از: ؟.

سؤالات فلسفی است که جوابهای آن منسوب به ارسطو است که با عناوین «لم صار ـ لم صار» نگاشته شده است.

آغاز: هذا أسؤلة و أجوبة من کلام ارسطاطالیس: لم صار من کانت رؤیته شنیعة کان الجهل فیه غالباً لان حسن الخلق یتبع شدّة القوة فی النّفس و قبح الجهل یتبع ضعفها.

۵ـ حدود الاشیاء «۲۲ـ ۳۰» (فلسفه ـ عربی)

از: شیخ الرئیس حسین بن عبدالله بن سینا (۴۲۸ ق)

چند نسخه از آن در این کتابخانه هست.

[**الذریعه ۳۰۰/۶ ـ مرعشی ۳۱۹/۵ ـ مشار، عربی ص ۴۵۶**].

٦ـ فائده‌ای فلسفی

از: مولانا کمال الدین بن عبدالرزاق.

۷ـ یزدان شناخت = ایزد شناخت « ۳۱ ـ ۳۸» (فلسفه ـ فارسی)

از: شهاب الدین سهرو ردی (۵۸۷ ق)

این کتاب برای صدر الفضلا جمال الدین محمد فرزند محمود در سه باب نگاشته شده است:

باب اول: شناخت خدا (هفت فصل)

باب دوم: رستاخیز (هشت فصل)

باب سوم: پیامبری (شش فصل)

این کتاب به عین القضاة همدانی نیز نسبت داده شده و نسخه هایی از آن به ابو علی سینا و بابا افضل هم منسوب شده است. در نسخه حاضر باب دوم دارای نه باب (فصل) است.

[نسخه‌های خطی منزوی ۸۶۶/۲ ـ دانشگاه ۱۶۰/۳ ـ الذریعه ۲۷۸/۲۵].

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم رسالة یزدان شناخت من تصانیف....چون ایزد سبحانه و تعالی از جناب قدس ازلی....بنده‌ای را از بندگان خویش برگزیند و لباس سعادات و خلعت کرامات در وی پوشاند....

انجام: این اشاعت و اذاعت در میان حکماء سخت محظور است خصوصاً بر نامستعدان و نااهلان.

۸ـ پرسش و پاسخ «۴۶ ـ ۵۰» (فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

پاسخ به سه پرسش ملا خلیل قزوینی است: ۱ ـ دربارهٔ طریقهٔ حکما و حقیقت و بطلان آن. ۲ ـ طریقهٔ مجتهدان و اخباریان. ۳ ـ طریقهٔ فقهاء و صوفیان.

چاپ شده است.

[الذریعه ۱۸۷/۵ ـ مجلس ۵۸۶/۹ ـ نسخه‌های خطی، منزوی ۹۰۱/۲].

آغاز: الحمد لله والسّلام علی عباده الّذین اصطفی...حق برادران ایمانی را و خـلیل روحانی و طالب دقایق معانی را از وساوس شیطانی و تسویلات نفسانی در امان خود بدارد.....طریقهٔ حکما و حقیقت و بطلان آن باید دانست که حق تعالی اگر مردم....

انجام: و کذلک جعلناکم امة وسطا و اگر در آن چه گفتیم تفکر نمائید در هر باب حق بر شما ظاهر می‌شود والله یهدی من یشاء الی صراط مسـتقیم والحـمد لله اولاً و آخراً و صلّی الله علی محمد و آله.

۹ـ انوار حکمت = نصایح یوسفی «۵۰ـ ۵۴» (اخلاق ـ فارسی)

از: یوسف بن محمد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ ق)

در اخلاق عرفانی با عناوین «کلمه، نکته، پند، حدیث و موعظه» که تاریخ ۹۱۹ هـ. ق به انجام رسانده است. بعضی این کتاب را از غزالی دانسته‌اند.

[نسخه‌های خطی منزوی ۱۵۴۵/۲ ـ دانشگاه ۴۲۴۴/۱۵ ـ الفبائی آستان قدس ص ۷۲].

آغاز: الحمد لله الّذی نور مصابیح القلوب بانوار حکـمته و زیّـن بسـاتین الارواح بازهار نعمته والصّلاة علی محمد و آله الطاهرین. الهی بعزت آن‌ها که رخش همّت در ساحت میدان قناعت تاخته‌اند.

انجام: پاک دامن باش....ایمن زی که به شکست حاسد رونق خردمند شکسته نشود و به عیب بدگو مرد پاک دامن معیوب نگردد.

رساله اول از انجام ناقص. بدون تاریخ.

رساله ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ بدون تاریخ.

رساله هفتم فقط باب دوم را دارد بدون تاریخ. در ادامه آن شعر و حدیث و مطالب فلسفی هست.

رساله هشتم نستعلیق ۱۲۴۸ درکاشان.

رساله نهم نستعلیق ۱۲۴۸.

۵۴ برگ، ۱۱ × ۱۷.

﴿ ۳۹۵۲ ﴾

۱ـ تحفة المؤمنین« ۱ـ۱۴» (کیمیا ـ فارسی)

از: ؟.

در کیمیا و علم صنعت که در پنج حل و سه عقد و یک خاتمه بیان شده است و گویا بخشی از یک کتاب بزرگ‌تر باشد. در الذریعه آن را جلد نخست کتاب «دستور جامع» کبیر که شامل علوم مختلف می‌باشد دانسته است.

این نسخه فقط باب پنجم در اصول صناعات و امور غریبه را دارد.

[**الذریعة ۴۷۳/۳ و ۱۵۲/۸ ـ نسخه‌های خطی منزوی ۶۱۶/۱**].

آغاز: بدان بدرستیکه علم صناعت علمی است به تبدیل قوای اجرام معدنی بعضی به بعضی تا حاصل شود ذهب و فضّه از سایر فلزّات و آن را کیمیا نامند و علم طلسمات علمی است که به او دانسته شود.....

انجام: و آنچه مانند به این خط توان یافت و به نقطه احتیاج ندارد و متصل نویسند.

۲ـ تحفة الفوائد«۱۵ـ ۴۰» (کیمیا ـ فارسی)

از: محمد حسین بن عبدالغفور بروجردی.

این کتاب علم کیمیا و صنعت‌های مختلف آن را در یک مقدمه و دوازده تحفه که هر کدام شامل چند فایده است بررسی کرده در مقدمه‌اش از سر الاسرار زکریای رازی، رسائل رشتیه و توبلیه شیخ احمد احسائی که با تعظیم از او یاد می‌کند و جز آن نام برده است. در الذریعه از مؤلف و کتاب او یاد نشده است.

آغاز: حمد و سپاس بی‌منتها و ستایش بی‌عدّ و احصا آفرینندهٔ را سزاست که به نیم ذرّهٔ کیمیای رحمت خود ظلمت و کدورت شرک و جهالت را از دلهای ارباب ضلالت....را به گنج توحید و نور هدایت مبدّل گردانید.

انجام: و بسیار تحفه است قدر این را بدان و از نااهل مخفی دار و شکر الهی بجای بیاور.

۳ـ فائده شامل دستور عرق گوگرد

۴ـ عمل قمری و چند عمل دیگر «۴۲ـ۴۹» (کیمیا ـ فارسی)

از: ؟.

عمل قمری را به نقل از موصلی در سه رکن بیان کرده سپس چند عمل دیگر از مغربی، همایون میرزا و ابن زهره را بررسی می‌کند.

آغاز: باب در علم قمری که از عبدالله موصلی منقول است و گویند که در این عمل شکّی نیست زیراکه به تجربه در آویخته‌اند و این عمل مشتمل بر سه رکن است: رکن اوّل در بیان تدبیر زرنیخ است.

انجام: و طریق تصفیه قلع این است که بگیرند از قلع هر قدری آب در سر آن‌ها نمایند و چون آب شوند در ظرفی گردد....این سرّ بزرگی است که حقیر بر آن مطلع شده‌ام و این عمل را سه مرتبه نمایند تا خوب مصفّی شود این تصفیه قلع.

۵ـ ادعیة السرّ «۵۰ـ ۷۱» (دعا ـ عربی ـ فارسی)

از: ضیاء الدین فضل الله بن علی راوندی (ق ۶)

سی و دو دعاست که به جهت حاجت‌های مختلف خوانده می‌شود و در شب معراج به حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله تعلیم داده شده است. الذریعه آن را شامل سی و یک دعا دانسته است. کفعمی این دعاها را در کتاب خود «بلد الامین» بدون ذکر سند آورده است.

این نسخه ترجمه فارسی دعاها را نیز دارد.

[**الذریعة ۳۹۶/۱ ـ مرعشی ۱۰۸/۲**].

آغاز: الحمد لله ربّ العالمین کفاءً لافضاله و صلواته علی خیر خلقه محمّد و آله! ادعیه السّر روایة ابی جعفر الباقر علیه السلام عن امیرالمؤمنین علیه السلام قال کان لرسول الله صلی الله علیه و آله سر لا یعلمه الاّ قلیل.

٦ ـ منتخب الختوم «۷۳ ـ ۷٦» (دعا ـ فارسی)

از: ابراهیم بن محسن کاشانی.

مختصری است در ذکر ادعیه و ختوم برای توسعهٔ رزق و رفع و دفع فقر و سحر و بلیات و شفای مریض و جز آن. الذریعه (مؤلف را) معاصر دانسته است. این کتاب در هامش «الصحیفة الهادیة» به سال ۱۳۱۸ به طبع رسیده است.

[الذریعة ۳۹۹/۲۲ ـ فهرست‌های خود نوشت فیض کاشانی ۳۱۵].

آغاز: بدان که این رساله مشتمل است بر ختومی چند از برای توسعهٔ رزق و توانگری و دفع فقر و دفع اعداء و دفع سحر و اداء دین و شفای بیمار و محفوظ بودن از بلیّات و خلاصی از حبس.

انجام: و بعد از آن این دعا را بخوانند یا من اذا تضایقت الامور تفتح له بابا لا تصل الیه الاوهام ضاقت علیّ اموری فافتح لی باباً لا یصل الیه وهمی انّک علی کلّ شئ قدیر و بالاجابة جدیر و صلّی الله علی خیر خلقه محمّد و آله اجمعین.

۷ ـ رسالة الصناعة = رسالة فی الکیمیا «۸۱ـ۱۱٦» (عربی)

از: احمد بن زین الدین الاحسائی (۱۲۴۱ ق)

مختصری است در علم صناعت در چهار عمل: تفصیل ماده، تزویج ماده، تفصیل ارکان و طبایع و ترکیب ارکان.

این نسخه ترجمه فارسی را نیز دارد.

[الذریعه ۱۹۶/۱۸ ـ فهرست مشایخ ۴۳/۲].

آغاز: الحمد لله رب العالمین والصّلاة والسلام علی اشرف الانبیاء والمرسلین محمّد خاتم النّبیین و علی آله اجمعین الی یوم الدّین و بعد اعلم انّ الحجر معمول و نسبته الی الاکسیر کنسبة النطفة من المنّی من الانسان.

انجام: و باقی السؤال اشرنا الیه فی کلامنا هذا.

۸ـ قلع الآثار «۱۶۳ـ ۱۶۵» (فارسی)

از: عماد الدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰)

پنجاه و دو باب بسیار مختصر است در زدودن رنگ‌ها که بر لباس یا چیزهای دیگر نشیند از کتاب‌های مختلف اختیار شده و هر موضوعی را به گویندگانش نسبت داده است. در الذریعه آن را در چهل و نه باب معرفی کرده است.

[**الذریعة ۱۶۶/۱۷ ـ مرعشی ۱۴۸/۷ ـ نسخه‌های خطی منزوی ۴۴۶/۱**].

آغاز:

شکر حقّ را که آب رحمت او — محو آثار جرم عصیان کرد
عادلی کز کمال قدرت خویش — قطع آثار ظلم و عدوان کرد

انجام: در خواصّ الاشیاء آمده که سرکه را بجوشانند و در اشنان و بوره حل کنند و باز بجوشانند و مواضع اثر را در او فرو برند و بخیسانند اما به دست نرسانند که رنگ زایل شود و پاک شود.

۹ـ آتشک «۱۷۶ـ۱۸۸» (طب ـ فارسی)

از: عماد الدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰)

مؤلف ضمن مقدمه طولانی خود گفته است که اطباء غیر از میر بهاء الدوله نوربخشی به مرض آتشک (آبله) اهتمام ننموده‌اند و اگر اقوالی نیز دارند به سبب نوشیدن مسکرات عقل کاملی ندارند تا بدان اعتنا شود. اما خود وی پس از سفر به مشهد مقدس و در آستان آن حضرت به این مسأله پرداخته است.

[**الذریعة ۳۱۰/۵ ـ مرعشی ۲۶۱/۲ ـ نسخه‌های خطی منزوی ۴۶۱/۱**].

آغاز: الحمد لله المحمود فی کلّ فعاله والصّلاة علی سیّدنا محمّداً محموداً احمداً و آله و بعد چون مرضی که معروف بآتشک است در زمان قدیم نبود یا کسی به آن مرض مطلع نشده.

انجام: این است تمام کلام بهاء الدین.

۱۰ـ طالع نامه «۱۸۸ـ۱۹۱» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

ابتدا روش استخراج تولد شخص در یکی از طالع بروج را بیان کرده سپس احوال یمن و نحس بروج دوازده‌گانه را بیان کرده است.

آغاز: که چون خواهند بدانند که تولّد او به طالع کدام برج بوده است آن شخص را و اسم مادر او را به حساب این ابجد حساب نمایند و چون نام شخص را و مادر او را به این حساب حساب نمودند.

انجام: و چون ماه نو بیند به روی زنان بیند تا بر وی مبارک باشد.

۱۱ـ خواص افیون = افیونیه «۲۰۰ـ۲۱۴» (طب ـ فارسی)

از: عماد الدین محمود بن مسعود طبیب شیرازی (ق ۱۰)

در فوائد و خواص و برخی از مضار افیون که در یک مقدمه دارای پانزده باب و یک اصل و یک خاتمه مرتب شده است.

[الذریعة ۲۶۲/۲ ـ مرعشی ۱۴۸/۷ ـ الفبایی آستان قدس ۶۱].

۱۲ـ ترجمهٔ توحید مفضل «۲۱۵ـ۲۲۲» (حدیث ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به مجموعه شمارهٔ ۷۶۷ ضمیمهٔ سوم در همین جلد مراجعه شود.

۱۳ـ ترجمه قرآن مجید (تفسیر ـ فارسی)

از: ؟.

ترجمه و تفسیر مختصری است از آیات ۷۴ واقعه تا ۹ حشر از قرآن مجید.

۱۴ـ جنات الوصال «۲۶۳ـ ۲۸۱» (منظومه ـ فارسی)

از: نور علیشاه (۱۳۱۲ ق)

به ج ۲ ص ۲۰۴ مراجعه شود.

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم افتتاح کنز اسمای عظیم
بازگو از نام نامیّ اله سوی جنّات وصالش جوی راه

انجام:

گنجهایت جمله نه گنج آمده این یکی چار آن یکی پنج آمده
نه سپهر و نه بهشت و نه مقام حاصلت زین گنجها گردد تمام

۱۵ـ طب الاکبر = طب اکبری «۲۸۴ـ ۲۸۷» (فارسی)

از: شاه محمد اکبر بن محمد ارزانی (ق ۱۲)

به ج ۲ ص ۵۵۳ مراجعه شود.

۱۶ـ ترجمه بخشی از آیات قرآن مجید در ادامه رساله ششم

۱۷ـ چند فائده در طب و کیمیا در ادامه رساله هفتم

۱۸ـ فائده در کیمیا (صابون) و خواص نعناء و افیون در ادامه رساله هشتم

۱۹ـ فائده در کیمیا و منافع افیون که یک برگ آن به زبان عربی است. در ادامه رساله دهم

۲۰ ـ فائده در استخارات از علامه مجلسی در ادامه رساله یازدهم

۲۱ ـ مطالب منقول از کامل الزیارات، مخزن البکاء و دعای صنمی قریش در ادامه رساله سیزدهم

در فهرست سابق این کتابخانه صحیفه سجادیه (ظاهراً ناقص) و شرح اسماء (فارسی) نیز در این مجموعه دانسته شده است؟

رساله اول و دوم بدون تاریخ. حاشیه دارد.

رساله چهارم از انجام ناقص. بدون تاریخ. حاشیه دارد.

رساله پنجم ۳۱ دعا را بدون سند دارد. نسخ ۱۲۸۶.

رساله ششم را کاتب به فیض کاشانی نسبت داده است که درست نیست. بدون تاریخ.

رساله هفتم نسخ ۱۲۸۲.

رساله هشتم چهل و هشت باب دارد. نستعلیق ۱۲۸۵.

رساله نهم نستعلیق محمد حسین بروجردی در ۱۲۸۴ در بروجرد.

رساله دهم از انجام ناقص و بدون تاریخ.

رساله یازدهم تا باب هشتم از مقدمه را دارد. بدون تاریخ.

رساله ۱۲ و ۱۳ بدون تاریخ.

رساله ۱۴ جلد اول یا بخش اول را دارد. بدون تاریخ.

رساله ۱۵ جلد اول تا قسم دوم (صداع مادی) را دارد. بدون تاریخ.

﴿ ۳۹۸۱ ﴾

نه رساله از وحید بهبهانی.

۱ ـ الفوائد الحائریة القدیمة« ۱ ـ ۳۴»

به ج ۱ ص ۴۱۴ رجوع شود.

۲ـ الفوائد الاصولية «۳۴ـ ۳۵»

به شماره ۵۹۲ در همین جلد رجوع شود

۳ـ التقيّه «۳۵ـ ۵۷»

[ذريعة ۴۰۴/۴].

۴ـ اصالة الصحة والفساد فی المعاملات «۵۷ـ ۵۸»

به شماره ۵۹۲ رجوع شود.

۵ـ تعليقة علی منهج المقال «۵۸ـ ۷۰»

به شماره ۷۵۳ در همین جلد رجوع شود.

٦ـ الاستصحاب «۷۰ـ ۷۳»

به شماره ۵۹۲ رجوع شود.

۷ـ الاجماع «۷۳ـ ۸۰»

به شماره ۵۹۲ رجوع شود.

۸ـ الردّ علی صاحب المفاتيح «۸۰ـ ۸۵»

[مرعشی ۶۵/۲].

۹ـ الاجتهاد والاخبار «۸٦ـ۱۱۳»

به شماره ۵۹۲ رجوع شود.

رساله اول خطبه را ندارد.

هیچ کدام نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۱۱۳ برگ، ۲۱ × ۳۴.

﴿ ۴۰۶۶ ﴾

۱ـ حاشیة الکفایة« ۱ـ ۳۰» (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟.

حاشیهٔ مختصری است بر «کفایة الاصول» آخوند خراسانی با عناوین «قوله‌قوله».

آغاز: حمد له....قوله الاول ان موضوع کل آه. اقول لا یخفی ان الاضافة المعنویة لا تفید الا تضییق دائرة المضاف.....

انجام: قوله اذا عرفت بما لا مزید علیه عدم امکان آه. اقول قد عرفت امکان أخذ ما هو شبه قصد الامتثال فی اقتضاء نفسه بالاطلاق.

۲ـ مدخل منظوم فی احکام علم النجوم « ۳۱ـ ۳۹» (نجوم ـ فارسی)

از: خواجه نصیر طوسی (۶۷۲ ق)

به شمارهٔ ۱۳۲۲ در همین جلد مراجعه شود.

۳ـ بخشی از یک فرسنامه

۴ـ اشعار از محمد علی میرزا و نشاط اصفهانی

۵ـ بخشی از یک رساله در مجامعت

٦ـ ترجمهٔ اوستا «٦٨ ـ ٨٣» (فارسی ـ اوستایی)

احتمالاً متن و ترجمهٔ بخشی از اوستا کتاب مقدس زردشتیان می‌باشد.

آغاز: به نام هنر آفرین یزدان اکنون مردمان بدکار شدند و راه تند باری گرفتند.

انجام: اوستا داده که از دیدنش روان همی شاد گردد و آن از راز نام‌های خدای بزرگ است.

۷ـ دیوان گلشن فخر «۸۴ـ۱۱۱» (فارسی)

از: غلام حسین فخر طباطبایی.

مثنوی‌ها و چند غزل از شاعر است.

آغاز:

به نام خداوند عقل و روان — چو جویی سخن را نمودم روان

خداوند پستی خداوند جاه — خداوند کوه و خداوند کاه

انجام:

شکوه از یار کنم یا سر سودایی خویش

یا ز آوارگی و غربت و تنهایی خویش

من در این کشتی مرموز ز....بی‌خبرم

تا کشاند....دل هر جایی خویش

۸ـ لغت فارسی به فرانسه (احتمالاً)

۹ـ تاریخ ایران و جهان «۱۳۵ـ ۱۷۰» (فارسی)

از: ؟.

تاریخ پادشاهان ایرانی و ارتباط آنان با ممالک دیگر و نیز تاریخ اسلام. از شخصی

به نام «سید جمال الدین» با عنوان «استادنا» یاد کرده است. از شیوهٔ تاریخ نویسی ایرانی انتقاد و تاریخ نویسان یونانی را ستوده است. عناوین آن «گفتار» و «مجلس» است.

آغاز: زاماسب همین که به تخت نشست سال (۴۹۶) از میلاد گذشته بود با بزرگان ایران در باب کار قباد کنکاش نمودن گرفت.....

انجام: در یازده شهر ربیع الاول که ارتحال آن حضرت به دار بقاء به وقوع پیوست به محض استماع این خبر لشکر اسامة بن زید از راه برگشته در مسجد مدینه مشغول سوگواری حضرت سید المرسلین گشتند.

۰ ۱ـ بحر الغرائب «۱۷۸ـ۱۸۴» (فارسی)

از: محمد بن محمد بن ابی سعید هروی.

خواص اسماء حسنی را که بزرگان عرفا به رمز و اشاره بیان کرده‌اند مؤلف در این رساله آن‌ها را به روشی روشن بیان می‌کند. نام‌ها را ابتدا آورده سپس هر کدام را با تفصیل توضیح می‌دهد.

به ج ۲ ص ۶۶ مراجعه شود.

[الذریعة ۴۳/۳ ـ مرعشی ۳۲۵/۱۵].

آغاز: الحمد لولیه و هو الذی له الاسماء الحسنی....اما بعد به رأی برادران با عقل و ایمان مخفی نماند که اکابر اولیاء در خواص اسماء الله تبارک و تعالی.....

کتاب اول از انجام ناقص و بدون تاریخ.

کتاب دوم نستعلیق محمد امین بن فرج الله در ۱۲۱۵. با مهر مربع «لا اله الا الله الملک الحق المبین....عبده نصر الله ۱۲۱۴».

بقیه بدون تاریخ.

کتاب نهم از اول و کتاب دهم از آخر ناقص است.

۱۷۸ برگ، ۱۷ × ۲۲.

﴿ ۴۰۶۹ ﴾

۱ـ بداية الهداية« ۱ـ ۴۰» **(فقه ـ عربی)**

از: محمد بن حسن حر عاملی (۱۱۰۴ ق)

به ج ۱ ص ۶۹ مراجعه شود.

۲ـ صيغ العقود و الايقاعات «۴۰ـ ۵۵» **(فقه ـ عربی)**

از: محقق کرکی (۹۴۰ ق)

رسالهٔ مختصری است در کیفیت الفاظ عقود و ایقاعات.

[مرعشی ۱۱۰/۱۵ ـ مرعشی ۳۴/۱ ـ مجلس ۴۰/۲۶].

آغاز: الحمد لله رب العالمين حمداً كثيراً كما هو اهله....فهذه جملة كافلة ببيان جميع العقود و الايقاعات اذ كان لابد من معرفتها لمن احتاج الى شيء منها من المكلفين.

۳ـ الارث «۵۵ـ ۶۵» **(فقه ـ عربی)**

از: علامه حلّی (۷۲۶ ق)

مثال‌های باب ارث را با عنوان «مثلاً ـ مثلاً» بیان کرده است. در پایان نسخه آن را از «علامه حلی» دانسته است. ممکن است بخشی از یک کتاب فقهی او باشد.

آغاز: مثلاً لو مات الشخص و خلف احد الابوين و بنتاً فنصيب احد الابوين السدس و نصيب البنت النصف و اقل الفريضة.

۴ـ دعاهای ابودجانه، ام الصبیان کبیر، مرجانه و انجم مرجانه

۵ـ مقادیر و اوزان محمد باقر تبریزی (فقط چند سطر از آن)

٦ـ مناسک حج «٦٦ـ۱۴۵» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

مباحث نسبتاً مفصلی است در حج با عناوین مقصد. در چند مقام و مبحث و مسأله. از شیخ طوسی و کتاب دروس یاد کرده است. و در فتاوای خود بسیار احتیاط کرده است.

آغاز: در بیان افعال حج تمتع و آن سیزده چیز است: احرام و وقوف در عرفات و وقوف در مشعر و دو چیز در منا پیش از کوچ کردن.

انجام: و مستثنی است از این حکم خلوق کعبه و آن بنابر قول بعض علماء عطری است مرکب از زعفران و غیر آن که خانه کعبه را به آن معطر می‌نمودند.

۷ـ الارث «۱۴٦ـ۱۸۲» (فقه ـ عربی)

از: محمد تقی بن حسین علی هروی (۱۲۹۹ ق)

چون تقسیم سهام ارث خصوصاً هنگامی که وارثان بسیار و متشعب می‌شوند مشکل است مؤلف برای تسهیل این امر رسالهٔ حاضر را در یک مقدمه و سه باب با جداولی برای توضیح مطالب تألیف کرد.

[**الذریعة ۴۴۲/۱ ـ مرعشی ۳۴۴/۶**].

آغاز: الحمد لله...ان هذه نبذة متعلقة باحکام المیراث کتبتها لا یضاح سهام کل واحد من الوارث و کل مرتبة من مراتب النسب الثلاث.

انجام: و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و علیک بأن تتأمل فیها وتعرف قدرها فان ما فیه من البیان الرشیق والنظم الأنیق الحاوی للتوضیح والتدقیق....ما لا تجده فیما تقدم».

۸ـ الرضاع «۱۸۳ـ ۲۰۵» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

بحثی در پیرامون رضاع محرّم نکاح است. مؤلف از صاحب مسالک که ظاهراً همان شهید ثانی است با عنوان «شیخنا» یاد کرده است.

آغاز: الحمد لله....اما بعد اجمع علماء الاسلام ظاهرا علی انّ من جملة اسباب تحریم النکاح الرضاع فی الجملة و الاصل فیه قبل الاجماع.

انجام: فلا یحکم بالحرمة فی الرضاع الا اذا حصلت هذه العلاقة لا علاقة مستلزمة لها لا دخل لها فی التحریم و لو حصلت من جهة النسب. الی هناجف قلمه الشریف قدس الله روحه.

۹ـ رسالة فی النکاح «۲۰۷ـ ۲۱۰» (فقه ـ فارسی)

از: علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به شمارهٔ ۱۷۲۹ در همین جلد مراجعه شود.

آغاز: الحمد لله الذی احل النکاح و ندب الیه....اما غرض از تحریر این رسالهٔ وجیزه آن است که جمعی از برادران ایمانی و دوستان روحانی.

۱۰ـ اجوبة مسائل فتحعلی شاه «۲۱۱ـ ۲۱۵» (عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی.

جواب پرسشهای فتحعلی شاه قاجار از شیخ دربارهٔ حقیقت روح و نعیم بهشت و کیفیت زندگانی انسان با حورالعین و سبب اندوه و خوشی که انسان بدون سابقه احساس می‌نماید.

[**الذریعة ۲۱۰/۵ ـ مرعشی ۱۳۵/۳**].

آغاز: قال ادام الله دولته و خلد سلطنته اذا فارق الانسان هذه الدار و قد کان من

المؤمنین الاخیار لحق روحه بالجنة کما تدل علیه ظواهر الاخبار.

انجام: قلنا لیس کل اصلح فی الدنیا اصلح فی الآخرة بل قد ینعکس فان الاصلح فی الدنیا المنع من شرب الخمر و لبس الحریر والذهب للرجال و فی الآخرة بالعکس مع انه لا مانع من الزیادة.

۱۱ـ بخشی از یک رساله عملیه (فقه)

کتاب اول نستعلیق عباس بن کربلایی محمد در ۱۲۳۵.

کتاب دوم نستعلیق ۱۰۰۶.

کتاب سوم تا ششم بدون تاریخ. و کتاب ششم تصحیح شده و از اول و آخر ناقص است.

کتاب هفتم نسخ علی بن محمد الحسنی در ۱۲۸۰.

کتاب هشتم نسخ همان کاتب در ۱۲۸۲.

کتاب ۹ و ۱۰ و ۱۱ از انجام ناقص و بدون تاریخ.

۲۳۶ برگ، ۱۵ × ۲۲.

﴿ ۴۰۷۹ ﴾

۱ـ ترجمهٔ تاریخ بخارا« ۱ـ ۰ ۱» (فارسی)

از: ؟.

بخشی از تاریخ بخارا است که از روسی ترجمه شده است.

آغاز: ابتدای تواریخ عمدهٔ ممالک آسیا قبل از بعثت حضرت پیغمبرﷺ به طریق حکایت و افسانه بوده. لهذا بخارا هم شروع می‌کند تاریخ حال سلطنتی خود را.

انجام: و این موانع برای خیالات وی کافی است ناچار به دربار اوکتای قاآن پادشاه با قدرت ترکان که در کوه‌های (التائی) یا به ساحل جیحون مقام داشت ملتجی شد.

۲ـ شرح الایساغوجی = فوائد فناریه« ۱۱ـ ۴۴» (منطق ـ عربی)

از: شمس الدین محمدبن حمزه فناری (۸۳۴ق)

به شمارهٔ ۵۳۷ در همین جلد مراجعه شود.

آغاز: ... و لما اراد المصنف ان یلمح الی کل من هذه الابواب تسهیلاً علی من یرید الشروع فی العلوم من الطلاب رتب الابواب علی وفق ما اشرنا الیه فصار تقدیم مباحث ایساغوجی.....

انجام: و لیکن هذا آخر الرسالة فی المنطق ختم الله لنا بالعقائد الحقة و زوال العقد الباطلة و حشرنا فی زمرة الشهداء والصالحین والمرسلین و....

۳ـ گلشن هوش در جدال گربه و موش «۴۵ـ ۵۸» (منظومه ـ فارسی)

از: کیوان.

در جدال گربه و موش که موش را به عقل تعبیر کرده و گربه را به جهل تفسیر. شاعر آن طبق مقدمه این نسخه ناشناس است به سبک عبید زاکانی شعر گفته و از سعدی نیز نقل کرده است در تبریز چاپ شده است.

[**الذریعة ۲۳۰/۱۸**].

آغاز:

ای سپهر و زمینت از هستی — یافته این، بلندی آن پستی
گردد از تو به گرد مرکز خاک — روز و شب این دوایر [افلاک]

انجام:

لیک بادش روان به مینو شاد — که به حمدی کند روانم یاد
نام این دفتر است گلشن هوش — هوش افزایدت کنی گر گوش

۴ـ الدرّة النجفیّة «۵۹ـ ۶۵» (فقه ـ عربی)

از: سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبائی (بحر العلوم) (۱۲۱۲ ق)

ارجوزه‌ای است در فقه و فقط کتاب طهارت و صلاة تا نماز طواف به نظم کشیده شده و شروع در نظم آن به سال ۱۲۰۵ ق بوده است.

[الذریعه ۱۰۹/۸ ـ مجلس ۱۱۹/۷ ـ مرعشی ۳۵۸/۷].

آغاز:

افتتح المقال بعد البسملة بحمد خیر منعم والشکر له

۵ـ شرح الشافیة = شرح النظام «۶۶ـ ۱۶۳» (صرف ـ عربی)

از: نظام الدین حسن بن محمد قمی نیشابوری.

شرح مزجی مشهوری بر «الشافیة» ابن حاجب است.

[الذریعه ۱۰۸/۴ ـ مجلس ۱۸۷/۲۵].

کتاب اول از انجام ناقص، بدون تاریخ.

کتاب دوم نستعلیق ۱۰۲۷. خطبه را ندارد. تصحیح شده. حواشی دارد.

در کتاب سوم علاماتی برای چاپ از روی چاپ برلین دیده می‌شود.

نستعلیق محمد حسین گرکانی (یا گرگانی) در ۱۳۰۵ شمسی.

کتاب چهارم از اول و آخر و کتاب پنجم از آخر ناقص است.

۱۶۳ برگ، ۱۳ × ۲۱.

﴿ ۴۰۸۰ ﴾

۱ـ زرندیه «۱ـ ۱۳» (فارسی)

احتمالاً از موفق السلطان.

در تشریح عملیات مأمورین ضبط شیرهٔ تریاک «زرند» یکی از بلوکات ایالت

کرمان است که به طرز موش و گربه عبید زاکانی ساخته شده است. همراه با نثر.
مقدمه‌ای در کیفیت نظم این منظومه در ابتداء نسخه هست.

[نسخه‌های خطی منزوی ۲۸۵۴/۴].

آغاز: ... در سال سیچقان ئیل ۱۳۰۳ شمسی که آقایان مستشاران خارجه (نیلسپو) زمامدار مالیه ایران بودند....

از شهور سنین محرم بود — که صمد با دو فوج غازانا

انجام:

شعرهایم زنند طعنه و ظنز — به....عبید زاکانا
از نزاکت اگر نبودی دور — شکوه‌ها کردمی فراوانا

۲ـ وامق وعذرا «۱٦ـ ٦۷» (فارسی)

از: میرزا محمد صادق نامی (۱۲۰۴ ق)
به ج ۲ ص ۷۷۲ مراجعه شود.

آغاز:

ای ز نامت نامهٔ نامی تمام — وی به نامت افتتاح هر کلام

۳ـ منشآت از میرزا مهدی اعتماد الدوله و صاحب منصبان دیگر

۴ـ الفقه = مختصر الفقه «۹۸ـ۱۲۹» (فقه ـ عربی)

از: علی بن مجد الدین شاهوردی بسطامی.

یک دوره بسیار مختصر ابواب فقه است که بنا به قول خود مؤلف در پایان رساله آن را برای آشنایی با الفاظ متداوله در میان فقها نگاشته است و تفصیل را به «شرح الوقایة» خود ارجاع داده است. مؤلف این کتاب را به سال ۸۷۳ دوشنبه بیست و چهارم ماه صفر به پایان برده است.

طلاق تا وصایا در این نسخه هست.

آغاز موجود: و اما معنا و شرعا فهو ان الطلاق فی الشریعة عبارة عن لفظة صادرة عن الزوج رافعة قید النکاح عن المرأة المنکوحة.

۵ـ رساله عملیه «۱۳۰ـ۱۵۰» (فقه ـ عربی)

از: ؟.

مسائل صلاة را به عربی ساده به نگارش درآورده است.

آغاز: الخامس الرکوع و واجباته تسع. الاول الانحناء الی ان تصل کفّاه رکبتیه و لا یجب الوضع.

انجام: و لا تقضی الجمعة والعیدان و الآیات لغیر العالم بها ما لم یستوعب [...] و لو اطلق القضاء علی صلاة الطواف والجنازة فمجاز....

٦ـ کبری در منطق؟

۷ـ القصائد المنتخبه «۱٦۸ـ۱۸۴» (عربی)

از: ؟.

قصائد عربی منتخبی است از امرء القیس، شافعی، تاج الدین، حسّان، صفی الدین حلی و ابن ابی الحدید و.....

رساله اول نستعلیق ۱۳۱۴ کشی.

رساله دوم و سوم بی‌تاریخ.

رساله چهارم از اول ناقص. نستعلیق احمد در ۱۱۱۴.

رساله پنجم نسخ محمد شریف بدون تاریخ.

رساله هفتم نسخ ۱۲۳۷.

۱۸۴ برگ، ۱۴ × ۲۱.

﴿ ۴۱۱۷ ﴾

۱ـ رسالة صلاة الجمعه« ۱ـ ۱۳۵» (فقه ـ فارسی)

از: احتمالاً از محمد سراب.

رساله نسبتاً مفصلی است در نماز جمعه در قول به وجوب عینی نماز جمعه که گویا در رد نفی عینیت نماز جمعه آقا جمال می‌باشد.

[الذریعه ۵۸/۱۵].

آغاز موجود: یکی از آنها جزم شیخ مفید ره در این کتاب و دعوی صریح اجماع است در کتاب اعلام چه فرموده‌اند اتفقت الامامیة علی ان اقل من یجب حضورهم.

انجام: پس چگونه می‌توان گفت که عینی بودن آن در حال حضور است نه غیبت و شرط مذکور در همه حالات ثابت می‌باشد.

۲ـ نان و حلوای شیخ بهائی. چاپ سنگی و ناقص

۳ـ تسلیة الحزین فی فقد العافیة و الاحباب والبنین «۱۷۳ـ ۱۸۸»

(حدیث ـ عربی)

از: سید عبدالله بن محمد رضا شبر الحسینی (۱۲۴۲ ق)

احادیثی را در این موضوع از بحار الانوار و وسائل الشیعه انتخاب و شرح کرده است.

[الذریعة ۱۷۸/۴].

آغاز: الحمد لله الذی تفرد بالبقاء والدوام....اما بعد فیقول افقر الخلق الی ربه الغنی...احسن الله احوالها و قرن بالصدق اقوالها.

۴ـ باب حادی عشر تحریر ۹۸۰. ابتدای این نسخه در نسخه دیگری است

۵ـ شرح نادعلی «۱۹۶ـ۱۹۸» (فارسی)

از: ؟.

این رساله‌ای است مشتمل بر بعضی از خواص نادعلیاً.... که بگفته مؤلف از مطاع مکین جبرئیل امین صادر شده است.

آغاز: الحمد لله...اما بعد این رساله‌ای است مشتمل بر بعضی از خواص این کلمات که از مطاع مکین جبرئیل امین صادر شده نادعلیا مظهر العجائب.

انجام: حاضران تعجب نمودند و سبب آن از آن محبوس استفسار کردند صورت حال به عرض پادشاه و حضار مجلس رسانیدند. ان شاء الله تعالی که جمیع مؤمنان را تلاوت این کلمات محصل و میسر شود.

۶ـ مختصر مصباح = بخشی از آن است «۲۰۰ـ۲۱۰» (کلام ـ فارسی)

از: ؟.

«در آن چه که واجب است بر عموم مکلفین و آن معرفت اصول دین است» در شش فصل. گویا ترجمهٔ «باب حادی عشر» است.

باب حادی عشر باب یازدهم از مختصر مصباح (شیخ طوسی) علامه حلی است.

آغاز: ... در آن چیزی است که واجب است بر عموم مکلفین و آن معرفت علم اصول دین است که علم کلام است و این علم را اصول دین از آن جهت گویند.

انجام موجود: دلیل ثالث بر اثبات معاد آن است که پیغمبرﷺ خبر داده از وقوع معاد جسمانی و اثبات او و او مخبر صادق است....

۷ـ رساله در فلسفه؟« ۲۱۱ـ۲۱۴» (فلسفه ـ فارسی)

شاید از مؤلف رساله بعدی باشد.

مباحثی است مختصر در وجود باری تعالی و مفاهیم قضاء، شریعت و وجود انسانی.

آغاز: وجود یعنی هستی عبارت است از ظهور و این ظهور را که مسبوق است به عدم یعنی نیستی و [خفا] موصوف او را ممکن نامند و او حادث خواهد بود.

انجام: تاجر را تمدنی خاص است و اگر خواهد که به تمدن مزارع منتقل شود یا جمع کند بین التمدنین نفس او در مرتبه نقصان خواهد ماند و در درجات هیچ کدام ترقی نخواهد کرد و لهذا مهارت صاحب دو علم مثل مهارت صاحب یک علم نیست.

۸ـ رساله در افعال عباد«۲۱۵ ـ ۲۲۲» (فلسفه ـ فارسی)

از: کمال بن علی خداداد جرجانی.

رساله‌ای است در افعال عباد به موجب احکام عقل و نقل از هر مذهب و اعتقاد که به امیر شمس الدین محمد بر ندق برلاس (کذا) تقدیم شده است.

آغاز: حمد و شکر و سپاس مر منعمی را که هستی و نیستی همه موجودات به قدرت و ارادهٔ اوست و وجود و بقای او تعالی و تقدست و جلت اسماؤه از ذات غیبی اوست.

انجام: و این نقصان سلسلهٔ دوم نسبت به سلسلهٔ اول نقصان معین خواهد بود که پنج زرع باشد یا ده مثلا و این چنین زیاده و نقصان موجب تناهی است.

رساله اول بدون تاریخ. از اول و آخر ناقص. رساله سوم از آخر ناقص.

رساله ششم بدون تاریخ و از آخر ناقص.

رساله ۵ و ۷ و ۸ بدون تاریخ. با مهر مربع «محمد حسینی....در رساله هشتم.

﴿ ۴۱۱۹ ﴾

۱ـ صحیفة الرضا علیه آلاف التحیة والثناء« ۱ـ ۵۸» **(عربی ـ فارسی)**

از: امام ابوالحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام.

به شمارهٔ ۲۶۷۷ ضمیمهٔ سوم در جلد سوم مراجعه شود.

ترجمه فارسی آن در زیر سطور این نسخه نوشته شده است.

۲ـ آداب نماز شب «۵۹ـ ٦٦» **(عرفان ـ فارسی)**

از: علی اکبر اصفهانی.

آداب و فضیلت نماز شب را به صورت عرفانی مختصراً بیان کرده است. از آیات مبارکه و برخی اشعار نیز بهره برده است.

آغاز: الحمد لله....اما بعد این رساله‌ای است در آداب نماز شب و کیفیت و احوال و احکام آن که بعضی از این بی‌بضاعت خواهش نمودند.

۳ـ چند دعا

۴ـ اصول دین محمد جعفر استرآبادی. ناقص

۵ـ بدایة الانشاء. ناقص

٦ـ گنج خسروی «٧٦ـ۱۰۸» **(اخلاق ـ فارسی)**

از: ؟.

برخی از نصایح را در ده باب که هر کدام آن کلمه‌ای است به صورت حکایات و اشعار بیان کرده است. وی این رساله را به محمد حسن خان (؟) تقدیم

کرده است.

آغاز: الحمد لله....اما بعد چون بندگان عالیجاه عظمت و اجلال دستگاه عمدة الخوانین العظام و نتیجته النجباء الکرام محمد حسن خان حرث الله عن آفات الزمان.

انجام:

لیک هر آنچه بودنی باشد — هم به تقدیر ایزدی باشد
پی تدبیرش آید او ناگاه — پیش از آن کو شود ز کار آگاه

۷ـ آفاق و افلاک «۱۰۹ـ۱۱۸» (هیأت ـ فارسی)

از: ؟.

در تعیین آفاق است.

آغاز: بدان آفاقی که بر کرهٔ ارض فرض توان کرد از سه نوع بیرون نتواند بود اول از انواع آفاق استوایی است و دویم آفاق مایله.

انجام: هرگاه یکی از دوایر عظام به قطب دیگری مرور نماید آن دیگر نیز بر دو قطب این یک مرور می‌نماید و این دویم وضع است از اوضاع چهارگانه.

۸ـ شرح احوال نادرشاه در چند برگ

۹ـ اختیارات «۱۲۷ـ۱۳۴» (نجوم ـ فارسی)

از: ؟.

احوال مختلف قمر و اعمال را در سه بخش «آنچه نیک است»، «آنچه بد است» و «آنچه میانه است» بیان کرده است.

آغاز: قمر در حمل آنچه نیک است. نیک است سفر کردن و جامهٔ نو بریدن و پوشیدن و دیدار پادشاهان و به نظر سلاطین و بزرگان رفتن.

۱ـ احادیث درباره محبّت اهل بیت علیهم‌السلام

رساله اول خطبه را ندارد. با مهر بیضوی «محمد اسماعیل».

رساله دوم از آخر ناقص است.

هیچ کدام از رساله‌ها تاریخ و نام کاتب ندارد.

۱۵۸ برگ، ۱۱ × ۱۸.

﴿ ۴۱۲۰ ﴾

۱ـ موش و گربه «۱ـ ۴۲» (فارسی)

از: ؟.

به سبک «موش و گربه» عبید زاکانی است. اما چون آغاز و انجام ندارد شناخته نشد. (البته از عبید زاکانی و شیخ بهائی نیست).

آغاز موجود:

موشکی گفت حکم شاه شده — که نمایید به دار گربانا

پس به زجر تمام و خواری فار — بنمائید تیر بارانا

انجام:

که گرفتیم گربه را یک چند — ما به تأیید حاج کریم خانا

پس نفرمودید فتح عظیم — زود کوبید طبل شادانا

۲ـ عقود نکاح «۴۳ـ ۴۸» (فقه ـ فارسی)

از: محمد باقر بن اسماعیل خاتون آبادی.

عقود نکاح را در سه مطلب نوشته و به شاه سلطان حسین صفوی هدیه کرده است.

آغاز: جملهٔ عرایس ابکار سخن را زینت و بها و شبستان گلچهرگان بیان را روشنی و ضیا از....حمد و ثنا و سپاس بی‌منتهای خداوندی است.

۳ـ فال نامه «۴۹ـ ۵۹» (فارسی)

منسوب به حضرت امام صادق علیه‌السلام.

به شمارهٔ ۴۲۸ در همین جلد و ص ۵۷۲ ج ۱ مراجعه شود.

چند فالنامه به آن حضرت منسوب شده است که آغاز و انجام آن‌ها مشابه نیستند.

آغاز: هر کس بخواهد فال بگیرد اول یک صلوات بفرستد و بعد [ ] سورهٔ «قل هو الله احد» بخواند و نیت کند و چشم‌های خود را بر هم بگذارد.

انجام: این لوح بر طفل شیرخواره باشد و در گهواره او باشد از جمیع شرها ایمن باشد.

۴ـ مثنوی؟

۵ـ رساله شیخ انصاری = مختصر رساله....«۶۳ ـ ۸۰» (فقه ـ فارسی)

از: ؟.

مختصری است از رساله مبسوط شیخ انصاری در واجبات نماز و روزه.

آغاز: الحمد لله...اما بعد این مختصری است از رساله مبسوط سرکار حجة الاسلام علم التقی شیخ مرتضای الانصاری دام ظله العالی که از واجبات نماز و روزه لازم است.

انجام: فرمود هر کس بعد از عصر جمعه این دعا بخواند شانزده هزار گناه کبیره او را عفو کند. دوم چهار هزار ثواب در نامه عملش ثبت کند. سیم چهار هزار درجه از بهشت از برایش بلند کند....

۶ـ تحفه الاخیار؟ چند برگ

۷ـ تحفهٔ شاهی «۸۶ـ۱۰۸» (تجوید ـ فارسی)

از: عماد الدین علی بن علی شریف استر آبادی (ق ۱۰)

مختصری است در قواعد تجوید در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه که به نام شاه طهماسب صفوی (۹۸۴ ق) تألیف شده است.

در ادامه این نسخه رمز اسماء قراء هست.

آغاز: ... و بعد چنین گوید اضعف و احقر عباد الله الهادی... که نزد ارباب بصیرت و اصحاب خبرت واضح و پیدا و لایح و هویداست که بعد از معرفت اصول دین.

انجام: و بسیار مردمان باشند که قرآن را از استاد صادق فرا ناگرفته و این معنی را ملاحظه ناکرده قرآن خوانند و عبادت دانند و حال آن که به معصیت گرفتارند و قرآن ایشان را لعنت می‌کند.

رساله اول از آغاز و انجان ناقص.

رساله دوم از انجام ناقص.

رساله سوم نستعلیق سه شنبه ۱۰ جمادی الاولی ۱۲۹۱ با مهر بیضوی «آقا بن حسین الحسینی».

رساله پنجم نستعلیق کریم بن علی در جمعه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۷۷.

رساله هفتم تحریر محمد کاظم بن محمد علی هروی در سه شنبه ۳ ربیع الآخر ۱۱۱۸.

۱۰۸ برگ، ۱۰ × ۱۷.

این مجموعه از کتابهای فرقه ضاله بابیه است.

﴿ ۴۱۸۹ ﴾

این مجموعه از کتابهای فرقه ضاله بابیه است.

رقعی است، نسخ، غیر از رساله هشتم همه عربی است.

۱ـ الصحیفة الرابعة فی شرح دعائه فی زمان الغیبة باربعة عشر بابا

آغاز: «الباب الاول فی خطبة الانوار بسمله الحمد لله الذی مشهد بذاته لذاته».

۲ـ صحیفة بین الحرمین

از کتب همان فرقه است دارای هشت باب هر باب یک آیه.

آغاز: «ان هذا کتاب قد نزلت علی الارض المقدسه».

۳ـ رساله در دو صفحه

آغاز: «اللهم یا من جعل بین البحرین حاجزاً».

۴ـ صحیفه شامل دعاها

آغاز: «الحمد لله الذی هو کائن قبل کل شیء».

۵ـ لعنیه

آغاز: «اللهم انت الله رب السموات و الارض».

٦ـ زیارت جامعه

آغاز: «الحمد لله رب العالمین.... و بعد اذا اردت زیارة حبیب الله....».

۷ـ الباب السابع من الواحد....و له اربع مراتب الاول فی الاول

بسم الله الاهزء الاهزء....

۸ـ رساله....درباره غنای حق تعالی

آغاز: و بعد ذکر می‌نماید مفتقر الی الله... که در سبیل سفر بسوی ملیک فضل و عدل ادام الله ظله العالی... که در ارض اصفهان توقف نموده جناب مستطاب قدس خطاب ذاکر ذکر نقطه وجود... سلطان الذاکرین ادام الله ذکره... سؤال از غنایی که در احادیث مذکور است فرموده... در مقام اجابت ایشان برآمده.

* * * * *

حاج سید حسن اولیائی بروجردی که در تاریخ بروجرد ۵۶۴/۲ شرح حالش آمده کتابی به نام الحجة البالغة در رد کتاب فرائد ابوالفضل گلپایگانی (از فرقه بابیه) در سال ۱۳۲۰ و ۱۳۲۱ نگاشته که نسخه اصل آن در کتابخانه مدرسه فیضیه است.

نام او محمد حسن بن عبدالرحمن حسنی حسینی طباطبائی بروجردی طهرانی است ایشان که مالک این مجموعه بوده در پایان می‌نویسد.

بسمه تعالی

هذه المجموعة من منسوجات الباب سید علی محمد الشیرازی لعنه الله و اتباعه الضالة المضلّة وقد استنسخت فی زمن حیاته الملعونة فی سنة ۱۲۶۰ ـ ۱۲۶۱ وقد القاه الله کالنعمة الغیر المترقبة بید الراقم الاثم فی سنة ۱۳۲۰ وهو اقل خدّام الشریعة المحمدیة ومربّی الطریقة الاثنا عشریه الحجة بن الحسنیة لیکون انفع فی الحجة علی الطائفة المردة البابیة لعنهم الله ویکون کلماته بعینها حجة علیهم ایضاً فی بطلان دعوی قائمیته (خاتمیته) الملعونة وما رتّبوا علیها من... الشنیعة واللهوات الرکیکة.

وانا احقر عبید حجة الله البالغة ابن الحسن العسکری الحیّ الغائب المنتظر واقل خدّام شریعة جدّه محمد (صلی الله علیه و آله) حسن بن عبدالرحمن الطباطبائی البروجردی وقد نقلنا من عباراته کثیراً بعینها فی کتابنا المسمّی بالحجة البالغة المؤلّفة فی ابطال المهدویة النوعیه واثبات المهدویة الشخصیّة الحجة بن الحسنیة العسکریة الحیّ الغائب الموعود المنتظر المتولّد ۲۵۵ الباقی الی زماننا هذا سنة ۱۳۲۴.

(الحمد لله رب العالمین ـ قم ـ رضا استادی ۱۳۸۹/۷/۲۲)

فهرست نام کتاب‌ها

آئینه شاهی ۳۴۶
آب زلال ۳۸۷
آبستنی و باه ۱۶۲
آتش پاره ۴۴۵
آتشک ۶۶۶
آثار گناهان (رساله در...) ۵۸۶
آداب البحث والمناظرة ۵۱۰
آداب طریقت و شریعت و معرفت و حقیقت بر طریق مولوی ۲۷۹
آداب المتعلمین ۹۳
آداب مرکب ساختن ۳۴۵
آداب المناظرة = شرائط التسعة للمناظرة ۲۹۰
آداب ناصری ۱۵۶
آداب نماز شب ۹۹
آداب نماز شب ۶۸۵
آغاز و انجام ۶۵۹
آغاز و انجام = منازل السالکین ۴۷۹
آفاق و افلاک ۶۸۶

آفاق و انفس ۴۷۰
آفاق و انفس (رسالهٔ....) ۴۶۹
آیات استخاره ۱۹۰
آیة النور = اصول فروع دین ظاهری و باطنی ۳۷۶
ابیاتی از حسان بن ثابت در حق حضرت علی علیه السلام با ترجمه منظوم فارسی ۶۱۵
اثبات الحق = ترجمه احقاق الحق ۲۶
اثبات رکن رابع ۱۲۵
اثبات المفارقات ۵۳۴
اثبات الواجب ۴۶۲
اثبات الواجب (الجدیدة) ۵۲۳
اثبات الواجب القدیم ۳۷
الاثنا عشریه ۶۴۲
الاثنا عشریه ۶۴۲
الاثنی عشریة فی الحج ۲۶۷
الاثنی عشریة فی الزکاة و الخمس ۲۶۷
الاثنی عشریّة فی الصلاة ۲۶۶
الاثنی عشریة فی الصوم ۲۶۷
الاثنی عشریة فی الصوم ۶۳۷
الاثنی عشریّة فی الطهارة ۲۶۶
الاثنی عشریة فی الطهارة ۶۳۷
اجازه ۲۴۶
اجازه ۲۴۷
اجازه شیخ بهایی برای مولانا حاج حسین ۵۴۰

اجازه ملا حسین کاشفی برای عبدالعلی بیهقی در مورد صحیفة الرضا به ۵۵۳
اجازة الحدیث ۱۴۰
اجتماع الامر و النهی ۱۹۲
اجتماع الامر و النهی ۲۸۶
اجتماع الامر و النهی ۳۰۷
الاجتهاد و الاخبار ۲۵۰
الاجتهاد و الاخبار ۶۷۰
الاجتهاد والتقلید = الاجتهاد و الاخبار ۴۲۲
اجرومیّه ۴۱۳
الاجرومیة ۹۴
الاجرومیة = مقدمة الاجرومیه ۴۹۰
الاجساد السبعة و الکباریت السبعة ۳۱
الاجماع ۲۸۶
الاجماع ۳۰۶
الاجماع ۶۷۰
اجماع (به نقل از دروس) ۳۸۶
الاجماع = حجّیة الاجماع ۳۰۱
الاجماع = حجیّة الاجماع ۴۳۷
اجوبه مسائل کرمانی ۱۲۵
اجوبة الاسئلة ۷۰
اجوبة الاسئلة ۴۳۸
الاجوبة عن الاسئلة النصیریة عن شمس الدین الخسروشاهی ۵۰۵
اجوبة المسائل ۲۱۵

اجوبة مسائل ۲۲۱
اجوبة المسائل ۲۹۵
اجوبة المسائل ۲۹۵
اجوبة مسائل الاصفهانی ۵۹۶
اجوبة المسائل الثلاث ۱۴۰
اجوبة مسائل العباسية ۴۵۹
اجوبة مسائل عشرين ۲۹۴
اجوبة مسائل علی اکبر بن محمد سمیع ۵۹۵
اجوبة مسائل فتحعلی شاه ۶۷۶
اجوية الاسئلة ۴۵۸
احادیث ۳۷۱
احادیث ۳۷۷
احادیث درباره محبّت اهل بیت علیهم‌السلام ۶۸۷
الاحادیث القدسیّة = چهل سوره ۲۰۹
احتجاج حضرت کاظم علیه‌السلام ۶۴۴
احکام تحاویل سنی العالم ۵۰۱
الاحکام الجزئية ۵۰۱
احکام دوازده برج ۵۸۳
احکام سبق و رمایه ۳۹۱
احکام شکیات نماز (رساله در...) ۹۹
احکام صید ۶۵۱
احکام طالع ترکان ۵۷۵
احکام کثیر الشک ۶۰۶

احکام گرفتن آفتاب (کسوف) ۴۵۱
احکام ماهها و روزها ۵۲۰
احکام منظوم دوازده برج ۵۸۳
احکام النظر فی کتف الشاة ۵۷۶
احوال ابن ابی جمهور احسائی ۴۴۷
اختلاجات اعضاء ۳۹
اختلاف ترقی النفس فی النشأة الاخری ۵۱۴
اختیارات ۶۸۶
اختیارات ایّام ۲۴۳
اختیارات ایام ۳۴۳
اختیارات الایام ۴۲۶
اختیارات ایام = اختیارات صغیر ۳۸۰
اختیارات ایّام (صغیر) ۷
اختیارات ایّام (صغیر) ۴۳
اختیارات الایام (صغیر) ۷۳
اختیارات الایام صغیر ۱۰۰
اختیارات الایام (صغیر) ۵۴۱
اختیارات الایام (صغیر) ۶۲۶
اختیارات الایام (صغیر) ۶۴۵
اختیارات بدیعی ۱۱
اختیارات = رساله در بیان دانستن ساعات ۲۷
اختیارات مسیر قمر = اختیارات المهمات ۵۱۶
اخلاق ناصری ۶۲

ادعیه ۴۹۸
ادعیه ۵۹۰
ادعیه ۵۹۲
ادعیه (فارسی و عربی) ۱۲۲
ادعیة السرّ ۶۶۴
ادویه و قرابادین ۱۶۸
الاربعون حدیثا ۴۰
الاربعون حدیثاً ۷۲
الاربعون حدیثاً ۲۲۶
الاربعون حدیثاً ۵۸۴
الاربعون سورة من التورية = حدیث قدسی = چهل سوره ۳۱۶
الاربعین ۳۷۴
الاربعین ۳۷۵
اربعین ۵۵۲
اربعین حدیث ۴۴۴
الإرث ۲۵۴
الارث ۲۵۸
ارث ۳۹۳
الارث ۶۷۴
الارث ۶۷۵
ارجوزة فی التوحید ۵۹۴
ارجوزة فی الهندسة = نظم اشکال التاسیس ۲۸۸
ارشاد الاذهان الی احکام الایمان ۱۶۴

ارشاد العوام ۱۸۳
ارشاد المریدین ۵۹۳
ارشاد المسترشدین ۵۴۰
ارکان الحکمة ۵۶۲
اسئلة من المحقق الکرکی و أجوبتها ۳۵۷
الاسئلة و الاجوبة ۶۹
الاسئلة و الاجوبة ۴۶۶
الاسئلة و الاجوبة من کلام ارسطاطالیس ۶۶۰
الاسباب و العلامات ۶۳
استخاره نامه ۳۶۲
الاستصحاب ۲۵۰
الاستصحاب ۲۸۴
الاستصحاب ۳۰۱
الاستصحاب ۳۰۶
الاستصحاب ۳۰۷
الاستصحاب ۴۷۴
الاستصحاب ۶۷۰
استعمال اسباب (رساله در...) ۵۷۱
استعمال اسباب نی وُد (رساله در...) ۵۷۲
استفتائات علامه مجلسی = سؤال و جواب ۴۷
اسرار الشهادة ۲۰۶
اسرار الصلاة = التنبیهات... ..... ۳۴۷
اسرار النجوم ۵۳۲

اسکندریه ۶۳۵
اسکندریه = پرسش و پاسخ ۴۸۷
اسناد الاحادیث ۲۶۹
اسناد خاتم ۱۳۶
الاشارات و النصوص ۳۱۰
اشتراک لفظی و معنوی در وجود ۵۶۲
اشجار و اثمار = ثمره و شجره ۲۰۱
اشعار ۲۱۸
اشعار ۵۵۴
اشعار از محمد علی میرزا و نشاط اصفهانی ۶۷۱
اشعار با تخلص ناصحی و مطالب دیگر منقول از کتاب ۲۳۸
الاشعار = جنگ ۲۳۶
اشعار سید بحرالعلوم در رثاء حضرت مسلم بن عقیل وهانی ۲۱۹
اشعار که احتمالاً بخش از گلشن راز باشد ۴۸۳
اشعاری از فضولی بغدادی، فانی، حاج محمد جان قدسی، میبدی، ۲۳۸
اشعاری از ناصر خسرو ۳۸۶
اشعاری در منقبت حضرت امیر علیه السلام ۲۳۹
اصالة البرائة ۲۴۸
اصالة البراءة ۳۰۳
اصالة البراءة ۳۰۶
اصالة الصحة فی المعاملات ۳۰۳
اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات ۲۴۹
اصالة الصحة و الفساد فی المعاملات ۳۰۲

اصالة الصحة والفساد فی المعاملات ۶۷۰
اصالة الطهارة ۲۴۹
اصالة الطهارة ۳۰۸
اصالة الطهارة ۴۳۰
الاصباح (یا «المصباح») ۳۱۸
اصطلاحات اهل عرفان و شرح دیوان حافظ ۱۳۲
اصطلاحات صوفیان ۳۲۷
اصطلاحات صوفیه ۴۱
اصل الاصول ۱۸۹
الاصل فی المعاملة ۳۰۶
الاصل فی المعاملة ۳۰۷
اصول (حسن و قبح عقلی) ۳۸۵
اصول دین ۵۰
اصول دین ۵۱
اصول دین ۴۹۱
اصول الدین ۵۵۹
اصول دین ۵۹۷
اصول دین ۶۳۹
اصول دین محمد جعفر استرآبادی. ناقص ۶۸۵
اصول الفقه ۴۳۰
اصول المعارف الدینیة ۳۱۴
اطباق الذهب فی المواعظ فی والخطب ۵۳۹
اعتصام ۵۸۶

الاعتقادات ۸۸
الاعتقادات ۱۰۳
الاعتقادات ۳۸۰
الاعتقادات ۶۰۴
الاعتقادات ۶۱۹
الاعتقادات ۶۵۷
الاعتقادات = الاعتقادیه ۶۱۱
الاعتقادات = العقائد ۴۱۸
اعتقادات (متن و ترجمه فارسی) ۵۵۹
اعتقادات و اخلاق ۳۱۶
الاعداد (رسالة فی....) ۴۶۸
اعراب البسمله ۴۹
اعراب دیباچة المصباح ۱۱۳
الاعراب عن قواعد الاعراب ۱۱۳
اعراب القرآن ۱۸۲
اغراض ۶۲۶
افاقة الجنون فی حرقه شرب الافیون ۵۴۷
افیونیّه = خواص افیون ۶۴۸
اکسیر و حجر مکرّم ۳۶۴
الف انسانیت ۴۷۷
الالفیه ۱۵۷
الفیة ۸۷
الالفیة ۳۷۲

الالفية ۴۳۹
الالفية = الخلاصة فی النحو ۴۱۴
الالفيّة فی النحو ۶۰
الهی نامه = مناجات نامه ۵۵۴
الهی نامه = منتخب حديقه ۱۰۴
امامت خاصه ۶۳
امثله = شرح امثله ۸۲
انتخاب حل التقويم ۶۴۱
انتخاب طب ۱۶۲
الانموذج ۵۸۷
انوار التنزيل و اسرار التأويل ۱۴۴
انوار حكمت = حفظ الصحة ۶۲۴
انوار حكمت = كلمات ۶۲۶
انوار حكمت = نصايح يوسفی ۶۶۲
انوار حكمت = نصايح يوسفی = كلمات يوسفی ۵۲
انوار الشهادة فی مصائب العترة الطاهرة ۶۵۳
انيس الشعراء ۶۰۸
انيس العارفين ۱۰۵
انيس العشاق ۱۳۵
انيس الموحّدين ۳۳۷
اوراق پراكنده ۳۱
اوزان شرعيّه ۲۶۵
الاوزان و المقادير = ميزان المقادير ۱۰۱

الاوزان والمقادیر = میزان المقادیر ۵۳۷
اوصاف الاشراف ۱۹۵
اوصاف الاشراف ۵۲۹
اوصاف الاشراف ۶۳۵
اوصاف ناصری ۶۴
الاهلیلجة ۱۳
الاهلیلجة ۲۱۵
ایساغوجی ۴۱۴
ایمنی از بطلان نفس در پناه خرد ۱۷۴
أجوبة المسائل ۲۰۶
أجوبة المسائل ۲۰۶
الباب الحادی عشر ۱۰۳
الباب الحادی عشر ۱۶۳
الباب الحادی عشر ۴۴۰
الباب الحادی عشر ۴۵۴
الباب الحادی عشر ۶۲۲
باب حادی عشر تحریر ۹۸۰. ابتدای این نسخه در نسخه دیگری است ۶۸۳
باب الحروف ۲۵۲
الباب السابع من الواحد....و له اربع مراتب الاول فی الاول ۶۹۰
باه نامه ۱۲
بحر الاسرار = سبع المثانی ۵۱
بحر الغرائب ۶۷۳
بخشی از یک رساله در مجامعت ۶۷۱

بخشی از یک رساله عملیه ۶۷۷
بخشی از یک فرسنامه ۶۷۱
بدائع الصنائع ۶۰۸
بدایة الانشاء. ناقص ۶۸۵
بدایة العقول = عقائد النسفی ۶۱
بدایة الهدایة ۸۶
بدایة الهدایة ۳۷۳
بدایة الهدایة ۳۷۸
بدایة الهدایة ۶۷۴
البرهان ۵۴۵
البرهان فی اسرار علم المیزان ۳۳۱
البرهان فی اسرار علم المیزان ۳۳۱
البرهان فی اسرار علم المیزان ۳۳۲
البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان ۲۵۹
برء الساعة ۵۴۸
البشائر الالهیة و غیرها ۱۷۶
بطلان عبادة الجاهل ۳۰۲
بلبل نامه ۱۴۱
بلوهر و یوذاسف ۳۹۸
بندی از مولانا محمد علی متخلص به شکیب ۵۶۴
بندی درباره گفتار افلاطون در مورد انسان پس از مرگ ۵۳۴
بیانات اهل شریعت ۲۷۹
بیان عالم الروحانی (رسالة در...) ۵۳۴

البیان فی الفقه ۲۶۹
بیان المغالطات النظریة (رسالة فی...) ۵۴۳
بیخ چینی = طریق خوردن چوپ چینی ۱۲
بیخ چینی = فوائد چوپ چینی ۱۱
بیست باب = اسطرلاب ۷۹
بیست باب در اسطرلاب ۶۴۶
بیست باب = معرفت تقویم ۵۱۷
بیست فصل ۵۰۳
بیست و پنج باب ۵۰۲
البیع ۴۷۱
پرسش و پاسخ ۶۶۱
پند نامه = وصایای نوشیروان ۱۴۲
پیرامون آیه او لم یکف بربک انه علی کل شئ شهید ۴۵۷
تارخ چهارده معصوم در دو جدول ۶۴۸
تاریخ اروپای معاصر ۲۸۳
تاریخ ایران ۲۸۳
تاریخ ایران و جهان ۶۷۲
تاریخ پطر کبیر ۵۰۷
تاریخ‌های پراکنده از احوال مصریان در زمان حضرت موسی علیه‌السلام ۱۷۵
تبصرة المتعلمین فی مهمات احکام الدین ۴۳۹
تجارت سید انبیاء (صلوات الله علیه و آله) و عروسی وی ۶۵۳
تجوید ۴۱۶
التجوید ۴۹۰

التجوید = اسرار التجوید ۴۹۵
تجوید رساله در بیان... ..... ۵۵۰
تجوید قرآن ۱۸۷
تجوید قرآن ۲۱۶
تجوید مختصر ۳۸۴
تحدید صاع ۳۹۰
تحریر ابسقلاوس فی المطالع ۱۱۰
تحریر ارسطرخس فی جرمی النیرین و بعدیهما ۱۱۱
تحریر اکرثاوذوسیوس ۵۶۵
تحریر اکرمانالاوس فی الاشکال الکریة ۵۶۵
تحریر اوطولوقس فی الطلوع والغروب ۵۶۷
تحریر ثاوذوسیوس فی الایام واللیالی ۵۶۷
تحریر ظاهرات الفلک لاقلیدس ۵۶۶
تحریر ماخوذات ارشمیدس ۱۱۱
تحریر المفروضات ۱۱۲
تحریر المناظر لاقلیدس ۵۶۶
التحصین فی صفات العارفین ۲۱۳
التحصین فی صفات العارفین ۶۳۵
تحفه الاخیار؟ چند برگ ۶۸۸
تحفه سلطانی = اصول دین ۳۲
تحفه شاهیه در شرح رساله رضویه = ترجمه رساله ذهبیه ۵۱۱
تحفهٔ شاهی ۶۸۹
تحفة الابرار فی معرفة الاقضیة و الاقدار ۳۴۸

تحفة الابرار الملتقط من آثار الائمة الاطهار ۱۵۵
تحفة الابرار الملتقط من آثار الأئمة الاطهار ۳۱۴
تحفة الامير ۶۰۲
تحفة الطالب و بغية الراغب فى علم التوحيد ۱۰۰
تحفة الطالبين ۶۰۳
تحفة العابدين ۱۹۷
التحفة العلوية ۸۸
تحفة الفوائد ۶۶۳
تحفة المجرّبات = منتخب السرّ المكتوم ۲۰۴
تحفة الملوک = باه نامه ۶۲۲
تحفة المؤمنين ۶۶۳
تحفة الوزراء = چهل باب ۳۲۳
تحقيق از كوه قاف ۱۰۷
تحقيق البروج ۴۴۹
تحقيق الحق فى توقف عدم الكل على عدم الجزء ۳۶
تحقيق عرفانى ۳۷۷
تحقيق المسائل الفقهية على طريقة الفرقة الناجيه الامامية = التحقيق ۲۸۵
تحقيق مسألة ان الممكن مفتقر الى مؤثر موجود ۵۰۴
تحقيق المعاد الجسمانى ۴۶۴
تخميس قصيدة البردة ۲۱۷
تدبير مسافر ۵۸۴
تذكرة الائمّه ۴۷
تذكرة الأطفال ۱۸۹

تذکرة الشعرا ۲۸۰
تذکرة شعراء العرب ۲۸۰
تذییل کتاب المواقف = شرح المواقف ۳۵۰
ترجمه بخشی از آیات قرآن مجید در ادامه رساله ششم ۶۶۸
ترجمه توحید الرضا = ترجمه خطبة الرضا علیه السلام ۵۹۴
ترجمه حدیث = ملحمة ۳۴۴
ترجمه رساله تفاحیهٔ ارسطو = سیب نامه ۳۶۰
ترجمه رسالهٔ ذهبیه = ترجمه طب الرضا ۱۳۰
ترجمه رسالهٔ ذهبیّة (ترجمهٔ طب الرضا علیه السلام) ۳۹۱
ترجمه شرح حدیث حقیقت = کمیلیة ۵۳۰
ترجمه صد کلمه قصار ۱۴۳
ترجمه قرآن مجید ۶۶۷
ترجمه قصیدهٔ فرزدق ۱۰۹
ترجمه منظوم چهل حدیث ۶۲۸
ترجمه منظوم قصیدهٔ برده ۶۱۴
ترجمهٔ احادیث قدسی = ترجمه چهل سوره ۶۵۴
ترجمهٔ اوستا ۶۷۲
ترجمهٔ برء الساعة ۷۴
ترجمهٔ تاریخ بخارا ۶۷۷
ترجمهٔ توحید مفضّل ۳۳
ترجمهٔ توحید مفضل ۶۶۷
ترجمهٔ حسنیه ۱۱۷
ترجمهٔ حلّ الطلسم فی کشف السرّ المبهم ۴۲۳

ترجمهٔ رساله طیبی ۳۱۷
ترجمهٔ رسالهٔ ذهبیّه ۶۴۹
ترجمهٔ عهد نامهٔ مالک اشتر ۲۷۷
ترجمهٔ قصیدهٔ دعبل خزاعی ۴۴۵
ترجمهٔ مقدمه جزریه ۵۲۵
ترجمهٔ وصیت نامه علامه مجلسی ۴۰۴
ترجمة الصلاة ۶۵۱
ترجمة الصلاة = آداب الصلاة ۳۷۹
ترجمة العقائد ۳۱۵
ترجمة العقائد الدينية ۳۸۶
ترجمة الفصول النصيرية ۹۷
ترياق الفائدة ۴۲۶
تسديد الفقهاء ۷۰
تسلية الحزين فی فقد العافية و الاحباب والبنين ۶۸۲
تشريح ۵۴۹
تشريح الافلاک ۴۶۰
تشريح الافلاک ۶۱۳
تشريح كالبد ۱۵۹
تعارض الاصل والظاهر ۳۸۷
تعبير خواب ۴۳
تعبير خواب ۲۹۸
تعبير خواب ۵۱۸
تعبير خواب = خواب نامه ۴۳

تعلیقة علی التقدیسات فی حکمة الالهیّة ۴۲۸
تعلیقة علی منهج المقال ۶۷۰
تعلیقة منهج المقال ۲۸۴
تعلیقة منهج المقال ۳۰۲
تعلیقة منهج المقال ۴۲۲
تفسیر ۳۳۶
تفسیر آیهٔ ۲۱۷
تفسیر آیهٔ نور ۱۵۷
تفسیر آیة ۳۰۸
تفسیر الأحلام = تعبیر خواب ۳۴۹
تفسیر جزء سی‌ام ۲۲۵
تفسیر سوره توحید ۳۴۱
تفسیر سورهٔ أعلی ۴۱
تفسیر سورهٔ فاتحه ۴۳۴
تفسیر سورة الفاتحة ۶۵۶
تفسیر منظوم حروف مقطعه قرآن ۶۲۷
التقریب فی اسرار الترکیب ۳۳۰
التقریب فی اسرار الترکیب = ترکیبات جلدکی ۳۲۹
تقریرات الاصول ۱۵
تقریرات الاصول ۲۰
تقریرات الفقه ۱۹
تقلید المیت ۶۰۰
تقویم المحسنین = احسن التقویم ۹۰

التقيّه ۶۷۰
التقية ۶۰۵
تلخيص المفتاح ۸۱
التنبيهات العليّة على وظائف الصلاة القلبيّة = اسرار الصلاة ۳۲
التنبيهات العليّة على وظائف الصلاة القلبيّة = اسرار الصلاة ۲۹۱
تنبيه الغافلين ۳۹۷
تنزيه الأنبياء و الأئمّة عليهم السلام ۱۳
تنزيه الانبياء و الأئمة عليهم السلام ۲۰۷
تنسق نامه ايلخانه = جواهر نامه ۱۶۲
تنقيح ۳۰۸
توبه نامه ۲۹
التوحيد ۱۳
التوحيد ۲۱۵
توحيد = توحيد برهانى ۶۳۳
توحيد (رساله در...) ۴۸۳
توضيح المقاصد ۵۱۵
تولد ام الائمة ۶۵۴
تهذيب المنطق ۴۰
تهذيب المنطق ۱۲۷
تهذيب المنطق ۳۴۶
تهذيب المنطق ۴۱۳
تهذيب الوصول الى علم الاصول ۵۷
تهذيب الوصول الى علم الاصول ۱۹۲

التهلیل ۳۱
التهلیلیّة ۳۷
ثلاثون مسألة ۴۱۴
جام جم ۵۲۸
جام جم ۶۰۷
جام جهان نما ۱۳۴
جام جهان نما ۵۲۹
جام جهان نما ۵۶۱
جامع الاخبار ۳۷۵
جامع الاسرار ۳۷۶
جامع الفوائد ۷۳
جامع الفوائد ۳۶۸
جامع المقاصد فی شرح القواعد ۱۷۷
جبر و اختیار ۱۸
جبر و اختیار ۳۵۰
الجبر و الاختیار ۴۶۶
جبر و تفویض ۲۷۸
جبر و تفویض ۵۸۲
جبر و مقابله ۸۱
جبر و مقابله ۴۶۷
جداول احکام و تواریخ = جدول‌های نجومی ۵۷۵
جدول تاریخ چهارده معصوم ۴۴۶
جدول منبر المحبة ۳۵۰

الجعفرية ۴۳۹
جفر ۳۶۷
جفر ۳۶۷
جفر ۳۶۹
جفر جامع ۳۷۰
جلاء العيون ۱۱۶
الجمع بين الاخبار ۳۰۶
الجمع بين الاخبار المتعارضة ۲۴۸
الجمل فی النحو = الجمل فی عوامل الاعراب ۲۷۰
جنات الوصال ۶۶۸
جنگ ۱۹۶
جنگ ۲۰۳
جنگ ۳۲۴
جُنگ ۳۷۰
جنگ ۳۹۵
جنگ ۴۰۶
جنگ ۴۱۵
جنگ ۴۱۷
جنگ ۴۲۷
جنگ ۵۷۷
جُنگ ۵۸۷
جنگ ادعیه و رساله طهارت خمر ۵۱
جنگ اشعار ۱۱۰

جنگ اشعار ۴۰۶
جنگ اشعار ۵۱۷
جُنگ اشعار ۵۴۲
جنگ اشعار و غیره ۳۹۸
جنگ اشعار و فوائد عرفانی و غیره ۶۲۹
جنگ حدیث ۲۱۲
جنگ حدیث ۲۱۸
جُنگ حدیث ۳۱۶
جنگ حکایات و مراثی ۳۸۲
جُنگ دعا ۴۳۴
جنگ شعر ۴۱۱
جنگ شعر ۴۱۵
جُنگ عرفانی ۲۷۹
جُنگ علوم غریبه ۲۷۴
جنگ مراثی ۳۸۵
جنگ (نثر و نظم) ۲۳۸
جنگ نظم و نثر ۲۷
جنگ نظم و نثر ۲۷۴
جُنگ نظم و نثر ۳۰۰
جنگ نظم و نثر ۳۹۹
جواب سؤال‌های منتخب الدین هراسکانی ۱۷۴
جواب شبهة الدوانی ۴۶۵
جواب المسألة العویصة ۲۲۳

جواب منظوم شاهزاده شاه جهان ۵۰۰
الجواهر السنّیة فی الاحادیث القدسیّة ۲۱۳
الجواهر العقلیة فی الادلة القطعیة ۴۵۳
جواهر الفرائض = الفرائض النصیریة ۲۵۴
جواهر الفرائض = الفرائض النصیریة ۲۵۸
جواهر نامه ۶۴۶
جودیّه ۱۱۵
جوهرة التوحید ۶۱۹
جهان نما ۳۶۹
جهة القبلة ۱۳۸
جهة القبلة ۲۶۷
جهة القبلة ۲۹۳
جهة القبلة ۶۱۲
چند خطبه برای نماز جمعه و غیره ۵۵۲
چند دعا ۶۸۵
چند سطر در عرفان ۱۷۳
چند فائده در طب و کیمیا در ادامه رساله هفتم ۶۶۸
چند قصیده فارسی در مدح حضرت رسول صلی الله علیه وآله و حضرت امیر علیه السلام
مورخ ۱۱۸۸ ..... ۲۳۸
چوب چینی = خواص بیخ چینی ۴۹۹
چهارده بند صباحی ۴۴۸
چهارده حدیث = رجعت ۴۷
چهل حدیث قدسی = چهل سوره ۳۹۷

حاشیه بر شرح مطالع ۳۳۹
حاشیة آداب المناظرة ۲۳
حاشیة آیات الاحکام = حاشیة زبدة البیان ۳۴۰
حاشیة الالفیه ۱۶۳
حاشیة الالفیه ۶۲۱
الحاشیة الجدیدة علی الفرائد الاصول = درر الفوائد ۱۹
حاشیة الجعفریة ۶۰۵
حاشیة حاشیة اثبات الواجب ۱۶۹
حاشیة حاشیة الارشاد (فی مبحث الکر) ۸۲
حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر ۲۳۳
حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر ۲۸۸
حاشیة حاشیة الخفری علی شرح التجرید ۲۱
حاشیة حاشیة الخفری علی الشرح التجرید ۲۱
حاشیة حاشیة الخفری علی الشرح التجرید ۲۲
حاشیة حاشیة الخفری علی شرح التجرید = جمالیه ۲۰
حاشیة حاشیة الشریف علی تحریر القواعد المنطقیة ۲۲
حاشیة دیباجة شرح المتوسط للکافیة ۵۷۰
حاشیة الرسالة الوضعیّة ۲۴
حاشیة الروضة البهیة ۴۹۵
حاشیة شرح الاستعارة ۶۱۸
حاشیة شرح الایساغوجی ۵۰۹
حاشیة شرح الایساغوجی ۶۱۶
حاشیة شرح الایساغوجی ۶۱۷

حاشية شرح التجريد الجديدة ۴۳۶
حاشية شرح الرسالة الاستعارة ۳۲۱
حاشية شرح الرسالة الوضعيّة ۳۲۱
حاشية شرح الشمسية ۶۵۶
حاشية شرح الشمسية و حاشية الشريفية عليها ۵۶۹
حاشية الصافى ۴۳۱
حاشية ضابطة الاشكال ۵۰۹
حاشية على بحث اجتماع الشرط مع القسم من شرح الجامى على الكافية ۶۵۶
حاشية على حاشية تهذيب المنطق لليزدى ۴۳۳
حاشية على شرح الايساغوجى ۲۲۸
حاشية على شرح الايساغوجى ۲۲۹
الحاشية على معالم الاصول ۱۹۳
حاشية فرائد الاصول ۱۵
حاشية الفوائد الضيائية ۴۳۳
حاشية الفوائد الضيائية = حاشية اللارى ۶۱
حاشية الكفاية ۶۷۱
حاشية المختصر ۲۳۳
حاشية المختصر ۲۸۸
حاشية مدارک الاحكام ۳۴۰
حاشية معالم الاصول ۲۵۱
حاشية معالم الاصول ۳۰۱
حاشية معالم الاصول ۳۰۴
حاشية معالم الاصول ۳۳۹

حاشية معالم الاصول ۴۳۷
حاشية معالم الاصول ۴۳۸
حاشية معالم الدين ۴۲۹
الحاشية الوافية لحل ديباجة الفوائد الضيائيّة ۶۵۸
الحبل المتين فى احكام أحكام الدين ۲۹۴
الحبل المتين فى احكام الدّين (بخشى از آن) ۲۱۰
حبيب السير فى اخبار افراد البشر ۱۴۳
حجية ظواهر الكتاب و سلامته عن التغيير و الزيادة و النقصان ۲۸۶
حجية المظنة ۲۸۵
حدائق الصالحين فى شرح صحيفة سيّد الساجدين عليه السلام = الحديقة الهلالية ۲۹۳
الحدائق الناضرة فى احكام العترة الطاهرة ۳۵۸
حدوث العالم ۵۰۶
حدود الاشياء ۴۶۳
حدود الاشياء ۵۰۴
حدود الاشياء ۵۱۴
حدود الاشياء ۶۶۰
حدود و ديات ۶۳۸
حديث ۲۶۰
حديث ۲۶۱
حديث التوحيد ۳۷۷
حديث جبر و تفويض ۲۹۲
حديث جنود العقل والجهل ۳۷۴
حديث ذوالنون المصرى = وصايا.... ..... ۴۴۱

حدیث فضل بن شاذان (ترجمهٔ فارسی) ۴۴۷
حدیث قدسی ۳۳۷
حدیث قدسی = چهل سوره ۴۳۳
حدیث (یا احمد یا احمد) ۵۵۲
حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقه = فخری نامه = الهی نامه ۴۴
حدیقة الحقیقة = الهی نامه = فخری نامه ۳۸۱
حدیقة المؤمنین = الشرح الصغیر ۴۹۵
حرز الأمانی و وجه التهانی = الشاطبیه ۵۹
حرز الجر (البحر) = الشاذلیة ۵۴۸
حساب ۵۴۴
حساب اهل تنجیم ۴۹۲
حساب فارسی ۸۰
حساب فارسی ۵۴۱
حساب فارسی = میزان الحساب ۷۹
حساب فارسی = میزان الحساب ۳۶۶
حساب فارسی = میزان الحساب ۴۶۷
الحسنی فی قواعد الحکمة الطبیعیة ۳۵۲
الحقائق ۳۳۳
حقائق الاسماء = شرح الاسماء ۳۶۰
حقائق الصنائع = صناعات = صناعیه ۱۷۴
حقوق تجارت ۲۸۲
حقوق جزائی ۲۸۱
حقیقة الحقائق ۶۵۸

حقیقة الحقایق ۴۶۴
حق الیقین فی معرفد رب العالمین ۵۲۹
حق الیقین فی معرفة رب العالمین ۵۶۳
حکایات ۲۹
حکایات ۵۹۸
حکایات بهلول عاقل ۴۴۷
حکایات مؤمن طاق ۴۴۷
حکایت بیمار و طبیب ۴۴۹
حکایة تمیم الداری الانصاری ۲۲۶
حکمت حیوان ۶۴۰
حکم تزویج الأب بنته الصغیرة لاجل المحرمیة ۳۰۶
حکم شرب تتن و حشیش ۳۱۲
حل التقویم ۱۲۳
حل الصیغ ۵۳۷
حلّ اللغز ۵۴۵
الحواشی المفهمة = شرح المقدمة ۹۳
حورائیّة = شرح رباعی ابو سعید ابوالخیر ۳۲۷
حیاة النفس فی حظیرة القدس ۲۱۱
حیاة النفس فی حظیرة القدس ۲۳۴
حیاة النفس فی خطیرة القدس ۱۹۶
حیاة النفس و حظیرة القدس ۲۱۵
حیاة النفوس ۳۵۲
خاتمهٔ فرهنگ جهانگیری ۱۴۵

خالصه ۶۲
ختم قرآن در یک هفته ۳۴۵
خرقه ۷۴
الخطب الاثنی عشر ۵۹۸
خطبتان من الشیخ احمد الاحسائی ۲۲۱
خطبه آدم علیه السلام = فضیلت.... ..... ۴۳۵
خطبه طتنجیه منسوب به امیرمؤمنان علیه السلام ۶۰۰
خطبه النکاح ۳۸۹
خطبة ۴۵۷
خطبة البیان ۴۶۹
خطبة النکاح ۳۸۸
خط کاشفی ۵۵۳
خلاصة الاحکام ۱۸۲
خلاصة الحساب ۵۶
خلاصة الحساب ۱۸۱
خلاصة الحساب ۲۳۳
خلاصة الحساب ۲۳۴
خلاصة الحساب ۲۸۹
خلاصة الحساب ۴۶۱
خلاصة الحساب ۴۶۷
خلاصة الحساب ۵۴۲
خلاصة الحساب ۶۱۲
خلاصة الحساب ۶۴۱

الخلاصة فی النحو = الفیه ۹۱
الخلاصة فی النحو = الفیه ۱۲۷
خلاصة الوسائل فی شرح المسائل ۴۵۳
خلد برین ۵۷۸
خلق الاعمال (الافعال) = الجبر و الاختیار ۵۲۳
خلق الأعمال = الجبر و الاختیار ۲۰۰
خلق الأعمال = جبر و تفویض ۴۲۹
خلق العالم (رسالة در....) ۵۳۳
خوابنامه منظوم ۴۴۳
خوابنامهٔ منظوم ۴۴۲
خوابنامهٔ منظوم ۴۵۲
خواص آیات و سور قرآن ۶۰۱
خواص احجار ۴۲۴
خواص الاشیاء ۶۸
خواص افیون = افیونیه ۶۶۷
خواص حروف = اسرار حروف ۱۳۷
خواص دعای جوشن کبیر ۸۹
خواص نادعلیاً ۵۱۹
داستان دقیانوس ۴۹۹
داستان عبدالله بن سلام = هزار و چهار مسأله ۵۲۰
درّ بحر المناقب فی فضل علی بن ابی طالب علیه‌السلام ۱۹۸
دُرّ التّمام فی تاریخ خروج المهدی علیه‌السلام ۲۶۱
دُرج المضامین = لؤلؤ درج المضامین ۵۴۹

درر البحور فی مدایح الملک المنصور = الارتقیات ۶۱۵
درر الفوائد = الحاشیة علی الفرائد ۱۹۱
در عمل قیافه و فراست (مرآة الرجال) ۱۶۹
الدرّة النجفیّة ۶۷۹
الدرّة النجفیّة = الدرة المنظومة ۲۱۹
الدرّة الیتیمة ۴۵۵
درّ یتیم ۶۳۴
دستور تقویم نگاری ۶۴۰
دعا = کتاب دعا ۱۴
دعاهای ابودجانه، ام الصبیان کبیر، مرجانه و انجم مرجانه ۶۷۴
دعای ماه صفر ۳۸۵
دفع الغم = دفع خوف الموت (رسالة....) ۴۷۹
دلائل العقاید ۸۷
دلیل المتحیرین ۵۹۰
دماء ثلاثه ۱۱۶
دوازده امام = صلواتیه ۱۱۷
دوازده امام = صلواتیه ۵۰۰
دوازده بند ۴۴۸
دوازده مجلس ۴۹۴
دو حدیث درباره قصیده سید حمیری ۳۹۴
ده اصل = سلوکیه ۴۸۵
ده اصل = سلوکیه ۵۲۸
ده بند در مرثیه امام حسین علیه‌السلام ۴۴۸

ده قاعده = ده اصل = سلوک = میزان العقائد ۹۷
دیباچهٔ یک کتاب ۱۷۹
دیوان ۱۵۳
دیوان ۳۵۳
دیوان امیرالمؤمنین علیه السلام ۲۷
دیوان = دو بیتی ۳۷۸
دیوان ذبیحی ۱۶۵
دیوان سنایی ۴۶
دیوان علی بن ابیطالب علیه السلام ۴۹۶
دیوان علی بن ابیطالب (علیه السلام) ۵۵۸
دیوان فنای زنوزی ۴۵۰
دیوان قدسی ۱۴۶
دیوان گلشن فخر ۶۷۲
دیوان محبّ شیرازی ۳۳۶
ذات الشفاء فی سیرة المصطفی و من بعده من الخلفاء ۵۸
ذبائح اهل الکتاب ۲۹۴
ذبائح اهل الکتاب = الذبیحیة ۶۱۱
ذخیره خوارزمشاهی ۱۲۴
ذم الوسواس ۶۱۹
ذوقیات عقلی و معقولات ذوقی = ذوقیه ۴۸۱
الذهبیّة الطبیّة = طب الرضا علیه السلام ۲۱۶
الذهبیة الطبیة = طب الرضا ۴۲۹
راحة الانسان ۵۸۱

رباعیات ۲۳۷
رجعت ۸
رجعت ۲۶۲
رجعت = چهارده حدیث ۶۴۳
الرجعة ۳۳۳
(ردّ الصوفیه) ۳۲۳
الرد علی صاحب المفاتیح ۲۵۱
الردّ علی صاحب المفاتیح ۶۷۰
رسائل عرفانی = نامه‌های عرفانی ۳۷۸
رساله آداب و ادعیه زراعت ۲۴۱
رساله اصول دین ۵۹۷
رساله اعتقادات ۲۳۹
رساله اقسام عدّه ۶۴۹
رساله انسان. ناقص ۴۸۷
رساله‌ای دربارهٔ عدم اعتبار جدول در تعیین ماه رمضان ۳۵۶
رساله‌ای شامل فوائدی برای طلاب ۶۳۷
رساله تجوید ۳۸۳
رساله در آداب تلاوت قرآن ۲۴۲
رساله در احکام طهارت و نماز ۲۴۳
رساله در اصول دین ۵۴۱
رساله در افعال عباد ۶۸۴
رساله در انواع حیوانات و آداب صید و ذبح و کیفیت آن ۳۳
رساله درباره زکات و خمس ۲۴۰

رساله....درباره غنای حق تعالی ۶۹۱
رساله در بیان احوال فردوسی ۴۴۴
رساله در بیان تألیفات علامه مجلسی ره ۴۰۰
رساله در بیان علم جراحی ۱۴۹
رساله در تحقیق بداء ۲۴۴
رساله در حساب ۲۰۰
رساله در خواص سوره‌ها و آیات قرآن ۲۴۲
رساله در دو صفحه ۶۹۰
رساله در رجعت ۲۸
رساله در رمل ۲۰۱
رساله در رمل ۲۰۲
رساله در رمل ۲۷۱
رساله در ساختن رنگها ۵۱۲
رساله در شانه بینی ۵۸۱
رساله در شرح حال شیخ الرئیس ابوالحسن میرزا ۵۴۷
رساله در شکیات نماز = شکوک الصلاة ۱۹۷
رساله در صفات خدا ۵۹۷
رساله در ضوابط و قواعد علم قرائت ۲۴۱
رساله در طب ۲۷۲
رساله در فضیلت روز نوروز ۲۴۲
رساله در فلسفه ۶۸۴
رساله در کیمیا ۱۶۹
رساله در کیمیا ۱۷۰

رساله در مساحت ۲۳۱
رساله در معرفت نفس ۲۸
رساله در معمّا ۶۴۷
رساله در معنی نی (نی نامه) ۴۰۱
رساله در منطق ۴۱۸
رساله در نمار شب ۲۴۰
رساله در ولایت عهدی حضرت رضاعليه‌السلام ۵۶۴
رساله دوم از کلیات سعدی = در مجالس پنجگانه ۱۸۰
رساله شکیات نماز = شکوک الصلاة ۴۳۴
رساله شیخ انصاری = مختصر رساله... ..... ۶۸۸
رساله عملیه ۱۷۹
رساله عملیه ۶۸۱
رساله عملیه در نماز ۱۴
رساله فی الارث ۲۵۸
رساله فی حکم اللقطة ۳۴
رساله فی نفی الحیّز و الجهة ۱۹۶
رساله نفس ارسطاطالیس ۱۷۳
رساله نفسیه ۴۰۷
رساله نفسیّه = بقاءالنفس بعد خراب البدن ۴۰۲
رساله یوحنا ۳۸۸
رساله یوحنا اسرائیلی = حقانیت شیعه = امامت = منهاج المناهج ۴۳
رسالهٔ اثنی عشریة ۳۷۴
رسالهٔ انشاء ۳۴۳

رسالهٔ بداء ۲۶۴
رسالهٔ بیان انواع صیغ عقد نکاح بر وجه احتیاط = صیغ عقود النکاح ۳۵۴
رسالهٔ ترجمه خطبهٔ توحیدیّه امام رضا علیه السلام ۴۱۹
رسالهٔ جهاد با نفس ۲۱۱
رسالهٔ حقوق ۳۷۳
رسالهٔ رضاع = رضاعیه ۳۸۰
رسالهٔ رضاعیّه ۶۵۰
رسالهٔ زمان موهوم ۳۳۹
رسالهٔ شکیات = شکوک الصلاة = شک و سهو ۳۷۹
رسالهٔ صیغ عقود نکاح ۴۱۹
رسالهٔ عدالت ۲۰۰
رسالهٔ عرفانی ۱۳۴
رسالهٔ عرفانی ۳۲۶
رسالهٔ فرق بین صفات ذات و صفات فعل ۲۶۴
رسالهٔ فلسفی ۲۷۳
رسالهٔ قلندری ۴۰۴
رسالهٔ کفارات ۲۶۳
رسالهٔ کیمیا ۳۰
رسالهٔ کیمیا ۴۰۵
رسالهٔ مستقیم ۱۸۴
رسالهٔ یوحنا = رساله در امامت = منهاج المناهج ۶۴۵
رسالة الاضحیة ۳۴۱
رسالة جفر الکبیر فی تعیین ظهور المهدی علیه السلام ۲۶۲

الرسالة الحرفية ۴۶۵
رسالة حول القرآن ۳۵
الرسالة الشبهاتية = نجاة السالكين ۱۰۱
رسالة صلاة الجمعه ۶۸۲
رسالة الصناعة = رسالة فی الكيميا ۶۶۵
رسالة عرفانية ۵۵۷
رسالة فی اثبات الامامة علی سبيل المجادلة ۱۶۶
رسالة فی الاجتهاد و التقليد ۲۰۵
رسالة فی الاجماع ۲۴۹
رسالة فی الاجماع = حجيّة الاجماع ۲۰۵
رسالة فی الاجماع و الاستصحاب ۱۹۴
رسالة فی الإرث ۲۵۶
رسالة فی الاستعارة ۳۲۰
رسالة فی استعلام وقت الصلوات ۳۴۲
رسالة فی الاصول العمليّة ۴۳۰
رسالة فی تحريم ذبائح اهل الكتاب ۲۰۹
رسالة فی تحقيق الواسطة و انواعها ۳۵۳
رسالة فی تربية الاولاد ۵۲۲
رسالة فی التقليد ۱۶
رسالة فی حقيقة الانسان ۲۲۳
رسالة فی حكم لقطة الخربة ۳۴
رسالة فی حكم المدرسة الموقوفة الّتی لا يعلم ايمان واقفها ۳۵۴
رسالة فی حكم المعاملة المحاباتية ۳۵۵

رسالة فی الحیل المجوّزة للرّبا ۳۵۵
رسالة فی الخلّ النجس و حکمه ۲۵۶
رسالة فی ذکر اسباب اعتلال المملکة و معالجاته ۷۷
رسالة فی الرمل ۲۷۱
رسالة فی الریاضة ۲۳۴
رسالة فی الریاضة ۲۳۵
رسالة فی السیر و السلوک ۲۱۶
رسالة فی الشرط فی العقد ۳۴۱
رسالة فی صحة الطلاق بعوض عن الخُلع ۳۵۳
رسالة فی الصحیح و الاعمّ ۳۰۴
رسالة فی ظهور المهدی علیه السلام ۲۶۲
رسالة فی علائم الظهور ۲۶۱
رسالة فی علم الوضع ۳۲۰
رسالة فی القدر ۲۳
رسالة فی القیاس ۱۹۴
رسالة فی الکرّ ۲۶۸
رسالة فی کیفیة الایجاد ۱۴۰
رسالة فی کیفیّة الوجود ۲۲۴
رسالة فی مسألة الشرط قی ضمن العقد ۳۵۶
رسالة فی المیراث ۲۵۷
رسالة فی المیراث ۲۵۸
رسالة فی المیراث ۳۴۰
رسالة فی النکاح ۶۷۶

رسالة فی الوضع ۴۹
الرسالة القدسیة فی اسرار النقطة الحییة المشیرات الی اسرار الهویة ۵۶۴
الرسالة المحمدیة فی احکام المیراث الابدیة ۳۵۷
الرسالة الولدیة = آداب المناظرة ۲۳۰
رسالة یوحنا الذمی = یوحنائیه ۴۷۶
رسم خطّ القرآن ۵۹
رسم الخط القرآن (رسالة فی...) ۵۵۱
الرضاع ۶۷۶
رضاعیّه = رساله در رضاع ۲۶۳
رضاعیّه = رساله در رضاع ۲۶۳
الرعایة فی شرح بدایة الدّرایة ۵۶
رمل = احکام دوازده خانه ۴۹۲
رمل (رساله در...) ۵۱۹
رمل منظوم ۴۹۳
رمل منظوم ۴۹۳
روایاتی در امامت امام رضا علیه السلام ۶۴۳
روایت امالی شیخ طوسی در فاجعه کربلا ۳۸۵
روایتی از امیرمؤمنان علیه السلام در طالع ۶۴۲
روح و بدن = صحت و مرض حسن عشق ۴۲۵
روحیه ۵۵۵
روحیه ۶۲۷
روزنامه «ساعت نامه» ۷
روضة الشهداء ۶۹

روضة الصفا فی سیرة الأنبیاء و الملوک و الخلفاء ۱۵۸
روضة المحبّین = ده نامه ۱۲۰
ریاض ۳۶۳
ریاض الرّضوان ۲۴۶
زاد السالک ۲۹
زاد السالک ۳۱۵
زاد السالک = آداب اسلوک ۶۴۵
زاد المسافرین ۷۴
زاد المسافرین ۴۲۶
زاد المسافرین = تدبیر مسافر ۴۲۵
زاد المعاد ۴۱۸
زاری نامه ۱۰۵
زبدة الاصول ۲۳۴
زبدة الاصول ۶۴۲
زبدة المقال فی بیان احوال الثقات ۳۷۳
زرندیه ۶۷۹
الزوراء ۵۲۱
زیارت جامعه ۶۹۰
سبع المثانی ۲۴۶
سخنان خواجه زین الدین ۱۷۳
سراج الظلمة والرحمة لهذه الامة ۳۶۸
سراج منیر ۲۷۵
السرّ الرّبانی فی العلم المیزانی ۳۳۰

السرّ الربانی فی العلم المیزانی ۳۳۲
سرمایهٔ ایمان ۲۶۵
سفر نامه ۱۶۵
سفینة النّجاة ۲۲۱
سفینة النجاة ۲۳۹
سلامان و ابسال ۴۸۲
سلوک نعمت اللهی ۱۶۷
سوال و جواب ۴۶۴
سوز و گداز ۱۴۵
سی بند مکتبدار تبریزی ۴۵۰
سی درس اصول دین ۴۶۱
سیر و سلوک = نامه مرحوم بیدآبادی ۵۹۲
سی فصل ۹۱
سی فصل ۱۲۶
سی فصل ۱۸۲
سی فصل ۴۹۷
سی فصل ۵۱۶
سی مجلس ۴۹۴
سؤال المفضّل عن الصادق علیه السلام ۲۲۲
سؤال و جواب ۱۸
سؤال و جواب ۴۸
سؤال و جواب ۱۴۹
سؤال و جواب ۲۷۸

سؤال و جواب ۵۹۴
سؤال و جواب ۵۹۵
الشافیة ۱۲۷
شامل الوصول فی شرح مبادیء الاصول ۴۲۱
(شاید) حدیقة الحقیقة ۵۲۷
شبهات ۱۵۹
شبهات مظفری = رساله در حساب ۲۳۲
شبهة الاستلزام ۵۰۴
شبهة الاستلزام = دفع شبهة الاستلزام ۴۲۸
شرائط خواندن دعای سیفی ۲۰۳
شراح شرایع الاسلام ۱۹
شرب الدخان من نزعات الشیطان ۳۱۱
شرح آداب البحث ۲۳۰
شرح آداب البحث ۵۱۰
شرح آداب البحث ۵۶۸
شرح آداب البحث عضدی ۲۹۰
شرح اثبات الجوهر المفارق = شرح العقل الکلّی ۳۶
شرح احوال نادرشاه در چند برگ ۶۸۶
شرح استخراج اسم مولانا امیرالمؤمنین علیه السلام ۲۹۶
شرح اسرار الآیة الفرقانیة فی جواب بعض السلاطین حین الایالة فی المملکة السلیمانیة ۶۱۳
شرح اشعار امیرالمؤمنین علیه السلام ۵۴۴
شرح الالفیة ۶۲۱

شرح امثله = رساله در صرف فارسی ۵۴۱
شرح الامثلة ۲۹۷
شرح الانموذج ۸۵
شرح الانموذج ۳۲۵
شرح الانموذج ۴۳۳
شرح الایساغوجی ۹۱
شرح الایساغوجی ۱۴۷
شرح الایساغوجی ۲۲۸
شرح الایساغوجی ۲۲۹
شرح الایساغوجی ۵۰۹
شرح الایساغوجی ۶۱۶
شرح الایساغوجی ۶۳۰
شرح الایساغوجی ۶۳۰
شرح الایساغوجی = فوائد فناریه ۲۲۹
شرح الایساغوجی = فوائد فناریه ۶۷۸
شرح الباب الحادی عشر ۱۰۳
شرح بیت ۴۳۳
شرح بیست باب ۴۶۱
شرح التصریف ۸۵
شرح تهذیب المنطق ۱۴۷
شرح الجمل فی النحو ۲۷۰
شرح جهة الوحدة ۵۰۸
شرح حال نشاط اصفهانی ۶۲۸

شرح حدیث ۳۶۱
شرح حدیث ۵۶۴
شرح حدیث ۵۸۱
شرح حدیث التوحید ۵۵۷
شرح حدیث حقیقت ۳۵۹
شرح حدیث المحمدیة ۵۵۷
شرح خطبة ۴۶۰
شرح دعای: «هب لی کمال الانقطاع الیک» ۲۲۰
شرح دعای سحر ۴۱۷
شرح دعای سیفی ۴۳۵
شرح دعای صباح ۴۱۰
شرح دعاء السمات ۲۰۷
شرح دعاء سمات ۲۹۵
شرح دیباجه الوافیة ۵۶۹
شرح رسالة الاستعارة = شرح الاستعارة ۶۱۷
شرح الرسالة الوضعیّة ۳۱۹
شرح الرسالة الوضعیّة ۳۱۹
شرح الزوراء ۵۲۲
شرح سی فصل ۱۱۴
شرح الشافیة = شرح النظام ۶۷۹
شرح شواهد البهجة المرضیة ۲۵۳
شرح شواهد تصریف ۲۵۴
شرح شواهد سیوطی ۱۲۷

شرح شواهد سیوطی ۱۶۱
شرح شواهد سیوطی ۱۸۱
شرح شواهد سیوطی ۵۱۴
شرح شواهد سیوطی ۶۳۶
شرح شواهد عوامل ملا محسن ۱۳۸
شرح شواهد العوامل ملا محسن ۲۵۳
شرح شواهد قطر الندی ۶۳۶
شرح العرشیة ۱۳۸
شرح العقائد النسفیه = الخیالیة ۶۱
شرح العوامل فی النحو ۱۶۰
شرح العوامل فی النحو ۲۹۷
شرح عوامل المائة ۸۵
شرح العوامل همان است که در جامع المقدمات چاپ شده ۲۷
شرح فضیلت دوازده امام خواجه ۴۰۱
شرح الفقه الاکبر ۶۲۰
شرح الفوائد الحکمیة ۶۹
شرح قصیده بانت سعاد ۴۰۸
شرح قصیده عینیه حمیری ۴۲۶
شرح قصیده میر فندرسکی ۴۱
شرح قصیدهٔ عینیه حمیری ۹۸
شرح قصیدهٔ عینیه حمیری ۱۰۸
شرح قصیدة بانت سعاد ۴۸۸
شرح قصیدة البردة ۴۰۹

شرح قصیدة البردة ۴۸۹
شرح قصیدة الخمریة ابن فارض ۵۷
شرح قصیدة العینیة ۱۰۹
شرح قطر الندی ۹۱
شرح گلستان سعدی ۴۹۳
شرح گلشن راز ۳۱۳
شرح گلشن راز ۵۱۱
شرح المختصر فی المیزان ۱۴۸
شرح مسائل من میراث ۲۵۹
شرح مفاتیح الشرایع = مصابیح الظلام ۳۰۲
شرح المقدمة ۱۵۲
شرح مقدمة الاستبصار ۴۲۱
شرح المقدمة الجزریة ۱۵۴
شرح المقدمة الجزریة ۱۵۴
شرح الملخص فی الهیئة = شرح چغمینی ۴۶۰
شرح من لا یحضره الفقیه = لوامع صاحبقرانیه ۱۴۴
شرح نادعلی ۶۸۳
شرح نامهٔ غزالی ۴۰۰
شرح نصاب الصبیان ۳۸
شرح نود و نه نام ۱۳۷
الشرط فی ضمن العقد ۳۰۹
شعبده ۳۶۸
شک و حلّ ۵۰۵

الشک والسهو ۳۷۲
شمس الهدایة ۳۳۸
شناخت زنان (رساله در...) ۱۳۱
الشواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة ۵۰۵
صحت و مرض = حسن و عشق ۲۱۱
صحیفه دانیال نبّی ۶۷
صحیفه الرضاعلیه‌السلام ۵۵۲
صحیفه شامل دعاها ۶۹۰
صحیفة بین الحرمین ۶۹۰
الصحیفة الرابعة فی شرح دعائه فی زمان الغیبة باربعة عشر بابا ۶۹۰
صحیفة الرضا علیه آلاف التحیة والثناء ۶۸۵
صرف میر ۴۶
صرف میر ۲۹۶
صرف میر ۳۲۵
صغری در منطق ۴۰
صغری در منطق ۴۱۳
صغری در منطق ۶۲۹
الصفحیة = اسطرلاب ۲۳۲
صلاة ۳۹۹
الصلاة ۴۷۲
صلاة الجمعة ۳۸۶
صلواتیه ۳۸۸
الصمدیة ۱۵۲

الصمدیّة ۳۲۵
صنایع شعر ۱۵۰
الصومیة العملیة ۴۷۲
صیغ العقود و الایقاعات ۳۹۳
صیغ العقود و الایقاعات ۶۷۴
صیغ عقود و نکاح ۶۳۷
صیغ العقود و النکاح = عقد نامه ۷۲
صیغ مشکله ۵۳۷
(صیغ نکاح) ۳۹۰
صیغه نکاح ۳۹۱
ضوء اللمعات = شرح لمعات ۶۳۱
ضیاء البصائر فی تعیین الکبائر ۴۵۸
ضیاء المؤمنین = نورنامه ۵۴
طالع مردان و زنان ۱۳۱
طالع نامه ۳۱۳
طالع نامه ۳۶۳
طالع نامه ۶۶۷
طالع نامه است دارای هفده شکل؟ ۶۱۴
طالع نامه زنان ۵۸۹
طالع نامه مردان ۵۸۹
طب ۶۲
طب ۳۳۷
طب ۴۲۵

طب ۶۴۸
طب الائمة ۳۸
طب الأئمة ۵۵۸
طباخی و حلوا پزی ۵۱۲
طب الاکبر = طب اکبری ۶۶۸
طب منظوم ۱۸۶
طب النبی صلی الله علیه و آله ۵۳۹
طب النبی صلی الله علیه و آله ۵۴۹
طبّ النّبی صلی الله علیه و آله ۵۵۸
طبیب = رساله در طب ۳۹۵
طرائف الحکمة ۱۶۷
طریق الی الله ۱۹۵
طریق سلوک (رساله در...) ۵۹۱
طریقه ساختن رنگها ۱۱۵
طوفان البکاء ۶۳۷
طوفان نوح و وکه ۱۷۵
طی الارض ۱۲۴
ظفر نامه ۴۸۱
ظفر نامه = پند نامه ۶۲۳
العالم ۲۸۲
عبادة الجاهل ۲۵۰
عبادة الجاهل ۴۷۵
عروضیّه ۵۴۸

العزی فی التصریف ۲۷
العزی فی التصریف ۴۶
العزی فی التصریف ۱۶۰
العزی فی التصریف ۳۲۵
العزی فی التصریف ۵۸۶
عشاق نامه ۱۲۱
عشرهٔ کامله = ملکات انسانی ۴۷۷
عشق ۶۴۴
عشقیه ۳۱۲
عشقیه ۵۱۷
عقائد ۵۵۳
عقائد دینیّه ۴۴۱
عقائد النساء = کلثوم ننه ۵۵۴
العقد الفرید لعلم التجوید ۳۸۳
عقلة المستوفر ۳۶۲
العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر ۲۱۹
العقود الاثنی عشر فی مراثی سادات البشر ۵۴۳
عقود نکاح ۶۸۷
العقیدة المفیدة ۹۳
علائم الساعة ۳۳۴
علل الاحکام ۳۷۱
علل اختلاف اخبار و کیفیة الجمع بینها ۳۸۷
علم البیان ۲۸۱

علم تسطیح (رساله در...) ۵۷۱
علم تنفّس و خواص آن ۵۸۰
علم النقاط ۱۵۸
علم هیئت ۲۸۱
علوم غریبه ۳۶۹
علوم غریبه ۳۷۰
علوم غریبه منظوم = جفر ۳۶۳
عمل قمری و چند عمل دیگر ۶۶۴
عناصر اربعه ۳۸۶
العوائد = واردات قلبی ۴۵۸
عوالم الخمس ۴۰۰
العوامل ۴۹
العوامل ۵۰
العوامل المائة ۴۷
عوامل المائة ۸۵
العوامل المائة ۲۹۶
العوامل المائة ۴۱۳
عوامل المائة ۵۸۵
عوامل منظوم ۵۸۵
عهدنامه ۹۷
عهد نامهٔ لاهوتیه ۳۲۲
غایة الایجاز لخائف الاعواز ۴۵۴
غدیریّه ۴۱۱

غرر الحکم و درر الکلم ۱۴
غنائم الایّام فیما یتعلق بالحلال و الحرام ۳۵۸
غنیة الأنام فی معرفة الساعات و الأیّام ۳۵۷
الغیبیة ۵۶۴
فائدتان ۳۱۰
فائده‌ای فلسفی ۶۶۰
فائده در استخارات از علامه مجلسی در ادامه رساله یازدهم ۶۶۹
فائده در اوصاف مردم و اصناف مردم ۱۷۴
فائده در طریق علم به اول ماه مبارک رمضان ۶۴۱
فائده در کیمیا (صابون) و خواص نعناء و افیون در ادامه رساله هشتم ۶۶۸
فائده در کیمیا و منافع افیون که یک برگ آن به زبان عربی است. در ادامه رساله
دهم ۶۶۸
فائده شامل دستور عرق گوگرد ۶۶۴
فائده و گفتاری در بقاء نفس عاقله ۱۷۳
فائدة ۴۵۷
فائدة جلیلة ۴۵۷
فائدة فی حجیة القرآن الکریم ۱۶
فائدة فی دفع شبهة ابن کمونه ۴۶۳
فائدة فی عالم الذّر ۴۵۶
فائدة فی المحکم والمتشابه ۴۶۳
فائدة منقولة عن رسالة فی التذکیر والتأنیث ۴۶۳
فارغ نامه = دیوان فارغ = حماسه فارغی ۵۵
فالنامه ۵۵

فالنامه ۲۰۲
فالنامه ۲۰۳
فالنامه ۲۷۲
فالنامه ۳۶۳
فال نامه ۶۸۸
فالنامه حیوانات ۵۸۸
فالنامه صد و بیست و چهار هزار انبیاء ۵۸۸
فالنامه منسوب به امیرمؤمنان علیه السلام و جدول‌های نجومی ۶۴۱
فالنامه منسوب به حضرت رضا علیه السلام که در این نسخه شیخ بهائی مترجم آن دانسته شده است ۵۸۸
فالنامهٔ قرآنی ۲۷۴
فتوحات عباسی = جدول جلیل ۲۷۲
الفخریّة فی معرفة النیّة ۲۵۵
فرزند نامه = نصیحت نامه ۴۷۸
فرسنامهٔ ارسطاطالیس ۱۶۱
فرق نامه = فروق اللغات ۲۲۷
فرهاد و شیرین ۴۱۲
فرهاد و شیرین ۴۱۲
فرهاد و شیرین ۵۷۸
فرهنگ فارسی ۲۵
فرهنگ واژه‌های مثنوی = لغات مثنوی ۱۷۳
فصل الخطاب = حکمة العارفین = حکمة علویّة ۷۶
فصول اربعه (رساله در...) ۴۴۲

فضائل الصلوات علی النبی (ص) و آله ۶۷
الفضایل ۱۶۶
فضیلت قرآن و سوره‌های آن ۶۴۷
فقریه = بیان حقیقت فقر ۴۸۶
الفقه = مختصر الفقه ۶۸۰
الفقهیة المستظرفة = الدرر البهیة ۴۹۷
فلسفه ۲۸۳
فلک مشحون ۱۸۸
الفوائد ۳۰۴
الفوائد ۳۰۵
فوائد ادبی = دستور زبان فارسی ۶۲۸
فوائد الاصول ۱۹۱
الفوائد الاصولیه ۳۰۴
الفوائد الاصولیة ۷۸
الفوائد الاصولیة ۶۷۰
الفوائد الاصولیة = مجموعة اصولیه ۲۵۱
الفوائد البرهانیّة فی تحقیق القواعد الفنّاریة ۶۳۰
الفوائد الثمانیة ۲۲۲
الفوائد الحائریة الجدیدة ۲۴۸
الفوائد الحائریة الجدیدة ۳۰۱
الفوائد الحائریة الجدیدة ۴۳۷
الفوائد الحائریة العتیقة ۷۸
الفوائد الحائریة القدیمة ۵۶

الفوائد الحائرية القديمة ۲۴۸
الفوائد الحائرية القديمة ۳۰۱
الفوائد الحائرية القديمة ۴۳۷
الفوائد الحائرية القديمة ۶۶۹
الفوائد الحكمية الاثنا عشرية ۱۳۹
الفوائد الدينيه ۶۴۴
الفوائد السبعة ۲۲۴
الفوائد الصادقية ۲۵۲
فوائد فلسفی مقتبس از کتابها و فوائد متفرقه ۴۶۶
فوایدی در علوم غریبه ۳۶۴
فوایدی در علوم غریبه ۳۶۶
فهرست تورات و ملحقات آن ۱۷۶
فهرست تهذيب الاحكام ۴۲۰
قانونچه ۵۷
القانونچه ۱۲۳
قبسات = تقريرات ۲۴
قرائت عاصم = مفرده عاصم ۴۱۶
القرّاء العشرة = منتخب البدور الزاهرة ۴۳۲
قرة العيون فی اعز الفنون ۲۳۵
قرة العيون فی اعز الفنون ۳۱۴
القصائد المنتخبه ۶۸۱
قصايد ۱۵۰
القصر فی السفر (رسالة فی...) ۶۰۵

قصّه طرماح بن عدی بن حاتم طائی ۴۴۷
قصه موش و گربه ۵۰۰
قصه و داستان اصحاب رسّ ۶۴۴
قصیده از کلام سعدی بنام نصایح ۴۴۶
قصیده افصح الشعراء میرزا محمد جعفر اصفهانی در مدح حضرت علی علیه‌السلام
مورخ ۱۱۷۶ ..... ۲۳۸
قصیده‌ای اخلاقی در ۱۴۲ بیت ۳۸۵
قصیده‌ای از فصولی ۶۴۳
قصیده در مدح حاج کریم خان قاجاری ۵۹۴
قصیده در وصف ائمه ۴۴۶
قصیده غدیریّه ۶۶
قصیده مدح امیرالمؤمنین ۴۴۵
قصیده نظیری در مدح حضرت علی علیه‌السلام ۲۳۸
قصیده هنریه ۶۵
قصیده یارب صل علی المختار من مضری ۵۲۶
قصیدهٔ دالیه ۳۸۸
قصیدة اسعد الأنصاری = قصیدة اشکنوانیة ۴۰۸
قصیدة البستی = النونیة ۲۱۷
قصیدة العینیة الحمیریة ۱۹۸
قصیدة فی مدح اهل البیت ۶۷
قصیدة القوامیة ۶۱۶
قضاوتهای علی علیه‌السلام ۱۳۰
قطب نمای مساحی و دکلیناتوار ۵۷۳

قطبیه = بیان اقطاب ۴۸۵
قلع الآثار ۶۶۶
قلعه سازی (رساله در...) ۵۷۲
قواعد الاحکام ۱۴۴
القواعد الاصولیة ۳۰۰
قواعد رسم الخط ۳۸۴
القواعد الشمسیة فی شرح العقائد العضدیة ۵۶۸
قواعد القرآن ۵۲۴
قواعد مراسله نگاری ۵۴۷
قول جاماس حکیم ۵۱۳
القول فی التوحید و مراتبه ۵۵۶
قوة و ضعف کواکب (رساله در...) ۵۷۶
القیاس ۳۰۶
القیاس = ابطال القیاس ۲۵۰
القیاس = ابطال القیاس ۳۰۴
کارنامهٔ بلخ = مطایبه نامه ۴۵
الکافیه ۹۲
الکافیه ۱۵۲
الکافیة ۱۱۲
کامل الایمان ۱۸۰
کامل التعبیر ۱۴
کبری ۸۴
کبری ۱۴۷

کبری ۳۲۵
کبری ۳۴۴
کبری ۶۲۹
کبری در منطق ۴۰
کبری در منطق ۱۶۱
کبری در منطق ۵۱۴
کبری در منطق ۶۸۱
کبری فی المنطق ۸۳
کتاب نحو ۲۶۹
کتاب نحو ۲۶۹
کسب نامه ۴۰۵
کشف الاسرار ۴۸۷
کشف الریبة فی احکام الغیبة ۲۹۲
کشف الریبة فی احکام الغیبة و النمیمة ۲۱۲
کشف الصیغ ۵۳۶
کشف اللسان عن منطق الطیور و الحیوان ۳۰۲
کشف اللسان عن منطق الطیور والحیوان ۵۳۶
کشف لغات ۱۳۳
الکلمات الحکمیة ۵۳۴
الکلمات الطریفة ۳۱۳
الکلمات الطریفة ۳۱۴
کلمات العرب ۲۹۷
کلمات عرفانی ۲۷۶

کلمات قصار امیرمؤمنان علیه السلام ۳۷۵
کمیلیه = شرح حدیث حقیقت ۴۸۰
کنز الاصول ۱۶۴
کنز الحقائق ۴۲
کنز الحقایق ۱۰۳
کنز الرموز = عشق نامه = کنوز الرموز ۴۵
کنز اللطائف ۱۲۱
کیف عَلِمَت ۲۲۷
کیفیت بقاء اجساد ائمه معصومین ۵۹۶
کیفیّت عروسی حضرت زهرا علیها السلام و عروسی فاطمه دختر امام حسین علیه السلام ۲۲۲
کیفیت عمارت ربع مسکون و طول و عرض و عدد آنها ۸۰
کیفیة استنباط الاحکام ۴۵۶
کیمیا ۴۲۳
کیمیا ۴۲۴
کیمیا = رساله زیبق و کبریت ۴۲۳
کیمیای سعادت = منتخب کیمیای سعادت ۴۷۷
گلستان ۳۸۱
گلشن راز ۱۵۳
گلشن راز ۱۸۳
گلشن راز ۳۱۳
گلشن راز ۵۲۷
گلشن هوش در جدال گربه و موش ۶۷۸
گنج خسروی ۶۸۵

لباس التقوی ۲۴۴
لبّ الالباب فی شرح ملحة الاعراب ۹۵
لبّ اللباب (یا لب الالباب) ۵۹۸
لزوم صیغه در وقف ۳۵۴
لسان الغیب ۱۹۹
لسان الغیب من لسان العیب ۵۳۳
لسانی، حکیم عرب، ابن سینا، عطار، ملای رومی، ظهیری عراقی و محتشم .. ۲۳۸
لطیفه غیبیّه = شرح دیوان حافظ ۳۶۶
لعنیه ۶۹۰
لغات قرآن ۳۴۹
لغت ۵۷۹
لغت فارسی به فرانسه (احتمالاً) ۶۷۲
لغتنامه فارسی به فارسی ۳۹۲
لغز ۵۴۵
لغز (۲۷ ـ ۲۸) ۵۴۶
لغز (۲۸ ـ ۲۹) ۵۴۶
لغز (۲۹ ـ ۳۰) ۵۴۶
لُغَز الزُّبدة ۳۳۵
لغز الزبدة ۵۳۵
اللغز النحویة ۶۱۱
لغز و معمّا ۲۶۶
لمعات ۵۶۱
لمعات ۶۳۱

لمعات = عشق نامه ۱۳۳
لمعهٔ ... در نکاح دوام و متعه ۶۵۲
لوائح ۱۳۵
اللوامع الحسنیّة ۲۲۴
لوامع فی تفسیر آیة ۴۳۱
لوامع المسائل = رساله توبلیة ۲۱۴
لوایح ۶۳۲
لوایح القمر ۴۲۶
لوایح القمر = اختیارات نجوم ۳۶۴
لؤلؤئیه ـ نظم اللئالی ۵۲۶
لؤلؤئیّه = نظم اللئالی ۵۵۱
لؤلؤة البحرین فی الاجازة لقرتی العین ۴۷۵
مأکول و مشروب ۶۲۴
مأة منقبة من مناقب علی علیه السلام ۱۷۷
متفرقات ۳۴۲
متفرقات ۶۰۰
متفرقات، حدیث و غیره ۵۸۲
متفرقات در امامت و فضائل و مناقب اهل بیت و دعا و حدیث و شعر ۲۳۹
متنزّه الابصار ۱۱۸
المتوکل علی الرزاق المختار فی ترک التدبیر و الاختیار ۴۹۸
المثلّث ۳۳۴
مثنوی ۶۸۸
مثنوی آذر بیگدلی ۴۴۹

مثنوی پیر و جوان ۳۱۷
مثنوی تفرشی ۴۴۹
مثنوی در معجزات و اخلاق ۳۳۶
مجالس ۶۵۵
مجمع اللطائف = مجموع اللطائف ۴۸۳
مجموعه جزوات درسی ۴۷۶
محاسن الحسان ۲۴۵
محبت نامه ۴۸۶
محرمات رضاعی (رساله در...) ۱۰۸
محرّم نامه ۵۴
محرّم نامه ۴۵۱
محسنات بدیع ۶۰۹
محلول الصیغ ۱۵۱
محمّدیه در بیان قواعد قرائت قرآنیه ۶۰۲
مختار القراء ۵۵۰
مختار نامه ۶۳۸
مختصر العروض ۸۳
مختصر العروض ۶۱۴
مختصر الغیث الذی انسجم فی شرج لامیّة العجم ۴۰۷
مختصر فی الاصول ۱۹۳
مختصر فی علم الاخلاق ۳۵۹
مختصر مصباح = بخشی از آن است ۶۸۳
مختصر مفتاح النبوة = اثبات النبوة الخاصة ۲۳۶

مخزن الانشاء = منشآت کاشفی ۳۸۱
مدخل منظوم ۱۲۳
مدخل منظوم ۳۶۵
مدخل منظوم ۴۶۸
مدخل منظوم در علم تقویم ۶۳۸
مدخل منظوم در علم نجوم ۳۴۸
مدخل منظوم فی احکام علم النجوم ۶۷۱
مرآة الرجال ۲۵۳
مرآة المحققین ۱۳۶
مرآة المحققین ۱۹۵
مرآة المحققین ۶۳۳
مراثی ۳۹۲
مراح الارواح ۴۶
مراة الحقائق و مجلی الدّقائق ۳۵۱
مرثیه حسینی قصیده در مرثیه حسینی ۳۸۹
المسائل البغدادیّة ۲۹۱
المسائل الحسنیة ۳۵
المسائل فی معرفة الارکان الخمسة الاصولیة ۴۴۰
مسائل فی المناسخات ۳۹۳
مسائل متفرقه و سؤال و جواب و احادیث از کاتب رساله ۶۰۶
المسائل المصریّة ۲۹۱
المسائل الناصریات ۱۰
(مسأله خلق اعمال) ۳۸۶

مسألة فی احکام اهل الآخرة ۱۰
مسألة فی النکاح ۱۹۱
مستجمع الاجوبة الحاضرة ۶۵
مسکّن الفؤاد عند فقد الاحبّة و الاولاد ۲۱۳
مسکن الفؤاد عند فقد الاحبة و الاولاد ۴۵۴
مشارق انوار الیقین ۱۳
مشارق انوار الیقین ۱۷۸
مشارق انوار الیقین ۳۴۷
المشاعر ۴۲۸
مشتاقیه ۵۳
مشرق الشمسین ۵۴۰
المشعشعة ۵۴۳
مشکاة الیقین فی اصول الدّین ۳۳۵
مشکلات العلوم ۴۹۱
(مصائب خامس آل عبا) اسرار الشهادة ۳۲۲
مصابیح الاصول ۱۲۹
مصابیح القلوب ۱۷
المصباح ۱۱۳
مصباح الشریعة ۱۵۵
مصباح الشریعة ۲۱۵
مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة ۳۴۸
مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة ۳۸۲
مصباح المبتدی و هدایة المقتدی ۶۲۱

مصباح الولایة ۷۵
مضمار دانش = فرس نامه ۱۹۶
مطالب تاریخی در باب خلقت عالم و حوادث دوره‌های قبل و قصه ۱۷۵
مطالب تاریخی که از کتاب ۱۷۵
مطالب متفرقه به فارسی و لاتین درباره نقشه کشی و مثلثات و مباحث یاد شده
در رساله‌های قبل ۵۷۴
مطالب منقول از کامل الزیارات، مخزن البکاء و دعای صنمی قریش در ادامه
رساله سیزدهم ۶۶۹
مطالبی از احقاق الحق و مجالس المؤمنین قاضی نورالله ۲۳۹
مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار ۵۷۰
مطالع الانوار ۶۱۰
المطالع فی المناقب ۴۰۶
مطایبات و داستان‌های فکاهی ۶۰۰
مطلع الانوار ۵۷۴
معارج الوصول الی علم الاصول ۲۹۲
معارضات ازهار ۱۴۲
معارف الزرع و الشجر ۱۴۹
معارف لدینه ۵۵۳
معانقات قرآن (رساله در...) ۵۲۵
معانی و بیان ۲۸۱
معرفت اصحاب تصوف ۵۱۹
معرفت تقویم ۳۶۵
معرفت تقویم ۴۹۶

معرفت تقویم ۵۰۲
معرفت تقویم ۶۴۵
معرفة الأرض ۲۸۲
معرفة الزوال ۳۴۲
المعونة فی فرائض المیراث ۲۵۵
المعونة فی فرائض المیراث ۲۵۷
معیار الصدق فی مصداق العشق ۵۳۰
مغالطات الشکل الاول ۶۵۷
مفاتیح الاصول ۲۸۶
مفاتیح الغیب ۶۰۱
مفاتیح فیض کاشانی ۴۵۵
مفتاح الفرج در استخارات ۲۴۴
المفهوم والمنطوق ۵۹۹
المفید فی علم التجوید ۹۲
مقابس الانوار ۲۸۷
مقادیر و اوزان محمد باقر تبریزی (فقط چند سطر از آن) ۶۷۴
المقاصد العلیّه فی شرح الالفیّه ۱۷۶
مقاله‌ای است به نام ۱۷۶
مقاله‌ای در معرفت (۲ برگ) ۵۹۵
مقاله در مبدأ و معاد ۵۶۳
مقاله در مدح مولی رضا همدانی ۵۵۷
مقاله در وجود ۵۱۵
مقالهٔ طفل رضیع ۲۷۸

مقالة فی نوم الملائکة ۱۰۷
مقالید القصود و موالید العقود فی تفاصیل صیغ العقود ۳۹۴
المقدمة الجزریة ۱۵۵
المقدمة الجزریة ۴۸۹
مقدمة الواجب ۲۵
مقدمة الواجب ۳۰۹
المقصود ۹۵
المقنع فی الامامة ۴۷۵
المقنع فی الفقه ۹
مکاشفات ۴۸۴
ملحق رسالة المعونة ۲۸۹
ملحمه دانیال ۱۱۷
مناجات حضرت موسی علیه السلام و حدیث قدسی ۲۰۹
مناجات خمسة عشر ۶۸
مناجات نامه فارسی ۵۵۲
مناجات هفت حصار ۸۹
مناسک الحج ۶۰۴
مناسک حج ۶۷۵
مناظرات ۱۳۵
مناظرات = المجالس ۵۸۰
مناظرة فی الامامة ۲۰۸
مناظرة مأمون العبّاسی ۲۱۰
مناظم المقامع ۷۱

مناقب آل ابی طالب علیهم‌السلام ۱۵۵
مناقب حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام = جنگ ۵۰
مناقب و فضائل اهل بیت علیهم‌السلام ۱۷۷
مناهج الاحکام ۲۸۴
مناهی النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله ۳۷۳
منتخب ۲۶۰
منتخباتی از حیاة الحیوان دمیری ۵۸۲
منتخب اذکار و ادعیه ۳۷۹
منتخب اشعار فضایی ۴۱۲
منتخب برهان قاطع ۶۴
منتخب الختوم ۶۶۵
منتخب کلمات خواجه عبدالله انصاری ۱۸۴
منتخب لغة الفرس ۵۷۹
منتخب مقطع تکمیل الصناعة = رساله در قافیه ۶۰۷
منتخب مقطع تکمیل الصناعة = قافیه = رساله در قافیه ۸۴
منتخبی از رساله رسم الخط عماد الدین علی شریف استرآبادی ۵۵۲
منشآت از میرزا مهدی اعتماد الدوله و صاحب منصبان دیگر ۶۸۰
منشآت و اشعار و کلمات عرفانی و سخنان حکما (جُنگ) ۶۲۸
منطق الوحش ۱۷
المنظومه ۲۱۸
منظومه ۳۳۸
منظومه در گناهان کبیره ۱۸۵
منظومه عرفانی ۵۹۱

منظومه واجبات نماز ۳۹۶
المنظومة الفقهيّة ۲۷۰
منظومة فی اصول الفقه ۷۸
منظومة فی الرّضاع = الارجوزة الرضاعية ۲۱۹
منظومة فی قرائة القرآن ۵۹
منظومة فی المواريث = ارجوزة فی الارث ۲۲۰
من مقالات ملا محمود ۵۰۰
من المكاتيب الشريفة الی السيد محمد والسيد جعفر الطهرانی الهمدانی ۵۵۶
من مكاتيب المحبوب الصمدانی مجدد الالف الثانی ۵۵۶
من مكاتيب المحبوب الصمدانی مجدد الالف الثانی ۵۵۶
منهاج العابدين الی الجنة ۳۴۶
المنهاج فی اصول الفقه ۲۸۷
منهاج الكرامة فی معرفة (اثبات) الامامة ۲۰۸
منهاج النجاة = منهج النجاة ۵۳۸
منهج اليقين ۷
مواعظ ۲۹۹
موش و گربه ۶۸۷
موصل الطلاب الی قواعد الاعراب ۹۴
موصل الطلاّب الی قواعد الاعراب ۸۶
مونس الابرار ۲۳۸
مونس الابرار = قصيده لاميه ۳۹۶
ميزان الحديد ۳۳۱
ميزان المقادير لتبيان التقادير ۵۴۱

الناسخ و المنسوخ من القرآن العزیز ۲۰۸
النافع (شرح باب حادی عشر) ۵۴۱
النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر ۱۰۲
النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی عشر ۱۳۸
النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر ۴۶۹
نامه ۵۴۷
نامه بابا افضل کاشانی به صدر سعید شمس الدین ۱۷۴
نامه شیخ بهائی ۵۰۷
نامه قیصر به امیرمؤمنان علیه‌السلام ۶۴۰
نامه هایی از میر داماد ۳۴۴
نامهٔ شاه عبّاس صفوی ۴۴۶
نامهٔ عرفانی بیدآبادی = سیر و سلوک ۱۸۸
نان و حلوا ۳۱۸
نان و حلوا ۴۴۳
نان و حلوای شیخ بهائی. چاپ سنگی و ناقص ۶۸۲
نتایج الافکار ۷۸
نتایج الافکار ۱۲۹
نتایج الافکار فی حکم المقیمین فی الاسفار ۱۲۸
نثر اللئالی ۶۲۸
نثر اللئالی = الدر المکنون ۵۳۸
نثر اللئالی (متن و ترجمه فارسی) ۵۶۰
نجات السالکین = نصاب ترکی ۳۹
نجاة العباد فی یوم المعاد ۴۷۱

نجاة العباد فی یوم المعاد ۴۷۲
نجاة العباد فی یوم المعاد ۴۷۳
نجاة العباد فی یوم المعاد ۴۷۳
النجدیات ۶۶
نجم ثاقب ۲۴۳
نحو ۱۵۸
نخبة البیان ۱۸۱
نرگس دان ۱۶۸
نزهة الارواح ۲۷۵
نسب نامه خاندان عثمان بیک غازی ۶۴۶
نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض ۶۱۳
نصاب الصبیان ۲۶
نصایح پیامبر به علی علیه‌السلام با عناوین یا علی ۴۴۶
نصایح حکماء فی الحکمة ۶۲۵
النّصوص فی تحقیق الطور المخصوص = مفتاح مفاتیح الفصوص ۳۵۹
نصیب الفتیان ۱۸۷
نصیحت ملوک ۲۹۸
نصیحت نامه ۱۸۵
نصیحت نامه ۲۷۶
نصیحت نامه ۲۷۷
نصیحت نامه ۲۹۸
نصیحة السالکین ۳۲۹
نظام نامه داخلی صنف قصاب ۳۰

نظم بخشی از زبدة الاصول = منظومه ناقص ۶۴۲
نظم الدّرّ = تاتیة ابن فارض ۵۸
نظم صد کلمه علی علیه‌السلام ۲۹۹
نظم اللئالی فی تجوید کلام المتعالی = لؤلؤیة ۳۸۳
نظم اللئالی = لؤلؤئیة ۶۰۹
نظم اللئالی = لؤلؤیة ۶۰۳
نظم اللآلی = لؤلؤیة ۱۸۶
نفائس الارقام ۶۳۵
نفحات السالکین ۳۲۸
نفخة الیمن فیما یزول به الشجن ۴۰۹
نفس = رساله در..... ۶۵۹
نقد الرجال ۴۷۴
نقشه کشی (رساله در...) ۵۷۳
نقل فرمان عالی شأن حضرت جنت مکان به نثر ۵۰۰
نکاح = رساله در نکاح ۴۳۶
نکوهش صوفیه ۳۱۱
نوروز نامه ۴۰۵
نور الولایة = انوار الولایة ۷۶
نور الهدایه ۶۳۹
نور الهدایة ۱۶۰
نور الهدایة ۶۳۳
نوزده رساله ۲۴۰
نهایة المطالب ۸۵

نهج المسترشدین فی اصول الدین ۱۹۲
نهج المسترشدین فی اصول الدین ۴۶۹
واردات غیبیّه ۵۲
الوافی ۱۴۴
الوافیة فی الاصول ۴۶۲
وامق و عذرا ۶۸۰
وجدانیات و ذوقیات ۶۳۱
الوجود ۴۵۷
وجودیه ۴۰۲
الوجیزة ۵۷
الوجیزة ۲۶۷
الوجیزة ۲۹۳
الوجیزة ۴۳۷
وحدت وجود ۱۰۶
والدیّه = معرفت ۳۲۶
وسیلة النجاة ۲۴۵
وصایا الامام علی علیه السلام ۲۲۲
وصایا الرسول لابی ذر ۵۳۹
وصایا الرسول صلی الله علیه و آله لفاطمة علیها السلام ۴۴۰
وصایا النبی صلی الله علیه و آله ۳۷۲
وصایای افلاطون ۵۳۱
وصایای افلاطون = پندهای.... ..... ۴۸۰
وصایای لقمان ۱۸۹

الوصیّة ۴۵۶
وقایع حیدر آباد = وقایع نعمت خانی = روزنامه وقایع محاصره حیدرآباد ۱۵۱
الوقف ۱۲۸
وقف و وصل ۴۱۶
ولادت نامه امامان علیهم‌السلام ۵۵۳
هدایات = هدایت ۴۸۴
هدایة الحکمة ۳۵۱
هدایة السعداء فی زیارة سید الشهداء ۵۹۹
هدایة المحدّثین الی طریقة المحمّدین ۴۲۰
الهدایة = الهدایة بالخیر ۹
هفت بند ۴۴۸
الهندسة ۵۰۶
هیئت فارسی ۴۶۰
هیأت فارسی = فتحیه ۸۰
هیأت فارسی = فتحیه ۴۹۶
یزدان شناخت = ایزد شناخت ۹۶
یزدان شناخت = ایزد شناخت ۶۶۱
ینبوع الحیاة = زجر النفس = ینبوع الحکمة ۳۶۱
الینبوع المنبجس فی الرد علی من قال المنجّس لا ینجّس ۱۰۰
یوسف و زلیخا ۱۴۸
فهرست نام کتاب‌ها ۶۹۲

ش ۴۱۶۷، ۲۹۸ برگ، ۱۷×۲۳، نستعلیق بی‌کا، بی‌تا، آغاز و انجام ناقص.

اوراق پایانی این نسخه مطالب پراکنده‌ای است در طب، شعر، نظامی، هندسه، فلسفه، یک برگ ازجامع المواعظ، تفسیر، دعا، چند برگ از فوائدالضیائیة واصول فقه درجواب به سه سؤال هلیه بسیطه، ماء حقیقیه وهلیه مرکبه و مطالب دیگر.

﴿۱۰﴾

ابتداء نامه **(شعر، فارسی)**

از: سلطان ولد، بهاء الدین احمد بن جلال الدین محمد مولوی بلخی (۷۱۲ق)

مثنوی مفصّلی است که فرزند مولوی دربارهٔ حالات عرفانی پدرش وارتباط او با شمس تبریزی وصلاح الدین زرکوب ودیگران را به نظم کشیده و در لابلای آن به سبک پدر خود آیاتی و روایاتی وحکایاتی را نقل کرده و به تفسیر آنها پرداخته است.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه به اشتباه مثنوی ملای رومی معرفی شده (ص ۳۴۵).

[**الذریعة ۱۲۷۹/۹، نسخه‌های خطی، منزوی ۱۰۱۷/۲، ریحانة الادب ۲۱۸/۲، هدیة العارفین ۱۰۴/۱**].

آغاز:

«زنده از وی زمین و هفت فلک آدمی و پری ودیو وملک
نور چشم دل است و عقل وروان نیست چیزی از او تهی به جهان»

انجام:

«در زمین بود کمتر از ناهید بر فلك رفت باز شد خورشید
لفظ خورشید شعر تفهیم است ورنه این لفظ ترک تعظیم است».

ش ۳۵۰۳، ۸۳ برگ، ۳۱×۳۵، نسخ، بی‌کا، بی‌تا، آغاز ووسط ناقص.

انجام: «وگشایش کارهای دین ودنیوی نصیب جمیع المؤمنین والمؤمنات».

ش ۲۶۵۵، ۸۳ برگ ۱۳×۱۸، تحریر سده ۱۲، ۱۳.

﴿ ۸ ﴾

آقا محمد خان **(داستان، فارسی)**

از: ؟

تاریخ آقا محمد خان قاجار را به صورت داستان بلند نگاشته است. شخصیت هایی که در این داستان به چشم می‌خورند: فتحعلی میرزا، آقا محمد خان، سهراب، امینه، مریم هستند.

آغاز: «... فتحعلی میرزا تصور می‌کرد که آن جواهری قیمتی یا تحفه‌ای نفیس است که آن همه مراقبت در حفظ آن به عمل آمده».

انجام: «کمی بعد فتحعلی شاه به همراهی سهراب و تمام درباریان وقشون راه طهران را پیش گرفت... تا مسافتی بعید مشایعتش کردند و به عمر واقبالش دعا گفتند».

ش ۴۱۷۱، ۴۴۴ برگ، ۲۲×۲۵، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، آغازش افتادگی دارد.

﴿ ۹ ﴾

آهنگ شکست **(داستان، فارسی)**

از: ؟

ترجمهٔ یک داستان خارجی است.

آغاز: «... که خیلی میل داشتند فقط با خود آقای مک آدامز ملاقات کنند. آیا شما مطمئن هستید که این آقا».

انجام: «این تحفه آهنگ کالیسپو نام دارد و اینک خانم مایا آنجلو».